

bir garip dünya
cudi'ye dönüş

anı-roman

Anlatan
Medya Xinese

BİR GARİP DÜNYA CUDİ'YE DÖNÜŞ

Basım Yeri: Azadi Matbası
Basım tarihi: TEMMUZ 2004

Yaşamımızı tanımlarken “adamı olduğumuz bu dağlardaki yaşamımız bir efsane, bir hayal, bir garip dünya” diyen özgürlük yoldaşımız Beritan’ı (Gülnaz Karataş’ı) saygıyla anıyor, Bu çalışmayı Dilber’in nezdinde tüm adsız şehitlerin anısına atfediyoruz.

BİRİNCİ BÖLÜM

TUFANDAN SIYRILANLAR

1

Hıne köyünde cereyan eden bir olayı teftiş için gelen Türk subayı, Medine'nin yerde yatan cansız bedenine bir bakmış ve bir kez daha bakamamıştı. Yaşam deneyimi ve kırk beşe varan ömür ağacı boyunca subay ilk kez öylesine şaşkınca çevresindeki insanlara bakarak demişti ki:

“Tanrım! Bu ne güzellik. Bu güzelliğe kim kıyabilir?”

Türk subayı Medine'nin güzelliğiyle büyüldü. Medine'nin güzelliğiyle büyülenen Türk subayı ömrünce o güzelliğe kıyan ellerle, gözlerle bir daha karşılaşamadı. Subay, Medine'nin güzelliğinin büyüyle olayın cereyan ettiği

Hine köyünden ayrılmış, olaya dair sorduğu bir tek soruyu geride bırakılı yıllar oluyordu. Medine'nin güzelliği yıllarca her dilde, her ağızda söyleneceklerken; her dilde, her ağızda bir farklı güzelleşti. Yıllar vardı ki güzel Medine, Hine köylülerinin hatıralarında öylece yatıp duruyordu. Köylüler her anlatışta derin bir ah çeker, gözleri bir uzak ummanın derinliğine dalarlardı. Medine'nin güzelliğini en çok anlatanlar, anılarını soldurmamaya çalışan yaşlılardı.

Anlatacaklarım:

“Dünya güzeli Medine'den ibaret olan ve ondan öteki gerçeğin görmezden gelindiği bir yaşam hikayesidir. Çünkü ondan öteki gerçek; iksirlenmiş tarihin bağrında doğurduğu lanetli gerçekliktir.

Dünya güzeli Medine'ye, dünya çirkini Salih kıymıştı. Salih, yıllar önce amcasının kızı Medine'ye aşık olmuştu. Fakat dünya güzeli Medine, Salih'e aşık değildi. Aşkına karşılık bulamayan Salih bir gün amcasının kızının yolunu keserek, erkeksi gücünü kullanıp Medine'yi zorla kaçırarak Cudi dağına götürmüştü. Gençlerin bu haline üzülen iki aile aralarında anlaşarak onları Cudi'den alarak Hine köyüne in-dirmişlerdi. Hine köyü belki de bütün tarihi boyunca bir daha hiçbir zaman tanık olamayacağı bir düğüne tanık oldu; Salih ile Medine dillere destan bir düğünle evlendiler.

Salih ile Medine'nin düğünlerinin görkemi uzun sürmedi. Cudi'de yaşam, Salih ile Medine'nin düğünlerinin görkem-liliğine inat bir görkemsizliği, düğünden sonraki zaman dilimlerinde giderek daha da derinden solar hale geldi. Her geçen gün daha da görkemsizleşen bu zaman dilimi içerisinde Salih, dünya güzeli Medine'yi bütün erkeklerden kıskanmış ve kıskançlığı öylesine büyümüşü ki Hine köylü-leri bir sabah uyandıklarında Medine'nin kaldığı evin eşi-ğinde, Medine'nin cansız bedeniniyle ansızın karşılaşmışlardı. Yaşanan dehşetin karşısında afallayan köylüler, yaşanan olayı, kapının eşiğinde cansız yatan Medine'nin bedenini köydeki uğursuzluğun varlığına yormuşlardı. Kadınlara mahsus olduğu söylenen kıskançlık Salih'in bedeninde ansızın patlak vermiş, dünya çirkini Salih dünya güzeli Medine'nin canına kıymıştı. Dünya çirkini Salih Medine'yi öldürdükten sonra dağların dağı Cudi'ye kaçarak; Medine'yi kaçırıp götürdüğü o eşsiz Cudi'ye sığınmıştı.

Salih, Medine'yi öldürmeseydi kendisi intihar edecekti. Onun dünyasında kadınla ilişkinin başka bir kapısı yoktu. Ya öldürür ya da intihar ederdi. Salih intihar edemeyecek kadar bencil, intihar edecek kadar cesur değildi, korkaktı. Kadını, dünya güzeli Medine ona aitti; istediği zaman varlığına son verebilirdi. Medine'nin öldürmesi kendisinin intiharıydı. İntihar ederek dağlara vurmıştu; o, dağlara vuran bir gezgin, bir ermiş değildi elbet.

Bir garip tecellidir ki, dünya çirkini Salih'in bir de dünya güzeli sesi vardı. Sesinin ulaştığı her yerde, müziğin ruhların, aktarım aracı olduğu zamanlarda yöresindeki insanlar arasında dengbej¹ olarak tanınıyordu. Sesi duyulmaya başlandığı andan itibaren dünyadaki tüm çirkinlikler yeryüzünden siliniyor, insanlar huzurla doluyorlardı.

¹ Dengbêj: halk ozanı

O şafak henüz Medine'nin cesedi yerdeyken, Cudi'nin zirvelerinde Salih'in Medine için yaktığı ağıtlar inleyip duruyordu. Salih, kendi elleriyle öldürdüğü aşkı uğruna aklını yitirerek dağlara vurmuştu.

Hine köyünün kadınlarının yaktığı ağıtlar eşliğinde Medine'nin cesedi kaldırılmış, toprak dünya güzelinin cesedini büyük bir tevazzu ile karşılamıştı. Ceset toprağa verildikten sonra iki ailenin büyükleri Hine'nin sınırlarını aşarak bir araya gelmişler ve Salih hakkında bir karara varmışlardı:

“Salih, bir daha Hine köyünün topraklarına ayak basmayacak!”

Verilen karar Salih'i kendisinden mi almıştı, yoksa Salih, bilinen, ama bir o kadar da bilinmeyen mekandan farklı bir mekana mı atılmıştı? Dünya çirkinini Salih, dünya güzeli Medine'yi erkeksi kıskançlığından, o iç kemirici dürtüden dolayı öldürdüğü için toplumunca lanetlenmişti. Bir zaman, Salih'in Cudi'den yaktığı ağıtlar duyulmaz oldu. O günlerden sonra Salih'in sesini ne duyan; ne de Salih'i bir daha o diyarlarda gören olmadı. Salih sırta kadem basmıştı. Fakat Salih'in ağıtları Cudi'nin taşına toprağına basan her insanın kulağında fısıltıyla yayılıyor-du....”

Cudi'den esen rüzgar Salih ve Medine'nin trajik aşk öyküsünü bir tokat gibi Perişan'ın yüzüne çarpmıştı. Okkalı bir tokat yüzüne çarpsaydı belki de bu denli acıtmayacak, acısı yüzyılların derinliklerine, kadın ile erkeğin baş kahraman olduğu kutsal kitapların ötesindeki derinliklere inmeyecekti. Birkaç yıl önce vefat eden ninesinin trajik aşk öyküsünü anlatırkenki yüz ifadesini, hissettiği acıyı gözlerinin önündeki perdeden silip atamıyordu.

Yüzüne bir tokat gibi çarpan, karasevdanın da, kutsal kitapların da karşılamadığı Kürdistanî dünyaydı. Yanık bir melodi, Perişan'ı alıp ne kadar yürünse de, ulaşılmaz olana götürmüştü. İnsanların en çirkininin yalnız yüreği, yaktığı türkülerin en yanığını, her tür-küsünü, dünya güzeli Me-dine'yi yaşatmak uğruna çığırıyorduydu da, her türküde Medine yeniden yeniden öldürülüyordu. Cudi yüce bir dağdı, haine de çiyana da, dost olana da, olmayana da bağrını açıyordu. Oysa ki, Nuh'un Gemisi, o devranı tufanda doğanın en kutsal ve kirlenmeyen canlılarını, lanetliler dünyasından kurtarmıştı. Perişan'ın bildiği bir tek şey vardı; yaşam Cudi'de öldürülmüştü. Cudi'nin zirvesindeki safine mucizesinden zaman aşımından geriye kalan sadece yaşa-mın öldürülüşünün yarattığı acılarla yoğrulmuş ağıtların yankılanışıydı. Tıpkı Salih ve Medine gibi her anlam artık sadece ağıtlara dönüşüyordu.

Zaman aşımına uğramış ve toplumunca unutulmanın eşğine ulaştırılmış sırrı, bir hayal gibi gerçek ve düş arasındakî o çizgide hatırlıyor, lakin unutamıyordu. Yine pence-renin yanındaki sekide oturmuş, kimselere hissettirmek istemezcesine Cudi'yi izliyordu. Bilir miydi ki, Cudi'de koca bir dünya gizliydi, Kürdistanî dünyanın esrarı her yere pusu atmıştı. Gerçek; kutsallıkla lanetlilik arasında uzun süre sallandıktan sonra lanetlilik batağına vararak; lanetliliğe taht kurmuş ve lanetlilik ağır basar olmuştu.

İçinde yaşadığı mekandan uzaklaşmanın beklentisi, o gelip geçmeyen “geçici olma” ruh hali, Cudi'yi seyre daldıkça katmerleşiyordu. Bu hissediş, bu duyuş,

“Perişan köyünden kopup gideceksin” faslında inliyordu. Yaz sıcağı her yeri kısıp kavuruyor, tenini sıcak basıyordu. “Ne diye ilk kez kendimi bu sıcak iklime bıraktım, neden yaylalara gitmedim ki” diye hayıflandı. Belirsizliklerini yürüyecek yola dönüş-türmeyince bunalıyor, ne serinleyeceği bir ağaç gölgesi, ne de sığınacak bir insan siması bulamıyordu. İlkbaharla birlikte karlar erir erimez, köylerinin çoğunluğu hayvanlarını alıp yollara düşmüşken tanıdık bütün simalar yok mu olmuştu?

Pencereyi hafifçe araladı. Gökyüzü masmaviydi. Sıcaktan yeryüzü buharlaşıyor; tanıdık bütün simalar sıcağın ağır-lığıyla birer birer eriyor, küçücük göletlere dönüşerek kurumuş toprakların çatlaklarında yitip gidiyordu. Uzaklara bakıp daldığında karıncalanmış televizyon misali sisli bir atmosfer baktığı her yeri kaplıyordu. Her yer görünmez oldu. Perişan, perişan haliyle kalktı, küçücük odada saniyelere varan bir dolaşma faslından sonra tekrar kalktığı yere, divanın yanındaki sekiye oturdu. Dışarıda hiçbir değişiklik yoktu. Hiç bir hareket, hiç bir ses yüreğine tünemiş geçicilik hissini kaldıramıyordu. Bu his Perişan’ı korkutuyordu. Hıns köyüne ilişkin anlatılanlar mı, yoksa farklı şeyler mi onu yaşadığı bu korku girdabına çekmişti. Kendisi de bilmiyordu ama debelendiği girdabın içerisinde, Medine ile Salih’in trajik aşk öyküsü ve köyü Hine’nin hikayeleri, kendisine hep korkutucu gelen o hikayeler, birer birer gelip elleriyle boğazına sarılıyorlardı. İşte, yine o korku girdabında masal-lardan sıyrılıp gelerek boğazını sıkın Hine adlı kadındı.

Masallar; “Hine’nin etrafı vahşi bir ormanla çevriliymiş. Ormanın içinde saldırgan ve yabancı hayvanlar sayısızmış. Çok eski zamanlarda buralarda Ermeniler yaşamış. Köye hakim olan da Hine adında yiğit bir Ermeni kadınımış....” diyerek uzayıp giden masallar ne zaman ellerini boğazından çekeceklerdi? Kum saatinde birkaç kum tanesi kalmış ihtiyar insanlardan dinleyerek ürpertiği masal devirlerinin eski çocukluk korkularından sıyrılmaya çabalıyordu. Korkuları masallardan fırlamış, büyümüş yaşamın merkezine taht kurmuştu. Korkuyordu, kutsal kitaplardan korktuğundan daha fazla korkuyordu.

Silopi’den gelen yola baktı. Kimseler görünmüyordu. Yolu kuşatan bağ ve bahçelerdeki yapraklar dahi kıpırdamıyordu. Hareketsizlik zamanı kapsamış; cansızlık anıtları dikilmişti.

Seksen dokuz yılının baharını yaşamadığını düşünüyor, ovanın sıcak havası, dokunamadığı, karmakarışık yumağa dönüşmüş düşünceleri Perişan’ı bunaltıyordu. Hava değişimi Perişan’ı etkiliyor, yaşadığı duygular, “sen buralarda geçicisin hissi” kendisini duygular girdabına dönüştürerek boğuyordu. Duyguları benliğinde ağır basınca nefessiz kalır-casına evlerinin Cudi’ye bakan odalarının yeşil penceresine koşup oturuyor ve Cudi’yi seyre dalyordu. Yaylaların, Cudi dağının serinliği, içine çektiği bir damla nefes alış-verişiymişçesine yüzüne çarpıyor, bir kabusa dönmüş, yaşamında bir nebze de olsa soluklandırıyor. İçindeki, “Perişan buralarda geçicisin, zaten gideceksin” diyor.

Perişan, Cudi’ye baktı. Cudi’yle aralarındaki mesafe iki saatti. Efsanelerin

ulaşılmaz dağı, ıraklarda olan Cudi, o eşsiz güzelliğiyle karşısındaydı. Bir insan Cudi'ye sevdalanabilir mi, hatta insanlardan daha da fazla Cudi sevebilir mi? Cudi göçer olan çocukluğunun büyülü oyuncağıydı ve bu yaz nedenine kendisi de tam anlam vermemiş ve inanamışken, ilk defa Cudi'den uzaktı.

Uzakları seyre dalmışken amcasının kızı Dilber kıvrılarak gelen yolda ilk başta yavaş adımlarla, sonrasındaysa çok acil bir işe yetişmesi gerekiyormuşçasına hızla seçirtti. Perişan, onun o saatte tarlada olması gerektiğini biliyordu; Dilber'in geçişine anlam veremedi uzun süre ardından baktı. Dilber ardından bakımsız ve tozlu bir yol, bir de o saatte neden o yolda olduğuna dair bir soru bırakarak gözden yitti.

Silopi ovasında kaldığı bu yaz her gün yaptığı işi o günde tekrarladı. Sabah erkenden kalkmış, o küçücük dünyada yapılması gereken ne varsa yapmış, kaldıkları odayı; dün-yanın bütün kirlerini süpürürcesine süpürmüştü. Daha önceki günlerde temizlik yaparken söylediği türküleri de bugün söylememişti. Süpürme işini kan ter içinde kalarak tamamlarken bir meydan muhaberesinden çıkmış gibiydi. Evi süpürme faslının aksine büyük bir ağırlıkla, bir ayinin gerekliklerini yerine getirir gibi bulaşıkları yıkamış, öğle vakti gelip çatmıştı. Oysa ki bir ayin kimilerinde bir coşkunun kaynağıydı, fakat Perişan'da bulaşıkları yıkama ayini ağır bir zamanın huzursuzluğuydu. Kardeşi Ekrem şafakla birlikte yatağından fırlar, köylerinin dışındaki ormanda odun toplar ve topladığı odunları Silopi'ye satmaya götürürdü. O ise öğle vakti kapısını çaldığında, kardeşi Ekrem için yemek hazırlardı; işte o andı.

Birgün öncesinden komşularının gönderdiği etten, doğave(orijinal dilinin dışında farklı dillerden isimleri bilin-memektedir) yemeğini yapacaktı. Doğave, sulu köftenin ayrılanıydı. Kıymayı, hafif ıslatılmış ince bulguru ve bolca baharatı birbirine katarak yoğurdu. Yoğurduğu karışım bir kıvama geldikten sonra karışımından bilye büyüklüğünde ve bilyeye benzer şekiller yapmaya başladı. Hafiften fokurdayan suya yaptığı topacları attı. Güneş dik gönderdiği ışıklarla ovayı fazlasıyla ısıtmış açmayı başaran çiçekler de dayana-mayarak solmuşlardı. İkinci vaktiydi. Doğave, son aşamasına geldiğinde hafif sulandırılmış yoğurdu ekledi ve beş dakika sonra yemeğini indirdi. Yemeği yaparken zorlansa da Ekrem'in hazırlıklarını tamamlamış onu bekliyordu.

Gökyüzünün maviliği o gün sanki canlılığını yitirmiş Perişan'dan daha yalnız ve kederliydi. Hine bir sahranın sessizliğini, kimsesizliğini yaşıyordu. Çerçevesleri yeşile bo-yanmış iki kanatlı pencerenin açılırken çıkardığı gıcırtilı ses Hine'nin bütün sessizliğine rağmen Perişan'ın kulaklarını tırmalayıp geçmişti. Hine'nin çöl sessizliğini bozan tek ses pencerenin gıcırdayışıydı. O ses gökyüzünün solgun maviliğini de deldi. Yaz, koca Hine Köyü'nü sarıp sarmalamış, Hine'nin kalbi yazı atıyordu. Perişan'ın pencerenin kenarında nefesi kesilircesine soluklanışı ilk değildi. Sanki insanların elleri hep birden boğazını sıkıyor, boyun damarları adeta yerinden fırlarmışçasına kızarak şişiyor, nefessiz kalan Perişan kan-ter içerisinde, Cudi'ye bakan yeşil boyalı pence-relerinin önüne koşuyordu. Dakikalarca soluklanıyor, bir ömürlük yaşam nefesini üflüyordu. Yine bir kısır-döngünün dön-

güsünde pencerenin önündeydi. Tozların yapıştığı kirli pencere, o kısırdöngünün içerisinde bir bilinmez karanlıkta bazen Perişan'a görünüyordu bazen ise kayboluyordu. Olduğu yerde duraksadı, pencerelerinin ötesindeki dünyada bir farklılık mı arıyordu yoksa bir farklılık mı varoluyordu? Emin olmak istercesine baktı, dış dünya henüz hiçbir renk alamamış, koca bir boşluktu. Perişan henüz o boşluğu fark etmemişti. Sadece iç dünyasında, Meydane Casuse'nin yayla çocuğu, belki de öteki çocuklardan biraz daha farklı büyü-yordu. 'Ekrem neden gelmedi' diye mırıldandı. Silopi'den köye inen caddeden yana doğru baktı, kimsecikler görünmü-yordu. Huzursuz olmuştu. Pencerenin önünden ayrıldı. Birkaç dakika kardeşi Ekrem için hazırladığı yemeğe baktı, biraz oyalandı. Zaman; ağır bir küp halini almış, kaldırılamaz duruma gelmiş, uzun bir yolculukmuş gibi bitmiyordu. Yemek soğumak üzereydi, iyice sıkılmıştı. Pencerenin yanına vardığında, Silopi yolundan köye doğru inenleri gördü. İçindekilere anlam vermeden, bir anda ok gibi dışarı fırlayarak gelenleri karşıladı. Amcasının çocuklarına, köylülere teker teker sordu; "Ekrem nerede, gelmedi mi?" Herkes ağız birliği etmişçesine "görmedik" diyordu. Silopi yolundan en son gelen amcasının oğluydu. Perişan yaklaşarak sordu;

"Ekrem nerede?"

Amcasının oğlu tedirgin ve üzgün görünüyordu, yüzüne bakmıyordu. Perişan bir an duraksadı. Amcasının oğluna daha fazla yaklaşarak tekrar sordu:

"Ekrem nerede?"

Soruyu cevaplama gereken sessiz ve suskundu. Perişan yeterince gerilmişti, kızgınlıkla burnundan solar gibi ona baktı. Ekrem'i bir kez daha soracaktı ki, karşısında renkten renge giren gerilmiş yüzünü iyice gererek, "Ekrem'i Apocular götürdü" dedi. Konuşurken çatal çatal olan sesi boğazından düğüm düğüm çıkıyordu. Aldığı cevap kara-basan misali birkaç dakika Perişan'ı esir aldı. Belli belirsiz bir korku dünyası üstüne çullanarak herşeyi kararttı. Karanlığın içerisinde, o koca boşlukta. Bedeni hareket etmiyordu. O tek cümle tüm hücrelerine prangalar vurmuş, hücreleri canlılık belirtilerini yitirmişti.

İlk başta bedeninin dili çözüldü; attığı çılgınlıkla birlikte yere yığıldı. Canlılığını yitirmiş, bir ölü gibi yerde yatıyordu. Yarı baygındı. Uyandığında "Ekrem'i Apocular götürdü" cümlesi çevresinde oluşan çemberde dönüyor, simsiyah bir kara deliğin içerisinde karanlığa yıldızlar gibi serpilen beyaz noktacıklar o tek cümleyle dönerken gözlerini açamıyordu. Bundan sonra kendilerine has küçük dünyalarında kardeşi Ekrem olmayacaktı. Annesine ve babasına ne diyecek, nasıl cevap verecekti. Ekrem'in Meydane Casuse yaylalarında değil de köyde olmasının tek nedeni kendisinin yaylalara gitmeme istemiydi. Kardeşini böylesine kaybedişi, kaybedişinin nedeni onu ürkütüyordu. Ekrem bir çocuk olup yolunu kaybetseydi camiye koşar, camiden anons ettirir ve onu arardı. Ya da beklenmedik doğal bir afet belki de açık-lamasını yapabilirdi fakat şimdi ne yapacaktı. Düşündükçe benliğini yitirecekti...

Perişan'ın çılgınlığını duyan ve yere yığılısını gören köylüler etrafına toplandılar. Perişan'ı amcasının oğlu zorla yerden sürükleyerek kaldırdı.

“Kardeşim nerdeyse ben de oraya gideceğim” diye avazı çıktığı kadar bağıyor, saçını başını yoluyordu. Dağlar ve vadiler atılan çığlıklarla yankılanıyordu. Sesi yaşananlara or-tak olup tanıklık etmek istercesine, tıpkı Perişan’ı bırakıp giden kimi komşu ve akrabaları gibi uzaklaşıyor; dağlara çarparak yankılanıp cevap veriyordu;

“Kardeşim neredeyse ben de oraya gideceğim!”

Perişan etrafında toplanan insanlarla bir kavgaya tutuş-muştu. O Cudi’ye gitmek istiyordu. İnsanlar ise onu evine götürmek için iki kolundan tutmuş sürüklüyorlardı. “Kar-deşimi görmeden, onun yanına gitmeden hiçbir yere gitmem” diyordu da başka bir şey demiyordu.

İnsan yığını Perişan’ın iki kolundan tuttu. Perişan ağlıyor, haykırıyor, kendini yerden yere vuruyorduysa da, değişen bir şeyler olmuyordu. Yığın hareketlenmişti. Hareketleri ba-zen yavaşlıyor, bazen hızlanıyordu. Naçar, Cudi’ye değil, eve gidiyordu. Ekrem, gözlerinin önünde, karanlığın içerisinde bir geminin ufukta yitirilişi gibi yitiyordu. Karanlık yorgan ağır hareketlerle güneşin gönderdiği ışıkları zayıflatarak, kızıla boyanmış gökyüzünü yumuşak hareketlerle örtüyordu. Huzursuz evde kendisi de huzursuzca dolaşiyor, yollara bakıyordu.

Güneşin ışıkları giderek zayıfladığında ve karanlık örtü sereserpe yeryüzüne uzandığında, Perişan arkasına dönüp baktı. Karanlığın bir girdap gibi aydınlığı merkezine çektiği anda karanlık girdabın koynunda bir siluet sıyrılmıştı. Karanlık siluet Ekrem’i çağırıyordu. Hayal görmüyordu. Attığı çığlıkla beraber koşup kardeşi Ekrem’e sarıldı. Yanında kalıp onu avutmaya çalışan herkes şaşkınlık içindeydi. Ekrem’in gelişi mucizeydi. Mucize aydınlığın karanlığa yenildiği Hogır devranında gerçekleşmişti. Apocuların yöre-ye ilk gelişi komutan Agit’le olmuş, halk Agit zamanında en fazla Apocular’dan etkilenmişti. Sonraları Hogır ile tanışan ve Hogır’a ısınmayan halk Apocular’ı tanımazlığın sınırı-na varmıştı. Halkın sevgilisi, bir tek komutan Agit’ti. Hogır, ger-ginlik demekti, gerginlik her yana savruluyordu. PKK’lilerin Hogır adlı komutanları çoluk çocuk, yaşlı, genç demeden insanları toplayıp dağlara götürüyordu. Hogır yaylarını, köylerini insansız kılıyor. Sonra da ben ‘alan açtım diyerek övünüyordu. Hogır yöre insanının korkulu rüyası olduğun-dan, Ekrem’i yeniden gördüğüne inanamıyordu. Kucaklaş-malar bittikten ve ilk şok atlatıldıktan sonra Ekrem olanları anlatıyordu:

“Odun topluyordum, birden iki-üç silahlı insanla karşılaştım. Silahlı olanlar, onları gördüğümü anlayınca yanıma geldiler. Adımı, orada ne aradığımı sordular. Odun topladığımı söyledim fakat beni yanlarına alarak kayalıklı bir yere götürdüler. İki-üç saat tuttular. Korkuyordum, ne yapacak-larını bilmiyordum.” Konuşurken derin derin soluk alıyor; Apocular’la karşılaştığı anı bütün canlılığıyla yaşıyordu. “Fa-kat o silahlı adamlar yani Apocular sürekli olarak bana; ‘korkma seni bırakacağız’ diyorlardı. Nerde görülmüştür Apocular’ın insanları sağ alıp tekrardan sağ bıraktıkları, beni öldüreceklerinden korktum. Akşama doğru ‘seni güven-liğimiz için iki üç saat tutmak zorundaydık’ dedikten sonra, benimle tokalaşarak, ‘gidebilirsin’ dediler. Ben de geldim” dedi. Din-

leyenler yaşananlara, anlatılanlara inanmıyorlardı, tam o sırada Ekrem'i birkaç silahlı insanın götürdüğünü görüp akrabalarına haber veren amcasının küçük oğlu da gelmiş ağlayarak Ekrem'e sarılıyordu. Çocuk, Ekrem'den de daha fazla ürkmüştü. Ekrem amcasının oğlunun elinden tutarak eve doğru yürümeye başladı. Kalabalık dağıldı. Büyük bir korkuyu atlatmış yürekler, hala bir tavşanın yüre-ğiymişçesine titriyordu.

Evdeydiler; Perişan yaptığı yemeği ısıttı. Doğave ateşten indirdiği andaki lezzetini yitirse ve geç de olsa akşam yemeklerini yiyeceklerdi. O gün yaşananları ne Ekrem, ne Perişan, ne de Hine köyünün yaz sıcağından bunalmış köylüleri unutmayacaklardı. Olayı izleyen sonraki günlerde Perişan akrabalarının tüm ısrarlarını ve 'yanımızda kalın, gençsiniz, Apocular sizi götürebilir, farklı olaylar olabilir' adı altında gelen bütün tekliflerini kabul etmedi. Zaten Ekrem'in serbest bırakılması, Apocular'a karşı var olan korkuyu bir nebze de olsa kırmış, hatta Apocular'a dönük herkeste gizliden gizliye bir ilgi de gelişmeye başlamıştı. 1987'den beri Apoculuğu duyan yöre halkı gibi Perişan da duymaya başlamış, aradan üç yıla yakın bir zaman da geçmişti. Ekrem, iki-üç yıldır isimlerini duyduğu gecelerin sıcak insanlarıyla, Apocular'la ilk kez o sıcak yaz gününde tanışmıştı.

Temmuz sıcağıyla sararan ekinlerin hasat zamanıydı. Köylüler ekinlerini toplamak için hummalı bir çalışmanın içerisindeydiler. Kardeşi Ekrem ve küçük kardeş-leri Gülsüm ile Kerem de amcalarıyla birlikte ekinleri toplamaya gidiyordu. Perişan çalışmaya gitmek istese de izin verilmiyordu. Perişan'a ekin toplaması için izin verilmeyişin nedeniyse, o artık genç bir kadındı ve daha çok hapsedildiği evde varol-mak ona uygun düşerdi. Perişan'da kavurucu sıcaklarda ev işleriyle ve kendisiyle başbaşa kalıyordu. Gündüzleri köylü-ler çalıştığı için köy derin bir sessizliğe gömülüyor; akşama doğru ise bu derin sessizliği yırtarcasına bir hengame yaşanıyor, çocuk sesleri, hayvan sesleri birbirine karışarak yükseliyor öyle ki Hine'nin sınırlarını aşıyordu. Yaşamın tekrarları Perişan'ı sıkıyor, o gelip geçmeyen, zaman aksa da onda akmayan 'gelip geçicinin' ruh hali hep yüreğine tünüyordu. Yaşadıklarına anlam vermeye çalışıyordu. Oysaki göçer olan insanların sürekli duyguları, yerleşik duyguları yoktu. Yerleşikleşen o duygunun, hüznünün bir anlamı olmalıydı. "Yerleşik olan insanların mı, yoksa göçebe insanların mı yerleşik ve kalıcı duyguları olmazmış" diye kendi kendisine sordu. Nedense gelip geçmeyen o ruh halini anlamıyor, sıkılıyor bazen korkusunun kaynağını bilmeden tedir-ginleşiyordu. Huzursuzluk, gölgesi oluyordu. Oysa ki yaşamı hareketli olanın düşüncesi de hareketli olurdu. Göçerlerin düşünceleri hareketliyse de o, içine girdiği huzursuzluk labirentinden içeriye sızan yaşam bahşedici ışığa, bir türlü ulaşamıyordu.

Babasını düşünüyordu. "Bu yıl yaylalara gelmeyeceğim" dediğinde, babasının yaşadığı şaşkınlık, yüzündeki tedir-ginlik hala gözlerinin önünde capcanlı duruyordu. Babası Perişan'ın yaylalara bağlılığını biliyor ve orta yaşta olsa da yaşam deneyimi ve gözlemleri onu ürkütüyordu. Babaca bir duyuş, hissedmişti bu. Perişan'a uzun uzun bakarak;

"Kızım sen bu yıl ya öleceksin, ya da başına bir şeyler gelecek" diyordu.

Perişan annesinden daha çok babasına bağlıydı. Annesinin ürkek ve çekingen duruşunu babası beğenmediğinden kendisi de beğenmiyordu. Babası, "Bir kadın evi çekip çevirmeli, çekim merkezi olmalı" diyordu. Babasıyla annesi arasındaki uyuşmazlıklarda babasını haklı görüyor; ona yakın duruyordu. Bu da babasıyla Perişan'ı yakınlştırıyor, babası kadınının yapamadığını, olması gereken kadını Perişan'da yaratmaya çalışıyordu. Kızına biçim veriyor; yarattığı eseri kendi beğenilerine göre yontuyor, sonra uzaklaşarak sanki harikülade bir eser yaratmışçasına uzaktan uzağa sey-redalyordu. Perişan ise yaratıcısından habersiz büyüyordu. Babasının ilgisi Perişan'ı sevindiriyordu. Babasının istediği bir kadın olabilmek için annesinin pasif duruşundan dolayı pek hoşsohbet olmayan evlerini insanların uğradıkları, insan sıcaklığını taşıyan bir ev kılmak için elinden geleni yapıyor, "ben bu role adayım, rolümü oynarım" iletisini kendisi de farkına varmadan çevresine veriyordu. Babası annesine dönerek;

"Kızım eğer evden ayrılır-ayrılık dediğiye kızının ev-lenip gitmesiydigerse, kızımın yerini dolduracak, onun evdeki varlığını aratmayacak bir kadınla

evleneceğim” diyor-du. Zaten sessiz olan annesi iyice sessizleşiyor, kocasının kızına benzer bir kumayı eve getirmek istemesine öfkeleniyor ve kızına karşı içten içe tepkileniyordu. Birbirine en yakın olması gereken iki insan, iki kadın; anaıyla kız birbiriyle barışık değildi. İçten içe küskünlüğü yaşıyorlardı. Annesine göre o babasına benzemişti; babasına göreyse küçük kardeşi Ekrem annesine benziyordu. Kardeşler arasında da büyük-lerinkine benzer bir bölünme, ayrılık vardı. Ekrem, babasının ablasını çok sevdiğini; Perişan ise annesinin Ekrem’i daha çok sevdiğini ve kendisini sevmediğini söylüyordu. Bu vesiley-ledir ki yaralı insanlar çoğalıyor, insanlar sakatlanıyor ve insanlar arasındaki bütünlük bölünerek sevgisizlik bulaşıcı bir hastalık gibi çoğalıyordu.

Babasıyla ufak tefek tartışmaları yaşansa da Jirki aşiretinin kavgacılığı içinde kavgacı olan kızını, babası çok seviyordu. Çocukken üstü başı dağınık, saçları birbirine karışmış, bir yerleri tırmalanmış halde kapıdan içeriye daldığında babası, “Perişan yine kiminle kavga ettin, ne biçim bir kızdır bu tanrım, kime benzemiş, senin bu kavgacılığın başımıza işler açacak Perişan” derken bile babasının kendisiyle alttan alta gurur duyduğunu hissediyordu. Sessiz dilin anlattıkları örtülü gerçektir. Babasının gururla bakışı hoşuna gidiyordu. Büyüdükçe yaptığı işlerde başarı sağlıyor, herkes küçük yaşta yapabildiklerini gördükçe çok şaşırıyordu. Mutfak ve el işlerinde becerikliydi, bu da birlikte yaşadığı toplumunca benimsenmesini sağlıyordu. İşlediği nakışların zeka gerektirdiği, zeki olduğu söyleniyordu. Perişan, söylenenlere karşılık ince dudaklarının hareket etmesini zorlukla önleyerek, hafifçe tebessüm ediyor dudakları ince bir çizgi halinde, ters çevrilmiş kaş biçimini alıyordu. Babası, o ince çizgiyi ar duygusunun dışavurumu olarak çizmiş ve ipince bir çizgiden ibaret olan o ters kaşla gururlanır olmuştur. Böylece atalardan dedelerden kalan bakışlar zaman ilerlese de kimsele-re ağırlık oluşturmaktan yaşlı bir ninenin bakışından genç bir bakışa, kirli bir su olup yaşlı kanallardan akıp gidiyordu.

3

Günler gelip geçiyor yaşanan olaylar insanlarda izler bıraksa da, zamanla daha da fazla solarak unutulup gidi-yordu. Akrabaları Perişan’ı ve kardeşlerini yemeğe çağırmış-lardı. Yemekten sonra yatıya kalmışlardı. Uzandığı yün yata-ğın içeri-sinde uyuyamıyordu. Uykusuzluk göz kapaklarını yormuş adeta günlerin yorgunluğu koynuna uzanmıştı. Ka-dınlar yaz günlerinin yorgunluğuna rağmen

sızarak uyuma-mışlar; geleceğe dönük sohbet ediyorlardı. Konuşmalar ağır bir gürlüğe dönüşerek sözcükler vasıflarından birer birer soyunuyor, yok oluyorlardı. Hiçbir ses duymaz oldu, uyu-yordu. Neyi düşündüğünü bilmiyor, düşüncelerini bir araya toplayamıyordu. Kadınların fısıltılarıyla uyandı. Saatlerdir uyuduğunu düşünüyordu fakat gözkapakları kapanalı henüz iki-üç dakika olmuştu. Küçücük köy odasındaki fısıltılara kulak kabarttı. Kadınlardan biri;

“Apocular köye gelmiş, içlerinde üç de kadın var” diyordu. Duyduklarının etkisiyle sıcak yünlerin arasından fırlamıştı. Kadınlar, onun uyandığını gördüklerinde “Perişan sen uyu, biz Apocu kadınları görmeye gideceğiz; gelersen seni götürebilirler,” dediler. Kadınların söylediklerine karşın sesini çıkarmadan ipincecik yorganı yüzüne çekti. Heyecan-lanmış, garip bir hisle dolup taşıyordu. Kadınlar, onun sessizce yünlerin arasına sokulduğunu gördüklerinde çıktılar. Perişan da kadınların arkasından. Yürüyorlardı, Perişan uzaktan onları takip ediyordu. Yaşanan polisiye bir dizi, kadınların arkasından yürüyen de bir kadın polis değildi. Merakına yenilen ve cennetten kovulan ilk kadın gibi, Havva anası gibiydi. Karanlıkta sessiz adımlarla gidenlerin ardından yürüyordu. Apocular köyü basmalarına rağmen karanlığı sessizlik basmıştı.

Karanlığın içinde sürüp giden uzun bir sessizlikten sonra sesler duyuyordu. Önündeki kadınlar, kapının önünde yakıl-mış ışığın altında bağdaş kurmuş oturuyorlardı. Uzaktan üç Apocu kadını tanıdı; onlar bu diyarın yabancısıydı. Karanlığın sessizliğini yırtan bir tek Apocu kadınların sesiydi. Akrabalarına çaktırmadan hemen önlerinden sıvışarak kadın gerillaların yanına varıp dikildi. Onu gören kadın akrabalarının suratları değişti ve kadınların asık suratları paylaştıkları mekana asıldı. Kadın akrabaları, kadın gerillaların varlığından mimiklerini kontrol etmek zorunda kalsalar da, aval aval bakan bakışlarını zamanla öfke bürüse de artık hiçbir şey yapamıyorlardı. Apocu kadınlar Perişan’la toka-laştılar. Yabancıları gözlemleyebileceği bir yere geçip oturdu. Kadın gerillalar; Kürdistan’ın bağımsızlığından, özgürlükten, Kürdistan’ın kurtuluşu için dağa çıktıklarından bahsediyorlardı. Perişan daha önce Apocu erkek gerillaları görmüştü. Fakat ilk kez kadın gerillaları görüyordu. Gerillalar tanıdığı diğer insanların sıcaklığını çevrelerine yaysa da, tanıdığı tüm insanların farklıydı, yabancıydı. Kadınların gözleri ümit-liydi, gözlerindeki ümit farklılıklarıydı. Pür dikkat konuşmaları dinlediği bir anda akrabalarından biri kolundan tutarak:

“Gelinim hadi gidelim,” dedi.

Perişan izinsiz geldiği için akrabalarının öfkelenildiğini biliyordu. Sesini çıkarmadan kolundan sıkı sıkıya tutmuş kadınla yürüdü. Yol boyunca yaşlı kadın onu bazen azar-lıyor, bazen nasihat veriyordu. Yaşlı kadının çeşitlendirmelerine aldırılmadan karanlık örtünün altında yürüdü. Fakat Perişan göreceğini görmüş; kutsal kitaplarda kadınları şeytan ve cehennemlik yapan, bilim dünyasında ise bilgiye ulaşma ve keşfetmenin tanımlanması olan merakını gidermişti. Eve varıp yattılar. Perişan bir türlü uyuyamıyor, son yarım saatte yaşadıklarını düşünüyordu. İhtiyaç duyduğu uykuyla, sıkıntılarıyla boğuşuyordu. Gerillalar, çocukluğunun hatıralarıyla gelmiş, çocukluk günlerine merdiven

dayamışlardı. Apocu-lar'ın köye geldiği söylenmiş, yetişkinleri bir odaya toplamışlardı. O da amcasının çocuklarını alarak köy odasının yanına gitmiş, pencerenin arkasına gizlenerek gerillaları seyretmişti. Ay ışığı her tarafı aydınlatığından korkmadan izlemişlerdi. O gece de çok sessizdi, şimdi korktuğu ve ürperdiği kadar o zaman korkup ürpermemişti. Çocukluğuyla, battaniyeyi yü-züne çekip uyumaya çalıştığı anda yaşadığı duyguları arasındaki bu korku uçurumu Perişan'ı korkutuyordu. Gördüğü kadınlar kendisine yabancıydı. Yabancılık ve korku arasındaki uçurumda yapayalnız dolaşıyordu. Örttüğü bat-taniyenin altında, bütün yollar uçurumlara ulaşıyordu. Uzun süre düşler aleminde uçurumların her birine asılarak Apocu kadın gerillaların yüzünü seyre-durdu. Sıkıntıları, beyninde dolaşıp duran düşünceleri yakasından tutmuş uyutmuyorlardı. Oysa ki çocukluğunda Apocular'ı gizli gizli izledikten sonra eve koşarak geceleri yat-tıkları toprak evin damında ne çabuk uyumuştı. Gökyüzü alemini seyrederken, düşlerinde hep o insanlar vardı. Apocular tanıdığı tek yabancıydı. Bütün gece gözünü kırpmamış, asıldığı uçurumlardan terden sıırılsıklam geri dönmüştü. Şa-fak söker sökmez köy uyanmış, Perişan misafir olarak kaldıkları evden kardeşlerini yanına alarak uzaklaşmıştı. Gün boyunca kadın gerillalar Binevş Agal (şehit Berivan), Ayten Guyi (şehit), Zilan Guyi (yaşıyor olabilir) Perişan'la dolaşıp durdular. O gece kadın gerillalar belleğinde silinmez bir kareyle damgalanmışlardı.

Sabahın ilk saatlerini omzundaki su matarasıyla karşılıyor, mataranın ağırlığıyla adımlarını atmakta zor-lanıyordu. Uzaktan amcasının oğlu İsmet'in Silopi yolundan evlerine doğru yürüdüğünü gördü. Garip oldu, bütün gece gözlerini kapamasına izin vermeyen sıkıntılarını unutmuştu. Eli ayağı birbirine dolandı. Elindeki su matarasını yere bırak-tı. İçeri girdi, dışarı çıktı sonra matarayı tekrar aldı ve içeri girdi. Karşısında duran kardeşlerini görmez, sorularını duy-maz olmuştu. Sorulan her sorusu cevapsız kaldığında kardeşi Ekrem dayanamayarak sordu; sesi yükselmiş, sinirlenmişti:

“Niye sorduğumuz sorulara cevap vermiyorsun, bilme-diğimiz olaylar mı var? Apocular akşam köye gelmişti. Yoksa anamlara kötü şeyler mi olmuş?”

Perişan, Ekrem'in yükselen sesi karşısında afallamıştı. “Yok bir şey, sizi duymamıştım” dedi. Ekrem'i duyamazdı. O küçük dünyalarında, her genç kız bir erkeğe aşık olmak, birini seçmek zorundaydı. O da bir erkeğe sevdalanmış mıydı, yaşadığına aşk diyebilir miydi; son ana değin düşün-müş bir sonuca ulaşmamıştı, bilmiyordu. Son ana kadar duygularının adını sevgi ve aşk olarak tanımlıyamıyor, sade-ce eski duygularına benzemeyen farklı duygular yaşıyordu. Ancak son dönemlerde yaşadıklarının adını koymuştu; aşk.

Aşk olarak tanımladığı ummana, o koca deryaya dalmak üzereydi. Bir umman ki, açıldığı anda hiçbir iskeleye geri dönüşü yoktur; bir umman ki varlığıyla seni ummanlaştırır. Tanıdığı insanlar arasında İsmet'i bir farklılık olarak tanım-lasa da İsmet'in diğer insanlardan çok da farklı olmadığını, insanların değişmesinin zorunluluğunu anlayacak; yaşam laboratuvarı bu konu da kendisine bir tez hazırlayıp sunacaktı. Ona göre İsmet her yönüyle yaşadığı toplumdan, köyünden,

ailesinden farklıydı. Çevresine ve Perişan'a karşı say-gılıydı. Kendisiyle barışık bir insan, çevresiyle de barışık mı oluyordu, bilmiyor ama İsmet'in içte kendisiyle, dışta insanlarla barışık oluşunu seviyordu. Sadece bu sebepten yani ki barış istemenden, İsmet çevresine sevgi ve saygıyla yaklaşıyor olmasındı?

Yakınlaştılar, iki gencin gözleri konuştu. Bu diyarda gözlerin konuşmasının dışındaki her konuşma, her gülüş yasaktı. Yalnızca gözler gülebilir, konuşabilir anlatılmayan-ları aktarabilirdi. Yaşadıklarını tanımlayabilmenin sevinciy-leydi. Amcasının oğlu İsmet az konuşur, çok ilişkilenezdi. İçe dönük, sessiz bir insan oluşuyla dikkat çekiyordu. O da İsmet'in dikkatli izleyeniydi. İsmet'in her zaman ki sus-kunluğu koynundaydı. "Ne yapıyorsunuz," sorusunun dışında kalan hiçbir sözcüğü hâlâ paylaşmamışlardı. Yaşadığı aileye benzemediğinden ailesiyle her zaman çelişki-leri çıkardı; çelişkileri düşüncelerinden çok duygularından akardı. Çevresindeki gençlere göre yakışıklıydı. Fakat Peri-şan'ı çeken yakışıklılığı değildi; onu çeken ne İsmet'in iri gözleri, ne de çevrelerinde sıkça söylendiği gibi "bir kızın yüzüne benzer bir yüz" e sahip olmasıydı. Perişan'ı çeken, İsmet'in insanlara sevecen yaklaşmasıydı. O eskimeyene, yitmeyecek olana bağlıydı. Perişan, "Sevdiğimi söyleyebilir miyim?" diye düşündü. Bu toplumun cenderesinde sevgisini haykıramazdı. Sevgiye dair bir söz söyleyemezdi. Bana, ona, aileme ne derler, diye düşündü. Tıpkı bir kapalı kutuydu; toplumu ve ailesi gibi. O yüzden Perişan sustu, gözleri konuştu, sözleşti. Duygularının ilkini yaşıyordu. Sözleşmişti. Yaşadıklarının hissedilmesinden, anlaşılmasından korkuyor-du ama yine de inadına hayal kuruyordu. Amcasının oğlu;

"Misafirdiniz, niye bu kadar erkencisiniz?" diyerek ikinci sorusunu sordu.

Erkenci değillerdi, geç dahi kalmışlardı. İmalı konuşmak İsmet'in huyu değildi ama sabah geç kalmalarının nedenini imayla soruyordu Perişan utangaç bir bakışla;

"Geç bile kaldık," dedi.

Bu kez amcasının oğlu mahçuptu; gözlerine değil, yere bakarak konuşuyordu;

"Yatıya komşularımızda misafirdik, geç uyandık der söylentilerin önünü alırsınız." Durdu. "Haydi bakalım tarlaya gitmek için zaten geç kaldık."

"Akşam Apocular gelmişlerdi, korkudan geç uyuduk."

"Apocular'dan niye korkuyorsunuz ki, daha o gün Ekrem'i alıkoyup, bıraktılar. Apocular zararsızdırlar."

Amcasının oğlunun kaygısız, korkusuz konuşmasına anlam verememiş, kendi kendisine; "Acaba benimle aynı korkuyu mu yaşıyor" dedi, fark etmeksizin. Amcasının oğlu fısıltıyla söylediklerini duymuştu Perişan'a dönerek;

"Ne korkusu Perişan," dedi.

"Hiçbir korku ya da sizleri kaybetme korkusu."

Tarlalara geç kalma korkusuyla, konuşmalarını yarıda kesip arkalarına bakmadan tozlu yolları aşındırmaya başla-dılar. Perişan arkalarında bakakalmıştı, bir süre arkalarından salınarak yürüdü. Bir bahar rüzgarı tozlu yolların tozlarını hareketlendirerek geçti. Perişan geçmiş baharın ilk günlerine doğru yol alarak yürüdüktan sonra eve doğru ilerledi. Kapının eşliğine vardığında, duyguları hâlâ

gidenlerin ardında kendinden geçmişesine yürüyorlardı. Rutin işler kendi-sini bekliyordu. Elindeki su matarasını yere bıraktı, ama ayakları hala yere basmamıştı. Ayda yürüyordu. Gün boyunca amcasının oğlunu düşündü. Ama düşünceleri hiç bir sonuca ulaşmadı. Perişan arkalarında bakakalmıştı. Az önce çıktığı kapının ardındaki odaların her birindeki sıkıntı onu kucaklamaya hazırlanıyordu.

Bahardı, her yer yemyeşildi. Perişan ve Dilber yeşilin tadını çıkarmak, ekonomilerine azıcık da olsa katkıda bulunmak için sarımsak toplamaya çıkmışlardı. Gözlerinin önünde boylu boyunca uzanan yeşil tarlalara bir tek sarımsak toplamak niyetiyle çıkmamışlardı. Birlikte geçirdikleri zaman ikisinin de hoşuna gidiyor; güzel zamanları paylaşıyorlardı. Kendileri susmuş, doğa ve dizlerini aşmış başakları hafifçe yalayan meltem konuşuyordu. İlerledikleri yol boyunca doğa konuştu, onlar sustu. Ayakları Perişan ve Dilber'i büyük bir tepeye ulaştırıyordu. Tepedeki bir meşe ağacının gölgesinde sırt sırta verip oturdular. Koca yeşil tarlalar yan yana dizilmiş, ayaklarının dibinde uzanıyorlardı. Yol boyunca var olan sessizlik hala ikisi arasında kendisini koruyordu.

Dilber sessizliği bozdu:

“Ekinlerin yeşiline bakılırsa bu yıl verim iyi olacak.”

Dilber'in, doğanın diliyle konuşan bilge kadın edasıyla hareket edişi karşısında Perişan;

“Yeşilin nesi var ki, ürün bol olsun. Her sene de buralar yeşillenir.”

“Yeşilin de kendisine ait bir dili var. O dili bilmezsen ürün alamazsın.”

Perişan sustu. İkisi de içsel yalnızlıklarına döndüler. Kim bilebilirdi ki, yeşilin kendisini yaratması için verdiği müca-deleyi. Kendisine has yeşilin verimliliğini yakalamak yani yaratmak, doğada da öyle kolay gerçekleşmiyordu. Doğanın öz yeşilini yaratması tıpkı yaşamın kendi özünü yaratması gibiydi. Zordu, sancılıydı.

Perişan ile Dilber arasındaki sessizlik yılanın tıslamasıyla tekrar bozuldu. Dilber bir anda kaptığı taş ile birlikte yılanı doğru yürümeye başladı. Tam taşı yılanı fırlatacağı ki, Perişan, Dilber'in kolundan yakaladı. Taş, Dilber'in elinde kalakaldı. Perişan;

“Yapma Dilber, yapma. Kocaman yılanı yaralayacaksın. Sonra yılan mutlaka bizden öcünü alacak. Görüyorsun ki, yılan çok büyük ve hızlı hareket ediyor.

Onu öldüremeyiz.”

Dilber elindeki taşı yavaşça yere bıraktı. Yılan su gibi kıvrıla kıvrıla çimenlerin arasından aktı. Yılan kaybolup gidene, çimenlerdeki dalgalanma bitene kadar onu izlediler. Perişan, gülerek Dilber’e bakıp, anlatmaya başladı. Anlata-cağı hikayeyi Jirki aşiretiyle akrabalık bağları olan baba-annesinden dinlemişti. Baba-anesi baş örtüsünün altındaki iki örük yaptığı kınalı saçlarını arkasına alarak şöyle anlatmıştı;

“Jirkiler kavgacı oldukları için düşmanları da çoktu. Aşiretimiz o yüzden yılanı düşmanla özdeşleştirmişti. Yılan düşmandır, fakat kör yılan; dinsiz, iman-sız düşmandır. Kör olduğundan duyargaları daha fazla gelişmiştir. Kör yılan has-sastır, savaşta yamandır. Kör yilandan kurtulmak zor olduğu gibi, dinsiz düş-manla savaşmak da zordur. Gri yılan ise sisli bir atmosfer gibidir. Aniden gri yılanın atmosferinde yitebilirsin. Ama gördüğümüz yılan kara yilandır. Belki siyahı bizler çok fazla sevmeyiz, bizler için yasın rengidir. Fakat kara yılan, doğaya daha yakındır ve tıpkı kara toprak gibi zararsızdır. Ama kara yılanı do-kunup da yaralı bırakır-san kara yılanın düşmanı olursun ve kara yılan mutlaka öcünü alır. Kara yılanı yaralı bırakan birinin, kara yılanın öcünden kurtulduğu görülmemiştir. Kara yılanı beni-insan neden kendisine düşman eder ki? Bu so-ruyu sürekli kendine sormalısın. Neden biliyor musun? Hani bizdeki kavgalarda; “kara yılan gibisin” sözü böylesi durumlarda kullanılır. Kara yılan benzetmesine mazhar olan insan kincidir, yapmak istediği neye mal olursa olsun başarır. Ba-baannem en son şu öğütle anlattıklarını bitirirdi: Kara yılan sıfatını taşıyabilecek insanlarla mesafeli dur, onlar kara toprak gibidir onlardan düşman edinme.”

Perişan babaannesinden aktardıklarını bitirmişti. Dilber’in gözlerine bakarak, hafifçe gülümsedi;

“Biz kara yılanın yaşamını, kara yılanı bağışlayalım. Kara yılan da yaşamımızı bize bağışlasın. Doğanın da, yaşamın da kanunları, bilgisi var. O bilgiye ulaşmalıyız ki, yaşam anlam bulsun.” Dilber susmuştu, Perişan en son sözlerini; “Hadi bakalım yolumuz uzun. Bak komşu köylerin kızları az ötemizdeki tarlalarda, yabancı sarımsak toplamaya başladılar. Biz de yürüelim.”

İkisi tarlalara doğru yürürken bir ağızdan türkü çığı-ıyorlardı. Kadınların türkü çığırmaları kim bilir belki de ta eski zamanlardan kalmaydı. Türküler, doğayla haşır neşir olan kadının doğaya ilk cevabıydı. İki genç kadının sesleri, diğer kadınların ve doğanın kadınlara cevap veren sesiyle karıştı.

O gün Dilber ve Perişan hem piknik yapmışlardı, hem de pazarda satılmak üzere sirik(sarımsak) toplamışlardı. Komşu köylerin kızlarıyla şakalaşmış, o tarla senin, bu çiçek benim diyerek bütün gün dolaşmışlardı. Genç kadınlar yaşamlarındaki bu farklılığı çok seviyorlardı.

Hava kararmak üzereydi. Dilber ve Perişan eve dönüyor-lardı. Uzaktan görenler bu iki genç kadın neden koşuyor diye merak edebilirlerdi. Koşmak geç kalınmış eve ve zamana biraz daha erken varmaktı. Genç kadınlar eve vardıklarında kadınlı erkekli büyüklerce, hatta kendilerinden küçük erkek-lerce azarlanacaklardı. Azar işitmemek, kırılmamak için ikisi durmadan koşuyorlardı. Çok

güzel bir gün yaşamışlardı.

Eve vardıklarında hava karardı. Perişan ve Gülistan kızgın ve öfkeli duvarlarca zorlandılar. Kızgın ve öfkeli duvarlar evdeki erkeklerdi. Bütün günlerini evden uzak geçirmişlerdi. Özellikle erkek kardeşleri yaptıkları işlerde biricik yardımcıları gün boyunca kaybetmiş, o gün taşıdıkları yük daha da ağırlaşmıştı. "Kadınlar evden çıkma-malı. Siz evden uzaklaşıp bir gün boyunca gelmiyorsunuz. Yarın farklı belaları başımıza saracaksınız. Zaman geçir-medemden sizleri başgöz etmeli" tehditlerini savuranlar babalarıydı. Ertesi sabah bir gün öncesinden topladıkları sarımsakları kendilerinden küçük erkeklerce pazarda satıldı.

4

Perişan ve Dilber'in tarlalarda sınırsızca gezdikleri o bahar gününden bu güne zaman çok kadeh devirmişti. Dilber şimdi tarladaki sığağın altında çalışıyor olmalıydı. Perişan'sa birkaç gün öncesinin olaylarıyla başbaşa, yeşil pencerelerinin

önün-deki sekide oturmuş geçmiş ile gelecek arasındaki o ince çizgide düşünüyordu.

Perişan'ın adını babası takmıştı. Babası aşık olduğu cami hocasının kızını kaçırmıştı, kaçırdığı kız bir cami hocasının kızı olduğundan, yaptığı çevresince yadırganmıştı. Hiç kimse maddi, manevi hiç bir destek sunmamıştı. Kısa sürede, eşyle de sevgileri tükenince perişan olmuşlardı. Babası bu durumlarından etkilenerek, ilk çocuğu, özellikle de kız çocuğu olunca Perişan, adını takmıştı. Eğer ilk çocukları erkek çocuk olsaydı tez zamanda büyür babasına yetişirdi. Ama doğan kız çocuğuydu ve bu da belki de perişan olan Hüseyin'in daha da perişan olacağına dair ilk işaretti. Perişan hem Kürdistan'ın o zaman ki, koşullarının tarifiydi, hem de o coğrafyanın, Botan'ın ve yaşadığı ailesinin tarifiydi. Doğruydu, Kürtlerin dünyasında 'Peri'ler kadındı ama insanı büyüleyen perilerin zamanı çoktan geçmişti.

Perişan, anlı şanlı bir peri değildi. Aksine değişen zaman gibi o da değişen perişan bir periydi. Fakat yine de babasının güzel dünyasında Perişan, umut ve şandı. Anasıysa ne kadar da fazla benziyordu Perişan'a, yoksa Perişan mı anasına benziyordu. Oysa ki Perişan, annesine benzemeyi istemekten ziyade babasının yaratmaya çalıştığı kadın olmayı istiyordu.

Her yıl bahar aylarında çocukların ağlamaları, koyunların melemeleriyle karışır, ortalık hengame olur, anası, yüzünü yaylalara dönerdi. Karnında bir çocuğu, sırtında bir çocuğu kucığında bir çocuğu ve ardında da giydiği beyaz entarisini çekiştiren bir çocuğu varken yollara düşerdi. Kadınlığının yükü ve çevresince belirlenmiş yükümlülükleri; karnında, sırtında, kucığında ve entarisini çekiştiren çocuklarının yükümlülüklerinden ağırdı. O da tıpkı Perişan'ın yaşadığı an gibi, dar mekanın sınırlarında bocalayıp dururdu. Masumi-yetin tek tarifi olan annesi şimdi yaylaların serinliğindeydi.

Sıcak yaz günleri birbirini kovalıyordu. Köylüler her sabah tan yeri ağardığında kalkıp tarlalara gidiyor, güneşin batışıyla birlikte karanlık örtü yer yüzünü kaplamaya başladığında evlerine varıp akşam yemeklerinden sonra uyuyorlardı. Çün-kü yine sabah erkenden kalkacaklardı. Yaz sıcağı günler ilerledikçe daha da artmıştı. Sıcak, insanları ve hayvanları bunalıyordu. Otlar sararıp solmuş, kupkuru olmuştu. Bir kibrit çöpü, belki de sararan tüm köye, kalarlar giydirecekti. Doğa ve insan benzeşerek olgunlaşmış, verime durmuştu. Yılanlar her gün dansa tutuşuyor, tıslayıp duruyorlardı. Kaplumbağalar gruplar halinde, yavrularını gezdiriyorlardı. Gamsız aylar, arıların o çiçek senin bu çiçek benim diyerek her çiçekten topladıkları ballara ulaşabilmek için arıları yuvalarında rahatsız ediyorlardı. Aylar kış boyunca uyumanın sefasını, ağaçların kovuklarından aşındıkları ballara borçluydular.

Köylüler ekinlerini harman yerlerine getirmeye başlamışlardı. Zavallı eşekler, yük taşımaktan incelmış, ayakları birbirine dolanıp apansız ağır yüklerinin altında devriliyorlardı. Eğer eşeği harmana getiren bir çocuksa, eşeğin bu hali karşısında avazı çıktığı kadar bağırarak ağlamaya başlıyordu. Ta ki yetişkin bir köylü yetişip eşeği tüm ağırlıklarından kur-tarınca kadar. Düşen eşek yükün-

den arındırıldıktan sonra, yeniden yükleniyordu. Zavallı çocuk, eşeğin önü sıradı sıra habire koşturarak nefes nefese kalıyordu. Bir nefeslik de olsa dinlenen zavallı eşek, son nefesinde harman yerine doğru harekete geçiyordu. Eşeği harmana süren çocuk, gözyaşlarını silerek korkularından arınıyordu. Hine köyünde gün boyunca bu manzaralarla çok sık karşılaştığından olağanlaşmıştı.

Oysa ki göçerlik böyle miydi? Yaylalara bir açıldın mı serin yaşam rüzgarı öyle bir çarpar ki yüzünüze, hayatı yeni-den keşfedersiniz. Hayvanlarla dostsunuz. Doğayla aranızda anlaşma vardır. Ve bu anlaşma çoğunlukla bozulmaz. Yılan kaynaktan su içmenizi bekler, insanlar gibi sabırsız ve bencil değildir. Siz yılanı dokunmazsınız, her canlı kutsal yaşam suyunu içmelidir! Doğa, dostuna dost, düşmanına yine dost-tur. Kendi doğasında bazen köpürür, bazen yıkar her şeyi fakat özünde yaptıkları canlıların yenilenmesi içindir. Belki de doğanın yıkıcılığının, insanın yıkıcılığından daha az ür-kütmesi, yıktığı kadar yaratmasındandır. Göçer olanlar yani ki yaylacılar en fazla da doğanın dilini anlayanlar, doğayla bütünleşenlerdi.

Yaylalarla sıcak yaz günleri bir bahar mevsimi gibi gelip geçerdi, yeşil örtü kendisini sürekli yenilerdi. Perişan yayla-ların yeşilinden oturduğu sekiden Hine'yi seyredaldığı yeşile boyanmış pencerelerine yeniden gözü ilişince bir rüyadan uyanır gibi uyandı. "Onlara ulaşacak mıyım, çocukluğumun cevaplanmayan sorularını cevaplayacak mıyım" dedi kay-gıyla.

5

Bu yaz Silopi ovasında bir de bayram yaşanacaktı. Kavu-rucu sıcaklıklar bayram havasının günlerce öncesinden gelip köye yerleşmesine engel olmamıştı. Köylülerin hepsi bayram hazırlığına başlamıştı.

Tanrıyla aylarca iletişim kuran insanlar, son bir ayda iletişimlerini daha da artırarak tanrı tarafından kutsanmak istiyorlardı. Oruçlarının kabulü ve günahlarından arınmak için her aile yoksullara yardım da bulunur. Hayrın kabulü için verilen bu yardım neyin hayrınadır? Hayır nedir, diye sorgulayan da olmazdı. Hayır, bir zenginin, yılın üç yüz altmış beş günü yoksulluk sınırında aç bıraktığı bir insana, kendi mal varlığına göre yine yoksulluk sınırında bağışladığı bir kaç ekmek midir? Nedir hayır? Ya insanlar günahlarını nasıl işler? İnsanlar canlılara, canlılar arasındaki insanlara, insanlar arasında eşit davranmayarak, yani günah işleyerek. İnsanları aç bırakarak günah işle, sonra sevap olsun diye karşısında günah işlediğin insanlara bencil gözünden artan-ları ver. Bir dünyadır

ki her şey alt-üst edilmiş, yer kürenin bütün tabakaları yer değiştirmiş ve dengesizleşmiş, hayır ve sevap gibi.

Bayramdan önceki hava köye gelip yerleşmiş köy sunni bir sevince boğulmuştu. İnsanlar küçük dünyalarının büyük acılarını yılda bir kez de olsa unutmak istiyorlardı. Acı zehir gibi her yere yerleşmişti. Köylülerin nefes alışverişlerine sinmişti. Bir zamanlar cennetin tek tasviri olan bu toprakların halkları yoksulluğa mahkum edilmişti. Bayram günleri zak-kum günlerine dönüşüyordu. İnsanlar rüzgar gibi gelip geçen bu sevinçle sırra erişmek, o manevi huzurla, o hayali cennete ulaşmak isteyerek yoksulun yaşadığı mutluluk içerisindeydiler. Perişan, 'gelip geçicinin' ruh halinin yarattığı sıkıntıyla gerçek olan, hayali olmayan, bir anda erişeceğini düşündüğü bir o kadar da hayal olan, varlığının gerçekleşme hallerinden uzaktaki özgürlüğü arıyordu. Aradıklarını tanımlıyamıyordu. Adını dahi duymadığı özgürlüğün çıldırtıcılığıyla dağlarda karşılaştığında beni-insan denilen ve tek yaratıcısı kendisi olan gerçek şah esere hayran kalacaktı. Ne yazık ki gerçeği, özgürlüğün zıddına işleyen lanetli Kürt halkının gerçeği olacaktı. Perişan'ın o kısacık bedeninin her tırmanma isteğinde bacaklarından yakalayacak ve o lanete çekmek için elinden geleni ardına koymayacaktı.

Bayramdan önceki gün köyün hali bir karınca yuvasını andırıyor. İnsanlar durmadan çalışıyorlardı, köyün üst kısmına bir kamera yerleştirilse, köyü yukarısından gözleyen bir çift göz, küçücük dünyayı karınca yuvasına benzetirdi. Bayramdı ve Hine köylüleri karıncalar gibi çalışıyordu. Köylüler emekleriyle yaşamı hazırladığı için, bilinçlenince belki de en fazla çalışmanın, emeğin hesabını, değerini bilecek kişiliklere ulaşma potansiyelini sade kalan yüreklerinde taşıyorlardı, hele bu köyler bir de dağ köyleri olursa sade kalma olasılıkları daha da yükseliyordu.

Bayramdan bir gün önceki geceydi. Yıldızları izleyerek geçici günlerin muhabesebesini yapıyordu. Garip bir duygu yaşıyordu. Perişan'la inatlaşan yıldızlar bütün gece boyunca gökyüzünden inmediler. Ezan sesiyle birlikte yeni bir gün, yeni bir bayram evrilmişti. Perişan yeniyi kaçırmak istemez-cesine yatağından fırladı. Ayaktaydı. Koşup komşularından şeker toplayamazdı. Büyümüş, kimilerince de kadın olmuştu. Oysa şekerleri toplasa, bayram gününün ilk şeker toplayan çocuğu olacaktı. Çocuk olmadığı söyleniyordu artık. Çocuk-luğunun bayramlarını anımsadığında, elindeki şeker torba-sıyla koşarak evinden uzaklaşıyordu. Henüz kimseler uyanmamış, cami hocasının ezan sesi duyulmamıştı. Fakat Perişan uyanır uyanmaz, akşamın şartlanmışlığıyla hemen sokağa fırlamıştı. Nefes nefese komşularına varıp kapıyı çaldı. Uyku sersemliğinden çıkardığı gürültünün farkına varamamıştı. Kapının ardından komşusu Makbule'nin söylenerek geldiğini duyuyordu. Kadın kapıyı araladı. Şaşkın şaşkın Perişan'a baktı. Kadıncağız daha konuşmak için ağzını açmadan o, acelesi olan bir ses tonuyla;

"Makbule teyze, bayramınız kutlu olsun, şekerlerimi istiyorum," dedi. Komşusu, Perişan'ın derdini anlamış rahat-lamıştı.

"Bu bayram gününde Allah sıhhatini versin Perişan, bir şey oldu sandım, kız

sen bu gece uyumadın mı? Daha kimse-ler uyanmamış, ezan dahi okunmadı. Neyse yine de şeker-lerini getireyim, diyerek, aceleci çocukları düşünerek gece-den şekerliğe bıraktığı şekerlerden bir avuç dolusu şeker alıp getirmişti. Şekerleri ona uzatırken;

“Hadi bakalım al şekerlerini, git uyu Perişan, daha ezana bir-iki saat var. Tüm köyü bu saatte uyandırma.”

Perişan şekerlerini alıp eve dönmüş, uyumadan kardeş-lerinin uyanmasını beklemiş, sabahleyin hep birlikte şeker toplamaya gitmişlerdi. Makbule kadın, bütün köyü fısıltı gazetesiyile, yaşanan bu olaydan haberdar etmiş, herkes Perişan’a bol bol gülmüştü. Perişan o bayram her bayramdan daha fazla şeker toplamıştı. Perişan, bayram günleri bittiğin-de çocukluğunun da biteceğini bilirdi. Göçer çocukları küçü-cük yaşlarından itibaren ağır sorumluluklar altına girer, boylarından büyük ve ağır yükler taşırlardı. Bayramlardan sonra bütün çocuk oyunları, sevinçleri ve oyunları yarıda kesilerek rafa kaldırılırdı. Bütün yarım bırakılmışlıklar gelecek bayramlara ertelenirdi. Bayramın sonrasındaki ertesi sabah bayramdan eser kalmadan sabahın ilk ışıkları ve ezan sesiyle birlikte çocuklar sürülerini alarak yaylalara çıkarlardı. Akşam hava kararıp eve döndüklerindeyse yorgunluktan bitap düşerek uyurlardı. Göçer çocuklarının, çocukluk için zaman ve mekanları yoktu. Çocuk erkekse babasının, kız ise anasının işleriyle iç içeydi.

İrkilerek çocukluğunun düşleri arasından sıyrıldı. İlk kez bir bayramı annesinden ve babasından uzakta geçirecekti! Bir çocuk kadar korktu. Bütün amcaları bin dokuz yüz seksen dört yılında eski mekanları olan Silopi’ye yerleştikleri andan itibaren göçerliği bırakmışlardı. Bir tek babası, Jirki aşire-tinden devraldığı baba mesleğini sürdürmekte kararlıydı. Jirki aşiretinin gelenek ve göreneklerinden kopmak isteme-diği için Hine köyünde ailesine dışardan gelenler gözüyle bakılıyor; amcaları yerleşik görüldükleri halde, onlar yerli-leşememişlerdi, yabancılar, yaddılar. Hine’de yaylacılık ya-pan onlarca aile yabancılık konusunda kaderdaştılar. Bir tek kışları gelip sürekleştikleri bu köy Perişanlar’ı yadsıyordu. İçinden, “belki de haklılar” dedi. Aile olarak Jirki aşiretinin kavgacılığını köye dayatıyorlardı. Amcaları Jirkiler’den aldık-ları göçerlik kültürünü yaşatmasalar da kavgacılıklarını sürdürmeye kararlıydılar. Özellikle her kavganın başını çe-ken büyük amcası, Kara Silo lakabıyla tanınan amcası her kavganın başındaydı. Kara Silo adını duyanlar zulmünden değil, heybetinden çekinirlerdi. Amcası Kara Silo ailenin büyüğü ve öncüsüydü. Kara Silo’nun köyde çıkan bir kavga-da bütün köylüleri evlerine kapatarak dört gün evlerinden çıkarmadığını hayal meyal bir düş gibi anımsıyordu. Kara Silo’nun verdiği kavgalarının resimleri buğulu olsa da bir bir zihninde canlanıyordu. Kara Silo demeleri bir tepki ve kabul etmemele-rinden de kaynaklansa insani yönü güçlü olan Kara Silo’nun dostluğa değer veren ve insanlara yardım eden duruşu benimseniyordu; köylüler çekinse de Kara Silo’yu seviyorlardı. Annesinin ve babasının yokluklarını amcası Kara Silo karşı-layabilir miydi, hayır.

Varamadığı yaylalarda annesi ve babasının bayramda ne yaptıklarını düşün-dü. Hava gittikçe ısınıyordu, evlerinin damından köyü kuş bakışı izledi. İnsanlar

canlanıyordu. Cudi, bugün daha da yerini beğenmişçesine ihtişamlı duruyordu. Aradan çok uzun zaman akmadan köy çocukla-rın sesleriyle doldu. O seslerden biri olmayı nasıl da çok isti-yordu. Fakat bu yaz, evin ablası ve sorumlusuydu; Kür-distan'da bir kadındı.

Perişan babasının kızıydı; Jirki aşiretinin törelerine bağlıydı. Jirki aşiretinin giydiği rengarenk elbiselerinden birini giymiş, giyindiği elbisesiyle odaya bahar havasını getir-mişti. Jirki aşiretinden olan babaannesinin kıyafetlerine ben-zer kı-yafetler giymişti.

Köydeki giysilere göre, giydiği giysiler farklıydı. Elbise-lerini kendi elleriyle hazırlayıp dikmişti. Elbiselerini giydik-ten sonra, kız kardeşi ve bayram şekerle-rini almaya gelen amcasının çocukları ağız birliği etmişçesine; "Perişan, elbise-lerin sana çok yakıştı" dediler. Perişan'ı rahatsız eden o içsel sesi dışarıya taşırdı.

"İçimde öylesine bir his var ki, bunları fazla giymeye-ceğim, son giyişim ola-cak." Karşısındakiler ağız birliği etmiş-çesine; "Perişan ağzını hayır aç," dediler. Perişan yaşadığı o duyguyu gayri ihtiyari de olsa dışa vurmanın rahatsızlığı içe-risinde tekrar dünyasına, kutusuna çekildi. "Göreceksiniz ve şaşıracaksınız," de-di içinden. İç sesine kendisi de şaşırmış-tı. Gidiş bu kadar erken mi gerçekleşecekti?

Amcası Kara Silo sabah erkenden Perişanlar'ın ilk bayram ziyaretçisi oldu. Kucaklaştılar ama yine de Perişan ve kardeşleri babalarını, Hüseyin'i aradılar. Amcası Kara Silo bağdaş kurup oturdu. Küçük kardeşi Gülsüm şekerliği alarak amcasına uzattı. Kara Silo şekerlere elini uzatmadan, küçük kızı kucağına alıp oturttu. Perişan'a dönerek;

"Kızım Perişan biliyorum çok inatçısın, yanımıza gelip kalın dedik gelmedi-niz. Ama kendinizi yalnız kimsesiz gibi hissetmeyin biz hep yanınızdayız, birşeye ihtiyacınız varsa çekinmeyin söyleyin."

Dudakları görünmez bir şekilde hafifçe tebessüm etti; yalnız olmadıklarını Kara Silo'nun hatırlatması hoşuna gitmişti. Az sonra ipincecik dudaklarındaki tebessüm yok olmuştu.

Kısa bir sohbetten sonra Kara Silo evlerinden ayrıldı. Köyün yaşlı ve büyükle-riyle beraber komşularının bayram-larını kutlamak amacıyla ev ziyaretlerine baş-ladı.

Köyün yaşlıları ve büyükleri teker teker bütün ailelerin bayramlarını kutlu-yorlar; çocuklar şeker toplamayı sürdürü-yorlardı. Babası ve annesinin köyde ol-madıkları bilindiği için yaşlılar evlerini toplu ziyaret kapsamına almamışlardı fa-kat yaramaz çocuklar, bayram şekerlerini almamazlık etmiyor-lardı. Perişan'ı çe-ken asıl manzara ve uzak durduğu oyunsa genç kız ve erkeklerin birlikte sallan-dıkları salıncaklardır. Genç kızlar ve erkekler salıncaklar da sallanıyor, bayramın hoş görüşüne ve sevincine sığınıp birbirlerini süzüyorlardı. Gençler, Salih ve Medine'nin topraklarında oldukları kadar Mem ve Zin'in sevdalarının yeşerdik-leri topraktaydılar. Mem ve Zin'in Cudi'nin, karşısındaki ağaçlarda yeşerdiğin gördü. Salıncakların birinde Mem, birinde Zin karşılıklı sallanarak gökyüzünün maviliğine uçuyorlardı. Bir süre Mem ve Zin'in salıncaklarda sallanmalarını izle-

di, tarihi tersine çevirmek istercesine Mem ve Zin'i mavilikte salınur-larken bıraktı. Sonra aşağısında, Hine'nin merkezinde uzak-tan uzağa salınanları izlemeye başladı. Salıncaklarda salınan gençlerin bir kısmı, dışarıdan gelen yabancıları. Fakat bayram havası gençlerin yabancılıklarını bir anda ortadan kaldırmıştı. Gözleri amcasının oğlu İsmet'i arıyordu. Gençler birbirlerine ısınmış, haşır neşir olmuşlardı. Bütün arama-larına rağmen İsmet'e ulaşamadı. İsmet'i görememenin yarat-tığı buruklukla Cudi'ye baktı. Cudi tüm ihtişamıyla karşı-sında duruyordu.

Her yerde bayram havası yaşıyorsa da Perişan'ın yaşadıkları çok farklıydı. O, gelip geçicinin ruh hali, belki kendisinin de anlam vermediği tanımlayamadığı duygu, onu korkutuyordu. Bayram günü sevinç günüydü ya, sevinç ve barış gününde sevinçli ve kendisiyle barışık değildi.

Ya da bir göçer kızı bütün acılarından kurtularak sevinç içerisinde yaşayabilir miydi? Bütün kırılmışlıklarından sıyrı-labilir miydi? Kırılmışlıklar; her çeşmenin, her gözenin su-yunu alarak bir nehir gibi gittikçe büyümüşü. Kırılmaları, sıkıntı-larının anasıydı. Tarih ve tarih öncesinin karanlık ku-yularından gelen kırılmalarıyla savaşmak için oluşturulan yerin merkezi olan Cudi'de zıddına işleyen o sistemle karşılaştığında bir kaplumbağa gibi kabuğunun içerisine çekilerek ve insanlaştırma adına her dokunuşlarında biçim almamak için bir kirpi gibi kendisini yuvarlayarak uzak-laşacak ve etrafına hiç durmadan dikenli oklarını atacaktı. Yüzyılların mücadelesine karşın o da kendisini savunmak için yüzyıllarca -ki kaplumbağanın ömrünün yüzyıl olduğu söylenir- bir kabuk oluşturacaktı.

O uzun ve zorlu yürüyüşe çıktığında, çıktığı yolu bilmeyen bir arayışçı, bir keşifçi olacaktı. Derinliklerindeki gizli olan insana yabancı bir yolcu olarak yola çıkacaktı. Yolunu kaybeden bir yabancı gibi bilinmezliğe yol alacak; insan insanı, teknik insanı vuracaktı. O, çıktığı yolda mutlu olacak mıydı? Mutluluğu İsmet'te mi, cevaplandıramadığı çocukluk sorularında mı bulacaktı?

Cudi de uzun zamandır anlatılan gerçek ile düş arasında bir hikaye vardı: "Birbirlerine dikilerek heybe haline getirilmiş ve katıra yüklenmiş koca çuvalların içerisinde dokuz-on yaşlarındaki çocuklar vardı. Çocukların bedenle-rinin yarısının fazlasını çuvallar yutmuştu. Dokuz, on yaşla-rındaki çocukların bir tek kafaları görünüyordu. Çocukların yüzü hiçbir iklimde böyle şaşkın ve anlamsızca etrafına bakmamıştı. Çocuklar şaşkınlık içerisinde öcülerine teslim edilmenin korkusu, analarının ağıtları arasında avaz avaz bağıryorlarken katırların yularını tutan Apocular köyleri arkalarında bırakarak dağlara tırmanan patikalarda yol alıyorlardı. Apoculuğun Botan'da, komutanları Agit dönem-lerinde kutsal bir kelimeymişcesine telaffuz edildiği zamanlar yitip gitmişti. O coğrafyada yakın zaman içerisinde çocukları korkutmak için, öcü yerine Apocular sözcüğü kullanılır olmuştu.

Katırların ardı sıra analar göz yaşları ve çışıklarıyla bakakalıyorlardı. Katırlar ağır aksak yürüyerek gözden yit-meye başlıyorlardı. İlk başta uzaklarda gözde kaybolan katırların bedenleri, en son analarına bakan çocukların gözleri yitiyordu. Sonrasındaysa ne analar, ne de çocuklar birbirlerinin seslerini duyabiliyor, gözlerini görebiliyorlardı. Çocuklar, Apocular'la beraber köylerinden çıkıp dağ-

lara ulaşan patikalarda yitip gidiyorlardı. Kutsal olan Cudi, yöre halkının çocuklarını yutan koca bir deve dönüşmüştü.

Kadınların kutsal olan beyaz tülbentleri yerlerdeydi. Saçları birbirine dolanmış, karışmış bir vaziyetteyken dövü-nerek ağıtlar yakıyorlardı. Çocuklarının götürülmeleri karşı-sında kadınlar ağıtlarıyla topluca ibadete durmuşlardı. Kadınlar bedenlerini döverek, yüz yılların acılarının ağıtlarını yakarak ibadet ediyorlardı. Çocukların götürülüşüyle köyler kuytu bir karanlığa dönüşürdü. Koca köyleri ve küçücük dünyayı, dünyaları aydınlatan bir tek çocuklardı.

Katırların üzerindeki çocuklarının gözlerini son kez gören anaların göz yaşları dokuz ay, dokuz yıl dinmezdi. O analar ki çocuklarını dokuz ay bedenlerinin bir parçası olarak taşımışlardı, hamal değillerdi elbet. Dokuz yıl çocuklarını uykularından korkutmak istemezcesine uyandırmışlardı. Korkutmadan uyutmaya çalıştıkları çocuklarını bir korku girdabına bırakmışlardı. Bu korku girdabının adı da Apocular'dı."

Gerçekleşen bir tek olaydan esinlenerek bir hikayeye, bir masala dönüştürülen bu gerçeği; yaşayan bir tek köy vardı Cudi'de. Fakat o köyde bir gecede yaşananlar öylesine dilden dile dolaşmıştı ki zamanla yaşananlar kendisi olmak-tan çıkmış, çocukları korkutup uyutmak ve susturmak için anlatılan bir masal olup çıkmıştı. Yaşanmış olaylardan esin-lenerek masal ve efsaneleştirmeyi seven insanların yaşadıkları mekanı, efsaneler diyarı kılmaları nedensiz değildi. İnsanlar efsane yaratmak istiyorlardı ve kimbilir belki de bu nedenle halklar onlarca mitin sahibiydi.

Bayramın ilk gününde güneş, tepesine dikilmişti. Öğlen yemeklerini yediler. Köyün en güzel gölgeğine yürüdü. Birkaç genç kız bir araya gelmiş, türkü söylüyorlardı. Perişan, gençlerin oturdukları yere vardı, sustular. Genç kadınlar ayağa kalkarak Perişan'a sarılarak, bayramını kutladılar. Amcasının kızı Dilber, Perişan'a sıkı sıkıya sarılarak bir süre öylece kaldı. Perişan Dilber'in uzun süre kendisine sarılı kalmasını Dilber'in sevgisinin belirtisi olarak algıladı. Dilber'in teni daha bir pamuksulaşmış, uzun kirpikleri gözlerini daha da savunur olmuştu. Altın sarısı saçları omuzlarına dökülüp, omuzlarını aşmıştı. Gölgeleklerini örtünerek, bırak-tıkları gibi tekrar türkülerini çığırmaya başladılar. Arada bir at-tıkları kahkahalar diğer gölgeliklere nispet edercesine yan-kılanıyordu. Çocukluk arkadaşları, genç kadinken de arka-daşlarıydı. Şu küçücük köyde farklı insanlarla arkadaşlık kurma gibi bir lüksleri olmasa da Perişan ve Dilber arkadaş ve sırdaş olmaktan mutluydular.

Dilber oturduğu

yerden ansızın fırladı. Çocukken birlikte oynadıkları oyunlardan biri olan çizgi oyununu oynamaya başladı. İlk geri kalan gençler güldüler. Sonra Dilber'in başlattığı çocukluk oyunu, hayat acemilerini büyüüne çekti. Genç kadınlar oynadıkları oyunu herkesten gizlercesine oynuyor-lardı. Oyunları ilerledikçe kahkaha sesleri giderek yükseliyor-du. Oyun kıvamına varmış, oyunun büyüüne erişerek ken-dilerinden geçiyorlardı. Büyüdüklerinin işareti olarak ilk yaptıkları çocukluk oyunlarını bırakmaktı. Büyüklerin, oyunlarını görmelerinden

korkarak oynamak, yaşadıkları korku, çocukluk oyunlarını daha da çekici kılıyordu. Yürek-leri ağızlarında doyasıya oynadıktan sonra çimenlere oturdular. Koyu bir sohbet demlenmişti. Sözler ciddileşmiş, kulaklar can kulağıyla dinliyorlardı. Sohbetleri günlerinin büyük bir bölümünü yutmuştu. Genç kadınlar oturdukları yerden ayrılmış, her biri hapsedildiği mekana sessizce yürüyorlardı. Bir günlük açık görüşme izinleri bitmişti. Herkes ait olduğu koğuşa gidiyordu. Cudi'nin eteklerinde insan soyunun tükenişi durdurulmuşsa da Cudi insanının, lanetli güncelini anlamak yaşam tecrübesi gerektiriyordu. Cudi insanı, ser verir fakat yoksulluğuna, yaşadıklarına dair sır vermezdi. Kendi yabancılığının, kendisine yad olmanın farkındalığına varamamıştı. Tanudık gelen o sesi, beni-insanın sesini, bulmakta zorlanıyorlardı.

Eve vardığında yalnızca erkek kardeşi evdeydi. Bir son-raki gün, Silopi'den akrabaları bayram ziyareti için evlerine geleceklerdi. Gelecek misafirlerin hazırlıkları için bağ ve bahçelerden meyve ve sebze toplayacaklardı. Kardeşi meyve ve sebze toplamak için yola çıktığında, Perişan, akşam suyunu getirmek için su güğümünü alarak çeşmeye doğru yürüdü. Güzel bir günün yarattığı duygular kendisini kuş gibi hafif hissetmesini sağlasa da acılardan beslenerek içine tünemiş olan "sen buralarda geçicisin" hissinden kurtulmuştu. Birkaç erkek köy meydanında volta atıyordu. Erkekler Perişan'ın geldiği yola doğru yürüdüler. Perişan'ın yanına varıp geçtiklerinde dalgın olan Perişan hissetmemiş, geçenler bayramını kutladıkları Perişan'dan cevabını alamamışlardı. Cevapsız kalışlarını Perişan'ın dalgın haline yorup daha fazla üstelemeden çekip gitmişlerdi. O ise olanlardan habersiz, elindeki güğümüyle yaşlı çeşmeye temposunu yitirmeksizin yürümüşü. Perişan, çeşmeye yaklaştığında, bayram için süslenmiş kadınların çeşmenin başına üşüşüklerini gördü. Bu manzara çeşmeye vardığında biraz bekleyeceğinin ilk işaretiydi. Çeşmede kadınlar aralarında fiskos yapıyorlardı. Bayram sevinci yoktu yüzlerinde. Kadınların yüzlerindeki acı, yaşam çizgilerini gerginleştirmişti. Bayram gününde neden o kadar gergin olduklarını düşündü. Kadınlara biraz yaklaştı. Komşuları Zeynep kadın bir gece içinde daha da yaşlanmıştı. Bir bayram gecesinde bir kadın bu kadar yaşlanabilir miydi? Hayat çizgilerine yenilmiş kadınlar gizlice konuşuyorlardı. Çocukluğunun tombul teyzesi Makbule'ye dönerek;

"Makbule teyze ne var, niye gizli gizli konuşuyorsunuz?"

Makbule teyzesi iki belik örülmüş ve aklar karışmış saçını, gözünün önünden alıp sırtına doğru atarak matarasını çeşmenin suyunun altına bıraktı, doğruldu. Perişan'a bakarken bir kararsızlık, ani bir tereddüt yaşadı. Kısa bir an Perişan'la bakiştılar. Perişan, Makbule teyzesini iyi tanıyordu, acıları kaldırmasını bilen cefakar bir insandı. Giydiği bayram giy-silerine, taktığı ak tülbende karşı anlatmak isteyipte anlat-madıklarında bir karanlığın var olduğunu anladı.

Perişan, komşusu Makbule'den okuduklarından telaşa kapılmıştı. Anneme ve babama bir şeyler olmuş da Makbule teyze söyleniyor mu, diyen bir düşünce yıldırım hızıyla beyninde çakıp geçti. Makbule kadın Perişan'ın ikirciklikler yaşadığını anlamıştı. Konuşmamazlığını daha fazla sürdür-medien gizli konuşma-

larına son verdi;

“Sakin ol Perişan. Öyle zannettiğin gibi değil, birilerine bir şeyler olmuş da senden gizliyor değiliz. Fakat dün akşam Apocular komşu köye saldırmışlar. Apocular’ın sorumlusu olan Hogır yanlarındaymış. Köyde bir çok kişiyi öldürmüşler, bazılarında da envayi türlü baskı, işkence uygulamışlar. Kö-yün bir çok gencini silah zoruyla alıp yanlarında götürmüş-ler. Komşu köy perperişan düşmüş. O yüzden bizler de gençleri, çocuklarımızı akşam olmadan köyden çıkartacağız. Olayı duyan gençlerin bir kısmı köyden uzaklaştılar. Siz niye yaylalara, annen ve babanın yanına gitmediniz ki! Başınıza bir hal gelirse, onlara ne diyeceğiz. Ekrem’e söyle köyden uzaklaşsın, sen de kardeşlerini al, bu gece bize gel,” dedi. Perişan’ın başından aşağıya kaynar sular dökülmüştü. Sesini çıkarmadı, refleks göstermeden donup kalmıştı, beri de duran köylü kadınlarından en yaşlı olanı:

“ Kutsal bayram günlerinde Allah’tan korkmuyor mu bu Apocular? Dünyanın sonu yakındır, insanlar aç hayvanlar gibi birbirini yiyor. Ey Allah’ım nedir bu yaşadıklarımız, bizi bağışla, bizi bağışla...!” diyerek matarasını eline alarak çeşmeden uzaklaştı. Konuşmaları hassasiyetle dinleyip olan-ları anlamaya çalışıyordu. Çeşmeye gelen Dilber’i farketti. Sessizdi. Oluktan akan su sesi kadınların konuşmalarına eşlik ediyordu. Dilber çeşmeye vardı, Perişan yaklaşarak sordu; “Apocuları duydun mu?” Dilber üzgün bir sesle; “Duydum” dedi. Ardından ekledi: “Babam Ekrem evden, köyden uzaklaşsın. Perişan küçükleri alarak bizim eve gelsin,” dedi. Davranışları Dilber’in ürktüğünü ele veriyordu. Kızgın görünüyordu. En son şunu ekledi. “Komşu köyden sonra Apocular bizim köyü de basabilir. “

“Neden bu kadar sinirlisin Dilber?”

“Sinirli değilim.” Mataralar birer birer doluyordu, o, hala matarasını oluktan akan suyun altına bırakmamıştı. Dilber’e beklemesini söyleyerek güğümünü akan suyun altına bırak-tıktan sonra Dilber’in yanına geri döndü.

“Gelecek misiniz? “

Perişan sorulan soruya cevap vermiyor, düşünüyordu. Dilber cevap bekliyordu. Olaylar çok hızlı gelişmiş, ne yapacağını bilemiyordu.

“Eve vardığımda Ekrem’e söylerim.”

“Siz?”

“Bize karışmazlar.”

Çeşmenin önüne bıraktığı güğümü taşıyordu. Güğümünü omzuna alarak uzaklaştı. Dilber, Perişan’ın neye karar verdiğini anlamadan çeşmenin başında kalakaldı.

Yol boyunca Dilber’in söylediği sözler Perişan’ın kulağın-da çınlayıp durdu: “Apocular bizim köyü de basabilir, Apocular bizim köyü...!”

6

Perişan korkuyla karışık tanımlayamadığı bir duyguyla titreyip duruyordu. Her şeyini paylaştığı Dilber ile Apocu-lar'a ilişkin daha önce hiç tartışmamışlardı. Perişan kendi kendisine; "Apocular bizim köyü de basabilir, sıra bize geliyor. Apocular, sıra bize geliyor. Apocular geliyor... Neden bütün bunları düşünüyorum, neden!"

Perişan, perişan bir halde eve vardı. Ekrem onu görünce şaşırarak ayağa fırladı. "Perişan neyin var," dedi. Perişan omuzlarında taşıdığı su matarasındaki suyun bir kısmını omuzlarına dökmüştü. Kardeşini ağlamaklı bir sesle cevapladı: "Apocular dün gece yarısından sonra komşu köyü basmışlar, bazı köylüleri öldürüp bazı gençleri de yanlarına alıp sırta kadem basmışlar." Ekrem'in gözbebekleri büyü-müştü. Perişan Ekrem'in gözlerinden gözlerini almayarak anlatacaklarını aktarmaya devam etti. "Köyün yaşlıları, 'Bizim köyü de basabilirler' diyorlar. Köydeki bazı gençler köyden çıkmışlar. Ekrem sen de gitmelisin, amcam, Ekrem köyden uzaklaşsın, diyerek Dilber ile haber yollamıştı." Ekrem adını duyar duymaz kaşlarını çatmıştı. Ekrem'in çatık kaşlarından hoşlanmamıştı. "Dilber'le çeşme de karşılaştığı-mız için o, geri döndü. Makbule teyze de Ekrem'i köyden uzaklaşsın," dedi.

Ekrem'in beti-benzi sararmıştı. Esmer yüzü sanki bir anda renk değiştirmişti. Çok korktuğu her halinden belli olsa da hissettirmemeye çalışarak ablasına cevap yetiştirdi.

"Gitmeyeceğim. Babam ve annem da evde değiller. Sizi bırakıp gidemem. A-

pocular'ı gözlerimle gördüm. Beni ne öldürdüler, ne de asıp kestiler. İnsanlarımız bazı olayları abartıyorlar," dedi.

Perişan sinirlenmişti ama ona hissettirmemeye çalışarak bıraktığı yerden konuşmasını sürdürdü.

"Ne olur ne olmaz, söylenen her şey yalan da olmayabilir. Seni bizden alıp götürürlerse annemin, babamın yüzüne bir daha asla bakamam. Kalk ve zaman geçirmeden git. Köyün dışında gizlen sabah farklı bir yere gidebilirsin."

"Gitmeyeceğim," diyerek bağırdı. Ekrem, ergenlik çağına adım atmamakta kararsızlık yaşayan biri gibiydi. Boyu günden güne uzuyor, sesi kalınlaşıyordu. Ama sakalları uzayan boyu ve kalınlaşan sakalıyla inatlaşmışçasına terlemiyordu. Ekrem, bardaktan kalan son damlayı da taşırmuş; Perişan öfkeden çıldırmıştı.

"Kalk git, sana bir şey yaparlarsa kendimi öldürürüm."

Küçük kardeşleri bağrımların arasında korkuya kapılarak ağlamaya başladılar. Koşarak Perişan'ın rengarenk elbisesi-nin eteğinden tutup elbisesinin kıvrımlarına iyice sokuldular.

Ekrem oturduğu yerden ok gibi fırladı, kapıya doğru yö-neldi. Kapıdan çıkmadan dönerek bağırdı:

"Hiçbir yere gitmiyorum. Gidecek hiçbir yerim, sığınacak hiçbir dostum yok." Bir anda kapıdan kayboldu. Ekrem sinir-lenmişti; söylenecekler gitmeme durumunda değişiklik yarat-mayacaktı. Perişan zamanın farkına varmadan düşündü. Zaman aktı fakat o akamadı, Ekrem'i kurtaracak düşünceyi bulamamıştı.

Düşüne düşününe bir sonraki gün bayram için Silopi'den gelecek akrabalarının evine ulaşabildi; onun uzağında ula-şabildiği emniyetli bir yer yoktu. Ekrem Silopi'ye gitse kurtu-labilirdi. Kardeşi kucağında uyuyakalmıştı. Küçüklerini kucaqlayarak öptü. Az sonra karanlık, coğrafyasını esir alacaktı. Dünyadaki farklı mekanların onların karanlığa gömüldüğü an aydınlandığını bilse martılar gibi uçarak oraya, aydınlığa sığınacaktı, fakat bilmiyordu. Genç kadın çağdan kopmuş bir halkın evladıydı. Karanlık her yeri örteceğinden sıcaktan bunalarak akşamları yattıkları dama çıktı. En küçük kardeşi başını göğsüne yaslamış, uyumaya çalışıyordu. Dama çık-tığında Ekrem yattığı döşeğin ucuna bağdaş kurmuştu. Ay ışığı hâlâ aydınlık olan gökyüzünde ışık yaymadan sakin sakin duruyordu. Kardeşini yatağına bırakmıştı. Ekrem otur-duğu yerde sessiz sakin oturuyordu. Düşünerek ulaştığı son yeri, son çareyi son kez de olsa denemeliydi. Ekrem'e yaklaşarak yumuşak bir ses tonuyla konuşmaya başladı:

"Kalk git, bir yerlere saklan. Yarın Silopi'deki akrabala-rımızın yanına gider, orada bir süre, en azından olaylar netleşene kadar kalırsın," dedi.

Ekrem sakinleşmişti.

"Bu gece bir şey olmaz, yarın sabah belki giderim. Apocular çok kötü insanlar değiller, neden bana inanmıyorsun," dedi. Ekrem'in sakinleştiğini görünce yarın nasıl olsa ikna ederim diyerek daha fazla gitmesi yönünde üstelemeden döşeğine çekildi.

Saatler yaramaz çocuklar misali birbirini kovalıyor; uyu-yamıyordu.

Uykusuzluğunun kaynağı 'gelip geçicisin hissi' değildi; nedeni, Apocular'ın Ekrem'i götürebilme ihtimaliydi.

Saatler kovalandıkça ve korkuları çoğaldıkça karanlık giderek koyulaşıyordu. Perişan'a gece kapkara göründü. Tıpkı yaslara bürünmüş bir kadın gibiydi. Karanlık koyu-laşalı yarım saat oluyordu. Duydukları sesle irkildiler. Yataklarından kalkarak oturdular. Sese kulakların kabarttıklarında gaipten sesler duymadıklarını anlamışlardı. Yakmak için bir araya toplayıp yığıldıkları odunların arasından çatırdama sesleri gelmişti. Çatırdama sesleri giderek yükseliyordu. Yavaşça yatağından fırlayarak sesin olduğu yere doğru yürüdü, Ekrem'in arkasından geldiğini anlayınca durdu. Sessizce;

"Sen kal, ilk başta ne olduğuna bakayım. Damdan gizlice beni izle. Kötü bir olay olursa aşağıya inersin."

Dama çıkan merdivenden inmeye başladı. Aşağıya iner inmez başkalarının dama çıkmalarını engellemek için merdi-veni indirecekti. Merdivene elini uzattı, hafifti. Perişan mer-diveni alarak yatay bir şekilde pencerenin altındaki duvara dayadı. Kapılarının önüne yürüyerek durdu. O esnada karanlıkta yürüyen iki adamla karşılaştı. Gelenlerin omuzların-da silahları vardı. Gelenlerin asker mi, gerilla mı olduklarını anlamamıştı. Yakınlaştıklarında giydikleri şalvarlardan gerilla olduklarını anlamıştı. Korkudan bir kuş gibi titriyordu. Gelenlerden uzun boylu olanı bir adım daha yaklaştı.

"Evde erkek var mı?"

Dili tutulmuşçasına durakladı. Ekrem'i hatırladı bir an. Kendisini hemen topladı.

"Hayır evde erkek yok. Biz göçeriz. Babam ve kardeşlerim yaylalara gittiler. İki kadın yalnızız," dedi. Konuşmayan diğer yabancıya pencerelerinden sızan ışık yansiyordu. Ya-bancı gülümsedi ve ardından ekledi;

"Bu evde yetişkin erkek yok, hadi gidelim," dedi. Yabancılar karanlıktan geldikleri gibi karanlığın içerisinde yittiler. Perişan gittiklerinden emin olmak için bekledi.

Hızla koşarak merdiveni duvara dikey dayadı. Dama çıktı. Ekrem kardeşlerini kucaklamış bekliyordu. Perişan hiç za-man geçirmeden konuşmaya başladı.

"Gelenler Apocular'dı. Evde erkek var mı, diye sordular. Yok, dedim gittiler. Hadi çabuk ol seni saklamalıyız." Ekrem'den bu kez ses seda çıkmamıştı. Üç kardeş aşağı indiler. Karanlığı yırtan, sessizliğin içinde tek ses köpeklerdi. Hiç durmadan havlıyorlardı. Köpeklerin havlamaları Apocular'ın köyü bastıklarına alâmetti. Herkes Apocular'ın köyü bastıklarını biliyordu. Köpek havlamalarının dışında bir çöp dahi yerinden kıpırdamıyordu. Havlamalar arttıkça evlerin yanan lambaları azalıyordu. Pencereleri dolduran ışıklar bir bir söndürülmeye başlandı. Perişan'da evin açık olan elektrik-lerini söndürdü. Işık yaşamın alâmetiyse de, yaşamak için ışıklar yitmeli, her yer karanlığa gömülmeliydi.

Ekrem'i saklamak için harekete geçmişlerdi. Saklanacak bir çok yer, bir çok ihtimal bir anda beyninde belirdi ve tükendi. En son kilerleri beyninde bir şimşek gibi çakmıştı. Ekrem'i alarak erzak depoladıkları kilere doğru yürüdü. Erzakların

arasında nereye gizleneceğini ikisi tartışarak kiler kapısına vardılar. Tartışmalarını sonuçlandıramamışlardı. Tekrar tam olarak nereden geldiklerini kestiremedikleri erkek sesleri duymaya başladılar. Perişan Ekrem'i kilerin içerisinde duvara oyulmuş dolabın içerisine iterek kapıyı kapattı ve seslerin geldiği yöne doğru koştu. Karanlığın içerisindeki üç kişi Perişan'ın koştuğunu görmüştü.

"Evde erkek var mı?" dedi sert bir ses tonuyla gelenlerden biri. Güneş ışıklarını kendilerinden esirgeyeli ikinci kez aynı soruyla karşılaşıyordu. Dili tutulmuştu sanki hiçbir sözcük dilinden dökülmedi.

"Nereye kaçıyordun, bir şeyler mi gizliyorsun?"

Ne söyleyeceğini, ne yapacağını bilemeden cılız bir sesle;

"Sesinizi duydum, korkmuştum. O yüzden kaçıyordum, gizlediğim bir şey yok."

Karşısındakiler, kendisinin dahi duyamayacağı sesi duyamadılar. Yabancılar bir anda Perişan'ı geçerek evin içerisine daldılar. O, sadece evi arayanların ardı sıra koşabiliyordu. Her yeri aradılar. En son kilere doğru yürüdüler. Perişan'ın yüreği ağzına gelmişti. Kalp atışları hızlanmışken, "Allah'ım ne olur Ekrem'i bulmasınlar," cümlesini defalarca içinden tekrarlayıp durdu. Kilerin kapısını açtılar. El fenerlerini yaka-rak aramaya başladılar. Birkaç yerden sonra sıra dolaba geldi. Gerillalardan biri ellerini dolaba uzattığında, o, gözlerini yumdu. Kalbi duracaktı. Saniyeler geçmesine rağmen Ekrem'in sesini duymayınca gözlerini açtı. Dolaba kapı niyetine takılan perde yarıya kadar açıktı. Ekrem görünmüyordu. Onlar aramaktan usanmamışlardı. Kardeşini kendisi de merak etmeye başladı, baktıkları her yer korkusunu daha da artırıyordu. Ekmek tahtasını kaldırdıklarında Ekrem'in korku dolu gözleriyle karşılaştılar. Perişan çığlık atarak bir Ekrem'e, bir de yabancılar baktı. Bir daha gözleri Ekrem'in gözleriyle karşılaştığında çaresiz iki gözbebeği evrene yansıdı. Apocular hiçbir şey söylemeden Ekrem'in kollarına yapışıp yürüdüler. Perişan, durmaksızın ağlayan küçüklerini ilk kez fark ediyor-muşçasına baktı. Yapacağı tek davranışı sergiledi. Onları göz pınarlarından akan tuz damlalarından öperek amcalarına haber vermeleri için tembihledi. Ekrem'i götürenlere yetişmek için can havliyle koştu. Kısa bir koşudan sonra gidenlere yetişmek üzereydi. Az öndeki dar yoldan iki gerilla Ekrem ile birlikte yürüyorlardı. O an yapabilecek birşey olmadığını biliyor, onları izlemekle yetiniyordu. Onlar önde, Perişan arkalarında köyün camisine vardılar. Perişan tam onlara yetişmek üzereydi ki Ekrem'le birlikte caminin içerisine girdiler. Perişan caminin kapısında idi. Apocular'dan biri elinde silah caminin kapısının önünde nöbet tutuyordu. Perişan'ı fark eden nöbetçi caminin kapısından çok fazla uzaklaşma-dan Perişan'a yaklaştı. Sağ elindeki kalaşnikof silahı sol eline alarak;

"Bize katılmak isteyen kadınlar varsa onları da alacağız," dedi. Perişan hiçbir cevap vermemişti ki amcası Kara Silo bir anda yanlarında belirdi.

"Perişan burada ne işin var," dedi. Kabusa dönüşmüş birkaç saat onu gerginleştirmişti. Kızarak;

"Kardeşim Ekrem'i Apocular aldılar. Ben de onların ardı sıra geldim."

Amcasıyla bu ses tonunda ilk defa konuŖu-yordu. Amcası olanları anlamıŖtı.

“Apocular Ekrem’i tutuklu almıŖlar, sonra bırakırlar. Hadi evimize git, Ekrem’i alırs gelirim,” dedi.

Amcası zor bela PeriŖan’ı ikna etmiŖti. PeriŖan’ın bir kadın olarak Apocular’a katılmasından korkuyordu. Gençlerin ne yapacağı belli olmazdı. Saman alevi gibiydiler; ne zaman yanıp sonecekleri bilinmezdi. Gençliğin deli rüzgarlarını doyasyıya yaŖayan Kara Silo gençliğin beni-insana neler yap-tırabileceğini herkes-ten iyi bilirdi. Kara Silo PeriŖan eve gittikten sonra yeğenini kurtarmak için camiye daldı. Apocu-lar köyün bütün erkeklerini camide toplamıŖlardı.

PeriŖan amcası Kara Silo’nun evine vardıda kardeŖleri bir köŖeye büzül-müŖlerdi. Onu görünce koŖarak kucağına atıldılar. Amcasının eŖi ve gelini uzun bir süre PeriŖan’ı yatıŖ-tırmak için uğraŖtılar. Bir süre kaldıkları odada sessizce otur-du, sakinleŖmiŖ görünüyordu. Kadınlar onun sakinleŖtiđini gördüklerinde kalkıp farklı iŖlerle uğraŖmaya başladılar. Köylüler durmaksızın çalıŖıyorlardı. YaŖamlarınca çalıŖtıkları halde karın tokluğundan öteye farklı bir mutluluğa ulaŖamı-yorlardı. Onlara sorulsaydı küçük dünyalarında mutluydu-lar. PeriŖan üçüncü kez kadınları geride bırakarak Apocular’ a doğru yol aldı. İŖleriyle meŖgul olan kadınların yanından sessizce kalkıp sıvıŖmıŖ, kardeŖleriye korku-dan kaçarak uyu-muŖlardı. Var gücüyle camiye koŖmaya baŖlamıŖtı. Caminin önüne vardı, orda biriken kalabalığın içerisine karıŖtı. Kala-balıktan duyduklarından ürkmüŖtü. Kalabalık, “Apocular Ekrem’i bırakmayacak,” diyordu.

Çaresizlik, o insanı yaŖamın karŖısında refleksiz, donuk kılan gerçek, gecenin içerisinde saatlerdir ortalıkta cirit atı-yordu. Tüm köy halkı PeriŖan gibi çaresiz fakat telaŖlıydı. O telaŖ içerisinde Suyun kaldırma kuvvetine benzer bir buluş gerçekteŖtirmek zorundaydı. Suyun kaldırma kuvvetini bula-nın hiç acelesi yoktu. Fakat PeriŖan oldukça acele etmek zorundaydı. Yıldızlar güzelliğinden hiç ödün vermezken, PeriŖan, “Buldum, buldum,” diyerek nöbet tutan Apocu gerillaya doğru koŖtu. Heyecandan sesi boğazında düğüm-leniyordu;

“KardeŖimi bırakırsanız, size katılacağım,” dedi. Nöbetçi ŖaŖırdı. Bir an durak-sadı. Böylesi bir düŖünceyle belki de ilk kez karŖılaŖmanın korkusundandı durak-saması.

“Tamam isteğini tartıŖırız,” dedi. Caminin kapısından bir baŖka Apocu’ya se-slenerek kulağına bir Ŗeyler fısıldadı. PeriŖan’ın teklifi tartıŖmaya sokulmuŖtu. Onların arasında tartıŖma baŖlamadan kalabalık tartıŖmaya baŖlamıŖtı. Cami-nin önünde biriken kalabalık bir isyanı, bir baŖkaldırıŖı anım-satıyordu. Kalabalığın kulakları duymayı istemedikleri bir teklif duymuŖ, kulaktan kulağa ulaŖmıŖtı. Apocular teklifi tam anlamıyla tartıŖmadan dıŖarıdaki kalabalık birçok yönüyle tek-lifi kendi içerisinde tartıŖmıŖtı. Apocular beklenen kararı a-çıkladılar: “PeriŖan’ı da, kardeŖini de götüreceğiz.” Kararı köy-lülere bildirdiklerinde biriken kalabalık kaynakayan bir volkan gibiydi. Fakat bir türlü yer kürenin üst tabakasını çatırdatacak ve mağmasını dıŖarıya taŖıracak seviyeye ulaŖamıyordu.

Kara Silo küplere binmiŖti. Apocular’ın sorumlusuna yanaŖarak;

“Yeğenlerimin ikisini götüremezsiniz, ana ve babaları onları bize, köy halkına

emanet edip gittiler. Canımızı alın bizden ama onları almayın.”

Birkaç köylü de Kara Silo’yu sözleriyle ve başarılarıyla teyit ettiler. Apocular konuyu yeniden tartışmaya başladılar. Bu kez kararlarını erken almışlardı.

“Ekrem kalacak, Perişan götürülecek.”

Sonra fırtına koptu. Fırtınanın, yani köy halkının kendi-lerinden başka kimse-
lere güçleri yetmiyordu. Kararı, Ekrem ve Perişan’da büyük acılar içerisinde karşıladılar. İçlerinde fırtınalar koptu. Tufanın karşısında fırtına çaresizdi. Fakat Perişan’ın içinde o gün kopan fırtınaya Perişan’dan başka kimse tanıklık yapamadı; fırtına onun duvarlarını aşamadı.

7

Kısa bir zaman diliminden sonra, Apocular kervanlarına yeni kattıkları genç-
leri alarak, arkada bıraktıkları köylü topluluğunu acılar içerisine gömdüler. Kervan harekete ge-çince kıyamet koptu. Koca koca yaşlı erkeklerin, yaşlı ana-
ların götürülenlerin arkasından yaktıkları ağıtları yeri ve göğü inletiyordu. Hıne köylülerinin bayram günleri kıyamet günlerine döndü. Kıyamet kopmuş ve köydeki bütün insan-lar adeta çaresizliklerinin bedelini acılar cehenneminde ka-
larak ödeyeceklerdi.

Apocular köyün içerisinde, evlerin arasından, pencerelerin kenarından, balkonların altından onları korkuyla izleyen görünmez, gözler arasından süzülüp geçtiler. Köyü boylu boyuca kaplayan araba yolu bittiğinde durdular. Gayeleri, topladıkları gençleri sayıp eksik olup olmadıklarını kontrol etmek ve köyün içeri-
sindeki farklı gruplarla buluşmaktı. Apocular’dan biri Perişan’a yaklaşıp kofasından tutup ay ışığına tuttu. Elleri arasındaki yüzüne baktı. Ay ışığı Peri-
şan’ın yüzünün bir noktasını dahi gölgede bırakmadan kucakladı. Bitmek bil-
meyen son saatlerde ilk karşılaştığı Apo-cular’dan kendisine gülümseyeniydi. Kısa bir anın tanınmış-lığıyla tanıdı gerillayı. Tanışmışlıkları eskilere yıllar ötesine dayanıyordu, fakat Perişan bu tanınmışlığın farkında değildi. Bu tanınmışlık Silo-
pı’de oturan ve yaz aylarında kendi ailelerini ziyaret eden akrabalık bağından

kaynaklanıyordu. Perişan'ı tanıyan gerilla akrabalarının oğlu Kadir'di ve gerilladaki ismi Kahraman'dı. Gerilla ellerinin arasında tuttuğu başını bırakmadan gayri-ihiyarı sordu.

"Sen nasıl bize katılacaksın? Beni tanıdın mı?" dedi. Perişan ağlamaktan tükenmiş sesiyle cevapladı.

"Tanıdım, sen bu gece evimize ilk gelen Apocular'dansın." Apocu, Perişan'ı bıraktı. Tanınmadığını anlamıştı. Perişan, gerillanın yüzündeki garip ifadeye anlam veremedi. Apocu uzaklaştı.

Az ilerde arabalar bekliyordu. Köyün farklı kesimlerinden alınan gençler ikişerli-üçerli bir araya getirildiler, arabaya bindiğinde gençlerden biri diğerlerinin suskunluğunu bozdu. "Ekrem'i de getirecekler," dediğinde Perişan öfkesinden çıldıracaktı. Olduğu yere yığıldı. Saçını başını yolarak bağır-maya başladı. Nöbetçiler yaklaşp sordular; "Ne var, niye bu kadar bağırıp duruyorsun?" Hıçkırıklar içinde kalakalmıştı. "Kardeşimi getirmeyeceğinizi söylemişsiniz. Kardeşimi geti-rirseniz gelmem, arabayı durdurun, yoksa kendimi arabadan aşağıya atacağım," dedi.

Caminin önünde yola çıkarken yanlarında olan gerilla onun neden hıçkırıklara boğulduğunu anlamıştı. "Hayır kar-deşini getirmeyecekler. Onu bıraktık." Gerillanın sözlerine inanmaktan başka çaresi yoktu. Gerillanın kendisini yanulta-bilme ihtimalinin varlığıyla yol aldı. İçine Ekrem'i de getir-diklerine dair bir kuşku düşmüştü. Anaların ağıtlarını hala duyuyordu; çocukların ağlamaları, kardeşlerinin son çığlık-ları kulağındaıydı. Ağıtların sesi, caminin kapısının önündeki kıyamet ortamının çok sesli gürültüsü beyninde zonkluıyor, çıldıracak gibi oluyordu.

Zorun gücünün arabalara tıkaştırdığı gençlerin bir çoğu içten içe ağlıyor, bazılarındaysa gözyaşı damlacıkları yanak-larını sürekli ıslak bırakıyordu. Arabalar taşlı köy yolunda gürültüyle hoplayıp, zıplayarak, homurdanarak ilerliyorlardı. Köyün sınırları aşılmaya başlandığında araba kornalarının acı sesleri duyuldu. Korna seslerini duyan köylüler acılar deryasında boğuldular.

O gece köylü kadınların yükselan ağıtları dinmedi. Hı-ne'nin insanları kıyametin koptuğuna tanıklık etmişlerdi. Nuh'un tufanı tarih sayfalarının arasında sıyrılarak canlan-mış, yenilerek sularını sınırları içerisine çekmişti. Cudi'nin eteklerindeki köylerde insanlar lanetlenmiş ve soylarını sürdürecekleri hiçbir yaşam belirtisi hiçbir yerde bırakılma-mıştı. Acı çeken anaların, Havva'dan beri lanetlenen kadınla-rın tarihi, lanetli gözyaşlarından oluşmuş bir okyanusa dönü-şerek taşmış, yaşam emaresi olan bütün kara parçalarını sular altında bırakmıştı. Nuh'un gemisini kurtaran Cudi, o ezeli ve ebedi efsane bu gece sular altında kalmıştı.

Perişan geride bıraktığı kardeşleri Gülsüm ve Kerem'i düşündü. Kendisinin içerisinde olduğu tufana rağmen kü-çükler uyuyor olmalıydılar. Arabaların içerisinde tufanda kurtulanlar, gönüllü olmayanlar ağlaşıp duruyorlardı. Perişan kardeşlerinin; Gülsüm, Kerem ve Ekrem'in son andaki bakışlarını gözlerinden silip atamıyordu. Arabalar tufandan cenazeler kaldırıyordu. Tufan sonrası

dinginliğe henüz ulaşamamışken iki araba sessiz sedasız yürüyorlardı.

Cesetlerin, lanetli insan oğullarının dirildiği, boylu boyun-ca yaşama durdukları görülmüş müdür? Peki o tufanda çocuklar neden sakince uyuyorlardı? Kardeşleri Gülsüm ve Kerem'e tufanın hüküm sürdüğü zaman diliminde son kez de olsa dönüp bakamadı. Perişan'ın yüreğinde kalan ve onu doldurup taşıran kardeşlerinin yüzlerine son bir kez de olsa bakmanın hasreti olacaktı. Çocukluğunun komşusu, sevgili Makbule teyzesinin onları o tufandan kurtarıp bağrına basacağından adı gibi emindi. Perişan bir daha dönmek üzere evinden, köyünden koparılıp götürülüyordu. Uyuyan kardeşleri bu gerçekten habersizdiler. Yaylalara çıkmış anne ve babası yaşanan olayı belki de uzun bir süre duymayacaklardı.

Apocular "Askeri Kanun" diye gerillalar arasında adlan-dırılan "Askerlik Yasası"nın kararını, 25-30 Ekim 1986'da Be-kaa Vadisi'ndeki Helve Kampında yapılan 3. Kongreleri sırasında almışlardı. 1987 yılının planlamasında gerilla sayısı-nun çoğaltılması hedeflendiğinden özde gönüllülüğe dayanan bir karar olarak "Askerlik Yasası" netleştirilmişti. Askerlik Yasası'nun ilk uygulayıcısı Cemşit (Ahmet Kesip) olmuştu. Cemşit orman köylerinden otuz beş kişiyi zorla dağa çıkar-mıştı. Kısa süre içerisinde bunlardan kaçışlar olmuştu. Bu bir şeylerin doğru yürümediğinin ilk işaretiydi. Askerlik yasası kimilerince yanlış yorumlanmış 'zorunluluk' olarak algılanmış ve gençler zor kullanılarak dağlara çıkarılmışlardı. Bu kanun bir ihtiyaçtan doğsa da kimi yerde anlaşılammış, kimi yerde hırslı komutanlarca adeta tersine işletilmiştir. Askerlik Kanunu, herkesin gücü oranında Kürdistan'da yürütülen mücadeleye katılması espirisiyle geliştirilmişse de istenildiği gibi uygulanamamıştı. Askerlik Yasası özellikle Botan'da uygulanmış, zorla asker alımı ise en fazla '88 yılında gerçekleşmişti. Halk bu işletilme anlayışından etkilenmiş, in-sanlar onarılmaz yaralar almışlardı. Anaların göz yaşları Cudi'de dinmez olmuştu. Tufandan etkilenen gençler ancak, Apoculuğu anlamaya başladıkları andan itibaren toparlanıp yaşama katılabiliyordu. Bir de yaşamdaki duruşlarıyla kendi-lerini etkileyen yoldaşlarının yardımları gençlerin yeşil bir dala tutunmalarını sağlıyorlardı. Her yenilik, her atılım mü-eyyidini doldurduğunda yürürlükten kaldırılmalıydı. Bu ya-şamın dialektiğinin açığa vurduğu bir kuraldı. 1987 yılının rengine göre saptanan 'Askerlik Yasası'nın müeyyidini doldurmasına dahi izin vermeden, ta ilk baştan bir çok yerde hatalı uygulanmış ve 1989 yılına gelindiğinde bu kanun ren-gini yitirerek tek renge siyaha bürünmüş-tü. Komutanları Hogır, çıkarılan bu kanunu; kendisince anladığı askerliği ve zoruyla uyguluyordu.

Dokuz canın gözyaşları içerisinde, bildikleri yaşamdan kopartılıp götürülme-lerinin sebebi yanlış uygulanan Askerlik Yasası'ydı. Arabanın içerisinde dokuz ölüydüler. Çünkü yaşamlarından -kaldı ki yaşamları da ölümün sınırındaydı-çalınıp götürülüyorlardı. Taşlık yoldaki arabalar taşlara çarpıyor, bütün gürültü-leriyle birlikte bazen duraklayarak, ba-zen hafif hızlanarak yolları aşıyorlardı. 1989 yılının Ramazan Bayramı karanlıklar içerisinde gömülmüştü. Hırsızlar karan-

lık-ta gizlenmeden yürür. Karanlıkta hırsızlık yapmak adetten sayıl-dığından Apoculuğu anlamayanlar hırsızlık yapıyorlardı.

Apocular karanlıktan gelen ve karanlığa giden insanlardı. Apocular Hine'ye yaprak hışır daması ve dal çatırdamasıyla gelip, köydeki atmosferle ortaklaşıp, Nuh Tufanı'ndan da büyük bir tufan olup esmişlerdi. İnsan Tufan öncesinden kirlendiğinden de daha çok kirlenmişti son bir kaç yüz yıllık zaman süresi içerisinde. Birkaç saat içerisinde Nuh Tufa-nı'ndan yaşadıkları ana kadar oluşmuş bütün kirlerinden, kötülüklerinden kurtarılmışlardı. Nuh tufanından bu yana Cudi'ye yol alanları kurtarıp arındıracak olanlar, dağların kutsallığında arınmış Apocular olacaktı. Dağda olup PKK içerisinde yer alan her insan Apocu olamaz, Apocu felseyi özümseyemezdi. Zaten Apoculuk özümsemediğinden do-kuz can apansız sıcak bildikleri yuvalarından kopartılıyordu. İnsanlar yaşadıklarına anlam veremiyorlardı. Ama Apoculu-ğu özümseyenler yaşamın küçük ayrıntılarında insanların yüreklerine sızarak, yüreklerini ferahlatıyor ve savaştıkları bu dağlarda insanların her birinin kendilerini kirlerinden arındıracakları bir rafinere dönüşmelerini sağlıyorlardı. İnsan arınmalıydı. Çünkü Nuh Tufanı'ndan sonra bütün canlılar arasında kirlenen insandı ve arındırılacak olan da insan olacaktı. Nuh, bütün canlı türlerinden birer çiftle dünyayı kurtarmıştı. Apocular ise teker teker bütün insanları gemi-lerine yani kervanlarına alıp kurtarmaları gerektiği düşünce-sine ulaştıklarından kafalarında taşıdıkları yük Nuh'un yükünden daha da ağırdı. İnsani cevheri Kabe'leri kılarak yürüyor, yeni arayışlara doğru yol alıyorlardı. Elbette ki tesadüfi değildi; insanları, dokuz insanı Cudi'nin çevresin-deki Silopi ovasında yer alan Hine gibi kimi köylerden alıp tekrardan Cudi'nin zirvesindeki Safine'ye çıkartmak!

Safine; Cudi'nin zirvesindeki çocuğun beşiği, Safine; Adem ile Havva'nın, eril ile dişilin, İsa, Meryem ve Magde-lana'nın, Gılgamış ile İstar'ın, Mem ile Zin'in, Nuh'un yeni-den yarattığı yaşamın adı ve tanımlamasıdır. Hayat, içinden çıktığı yer bulduğu o yere yerleşmeliydi ki kaynağıyla kayna-şıp öz suyunu tekrardan kaynağından alıp akabilsin. Ya da başakların olgunlaşabilmesi için güneş doksan derecelik yeri-ne yerleşebilsin ve evrene kendisini hissettirebilsin.

Gecenin karanlığını kendilerine örtü yapan Apocular'a karşı köylülerin öfkele-ri o gece katlanarak büyüyordu. Devlet babanın çocukları olan şeyh ve ağaların söylediklerini bes-mele bellemişlerdi. Apocular dinsiz, imansız eşkiyalardı. Arkalarından; "Hani, Kürtler için savaşıyorlardı. Kürt değil miyiz, neden çocuklarımızı silah zoruyla bizden alıp götü-rüyorlar; bizlere ve çocuklarımıza zulmediyorlar. Bunlar Kürt değil, gavurların çocuklarıdır. Devlete karşı savaşıyorlar, bize karşı savaşıyorlar," diyorlardı.

Yaşanan öykü, bir tek Perişan'ın öyküsü değil, insanlığın yaşam öyküsüydü. 1989 yılını Perişan'la paylaşanlar gerçeği henüz keşfetmemişlerdi. Bütün yüzlerde bilinmez, korku-nun acısı vardı. Bir süre sonra köylüler arasındaki bütün tartışma ve konuşmalar bir anda durdu. Sadece çaresizliğin dili olan ağlamalar köye hakim oldu. Kadınlar ağladıkça erkekler sustular, sustular...

Arabalar taş ve toprak karışımı yollarda homurdanarak ilerliyorlardı. Arabaların tekerleklerinin altından küçük taş-lar fırlayarak yolun kenarına durmaksızın yayılıyordu. Koca toz bulutları araba farlarının aydınlattığı alanın dışına çıktı-ğında yer yüzünü kaplamış karanlığın içerisinde yok olup gidiyorlardı. Yeni katılanlar daha doğrusu, katılımı sağlanmış zorunlu katılımlılar bir bilinmeze doğru yol alıyorlardı. Apo-cular ise en bilinir yolda, bilinir kıldıklarına yürüyorlardı.

Arabalar Hine Köyü'ne yakın komşu olan Şemika Kö-yü'nün toprak yolunda zorlandıklarından homurdanarak ilerliyorlardı. Gecenin kara örtüsü Şemika'nın güzelliği üzeri-ne abanarak görünmez kılmıştı. Yolun iki tarafına dizilmiş meşe ağaçları uzun süre cenaze arabalarına eşlik ettiler. Birbirlerinden ve ölümlerinden habersiz olan ölümler, onları diriltecek olan efsanesinin gerçekleştiği Cudi'nin zirvesinde ortaklaşacaklardı. Şemika'ya varmışlardı. Meşe ağaçlarının arabalara eşlik edişlerinin durduğu yerde, kayaların arasına adeta gizlenmiş de acelesi olduğundan tam olarak yerleşe-memiş biri gibi ya da saklambaç oyununu oynayan oyundaki en küçük olan acemi çocuklar gibi evler ağaçların arkasına tamamen gizlenememiş ve kolu dışarıda kalmış çocuklar misâli; kimi yerde evlerin bir duvarı, kimi yerde evlerin damları, kimi yerdeyse sadece kapılarının açıldığı balkonların bir bölümü görünüyordu. Evler, peşindeki polisten kaçan kapkaççılar ve saklambaç oynayan çocuklar gibi kaçıp gizlen-mek isteseler de gizlenememişlerdi. Arabaların sesine koşan köpekler uzun süre havlayarak arabaların peşinden koşuyor, en sonunda yorulup yavaşlıyarak ve bir süre sonra oldukları yerde durmaksızın havlayarak hızla yiten arabaların peşin-den bakakalıyorlar. Işıkları yakılı olan bazı evlerin lambaları, köpek havlamaları ve araba seslerinin birbirine karışıp çoğal-masıyla birlikte birer birer sönüyordu. Bu diyarda geceler karanlık ve korkuydu. Kara gecelerin öykülerini Cudi'nin diyarında dede ve ninelerinden dinlemeyen çocuk yoktu. Çocukların karanlık korkusu böylece başlar; yüz yıl değış-tiğinde çocukluk korkuları farklı renklere bürünerek devam ederdi.

Arabalar on dakika köyün içerisinde yol aldıktan sonra güzel Şemika arazisi sona ermek üzereydi. Birkaç dakika daha yol alınca havlamalar duyulmaz oldu;

fakir köy evleri de yavaş yavaş sendeleyerek geride kalıyorlardı. Şemika'nın evleri görünmez olunca arabalar durdu. Gerillalar inmeye başlayarak yenilere inmelerini söylediler. Perişan, harab bitap arabadan indi. Arabalardan inenler cenaze töreninde yürür-müş gibi yavaşça birbirlerine doğru yürüdüler. İlk kez kendisini bu kadar perişan ve güçsüz hissediyordu. Belir-sizlik içerisinde ağlamaktan yorgun düşmüş ve uyuşmuş be-deni, hiçbir direnişe geçmeden verilen komutu yerine getirdi. Erkeklerin içerisinde tek başınaydı. Yalnızlıktan, yabancılik-tan ürküyordu. Etrafına baktı. Tanıdığı ve tanımadığı bir grup erkek arasında diğer taraftan gelen gruba doğru yürü-yordu. Arabalar farlarını yakıp kornalarını çalarak hareket ettiler. Aralarında kan davaları varmış da barışacak iki grup halinde yürüyorlardı. Arabalar uzaklaştıklarında korna ses-leri duyuldu. Şoförler çaldıkları kornalarla vedalaşarak top-lumlarından edindikleri alışkanlıklarının sonucu onları alın yazısı ve kaderleriyle başbaşa bırakıyorlardı. Karşıdakilere yakınlaştıkça aralarında bir kadının varolduğunu farketti.

Gruplar bir araya vardıklarında iki çığlık koptu. Perişan diğer gruba yakınlaştığında grubun arasında bir kadın olduğunu fark etmişti. Birden fazla erkeğin olduğu yerde iki kadın mıknaşlar gibi birbirini çekmeye başladılar. Kadınlar doğal bir mıknaş gibi birbirlerini çektiler. Yakınlaştıkça yüreği gittikçe hızla çarpmaya başladı. "Böyle bir şey ola-maz," dedi kendi içinden. Kadınlar daha da yakınlaştı. Heye-can, korku girdabında Perişan, Dilber'e yaklaştığında iki kadının kulakları sağır eden çığlığı koptu. Sarılıp ağlamaya başladılar. Birinin sevinç, diğerinin üzüntü göz yaşları kadın-ların birbirine değen yanaklarında birbirine karıştı. Sevinç ve gözyaşı iç içeydi.

"Şimdi ne yapacağız," dedi Perişan.

"Anlamadım, nasıl ne yapacağız," diye ekledi Dilber.

"Apocular'dan nasıl kurtulacağız."

Dilber onun genç erkekler misali zorla getirildiğini anla-mıştı. Biraz duraksadı, durgunlaştı.

"Anladım galiba seni zorla getirdiler."

Perişan'ın gözlerinde şimşekler çakararak baktı.

"Niye seni zorla getirmediler mi?"

"Hayır, ben katılmak için gizlice Apocular'ın yanına geldim."

Öfkeliydi, kanı beynine sıçradı. Bağırarak;

"Nasıl aileni, kardeşlerini bırakıp bunlara katılırsın. Anla-tılanları duymadın mı; geceleyin köyümüzün halini görme-din mi? Nasıl olur, buna inanamıyorum," diye bağırdı. Dilber o an tanımlayamadığı bir duygu yaşadı; Perişan'ın perişan hali karşısında yapabileceklerini bilemedi. Karanlıkta pırıl pırıl parlayan gözbebekleri aşağıya indi. Duyulur duyulmaz bir sesle dudaklarından şu sözcükler döküldü: "Zaten ailem-den kaçtım." Dilber'in dudaklarından dökülen sözcükleri Perişan duyamadı. Ortalık sessizliğe gömüldü. Bir zaman sonra Apocular'dan iki-üç gerilla yaklaştılar. İçlerinden biri Perişan ve Dilber'e daha da yakınlaşarak sordu;

“Beni tanıdınız mı?” Perişan ve Diber afallayarak birbirlerine baktılar. Perişan Dilber’e dönerek;

“Bizleri tanıyor musun,” dedi. Dilber tanımak istercesine karşısında duran iki gerillaya yeniden baktı, iki gerillayı baştan-ayağa süzdü, onları hatırlatacak ipucu bulmaya çalıştı fakat bulamadı, tanıyamadı. Yabancı insanların arasında iki tanıdığı olmasının daha da iyi olacağı düşüncesiyle, yabancılarla uzun uzun baktı. Yabancıları tanıdık kılamadı. Hem karşısında tanınmayı bekleyen gerillalara, hem de Perişan’a bakarak;

“Tanımadım,” dedi. Dilber gerillaları tanımadığı için üz-gündü. Perişan’sa herkese kızgındı. En çok sevdiği arkadaşı Dilber’e daha da kızıyor; o karanlıkta onu tanımamasına dahi üzüyor, onun oradaki varlığına inanmak istemiyordu. Grupların içerisinde tanıdık birilerinin daha varolması Perişan’ı sadece üzzerdi.

Yabancılar tanınmadıklarını gördüklerinde, erken davranmanın faydasız olduğunu anladılar ve oradan uzaklaştılar. Yabancılar ayrıldıktan sonra kadınlar tekrardan birbirlerine sordular, ikisi de onları tanımıyor ve hiçbir yerden kısa bir anlık tanışma faslını dahi hatırlamıyorlardı. Belleklerini bir kez daha zorlayarak da olsa yoklamışlardı. Fakat bellek bir türlü “Tanıyorum” cevabını bütün yoklamalarına rağmen vermiyordu.

Tecrübeli Apocular araziye, Perişan ve Diber’in gireceği yeni yaşama hakimdiler. Kısa bir süre sonra salkımlarla üzüm getirerek ikisine verdiler. Kadınlar yemiyoruz deseler de Apocular, “Üzümleri yemelisiniz, birazdan yola çıkacağız, acıyorsanız yürüyemezsiniz,” deyip üzüm salkımlarını bıra-kıp gitmişlerdi. Peri-

şan yakınmaya başladı;

“Bunlar da çok ilginçler. İnsanları zorla evlerinden alıp getiriyorlar, zorla yemek yediyor; bir garipler ha. Bakalım daha sonra zorla bizlere neler yaptıracaklar. Ben yemeye-çegim.”

Dilber üzümüleri yemeye başlamıştı. Perişan'ın durumuna üzüliyordu. Dilber; “Hadi gel ye, inatlaşma. Üzümleri ye-memiz için verdiler. Bunun zorla ne alakası var,” diyerek Perişan'ın kolundan tutarak çekti, onu yakınına çekerek bir salkım üzümü eline tutuşturdu. Perişan iki arada bir derede kalmıştı. Kendi gurur ve inadı bir yandan, öte yandan Dilber'i kırmama istemi. Arabadan indikleri andan itibaren zaten yeterince Dilber'i azarlayıp durmuştu. Onu daha fazla azarlamayı yüreği kaldırmayacaktı. Salkımdan tanelerini koparmaya başladı. Bir-iki tanesini ağzına attı. Yutkunamı-yordu. Sinirden, ruh halinden boğazı düğüm-leniyor, yut-kunamıyordu. Fakat yine de Dilber'e hissettirmemeye çalışı-yor, üzümüleri yiyormuş gibi davranıyordu. Perişan'da, Dil-ber'de sessizleşmişlerdi. Kısa bir süre sonra yüksek bir sesle Apocular'dan biri bağırdı.

“Mangalar halinde düzene geçin.”

Ses zamanının büyük bölümünü yitirmiş geceyi yırtarak geçti. Perişan ile Dilber; ‘Mangalar halinde düzene geçin,’ söylemiyle neyin kastedildiğini anlayamamışlardı. “Ne de-mek istiyorlar,” diye sessizce birbirlerine sordular. Kısa bir süre sonra erkeklerin ayağa kalkıp birbiri ardına tek sıra halinde dizil-diklerini gördüler. Erkeklerin dizilmesine yaban-cılar yardımcı oluyorlardı. Kadınlar şaşırmışlardı. Ne yapa-caklarını düşündüler. Erkekler dizilince az önceki komutu veren Apocu, Perişan ve Diber'e yaklaştı.

“Hadi bakalım, siz de gelin,” dedi. İkisi, yürümeye başladılar. Erkeklerle yaklaştılar. Tek sıra halinde birbirlerini peşi sıra dizilen erkekler ortadan ikiye bölündü. Arkada kalan erkekler azıcık daha geriledi. Bölünen erkek grubunun arasındaki yer Perişan ve Dilber'in yerleşmeleri için açılmıştı. Onlar hala farket-memişlerdi.

“Gelin buraya yerleşin, siz grubun ortasında yürü-yeceksiniz,” dediklerinde kadınlar naçar kalarak birbirlerine baktılar. Sessizce gösterilen yere yerleştiler. Grupta yeni olanların hepsi şaşkınlık içerisindeydi. Dizilenler arasında yürüyüş düzenine göre mesafe açıldı.

Öndekiler hareket edip yürüdüler. Kadınlar hareketsiz-diler. İkisi duraksadılar. Apocular'dan biri;

“Hadi siz de yürüyeceksiniz, niye bekliyorsunuz,” dedi. Yürüdüler. Arkadaki erkekler de onların peşi sıra yürü-yorlardı. Yürüyüşleri uzun zaman almadan Dilber Cudi'ye doğru yürüdüklerini anlamıştı. Adımlarını hızlandırarak az ilerisinde yürüyen Perişan'a yetişti.

“Bak, Cudi'ye doğru yürütüyoruz,” dedi. O, cevap ver-mededen uzaklaştı. Dilber, Perişan'ın Cudi'ye olan sevgisini, bağlılığını bildiğinden moralinin düzelmesi için söylemişti. Fakat Perişan onu cevapsız bırakarak uzaklaşmıştı. Daha fazla üstele-mek onu üzebilirdi, arkasından yürüdü.

Gece uzadıkça uzuyordu. Ay gittikçe berraklaşmış yıldız-lar gökyüzünü

parlaklıklarıyla işgal etmişlerdi. Apocular ge-milerine yeni kattıkları insanları da aralarına alarak Cudi'ye varmak için tam rota ilerliyorlardı. Ateşin ve güneşin çocuk-ları, ateşe ve güneşe; ateşin ve güneşin kesiştiği Cudi'ye in-san olarak varlıklarıyla yeniden buluşmaya gidiyorlardı.

Yeniler gerilla yürüyüşünü bilmiyorlardı. Ya hızlı yürüyor ya da arkada kalıyorlardı. En fazla arkada kalarak biriki-yorlardı. Bir türlü istenilen yürüyüş temposu ve ahengi tutturulamıyordu. Eski gerillalar ise yürüyüşte zorlanmamak için tempolu yürümek istiyorlardı. Yeni gerillaları da ona göre hareket ettirmeye çalışıyorlardı. Yeniler zor kullanılarak getirilmenin acısını, hıncını yürüyüşte eskileri zorlayarak çıkartıyorlardı.

Perişan, söylenenleri uygulamamak için bazen gerillaları geçiyor, en öne gidiyor ya da yorularak en arkada kalmış Dilber'i bekliyordu. Apocular yenileri, insan psikolojisini anlıyor, Perişan'ın o içsel refleksine içten içe gülüyorlardı. O, yürüyüş düzenini bozmak için elinden geleni yapıyor, bir öne bir arkaya koşuyordu. Eskiler onun yaptıklarını görüyor, hiçbiri Perişan'a davranışı hakkında hiçbir şey söylemiyor, hareketleri doğalmış gibi yaklaşıyorlardı. Öyle ya Apocular geniş ve büyük yürekli olmalıydılar ki yüreklerinde yeni insanlara yer açıp çoğalabilsinler. Genelde yeni katılan kadın gerillalar tıpkı Dilber gibi ilk yürüyüşlerde zorlanır. Arkada kalırlardı. Perişan'ın fiziki olarak zorlanmaması içten içe hoşlarına gidiyor fakat buna ondaki öfke ve şokun yol açtığını düşünüyorlardı. Ama yine de konuşmalarında; "Yeni katılan bayan arkadaşlar fiziki olarak güçlüler," diyorlardı. Konuşmalarını onlara özellikle duyurmaya çalışarak daha da güçlü yürümeleri için motive ediyorlardı Kadınlar konuşulanları duyuyorlardı. Fakat yine de gerillalar Perişan'ın bir öne bir arkaya gidip gelişine, kendi sırasında yürümeyişine, zorlanmamasına; fiziki olarak güçlü olacağına dair bir anlam da yüklüyorlardı. Gerillaların varsayımlarından ilki gerçeğe insan gölgesi kadar yakın olandı. Kızgınlığı kontrol edemediği bir enerjiye, gerçekte varolmayana yol açmıştı.

Birkaç saattir ardı arkası kesilmeden, durup dinlenmeden yürüyorlardı. Yürüyüş yorgunluklarına rağmen devam ediyor ve Perişan arkada yürüyordu. Ödekilerin durduklarını görünce şaşırıyor. Yürüyüş bitmiş miydi? Yoksa bir şey mi olmuştu. Yürüyüş öylesine uzun sürmüştü ki dünyayı bir uçtan öteki ucuna yürüyeceklerini, Apocular'ın yaşamlarının tek tanımlanmasının "yürümek" olduğunu düşündürtecek kadar. Durmaları öyle olmadığını ispatlamıştı. Öyleyse neden durmuşlardı. Merakı onu öne doğru yönlendirdi. Hızla koşar adımlarla öne yürüdüğünde aynı yürüyüşü paylaşanlar koşar adımlarına alıştılar. Ödekilere varıp soluklandığın-da akan suyun sesini duydu. Yol boyunca çok susadığını birkaç kez söylemesine rağmen yürüyüş durdurulmamıştı. Suya yakınlaştığında çimentoyla yapılmış yükseltilmiş bir çeşmeye, üç koca hortum takılmış, su hortumlarından gürül gürül akıyordu. Suyu içenler çeşmenin başından ayrılarak birkaç adım ilerleyip oturuyorlardı. Apocular aralarında gülerken konuşuyorlardı.

"Mola verdik, on beş dakikalık dinlenme ve su içme molası."

Perişan, su içenleri bekledi. Suyunu içenler uzaklaştıktan sonra, küçücük avuçlarını melodisini usanmadan yineleyen suya uzattı. Perişan'ın elleri boyuyla orantılı olarak gelişmişti. Boyu gibi elleri de küçüktü. Yol boyunca terlemiş avuçlarına buz gibi suyun değmesiyle bir nebze de olsa rahatladı. Bir an avuçlarını buz gibi akan suyun altından çektikten sonra tekrar elini hortumlardan birinin altına uzatarak avuçlarıyla su içmeye başladı. O su içerken arkasında tecrübeli bir gerilla belirdi.

“Çok fazla su içme, terlemiş ve yorulmuşsun, iyi değildir. Su seni çarpabilir.”

Bütün gerillaların su içip oturduğunu düşünürken o da nereden çıkmıştı. Bu gün söylenen her söze kızgın dünya-sında anlamlar yüklüyordu.

“Su neden beni çarpacakmış, seni çarpsın.”

Suyunu içip çeşmeden uzaklaştı. Ardında çeşmenin başın-da bıraktığı gerilla, Perişan'ın söylediklerine hafifçe gülümse-dikten sonra suyunu içti ve uzaklaştı. Birkaç dakika sonra Dilber ve birkaç kişi daha çeşmeye vardılar. Koşuşturmanın arasında gelenleri net olarak hesaplayamamış olmasına şaşırıldı; hesaplayamadıklarından birinin Dilber olmasınaysa üzüldü. Dilber suyunu içtikten sonra yanına varıp oturdu. Dilber'in haline acımişti.

“Bu yol bitmeyecek, her an bitkin düşüp bir yerlerde ölecekmişim gibi geliyor.”

“Ne bitmez tükenmez bir yolmuş anlamadım. Oturup bir yerlerde dinlensek, peşimizden koşturan mı var. Sonra tek-rar yola çıkarız,” dedi Dilber.

Perişan hemen yerinden fırladı, tecrübeli gerillaların yanına vardı. Apocu gerillalar bağdaş kurmuş, tartışıyorlardı.

“Burada dinlenelim; illa gideceksek de, bir yerlere vara-caksak da hava aydınlansın, güneş doğsun gideriz.”

Az önce kendisine suya ilişkin uyarıda bulunan uzun boylu ve iri yarı gerilla hemen atıldı.

“Gerillanın kendisine ait kuralları var, uyacaksınız. Yarına kalırsa askerlere yakalanırız.” Perişan'ın davranışlarından öf-ke akıyordu. Karşısındaki ise gayet sakindi. Bağdaş kuran-ların biri;

“Az kaldı heval, çok iyi yürüyorsunuz. Çok zorlanmadın, iki üç saat sonra varacağımız yere ulaşırız,” dedi.

Perişan konuşan gerilladan birkaç saat daha yürüye-ceğinin kesinliğini ve kesinliğini algılamıştı. Dilber'in yanına geri döndü.

“Birkaç saat daha yürüyeceğiz.”

Susarak oturdular. Bağdaş kurup oturmuş birkaç tecrübeli gerillanın dışında grupta yer alan diğer tecrübeliler de dahil kimse konuşmuyordu. Suyun sesi konuşanların sesini bastırıyordu. Gerillalar kısık sesle tartışıyorlardı; yüksek sesle tartışalardı sesleri suyun sesini bastıracaktı. Bütün kulaklar hafif esen rüzgar ve üç hortumdan gürül gürül akan suyun söylediği melodiyi dinliyordu. Her madde, her canlı sesiyle varoluyordu. Tıpkı susanların varolan sesi gibi; ateşin, suyun, yılanların, insanların bir sesi vardı.

İlk yola çıktıklarında; “Bizi tanıdınız mı,” diye soru soranlardan biri yanlarına

gelip oturdu.

“Nasılsınız, zorlandınız mı?”

“Çok fazla zorlanmadık, ama yorulduk,” dedi Dilber.

Soru soran kadınların zorlanmalarını yol boyunca gözle-mişt, zorlandıklarını biliyordu. Yine de kadınların psiko-lojilerini etkilemesin diye zorlanmalarını görmezden gelerek cevap verecekti.

“Normaldir, ilk yürüyüşünüzdür. Sonradan yapacağımız yürüyüşlerde alışacaksınız.”

Teri soğumaya başlamış hafif esen rüzgarın çarpmasıyla üşümeye başlamıştı. Gerilla konuşmasını sürdürüyordu.

“Bak bu gördüğünüz çeşmeye Ömer Hoca'nın çeşmesi diyorlar. Hikayesi uzun, belki sonra anlatırım fakat bir gerilla arazinin her noktasını, suyunu, taşını, toprağını, otunu iyi bilmelidir. O yüzden şu andan itibaren coğrafyanı dilini iyi okumanız gerekiyor. Gözünüzü açın. Doğayı”

Perişan karşısındakinin konuşmasını sonuçlandırmasına fırsat bırakmadan hemen araya girerek konuşmayı böldü.

“Çok soğuk.”

“Terlemişsiniz, teriniz soğudu o yüzden üşüebilirsiniz, birazdan yola çıkarız, tekrardan ısınacaksınız.”

Dilber'de üşüdüğünü, hatta titrediğini hissetmişti, suskun kaldı.

“Bir şey istiyor musunuz,” dedi tecrübeli.

“Hayır” dedi Dilber. Tecrübeli gerilla ayağa kalktı; “Birazdan yola çıkabiliriz, hazır olun,” dedikten sonra arkasına bakmadan hızla uzaklaşıp, bağdaş kurmuş erkek-lerin ötesine giderek oturdu.

Birazcık da olsa dinlenmiş fakat bir o kadar da üşümüş; birkaç saattir hiç olmadıkları kadar solmuşlardı.

“Hadi yoldaşlar hareket edelim, birkaç saatlik yolumuz kaldı. Daha fazla beklersek, daha fazla üşümeye başlaya-caksınız,” diyen bir ses duyuldu ve “herkes eski sırasına göre yürüsün” diyerek kesildi. Perişan yeniden sinirlenmişti.

“Sırayla yürümek de neyin nesi oluyor? Yürüyoruz işte, ne acayıpler bu Apocular.”

Öfkeden tekrar ağlamaya başladı. Dilber ağlamamak için düğümlenen boğazını nefesini yavaş yavaş alarak bastırmaya çalışıyordu. Herkes sıraya geçtiğinde grubun ortasına gidip yerleştiler. Gerillalar yürüdü.

Gerillalar yürüdükçe ısınmaya başladılar. Cudi'ye varma-larına az kalmıştı. Cudi'yi, Cudi'nin çocukları bilirdi, yolun tükenmek üzere olduğunu bilerek yürüdüler. Dilber çok fazla yürüyemiyordu. Bu geceki yürüyüşleri boyunca zaten hep arkada kalmıştı. Şu anda en arkada yürüyordu. Perişan ise yürüyüş sırasını bozmak için bir iç tepkiyle sırayı baştan aşağı turluyordu. Gerillalar yola çıktıklarından bu yana hep kadınlara takılıyorlardı; moladan sonra da takılmalarını sürdürdüler.

“Vallahi sen iyi bir komutan olursun heval,” deyip duru-yorlardı. O, herkese ve her şeye küstüğünden kimseye cevap vermiyordu. Sadece bedeninin diliyle

konuşuyordu. Dav-ranışlarıysa gerillaların onu anlamaları için yetiyordu.

Yükseklere tırmanıldıkça coğrafya giderek sertleşiyordu. Sarp arazide yürümek daha da zorlu oluyordu. Zorlu da olsa yürüyecekler ve ulaşılması gereken yere varacaklardı. Eskiler, yaşamın bilgisini uyguluyorlardı.

Cudi'nin eteklerinden aşağıya baktı. Köyleri uzakta kal-mıştı. Uzaklarda gördüğü bir kaç ışığın köylerine ait olup ol-madığından dahi emin olamıyordu. Her yer karanlığa gömülmüş ve görünmez olmuşken hiçbir şeyden emin değildi fakat yine de uzaklarda kalarak solan bir kaç ışığın köylerinin hangi mahallesine ait olabileceğini düşündü. Böylesi bir günde köylülerin ışıklarını kapatıp uyuyabilmiş olabileceğine inanamıyordu. Uyumuşlar mıydı? O gece Hıne'in insanları uyuyamazlardı, dokuz gencecik can, ciğer-leri göğüs kafeslerinden kopup yitmişti.

Yeni gerillalar kendilerini tufandan kurtarılan şanslılardan ve kutlulardan saymıyorlardı. Kopup getirildikleri tufan dünyasının içindeki tabloya bakıp duruyorlardı. Perişan kardeşlerini düşünüyor, kurtulmak için bazen ilerliyor, bazen geriliyordu. Fakat yine de köyde yaşanan tablo kareler halinde gelip beynine yerleşiyor, onu sürekli olarak meşgul edip duruyordu. Köy tablosunun kareleri bittiğinde annesi ve babasının tablolarıyla karşı karşıya kalıyor, göz yaşları Ömer Hoca'nın çeşmesine dönüşüyordu. Kimi zamansa yaşadığı anın dışındaki zamanların tabloları belleğinde birbirine karışıyordu. Cudi'nin hafif esen rüzgarı, Perişan'ı rahat-latmak istercesine esiyor; "Perişan merhaba, mekanıma ben gibi bir sadık yar ile buluşmaya hoş geldin," diyordu.

Elleriyle boynunda boncuk boncuk biriken terlerini sildi. Terini silerken elleri, terden oluşmamış boncuklarına değdi-ğinde kendisini tuhaf hissetmişti. Rengarenk elbisesiyle u-yumlu sade ve beyaz boncukları boynundaydı. Boynundaki boncuklarını tıpkı elbisesi gibi kendi elleriyle dizerek kolye haline getirmişti. Kolyesini ilk taktığında annesi uzun uzun ona bakmış ardından gülerek;

"Kızım o bembeyaz boncukları neden takmışsın," demişti. Durmaksızın boynundaki boncuklara dokunup duruyordu. Askerlerin arasına gidiyordu. Askerlerin süs eşyası tak-madığını babasından duymuştu. Koparıp atmaya düşündü bir an, tekrar bıraktı. Boncuklar bir tılsım gibi annesiyle bü-tünleşmişti. Tılsıma dokunursa annesinin büyüü bozula-caktı, tılsıma dokunamadı!

"Evet arkadaşlar bu geceki yürüyüşümüz böylece bitti. Yeni noktamız burası ve bayramın geri kalan günlerini de burada geçireceksiniz, daha güzel ve farklı bayramları, bayram günlerini de birlikte yaşayacağız," dedi içlerinden biri.

Perişan kendi dünyasında çatışmalarla dolaşırken, noktaya ulaşmışlardı. Yeniler; dar, kayalıklı ve uçurumlu bir yerde neden konakladıklarına bir türlü anlam verememiş-lerdi. Cudi'nin en zirvesine, Safine'ye tırmanacaklarını düşünürken neden Cudi'nin bu sarp yamaçlarındaki uçurumlu yerlerde kalmışlardı. Herkes oturarak dinlenmeye başladı. Aralarındaki fısıltılardan kadınlar için yer hazırlandığını anladılar. Yorulmuşlardı, yatmak için nasıl bir yer hazırlana-cağını merak etmişlerdi. Gerillaların evleri ya da kulübeleri kayalarda, bir yerlere gizlenmiş olmalıydı. Yaşananları unu-tarak her zaman konakladıkları yaylalara varmıştı. Yatmak için yaylaların, konakladıkları mekanların yünden yapılmış tek odalı, geniş, 'kon' dedikleri geniş evlerindeydi. Gerilla-ların da dağlarda evleri vardır diye düşündü. Sürüleriyle birlikte yaylaya çıkan göçerlerin evlerine benzer; keçi ve koyun yününden örülmüş koca çadırların içerisinde uyuma hayali kurdu. Yayla evlerindeki uykularının kendisine has bir sağaltıcı etkisi vardı. Dilber ise evcil yaşamın dışındaki yaşama yayla ve dağ yaşamına tümünden yabancıydı. Yatacak bir yerin, bir mekanın varlığını, Cudi'nin eteklerinde bir yaşam evinin varlığını tasavvur dahi edemiyordu.

"Nerde yatacağız ki her yer taş, taşların üzerinde mi yatacağız?"

Perişan ister istemez ona cevap verme zorunluluğunu hissediyordu.

"Buralarda mutlaka bir çadırları vardır."

Kısa bir süre sonra gerillalardan biri kadınlara gelme-lerini işaret etti, kadınlar işarete cevap verdiler.

"Hadi gelin size uyuyacağınız yeri göstereceğim" dedi gerillardan biri. O, önden Perişan ve Dilber arkasından yürüdüler. Büyükçe bir kayanın yanına

vardılar. Kaya ortadan ikiye ayrılmış ve her tarafına bir ağaç dikilmiş gibiydi. Gerilla yanındaki küçük battaniye parçasını onlara verdi. Kayanın hemen dibinde iki ağaç arasında hafifçe düzeltilmiş bir yer vardı. Eliyle düzlük yeri göstererek;

“Verdiğim battaniyeyi altına serip yatın,” dedi. Perişan ve Dilber şaşkınlıklarla.

“Burada mı yatacağız,” dedi Dilber.

“Evet,” diyen gerilla, onların şaşkınlıkları karşısında gayet sakindi. Çünkü; “yerde yatacağın” dendiğinde hemen hemen her yeni gerilla ilkin şaşırırdı.

“İyi istirahatler,” diyerek çıkıp gitti. İki bir birine baktı. Çok yorgundular. Hemen battaniyeyi alıp serdi ve uzandılar. Kadınlar yattıkları yer de dahil, her şeyi garipsemişlerdi. Dilber’le beraber gökyüzünü seyre daldılar. Duygu ve düşünceleri çok karışık olduğundan konuşamıyorlardı. Üşümeye başladılar. Gerillada bilmediklerinden birini bu gece yaşayarak keşfedeceklerdi. Alta serilmesi için verilen battaniye, Vücut hareketini yitirip soğumaya ve rüzgarda hafif esmeye başlayınca, altlarına serilmesi için verilen battaniye yatak olarak serilmekten sıyrılıp yavaş yavaş hareketlenerek soğuğa karşı gelişen refleksle bedenlerinin üst kısmına doğru sürüklenerek yorgana dönüşürdü. Gece ilerlemeden, erkenden ilk keşiflerini gerçekleştireceklerdi. Bedenleri hareketsiz kalınca üşümeye başladılar. Az sonra, altlarına serdikleri battaniyeyi yavaş yavaş hareketlendirerek üstlerine örttüler. Toprak vücutlarıyla temastaydı. Zamanla toprak ve bedenler ısındı. Yorgundular hemencecik uyuyacaklarını beklerken uyuyamıyorlardı. Vakit gece yarısını geçeli saatler olmuştu. Yıldızları yapraklarıyla yaralayan ağaçlar karanlığın hükmüne son vermesini dört gözle bekliyorlardı. Genç kadınlar biliyorlardı ki akrabaları ve kardeşleri uyuyamamışlardı. Geride kalan kadınlar harmanlarda hala ağıtlar yakıyor olmalıydılar. Uyudukları mekanı garipsemişlerdi. Göçerlerin uyudukları, yünden yapılmış ‘kon’ denilen çadırlarını, her otlığa nasıl yerleştirdikleri bir kez daha geldi aklına. Çevredeki meralık hayvanlar tarafından tüketilince konlarını kaldırıp katırlara yüklüyor, farklı otlaklar ve meralar bulmak için sürüleri önde kendileri arkada yollara düşüyorlardı. İnsanların yaşam ve yerleşim biçimleri üretim tarzına bağlı olarak değişir ve gelişirdi.

Yaylacılar konları koyun ve keçi yünlerini işleyerek yapıyorlardı; konlar soğuğa da sığağa da dayanıklıydılar. Konlar içeriyi sıcakta ısıtmaz, soğukta soğutmazlardı. Soğuk ve sığağı dengelediklerinden sağlıklıydılar, insanları koruyorlardı. Gölgeyi zorlu yaşamı, huzurlu kılıyor, yorgun bedenleri konların altına dinlenmeye çekildiklerinde güçleniyordu. Hayvan ürünlerini işleyerek yünü kon denilen çadırlara, kazak, çorap ve heybelere dönüştürüyorlardı. Mütevazı yaşamlarının her ihtiyacını elleri, alın terleriyle karşılıyorlardı. Gerillalar taşların ve ağaçların arasında yaşıyorlardı. Perişan, gerillaların taş ve ağaç ürettiklerini düşündü bir an. Yaylalara çıktıklarında böylesi sarp yerleri çoğu zaman görürlerdi, fakat konaklamamışlardı. Kendilerinin de, hayvanlarının da daha kolay konaklayacağı yerleri arar bulur ve konaklardı. Belli ki, çadırlarına kon demelerinin altında yatan gerçek, gezici çadırlarının sürekli olarak bir yerlere

konmasıydı. Peki ya gerillalar bir yerlere, yaylalara kon-mazlar mıydılar; neden doğanın her parçasını kendileri için konaklama yeri haline getirmişlerdi?

Gerillalar gezgin ve seyyah değillerdi elbet fakat o, henüz bilmiyordu. Onlar her yerdeydiler, ya da her yer onlarını. Kirlenmeyen her toprak parçası, gerillalara kucağını sınır-sızca açıyordu.

Bütün yaz boyunca sık sık gelip yüreğine tüneyen 'gelip geçicisin' hissi, gelip geçmeyen o 'gelip geçicisin' hissi yok olmuştu. Şaşırdı, ürktü, tanımlayamadığı aynı hissi, aynı sesle mırıldanıyordu.

"Kork Perişan, kutsal kitaplardaki kadar kork! Ezel ve ebedin arasındaki bu zaman diliminde kalıcısın!"

Bir kuş kadar olan bedeni kuş gibi titremeye başlayınca Dilber'e yanaşarak iyice yanına sokuldu. Korkudan Dilber'e sığınmak istiyordu. O, hiçbir şey söylemedi. Yüzünü elle-rinin arasına almıştı, bir kaç dakika öylece korku içinde bekledi. Sonra ellerini yüzünden alarak başının altına yastık yaptı. Bir damla su değmişti ellerine, gökyüzü bu kadar aydınlıkken düşen yağmur damlası olamazdı. Bir damla daha düştüğünde Dilber'in iç çekişlerini duydu. Perişan'ın ellerine düşen yağmur damlası değil, Dilber'in gözyaşlarıydı. Ondan sonraki damlaların her biri birer gülle ağırlığındaydı. Gözyaşları bir ceylanın ölüm anında toprağa düşen yaşam gözyaşları gibiydi. Ceylan neden ölüm anında toprakta yeniden yeşereceğini, yaşam bulacağını düşünerek gözyaş-larını toprağa bırakır ki? Şayet bir avcı tarafından vurul-muşsa; yaşam adına toprağa bıraktığı gözyaşları yaşamı yeniden yaratmanın, yaşam sevincinin göz yaşları olabilir mi? Ceylan ki her avcı ona aşık; yedi yıl boyunca avcı ceylanın peşinden diyar diyar dolaşır durur. Dilber'i Apocu-lar'a sürükleyen bu aşkın aksi; ceylanın avcıya aşkı mıdır? Suskunluk iki damla gözyaşı ile giderek büyümemiş, aksine bozulmuştu.

"Dilber ağlama yeter. Artık yapacağımız bir şey yok."

Evren sustu. Dilber anlatmaya başladı.

"Babamla anlaşmadığımı bilirsin, bayram gününde yine onunla kavga ettim. Ağlayarak feryadlar içinde uzaklaş-tığımda Apocular sanki feryadımı duydular. Kapıyı çalıp içeri girdiklerinde ağlamaktan gözlerim kan çanağına dön-müş, babamla yaptığım kavgalardan bıkip usanmıştım. Defalarca intihar etmeyi düşünmüştüm. Apocular içeriye girdiklerinde kan çanağına dönen gözlerim dik-katlerini çekmiş olmalıydı, bakıp duruyorlardı. Babama kendilerine katılabilecek erkek çocuğu olup olmadığını sordular. Babam; "Hayır," dedi. Onlar babama inanmamışlardı, evimizi ara-maya başladılar. O an onlara katılma fikrim aniden boyverdi. Babamın kızacağını, üzüleceğini biliyordum. Böylece baba-mdan yıllardır bana çekti-diklerinin huncını almış olacaktım. Onlar bir odayı arayıp bitirdiklerinde odadan çıktılar. Hemen atıldım; 'Sizinle gelmek istiyorum,' dedim. Babam donup kaldı. Hiçbir söz ağzından çıkamadı. Henüz bir saat önce kavga etmiştik. Apocular bir an bana baktılar, yineledim: 'Size katılmak istiyorum' Onlar söylediklerimi ikinci defa bana tasdik ettirince; 'Köye yeni katılımlar sağlamak için geldik. Ama Kürtler bilinçsiz olduklarından destek sunmu-yorlar, biz de büyümek için gençleri zorla katıyoruz. Gönüllü katılmak istiyorsan seve seve

alırız. Kadınların katılımıysa daha değerli ve güzel. Bize katılabilirsin,' dediler.

Babam ben konuşurken susmuştu ama, Apocular konuşmaya başladıklarında renkten renge girdi; konuşmalarını bitirdiklerinde babam küplere bindi, bağırdı. Kadın olduğum için onların beni dinlemeyeceklerini düşünüyordu. Apocular konuştuğularıyla ilgilenip sorumu cevapladıklarında korkmaya başlamıştı. Onlara yaşımın küçük olduğunu, dağlarda yapamayacağımı ve ayrıca amcamın oğluna beşik kertmesi olduğumu defalarca tekrarladı. Böylece ilk kez beşik kertmesi olduğumu da öğrendim." Arada bir burnunu çekiyor, ikide bir elleriyle burnunu siliyordu. "Ama Apocular babamın söylediklerinden hiçbirini dinlemediler. Davranışlarımdan üzüldüğümü anlamışlardı. Bana bakarak, 'Kızcağıza iyi davranmıyorsun, mazlum Kürt kadınları artık sizin gibi babalardan ve kocalardan kurtulacaklar,' dediklerinde babam başını önüne eğdi. Sonra gitmemem için yalvardı. Bütün kavgalarımızın bedelini alırcasına inatlaştım. 'Gideceğim,' dedim. O bağırdı, küfretmekle yetindi, Apocular yanımda oldukları için dövemiyordu. Farklı bir zamanda farklı in-sanların yanında bu gece davrandığım gibi davranıyordum, babam, bütün kemiklerimi kırardı. Kapıdan gerillalarla çıktığımda babam feryadı figan içinde ağlamaya başladı. Babamı ağlarken ilk kez görüyordum. Yaşlarla dolan gözleri hâlâ gözlerimde. Ne yapabiliirdim, ona öyle kızmıştım ki kalkıp Apocular'la geldim." Hıçkırarak ağlıyordu. Dilber'i sıkıca kucakladı, saçlarının arasına ellerini götürerek okşadı.

"Beşik kertmesi olsaydın beşik kertmesi olan herkes gibi sen de bilirdin. Baban Apocular'ın seni götürmemeleri için beşik kertmesi olduğunu söylemiştir."

Işıklarını göndermekte inatlaşan güne birkaç saat kala sustular. Perişan, amcasının yaşadıklarını düşündü. Babası kadını, Dilber'se annesini yitirdiğinde ikisinin ağlayışları tek ses olmuştu. Babasıyla kavgaları annesini yitirdikten sonra babasının yeniden evlenmesiyle başlamıştı. Babasının evleneceğim demesi kavgalarının miladı olmuş; bütün kavga-ları annesini yadırgayan bir kadının eve gelişiyile başlamıştı. Anlatılanlar kadınların yüreğini daraltmıştı. Gece yaşananlardan ve anlatılanlardan yorgun düşmüş uyumak için sabır-sızlıkla günün ilk ışıklarını bekliyordu. Geriye kalan zaman Perişan ve Dilber'in suskunluğu karşısında öylece akıp geçti.

Hava aydınlanmaya başladı. Kuşlar kadınların gecedan kalan suskunluklarını öterek karşıladılar. Perişan ile Dilber uyanmışlardı. Gecenin bütün nöbetlerini kendileri tutmuş gibi gecedan kalan yorgunlukla ayakta durmakta zorlanıyorlardı. Her mevsim sabahın ilk saatlerinde her yerde olduğu gibi Cudi'de soğuk olurdu.

Soğğun etkisiyle birbirlerine sokularak saldırılara karşı kendilerini korumaya çalışan ceylanlar gibiydiler. Aydınlan-güne nasıl başlayacaklarını bilmiyor, ilk kez yeni bir gün karşısında böylesine cevapsız, çaresiz ve rotasız bekliyorlardı. Köylerinde olsalardı sabahtan akşama kadar yapacakları bir-birine benzer işlerin haritasını hemen çıkartıverirdiler.

Gerillaların sesleri uzaktan da gelse duyabiliyorlardı. Me-rak etti ve bir kayalığın üstüne çıkarak baktı. Birkaç gerilla ateş yakmış ateşin etrafını çemberleyerek oturmuş sohbet ediyorlardı. Dilber'e bakarak; "Ateş yakıp etrafına oturmuş-lar, sohbet ediyorlar," dedi. Yalnızdılar, erkeklerin yanına gidip oturmayı hiç mi hiç istemiyorlardı. İki birbirlerinin ne düşündüğünü anlamış gibi aynı anda; "Hayır gidip oturma-yalım," dediler. Yanyana oturarak birbirlerine yaslandılar. O anda yakınlarında bir erkek sesi duyar gibi oldular, dinlediler.

"Heval izin varsa yanınıza gelmek istiyorum."

Perişan ve Dilber birbirine yaslanmış oturuyorlardı. Hızla birbirlerinden uzaklaştılar. O halde görüldüklerini biliyorlardı. Utanmışlardı.

"Buyur."

"Sabahları hava soğuktur, üşüyorsunuzdur, yanımıza gelip ısının."

İki kadın aynı anda cevap verdi.

"Gelmeyeceğiz."

Gerilla Perişan'ı dikkatlice süzüyor, yeni bir şey keş-fetmişçesine başını arada bir sallıyordu. İki kadın da onun davranışlarına anlam vermediler. Perişan erkek gerillanın kendisini uzun uzun süzüşüne sinirlenmiş, gerillanın erkeksi bakışlarından hoşlanmamıştı.

"İnatlaşmayıp gelin ısının birazdan yola çıkacağız."

Yeni yaşamın yola çıkmalarından korkmaya başlamışlardı. O korkunun refleksini ilkin Dilber gösterdi.

"Tamam siz gidin birazdan geliriz."

Üşümüşlerdi, ateşin başına varıp ısınmak için yürüdüler. Ateşin çevresinde oturan gerilla grubunun yanına vardık-larında gerillalar ayağa kalktılar, kadınlar

onların davranış-larına anlam veremediler. Gösterilen yere oturdular. Onlar oturduktan sonra gerillalar da oturdu. Mir Zeydin;

“Uyuyabildiniz mi?”

“Hayır,“ dedi Dilber.

“Dağlarda uyuma alışkanlığını zaman ilerledikçe edineceksiniz.”

“Sizi çağırılmaya gelen yoldaş, bize, sizin elbiselerinizi değiştirmemiz gerektiğini söylemişti de bu kadar erken ihtiyacımızın olacağını düşünmemiştim,” diyen gerillaların so-rumlularıydı. Perişan’a dönerek; “En kısa zamanda öncelikle senin elbiselerini değiştirmeliyiz.” Perişan şaşırılmıştı. Demek ki erkek gerillanın onu süzmesinin altında yatan gerçek üzerindeki elbiseleriydi. Bir gün önce, elbiselerini ilk giyin-diğinde söylediği sözler, kardeşleriyle yaptığı konuşmalar belleğini yoklayıp geçtiler. Elbiselerini uzun zaman giymeyeceğinin hissini şimdi daha iyi anlıyordu. Sıkıldı; gerillalara cevap vermeksizin gözlerini közlere dikti. Dil-ber’in elbiselerine ilk kez gözleri ilişti. Giydiği elbiseleri aylardır kendisiyle bütünleşen, kullanılmaktan aşınmış yer yeri parçalanmış elbiselerdi. Demek ki bayramı diğer akran-ları gibi gönünlüce yaşamamış, yılda bir kez de olsa akran-larının sevincini ortaklaşamamıştı. Bir gün öncesinde Dilber’i görmüş olmasına rağmen nedense giyindiği eski elbiseleri dikkatini çekmemişti. Giyinmiş olduğu bayram elbiselerin-den utandı ve içinden bir an önce üzerinden sıyrıp atmak geçti. Sonra ‘gelip geçicisin, bu elbiseleri uzun süre giy-meyeceksin’ hissi kocaman bir korku dağına dönüşerek patladı. O, koştukça korku lavları onu kovalıy-orlardı. Lav-ların hep kendisini yakalayacağından korkarak bağıyordu:

“Elbiselerimi çıkarmayacağım.”

Ter ve ateş içinde bir kabustan uyanmış biri gibi ateşin başında oturan insanların yanındaydı. Bir gerilla daha gelip oturdu. Geceleyin birlikte yol aldığı insanlarla, sabahın ilk ışıklarıyla yeniden tanışıyor. Bağdaş kuranların arasına en son katılan da onu süzüyordu. Perişan bu kez anlamıştı, bir erkeğin bir kadını süzüşü değildi. Bakışlarının kaynağı, el-biselerinin bulunduğu ortama uygun olmayıştıydı, bir geril-lanın düşman tehlikesini Perişan’ın elbiselerinde görmesiydi. Hâlâ kendisini süzen gerilla ondan önce yapılmış tartış-malardan habersiz arkadaşlarına dönerek:

“Neden bayan arkadaşların elbiselerini değiştirmiyorsunuz, bizi deşifre edecekler,” dedi. Çemberde oturanlardan biri:

“Noktada elbise yok ki nasıl değiştireceğiz?”

Çembere yeni oturan gerilla çemberden sessizce kalkarak uzaklaştı.

Tartışmaların elbiselerine ilişkin olması genç kadınları rahatsız etmişti. Yabancı erkeklerin elbiselerinden konuşma-larına alışık değildiler. Köy toplumunun dar sınırlarında bir tek kadınlar elbiseleri hakkında birbirleriyle konuşabiliyordu. Ya da abileri, babaları ve kocaları elbiselerini alır kadınlarsa çoğu zaman alınan elbise hakkında hiç bir görüş bildirmez, giyerlerdi. Elbiseleri iyice eskimeden kendilerine elbise dahi alınmaz, yoksulluktan bazı çocuklar elbisesiz dolaşırlardı. Ve herkes çıplaklığı insanın ilk hali bilircesine sesini çıkarmaz, yoksulluğunu o saf ve göze batmayan çıplaklık altında gizlerdi. Dilber’in elbiseleri eskiydi değiştir-

ilebilirdi; bir an, az önce üzerinden sıyrıp atmak istediği elbiselerinin değiştirilmesinden büyük bir korkuya kapıldı.

Yanlarından ansızın kalkıp uzaklaşan gerilla geri döndü. Elinde bir şeyler vardı. Yakınlaştı. Oturan grubun yanına vardığında;

“Heval, size elbise getirdim. Isındıktan sonra gider uygun bir yerde giyersiniz” dedi ve elbiseleri Dilber’in oturduğu yerin arkasındaki kahverengi taşa bıraktı. Elbiselerin bu kadar kısa zamanda getirilmesine ateş başında oturmuş olanlar da şaşırılmışlardı. İçlerinden biri: “Nereden buldun o elbiseleri,” dedi. Elbiseleri getiren gerilla imkansızlıklar içinde imkansız başarımanın edasıyla gülümsedi:

“Herhangi bir ihtimale karşı elbiseleri saklamıştık,” dedi.

Perişan ve Dilber ısınmışlardı. Elbiseleri alıp uzaklaştılar. Yeni elbiseleri alışık oldukları elbiseler değildi. Taşların ara-sında gerillaların göremeyeceği bir yere vardılar. Dilber: “Burada giyelim,” dedi. Yaşadığı içsel korkuyu Dilber’e anlatıp anlatmama arasında kararsız kalmıştı. Dilber’in uzattığı elbiseleri elinden aldı. Kısa bir zaman dilimini kapsayan ömründe gerillaları iki kez görmüştü. Kadın gerillaları gördüğü ilk anı anımsadı; nasıl da ihtişamlıydılar. Gözlerini dakikalarca kadın gerillalardan ayırmadan hayranlıkla izlediği o zaman dilimi unutulmazdı. Elbiseleri giysem ben de onlar gibi olur muyum, diye düşündü; bir an sevinçten uçacak gibi oldu. Fakat ansızın bayram gününde şu an üzerinde olan elbiseyi giyerken ki sohbeti onu hızlıca yakalayıp geçti. Çıldıracak gibi oluyordu. Gerilla elbiselerini giyip giymeme arasında bocalıyorken, her tarafının da uçurumlarla dolu olduğunun farkında değildi. Eski yaşamıyla yeni tanışacağı yaşam arasında uçurumlar vardı. Bulunduğu yerden ya uçurumun bu tarafına, yani yeni yaşama, ya da diğer tarafındaki eski yaşama düşecekti. Uçurumun başında öylece kalakalmış korkudan hareket edemiyordu. Dilber elbiselerini giymişti. Perişan’a dönerek;

“Ben elbiseleri giydim. Nasıl duruyor, baksana,” dediğin-de, Perişan, o gece tanıdığı kadın gerillalarda gördüğü ihtişamı bir an ondan da görür gibi oldu. Dilber, uçurumdan usulca ses verdi.

“Güzel,” dedi.

Dilber eski elbiselerin içindekinden daha farklı görünüyordu.

“Haydi sende giy,” dedi.

Perişan somurarak elbiselerini giyiyor, Dilber giyinişini izliyordu. Uçurumdan düşmek istemezcesine ağır hareketlerle elbiseleri giymişti.

“Çok yakıştı.”

Perişan, Dilber’in söz ve göz aynasından elbiselerin ken-disine farklı bir güzellik kattığını anlamıştı. Yaşadıkları zamanın tuzaklarındaki iki kadın aynı bayramın, aynı elbise-lerini giyen çocuklarıydı.

Dilber elbiselerini birbirine dolayarak yumuşak bir şekil verdi ve giyindiği taşın altına bıraktı. Perişan üzerinden çıkarıp taşın üstüne öylece bıraktığı elbiselerine ellerini uzattı. Elbiselere elinin değmesinden korkuyordu. Kürdistan’da nicedir bayramlar yaralı geçiyordu. Fakat bu kez köyleri bayram yerine değil, mahşer yerine dönmüş, tufandan kalan sular köylerinin sınırlarını yalayıp

geçmişti. Tanrı ahdını bozmuştu. Bundan emindi. Perişan, Eski Ahit'te yazılanları bilmesede o uçurumun başındayken Hudâ'nın Eski Ahit'te söylediklerin hissedebiliyordu. Eski Ahit'te şöyle yazılmamış mıydı:

21.“..... Ve Rab yüreğinde dedi: Adamın yüzünden artık toprağı lânetlemeyeceğim; çünkü adamın yüreğinin tasav-vuru gençliğinden beri kötüdür; ve artık her yaşayan şeyi ettiğim gibi, tekrar vurmayaçağım...”

Tanrı ahdını bozmuş “tekrar vurmayaçağım” dediği insanları vurarak lanetlemişti. Apocular lanetten kaçıyorlarsa şu an Cudî'nin zirvesinde bulunmaları o lanetin bir sonucu olabilir miydi? Perişan ellerini taşın üzerine bıraktığı elbiselerine uzatıp aldı. Önceki günün sevincine boylu boyunca uzandı. Kardeşleri, amcasının oğluyla beraber onu izliyorlardı. Onlara; “Bu elbiseleri fazla giymeyeceğim;” dediği anı hatırladı. Beni-insan olabilecekleri önceden hissedebilir miydi; insanın olacakları önceden hissedebilme ihtimali, beni-insanın keşfedilmeyen hangi hücrelerinde gizliydi? Elbiselerini katlamaya başladı. O kadar yavaş hareket ediyor-du ki, ayın ufkun bir köşesinden bir başka köşesine ulaşırken hareket ettiği kadar ağırdı hareketleri. Davranış biçimi Dil-ber'in dikkatini çekmiş, onu izlemeye başlamıştı. Perişan elbiselerini inceliyordu. Elbisesinin etekleri geceleyin yere sürünmekten tozlanmış, kapkara kesilmiş, elleriyle diktiği elbisesinin bir kaç yerinde küçük küçük delikler oluşmuş bazı yerleriyse tamamen ezilmişti. Jirki geleneklerine göre elleriyle diktiği elbisesi köyün insanlarına göre kendisinin farklı-lığıydı. Farklılığı bir tek giydiği elbisesinde değil, ruhundaydı da. Göçerlikleri Jirkilerden kalmaydı. O içsel kıpırdayış ilk kez yaylalara gidilmediğinde, yaylalara hasret olarak biriki-yordu. Yaylalara özlem, kimi zaman Jirkilere özlem halinde dışa vuruyordu. Yayla insanlarına yakın olduğu, bir nefesten daha yakın olduğu zamanlar içsel anlamda yaşamadıklarının, yapamadıklarının özlemini yaşıyordu. İnsanların yakınındayken, yakın olduğuna özlem duymak; o iç duvarları kırma-mak Perişan'da dışa dönük canlı görünen bir insan izlenimini yaratsa da iç dünyasında onu yalnız kılmıştı. Elbisesini yavaş yavaş katladıktan sonra bir an duraksadı, acı bir tebessüm yüzünden belirdi. Uzun zamandır Dilber onu izliyordu.

“Niye gülümsedin, ne oldu?”

“Yok bir şey.”

“Bilirim, bilirim bir şeyler var.”

Perişan bir gün önce elbiselerini giyerken kardeşleriyle yaptığı konuşmalarını Dilber'e aktardı. Geçicilik hissi yüreğinden uçup gitmişti. Kuş zamanından önce, kanatları henüz uçmaya hazır değilken uçup gitmişti. Zamanından önce kanatlandırılmaya çalışılan kuş zorlanıyordu. Perişan bir önceki günde yaşananları Dilber'le paylaştı. Fakat bir tek acı gülüm-seyişinin nedenini gizil dünyasında bıraktı. Gerillaların ya-nından uzaklaşırken oyalanmadan gelmelerini söylemişlerdi. Giyinmeleri bitmişti, yeni elbiselerini yadırgasalar da ateşin başına döndüler. Ateşin başındaki sohbet hâlâ sürüyor, iki gerilla da becerebildiklerince yemek yapıyorlardı. Az sonra yemeklerle uğraşanlar ellerindeki tabakları sohbet edenlerin arasına bıraktılar.

“Heval gelin yemek yiyelim.”

Erkek gerillalar, eskiler ve yeniler farketmeksizin ayaklan-dılar. Ayaktayken kadınların hiç kıpırdamadan oturduklarını görünce; “Heval hadi yemeğe gelin” dediler.

“Yemek yemeyeceğiz.”

Perişan ve Dilber erkeklerle yemek yemeye alışkın değil-diler. Utangaç yaklaşıyorlardı. Fakat yemek yememelerinin asıl nedeni utangaç yaklaşımları değildi; sebebi, bir önceki günün tufanı, genç kadınların yüreğinde sularını hâlâ çekmemişti. Birkaç davetten sonra Dilber; “Yemeyeceğim,” dedi. Perişan ikna olmuş fakat sessizleşmişti. Az önce yemeği top-rak sofraya kuran gerilla Dilber’e bakarak gülümsedi.

“Yemek yemezseniz aç kalırsınız ve gerillacılık yapamaz-sınız, hadi gelin.”

Dilber’de tıpkı Perişan gibi yemeğe oturmazlarsa diğer gerillaların yemeğe oturmayacağını anlamıştı.

Kadınların yemeğe oturduğunu gören diğer gerillalar da sofraya oturdular.

Gerillalardan biri; “Bakin bu gerillanın en ünlü yemeği ve kahvaltısıdır. Mırtıxa diyorlar.” Daha birkaç günlük olan gerilla tongaya düşmüştü. Mırtıxa, Botan’da bilinen bir yemektir. Çiçeği burnunda olan gerillaya eski bilgilerden biri cevap yetiştirdi.

“Heval, bizim gerilla yemeği dediğimiz mırtıxa buralarda bilinen bir yemektir. Çömezsin bari çaktırma.” Mırtıxanın yanında ekmek ve çay vardı. Yeni konukları gerillaların yemeklerini mi yoksa yaşamını mı garipsemişlerdi; birkaç lokma atıştırdıktan sonra sofradan kalktılar.

“Yemediniz,” dedi Mir Zeydin, diğer gerilla güldü.

“Herhalde arkadaşlar anaları mırtıxayı pişirmedeği için beğenmediler.”

Kadınlar da erkekler de yemekleri kadınların yapma-larına alışmışlardı. Yeni yaşam, yemek yeme alışkanlıkları gibi birçok alışkanlıklarını gerilla adaylarına sorgulatacağı. Gerillalar başarılı bir eylem yapmış; dokuz savaşı saflarına katmışlardı. Bu dokuz savaşıdan iki tanesinin kadın olması onları daha da sevindirmişti. Savaştıkları coğrafyanın toplu-mu kapalı ve geleneksel bir toplum olduğundan saflarındaki kadın gerillaların sayısı azdı. Geri toplumların bağrındaki kadını çekip almak zor bir savaştı. Savaşın zorluğu herkesin kadınları şüphe götürmez bir gerçek gibi kendisine ait kıl-masındandı. Bencil gözlerden kadınları kurtarıp alma savaşı anlatılmaz bir savaştı... Bu savaşla kaleler düşürülmeyecek; kılıç kalkan kullanılmayacaktı. Bu savaşla düşürecek kaleler yüreklerde ve beyindeydi.

Cudi dağının eteklerindeki Kürt kadınlarını dağlara çıkarmak anlamlıydı. Bu anlam, neolitiğin koynuna sereserpe uzanmış, toprağı elleriyle avuçlamış kadınların yenilenişiydi. Yeni kattıkları iki kadınla Cudi’de daha rahat örgütlenbilir, kadınlar yoluyla yöredeki farklı kadınlara ulaşabilirlerdi. Gerillalar güçlerini düşmanları karşısında büyütme mec-buriyetindeydiler. Ve bir tek savaşıacakları eli silahlı adamlar olmayacaktı elbet. Savaşıacakları, her gün kendileri iyiden iyiye eriten ortaçağın aşılmaz bellenen köhnemişlikleriydi.

Yeniler dün geceden beri şok üstüne şok yaşıyor, tanıklık yaptıkları farklılıklar karşısında afalliyorlardı. Yaşam tarzla-rına, alışkanlıklarına yabancıydılar. Yaşamın her anını izli-yorlardı. Kahvaltı bittiğinde gerillalardan biri kadınlara dönerek;

“Hadi size köyünüzü göstereyim, köyünüzü görmek istemez misiniz,” dedi.

“Görmek istiyorum,” dedi Dilber.

Önde gerilla, yanındaysa gerilla elbiselerini henüz yeni giymiş olan bayram çocukları yürüdüler. Kaldıkları nokta Cudi’nin yamaçlarında köylerinin karşısındaydı. Yürüdükleri yönde ön tarafta iki gerilla ayakta öylece duruyorlardı. Kadınlar onların nöbetçi gerillalar olduklarını anlamamış-lardı. Gerillacılığa, askerliğe kendilerine yabancılıkları kadar yabancıydılar. Gerillaların yanına vardılar.

Kadınlarla birlikte yürüyen gerilla nöbetçilere;

“İyi nöbetler heval, dürbünü verin arkadaşlara köylerini göstereceğim,” dedi.

Dürbünü nöbetçilerden alarak Perişan ve Dilber’e uzattı. Dürbünün nasıl kullanılacağını göstererek; “Dürbünü alın, köyünüze bakın,” dedi. Uzatılan dürbünü ilkin Dilber alarak bakmaya başladı.

“Bir şey göremiyorum, sadece birçok ağaç var. Ağacın ve yeşilliğin dışında farklı hiç bir şey göremiyorum.”

“Bu tarafa çevirerek şu noktaya doğru bak,” dedi gerilla.

Dilber tekrar bakmaya başladı. Yeni bir oyuncağı olmuş bir çocuk gibi heyecanla dürbünün ufkundan bakıyordu.

“Askerleri görüyorum,” dedi. Az sonra “Peki bizim köyü-müzde askerler ne arıyor?” Nöbetçilerden biri;

“Dün akşam köyünüze gelip sizi aldık ya kesin o yüzden askerler gelmişlerdir,” dedi.

Perişan heyecanlanmıştı. Dürbünü Dilber’in elinden aldı. Köyüne baktı. Dürbünle bakarken mimikleri durmaksızın değişiyordu. Tuhaf bir ifade durmaksızın yüzünde seğirti-yordu. Şaşkınlığını gizleyemedi.

“Köyün içinde her tarafta asker kaynıyor.”

İzlemeye devam etti.

“Neden köyde askerlerin dışında hiç kimse hiçbir hareket yok.” Nöbetçi gerilla;

“Köyü ablukaya aldılar. Olayı netleştirmeyinceye kadar köylülerin hareketine izin vermezler, sonra da bizi aramaya çıkarlar. Akşama kadar olayı netleştirmek için köyün içeri-sinde konumlanacaklar,” dedi.

Gerilla sıklıkla tekrarlanan bir olaydan bahseder gibi konuşuyordu. Botan’da yaratılmak istenilenlerin uğruna yürütülen savaş, savaşçılara öğretiyordu.

Dürbünü tekrar Dilber eline aldı. Köye uzun uzun baktı. Ailesini, köylerinin akşam ki halini düşündü. Nöbetçilerden biri; “Zavallı köylüler bir taraftan çocuklarını kaybetmenin acısı diğer taraftan da herkese siz Apocular’a yardım ve ya-taklık yapıyorsunuz diyen devlet baskısının ezici çarkı ara-sında inleyecekler” dedi. Öteki nöbetçi;

“Düşman köyden dokuz kişiyi “askeri kanunla” saflarımıza aldığımızı duyunca çılgına dönecek ve iyice ku-duracak,” dedi.

Dilber dürbünü elinden bıraktı. Üzgündü, yıkıktı.

“Hadi dönelim Perişan,” dedi. Perişan ve üç gerilla şaşır-mışlardı. Dilber dördünün bakışlarından yanlış anladıklarını anlamıştı, sinirlenerek ;

“Köye dönelim demedim, oturanların yanına dönelim,” dedim. Sesi kısık kısık çıkıyor, bakışlarından da anlaşılıyordu ki sınırlarına hakim olamıyordu.

Üçü, ateşin başında sohbet ettikleri yere yürüdüler.

Gerillalar, yürüyüşlerini, düşmanın çevredeki aşırı hare-ke-tinden dolayı akşama bırakmışlardı. Ateşin sıcaklığında yaptıkları sohbetten sonra yorgun görünen Perişan ve Dilber’e, “Gidip yatın akşam hareket edeceğiz,” demişlerdi. Kadınlar bir gece öncesinde uyumaya çalıştıkları kayalığın altına varıp uzanmışlardı. Güneş yeryüzünü iyiden iyiye ısıtmaya başlamıştı. Yatmaları için kendilerine verilmiş küçük battaniye parçasının üstünde yan yanaydılar. Katlayıp bıraktıkları eski giysilerini yastık; güneşi ise yorgan yaptılar. Yüreklerinde, beyinlerinde depremler oluyordu. Hıne köylü-lerinin hiçbir suçları yokken askerlerin onları nelerle suçla-yacaklarını düşünüyorlardı. Az sonra yorganları yorgun bedenlerini iyice yumuşatıp mayıştırmıştı. Uyumaya başladılar. Akşama yorucu bir yürüyüş bütün gerillaları olduğu gibi onları da bekliyordu.

Yorgan olarak kullandıkları güneşin altında akşama kadar uyumuşlardı. Örtükleri örtünün ısısı fazla gelmiş, terden sıırıslam olmuşlardı. Arada bir uyanan genç kadınlar, daha fazla terlememek ve daha da deliksiz uyumak için saçlarını toplamışlardı. Uyandıklarında bedenleri terli ve ıpsıslaktılar. Hafif esen rüzgâra durdular, rüzgâr bedenlerini bir tas su gibi serinletmişti.

Uyku bedenlerinin bütün yorgunluğunu alamamıştı. On-lara akşama yola çıkacakları söylenmişti, uykudan yeni uyan-manın sersemliğini başuçlarında bırakarak diğerlerinin yan-larına vardılar. Sebze yemeği pişme aşamasındaydı. İçlerinden biri;

“Bizde birazdan akşam yemeği için sizi çağıracaktık,” dedi.

Yemek yendi.

“İçtima sırasına geçelim.”

Komutu veren komutanlarıydı. İçtima düzeninin ne oldu-ğunu yeniler bilmiyorlardı. Eskiler içtima sırasına göre dizil-meye başladıklarında yeniler

duraksamıştı. Komutanları ne-reye yerleşeceklerini teker teker acemilere gösterdi. Kendisi en öne geçerek, komut verdi. Eskiler rahat, hazır oldan sonra zafer şiarını yüksek sesle attılar. Yeniler sadece baktılar. İç-tima önündeki komutan;

“Yeni gelen arkadaşlara isimler gün içinde verildi, onları arkadaşlar biliyorlar, yinelemeyeceğiz; bayan arkadaşlara yeni isimler bulmamız gerekiyor. İsim öneren var mı?”

Gerillalar yeni arkadaşlar için isim düşünmeye başlamışlardı; az sonra içlerinden biri;

“İzin varsa öneri yapmak istiyorum,” dedi.

“Buyur”

Bir adım öne çıktı.

“Perişan arkadaşın ismini Berivan; Dilber arkadaşın ismi-niyse Gülistan olarak öneriyorum.”

Bir adım gerileyerek eski yerini aldı. İsimleri öneren dün akşam köyden ilk çıktıklarında toplandıkları yerde onları tanıdığını söyleyen gerillalardan biriydi. Perişan ve Dilber yaşananı anlamamışlardı. İçtima yeni bir komutla birlikte bitirildi. Perişan ve Dilber yola Gülistan ve Berivan olarak çıkıyorlardı. İkisinin de yeni isimlerinin onları yenilemek isteminin altında yatan gerçek neden olduğunu fark etme-yeceklerdi. Kürdistan coğrafyasının Berivan’ı ve Gülistan’ı olmak emek ve güzellik istiyordu. Perişan ve Dilber’in emekçiliğini ve güzelliğini zaman dev bir aynaya dönüşerek gösterecek miydi? Yoksa kadınlar geldikleri gibi gecenin karanlığına sığınarak dağlardan apansız yitecek miydiler? İhanet denilen o iç kemirici canavar ruhlarında günlerce dolaştıktan sonra dağların başındaki kadınları yine karanlık kuyulara mı indirecekti?

Gerillalar yol yürüyüş düzenine geçerek, konumlandıkları taşlı noktadan çıkıp kıvrılan patikalardan Cudi’nin ya-maçlarını tırmanmaya başladıklarında her zaman olduğu gibi yeni bir gece değil, yeni bir gün gerillalar için başlamış bulunuyordu. Geceyi gündüze çevirerek yürüyorlardı...

Gerillalar Cudi’ye tırmanıyorlardı. On-on beş dakikalık yürüyüşten sonra komutanları;

“Önden sayı gelsin” dedi.

Komut öne iletildi. “Önden sayı gelsin.” Öndeki öncüler sayımı başlattılar. Sayı önden katlanarak arkaya doğru iler-lemeye başladı. Berivan ve Gülistan’a yetişen sayı bir anda durdu. Birkaç dakika bekleyen komutan sayının iletmediğini gördüğünde, komutunu yineledi;

“Sayı neden gelmiyor.”

Önde yürüyen manga komutanı sayının neden iler-lemediğini öğrenmek için sayıyla beraber yavaş yavaş ilerledi. Katlanarak büyüyen sayının Berivan ve Gülistan’a vardığında arkaya iletmediğini gördü. Kadınlara bir adım daha yaklaşarak;

“Neden sayıyı arkaya iletmiyorsunuz,” dedi. Soruyu anlamamışlardı.

Gülistan; “Ne sayısı?” dedi

“Öndeki arkadaşlar kendilerinden başlayarak arkaya doğru sayı gönderiyor-

lar; sizde size ulaşan sayıyı bir çoğaltarak arkaya doğru iletin. Bak Heval Gülistan sana sayı on üç ola-rak geldi, sen on dört diyeceksin, Berivan arkasından gelen arkadaşına on beş sayısını söyledikten sonra yürüyemeyen arkadaşların sayısı ortaya çıkacak. Bu gerillanın bir tedbiridir ve önemlidir, yenisiniz, fakat zamanla alışacaksınız.”

Berivan “Gerillaların ne kadar da fazla kuralları var,” dedi. Gülistan gülerek;

“On dört,” deyince Berivan’da, “On beş” diyerek, isimleri gibi kendileri de yeni olan iki zorunlu gönüllü gerilla gül-meye başladılar. Arkada yürüyen tecrübeli gerilla;

“Heval gülmeyin, düşman pususu olabilir, tehlikeyi ça-ğırıyorsunuz,” dedi. Berivan ve Gülistan’a alışık olmadıkları bu yürüyüş düzeni ve kuralları oldukça komik geliyordu, yadsıdıkları her harekete gülüyorlardı. Birinin yolda ayağı taşa takılıp düşse, ya da sendelesen, iki kadın gerillaya ilginç geliyor ve kahkahalarla gülmeye başlıyorlardı. Tecrübeli gerillalar gülmemeleri gerektiğini söylediklerinde ise, yaptıklarının bilincinde olmadan yüksek sesle gülüyorlardı. Tecrübeli gerillalar bu zorunlu gönüllü gerillaları, gönüllü gerilla olmaları için ikna edene kadar, yaşamsal kurallarını ihmal etseler de esnek yaklaşacaklardı. Bir iç tepkiydi, iki genç kadının gülmesi; gülmeleri, kadının derinliklerinde gizli olan yaşamsal sevincin dışa vurumuydu. Bir gece evvel ağlamaktan gözleri kan çanağına dönen kadınlar bu gece kıkır kıkır gülüyorlardı. Ne tecrübeliler, ne de iki kadın gerilla yaşadıklarına anlam verip tanımlayabildiler. Kadınların dışında kalan gerillaların hepsinin sırtında yük vardı. Kadınlar yeni olduklarından ve yürüyüşte zorlanacaklarını düşündüklerinden ikisine de herhangi bir yük verilmemişti. Akşam konakladıkları noktada altlarına sermeleri için verdikleri incecik battaniyeyi dahi tecrübeli gerillalar sırtlamışlardı.

Birkaç saat tırmandıktan sonra kadın gerillalar iyice terlemiş, susuz kalan bedenleri su istiyordu. Berivan, önünde yürüyen gerillaya;

“Susadık, yorulduk. Buralarda su varsa durup su içelim,” dedi.

Öndeki, sırtındaki çantasına elini uzatarak, küçük bir matara çıkardı ve Berivan’a uzattı.

“Şimdilik çevrede su bulamayız, sabaha kadar da yürüyeceğiz. Alın şu mataradan su için.”

İki kadın gerilla, gerillaların suya varana kadar herşeylerini sırtlarında taşıdıklarına inanıyorlardı. Küçük ma-taradaki suyu içtiler. Matarayı tekrar öndeki gerillaya ver-diler. Matarasını kadınlara veren gerilla aynı matarayı bir diğer gerillaya uzatırken;

“Çok içme yoksa susuz kalacağız,” dedi. Diğer gerilla matarayı ağzına koyarak boğazına dikti. Birkaç yudum içtik-ten sonra matarayı geri verdi.

“Gerçektende bu gece suyumuz az, yeni arkadaşlar da var, suyu tedbirli kullanmak gerekiyor.”

Gerillalar durmaksızın tırmanıyorlardı, Berivan’ın adeta bu tırmanıştan başı dönmüştü. İki kadın gerilla, bir gecede uzun mesafeli bir yolu kat etmeye alışık değillerdi. Berivan hem tırmanıyor, hem de arada bir Gülistan’a laf yetiştiriyordu.

“Bu gece dünyadan çıkacağız.” Gerillalar Cudi’ye tırmanıyor-lardı. Geceydi ve insanlar arasında yükseğe, zirveye ulaşmanın yarışı sürüyordu... Tırmandıkça yıldızlara yakınlaşıyor, yıldızlar daha da parlıyorlardı. Onlarsa durmaksızın yükseliyorlardı. Berivan yıldızlara bakarak coşuyordu.

“Dünyadan çıkıp gökyüzünün içerisine gireceğiz,” cümle-sini aşağılarda kalan Hine Köyü’nün boşluğuna sessizce bıraktı. Yıldızlar Cudi’ye dayalı merdivende dizilmişlerdi. Yıldızlardan oluşmuş merdiven, patikalar şeklinde kıvrılarak Cudi’nin zirvesine ulaşıyordu. Gerillalar koca yıldız kentine ulaşmak için durmaksızın tırmanıyorlardı. Elleri boğazın-daki düğmelere dokundu. Boncukları sürekli kafasını kurcalı-yordu. Askerler takı eşyaları takmıyordu. Yıldızlara ulaşmanın sevincini bir an yitirmişti. Sonra “onlar söküp ata-cağna, ben atayım” diyerek, elini boncuklara uzatarak kopa-rıp attı. Küçük beyaz boncukları karanlığın içerisinde dağıl-dılar. Küçücük-tüler. Uçsuz bucaksız yemyeşil bir çayırın içerisindeki papatyalar kadar küçücük-tüler. Boncuklardan her biri beyaz bir yıldız dönüşüp yıldızlar yağmuruna yol açarak gökyüzünde birer birer patladı. Beyaz boncukların gökyüzündeki patlayışları görülmeye değer bir şölen yarattı. Beyaz yıldızların kırmızı yıldızlar arasında patlayışını diğer tırmanışçılar görememişlerdi. O büyüleyici manzarayı görme şansı, Berivan’ın dışında kalan hiçbir gerillaya nasip olmadı. Boncuklar ne kadar beyaz olsalar da karanlığın içerisinde hiç kimse ayır-dına varmadan yitip gittiler. Bir an annesini aradı kollarına sığınmak için, fakat bulamadı. Kim bilir annesi hangi yaylada sürülerin peşindeydi. Annesini içten gelen bir sesle boncuklarıyla özdeşleştirmişti. Gökyüzüne fırlatılan ve yeryüzünün çekim gücüne yenilerek kendilerini yitiren beyaz boncukları misâli annesini yitirme düşüncesinden ürktü. Düşüncelerinden uzaklaşmak istercesine adımlarını hızlandırarak önünde yürüyen gerillaya ulaşmaya çalıştı. Her şeyi yutan karanlık küçük beyaz boncuklarını da yutmuş, şölen sona ermişti.

Gecenin karanlığında sessizce yürürken duydukları ses karşısında Berivan ve Gülistan irkildiler. Genç kadınların irkilmeleri arasında farklılık vardı. Berivan, sesi tanıdığından irkildi, Gülistan’da duyduğu sese yabancılığından dolayı irkildi. Gülistan, “Duydun mu sesi,” dedi.

“Kurt sesi.”

“Kurt sesi mi!”

Gülistan’ın ürkme dozajı ikiye katlanmıştı.

“Ne yapacağız Perişan?”

“Sayımız fazla kurtlar bize yaklaşmazlar, korkarlar.”

Gülistan yükseklerle tırmandıkça korkusu da giderek artı-yordu. Korkusu, varlığından haberdar olduğu fakat hiçbir za-man varlığını göremediği, sesini işitemediği kurdun uluyarak çıkardığı sestendi. Berivan, Gülistan’a korkmaması gerek-tiğini söylese de korku bütün hücrelerini kaplıyordu. Göçer-lik günlerinden biliyordu. Kurtlar özellikle geceleri ve yağ-murlu, sisli havalarda yaylaya saldıkları sürülerinin kokusu-nu alarak sürüye yaklaşıyor, ulumaya başlıyorlardı. Bu ses kurtların açlık belirtisiydi. Belki de insanların “ağlamayan

bebeğe meme vermezler” özdeyişini duyduklarından, açlık-tan ağlayarak insanların sözlerine ne kadar sadık olduklarını sınıyorlardı. Çünkü hayvanlar evrendeki diğer canlılarla ilişkiliydiler. Bu ilişki içerisinde her canlı evrende bir duruş kazanıyordu. Evrendeki canlıların bu duruşu zaman devin-dikçe daha da fazla mı benziyordu insanoğlunun duruşuna? Ve insanlar hiçbir zaman ağlayan kurtlara meme vermediler. Aksine insanların çıkarları için besledikleri köpekler çıkarları için insanlarla uzlaştılar. Köpeklerin çıkarı karınlarının tok-luğu, kimi zaman ise farklı bir canlının kaburgasıydı. Köpek-ler kurtların kokuların aldıklarını havlayarak, ilk başta “sahip”e haber verir sonra da kurtlarla uyum içinde ulumaya başlardı. Bazen de köpekler uyur, kurtlar sürüye saldırıp, sürüden birkaç hayvanı parçalarlardı. Bir yerlerinden ısırılan zavallı hayvancağız ya anında ölür, ya da kan revan içinde günlerce ulu orta yerde gezer ve çoğu zaman yaşam müca-delesi hazin bir biçimde sonuçlanırdı. Doğadaki bu esrarı hiçbir zaman aklı almamıştı. Hayvanların ölümü kendi ölümüymüşçesine gözünde canlanıp duruyordu. İki kadın korkunun farklı girdaplarında yürüyüp duruyorlardı.

"Herkes yere yatsın, pusu...!"

"Yere yatın, pusu...!" cümlesi duyulur duyulmaz yere yatmışlardı. Eskilerden biri yatma refleksini göstermeyen kadınların kollarından tutarak hızla yere çekti. Berivan öylesine yere çarpmıştı ki, toprağa sere serpe uzanmıştı. Kolunun acısını hissettiğinde yere düştüğünde taşa çarptığını anlamıştı. Az sonra gözünden yaşlar akmaya başlamıştı. Herkes sessizdi. Gülistan;

"Perişan ne yapacağız?"

"Bilmiyorum."

Perişan'ın ağlamaklı sesi iyice kısık çıkmıştı. İki kadının korkulu bekleyişi sürüyordu. Gerillalardan biri;

"Sessiz olun, düşman var."

Bütün coğrafya derin bir sessizliğe gömüldü. Korku, iki kadına seslenen tek ses olmuştu. "Düşman" sözcüğüne kadınlar tanıdıktı. Düşmanı, çocukluk masallarından; büyük-lerinin canlı anlatımlarından topraklarının üzerinde gelişmiş savaş ve katliamlardan tanımışlardı. Kısa bir bekleyiş ve büyük bir korkunun tırmanışından sonra gerillalardan biri;

"Arkadaşlar pusu var mı, yok mu diye bakıyorlar" dedi-ğinde her an duyulacak bir silahın sesi ve arkasından pat-layacak silahlar gerilimi giderek arttırıyordu.

"Heval, bir şey yokmuş kalkın gidelim," diyen ses az önce "herkes yere yatsın" diyen sestti.

Berivan rahat bir nefes aldı ve ayağa kalktı. Gülistan, Berivan'ın koruyuculuğuna sığınmak ihtiyacı hisseden bir ceylan gibi ona yaklaştı. Onun acılar içindeki gözyaşlarını görmüştü. Kadınlar bir oyunun oyuncularıymış gibi yer değiştirerek birbirlerine sığınıyorlardı.

"Bir yerin acıdı mı Perişan?"

"Beni yere çektiklerinde iri bir taşa kolumu çarptım, kolum sızlıyor. "

“Herkes eski yürüyüş düzenine geçsin,” komutuyla bir-likte kadınlar eski yerlerine geçtiler. Suskun suskun bütün gece yürüdüler. Bedenlerinde gerilla elbiseleri, ayaklarında gerilla mekapları vardı. Ölüler diyarında yıldızlar kentine yürüyen kadın hayaletler, tufandan arta kalan ölüler kadar suskundular.

Sabaha dek yürüdüler. Apocular’ın Cudi’nin zirvelerine yakın olan Navsare noktasına ulaştılar. Navsare, kayalarla örülü bir kale gibiydi. Özellikle de zorunlu gönüllü gerillalar, oldukça yorgundular. Berivan ve Gülistan hemen uyumak istediklerinden manga komutanları Behram’ın gösterdiği yere vardılar. Vardıkları kayalık bir gece öncesinde konumlandıkları kayalığa oldukça benziyordu.

Kayalıkların kimi yerlerinde baharı andırırçasına yemyeşil otlar fışkırmıştı. Göge başını yaslamış kayaların altında doğal gölgelikler oluşmuştu. Kayalıklarlardaki gölgelikler sabahın erken saat-lerinde buzdolabına dönüşürlerdi. Naçar kadınlar kayalığın arasına uzandılar. Yorgunluktan bitap düştüklerinden kendi-lerinden geçmişesine saatlerce uyudular. Güneş karşı tepe-lerden sabrın meyvesini olgunlaştırarak doğdu ve sarı saç-larını Cudi'nin eteklerinde yer alan Silopi ovasına, Hine köyüne doğru sıcacık elleriyle savurdu. Cudi'nin çevresin-deki ovalar ve köyler ısınmaya başladılar. Asi Cudi; açlığını gurur ve onur sorunu yaparak açlığı ve soğuğu aynı mekan-da buluşturan; köprü altlarında, kaldırımlarda sakız satan ve anasının ısı veren kollarına olan ihtiyacını tiril tiril titrediği halde gizleyen bir kız çocuğunun masumluğunda güneş anasının ışık dolu kollarını bekliyordu. Güneş ana kollarını genişçe açarak kızı Cudi'yi kucakladı. Güneş ana, geceden kalan soğuktan Cudi'nin dişlerinin birbirine değdiğini gördü. Sabırlı güneş ana kollarıyla Cudi'yi sımsıkı sardı. Cudi ısındı, gözleri canlandı. Öğleye doğru Cudi bütün yorgunluklarını üstünden atıp umursamaz bir çocuk gibi anasının kendisini okşayan sarı saçlarıyla oynadı. Anasının sevgisi doruğa çıkarak, ki güneş doksan derecelik açıyla Cudi'ye değmeye başlamıştı, sevgiye boyun eğen bir başak gibi gerindi ve mışıl mışıl uyumaya başladı. Cudi ikindiye doğru uyandığında hâlâ güneş anasının kollarındaydı.

Cudi uyandığında Navsare noktasındaki gerillalar da uyandılar. Çevreleri kocaman kocaman kayalarla çevriliydi. Kayalar; gökyüzüyle aralarına girmiş kale duvarları gibi gökyüzünü parçalayarak, kimliği belirsiz olan ressamın iç ferahlatan şaheserinin açığa çıkmasını engelliyorlardı. Kaya-lar burnunun dikine yürüyerek insanları dikkate almayan çeteci gençler gibi sokağın başına dikilmişlerdi. Berivan ve Gülistan uyanma sebeplerini bilmeksizin uyanmışlardı. Yok-sa birileri tarafından mı uyandırılmışlardı? Saatler hızla akıp geçmişti. Saat iki buçukta kahvaltı yapmak maksadıyla diğer gerillaların yanlarına vardılar. Kaç gündür iştahları kesilmiş, hiçbir şey yemek istemezken, aldıkları her lokma boğazlarından midelerine güçlkle iniyordu. Kahvaltılarını yaptılar.

Navsare'de ne kadar konaklayacaklarını bilmiyorlardı. Gün evrildi, devrildi. Yeni günler doğdu.

Navsare'ye getirildiklerinin üçüncü günü Cudi'nin genel sorumlusu Şiyar² (Kazım Kulu) iki kadın gerillanın yanına gelerek oturdu.

“Durumunuz nasıl, duyduğuma göre çok zorlanıyor muşsunuz?”

Kadınlar sustular, bir müddet sonra Dilber;

“Zorlanıyoruz,” dedi sıkılarak.

“Eğer fazlaca zorlanıyorsanız sizi evinize gönderebiliriz.”

Perişan apansız evlerinden koparılmanın tepkisini giderek büyütüyordu. Eve gidip gitmeme konusu kendi açı-sundan netti. Fakat Dilber'i nasıl yalnız bırakıp gidebilirdi ki! Dilber korumasız bir ceylan gibi ona sığınmışken kendisine

²Şiyar: Kazım Kulu

sığınmış ceylanı bırakabilir miydi? Gitmek istese onu zorla saflarına katmış Apocular geri gönderebilir miydi? Gönde-recek idiyse, neden zorla alıp getirmişlerdi. İçten içe, "Apocular böyle kötü olmamalıydılar, diyor ama çevre köylerde uyguladıklarına ilişkin olarak anlatılanlar birer soru işareti olarak aklına takılıyordu. Anlatılanlara yaşadıklarının da ekleyince Apocuların kötü olabileme ihtimali giderek artıyordu. Dünyasına güvensizlik hakim oluyor, korkuyordu. Bir kırsaldöngünün içerisinde dönerken Dilber'den önce cevap vermesi gerektiğini düşündü.

"Hayır eve gitmek istemiyoruz."

"Bakın; korkmayın, doğru söyleyin heval."

"Korkmuyoruz," diyen Perişan'a komutan Şiyar hafifçe gülümseyerek;

"Aferin, aferin işte böyle. İşte böyle olmalı Kürt kızları," diyor. İçten içe genç kadınlarla gururlanıyordu. Gururlan-dığını yeni gerillalara hissettirmemeye çalışıyordu. Komutan Şiyar içten içe yaşamın içerisinde var olan zorunlulukların dayattığı bu dehşeti kabul etmiyor, kullanılan aşırı zor yüreğinin bir köşesini yaralıyordu.

"Peki siz Apocuları tanıyor musunuz, bizimle yoldaş olabilir misiniz?"

"Tanıyoruz, yaşayabiliriz," dedi Perişan

"Nasıl tanıyorsunuz?"

"Hem iyi, hem kötü."

"Nasıl, hem iyi, hem kötü."

Perişan yaşadıklarını çevre köylerdeki Apocular'a ilişkin söylenenleri bir bir anlatmaya başladı. Komutanları Şiyar pür dikkat kesilerek kadınları dinliyordu. Komutan, kadınların pencerelerinden dışa yansıma biçimlerini, yetersizliklerini, düşmanın kendilerine dönük düşündüklerini sade ve güvenilir kaynak olan kadınlardan öğrenmek istiyordu. Hem de yeni gerillaların neyi nasıl algıladıklarını, ne kadar zorlandıklarını, adaptasyonlarını, hızla gelişip gelişmeyeceklerine dair oluşturduğu sorularına cevaplar arıyor, öğrenci-lerini sorularıyla sınayarak gözlemliyordu. Komutan Şiyar insan canlısıydı. Kadınların durumuna üzülüyor fakat düş-manlarıyla yürütülen kızgın savaşımı da biliyordu. O da genç kadınlar gibi katliamlardan arta kalan kılıç artığıydı. 1938'deki Dersim katliamının çığlıklarından sıyrılıp gelmişti. Ailesi hâlâ o katliamlar kentinin merkezinde oturuyordu. O kentte devrimcilerin katliamı tanıklık ettikleri zamanda da hükmünü sürdürüyordu. Komutan Şiyar katliam hükmünü yenmeyi bir yemin belleyerek Kürt coğrafyasında dağları arşınıyordu. İnsan canlısı olması, insanlığa sevgisi kendisine evrensel bir devrimci duruşunu kazandırmıştı. Komutan Şiyar konuşmalarıyla kadınların lâl olup buz kesilen dilini çözdü. Uzun uzadıya süren sohbet sonlarına doğru yaklaşır-ken kadınlar Komutan Şiyar'dan oldukça etkilendiklerini ve bu gerilla komutanının şahsında gerillanın hafızalarında unu-tulmayacak bir yeri işgal edeceğini, Apoculara katılmada gönüllülüğün ilk tohumlarını topraklarına serptiklerini anla-mayacaklardı. Belki de Berivan o tohumu çoktan toprağına serpmişti, geriye yalnızca tohumu yeşertmek için sulamak kalıyordu. Komutan Şiyar kadınların zorlanacaklarını anla-mıştı.

Fakat aynı zamanda kendilerine yoldaş olabilme işaretini de kadınların dünyasından okumuştular. Kadınlar in-sanlık sevgisinin bir su olup aktığı yoldaşlık sevgisine muhtaçtı ve o suya ulaşacaklardı. Sohbetlerini düşmanın karakterini çözümlenerek geliştiriyordu.

“Sizin duyduklarınızın bir çoğu düşman propagandasıdır. Zorunlu kalmadıysaydık, kimseyi zorla saflara almazdık. Askeri kanunla savaşçı alırken de mümkün olduğunca zora, şiddete başvurmamaya çalışıyoruz. Sizin gözünüzü çok fazla korkutmuşlar. Biz bu halkın düşmanı değil, çocuklarıyız. Niye halkımıza zülm edip öldürelim. Zamanla bizi tanıyacaksınız. Eğitimlerimiz de olur, tartışırız. Eğitimlerle Apocular’ı daha iyi tanıyabilirsiniz. Bir ihtiyacınız varsa söyleyin. İstedığınız zaman yine görüşür, konuşuruz. Evet sizi dinliyorum.” Kadınlardan cevap beklerken şefkatle gülümseyerek kadın-lara bakıyordu.

Yeni gerillalar hiçbir şey söylemediler ve hiçbir şey istemediler. Kadınlar fark etmeseler de komutanlarından birçok şey öğrenmiş ve ihtiyaçlarını karşılamışlardı. Komutan Şiyar uzun ince boyuyla yaşananların burukluğu içerisinde, düşüncelere dalarak uzaklaştı. Komutan Şiyar gerilla aday-larına; “neden halka zülmedelim,” dese de bir yerde bilinçsiz Kürt evlatlarının, halkına zülmettiğini biliyordu. Anlı şanlı komutanları Hogır, o iç canavarının gözünü okşamak, karınını doyurmak, şanını dağların ötesine duyurmak için uğru-na yola çıkan, kavgalara girilen halkına zülmediyordu. Komutan Şiyar yaşananları anlamaya çalışıyor, çığırından çıkmış olayların nasıl durdurulacağını idrakini geliştire-miyor ve o girdabın çekim merkezine yenilebilme korkusunu yaşıyordu.

Berivan ve Gülistan’ın manga komutanları Behram sık sık iki kadın gerillayı soruyor, “İhtiyaçlarınızı söyleyin, temin edeceğiz,” diyerek ihtiyaçları olup olmadığını yokluyordu. Bu yaklaşım ve insanı merkez alan Apocuların yoldaşlık ilkeleri gereği olmazsa olmaz koşullarıydı. İnsani olmak, Apocuların kendisine yakınlaşmak istemiydi. Hele bir de yeni gerillalar “askeri kanunla” alınmış zorunlu gönüllüye-ler, bir gönüllüler hareketi olan hareketin üyeleri, yeni üye-lerini gönüllü kılmak için ruhlarına kadar sızıyorlardı. Gülistan ve Berivan’da ceylanlar gibi farkında olmaksızın Apocu harekete sığınmışlardı.

Gülistan ayakta durduğu yerde melul melul etrafını izli-yordu. İçindeki sığınağın perdelerini hafifçe aralıyor sonra gerisin geri kaçıyor. Gülistan sessizdi. Tıpkı sessizlik abidesi gibi Berivan’ın yanı başında dikilmişti. Elini birkaç gündür giydiği ve pek de alışık olmadığı gerilla gömleğinin iç cebine soktu. Elini geri çektiğinde siyah dikdörtgen şek-linde ince bir kutu elinde vardı. Kutuyu açtığı anda Berivan ayna olduğunu anlamıştı, şaşırıldı.

“Aynayı nereden buldun Dilber?”

“ Elbisenin cebinde kalmıştı.”

Aynayı kaldırarak yukarı tuttu, şaşkındı, ani bir refleksle;

“Yüzümüz, gözümüz erkeklerin yüzüne dönmüş, simsi-yah olup çatlamış,” diyerek, Berivan’ın değişime yüz tutmuş esmerleşen tenine baktı. Tekrar aynayı yüzüne tuttu. Yüzü-nün her yerini ayrıntılı izlemeye başladı. Soğuktan sertleşmiş yüzünün derisi soyulmaya başlamıştı. Ağır bir ezgi aynadan yansıyarak yüzünün

her hattını, gözlerinin altındaki mor halkaları, alınının sol tarafında oluşan kısa çizgiyi, o küçük nokta halindeki çukuru yoklayıp geçti. Gülistan hemen gözlerini kaçırdı, yüzüne tuttuğu aynayı yüzünden alarak Berivan'a uzattı;

"Al sen de yüzüne bak, yüzümüz erkeklerin yüzüne benzemiş, simsiyah olmuş. Berivan uzatılan aynayı aldı. Ayna öylece elinde kala kaldı. Gülistan'a baktı. Gözleri bu-ğulanmış, yüreğindeki atmosfer birazcık daha ısınsa için-deki hüznün, buğulanan damlalar, yüzünden birer birer aşağıya süzüleceklerdi. Bal rengi, iri gözleri o gün hüznün bahçesine dönüşerek hüznün kokuyordu. Gül bahçesi, hüznün bahçesine dönüşmüştü.

Gülistan ve Berivan güneşin altında kavrulmayı, toza toprağa bulanmayı erkeğe benzeşmek olarak algılıyorlardı. Genç kadınların dünyalarında esmer tenli olmak erkeğe aitti. Cudî'nin eteklerindeki Kürt erkekleri tarih sahifelerinde de esmer tenli, kara kaşlı, kemerli burunlarıyla bilinirlerdi. Sü-rekli sert, soğuk ve kavurucu sıcaklıklarla karşı karşıya kaldıklarından derileri, hava koşullarına karşı kendisini korumak için kalınlaşıp sertleşirdi. Coğrafya insanının derisi kalınlaşıp sertleştikçe soğuktan ve sıcaktan yanarak esmer-leşirdi. Çünkü coğrafya insanın fiziğinin oluşumunda belir-leyiciydi. Kadınlar ise yazın ve ilkbaharda tarla, bağ ve bah-çelerde çalışsalar da o işlerin dışında çoğunluk ev zindanında oldukları için tenleri daha açık ve yumuşaktı. Yüzünün yeni hali, kendisince kendisini güzel bulmanın tanımını, -ki güzel bir kızdı Gülistan- kendi dar dünyasında yapıp, cevapladığı için hoşuna gitmemişti. Coğrafyanın ve yaşam koşullarının insanlar üzerindeki etkisini hissedip duyumsasa da henüz bu konularda güçlü keşifler yapmamış, yaşamın ayrıntıda kalan bilgisini edinme imkanları bulamamıştı.

Berivan aynaya bakıyordu. Yüzü kararmıştı. Son birkaç günlük hızlı yaşamın ağır izleri yüzlerindeydi. Yorgunluktan gözlerinin ferisi sönmüş, yaşanan son olaylar kocaman bir acı dağına dönüşerek gözlerine taht kurmuştu. İnsanlığın ilk dili olan gözler, acılarını konuşuyordu. Kadının dili Cudî'nin eteklerinde acının diline dönüşmüştü. Aynadan Berivan kadar çaresiz, Berivan kadar acılı bir kadın yüzü Berivan'a bakıyordu. Yüzündeki eksiklik bir an son yaşananlardan uzak, bir o kadar da son günlerde yaşadıklarıyla bağını koparmadan yüzünün eksik olan noktasına bir büyüteç tutularak iyice büyütülmüş gibi belirdi. Berivan'ın diğer insanlardan ayıran ve insanların arasında belirgin kılan eksikliği yüzündeydi. Aynadaki kadın gibi yüzündeki eksik-liğin acısını duyarak bakıyordu. Aynadaki kadını herkesten gizlercesine, yüzüne tuttuğu aynayı indirip kapattı. Şair aynadaki kadının yüzünü gördü de yazdı kadınlarımızın yüzlerini:

"Kadınlarımızın yüzü acılarımızın kitabıdır

Acılarımız, ayıplarımız ve döktüğümüz kan

Karabasanlar gibi çizer kadınların yüzünü."

Şair, ne de güzel yazmıştı kadınların yüzlerini çizdiklerini. İki kadın, bir iç te-piyle de olsa erkeğe benzemek isteme-diklerini söylüyorlardı. Erkeğe benzemeyişi fiziksel olarak düşünseler de erkeğin bencil, varlığının dışındaki varlığı yadsıyan 'ben'ini savaştıkça anlayacaklardı. Savaş, asırlardır erkeklerin insanların yaşamlarını, yer altı şehirlerini berdel yaparak oynadığı bir oyundu.

Savaşlarla kadınların yüzleri çiziliyordu. Savaşlar çoğaldıkça kadınlar erkek dünyasına yakınlaşıyorlardı. Bir tek yerli kadınlar savaşların ışık cüm-büşünden uzaktaydılar. Kadınlar erkek gerçeğine en yakın ve uzaktılar. Bu bağıntıyı kendilerinde keşfettiklerinde çıldıra-cak mıydılar? Bilinçsizce çelişkinin en kaba halkasının, beden ve ruhun kapısında ydılar. Bir ömür boyu insanların sorup da farklı yollardan cevabına varmaya çalıştıkları ve cevabı yüzyılları alacak o ilk soruyu bütünüyle formüleştiren bir soruya çevirmeseler de soruyorlardı. 'Yüzümüz neden erkek-lerin yüzleri gibi karardı.' Zaten bin yıllardır kadınların yüzleri karartılmamış mıydı? Berivan'ın yüzündeki eksikliği gizlemek için peçe takmayı düşündüğü zamanlar oldu. Zamanla herkes yüzündeki eksikliğe alıştı. Bir tek o alışmadı. *****Büyüyüp serpildikçe, hamaratlığı ön plana çıktıkça, çevresindeki insanlar Berivan'ı çalışkanlığıyla sevdi. O, eksikliğini unutarak insanları da sevmeye başlamıştı. (Farklı bir yerde ve süreçte ek kullanılacak.)**

Berivan elindeki aynanın kütesinin ağırlığını kaldır-mayacağını anladığında aynayı Gülistan'a uzattı. Gülistan aldığı aynayı yüzüne tuttu. Elinde, Cudi'nin gözle görünen geniş coğrafyasının -sınırların ötesinde de olsa, sınırların bölemediği Kürdistan kadınlarının- kullandığı sürme (kil) vardı. Aynaya bakarak gözlerinin üstüne sürme çekti. Cebindeki beyazlatıcıyı yüzüne elleriyle yayarak sürdü. Berivan, onu izliyordu. Kürtçe 'qil' dedikleri sürmeyi sürmesi için Berivan'a uzattı;

"Sürmeyeceğim."

"Neden? Sen hep sürerdin."

"Burada sürmek istemiyorum."

Gülistan aynasını, beyazlatıcı kremini ve sürmesini iç cebine soktu. Gözlerine sürme çekmek çocukluktan başlaarak Kürdistan'da her kadın da süregelen bir gelenektir. Kız çocukları dünyaya gözlerini açar açmaz, gözleri iri olsun diye kadınlar elleriyle kurutup hazırladıkları bir ot çeşidini döverek sürme haline getirir, yeni doğan bebeğin gözlerine sürerlerdi. Küçük çocuğun gözleri parlak kalsın diye de anne sütünü doğar doğmaz, kız-erkek fark etmeksizin bütün bebeklerin gözlerine damıttırlardı. Bebeklikten yaşamlarının son nefeslerine kadar Kürt kadınları kader belledikleri sürmeyi gözlerine çekerlerdi. Dallardan koparılan sarı ve ince otlar, güneşin önünde kararır, dövülerek küçük kutulara yerleştirilir. Göz kalemlerinden daha ince ve esnek bir çubuk tarafından sabahları uyandıklarında gözlerine çekilirdi. Ömürlerine her gün bir çizgi çeker gibi. Küçük çocukların gözlerine doğdukları ilk üç gün, damıtılan ana sütüyse parlaklığın yanında sade, saf kalmanın, kirlenmemenin işaretiydi. O gizil anlam her gün insanlığın ilk dili olan kadınların gözlerinde yinelenirse de gizil dilin şifrelerini kolay kolay ele vermez. Beni-insanın ilk dilini okumasını bilme-yenler okuyamazlar.

Gülistan buldukları kayalığın ucuna giderek, genişçe bir kayanın üzerine oturdu. Birkaç dakika sonra Berivan'da Gülistan'ın yanına vardı. Gülistan sağanak bir yağmura dönüşmüştü. Bardaktan boşalırcasına yağıyordu. Berivan da yanına sessizce oturup ağlamaya başladı. Analarını yılanlar kaptığından yuvalarından erken uçmuş, yurdundan yatağın-dan uzak düşmüş serçeler gibi ağladılar. Kısa zaman sonra yanlarına varmak isteyen bir erkek gerillanın sesiyle

toparla-nıp, gözyaşlarını sildiler. Gülistan'ın sürmeleri akmuş, yüzün-de siyâhî bir harita oluşmuştu. Yüzünü iyice sildikten sonra;

“Gelin,” dedi Berivan.

Gerilla Şerif kadınların yanına geldi. İlk bakışta kadın gerillaların ağladığını anlamıştı. Uygun bir kayalık bulup oturdu.

“Ağlamışsınız.”

“Hayır ağlamadık.”

“Heval ağlamak ayıp değildir. Kürdistan coğrafyası, ya-şam gerçeğimiz zorlu bir yaşamı bize dayatıyor. Belki benim sizleri anlamadığımı düşünüyorsunuz. Fakat anlıyoruz. Kürt-ler olarak acılarımız, ayıplarımız ortak, o yüzden mücadele-miz de ortak; düşman gerçeği, yürüttüğümüz mücadele bizi buna zorluyor. Ama inanın zamanla yaşadıklarınızı an-layacak ve çok gelişeceksiniz. Dağlarda, savaş koşullarında daha da zor günlerimiz olacak ama siz gelişeceksiniz.”

Gerilla Şerif konuşuyordu. Onlar anlamaya çalışıyorlardı. Fakat anlayamadıkları anladıklarından fazlaydı. Bir erkek onların ağladığını görmüştü. Şimdi de oturmuş, yaşamı kadınlara anlatıyordu. Yabancı bir erkeğin yanında ağlama-nın utangaçlığını, sıkıntısını yaşıyorlardı. Bu baskı, hem karşıdaki gerillayı dinlerken onları zorluyor, hem de kafa-larındaki bir çok soru işaretini soramıyorlardı. Duyguları, düşüncelerinin önünde hızla koşuyordu. Zorunluluğun bilin-cine varma çok uzaklardan onları seyredalmıştı:

“Bir gün bir yasa olarak beni anlayacaksınız,” diyordu. Gerilla Şerif kadınların çok uzaklarda gezindiklerini biliyor-du ama yine de konuşmasını sürdürüyordu. “Neden ağladı-nız demiyorum ağlayabilirsiniz de, fakat bizleri anlamayı başarabilirsiniz, ağlamama, acı çekmeme gücüne de ulaşabilirsiniz. Şimdi yürüyün, arkadaşların yanına gidelim. Yoksa herkes sizin ‘kararsız’ olduğunuzu düşünecek. Hadi Berivan arkadaş ağlasa da, Gülistan heval sen ona güç verecek-sin, sen biraz bizi anladığın için o köydeki duvarları kırdın ve bize katıldın.”

Erkek gerilla Berivan'ın ağlayarak Gülistan'ı ağlattığını düşünüyordu. Ne de olsa Berivan evinden zorla koparılıp getirilmişti ve en fazla da zorlanan o olacaktı. Uzun bir susuş ve düşünüşten sonra oturma pozisyonunu daha da dü-zeltti, önemli bir şeyler söyleyecek gibi; “Anlama da zorlanabilirsiniz fakat anla-mak başarmaktır. Atlatacaksınız, şu gördüğünüz koca Cudî’de çok güçlü gerilla-lar olacaksınız. Az da olsa insanı tanıyorum ve o yüzden sizi de tanıdığımı düşünüyorum. Yoldaşlarım güçlenecek. Hadi arkadaşların yanına gidelim. Yeni kattıkları bir grup arkadaş daha var. Birazdan gelirler. Onları karşılayalım,” diye-rek konuşmasını bitirdi. Gerillalar yürüdüler.

Erkeklerin yanına vardıklarında gerilla Şerif’in bahsettiği yeni üyeler gelmişti. Hepsiyile bir bir merhabalaşarak otur-dular. Yeni gerillalar Silopi karay-oluna düzenlenen baskınla getirilen birkaç şofördü. Şoförlerle birlikte daha önce-den onları evlerinden ilk getiren gerillalar da vardı. Şoförlerle kı-sacık bir zamanla tanıştılar. Aynı yörenin, Cudî’nin etek-lerindeki yerleşim alanlarının çocukları oldukları için iletişim kurmada, birbirlerini anlamada zorlanmıyorlardı. Tanışmış-lıkları aynı kültürden, aynı sosyal çevrenin izlerini taşıma-larındandı.

Bu tanışma ve kaynaşma zorunluluğu gönül-lülüğe çevirmenin güçlü bir alt zeminini oluşturuyordu. Yanlarına yeni gelip eski olan gerillalar arasında, daha önce 'beni tanıdınız mı,' deyip onlara isim takan gerilla da vardı. Onlara yanaştı;

"Heval herhalde yüzyıl da geçse ben kimliğimi açıkla-masam, beni tanımay-acaksınız. Ben Silopi'de oturan amcanı-zın çocuğuyum. Küçük yaştaiken birkaç kez ailemle bayram-larda köye gelmişim. Oradan sizleri hatırlıyorum. Köyü-müze baskına geldiğimizde de hemen sizleri tanıdım, ama siz beni tanıyorsunuz."

Kadınlar gerillayı hatırladılar, bir ara büyüklerinin fısıltılı konuşmalarından amcasının çocuğunun Apocular'a katıldığı-nı duymuşlar, sorduklarında büyükle-rince azarlanmışlardı. Çocukların duyduklarıysa doğrulanmamış; yanlış anladıkları söylenmişti. İşte bu gün çocukluk zamanları onların haklılığını bir kez daha ortaya koymuştu. İki-üç yıl önceki belleklerinden hayal-meyal bunları okuyabiliyorlardı. Berivan;

"Biz daha önce katıldığını işitmiştik. Büyükler kendi aralarında konuşuyorlardı. Fakat sorduk, doğru olmadığını söylediler. Çocukken gelişini hayal-meyal hatırlıyorum fakat uzun süredir seni görmedik. Hatırlayamıyoruz," dedi. Diğerleri güldü;

"Hatırlamamanız normaldir. Zaten ben de büyüklerinizin ardınızdan ağlayışlarını, size yakınlaşmalarını uzaktan da olsa görmeseydim, bir de Berivan hevali yakından incele-meseydim sizi tanımada zorlanabilirdim. Bir de çocukları alınan ailelerin isimleri söylenmişti. Bizim ailelerin adları da vardı. Oradan da sizleri tanıdım," dedi gülerek. Ardından ekledi: "Bizim çevre köylerden de çok tanıdık var. Onları tanımadınız mı?"

"Hayır," dedi Gülistan.

Çevre köylerinden katılanların bir çoğu erkekti. Erkeklerin dünyalarına, onların yaşam alanlarına çok fazla katılmayan kadınların erkekleri tanımamaları da doğaldı. Yeni tanışan akrabaların sohbetleri derinleşerek sürdü. Tanışma ve soh-betler daha da derinleşerek bir yoldaşlık ilişkisine dönü-şecekti. Akrabalarla yoldaş olmanın ilk kilometre taşları döşeniyordu. Apoculuk felsefi olarak bütün ayrıcalıkların, özel ilişkilerin, yoldaşlığı kapsamayan kanbağlarının red-diydi. Redler, Apoculuk felsefesini anlamlı kılınca gelişecek, Cudi'nin eteklerindeki çocuklar birbirleriyle güçlü ve güzel yoldaşlıklar kuracaklardı.

Yeni gelenlerden şoförler daha girişkendiler, sorularıyla yaşamın içerisine dalıveriyorlardı.

Silopi'deki yol baskınıyla getirilen şoförler gideli günler olmuştu. Gerillalar ay ışığında toplanmışlardı. Eğitim göreceklerdi. Kadınlar eğitilmiş değillerdi. Dünyanın en geri kalmış ülkelerinde dahi ilköğretim zorunluydu ve bütün çocukların en temel hakkıydı. Kürdistan coğrafyasındaysa ilk-okulu okuyan çocuk sayısı çok azdı. Kadınlar eğitim-öğrenim görmeyen şanssızlar grafiğindediler. Onlar komutan Şiyar'la konuştuklarında o, "eğitimlerle bizleri daha iyi tanırırsınız" demişti. Onlar yapılacak eğitimi bazen merak etseler de ruh halleri eğitimi düşünmelerini sıklıkla engelliyordu. 'Eğitim var, toplanın,' dediklerinde kadınlar eğitimin olacağı yere varıp tıpkı erkek gerillaların yaptığı gibi oturdular ve onlar da beklemeye koyuldular. Az sonra 'bizi eğitimlerle daha iyi anlayacaksınız' diyen Komutan Şiyar geliyordu. Eğitimciler eğitimin tanımlamasını 'bireyde isten-dik yönde davranış oluşturma' olarak tanımlıyorlardı. Apocular eğitimin sistem yaratmadaki önemini bilinciyle hareket ediyorlardı. O, yakınlarına vardığında herkes ayağa kalktı. Komutan Şiyar ayakta olanlara bakarak;

"Oturun," dedi ve konuşmaya başladı:

"Dersimiz Kürdistan Tarihi ve Kürdistan'ın sömürgeleş-tirilmesidir, diyerek konuya geçti. "Bizim bugün burada oluşumuz, toplanışımız Kürdistan tarihi ve Kürdistan'ın işgaliyle bağlantılıdır," diyerek konuşmasını sürdürdü. Gerillaların anlamadıklarını bildiğinden oldukça sade bir dille anlatmaya, kavratmaya çalışıyordu. Cudi'nin zirvesinde Kürdistan'ı dinliyor, Cudi'yi anlamaya çalışıyorlardı. Bazı gerillalar için ay ışığında Cudi'lerde eğitim görmek olağan-üstüydü! Kadınlar ise Apocular'ın eğitimiyle -eğitimle- ilk kez tanışıyorlardı. Kürdistan ve Kürdistan'ın düşmanlarının gerçeği bu eğitim ortamını doğurmuştu. Sokrat öğrencileriyle tartışmalarını bahçelerde yürütürken Apocular tartışmalarını Cudi'nin doruklarında, dağlarda yürütüyorlardı. Cudi'nin zirvesinde ay ışığı bedenlerini, komutan Şiyar'ın anlatımıyla beyinlerini aydınlatıyordu. Komutan Şiyar'ın sempatik du-ruşu, çekici üslubu yeni gerillaları eğitim atmosferine çekse de bir çoğu anlatılanları yeni duydukları için anlamakta zorlanıyorlardı. Kimilerinin ise yeni olan iki kadın gibi duygu ve düşün dünyası Hine'deydi, ay ışığının altındaki doruklarda değildi. Komutan Şiyar bunun farkındaydı ve yavaş yavaş, ne kadar kavratılabilirse o kadarını yoldaşlarının dünyalarına taşıyordu. Ay yükselmiş, tepelerine varıp durmuştu. Anlatılanları bir kadının merakıyla dinliyordu.

"...Heval anlattıklarımız ilk konumuza ilişkindi. Bundan sonraki gecelerde bu gece anlattığımız konuyu temel alacağız ve tartışmalarımız olacak. Bu dersimizin

giriş i idi. Dersi burada bitiriyoruz. Şevbaş.”

Ders bitmişti, Perişan ve Gülistan şaşırmuşlarsa da herkes anlayabileceği kadarını almış, beyinlerde ateş böceğinin ay-dınlığına aydınlanma gerçekleşmişti. Hiç kimse adaletin terazisinden payını düşeni almadan uzaklaşmamıştı. Perişan ve Dilber’in dışındaki yeni gerillalar Hine’den uzaklaştık-larında Apocular’ın eğitimlerine şaşırmış, bunlar dağlarda eğitim mi görüyor diyerek garipsemişlerdi.

Birbiri ardı sıra yiten günler ve henüz alışamadıkları doğayla, çırılçıplak yaşam gerillaların yepyeni elbiselerini kirletmiş, kir vücutlarına kadar işlemişti. Manga komutanları Behram bunu fark etmişti, kadınların yanlarına vardı. Utanma duygusuyla büyük bir savaş yürüttükten sonra zorunluluk onu kadınların yanına sürüklemişti.

“Heval suyun kenarında bir ihtiyacınız var mı?”

Kadınlar afallamışlardı. Utanma sınırında uzun süre do-lansalar da zorunluluk kadınları da aynı limana ulaştırmıştı. Utana sıkıla;

“Var,” dediler.

Son birkaç günlük süreç içerisinde iki-üç kez eğitim amaçlı, gerilla yürüyüşleri yapmışlardı. Toz-toprak, börtü-böcek ve ter gerillaların vücutlarına nüfuz edip derilerinin altına kadar işlemişti.

“Heval hazırlanın akşam dere kenarına inip banyonuzu yapın,” dedi. İki kadın gerilla şaşırmışlardı. Ne diyeceklerini bilmiyorlardı. Bir erkeğin banyolarına ilişkin konuşması tu-haflarına gitmişti. Duraksadılar.

“Alın bu sabunu, hazırlanın. Akşam arkadaşlar hamur yoğurmak için suyun kenarına gidecekler. Sizler de onlarla iner ihtiyaçlarınızı giderirsiniz.”

“Banyoyu karanlıkta nasıl yapacağız, yapamayız.”

“Siz inersiniz arkadaşlar uygun yerleri ve nasıl yapa-bileceğinizi size söylerler.”

Berivan ve Gülistan banyoyu nasıl yapacaklarına ilişkin netleşmeseler de olur anlamında kafalarını salladılar. Beh-ram’da Berivan’da, Gülistan’da feodalizmin dar ve kapalı toplumunun pençesindeydiler. Birbirilerini ikna etmeseler de utanıp sıkılmış ve konuşmalarını sonuçlandırmışlardı. Beh-ram kadınların yanından hızla uzaklaştı.

Saat dokuza gelince erkek gerillalar hamur yoğurmak, kadın gerillalar da banyo yapmak için yola koyuldular. Tepe-den aşağıya doğru inerken suyun çağlayışının sesi giderek yakınlaşıyordu.

Derenin kıyısına vardılar. O gece göreve gidenlerden sorumlu olan gerilla, kadınlara banyo yapacakları yeri gösterdi ve bir taşın altına sakladıkları tenekeyi çıkararak verdi. Uzaklaşırken çamaşırlarını nasıl yıkayabileceklerini tarif ederek öğütler verdi. Kadınlar öğüt veren gerillanın rahatlığına sinirlenmişlerdi. O ise en doğal olanı, doğal anlatmıştı. Banyo yapacakları yer iki taşın arasında kuytu bir yerdeydi. O, uzaklaştıktan sonra büyükçe iki taşı üzerine tenekelerini yerleştirebilecekleri biçimde koydular. Ulaşabilecekleri birkaç odunla ateşi yakarak tenekelere su doldurup koydular. Daha sonra çevreden ateşin daha da

gür olmasını sağlamak için kuru odunlar topladılar. Suyun ılıdığını anladıklarında çamaşırlarını yıkamak için gerillanın tarif ettiği şekilde taşların arasında küçük bir çukur açtılar. Sabunlarını çıkarıp çamaşırlarını yıkayacaklardı. Berivan cebine sabun için baktı, yoktu. Yeniden üstünü başını yokladı gene yok. Gülistan'da olabileceği düşün-cesiyle ona:

"Dilber sabun yanında mı?"

"Yok."

"Bende de yok."

"Heval Behram sana vermişti, sen yanına aldın." Gülistan'ın ağzından ilk kez 'heval' kelimesi çıkıyordu. Bu kelimeyi telaffuz ettiğinde şaşırды, duraksadı. O an Gülistan Apocular'ın arasına ruhsal bir dalış yapmıştı. İnsanın duygularını anlayabilmesi, hele hele bir kadının yaşadıklarına, o gizil ve derin kuyuya anlam vermesi, daha da zordu. 'Heval,' yoldaş demektir. Apocu ruhun yolunda yürüyüp ilerleyenler, birbirinin yoldaşıydı. Gülistan bu yola kimi zaman çok uzak, kimi zaman çok yakın dururdu. İstikrarsız ruh haline benziyordu bu yolda yürüyüşü, yoldaş oluşu.

"Ben de sabun yok, yolda düşürmüş olmalıyım."

"Ne yapalım?"

"Bizimle gelenlere soralım, yanlarında sabun var mı diye."

"Olmaz, onlar erkek, soramayız. Berivan kararsızdı, olduğu yerde kalakalmıştı.

"Tamam onlara sormayalım. Elimizi, yüzümüzü, saçımızı ısıttığımız sıcak suyla yıkayalım. Sonra onları bekleyelim, işlerini bitirdiklerinde çekip gidelim."

Erkeklerin yanına sabun almak için gitmemişlerdi. En son kalan sıcak suyla çoraplarını da yıkayıp erkeklerin yanına vardılar. Erkek gerillalar, iki yeni aceminin banyolarını kısa bir zamanda yapmalarını beklemiyorlardı. Gerillada banyo yapma normal yaşamın banyo yapma biçimine benzemezdi. Banyo yapanlar çok kısa sürede ve tedbirli yapmak zorundaydılar. Özgürlük mücadelesinde düşmanın ne zaman baskın yapacağı hiçbir zaman bilinmezdi. Savaş biçimi yaşamın her anını, her mekanını savaş alanı kılmıştı. Erkeklerden hiç biri -kadınlara tenekeyi veren gerilla dahi çoğunluğun toplumsallığının feodal ölçülerine takılmıştı-kadınların banyolarını erken yapma sebeplerini soramadılar. Kadınlar banyolarına ilişkin bir sözcük dahi konuşmadılar.

Hamurun yoğrulması bittiğinde kaldıkları noktaya tırmandılar ve uyudular. Günlerdir özlemle ihtiyaç duydukları suyu bedenlerine doyasıya serpmeden, kirlerinden arınmadan dönüyorlardı.

Sabah içtimasında komutanları Behram kadınları süzüyordu. Acemilerin banyo yapmadıklarını anladı. Kadınlar bir önceki günün kirlerini taşıyorlardı. Bir önceki günden bu güne temizlik taşıyamamışlardı. Kahvaltı yapıldıktan sonra Behram kadın askerlerine yaklaştı.

"Niye kir-pas içindesiniz, yoksa bir banyoyla başa çıkamadınız mı?"

Behram'ın sadece iki kadın askeri vardı. Erkek bir komutan içinse kadınlara komutanlık yapmak daha farklı özellikler istiyordu. Behram ömründen otuz-

otuz beş yıllık za-man çalmıştı. Çalınan onca yıl kendisini olgunlaştırmıştı. Kadınların neden banyo yapamadıklarını, hangi aşamalarda zorlandıklarını anlamak istiyordu. Gülistan susmuştu. Beri-van, annesine karşı suç işlemiş çocuk gibi;

“Sabunu kaybettik.”

“Sabunu mu kaybettiniz,” diyerek güldü. Kadınların bek-lemmediği bir konuda zorlanmasıydı onu güldüren. Berivan’ın yüzünün asıldığını görünce, gülmekten vazgeçerek;

“Önemli değil. Uygun bir zamanda tekrar gidebilirsiniz. Fakat sabun için daha duyarlı olmalısınız. Sabun konusunda sıkıntı çekmeyelim sonra.”

“Gece banyo mu yapılır,” diye çıkıştı Gülistan.

Behram kendini tutamadan yeniden güldü.

“Gerillada geceleri banyo yapmak yaşamının bir kuralıdır. Alışık değilsiniz zamanla alışırsınız.”

Sohbet kadınların hoşuna gitmemişti, Behram’da bunu anlamıştı, sohbeti uzatmadan bitirdi. Kahvaltıdan sonra günlük görevlerini yapmak için dağıldılar.

Kadınlar yerlerine gitmek için yürüdüklerinde akşamdan yoğrulan hamuru ekmek haline getiren gerillalarla karşılaştılar. Üç erkek gerilla ekmek pişiriyordu. Ekmek yapılan yer, yassı taşlar dikdörtgen biçiminde dizilmesiyle yapılmıştı. Taşların arasında közler biriktirilerek yassı taşlar ısıtılır ve taşlara oklava ile açılmış hamurun yapıştırılmasıyla yapılırdı.

Kadınlar erkeklerin pişirdiği yemekleri yemede zorlanı-yorlardı. Geride bıraktıkları eski yaşam biçimlerinde yemeğin sadece kadınlar tarafından yapıldığını görmüşlerdi. Erkek-lerin yemek yapmasına, ekmek pişirmesine alışık değillerdi, hatta hiç bilmiyorlardı. Erkeklerin yemekleri temiz yapama-yacakları ihtimali her yemek yediklerinde kafalarında vardı. Bu da yemek yerken psikolojik olarak kadınların sindirimlerinde dahi sorunlar yaratıyordu. Dağları anlayamıyorlardı, erkekler kadınların işlerine de el atmışlardı. İki kadın gerilla, bir yandan erkeklerin bu hallerine sevinirken, diğer taraftan içsel bir duyguyla sanki kendilerinin varoluş biçimleri ellerinden alınmış gibi bir duygu yaşıyorlardı. Erkeklerin çoğunluğunun ekmek ve yemeği güzel yapmadıkları duygusunu kadınlar haksız olarak yaşamıyorlardı. Kadınlar erkeklerin ellerinin kirini-pasını yemeğe kattığı düşüncesini söküp atamıyorlardı, o olasılık beyinlerinin bir köşesine taht kuru-yordu. Özellikle Gülistan bunu psikolojik olarak aşamıyor, çoğu zaman sofradan aç kalıyordu.

Berivan ve Gülistan ekmek yapanlara bakarak ağır ağır ilerlediler. Gülistan;

“Gidip ekmek yapalım mı,” diye sordu.

Sorunun karşısında Perişan cevabında netleşememişti, düşünüyordu. Netleşti.

“Olur, hadi gidelim.”

Ekmek yapanların yanlarına vardılar.

“Ekmeği biz yapacağız.”

“Olmaz,” dedi, Mir Zeydin.

“Olur.”

“Heval siz yenisiniz, biraz alışın sonra yaparsınız. Şimdi yapmanıza izin ver-

miyoruz.”

“Yapacağız, yeniyiz ama ekmek yapmayı biliyoruz.”

“Olmaz sonra...”

“Olur gelin, yapın” dedi ekmek yapımında en tecrübeli gerilla.

Ekmek yapanların en tecrübeli olanı, diğer gerillanın konuşmasını yarıda keserek tartışmayı sonuçlandırarak cümleyi oluşturmuştu. Emeğin insanı yaşama bağlayacağını bili-yordu. Yaşamın bir parçası olan kadınlara yaşama girme hakkı tanınmalıydı. Fakat tecrübeli gerilla da şunun farkında değildi; kadın artık farklı işler yaparak yaşamda var olma-lıydı. Apocu felsefenin ayrıntıda boğulmayan en önemli özelliklerinden biri de kadının varolan sistemler içindeki duruşunu değiştirmektir. Tecrübeli gerilla tüm tecrübelerine rağmen hala Apoculuğun özünü anlayamamıştı. Fakat o an anlayarak uyguladıkları, pratik yaşamdan öğrendikleri doğrudur. Kadınlar yaşama girmeliydi. Her türlü emek insanları yaşama bağlıyordu.

Berivan ve Gülistan ekmek yapılan yere geçip oturdular. Ekmekleri açıp -taşların arasında ekmek yapılışını yadırgasalar da- pişirmeye başladılar.

“İyi ki az yapmışsınız, hamurun büyük kısmını elleriniz-den kurtardık, di-yerek şaka yaptı. Gerillalar, kadınlı-erkekli Gülistan’ın şakasına kahkahalarla gülüyorlardı.

Ekmekleri ince ince, evde alıştıkları gibi çabucak kızgın taşların üstüne yapıyorlardı. İnce açılmış hamur kızgın taşların üstünde nar gibi kızarıncı kaldırarak biriken ekmek-lerin üstüne atıyorlardı. Kadınlarla birlikte çalışan bir geril-anın dışında kalanlar sönmeye yüz tutan közleri kuru odunlarla yeniden canlandırıyor; kızarmayan ekmekleri kı-zartmak için taşlarını değiştiriyorlardı. Ekmek yapımı so-nuçlanmak üzereydi. Kadınların komutanı Behram geldi:

“Heval,ekmeği yeni arkadaşlara neden yaptırıyorsunuz?”

“Kendileri inatlaşarak yapmak istediler, fazla ısrar ettik-lerinden yapmalarına izin verdik.”

“İyi yapmamışsınız,” diyerek yapılan ekmeklere baktı. Nar gibi kızaran ek-mekleri görünce gülümseyerek;

“Neyse bari, güzel bir ekmek yiyeceğiz günler sonra. Ekmeğiniz güzel görünüyor, Hevalâ Berivan.”

Berivan’ın belli belirsiz dudakları hareket etti, hafifçe gülümsedi. Berivan yürütülen sohbette de çoğu zaman suskun kalmış, Gülistan’ın şakalarını yer yer yadırgamıştı. Fakat sesini çıkarmamıştı.

Ekmekçilerden biri Şırnaklı Zeynel’di. Zeynel’de Cudi’nin çocuğu, kadınların yaşadıklarının canlı tanığıydı. Onların zorlanma biçimini, zorlanma kaynaklarını az çok biliyordu. Onlarla ilişkilenerken yabancıklarını gidermeye çalışıyordu:

“Heval Berivan ekmeği ne de iyi yapıyorsun, herhalde evde çok hamarattın,” diyordu. Sohbetten en suskun olan kendisi olduğu için onu konuşturmaya çalışı-yorlardı.

Berivan susmuştu.

“Heval Gülistan bari sen söyle, evde de becerikli miydiniz?”

“Ben değil, Perişan becerikliydi. O benden daha iyi çalışıyordu.”

“Perişan değil, Heval Gülistan. Size kod isimler taktık, yaşamın içerisinde kod adlarınızı kullanacaksınız. Sen ona Heval Berivan, o ise sana Heval Gülistan diye seslenecek. Bunlar yaşamımızın tedbiridir, uyacaksınız.”

“Anlamadım, şimdi. Ben nasıl Perişan’a Berivan diyeyim. Hem ne gereği var. Onun adı Perişan, anasından doğduğu günden beri de o ismi taşıyor. Biz de birbirimizi bu isimlerle tanıdık. Kod isimleri kullanmayacağız; isimlerimizi seviyoruz.”

“Yok, öyle olmaz heval. Bu örgütün yaşamının açığa çıkarıldığı kurallar var, onlara uyun. Yoksa sizin başınıza işler açılır. Bundan sonra siz birbirinize kod isimlerinle seslenecek-siniz. Belki burada önemli değil, zaten bizler gerçek isimlerinizi de zaten biliyoruz, fakat ilerde farklı mekan ve zamanlarda kod isim kullanmamak sizi zorlayabilir. Bundan sonra birbirinize kod isimlerinle hitap etmeniz iyi olur, devrimcilerin isimlerini taşımaktan daha büyük bir onur olabilir mi?”

“İyi olur olmasına da unutupuz, hem bizim isimlerimiz de güzeldi.”

Şırnaklı Zeynel’e sürekli laf yetiştirmek zorunda kalan Gülistan hissettirmese de alttan alta Zeynel’e sinirleniyordu. Tartışmanın uzamasını engellemek suskun dünyasına döne-bilmek için onun söylediklerini onaylar gibi görünmüştü. Berivan’ın bir türlü anlamlandıramadığı bu kod isimlerin kullanılmasında Zeynel’in söylediklerine karşılık sessiz diliyle, “her şeyimize karışıyorlar. kod isimmiş, annemin, babamın verdiği ismi bırakacağım, yeni isim kullanacağım, bunlar deli midir, nedir,” diyerek alttan alta öfkesini kabartıyordu. Kabaran öfkesinin ne zaman ve nerede patlayacağı ise bilinmiyordu.

Ekmek yapımı bittiğinde öğle yemeği de hazırlanmıştı. Yemekten sonra Berivan ve Gülistan her zaman dinlendikleri serin kayalığın altına doğru yürüdüler. Ateşin ve güneşin sıcaklığının bedenlerinde bıraktığı harareti, dengeleşen vücut ısılarını ancak kayalıkların gölgesi dengeleyebilirdi.

Kayalığın gölgesine uzandılar. İkisi de düşünceliydi. Berivan, erkeklerle fazlaca sohbet etmenin, şakalaşmanın doğru olma-dığını düşünüyor, Gülistan’ı uyarmak istiyordu. Fakat nasıl konuşacağına ve anlatacağına bir türlü karar vermiyordu. Gülistan’ı kırmaktan çekiniyordu. Uzun süre düşündü;

“Dilber, sana söyleyeceklerim var.”

“Söyle.”

“Sen erkeklerle ilişkilendirirken çok şaka yapıyorsun. İyi değil.”

Gülistan duyduklarına hazırlıklı değildi, sinirlenerek;

“Nasıl yani, nasıl şaka yapmışım.”

“Bak erkeklerle yaşıyoruz. Ben daha önce Apocu kadın-ları köyde bir kez görmüştüm. Çok ağır başlıydılar. Oturuş-ları, kalkışları da farklıydı. Hareketlerine oldukça dikkat ediyorlardı. Bilmiyorum ama ilerde adımız kötüye çıkarsa aile-lerimizi düşünsene, namus meselesidir, mahvolurlar. Köylü-lerin içine çıkamazlar.”

“Çıkmasınlar, ne olacak.”

Gülistan ailesine karşı öfkeliydi. Öfkesi, duyguları onu içten içe üzüyor, yer yer

hırçınlaştırıyordu. Berivan onun ailesiyle yaşadığı kavgaları biliyordu. Gülistan'ın dert ortağıydı, yanında saatlerce ağladığı vakitler az olmamıştı.

“Kardeşlerini düşün, babanı düşünmüyorsan da. Onlar hem seni çok seviyorlar, hem de böyle bir şeyi duyarlarsa mahvolur-lar. Baban yetersizliklerini kardeşlerine karşı kullanabilir. Zaval-lılar öksüzler zaten, onları daha fazla öksüzlüğe terk etme.”

Gülistan kardeşlerinin adını duyunca yumuşamış, duy-gusallaşmıştı. Ağladı.

“Biliyorum.”

Tek kelimededen oluşan son cümlesi davranışlarına dikkat edeceğinin ilk işaretiydi. İkisinin yaşadığı duygu-ruh hali daha fazla konuşmalarına izin vermedi. Ve kadının bir başka dili olan ağlamayı konuştular. Kadınlar uzandıkları yerde gözyaşları içindeydiler. Gün, gözpınarlarından ıslandı.

15

Bayram gününün mahşer gecesine döndüğü o yaralı bay-ramdan yaşadıkları ana kadar on beşten de fazla gün geç-mişti. On beş günlük sürede gerillalar bir gece hareketlenerek zorlu bir yürüyüşten sonra yerlerini değiştirmişlerdi. Kêla Bezara tepesindeydiler.

Hâlâ gerilla yaşamına yabancıydılar. Yer yer yeni yaşa-mın içerisine dalıp kaçsalar da henüz yaşamın kıyısına varamamışlardı. Berivan ve Gülistan her zaman kaldıkları kayanın dibinde oturmuşlardı. Komutanları Behram zaman zaman onlara seslendiği ağacın dibindeydi:

“Heval gelin size bir müjdem var. Besta’daki bayan arkadaşların yanına gideceksiniz. Ama ilk başta bölge komu-tanı Şiyar arkadaş sizinle tartışmak istiyor. Sizi yanına çağırdı. Hadi hazırlanıp gelin.”

Behram gittikten az sonra karşı tepelerden sesler gelmeye başladı. Behram olduğu yerde donakaldı. Sesleri ayırtırmak için iyice dinledi. Bu arada Behram’ın hemen arkasında komutanları Şiyar (Kazım Kulu), öte yandaysa az önce komu-tanlarının konuşması için çağırıldığı kadınlar ardısıra gelip yanı başında durmuşlardı.

“Duyduğumuz neyin sesidir,” diyerek komutanlarına sordular.

Behram bir an duraksadı, yeni gerillalara ne söyleyebilirdi ki! Panikleyebilirdi.

“Heval, herkes silah ve çantalarını alıp uygun yerlere mevzilensin!”

Talimatı duyarak, silahlarını ellerine, çantalarını sırtlarına almış gerillalar koştu. Behram geçtiğini anlamıştı. Yanındaki kadınlara:

“Heval hemen kendimizi saklamamız lazım. Düşman heli-kopter ve uçaklarla saldırıyor. Benimle gelin.”

Herkes bir yerlere gruplar halinde koşuyordu. Son hızla koşan Behram’ı takip ederek büyükçe bir kayalığın içerisin-deki boşluğun yanına vardılar. Behram;

“Hadi şuraya girin, ben yan tarafınızdayım hiç çıkmayın.”

Yeniler güldüler.

“Ne var ki; taşların, kayaların arasına girip saklanıyoruz.”

Behram yenilerin işin ciddiyetinde olmadıklarını görünce, hemen en yakındaki sığınaktan bir tecrübeliyi yanlarına oturttu. Kendisi uzaklaştı.

Berivan ve Gülistan taşın içindeki oyuktan dışarıyı izli-yorlardı. Gerillalar sığınaklara yerleşmişti. Birkaç kişi kalan son hazırlıkları yapıyorlardı. Kadınlar o gün mutfakçı olan yoldaşlarından yemek yapan genç Hejar’ı gözlemliyordu. Herkes sığınaklara yerleşmişken o elindeki salça tabağıyla sığınaktan sığınağa, kayadan kayaya atlayarak öğle yemeğini hazırlamaya çalışıyordu.

Yaşamın içerisinde de çok canlı ve hareketli olduğundan, hareketleri iki kadını kahkahaya boğmuştu. En son kayayı da elinde tabak varken atlayarak yemeğin pişirildiği yere doğru koştu. Hejar tehlikeler içerisindeki maratoncuymdu.

Uzaktan duyulan sesler giderek yakınlaşıyordu. Refleksler pür dikkat kesildiğinde sesler zayıflıyordu. Akşama kadar gerillanın çevresindeki tepelerde, küçücük dağcıklarda uçan demir kuşların çığlıkları duyuldu. Her yeri bombalandılar. Gerillalar serin kanlılığını koruyarak, olağan üstü bir günü tedbirleriyle normalleştirerek geçirdiler. Yüzde kaçlık olabi-leceğinin çok fazla yüzdelenemeyeceği bir tesadüfle demir kuşlar yerleştikleri Kelâ Bezare noktasına gagalarıyla dokun-salar da devrimcilerin kanlarını o gün için içememişlerdi. Akşamın ilk saatlerinde demir kuşlar, betondan ve demirden oluşmuş kentlerine doğru uçup gittiler. Arkalarında yaralı bir toprak, yanmış kuşların ölü cesetlerini ve yanan ormanları bırakıp gittiler.

Demir kuşlar gittikten sonra toplandılar. Gerillanın yaşamına göre bu tür koşullarda geçerli olan kuralları uygulayacaklardı: Vakit geçirmeksizin hareketlenip, yer değiştireceklerdi.

İki kadın sabahtan kalan işlerini gün içinde yaşadıkları gü-rültüden sonra tamamlayacaklardı. Bölge komutanı Şiyar’ın yanına vardılar. Komutan Şiyar ayağa kalktı, tokalaştılar;

“Buyurun, oturun, nasılsınız. Yanılmıyorsanız zorlandınız?”

“İyiyiz, fakat yine de çok zorlanıyoruz.”

Berivan’a bakarak cevap vermeye koyuldu:

“Gerilla yaşamında yenisiniz, katılış tarzınız da hiç iste-mediğimiz bir biçimde gelişti, geliştirildi. Normaldir, zorlan-manız. Bir de buradaki arkadaşların erkek oluşu yaşama girmenizi zorlamıştır. Arkadaşlar yine de sizin için ‘iyidirler,’ diyorlar. Halkımız, halklarımız için kendimiz çıktık dağlara geldik. Ama uzun süre zorlandık, alışamadık. Fakat zaman ve yaşam bu dağları bize sevdirdi. Şimdiyse dağlardan indiğim de çok zorlanıyorum. Besta’daki bayan arkadaşların yanına gitmenizi daha uygun bulduk. Sizin için daha rahat olur. Burası düşmanla çok iç

içe ve bayan arkadaşlar da yok. Besta sizin için daha iyi olacak, bayan yoldaşlarla erken kaynaşsınız.”

“Hayır gitmeyeceğiz.”

“Neden?”

“Buradaki arkadaşlara alıştık. Ben gönüllü geldim, zorlan-mıyorum.”

“Berivan arkadaş için söylemişim ama yine de olaylar senin içinde zorlayıcı olmuştur.” Komutan Şiyar Gülistan’ın refleksini anlıyordu. Gülistan içe kapanıktı. Henüz kendi-lerine dahi alışmamışken yeni insanlarla tanışmak genç kadını korkutuyordu. Konuşmasını sürdürdü. “Köyünüzde yaşananlardan bizler de çok etkileniyoruz. Buradaki koşullar uygun olsaydı ve siz kalsaydınız, tartışırdık. Fakat koşullar uygun değil. Bakın biraz önce her yeri bombaladılar. Burayı da bombalayabilirlerdi. Tesadüfen kurtuldunuz.” Onay bek-lercesine; “Öyle değil mi? Diğer arkadaşlarda burda kal-mayacaklar. Düşmana karşı tedbir geliştirmemiz gerekiyor. Sayımız fazla. Buradan ayrılıp farklı yerlere iki-üç grup halinde yerleşeceğiz. Sizde kuryelerle birlikte Besta’ya gideceksiniz.”

“Hayır gitmek istemiyoruz.”

“Hevalê Berivan, gidişiniz bize bağlı bir durum değil. Yaşam koşullarımız bunu dayatıyor. Besta’da bayan arkadaş-lar örgütleniyorlar. Gidin sizde onlara kat-ılın, daha güçlü çalışsınız. Bu konuda anlaştık mı? Askerliğin, gerillacılığın birinci kuralı, emre uymak, komutanını dinlemektir. Hem ben size emir de vermiy-orum. Söyleyin yapalım, başka çözü-mümüz, çıkar yolumuz yok. Varsa söyley-in.”

Sessizlik su olup konuşanlar arasında akıyordu. Komutan Şiyar iri gözlerini açarak iki kadın gerillanın söyleyeceklerini bekledi.

“Susuyorsunuz. Yapacak farklı bir şey olsaydı yapardık. Bütün arkadaşlar si-zin çok güçleneceğinizi söylüyor. Bayan arkadaşlarımızın kimileri tecrübeliler, kısa zamanda çok şey öğrenir, daha da gelişirsiniz. Biz geldikten birkaç gün sonra durumunuzun iyi olduğunu bildirmek için köye gittik. Durumunuzu, neden böy-le bir şeye ihtiyaç duyduğumuzu sevdiğiniz insanlara anlattık. Olaydan hemen sonra gide-mezdik, sakinleşmeleri için zamana ihtiyaç vardı. Türk ordusu gelip köylüleri sıkıştırmış, bir kaçını da; ‘siz çocuk-larınızı Apocular’a veriyorsunuz, sonra da zorla aldılar’ diye gelip şikayet ediyorsunuz, gibi ithamlarda bulunarak hırpa-lamışlardı. Ama aileler iyiydi. Moralliydiler. Eminim sizin bu kadar ağladığınızı, zorlandığınızı görseler size çok kızarlar. Başka bir sorunuzuz, soru-nuz var mı, varsa söyleyin elimiz-den geleni yaparız.”

İki kadın;

“Yok,” dediler. Her ihtimale karşı komutan Şiyar iki kadınının birşeye ihtiya-çları olup olmadığını gözcüyle yok-ladı. Kadınların çekindikleri gözlerine çarp-mıştı.

“Söyleyecekleriniz yoksa hadi gidip yemek yiyelim. Çün-kü birazdan hepimiz farklı patikalardan yollara çıkacağız, birbirimizden ayrılıp gideceğiz.”

Üç gerilla kalktı. Yemek yediler. Yemek boyunca sohbet-leri sürdü. Bazen kahkahalar demir kuşların o günkü saldırı-larını unutarak yükseldi. Karanlık

basmaya başladığında içtimaya dizildiler.

Gerillaların ellerinde silahları, kafaları semalarda, dimdik durmuşlardı.

Komutan Şiyar içtimanın önünde askerlerine hitap ediyordu;

“Bu gün burada üç grup hareket edecek. Biz iki grup olarak birbirimize yakın mesafelere yerleşeceğiz. Güvenlik açısından böyle bir tedbir alıyoruz, birlikte hareket edeceğiz. Fakat Gülistan ve Berivan yoldaşlar Besta’daki bayan yoldaşlarımızın yanına gidecekler. Dolayısıyla bizden ayrılıyor-lar. Heval Berivan, Heval Gülistan arkadaşlarla vedalaşın, ilk başta siz yola çıkacaksınız. İçtimanın önünde duran ve ne yapacakları önceden söylenen kadın gerillalar gözyaşları için-de, içtimaya dizilmiş bütün arkadaşlarıyla tokalaşmaya başla-dılar. Komutanları Behram, gülen gözleriyle iki askerinin elini sıkıca sıktı. Fısıltıyla; ‘güçlenin,’ diyordu.

İçtimada ayrılacak olanların isimleri okunduktan sonra arkada ilk dizilen Gülistan ve Berivan’ın akrabası Kahraman³ dı. Kahraman iki gerillanın elini sıkarak devrim yürüyüşünde başarılar diledi. Berivann ve Gülistan yaşamın içerisinde ara sıra Kahraman’a rastlayıp merhabalaşsalar da, uzun süreli sohbet etme imkânını bulamamışlardı. Kahraman, Silopi’deki karayolunun basılıp şoförlerin getirilmesi eylemine ve dışarıdaki bir çok işe, ilişkiye gittiği için konumlandıkları yerde kalamıyordu. Kahraman ise belki feodal ölçülerden, belki de parti içi ilişki ve yaşam biçiminden akrabalarına çok fazla yakınlaşmamış, kadınların ayakları üzerinde durmasını istemişti. Fakat uzaktan hep gözlemlemiş, çoğu zaman da gözlemlerinde yanılmamıştı. Ayrılığın ne zaman gelip kapı-larında duracağı bilinmezken ayrılıyorlardı. Üç akraba, üç yoldaş biraz buruk, burukluğun gölgesinde kalmış bir se-vinçle ayrılıyorlardı.

Herkes içtimada harekete hazırlanırken komutan Şiyar gözyaşları içindeki Gülistan ve Berivan’a yaklaşarak, tekrar ellerini sıkıp;

“Böyle ağlarsanız asker olamazsınız, ilerde güçlenecek-siniz. Bir daha görüşürsek sizi, güçlenmiş askerler olarak görmek istiyorum. Hadi şimdi gidin, oradaki arkadaşlara selamlarımızı iletin.”

Komutan Şiyar kadınların ardından gülümseyerek baktı. Kadınlar yürüdüler. Sonra döndü harekete geçmiş diğer iki gruptan birine koşarak yetişti. Toplu geldikleri Kêle Bezara tepesinden üç grup olarak ayrılıp karanlığa karıştılar.

³ Kahraman: Kadir

İKİNCİ BÖLÜM

ALTIN KALEM SAHİBİNİ ARIYOR

1

Yetmiş sekizde resmi ilanını gerçekleştiren PKK hareketi seksen sekiz, seksen dokuz yıllarında hâlâ Apocular olarak tanınıyorken Cudi'nin eteklerinde iyice kök salıyordu. Pilot alan olarak seçilen Botan'da kök salarak yeşillenen ağaç, dallarına sınır tellerini engel olarak görmeden uç vermiş, dört koca dalın gölgesine Kürt halkı ve Kürt halkıyla kardeşleşen halklar sığınmaya başlamışlardı.

Zamanın içindeki insan yanılmaktaydı. Ankara'da iki kelimelik bir anlatımla - Kürdistan sömürgeci- ilk ve en derin anlamını bulan Apoculuk, yanılmadan ve yanılmadan Cudi'nin eteklerinde anlamın yeniden var oluşundaydı. Peki ya anlamın yeniden var oluşu, yeniden doğuşu sancısız mı olacaktı? Doğuş, bir kadının doğal doğum sancılarını aşarak sezeryanla mı gerçekleşecekti? Müneccimler gibi dağ başlarında yıldızlara, duvar diplerindeyse hayra yorulmayan alâ-metlere bakarak cevaplar aranacak mıydı?

Bu yıllar aynı zamanda Türk ordusunun Apocular'a ilişkin her ayrıntıyı mercek altına aldığı yıllardı. Kafeslemeye çalışarak yalnızlaştırmaya uğraştıkları ve özgürleşmeyeceğini düşündükleri kuş, kafese girmemiş ve en sonunda uçmuştu. Zaman, Türk ordusunun yanıldığını göstermişti.

1989'da Cudi'nin semalarında binlerce kuş özgür uçu-yordu. Berivan ve Gü-

listan Botan eyaletinin Besta bölgesine doğru yol alıyorlardı. Bestler bölgesi üçe ayrılıyordu: Besta, Gabar, Cudi. Besta'ya varacak yolda yürüyorlardı. Arada bir geçtikleri yerlerden kimi zaman bir kimi zamansa birkaç kuş, onların hareketliliklerini fark edip kondukları ağaç dalların-dan, kayalıklardan, kuytu vadilerden kanat çırparak uzak-laşıyordu. Kuryeler yol boyunca kadınlara zorlandıkları her an yardımcı olmuşlardı. Uzun yolculukları artık sonlanma aşamasındaydı.

“Arkadaşların yanına çok az kaldı,” dedi Şırnak’lı Zeynel. Kadınların bütün gece duydukları heyecan ve merak yor-gunluklarına rağmen giderek artmıştı. Geride bıraktıkları insanlar onları buruk kılsa da yeniyle tanışmanın heyecan ve korkusuyla gecenin yorgunluğunu dinlendikleri noktada üzerlerinden atıp yola koyulmuşlardı. Az da dinlenebilmiş olmaları geride kalan yolu rahat yürümelerini sağlıyordu. İlerlediklerinde, kaygan bir yer küre parçasıyla karşılaşmış-lardı, hareket etmeleri imkansız hale gelmişti. Toprağa basar-ken birbirlerine tutunma-salar kaygan toprak onları kayak pistinin sınırlarının kaldırıldığı belirsizlikte uçurumlardan fırlatacaktı. Yorgun gerillalar kayan çamur gölünde ağır ağır ilerliyor-lardı. Yürüyüşleri giderek ağırlaştı. Kuryelerden Roj-hat birbirine tutunmuş gru-bu bir an önce çamur deryasından koparmak için bütün gücünü zorluyordu.

Üç kişilik kurye grubundan Şırnaklı Zeynel geldiği yere geri dönmeyecekti. Diğer kuryeler ayrıldıkları grubun yanına Cudi’ye döneceklerdi. Kuryelerden Rojhat kadınları çamur deryasından kurtaramıyordu. Nisa’nın yapıldığı çamur kadar kaygan, yapışkandı. Şırnaklı Zeynel ilerlemişti, geriye dönüp baktı, kadın-ların yürümekte zorlandıklarını anlayınca geri dönmüş, onlara yardım elini uzatmıştı.

“Heval Gülistan diğer elini de bana uzat, yoksa kayar, düşersiniz.”

Naçar kalan Gülistan elini Zeynel’e uzattı. Yürürken çok zorlanıyorlardı. Zeynel kadınlara moral vermek için;

“Heval Berivan bu kaygan topraklar senin vardığın yayla-lara benziyor mu?”

“Hayır.”

“Benzemez tabi, sizin yaylacılara bütün arazi açıktır. O yüzden de nerde güzel bir yol varsa sürüyü oraya salar, sü-rüyle kaplumbağa misâli yuvarlanıp gidersiniz. Ama geril-lanın yaşamı yaylacıların yaşamına benzemez, her yanımız düş-mandır. O sizin sürülerinizi saldığınız engebeli olmayan yollar bize en büyük düşmandır. Bu yüzden biz en zor, en gizli yollardan geçer, çoğu zaman yeni yol-ları açarız. Göçer çocuğusun biraz alışık olabilirsin. Fakat biz dağların zirve-lerinde yaşıyoruz, unutma! Söylesene, yaşamın boyunca hiç böyle bir çamur gör-dün mü?”

“Hayır görmedim.”

Çamurun oldukça bol ve kaygan olduğu yere gelmişlerdi. Dördü birbirlerine ellerini sıkıca kenetleyerek yürüyorlardı.

Sonu uçurumlarla biten pistte, her an ölümle burun buru-na gelerek iki saat yürüdüler. Bütün yorgunluklarına rağmen Berivan, köylerinde gördüğü kadın gerillalara ulaşırsa yaşa-dıklarının son bulacağını, köyde gördüğü ilk farklılığın ken-dilerine çözüm üreteceğini düşünüyordu. Düşündüklerinin, hissettiklerinin

doğruluğuna inanmak istiyor, yersiz düşün-müyordu. Fakat yine de içine işleyen o üzüntüyü, o duyguyu atamıyordu. Bizi zorla alıp getiren, komşu köylere zûlm edenler mutlaka gördüğü kadın gerillaları da zorla getir-mişlerdir diye düşündü. Peki neden silah zoruyla getirilen kadınlar o kadar mutlu ve ihtişamlıydılar? Berivan'la birlikte düşünceleri de yürüyor; düşünceleri bazen önden koşturarak, bazense yorularak arkalarda sendelemeye başlıyorlardı. Çözumsuzlük ve belirsizlik deryasında, bir insan rotasız yürüyebilir miydi? Dümeni nereye kıracaktı, kayalara çarpıp paramparça mı olacaktı, kim bilir? Peki ya onlar beni tanıyacaktı mı? On-on beş dakikalık anı, o insan kala-balığının içerisinde hatırlayacaklar mıydı? Nasıl karşılaya-caklar, üzülecekler mi, belki de bizi eve gönderirler. Kardeşlerini, annesini görme heyecanı Berivan'ı sardı sarmaladı. Âdeta o kadın gerillalara ulaşırsa ailesine de kavuşacaktı. Hızla yürümeye başladı.

Kurye Rojhat elini uzatarak;

“Bakın şu karşıda görünen tepelerin ardında yoldaşlar var.”

“Çok uzak. Oraya nasıl yetiyeceğiz?”

“Heval Gülistan, yolumuzun en zorlu kısmı bitti. İki saat-lik yolumuz -hadi bilemedim üç saatlik yolumuz- var.”

Yaklaşık iki buçuk saat yürümüşlerdi. Tepelerin zirve-lerine ulaştıklarında Besta'daki gerillaların ateşlerini gördü-ler. Yeni gerillalara bitmez gibi gelen yol, bitmişti. Koşsalar, bir çırpıda yoldaşlarına ulaşacaklardı. Ateş öbeklerini kılavuz kılarak yürüdüler. Yakınlaştıklarında kurye Rojhat'tan duy-dukları ulumayla ilk katıldıkları gecenin korkularına, kurt sesine ulaşmışlardı. Rojhat uluyarak acayip bir kurt sesi çıkarmaya başlamıştı. İki kadın gerilla işittikleri karşısında afallamışlardı. Duraksayıp Rojhat'a baktıktan sonra Berivan ve Gülistan'ın gözleri buluştu. Bu ilk gece duyduklarında korkudan tirtir titredikleri sesin, ta kendisiydi. Kurye Rojhat kendinden geçmişesine, yoldaşlarına ulaşmanın sevinciyle habire uluyordu. Karşıdaki gerilla gruplarından da uluyan kurt sesleri yükselmeye başladı. Kadın gerillaların afallaması giderek artıyordu. Gülistan dayanamayarak;

“Heval Rojhat neden kurt gibi uluyorsunuz?”

“Arkadaşlarla haberleşiyoruz, kurt sesi haberleşme sim-gemizdir.”

“İlk geldiğimiz gecede demek ki duyduğumuz kurt ses-lerini siz çıkarmıştınız.” Kurye Rojhat gülerek;

“Biz miydik? Bilemiyorum.”

Apocular geniş araziye yayıldıklarından düşmana hissettirmeden haber iletmek, arazide gizlenen farklı grup-larına seslerini daha rahat ulaştırmak için kurt gibi uluyor-lardı. Rojhat yeni gerillaların bu halini mahçup bir gülüşle karşılıyordu. Çünkü kadınları evlerinden çıkardıkları o mah-şer gecesinde yırtıcı hayvanların sesini çıkararak kadınları korkutup yürütebilecekleri düşüncesi ve eylemi kendisine aitti. O geceyi hatırladı, mahçuptu.

En yakın ateş öbeğine ulaştıklarında kendilerini, Binevs, Dilan (Gundeke Remolu) ve Rojin karşıladılar. Ateş öbeğinin çevresindeki kadın gerillaların sayısındaki azlık iki kadın gerillayı şaşırtmış, karşılarında bir kadın ordusunu görmenin hayali üç kadınla karşılaşınca suya düşmüştü. Kadın gerilla-lar merhabalaşıp

birbirlerine sarıldılar. İlk tanışmadan sonra Gülistan;

“Kadın gerillalar sadece bu kadar mı?”

“Hayır göreve gitmişler. Niye tanıdığınız biri mi var?”

“Hayır, daha fazla kadın gerilla bekliyorduk, sadece sizleri görünce şaşırдық.”

“Niye, üçümüz bir orduya bedeliz,” diyen Binevş’e kakhahalarla güldüler. Anlaşılan Gülistan ve Binevş’in şaka-ları erken buluşup, kaynaşacaktı. Yorgundular, yemekten sonra uyudular.

Sabah içtimasında; “Yeneceğiz, Ezeceğiz, Fethedeceğiz” şiarının sesiyle uyanan Berivan ve Gülistan gözleri ondan fazla kadın gerillanın olduğu içtima düzenini gördü. Gunde Mele’den yeni kattıkları iki kadın daha buldukları alana yetiştiklerinde içtima bitmişti. İçtimadakiler ikisi akşam, ikisi de sabahın ala şafağında ulaşan dört kadını gördüklerinde, öngörülü şakalar yapmaya başladılar:

“Katılımlar bu hızla gelişirse kadınlar olarak yakında ordulaşacağız, ‘kadın ordusu’nu kuracağız,” diyorlardı. Kadınların kimisinde büyük bir sevinç, kimisinde şaşkınlık ve ürkeklik olsa da tanıştılar.

Kadınlar Ruken ve Saadet’in mangaları şeklinde örgütlenerek ilk düzenli kadın gerilla takımlarını kurdular. Saadet ve Ruken eski, deneyimli Apocu gönüllülerdi.

Besta’ya vardıklarında gördükleri ateş öbeklerinin biri dışındakiler erkek gerillalara aitti. Oysa ki Berivan ve Gülistan Cudi’den Besta’ya yol alır, yaklaşırken gördükleri ateş-lerin etrafında kadın gerillaların yaşama durduklarını düşlemişler. Berivan ilk tanıdığı kadın gerillalardan adlarını dahi bilemediği Berivan’ın, Binevş’in ve Zilan’ın ateşinin başında olduklarını düşlemişti. Ama onlar yoktular; kadınları görmek ailesini kardeşi Gülsüm’ü görmeyi, görememişti.. Gözleri bütün gün ilk tanıdığı kadın gerilları arayıp durdu. Gün içinde alana yeni gelen kadın yoldaşlarını alanda eski olanlar ziyaret etti.

Hayalleri suya düşmüş, ilk gördüğü kadın gerillalar onda bir umut yaratmışsa da, onların şu anki yokluğu sevincini azaltmış, hüzne boğmuştu. Ortama yabancı oluşu da ekle-nince, huzursuzluğu giderek artıyordu. Yer yer yabancılığını kırıp yaşamın içerisine girdiğinde farklı bir duyguyla coşup taşıyor, yaz boyunca yüreğine tünemiş o gelip geçici hissi ta uzaklardan ansızın kendisine göz kırıp kayboluyordu. Berivan, acı bir gülümsemeyle göz kırpan hissi karşılıyordu.

Kadınlar o güne kadar hep erkeklerle aynı mangalarda kalıyorlar, erkeklerden ayrılıp yalnız başlarına iki mangalık kadın gücü olarak örgütlenişlerine seviniyorlardı. Birbirlerine sık sık, ‘ordulaşacağız, ordulaşacağız’ diyorlardı. Gülistan ve Berivan’a gerillalar ilgi gösteriyorsa da sorunlarının çözüle-ceğinin beklentisine karşılık bulamamıştı. Yaşadıkları hüsrana yaşamamamışlıklarındandı.

Kadının ilgisi yaşamın ayrıntılarındaki hassasiyetlerin gözetiminde gizliydi. Fakat henüz o derin ilgiyle tanışmamışlardı. Bekledikleri ilgi ve sıcaklıkla karşılaşamamanın kırık-lığını yaşıyorlardı. Kırık kalbleriyle uğraşırken dahi, yaşadıkları atmosferin, o ruh küskünlüğünün farkında değillerdi.

Bulamadıkları, bir türlü netleştirmedikleri bekleyiş biçimleri, beklentilerinin biçim bulamamış haliydi. Kaldı ki bir gerilla yaşamı kadınların varoluşunun far-

kında olduk-larını hissettirmeliydi. Fakat yaşamın girdaplarında yansıyan hissedilme biçimini Berivan algılayamıyor, yaşam çeşmesinin dilinden akamıyordu. Anlamlandıramadıkları yaşamın ayrıntılarında gizlenen farklılıktı. Berivan'ın köylerinde ilk gördü-ğü günlerce hep hayalini kurduğu o ilk farklılık.

Zaman saman altındaki su gibi akıp geçiyordu. Bir buçuk ayın bir çok gününde Berivan zamanı omzundaki gri su bidonu gibi taşıyor ve her şeye anlam vermeye çalışıyordu. Besta'nın ırmaklarının kollarındaydı. Gerillanın gizlilik kuralına göre geceleri su alınan yer noktaya çok uzaktı. Gri matarasıyla su almaya gitmişti. Su aldığı vadiden dağlara tırmanırken yorulmuştu. Dinlenmeye çalışırken derin düşün-celere dalmıştı. Yorgundu, kaç ayın yorgunluğu körpecik bedenine binmiş, bedenini ağırlaştırmıştı. Su matarasının ağırlığı fiziksel olarak kendisini zorluyor, zamanın ağırlığıysa taşıdığı mataradan daha ağır bir yük olarak omzuna biniyordu. Zaman omuzlarını çökerten bir ağırlığa dönüşü-yordu. Kardeşlerinden ayrıldığı o tufan gecesi belleğinde bütün canlılığını koruyordu. Yaşadığı olayların yaylalardaki anne ve babasınca bilinip bilinmediğini merak

ediyordu. Kardeşlerinin durumuna, birilerinin ilgilenip ilgilenmediğine dair sorduğu soruları her gün yineliyordu. Yerdeki matarayı kaldırmaya çalıştığında omzuna akan suyun ıslattığı elbise-leri hareketlenince tenine değdi. Hareketsizlikten üşümüştü, iyice üşümeye başladı. Geceleri ateş yakıp elbiselerini kurutması tehlikeli olduğundan bütün gece soğuktan titreyecek ve günün ilk ışıklarını sabırsızlıkla bekleyecekti. “En ağır mata-rayı getirmeseydim, daha hızlı noktaya ulaşırdım” diye geçirdi içinden. Çünkü onun ağırlığı noktaya da ağır ulaşmasının nedeni oluyordu. Yürüyordu. Omzundaki mataranın yüksekliği gökyüzüne erişmek ister gibi başını aşıyor, eniyse incecik çocuksu bedenine oranla daha dolgundu. Susuzluktan çat-lamış kırmızı toprağın yarıklarına, gökyüzünden damlalar damlıyordu. Damlalar Berivan’ın gözpınarlarından mı, akı-yordu yoksa matara mı delinmişti, bilinmez. Karanlık gece, damlaları sarıp sarmalayarak, çiğ damllarına dönüştürme-nin büyüyle sarhoştı. Gece, damla damla içiyordu.

Geceden kalan yorgunlukla askeri eğitimdeydi. Eğitimi veren Mahmut sabahın ilk saatlerinin mahmurluğuyla du-man çıkarmadan gerilla ateşinin nasıl yakılacağını yenilere öğretiyordu. Yenilerin merakını kamçılar için dumansız ateş yakmayı büyü yapıyormuş gibi esrarengizleştiriyordu. Öğrenciler büyüün sihri kapılmak ister gibi pür dikkat izliyorlardı. Gülistan silah bellediği küreğinin sapından sım-sıkı kavramıştı. Öğrendiklerinin heyecanıylardı. Zerdüştüler’in torunları yaşamlarını güvenceye almak için bir zaman-lar ateşgâhlarda kutsadıkları ateşi, dumansız yakmayı öğreniyorlardı. Mahmut dedelerinden, Zerdüşt bilgesinden kalan kıvılcımlarla ve maharetli elleriyle dumanı yenerek alevleri canlandırmayı başarmıştı. Canlar yaktıkları ateşle ısınıyorlardı. Ateş söndüğünde eğitimleri bitmişti. Dönüşte silah yerine geçici olarak taşıdıkları -ki Berivan kazma, Gülistan da kürek taşıyordu- silahları omuzlarında. Dağlara akın vardı. Yenilerin ihtiyaçlarını kısa sürede karşılayamıyorlardı. Kadınlara verilecek silahlar henüz Besta’ya ulaşmamıştı. Berivan ve Gülistan giderek alıştıkları yaşamda -ilkini belki de ö-zentiden olacak- silah taşımak istediklerini sürekli yine-liyorlardı. Gerillalarsa genç gerillalara silahları, araziye, yaşama alıştıktan sonra vermeyi daha uygun buluyor; öte yandan onları hazır hissettiklerinde verebilmek için de silah temin etmeye çalışıyorlardı. Geçen zamanda öğrendikleri silah edinme istemlerini kamçılıyordu. Kadınlar ilk silahları olan kazma ve küreği koruyabileceklerini, gösterdikleri aşamaya geldiklerinde onlara silah verilecekti. Berivan ve Gülistan arada bir kazma ve küreklerini silahmışçasına birbirlerine doğrultuyor, nişan alıyor sonra tetiğe basıyor ve gözlerinden yaşlar akana kadar gülüyorlardı.

Berivan manga içi örgütlenmesinde manga lojistikçisi seçilmişti. Yani hem mangaya gelecek eşyaları, hem de günlük yemekçileri belirleyecekti. Mutfakçılık yapma sırası mangalarına geldiğinde ilk görevli olarak kendisini seçmişti. Başarılı olmak isteyen her gerilla ilk başta kendisinin ko-mutanı olabilmeyi becerebiliyordu. Yemeğini yaptı, manga-lar yemeklerini alınca yemek pişirdiği kocaman tencereyi yıkadı. Yıkadığı tencere kapkaraydı ve isi şalvarının paçasına bulmuştu. Şalvarındaki isi silip mangasına yürüdü.

Mutfakçılığının yorgunluğuyla mangaya varmak için yürürken Şırnak'lı Zeynel'le karşılaştı. Zeynel;

"Heval Berivan mutfakçı mısın?"

"Evet."

"Kolay gelsin, yorgun görünüyorsun?"

"Yorgunum."

"Nasıl, ortama, arkadaşlara alıştınız mı?"

Yorgundu. Zeynel'in sorularını cevaplamak istemiyordu.

"Arkadaşlara alıştık, yorgunum, gideceğim." Zeynel kadının verdiği cevaptan iyi olmadığını anlamıştı, uzatmadı;

"İyi," diyerek uzaklaştı. Berivan da yolda lafa tutulmasına öfkelenerek başka birisiyle karşılaşmamak için mangalarına varacak yolu hızla arşınlamaya başladı.

Yorgundu. Bütün gün boyunca bir başına gerillalara yemek yapmış, oradan oraya koşuşturup durmuştu. Besta'nın kadın sorumlusu Rehan yanına gelerek;

"Yarın cezalısn, tekrar mutfağa çıkacaksın," dedi. Berivan söylenene anlam verememişti.

"Neden yarın yeniden mutfağa çıkacağım."

"Çünkü bulunduğumuz yere yemek getirmedi. Görevini de iyi yapmamışsın. Lojistikçiler hakkında böyle bir karar almışlar. O yüzden yarın yerine getiremediğin görevini yeri-ne getirmek için mutfağa çıkacaksın."

Yemeklerin akşamdan hazırlanması gerekiyordu. Berivan yorgun argın mutfak yolunu tuttu. Rehan Yezidi, yoldaşlarının kutsal gördüğü Önderlik saharlarından geleli az zaman olmuştu. O belki de Habur Irmağını geçtikten sonra Başkanları Apo'yu en fazla unutan, ırmağın bu tarafında 'Apo'ya selam, eskiye devam' diyenlerdendi. Başkanları: "Siz yanımdan ayrılıp Habur Irmağı'nı geçerken sahadan veri-lenleri Habur Suyu'na bırakıp gidiyorsunuz,' demişti. Rehan'ın kısacık bir zaman diliminde insani olan paylaşımları unutuşu ancak bununla tanımlanabilirdi. Rehan insani herşeyini Habur ırmağını geçerken suda yitirmişti. Bu durum suyun kabahati değildi elbet. Habur Irmağında unutilan sözlere sebep Rehan'ın azizliği değildi; Rehan'ın insani olana yakın olanları taşıyacak yüreği olmayışındandı. Alandaki gerillalar önderliklerinin sahasından geldiği için iyi dav-ranıyor, bir dediğini iki etmiyorlardı. O ise yenileri ezdikçe eziyordu. Yeniler çözümsüzdü. Rehan'dan rahatsızdılar. Ra-hatsızlığının dahi yaşamlarında neye takabül ettiğini bilemi-yorlardı. Cizreli Serhat mutfak yolunun yakınından geçiyordu. Mutfakçıyı merak etmiş olmalı ki Berivan'ın yanına vardı.

"Heval Berivan işini çoktan bitirdiğini düşünüyordum. Neden bitirememişsin, yardım edeceğim sana."

"Hayır heval işimi bitirmiştim. Ama yarın mutfak görevlisi benim."

"Neden?"

"Heval Rehan görevimi doğru ve tam yapmadığımı söyleyerek, benim mutfağa tekrardan çıkmam gerektiğini söyledi."

"Nasıl tam yapmamışsın?"

"Hem Rehan arkadaşın kaldığı yere yemek götürmemişim, hem de manga lo-

jistikçilerinden bazıları yemeği güzel yapmadığımı söylemişler.”

Serhat, eski, tecrübeli bir gerillaydı. Gözlerinin yüreğinden yaptığı gözlemlerinde yanılmaz, yanılmazdı. Bölgenin kadın sorumlusu Rehan'ın dışavurumunun, yenilerde onarıl-maz tahribatlara yol açacağını biliyordu. Serhat bir de yoldaş canlısıydı. Yaşamda yoldaşların zorlanmaması için elinden geleni yapardı.

“Heval Berivan sen git, ben hazırlıklarını yapacağım.”

“Hayır, olmaz öyle şey, görevimi yapacağım.”

“Tamam o zaman yemeği üzerine koyup suyunu ayarla-yalım. İşin önemli bölümü bitmiş olacak, karanlık olmadan yemeği yaparım. Sen git.”

“Heval Berivan inatlaşma yorgunsun, zaten işin önemli kısmı bitmiş olacak. Sen ya da farklı bir yoldaş olsaydı aynı şeyi yapardım.”

Berivan ve Serhat ateş yakıp yemeği ateşe koydular.

“Hadi git.”

Yorgundu. Serhat'ın ısrarlarına karşı ardına bakmadan sıkışmışlığının patlayacağından korkarak hızla uzaklaştı. Haksızlığa uğradığını düşünüyor, içten içe öfkeleniyordu. Mangalarının dibinden geçen patikada Gülistan'la karşılaştı. Gülistan inci gibi dizilmiş küçük dişlerini Berivan'a gös-tererek güldü.

“Nereden geliyorsun heval Berivan.”

“Mutfaktan.”

Berivan'ın gözleri dolmuştu. Öfkesi, bütün davranışlarına yansımıştı.

“Hadi gel, şuraya oturalım.”

Birbirlerine kod isimleriyle seslenmeye başlamışlardı. Kadın gerillalarla yaşamaya başladıklarında birbirlerine Peri-şan ve Dilber olarak sesleniyor; 'heval' diye seslenmiyorlardı. İki kız kardeş olan Ruken ve Saadet; Berivan ve Gülistan'ın manga komutanlarıydı. Onların gelişinin üçüncü günü iki-sini çağırarak konuşmuş; 'yaşam kurallarımıza göre birbi-rinize heval diyecek; kod isimlerinle sesleneceksiniz. Bun-dan sonra sen ona heval Berivan, o da sana Heval Gülistan diyecek. Belki zorlanırsınız. Gerillasınız, öyle eskisi gibi yü-rümeyeceksiniz oldu mu hevaler,' diyerek gülüp kadınları yaşama davet etmişlerdi. Kadınlardan gelen bu davet Berivan'ı da, Gülistan'ı da sarıp sarmalamış konar göçerler gibi yaşama ürkek adım atmışlardı.

Ağlayarak Besta kadın sorumlusu Rehan'ın yaklaşımlarını Gülistan'a aktarıyordu, konuşmasını;

“Artık dayanamıyorum, eve gitmek isitiyorum,” diyerek hıçkırıkları boğazında düğümlenerek sonuçlandırmıştı. Söz-leri Gülistan'ı taşırان son damla olmuştu. Gülistan, Berivan'a yapılan her haksızlığı kendisine yapılmış sayıyorken, Beri-van'ın söylediği son sözler benliğinin derinliklerindeki hırçın dalgaları taşırانmıştı.

“Şimdiye kadar hep gitmeyelim, Apocular iyidir diyor-dum. Fakat artık dayanamıyorum. Gönüllüyüm diyordum fakat artık eve gidelim,” diyerek sırrını hınçla fısıldadı. “Aslında ben, Apocular'a katılmayı hiç düşünmüyordum.

Apocular'ın köye baskın yaptığı gece, onlar gelmeden bir-buçuk saat önce ba-

bamla yine kavga ettim. Babam üstüme vardı, çok sinirlenmişti, beni dövecekti. Ellerinden zorla kaçıp kurtuldum. Öfkelenmişim. Apocular eve gelip; 'gençlerin kadın, erkek demeden bize katılması gerekir' demeleriyle birlikte, olduğum yerden fırladım: 'size katılmak istiyorum,' dedim. Babamın gözleri fal taşı gibi açılmıştı; 'ne yapıyorsun, sen deli misin,' diyerek yanıma gelip yakardı. Apocular; 'ma-dem katılmak istiyorsun,hazırlan gidelim,' dediler. Katılma istemimden hoşnuttular, sevinmişlerdi. Kardeşlerim ağladı-lar, fakat babama çok sinirlenmişim. Babam ne ettiyse, 'Nuh dedim peygamber demedim,' inatlaştım. Ve evden çıkarak Apocularla yürümeye başladım. Babam, kardeşlerim ardım sıra ağlıyorlardı. Apocular baktılar olacak gibi değil. Babam; 'peşimizden daha fazla gelme, olduğun yerde kal' diyerek tehdit ettiler. Zavallı babam olduğu yerde göz yaşları içeri-sinde kalakaldı. Babam çok, çok kötüydü, fakat ben de onu çok kızdırıyordum. Annemin yokluğundan sanki o sorum-luydu. Annem yaşasaydı, bu kadar acı çekmezdik. Kendim geldiğim için hep 'gönüllüyüm' diyor, çıktığım andan itibaren yaşadığım iç pişmanlığı söyleyerek seni de etkilemek istemiyordum. Bir de babamın dayağından kaçıp kurtulmak için ani bir tepkiyle partiye katıldığımı kimselere söyleye-mezdim. Bundan çok utanıyordum. O yüzden de ne sana, ne de başkalarına hissettirmek istemedim, fakat hep eve gitmek istiyorum."

'Heval Gülistan! Heval Gülistan!'

Birileri çağırıyordu, Gülistan hiçbir şey söylemeden elle-riyle göz yaşlarını silerek sesin geldiği yere koşar adım iler-ledi. Berivan ardından bakakalmıştı. Berivan'ın içerisine son birkaç gün bir huzursuzluk, içine işleyen bir hüznün sinmişti. Fakat bir türlü de çok yakın olarak tanıdığını zannettiği Gülistan'ın anlattıklarına anlam vermemişti. Oysa ki onun ruhunu dahi okuduğunu düşünürdü. Ağlaştıkları kayada oturmuş, az önce koşar adım uzaklaşan kadının çağrılmasaydı neleri anlatacağını düşünüyordu. Anlatılmayan gizlerin merakındaydı. Gizlerini anlatamazdı, ama nedense başka insanların gizlerini büyük bir bencillikle merak ederdi. Gülistan'ın da kendisine ait bir gizi vardı demek, ya da daha farklı gizleri. Babasıyla her zaman kavga ederlerdi de, neden illa da o gece kavga etmek zorunda mıydılar? Bu bir tesadüf, bir şansızlık ya da Gülistan'ın alınına yazılmış kader miydi? Tesadüf ve şansızlıktan ziyade kabul edilemez yaşamın, gerçeğinin Gülistan'da dışa vurumunun doğal bir sonucu-du. "O bayram gecesi Gülistan'ın en şanslı gecesiydi," diye düşündü bir an. Ardından alandaki kadın gerillaların giz dünyasını düşünmeye çalıştı, gizsiz bir kadın var mıydı, düşünemiyordu. Gülistan'ın hali, konuştukları son iki aydır yaptığı kaçamak bakışlarının ve öfkeli konuşmalarının ne-denini avuçlarının içerisine damgalamıştı.

Berivan'ın mutfakçılığından üç gün sonra Besta'nın genel sorumlusu olan Şırnaklı Mahmut, kadınlarında içerisinde yer aldıkları güçle toplantı toplantı yapıyordu. Sürece, düş-manın yönelimlerine ilişkin genel değerlendirmelerde bulunduktan sonra, gerillaların arasında somutta yaşanan sorunları da aktarmıştı. Toplantının son gündemi de sona ermek üzereydi.

“Heval Rehan, siz kalkın. Yapının, sizin durumunuz nasıl, bize kısaca aktarın.”

Deneyimliler, Şırnaklı Mahmut’un, yaşamın gidişatı hak-kında Rehan’dan bilgi istemesinin hayra âlamet olmadığını biliyorlardı. Onlar yaşamın renginden olabilecekleri okuya-biliyorlardı.

Rehan, penceresinden bakarak konuşmuştu. Konuşması-nın girişinde olumsuz bir durumun olmadığını söylerken, konuşmasının sonlarına adım adım yakınlaştığında denetimi altındaki gerillalardan, yaşanan küçük sorunları büyüterek yakınmıştı.

Besta sorumlusu Mahmut, büyük bir sabırla Rehan’ı dinledikten sonra;

“Bir yönetici yoldaşlarına iyi örnek olmalıdır. Siz hem doğru bir öz eleştiri vermiyor, hem de çevrenizi suçlayıp duruyorsunuz. Heval Rehan, yoldaşlara kötü örnek oluyor-sunuz. Parti, örgüt size, yoldaşlara yoldaş olun, onları eğitin, doğru halk militanları olarak eğitin diye görev verdi. Yoksa yeni insanları eğitmekten, yoldaşlık, insanlık, halk sevgisini kazandırmaktan ziyade, kaçırın diye görev vermedi. Neden yeni yoldaşlarımızı zorluyorsunuz? Cevap bekliyoruz,” diye-erek sabırla dinlediği Rehan’ın yeniden görüş belirtmesini istedi.

Rehan Yezidi, ikinci kez toplantıda ayağa kalkmak zorun-da kalmıştı. Bu kez duruşu eskisi gibi değil, suç üzerinde yakalanmış biri misâli yüzü renk değiştirmişti. İkna edici bir açıklama geliştirmese de kısmi olarak eleştirilere yaklaşımını koymuş, son sözlerini daha da sakinleştirerek aktarmış ve bir şekilde koyarak yerine oturmuştu. Toplantının son temalarını Rehan’dan hoşlanmayan Berivan duymamış, adalet yerini bulmuş da dünyadaki tüm haksızlıklar, adaletsizlikler, savaş-lar sona ermişcesine seviniyordu.

Cizreli Serhat, Rehan’ın yaşamda yeni olan yoldaşlarına yaklaşımını Şırnaklı Mahmut’a bildirmiş yaşamın bir tara-fındaki eksiklik, yaşamın diğer tarafından tamamlanmıştı.

Rehan toplantıdan sonra Berivan ve Gülistan’ın yanına gitmiş, gerillaların hazır bulunduğu bir ortamda, herkese haksızlık yapmadığını kanıtlamak istercesine yenilere yönelmişti:

“Heval Berivan ortamda en yeniler sizsiniz, gerçekten size yanlış yaklaşımlarım oldu mu, neler sizi etkiliyor?

Berivan, Rehan’ın sorusu üzerine ondan duyduğu rahat-sızlıklarını çekincesiz içten anlattı. Gülistan ve Berivan gibi yeni olanlar kadınların sorunlarını, onlar gibi dile getirerek sorunları ortaklaştılar. Yezidi Rehan haklılığını ispatlamaya çalışırken haksız konuma varmıştı. Sohbet Rehan’ın sonraki ilişkilerinde dikkatli davranacağına sözüyle ve özeleştirisiyle sonuçlanmıştı. Fakat içselleştirilmeyen özeleştirinin hiçbir kıymeti harbiyesi de olmazdı. İçselleştirilmeyen özeleştirisi daha büyük tepkilere yol açar, sevgiden yana kollarını genişçe açmamış birey, kollarını açılmaması için göğsünde sıkıca bağlar. Bazen ‘onlar’ olarak nitelendirdiği, giderek daralıp tepkilendiği bireylere karşı saman altından su yürü-tür. Karşı-sındaki bireyler saman altında yürüyen su ile savaşmakta oldukça zorlanırlardı. Yeni savaşçılar, ileride Rehan tarafından daha da katmerli zorlanacaklar mıydı, bilin-mez. Ama yine de o an adalet terazisi büyük bir eşitlik içerisinde, terazinin

bir kafesindeki ağırlık diğer kefesinden bir miligramlık da olsa fazla değildi. Ve Berivan ile Gülistan Apocu hareketin penceresinden yansıyan kaçamak bakışlar atmaktan vazgeçip içeriye adımlar atmak için kapıyı aralıyorlardı.

Zaman saman altındaki su gibi akılmıyordu. Başarılı in-sanlar su da bir kez yıkanıyor, su da bir kez de olsa yıkanma başarısına ulaşamayan büyük insan çoğunluğuydu kirlenerek ulu orta yerde kalakalıyordu. Altın kalem, su gibi akan zamanın içerisinde, su da bir kez de olsa yıkanma başarısına ulaşmış sahibini arıyordu. Altın kalem Berivan ve Gülistan-ların Önderlik sahalarından⁴ komutan Agit'in, katline ferman dizilmişlere mi yol alıyordu; şu garip dünyanın işine akıl erdirilmezdi ya... Agit, On Beş Ağustos Atılımını başarıyla gerçekleştiren komutanlarıydı. Agit'in başarılı kişiliğinin Apocu düşüncüyü kendisine indirgeyip etrafıyla verdiği mücadele kimilerinin yaşam alanlarını daraltmıştı. Komutan Agit belki de yaşam alanlarını daralttıklarınca kafasına bir kurşun sıkılmıştı. Yüreklere gizlenen komutanın eli başının altındaydı ve hiçbir zaman bedeninden ayıramadığı silahı yanı başında, öylece cansız yerde yatıyordu... Gülen göz-lerini yummuştu, bir daha geri dönmeyecekti. Gülistan ve Berivan yüreklerine dokunamadıkları komutanlarını görme şansını yitirmişlerdi. Yüreğine evreni sığdıran, halkının yürek ortağı evreni terkeylemişti...

Türk televizyonu Agit'in vurulduğu haberini günlerce flaş haber olarak verdi. Yoldaşları ismini dağlara nakşederek Agit'in davasına bağlı kalacaklarına dair ant içtiler.

Yoldaşları içtikleri anda bağlı kalarak Mahsum Korkmaz Akademisi'ni kurdular. Başkanları Apo Mahsum Korkmaz Akademisi'nde başarılı olacak gerillaya armağan olarak verilmesi için bir altın kalemi mücadelenin kalbi olan Botan eyaletine göndermişti.

Berivan ve Gülistan altın kalemin sahibini bulacağı topraklara ulaşma telaşındaydılar. Bir gün öncesinden henüz çok fazla alışamadıkları Besta'dan ayrılacakları Berivan ve Gülistan'a komutanlarınca söylendi. Ertesi gün nereye ve neden gideceklerini bilmeden yola çıktıklarında Besta'nın ormanlarının arasından akan ırmakları Besta'ya bağışlayarak yol alıyorlardı. Botan'ın yüreğinden süzülüyorlardı. On iki kadın yollara düşmüş, aynı paralelde yürüyorlardı. Hiçbiri önde ya da arkada değildi. Eşitliğin bilincinde eşdeğer yürüyorlardı. Altın kalem en başarılı olana verilmek gayesiy-le yoldaydı. Altın kalem kadınların başarılarına mı mazhar olacaktı? Yürüyenlerin kimileri henüz hiçbir başarıya kurşun sıkılmamıştı. Başarısız olanlardan bazıları yeni bazılarıysa za-manın yaratıcı gücüyle buluşmayanlardı.

"Heval Berivan asker olmuşsunuz. Demiştin gidin ve kadın yoldaşları görün. Kadınlarla buluşunca benliğinizle buluşacaksınız, demiştin."

Adını seslenen tanıdık sese başını kaldırıp baktığında Besta Genel Sorumlusu Şiyar'ı görmüş, gözleri parlamıştı. Sımsıcak tokalaştılar. Komutan Şiyar'ın sıcaklığı onu sarıp sarmaladığı gibi bütün insanları sarıp sarmalardı. İkisi tokalaştıktan sonra sohbet ederek yürümeye başlamışlardı.

"Nereye gidiyordunuz Heval Şiyar?"

⁴Mahsum Korkmaz Akademisi

“Tahta Reş’e”

“Niye gidiyorsunuz?”

“Kış üstlenmesi için.”

“Bütün kış orda mı kalacağız.”

“Evet.”

On iki kadınla birleşerek bir su gibi akan diğer yürüyüş kolundan komutan Şiyar’ı çağırdılar, uzaklaştığında Berivan uzun süredir özlediği birini görmenin sevincini yaşıyor, sevincine şaşırıyordu. Apocular’ı sevmeye başladığına inanmıyordu. Şiyar hızlı adımlarla ilerleyerek Mervan, Hayri ve Şırnaklı Mahmut’a yetişivermiş öndeki grubla yürümeye başlamıştı. Şırnaklı Zeynel’le, Berivan ve Gülistan’ın kaderi birleşmiş, yaşam çizgileri aynı trendi izler olmuştu. Gerillaya getirildikleri ilk andan başlayarak Cudi, Besta ve şimdi de Tahta Reş’e doğru birlikte Şırnaklı Zeynel’le yol alıyorlardı. Şırnaklı Zeynel gerillanın içerisinde görünmez bir silüet gibi yürürken “yer gelir gerilla yürüyüşleri anlam bulur, gerilla zaman olur” diyerek fısıldıyordu. Heliz kapısına yürüyorlardı. Şiddetli bir yağmur başlamıştı, bir anda bütün gerillalar sırsıklam olmuştu. Durdular. Karanlık çökmek üzereydi. Orada konaklanacakları söylendiğinde herkes kendisine uygun bir yer yapmaya başlamıştı. Berivan’da yer yapma telaşındaydı. Gülistan sırsıklam olmuş, ne yapacağını bilmez bir halde onu izliyordu. İri taş el atıp bir kenarını kaldırdı, bir anda diğer taraftaki parmakları taşın altında kaldı. Berivan ‘ah’ diye bağırdığında sesini duyan Mervan’dı.

“Heval Berivan sincap gibisin maşallah. Hiç yerinde durmuyorsun. Bedeninden büyük taşları kaldırırsan ‘ah’ diye inlersin tabi.”

Parmaklarından kanlar akmaya başlamış, ellerine kan dolmuştu. Yüzündeki eksikliğin hatıralarında eline kanlar damlıyor, çocukluğuna göz ucuyla bakıp dönüyordu. Bir çocuğun avucunu andıran avuçları kanla dolmuştu. Taşın sivri ucunun değerek ellerini sıkıp parçaladığı yer sızılıyordu. Elini sızladığı yerden tutup sıktı. Ne zaman teninin bir yeri kanasa ya da bir damla kan görse çocukluk günlerinden kalan o resmi seyre dalıyordu. Gülistan üzüntüyle Berivan’ı izliyordu. Fazlasıyla kan görmüş gerillalara Berivan’ın elinden akan kan deryadan bir damla gibi gelmişti. Gerillalar feryadına yetişip elini sardılar. Berivan’a uyuyabilecekleri uygun bir yer yaptılar. Ateşler yakıp ısındılar. Yazın son yağmur damlaları cömertçe utanıp sıkılmadan gerillalarla paylaşıyorlardı. Yağmur sesinin eşliğinde acılar içerisinde uyumaya çalışan bir tek oydu. Gece yarısı duydukları silah sesiyle uyandılar. Öteden birileri;

“Askerler baskın yapıyor, hazırlanın, silahlarınıza davranın!”

Herkes silahları elinde, pür dikkat bekliyorken, komutanları;

“Endişelenecek bir şeyler yok, içimizde Zeynel diye bir ajan vardı. Onu cezalandırdık. Arkadaşlar noktadan birkaç dakika uzaklıkta kurşuna dizdiler.”

Berivan’ın kalbi duracak gibiydi. Sanki zaman kaynayan bir ömre dönüşüp başından aşağıya dökülmüştü. ‘Şırnaklı Zeynel mi...! Zeynel mi...! dedi sessizce. Ürktü. Ürkmesi karanlıktan değildi. Demek ki Zeynel öldürülmüştü. O da diğer gerillalar gibi değil miydi, nasıl ajan olabilirdi ki? Berivan, yorgun bedeni giderek

zayıflamış, damağı korku-dan çatlamıştı. Gülistan ne yapacağını bilmez bir halde ileri geri sendeledi. Fakat hemen toparlandı.

“Heval bir şey yok, herkes uyuyup dinlensin, sonra hare-kete geçeceğiz.”

Dinlenmek için sessizliğe çekildiler. Gülistan;

“Nasıl olur da Şırnaklı Zeynel’i vururlar, ajanmış diyorlar. Apocular’a ilişkin anlatılanlar doğruymuş. İnsan öldürüyor-lar. Zeynel ne yapıyordu ki, hiçbir şey, o da tıpkı onlar gibiydi. Çok korkuyorum Berivan ne yapalım, eninde so-nunda bizim sonumuzda böyle olacak.” Gülistan’ın sorusu ömrünce cevap arayacaktı.

Uzun süredir gözlerini terk etmiş, gözyaşları göz çanak-larına oturmıştu. Zeynel’in yaşam çizgisi zikzaklardan, iniş-çıkışlarından kurtulup yaşamın canlılığından sıyrılmış; düz bir çizginin cansızlığına mı gömülmüştü?

Berivan ve Gülistan korkudan sınıksı sarılarak uyudular. Sanki her an biri alınacak götürülüp kurşuna dizilecekmiş gibi. Gelecekse de bir ölüm ikisini birlikte sınıksı birbirlerine sarılıken gelmeli. Eğer bir ölüm kendilerini bulacaksa da ikisini aynı anda bulmalıydı. Berivan ve Gülistan birbirlerine sıkıca kenetlendiler. Apocu hareketin kapısında kapıyı arala-yarak içeriyi gözlemleyip, içeriye adım atmak isteyen kadınlar araladıkları kapıyı kapadılar. Kapının önünde iki yabancı gibi duraksadılar. Korkudan uyuyamıyorlardı. Bir süre sonra o ağır cenderenin altında düşünmekten düşünme-mez hale gelince; sırayla kaçarak önce Berivan sonra Gülistan uykuya sığınmışlardı.

Ala şafakta geride bir ölü bırakarak konumlandıkları yerden uzaklaşmaya başladılar. Uyanır uyanmaz bir kaç saat öncesinin canlı belleğiyle karşılaştılar. Zeynel ajandı ve öl-dürülmüştü.

Yürüyorlardı, hava aydınlanıyordu. Berivan önde yürüyenlerin içinde Şırnaklı Zeynel’i görüyor gibiydi.

“Heval Gülistan, anlayamıyorum, önde erkeklerle yürü-yenlerden biri Şırnaklı Zeynel değil mi?”

Gülistan önde yürüyenlere dikkatlice baktı.

"Zeynel’e benziyor."

Kadınlar gözlerini ayırmadan, güneşin yeryüzünü en ince ayrıntılarına kadar belirginleştirdiği zaman diliminde Zeynel’i izlediler. Belirsizliğin içinde Zeynel belirginleşti. Zeynel vurulmamıştı, yaşıyordu. Manga komutanlarına yanaşp sordular:

“Hani akşam Zeynel ajan diyerek öldürülmüştü.”

“Öldürüldü, bir taşın altına gömdüler.”

“Heval yok; bakın ilerde erkek arkadaşlar arasında yürü-yor.” Eliyle Şırnak’lı Zeynel’e işaret eden Berivan,

“Bakın bakın orada yürüyor.”

Manga komutanı, Berivan’ın işaret ettiği yere baktı, gülerek;

“Anladım, siz Şırnaklı Zeynel’den bahsediyorsunuz. Tabi ki ajan olan o değil, bizden çok uzak olmayan bir mesafede kalan arkadaşların arasında bir Zeynel vardı. Yaşamı bozu-yor, olmadık işler yapıyordu. Her taşın altında Zeynel çıkıyordu. Arkadaşlar uzun süre gözlemlediler. Sonra ajan olabileceği ihtimali

üzerinde duruldu. Soruşturmaya alındı. Kendisi arkadaşlara bin bir küfür ederek ajan olduğunu itiraf etmiş. Bizimkiler harekete katılmasını istemiş küfür makinesi gibi etrafına küfürler yağdırıyormuş. Bakdılar olacak gibi değil, Zeynel’li Thta Reş’e getirmeye karar verdiler. Zeynel en son nöbetçinin silahını elinden almaya yeltenince arkadaş da silahı Zeynel’in ellerinden çekip vuruyor.”

Kadınlar şaşırmışlardı. Bahsedilen Zeynel’i tanımıyorlardı. Fakat yine de etkilenmiş, bir yandan da akşamdan öldür-dükleri tanıdık bir canı, yani Şırnaklı Zeynel’i yeniden yaşama bağışlamışlardı. Berivan da, Gülistan da ajan kavramını ve ajanların örgütlerinin içerisine neden sızdırıldığını anlayamıyorlardı. Fakat yine de ölenin tanıdıkları Zeynel olmamasının buruk sevincini yaşadılar.

sanenin içerisinde yürüyorlardı. Gülis-tan, Zeynel'in cezalandırılmasının izlerini taşıyor. Efsanelerin mazlumu gibiydi. Siyah kayalar anlamına gelen Tahta Reş'in kayaları ünlü ustalarca yapılmış dikitler misali karşılarında dikiliyordu. Kayaların her biri sanki yeryüzünde zuhreden canlılara benzercesine çizilerek yapılmış heykellerin ihtişa-mıyla ayakta dimdik duruyorlardı. İnsanların giremediği Tahte Reş'e coğrafyasına ayakbasmışlardı. Yolları Masiro Suyu'nun yamacındaki zozanlıklara kadar sürdü. Yaylalar ile yamaç arasındaki geniş kuytuluklarda konumlandılar.

Tahta Reş doğası gerillalarla daha bir güzelleşmişti. Tahte Reş'e vardıkları bir kaç gün içerisinde hummalı bir çalışma-nun içerisinde dalmışlardı. Lojistik eşyaları temin ediliyor Bes-ta'dan giden güçlerin dışında da gerilla güçleri gelerek Tahta Reş'e yerleşiyorlardı. Yerleşim yerleri hep bir elden çalışıyor-lardı. Yapılan manga yerlerinden daha fazla gücün bir kaç gün içerisinde Tahte Reş'e geleceği anlaşılıyordu. Manga yapımı için çalışanlar panayıra çıkmış çocuklar misâli şevkle çalışıyorlardı. Eskilerin bu hallerine ne Berivan, ne de Gülis-tan bir anlam verebilmişti. İçlerindeki o gizli yaşam sevin-cinin dışa vurumu muydu? Sevinçleri Tahte Reş'de taşıyor-du. Bir şey anlamayan yeniler de coşkulu çalışmadan moral alıyor, yaşama ısınıyorlardı. Tahte Reş'enin sevinç pınarlarından içiyorlardı. Her gün yeni bir grup gerilla sevinç pınarlarına ayak basıyordu. Gerillalar çoğalıyorlardı...

Gerillalar ellerindeki kamerayla Masiro Suyu'nu manzara-laştırıyorlardı. Bes-belli ki keşfetmeye çalıştıkları Kürdistan coğrafyasının büyüünün altındaydılar. Kimi gerillalar Kür-distan coğrafyasıyla büyülenirken, kimileri de bu büyüden çarpılmışcasına gizliden gizliye ağlayıp sızlıyorlardı. Gözyaş-larını gizleyenlerin çoğunluğu yaylalarından zorla toplanıp getirilmiş göçer kızlarıydı. Sivil giysileriyle ortalıklarda do-laşıp duruyorlardı. Yabancı oldukları bu ortam onlara kötü bir büyü gibi geliyor, Siyah Kayalıklar'ın yaşadığı sevinçle ortaklaşmıyorlardı. Geleceği eve gitme hayalleri süslüyordu. Bu kadınlar süreçte uygulanan 'zorunlu askerlik' kanunuyla alınmışlardı. Zorunlu askerliğin zor gücünü uygulayan Hogır'da Tahta Reş'deydi; kadınları izliyor, çoğu Tayi ve Guyi aşiretinden olan bu kadınları mercekliyordu. Kadınları mer-cek altına alışının nedenini kendisinden gayri kimseler bilmi-yordu. Fakat komutan Hogır ne yaptığını biliyormuşcasına, kendisinden emin görünüyordu. "Aydınlar yenildi, parti de artık iktidar köylülerindir, neden bu köylü kadınlar ağlayıp sızlıyorlar," diye içinden söylenip duruyordu. Kadınlara içten içe tepki duyuyordu. İşçiler ve köylüler iktidar da olacak, ezenlerden intikamlarını kendi elleriyle alacaklardı. İlk başta hareketin içerisindeki aydınların yenilmesi gerekiyordu. Ve birçok küçük burjuva düşünülmezsizin taşaltı⁵ yapılmış; sindirilmiş susturmuş ve köylülerin hizmetine sokulmuş-lardı. Değil mi ki devrim işçi-köylü devrimiydi. Aydınlar, gözlüklü küçük burjuvalar emeksizce konuşmayı, bol laf yapmayı kitaplardan öğreniyor, dağlarda yürümeyi dahi beceremiyorlarken gelip köylülerin, işçilerin emeğini kemiri-yorlardı. Emek-siz köstebekler gibi köylülerin emeğini kemi-rip duruyorlardı. Zavallı köylü

⁵ Öldürülmüşlerdi

kadınlar savaşmayacak, varıp evlerinde oturacaklardı ha! Hogır ağlayıp sızlayarak dolaşan köylü kızlarını gördükçe sinirleniyor;

“Lanet olsun sizin gibi köylü kadınlara, lanet...!” diyerek küplere biniyordu. Deliler gibi etrafında dönüp dolanırken fısıldıyordu: “Lanetli kadınlar...!”

PKK, ülkesinin topraklarındaki ilk konferansını yapacaktı. Altın kalem konferansın sonucunda sahibini bulacaktı. İki bin yılına onbir yıl kalmıştı. Kadınlar hâlâ ağlayıp sızlıyor, kurtarılmış bir ülkenin hayalini tasavvur edemiyorlardı. Konferansın itibarını köylü ordusunun disiplinini bozan yüz karası kadınların duruşları zedeleyebilirlerdi. Hogır yüzünü Tahta Reş'e dönmüş karanlığa gülümserken; “o kadar köylü erkekler var, ne diye gidip bu kadınları tutup getiriyorlar, anlayamıyorum” diyerek yaratmak istediği gerçekliğin ala-yındaydı. Kendisiyle alay eden, bıyık altından gülen insan-ların başarılı insanlar olduğu düşüncesi bir çok romanda işlense de, gerçeğe bıyık altından gülenler insanlığa verdiği zararlardan dolayı lanetlenmiştir. O Kürtlerin tarihine bir kahraman olarak geçecek miydi? Dönüyor dolanıyor kadın-lara bakıyordu. Kadınları altın kalemle ödüllendirecekler miydi, öldürecek miydi...?

Mahsum Korkmaz Akademi'sinden bir grup gelecekti. Onların ağlayan sızlayan köylü kadınları görmeleri, gerçe-ğini görmeleri-ydi. Buna izin vermeyecekti. “Kim bilir ne ka-dar küçük burjuva köstebegi vardır içlerinde.” Küçük burjuva köstebeklerinin köylü kadınlarının zavallılıklarını gör-meleri kurmak istediği köylü iktidarını zedeleyecekti. “En iyisi başbelası kadınlarla konuşup eve yolla-mak’ diye düşün-dü. Kadınların durumlarının konferansa gündem olması putlaşan heykelinin yere devrilişiydi.

Güneşe bakıyor, ışıklarının varlığını yadsırcasına içinde-kileri kinle döküyor-du; ‘Geri zekalı kadınlar! Hepinizi eve yollayacağım, hangi aptal tutup kadınları buraya getirdi? Tabi Abdullah Öcalan yoldaşın dediklerini uyguluyorlar. Devrimi kadınlar yapacakmış... Nerede görülmüştür kadının asker olduğu, deli bunlar deli!”

O gün öğleden sonra komutan Hogır'ın kadınlara toplantı yapacağı söylendi. Kadınlar çakıllı olan küçük bir arazide toplanmış Hogır'ı bekliyordular. Köylüle-rin ünlü komutanı geldi. Kadınların karşısına geçip oturdu.

“İki gündür sizleri izliyorum. Asker misiniz, kadın mısınız, ev de misiniz, dağda mısınız belli değil? Bakın hâlâ sivil giysiler üzerinizde. Bazılarınız inatlaşmış gerilla elbise-lerini giymiyormuş. Siz kadınları dağlara getiren de zaten kabahat. Ama yine de biz sizi asker olasınız diye dağlara getirdik. Ağlayıp sızlanıyorsunuz. Daha fazla başımızı ağrı-t-manızı istemiyoruz. Söyleyin bakalım kimler eve gitmek istiyor.

Ona yakın kadın el kaldırmıştı. Özellikle son bir kaç gün içerisinde yaylardan koparılp Tahta Reş alanına getirilen Tayi ve Guyi aşiretinin genç kızları hep birlikte ve bir ağızdan:

“Eve gitmek istiyoruz,” dediler. Hogır iyice sinirlenmişti:

“Bir ağızdan ciyak ciyak bağırarak yerine elinizi kaldırın, kimler olduğunu görelim. Kim eve gitmek istiyor?”

Yedi kadın gitmek için el kaldırmıştı. Gülistan ve Berivan birbirlerine baktılar. El kaldırırsalar öldürüleceklerini düşünüyordular, gözleriyle konuştular. Kararsızdılar. Hogır'a güvenmiyorlardı. Belli ki kadınların reflekslerini ölçüp ona göre davranacaktı. Emir verip zorla kadınları getir; sonra da "hanginiz eve gitmek istiyorsunuz diyerek yürekte olmayan cömertliği dilde sergile." Hogır gidecek kadınları saydıktan sonra;

"Kim kararsız, kim eve gitmek istiyor? Size soruyorum."

İlk soruşunda el kaldıranların dışındakilerden ses seda çıkmadı. Bir süre gözlerini tehditkarlıkla kadınlar üzerinde gezdirdi. Gülistan bir an kara bir büyücünün bakışlarına maruz kaldığını düşündü bir an. Kadınlardan kimisi anlı şanlı Hogır'la ilk kez karşılaşıyorlardı. Hogır buydu demek. Kadınların çoğu başını önüne eğmiş öylece kalakalmışlardı. Kadınlarda kara büyücünün bakışlarına ezeli dili olan gözleriyle karşılık verecek güç kalmamıştı.

"Bakın bundan sonra eve gitmek istiyorum diye kimse dayatmayacak. Elini kaldıranların dışında kim kararsızsa şimdi söylesin, sonra karşımıza eve gideceğim, kalmak istemiyorum diye çıkmasın. Kellesini kopartırım."

Başını önüne eğmiş kadınların korku dolu yüzleri donakaldı.

"Peki öyleyse el kaldıranlar kalsın, diğerleri gidebilir."

Berivan ve Gülistan eve gitmek isteyenleri gözyaşları içerisinde bırakarak toplantı yapılan alandan uzaklaştılar. Hogır eve gitmek isteyen kadınlarla başbaşa kaldı. Gidenler biraz uzaklaştıktan sonra konuşmaya başladı. Güneş toplantı alanındakileri ışıklarıyla yakarcasına ensesinden yakalıyordu. Uzaklaşanlar ölümün olabileceğinin ihtimalini varsayanlardı.

Güneş enselerinden yakaladığı insanların yakalarını bırakmış ufukta kaybolmakla yüzyüzeydi. Güneş yittiğinde on kadının ve bir kaç erkek gerillanın Tahte Reşe'nin yamaçlarını tırmanarak uzaklaştıkları görüldü. Artık Tahta Reş'de gözler önünde ağlayıp sızlayan, eve gitmek isteyen kadınlar yoktu. İnatçılığıyla tanınan Guyi aşiretinin inatçı kadınları eve gönderilmişti. Kürdistan'daki aşiretler arasında Guyi'lerin kafalarının bir kaya kadar sert olduğu söylenirdi. Anlı şanlı komutan Hogır Guyi kadınlarının mı inatçılığına yenilmişti? Yoksa kadınlar mı akibeti belirsiz bir zamana doğru yürüyerek inatçılıklarına yenilmişlerdi...?

Tahta Reş konferansının yapılması aylar öncesinden kararlaştırılmıştı. Konferans gerillaların geçmişlerini ve geleceklerini değerlendirecekleri bir maraton misâliydi.

Komutan Botan en başarılı komutana verilecek altın kalemle Tahte Reş'e varmak için yola çıkmıştı. Altın kalem başkanlarınca o yılın en başarılı gerillasına verilmek mak-sadıyla gönderiliyordu. Altın kalem ödülü o yıl başarılar haznesine en fazla başarılar kaydetmiş gerilanın elinden menkibeler yazacaktı. Tahte Reş

Önderlik sahasından geleceklerin duyumunu almış; gözleri yollardaydı...

On kadının Tahte Reş'ten çıkarılmasından sonra örgüt-lenmeleri yenilenmişti. Örgütlenme gelenekseldi, kadın ve erkeğin güncel dünyasının sınırlarına hap-solmuştu. Hayalleri evrenselken güncelliğin kapılarındaydılar. Kadınlar dağlara çıkmadan önce de mutfak işleriyle uğraşiyor, erkeklerse askerliğe gidiyorlardı. Değişen neydi, mekan mıydı? Oysa ki kadınlar evreni değiştirmenin uğruna dağ-lara vurmamışlar mıydı? İki gün sonra başlayacak konferans için; erkeklere kon-feransın güvenliğini sağlama, kadınlaraysa mutfak ben-zeri işlerin yapılması gö-revi verilmişti. Yeniler, eskilerin hummalı çalışmasının ve sevincinin pınarını an-lıyorlardı. O güne kadar sır gibi saklanan Tahte Reş'e gidiş nedenleri iş bölü-münde gün yüzüne çıkmıştı. Demek ki hazırlıklar kış üstlenmesine dönük değil, gerçekleştirilecek konferans içindi.

Botan eyaletindeki yirmiye yakın kadın gerilla Tahta Reş'e deydi. Kadınların ona yakını "askerlik kanunu"yla getirildi-ğinden bir önceki gün evlerine gönde-rilmişti. Geriye yirmiye yakın kadın kalmıştı. Kadınların çoğunluğu mutfak işle-riyle uğraşacaktı. Konferansa sadece üç kadın delege katılacaktı. Berivan ve Gü-listan'ın sorumlusu Rehan, Dersimli Berivan ve Botan'daki kadın gücünün so-rumlusu Küçük Güney'li Sakine konferansa katılacak şanslılardı. Sakine'yle hâlâ da tanışık sayılmazlardı. Günler ilerledi ve zaman Sakine'yi sev-dirdi. Bir sonraki gün tarihi bir gün olacak ve Cudi'nin coğrafyasında Tahta Reş'e Konferansı başlayacaktı.

Start verilmiş konferans güneşin ilk sarı ışıklarının eşli-ğinde başlamıştı. Altın kalem eğer yolda olmasaydı sarı ışık-ların altında ebem kuşağına dönüşecek, doğanın bütün renk-lerini tartışmacılara beyinleri aydınlanısın diye yansıtacaktı.

Siyah Kayalıklar yani ki Kürtçe dilinde Tahte Reş diye adlandırılan mekan ta-rihi günlerle kolkolaydı. Hareket bir yılın başarı ve başarısızlıklarının bilançosu-nu çıkarıyordu. Tartışılıyordu. Berivan ve Gülistan tartışmaların uzağınday-dılar. Altın kalem ise ta uzaklardan tartışmaları dinliyordu. Altın kalem konuşmaları dinlerken bir çocuk yüzü gibi yazacağı elleri arıyordu. Tahta Reş geceleri oldukça sakindi, gündüzleriyse beyin fırtınalarının altındaydı.

Hiç aşılmazmış gibi görünen kapkara kayalıklara yanaşıp tırmanmaya başladı. Siyah kayalıkların içerisine bir merdiven oyulmuş da merdivenden yukarıya tırmanıyormuş hissiyle durmaksızın tırmanıyordu. Merdivenlere tırmanıyor his-sini taşıyan Berivan'dı. Metrelerce aşağısında insanlar tartışıyor yabancı olduğu ülke savaşına, özlem duyduğu yaylalarına ilişkin yılları etkileyecek kararlar alınmaya çalışılıyordu. O, bir tek yaylaları biliyordu. Kayalıkların enginlikler-indeki rüzgar yaylalardaki gibi yüzünü yalıyordu.

Yemek yapmak için odun toplayacaktı. Kapkara kayaları tırmandıkça aşağıs-ındaki kayalıklarda suyla dolmuş çanaklar bırakıyordu. Çanaklara dönüşmüş kayalar alt alta dizilmiş, birbirlerine sularını taşıyordu. Travertenler gibi birbiri ardınca dizilmiş kayalıkların içindeki oyuklar küçük bir oyuktan başlayarak en büyüğüne yükselen, yükseldikçe büyüyen çanaklar gibiydiler. "Zozanlardaki kayalıklarda ne-den böylesine güzel sular yoktu," diyerek sessizce bir soru

sordu. Muhatap bulamadı.

Kapkara kayalar su dolu çanaklar, ters çevrilmiş mantarlar gibi gökyüzüne bakıyorlardı. Güneş rengini çanaklardaki sulara katıyor, yeryüzünden semalara pembe, mavi, sarı, turuncu ışıklar yükseliyordu. Kayalar uzaktan çok sert ve aşılmaz gibi gözükse de yakınlaşıldıkça girinti, çıkıntılarıyla birlikte tüm kusurları uluortadaydı. Kayalar insanlardan bir farkla ayrılıyorlardı: Kusurlarını gizleme çabası içerisinde değillerdi. Kayalar tortullaşmış püskürme volkanlardan, ta o eski zamanlardan kalmış gibiydiler. Bu mekan ve zaman korkuttuğu kadar, bir girdap gibi kendisini çekiyordu. Bir denizin girdabının dalgalarında koca kara deliğe yuvarlanan bir damla mıydı, belki de... Bir başına kayalıklardaydı. Sorularının cevabını bilmiyordu. Yaşadıkları tanımlanamaz damlalara dönüşerek der-yadaki kara deliğe kendisini sürük-lüyordu. Yirmiye yakın kadın, zamanın gide-rek sıfırlandığını hissettiklerinden sıfırın ötesinden zamana yeniden başlamak için sevmeliydi. Bereber yattığı, kaşığını, bir parça ekmeğini paylaştığı insanları sevmesi gerektiği bilincine ulaşmasa da sevgiye sürükleniyordu. Barışın yolu bir-likte yaşadığı insan-ları sevmekten geçmez miydi? Yüreği barışa açık Berivan'da Tahte Reş'enin insanlarını sevmeye başlıyordu. Bir kadın gerillayı, Apocuları na-sıl olur da sevebilirdi? Yirmi kadının arasından Gülistan'ı seviyordu. Ama birini daha sevmeye başlamıştı. Bu insan, Gülistan ve Berivan'ı girdapların gizli dolap-larından sevgisiyle çekip, Apocular'a yakınlaştıran Kü-çük Güney'li Sakine'ydi. Çok büyük bir sevgi miydi, hayır. Ama yaşama tutunmasına yetecek kadar da yoldaşlık ve sevgi kokuyordu elleri. Kayaların uçlarından yemek pişirmek için gerektiği kadar odun toplamıştı. Artık kayalıklardaki uçurumlar, yaşamdaki uç-u-rumlardan korkunç görünmüyordu. Hâlâ "kalıcısın" hissiyle sabahları uyanmı-yordu. Sırat Köprüsü gibi ince çizgide, uçurumun kıyısında-ydı. Kanatlınsa uça-bilir miydi? Korkuyordu. Çünkü kanatları oluşmadan yuvasından uzaklaşmıştı. Oysa ki Apocular bir avuç öğrenciyken tek konuşmada, yarım saatte insanları ikna eder, yaşam felsefelerinin somut ifadesi olan yaşamlarına çekerlerdi. Zaman neyi değiştirmişti? O bir avuç öğrenci ne-relerdeydi şimdi? Hâlâ soğuktan ko-runmak için bir kilo portakalı paylaşıyorlar mıydı? Hâlâ öyle güleç yüzlü ve sade miydiler? Ve hâlâ biricik gâyeleri devrimci olmak mıydı...?

Konferans günlerdir başlamıştı. Buna rağmen kadınlar hâlâ konferansa katılıp katılmama konusunda tartışıyorlardı. Bir çoğuna göre kadınların konferansa ka-tılmalarının hiçbir anlamı yoktu. Erkekler savaşmışlar; onlar başarılarını ve başa-rısızlıklarını ölçüp biçeceklerdi. Kimilerine göre onca erkek katılımın arasında birkaç kadının olması değişim yaratmayacaktı. Zaten erkekler işlerinin erbabıydı-lar. Sakine elleriyle saçlarını arkaya iterek;

"Heval konferansa katılmayacaksak dağlara çıkmamızın anlamı nedir; savaş-mak ve örgütün yaşamının her anına katılmak için gelmedik mi? Gelmediyse dağlardaki varlığı-muz anlamsızdır. Savaşı öğrenip geliştirmesek kıyıları vura-cağız. Kadınların gelişiçeğine inanıyorum. Savaşırıysak kongrelere de, konfe-ranslara da katılacağız. Parti Önderliği böyle öğretmedi, "kadın savaşmalı, katılmalı" dedi niye savaşmayalım ki! Savaşacağız da konferanslara da katılacağız."

Yeni olanlar Sakine'nin söylediklerini anlayamıyorlardı. Ama Sakine'yi sevdiklerinden anlamak adına çabalıyorlardı. Tıpkı Gülistan ve Berivan'ın Sakine'ye sevgilerinin onları Apoculur'a yakınlaştırması gibi...

Konferans tartışmaları günleri almış, Komutan Hogır kahramanlaşmıştı. Hogır'ın deyimiyle 'köylüler iktidardaydı.' Hogır kendisince uyguladığı "Askeri Kanun"un meyvele-rini topluyordu. Hogır'ı kahramanlaştıranlar konuşmalarında "Askeri Kanun"dan dem vurmaktan oturmuyorlardı. Kürdistan'daki alanlar birbirinden kopuktu. Başkanlarının en hızlı ulaştığı alan Botan'dı. Ona da en erken üç ayda ulaşabili-yordu. Bu da her alanın kendisiyle sınırlılığını getiriyordu. Her alan sınırları içerisinde kendisine kahramanlar yaratı-yordu. Hogır '88'deki tasfiyecilik üzerinden yükseliyordu. Bir yıl önce PKK'nin önder kadrolarından bir çoğu dış alanlarda tutuklanmış. İç alanlarda, yani ki dağlarda bir çok önder kadro şehit düşmüştü. Hogır, Botan alanındaki bu boşluktan yararlanarak yükseliyor. Köyleri yakıyor, yaylaları insansız kılıyordu. Bu gerçeği görenlerse suskundu. Konuşmak, Hogır'la karşı karşıya gelip savunmasız kalmaktı. Kaldı ki her geçen gün saflarındaki insan sayısı çoğalıyordu...

Hogır somutta askeri kanunu nasıl uyguladığını anlatmı-yordu. Düşünsel gelişimi önemsemediğinden mi, yoksa düşünememesinden mi bilinmez uzun konuşmazdı. Konuş-tuğundaysa hep bir pencereden bakardı. Okların kendisine yöneldiğini gördüğünde sıkışmış gibi eliyle sık sık sarı saç-larını arkaya itiyor. Kısa boylu olduğundan cüssesi küçül-dükçe küçülü-yordu. Birileri kalkıp Hogır'ın savunusuna soyunurdu. Bilinçsizce de olsa Hogır'ın adına konuştu-k-larından Hogır'ın kendisini savunusuna da, övgüsüne de ihtiyacı olmazdı. Hep tek pencereden bakardı. Hogır kendisi-ne benzeştirdiklerince anlı şanlı komutan mertebesine yükseltiliyordu.

Konferansın bitimine bir gün kala Mahsum Korkmaz Akademisi'nden gelen grup Tahte Reş'e varmıştı. Askeri törenle bütün gerillalar birbiriyle merhabalaşmışlardı. Kimi gözler yeni tanışmanın heyecanını, kimi gözler ise eski yoldaşlarını görmenin sevinciyleydi. Önderliklerine özlem-lerini sahadan gelen yoldaşları aracılığıyla gideriyorlardı. Onlar o yılın Mahsum Korkmaz Akademisi'nden gelen son yolcularıydı...

Tahta Reş'e konferansında öne çıkması gereken hareketin örgütlü iş yapmasının bir insanda temsilyiken "başarıya ulaşmak için her yol mübahtır" felsefesiyle iş yapan Hogır konferanstaki konuşmalarla başarılı kılınmıştı. Ülke içi merkez görevini yürüten ve aynı zamanda Askeri Konsey'de yer alan Hogır'ı eleştirmek medeni cesareten de öte bir cesaret istiyordu. e Mahsum Korkmaz Akademisi'nden mü-dahale olarak yola çıkan Komutan Botan Tahte Reş'e ulaştıktan sonra altın kalem Hogır'a sunulmuştu. Altın kalemi Tahte Reş'e konferansın divanında yer alan Kara Ömer, altın kalemi ödül olarak Hogır'a vermişti. Altın kalem ödül olarak Hogır'a verilse de kalemin hali hal değildi. Altın kalem tarihi bir kadının ellerinden yazmak istiyordu oysa ki Kalemin boynu büküklüğü bir kadının elleriyle yazama-yışındandı... Kadınların kimisi konferanstan altın

kalem kadar boynu bükük, kimisi savaşmak için kararlaşarak ayrıldı.

Siyah Kayalıklar'da halkın duygularına, düşüncelerine simsiyah bir örtü örten Hogır kahramanlaşmıştı. Tarihin adsız kahramanların esamesini dahi okumadan kahraman yaratma merakı Siyah Kayalıklar'da da hükmünü icra etmişti. Tarih insanların çoğunluğunun ellerini, beyinlerini Siyah Kayalıklar'da olduğu gibi girdaplarda unutmuştu.

Zulmeden ilk kurnazlığı düşündüğünden suçunu da ilkin görürdü. Hogır zulmünün sırtkanlığıyla ortalıklarda dolaşıyordu. Sırtında anaların, çocuk ve yaşlıların gözyaşları var iken günahı kâr diye sırtlayan Hogır bir kahraman mıydı? Yoksa korkunun türettiği bir efsane miydi? Korku, şiddet kimleri kahramanlaştırmamıştı ki...! Korkunun, vahşe-tin yarattığı insan psikolojilerinin dışavurumunu kahramanlık olarak tanımlayacaksak Hogır kahramandı.

Gerillalar arasında küçük ve mütevazi bir moral hazırlığı yapılmış. Tahta Reş'e alanında kahramanlaşanlarla kahra-manlaşmayanlar moral için toplanmıştı. Gülistan ve Berivan gibi yeni gerillalar ilk kez moral görecekerdi. Olacakları bilememenin merakıyla heyecanlanmışlardı. Moral düğün gibi tanımlanmıştı. Ve geceydi, düğün başlayacaktı. Ay ışığı geceyi aydınlatarak gündüze çevirmişti. Gerilladaki moral-lere saygı duruşuyla başlardı. Gerillalar saygı duruşun-dayken kadınlar onların ayakta sessizce duruşuna anlam vermemişlerdi. Ama onların davranışları sergilemeyi alış-kanlık edinmişlerdi, ayaktaydılar. Herhalde yaşanan bu du-rum kitle psikolojisi diye tanımlanıyordu? Eskiler oturdu, onlar da ardından. Gökyüzündeki aya özenircesine yarım ay şeklinde oturmuşlardı. Gökyüzünde ay, yeryüzünde ise gerillalar oturuyordu...

Morali ilkin Mervan neşelendirecekti. Maheretlerini sergi-lemek için meydan-daydı. Kocaman meydan da Mervan bir noktaydı sanki. Nenesinin ve dedesinin kavgalarını taklit ederek anlatıyordu. Bedeninin dili bir tiyatro oyuncusunu aratmıyordu. Arada bir belini tutarak, 'Belim...! Belim...!' diye inleyerek nenesinin taklitini yapıyor, eşine laf yetiştiri-yor, çorbasını karıştırıyordu. Ateşi gürleştiriyor, yakınlaşan köpeğe kepçesiyle yapıştırıyor; 'hoşt! hoşt!' diyerek köpeği korkutuyordu. Köpekle dövdüğü kepçeyi kaynayan tencere-sine koyarak karıştırıyor, söylenerek kocasına küfrediyordu.

Gülistan pür-dikkat izliyordu. Mervan'ın mimiklerini kahkahalarla karşılıyordu. Uzun zamandır gülmeyi unutmuş kadın, çocukça gülüyordu. Tahta Reş, kahkahalarla cınlı-yordu. Mervan alkışlar arasında gösterisini bitirdi. Sıra dört kişiden oluşan korodaydı. Türkülerini söyleyip bitirdiler. Gerillardan Kamuran güzel sesini semalara bıraktı. Hezil Suyu'nda şehit düşen yoldaşları anısına sözlerini yazarak, bestelemişti. O adsız kahramanlar Hezil Suyu'nun, o anaç ırmağın kollarındaydı şimdi. Yeniler Kamuran'ın sesiyle Hezil Suyu'ndan aktılar ve o adsız kahramanları yüreklerinin ulaşılmaz köşesine gizlediler. Gülistan ve Berivan gözlerine yaşlar dolmuştu. Özünde neye, kimlere ağladıklarını bilmeden ağlıyordu. Yarım ayın eşliğinde Kamuran yüreklerinde ırmak olup akıyordu. Dengbeliği dedelerinden devralmıştı, bili-nirdi. Kamuran arada bir susuyor, ay ışığına bakıyordu. Hezil Irmağı, timsah misâli ağlıyordu. Yoldaşlık büyüleyici bir esere yol

açıyordu. İnsanları ellerinden tutarak saflara, güzel günlerin aş-kına savaşa çekiyordu. Kamuran sözcüklerinin her birini ruhun-da duyumsadı. Yarım ayın en ucuna oturdu. Yeni yoldaşlarının ellerinden tutup kapıdan içeriye çekmiş; eski yoldaşları için güzelliğe dair uyarıcı olmuştu. Kamuran bu başarıyı savaş meyda-nındaki iniş çıkışlarıyla, hızla akarak, yatağından kaçarak, suyu-nu ovalardan, bayırlardan, dumanlı zirvelerden alarak yapmıştı.

Berivan, Perişan'a kadar uzanarak 'geçicilik hissinin' bir an için 'kalıcısın hissine' dönüştüğünü' zamana ve Perişan'a usulca yumuşacık bir sesle fısıldıyordu. Berivan koca bir konferansı ger-çekleştirmenin arefesindeydi. Bir türkü bir kadının yüreğine an-cak bu kadar seslenebilirdi. Öyle ki moralin geri kalan bölümü Kamuran'ın türküsünün gölgesinde kaldı...

Konferanstan sonraki günler yeni görevlerin ve düzenleme-lerin beklentisindeydi. İki yüze aşkın gerilla düzenlemelerle farklı farklı dağların doruklarını varmayı umuyordu. Fakat yönetimle-rince gücün çoğunluğunun düzenlemesi Güney'deki Hiror Dağı'na yapılmıştı. Hiror Dağı'nda kurulacak kampta eğitilecekler-di. Askeri Kanun'la alınan beyinler askeri yaşamlarını tanımalıydı. Zorunluluğun bilinci olmadan insan şu koca dünyadaki var-lıklarını anlamlandıramazlardı ki?

Güç ikiye ayrıldı. Yolları aşmaya başladılar. Birinci grupta kaderdaş olan Berivan ve Gülistan yolları arşınılıyordu. Düzenle-meler öncesindeki endişeleri yok olup gitmişti. Tahte Reş'e yani Kara Kayalıklar kara bir leke olarak tarih sayfaları arasında yer alacak mıydı? Yoksa altın kalem mücadelesini sürdürecekti miydi?

Hogır başarıların komutanı olarak grubla yürüyordu. Kendi-sine altın kalemi bahşeden coğrafyaya son kez baktı ve ilerledi...

6

Zamana başarılar bahşettiklerini düşünerek gökleri delen dağları aşıyorlardı. Yürüdüğü yollar tanıdık olmasa da Pertafin'in adına aşınaydı. 'Pertafin'e ulaşacağız' dediklerin-de Berivan;

"Pertafin'de halam var," dedi. Komutanları halasının evi-ne gitmesine izin vermişlerdi. Gruptan ayrılarak birkaç yol-daşıyla ilerledi. Gerillaların yalnız başına hareket etmemeleri yaşamsal bir kuraldı. Düşmanla nerede ve ne zaman karşılaşacakları bilinmezdi. Ne halasını, ne de evini tanıyordu.

Halası Jirkili biriyle evliydi. Pertafin'i ve halasını sık sık duyar, merak eder ve görmeyi isterdi. Ama hiçbir zaman ne Pertafin'i ne de halasını görememişti. Per-

tafin yolculuğu halasıyla tanışmasına vesile olacaktı. Karşılaştıkları ilk evin kapısını çalmışlardı. İçeriye geçip oturdular. Yabancı evde aşına oldukları bir sima arıyorlardı. Kimsecikler yoktu.

Simalardan birini tanıdık kılamayınca halasının ve eşinin isimlerini vererek çağırttı. Az sonra iki genç kadın kapıdan giriverdi. "Birileriniz annemi tanıyor-muşsunuz" diyerek ce-vap bekleyen gözlerle baktılar. Gelenler genç gerillalarla aynı yaşıydılar. Birbirlerine bu kadar yabancı ve bir o kadar da yakındılar. Berivan gülümsedi. "Tanıdığınız benim" dedi. Gülistan, "Bir de ben" dedi ve tokalaştılar. Oturdular. Uzak-lık ve yakınlıkları arasında gidip geldiler. Kızlarının dave-tiyle gerillalar halasının evine vardılar. Halası, yeğenlerini bir yabancından öte, buzdan bakışlarla karşıladı. Halasının kocası Müdür'ü çok duymuşlardı. Uzak da olsa yıllarca halasının eşinin övgüsünü duymuşlardı. Bir çift meraklı göz Müdür'ü aradı, göremeyince Gülistan;

"Hala, Müdür eniştem nerede?"

Kadıncağızın az önceki buzdan gözleri eriyerek buğulan-mıştı. Karşılaşmak istemediği soruyla aniden karşılaşınca dudakları büzölmeye başladı. Ağlayan bir çocuktaki gibi. Gözler kadının buğulu gözlerindeydi. Dudaklar suskun, cevap bekliyordu.

"Müdür, PKK'lilerce öldüröldü."

Dudaklar kenetlendi, suskunluk arttı. Ta uzaklardan adını-şanını duydukları, diyarlarında herkesce tanınan halalarının kocası Müdür neden öldürölsün ki? Suskun dudaklar hareketlerinden utansalar da konuşmak zorun-daydılar. Susmak mevcutu değiştirmezdi.

"Neden öldüröldü."

"Türklerle ilişkisi olduğu için, Müdür'ü de öldürdüler oğlumu da!"

'Oğlumu da!' deyişi halasıyla aynı mekanı paylaşan geril-laların şah damarlarında patladı. Eski gerillalar yaşanan ola-yın nedenlerine yoğunlaşırken yeğenleri halalarının acılarını yürekleriyle paylaştılar.

Acılar içindeki kadın;

"Müdür'ün hem, Tür askerleriyle, hem de yoldaşlarınızla ilişkisi vardı. Kaç kez bu durumun başına belalar açacağını söyledim. Fakat dinlemedi, son dönemlerde askerlerle bağ-larını koparmaya çalışıyor, askerler zorluyordu. Hogır köyü bastı. Müdürü askerlere yardım ettiklerini söyleyerek köy meydanında ibret-i alem namına kurşuna dizeceklerdi. Oğ-lum babasını korumaya çalıştı. Oğlumu da kurşunladılar. Eşimi de, oğlumu da kaybettim. Olay, üç ay önce yaşandı."

Kadının konuşmalarıyla birlikte suskunluk sis gibi ortamı kapladı. Halasının eşini öldürenler yoldaşlarıydı. Acılı ka-dının sorumlu tuttuklarıysa eşini ve oğlunu kendisine bağışlayacaklarını, öldürmeyeceklerini düşündükleri yeğenleriydi. Ki sorumlu tutulan yeğenler, PKK'lilerin kapısını ara-layarak ikircikli adımlarla artık içeri girmişlerdi. Zaman suskun, utangaç insanların kenetli dudakları suskundu.

Yaşamın acımasızlığının acılarıyla yüzünü çizdiği kadın, mekandaki atmosferin tek hakimiydi. Hakim olduğu atmosferin farkındaydı. Konuşmasa

suskunluğun bir ömür boyu zamana hükmedeceğini biliyordu. Konuşmak, mekanın en acılı kadınına düşerdi, konuştu.

“Ne zaman Apocular’a katıldınız?”

“Dört aydır.”

“Pertafin’den bir yıl önce gençlerimizi zorla toplayıp gö-türdüler. Sizi de..”

Ardından gelecek soruyu tahmin edebiliyordu, sorusuna fırsat vermeden atıldı.

“Biz gönüllü olarak Apocular’a katılanlarıdanız.”

Halası burnuna yakınlaştırdığı gözbebekleriyle Gülistan’ın söylediklerine inanmayan bakışlar fırlattı.

Berivan sessiz kalmıştı. Köylerini basarak kadınları zorla gerillaya katanlar mevcut atmosferde konuşmadılar. Gülis-tan’ın verdiği cevabı atmosferin hayrına bulmuşlardı.

Acılı aile ile aralarındaki buzları eritmek için yakınlaştılar da buzlar erimiyordu. Müdür’ün ve oğlunun kurşuna dizildiği an mekanı yokladığında buğulanmaya buzlar, donarak kaskatı kesiliyordu. Sohbet kısa aralıklarla, bazen kesilerek sürüyordu.

Sofraya konulan yemekler büyük bir sesizlik içerisinde yendi. Halalarına ailelerinden haber alıp almadıklarını sordular. Köyleri çok uzaktı, akrabalar birbirlerinden haberdar değillerdi. Fakat adı yaşadığı diyarda duyulan Müdür’ün vurulduğu haberi çoktan Hine’ye ulaşmış olmalıydı. Komu-tan Hogır Müdür gibi insanların adını şanını Botan diyarından silerek kendisinin adını yazdırıyordu.

Ne kadar uzaklaşmaya çalışsalar da anlatılanlar sık sık mekanı tavaf ediyordu. Yolunda gitmeyen bir şeyler olmalıydı? Bir süre dinlendikten sonra akşama yakın evlerden çıkıp gideceklerdi. Buluşacakları saat gelmişti. Ömrünü acılarla yormuş yaşlı kadınla vedalaşmaya başladılar. Halalarına sarılıp ayrıldıklarında yaşlı kadın yalnızca yeğenlerine sarılırken erimişti. Yeğenlerinin yoldaşlarına karşı buz gibiydi. Bilinmezdi ki kendisine mi, gerillaya katılmış yeğenlerine mi ağlıyordu.

Yeğenler yoldaşlarıyla buluşmak için Pertafin meydanına yürüdüler. Meydana vardılar. Meydan, Müdür ile oğlunun ibreti alem olsun diye öldürüldüğü yerd. Yeğenler meydan-da Müdür’ün ve oğlunun aylar öncesini kanlarını arıyorlardı. Akrabalarının kanı meydandaki taşlardan birine bulaşmış olmalıydı. Gözleri anlatılanlara tanıklık yapacak bir iz ararken meydandan uzaklaşmaya başlayan yoldaşlarının ardınca yürüdüler. Pertafin meydanından dağlara tırmanan patikalara ince bir su olup aktılar.

Halasının anlattıklarını düşünüyordu. “Neden böyle... Farklı olamaz mı” demekten beynini yiyecekti. Gülistan’ın soruları yolların payına cevabsız sorular bırakıyordu.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HİROR DAĞI

1

Günaşırı ülkelerin sınırlarını aşıp, sınırlarla dörde bölün-müş Kürdistan'ın güneyine geçmişlerdi. Sınırlar ülkelerini, insanlarını dörde parçalamıştı. Sınırları aştıklarında insanla-rına yakınlaştıklarını anlamışlardı. Sınırlardaki pusular, mayınlar ve bitmez tükenmez dikenli teller dünyadaki tüm in-sanları sevmelerini engellemek, insani varlıklarına yakınlaş-malarını engellemek adına konulmuştu. Ya yüreklerindeki, beyinlerindeki sınırların dikenli tellerini hangi asırda kırıp geçeceklerdi...?

Sınırlar, yorgunlukla üstüne uzandığın güzelim toprağın altında patlayan mayınlardı. Sınırlar, pusulara yatmış sınır bekçilerinin, sevginin paylaşımcısı kadınların bedenlerini di-kenli tellere takarak boğazlamasıydı. Sınırlar aşılmalıydı.

İki kadın sınırların dilinden bihaber, mayınlı yürekleriyle Kürdistan'ın güneyindeki Metina Bölgesi'ne ulaştılar. Yollar-da, sınırlarda ne Berivan, ne de Gülistan enişterleri Müdür'ün yaşadıklarına dair cevaplar oluşturabilmişti. Sınırları aştıkça biliyorlardı; yolları ayrılmıştı.

Metina'daki Kelâ Kumruye (Kumruye Kalesi)'nin altında kalan Hiror Dağı'na yerleşmişlerdi. Kelâ Kumruye, savaş-lardan, yıkımlardan, mayınlardan sıyrılıp bir başına kalmıştı. Kumruye'nin adı, savaşların beşiğine çevrilmiş yangınlardan kurtarılmış sahifelerde gizliydi. Bir söyleme göre Kumruye kutsallık atfedilen toprakların kanlı savaşlarında kahramanca savaşmış bir Kürt kadınının adıdır. Hiror dağının yukarısın-da bulunan kale ismini o savaşkan kadından, Kumruye'den almıştır. Bir söyleme göre ise Kumruye sevdası yasaklı bir kadındır.

Metina'daki köylüler Kumruye Kalesi'ni hikâyesini şöyle anlatır: "Kumruye Metina'daki mirin(beyin) kızıdır. Büyüyüp serpilmiştir. Bir çok alıcısı mir babasının kapısına varır. Kızıyla evlenmek ister, Kumruye kimselere varmaz. Bir çok delikanlı yüreğine yol almak ister, Kumruye bütün yolları kapatır. Delikanlıların yollarını kapamıştır kapaması-na da mir kızı Kumruye günden güne süzülür. Mir, kızı Kumruye'nin derdine derman bulmak ister. Dermanın bulu-nabilmesi için ilk başta Kumruye'nin derdi teşhis edilmelidir. Kumruye'yi gözlemesi için bir gözcüyü görevlendirir. Sadık gözcünün mirine ulaştırdığı Kumruye'nin kavgalı oldukları mirin oğluna aşkıdır. Kimilerine göreyse bu aşk Kumruye'nin çobanına aşkıdır. Mir kızgındır. Kızı Kumruye nasıl olur da mir babasını düşünmeksizin kanlı bıçaklı oldukları mirin oğluna aşık olur. Mir, kızının aşık olduğu delikanlıyla gizli-den gizliye buluştuğunu öğrenmiştir. Kızıyla aşık olduğu gencin buluşmalarını engellemek için Metina'da bir kale yaptırır. Kumruye'yi kaleye kapatır. Aşıkların buluşmalarını engellemek için ise kalenin etrafını su kanallarıyla çevirmiştir. Aşk ne kale dinler, ne koca su kanallarını. Kumruye geceleri kale duvarlarına çıkarak ay ışığının altında delikanlının yü-zerek geçişini seyredalar. Aşıkları ayırması için kanala dol-durulan su, aşıkların ay ışığında yıkandıkları mekan olur. Ay ığının suya yansıyışı ve delikanlının durgun suya attığı her kulaç canlılık aşkın belirtisidir. Her kulaçta oluşan dalga yakamozları deler geçer. Delikanlının delip geçtiği bir tek suya aksetmiş ay değildir; kalenin duvarlarıdır. Delikanlı ka-lenin duvarlarını aşarak Kumruye'ye ulaşır. Bu arada Kumruye'ye talip olanlar her geçen gün çoğalır. Kalenin duvarları arasındaki Kumruye bütün delikanlıların teklifini red eder. Mir kızını çaresiz kılmak için kaleye hapsetmiştir. Kızındaki direniş miri şaşırır. Kalenin duvarları arkasındaki Kumruye'nin aşkı da, güzelliği de dillere destandır. Bir zaman sonra mir delikanlının kaleye girdiğini ve kızı Kumruye ile buluş-tuğunu öğrenir. Gecelerden bir gece aşk ve Kumruye'ye özlem delikanlının yüreğinin kapısını çalar.

Kumruye'nin çaresiz kalmayışının sebebi gün yüzüne değil ay ışığının yüzüne çıkmıştır. Mir, kale duvarlarının ve su kanallarının aşk önünde kum tanesinden de küçük bir engel olduğu sonucuna ulaşmıştır. Delikanlı sulara kulaç a-tar. Kumruye kalenin duvarları üzerinde gezinmekten yorulmuş, her zamanki yerindedir. Ay ışığı cılızlaşır. Kulaç sesleri ve suyun üstündeki dalgalar giderek çoğalır. Kulaçlar aşk olan delikanlının çemberler. Kulaçlardan oluşan çember giderek daralır. Dalgalar en sonunda bir noktada birleşir. Dalgalar tekleşmiştir. Kumruye cılız ay ığını örtünerek kale-nin duvarları üzerinden olanların tek tanığıdır. Suların içinde hançerler iner kalkar. Kumruye kendisi sulara bırakır. Ve "Ben sana aşk oldum. Ben sana aşk oldum." Hızla dalgaların ortasına düşer. Suyun dibine iner. Ve bir daha da suyun yüzeyine çıkmaz. Tam o anda ay tutulur. Her yer kapka-ranlıktır. Mirin korumaları zor bela canlarını kurtarırlar.. Delikanlının kanı suya karışır, "Kumruye...!" diyen sesi kale duvarlarına çarpar. Karanlığın içindeki son ses, aşık deli-kanlının sesidir. Yer yüzü kararmıştır. Aşıkların cansız be-denleri kale duvarını çevreleyen su kanalının içerisinde sa-baha kadar yüzer."

Bu coğrafyadaki aşıklar neden birbirine varamaz? Yoksa aşıklar birbirine vardıklarında aşk kendisini mi yitirir?

Kela Kumruye'ye ilişkin öyküler uzayıp gitse de kadınlar savaştan kadın Kumruye'nin büyüleyiciler. Kela Kumruye'nin karşısındaki Hiror'a yerleşme hazırlıklarındaydılar. Hiror Dağı'na kamp kurduktan sonra yoldaşları Kürdistan'ın diğer parçalarının sınırları aşmışlardı. Kadınlar çoğalmışlardı. Hiror'daki kadınların sayısı elli altıya ulaşmıştı. Kadınlar savaşçı kadın Kumruye'nin Kalesi'ne bakarak güçleniyorlardı. Kadınlar tarihe Kumruye Kalesi gibi bir kale bırakmak arayışında değillerdi. Kalelerin fethedildiği zamanların devri kapanmıştı. Kumruye gibi tarihe iz bırakmanın arayışındaydılar. Hangisi insanları izinden sürükleyecekti. Gülistan mı, Berivan mı? Yoksa ihanetle kolkola girip sevgiyi kör kuyulara mı salacaklardı?

Hiror Dağı'nın çevresindeki köyler bir yıl önce 1988'de Saddam'ın kullandığı kimyasal silahlarla boşaltılmıştı. Hiror Dağı'nın yamaç ve vadilerindeki sayısız köy harabeye dönmüştü. Kimyasal silahlar Hiroşima'dan sonra bir kez daha Hiror Dağı'nda galiptiler. Savaşlara beşiklik eden Hiror Dağı'nın topraklarındaki izler yeni doğmuş bir bebeğin taşıdığı izler kadar taze, yaşlı bir ananın yüzündeki izler kadar da eski. Kimyasal silahların izleri, Kumruye Kalesi kadar eski...! Kadınlar savaşlardan, kimyasal silahlardan bihaber...!

Kamplarını harabeye çevrilmiş, yakılıp yıkılmış köylerin ortasına kurmuşlardı. Hiror Dağı'nın köyleri yakılıp yıkılsa da toprağın verimliliğini yok edememişti. Kutsal topraklar ne kadar kirletilse de sanki ilahi bir güç kirlenen her karış toprağı yeniden arındırıyor, yeşile bezetiyordu. Kış ihtiyaçlarını temin etmeye başladıklarında önceden depolanmış erzaklar buldular. Halk toprağını terkederken erzaklarını depolayıp gitmişti. Ulaştıkları depolar o kış bir süreliğine de olsa topraklarının çocuklarını doyuracaktı. Buldukları depo-ları ganimet diye tanımlayıp el koyamazlardı elbet. Ama ihti-yaçları oranında kullanacaklardı.

Bir yandan erzak depoluyor, bir yandan bahçelerden meyve ve aşırıyorlardı. Sonbaharın meyvelerini toplayarak kış için hazırlıyorlardı. Elma ve ceviz kışın meyve ihtiyacını karşılayacak hatta artacaktı. Kadınlar, lanetleneceklerini düşünmeden hafifçe sararmış yaprakların arasından kıpkırmızı elmaları koparıyorlardı. "Aman Hûda duymasın diye şaka-laşıyorlardı." Gülistan elma toplamayı sevdiği kadar, yemeyi de seviyordu. Kadınlar, "Eğer Hûda birilerimizi elma bahçelerinden kovacaksa inanın kovulacak ilk kadın Gülistan'dır" diyorlardı. Gülistan konuşmalara aldırmandan gülüyordu. Kış üstlenmesini tamamladılar. Topraklarında kaçak olarak yaşasalar da, PKK tarihinde ülkelerindeki ilk eğitim kamp-larını kurmuşlardı. Eğitimler hareketin ideolojik tanımlama-sının esas alınmasıyla yürütülecekti. Tartışmalarla '89 yılının pratiğı değerlendirilecek ve dış vuracak sonuçlarla '90 yılı-nın yazında yapılması gerekenler planlanacaktı.

Eğitmcileri, kadınlardan birinci dereceden sorumlu olan Azime, K. Güney'li Sultan ve Besta'daki kadın sorumluları Rehan'dı. Erkek gerillardan siyasi eğitim verenlerin bir çoğı örgütün Merkez yönetimindeydi. Siyasi eğitimi verenler İsmail, Medeni, Dr. Baran, Mahir (Karlı) Botan ve Faik'ti.

Askeri eğitimleri başlamıştı. Karanlı Mahir askeri eğitim-lerinden birinci dereceden sorumluydu. Disiplin yaşamın her alanında, her zaman vazgeçilmez kuraldı. Karanlı Mahir eğitimlerde askerliği ilk başta beyinde, sonra da dışa yansımış biçimde oturtmaya çalışıyor. Bir dakikalık geç kalmayı, küçük bir hatayı kabul edilemez görüyordu. Disiplini bir kaç günde yoldaşlarına da yansımıştı. Disiplin anlayışının man-keniydi. Yaratmak istediği modelin mankenliğini yapıyordu. Deyim yerindeyse 'her ne arar isen kendinde ara Mekke'de, Kâbe'de değildir' misali kendisinde arıyarak dilinin söyle-diklerini, vücudunun uyguladıklarını ruhunda da yaşatı-yordu. Capcanlı yöntemlerle öğrencilerini eğitiyordu. Gün, havanın hafifçe aydınlanmasıyla başlıyordu. Gülistan göz-lerini Kumruye Kalesi'ne dikerek aydınlanmayı bekliyordu. Az sonra sabah sporları başlayacaktı. Güneş, raxtlarını beline takmış, ellerindeki silahlarıyla koşanların bedenlerini aydın-latmaya koyulurdu. Harebelerin içerisindeki spor sahasında, daire şeklinde koşan gerillalar bir sonraki turda bir öncekine göre daha da aydınlanırdı. Koşanlar her turda silahlarını havaya kaldırarak aydınlığa 'merhaba' derlerdi. Zaman, böy-lesine bir disiplin ve hareket içerisinde akıp giderdi. Gülistan son turda silahını günün ışıklarına tuttu: "Merhaba halkım, merhaba yüreğimin sızlayan yarası baba!" Spordan sonra kahvaltı yapılır. Askeri ve siyasi eğitim art arda gün içerisinde görülürdü. Bazıları Tahte Reş'e konferansını gerçekleştirilirken "kadınlar konferansa katılınsınlar mı, katıl-masınlar mı" tartışmasını anımsıyor, eğitimlerde aktifleşmeye çalışıyordu. Bazıları askerliğin disiplininden geçtiğini unutmuyor, bazı kadınlar ise unutkanlık tarlasında soluyorlardı. Unutkanlığın yaşama karşı duruşta bir hastalık türü olduğu-nu anımsayamıyorlardı.

Kamptaki eğitimlerin temposuna yetişemeyip, kaplumba-ğanın hızını aşamayanlar da olurdu.

Yapının içerisindeki yeniler PKK'deki eğitim felsefesinin yaratma iddiasını bilemediklerinden ilk başlarda duyarsız ka-labiliyorlardı. Çoğu ergenlik çağının psikolojisini yaşıyor, eğitimleri anlamlandıramıyordu. Kimileri uyuyup kalsa da Beri-van ve Gülistan anlamak için dinliyorlardı.

Yeni tanıştığı gerillaların bazılarında yardım alıyordu. Eğitim sürüyordu. Eğitim sahasının kadın sorumlusu Azi-me'nin yanına vardı. Azime Berivan'ı her zaman ki gibi sıcak karşıladı. Oturdular. Sohbet dönüp dolaştı, katılımlarında koyulaştı. Yaşamı tanımladıkça kendilerini de tanımlıyor-lardı. Ama yine de zorlanıyorlardı. Kadınlar Azime'yi sevi-yordu. Doğa sesleriyle sohbetlerine eşlik ediyordu. Kurumuş yapraklar hışırdıyorlardı. Azime katılımlarının parti tarzıyla uyuşmadığını, bir zorunluluk bilincini yineliyordu. Azime, gerçek düşüncelerini kadınlar etkilenmesin diye kendisine mi saklıyordu? Belki de örüleni sökemiyor yani çözümleyemi-yordu. Berivan, zorla katılmış olsa da, gönüllü bir asker olma sözünü Azime'ye veriyordu. Yaklaşımı 'Askeri Ka-nun'la alınan bir çok gerillayı da sorguluyor, yaşama çeke-rek bağlıyordu. Azime Berivan'ın sözüne karşın gü-lerek:

"Heval Berivan bu kampta kaç Berivan var?"

“Üç.”

“Peki üç Berivan isminin olması sizi zorlamıyor mu?”

“Zorluyor tabii. Nöbetlerde, yaşamda, görevlerde arkadaş-lar bizleri karıştırıyor. ‘Berivan’ diyorlar üçümüz aynı anda ‘Ne var’ diyoruz. Ya da isimlerimiz söylendiğinde üçümüz aynı anda ayağa fırlıyoruz, arkadaşlar gülüyorlar. Bazen han-gimizi çağır-yorlar diye beklerken bu kez çağır-anlar cevap almadıklarından sinirleniy-orlar. Benzer çok şey yaşıyorum.”

“Peki ismini değiştirmek istemez misin?”

“Hayır heval, ismimi seviyorum.”

Berivan ismini aldığı o içtima anını düşündü. O tufan gecesinde kendilerine isim takan gerillanın o gece yanlarına yaklaşarak, ‘Beni tanıdınız mı,’ deyişini...

Azime, ‘Berivan’ın koyun sağan kadın anlamına geldiğini biliyordu. Yay-lacılardan kültürüne, halkın değerlerine bağlılık güzeldi. Fakat Azime, Berivan’ın o isimden sıyrılmasını hal-kıyla, toprağıyla farklı bağlar kurmasını istiyordu. Belki ko-yun ‘meleke’ yani bir peri kadar saf, temiz bir hayvan olarak tanımlanıyordu. Koyun hem uysal, hem de verdiği süttten dolayı kutsal görülür. Koyunu sağan berivan da sütle arınıyordu. Artık Berivan koyun sağıcısı sıfatından sıyrılma-lydı. O artık gerillalaşmalı, ülkesini tanıyıp sevmesiliydi. O yaylalardaki berivan değil, halkının yaralarını sarmak için dağlara çıkarılmış bir kadın gerillaydı.

“Kim verdi, Berivan ismini nasıl aldın?”

İsmi aldığı an belleğinde capcanlıydı. Tüm canlılığıyla Azime’ye baktı.

“Bizden önce saflara katılmış bir akrabamız vardı. O bizi isimlendirdi. Azime bir yandan genç kadını dinliyor, bir yan-daysa, kadına “işte bu benim” diyebile-cek bir ismin peşinde koşturuyordu.

“Berivan senin için güzel bir isim düşünüyorum.”

Berivan, Azime’nin yüzüne baktı. Bir insan bu kadar sade olabilirdi! Azime gülüyordu. Gülerken isim düşünüyordu: “Newroz, Bermal, Gülizar, Xelat, Wel-lat...” Berivan ismimi seviyorum dese de Azime’nin nasıl bir isim bulabileceğini merak ediyordu. Sesini çıkarmadı. Bu onaylamak değil miydi? Azime konuşmaya başladı.

“Kürdistan Tarihi’ dersinde Med İmparatorluğu’ndan bahsedeceğiz. Med, Mezopotamya topraklarında kurulmuş en büyük imparatorluklardan biri. Med-ler, Kürtlerin tarih içerisindeki ilk tanımlanışı. Kürtlerin tarihi içerisinde yaşa-dıklarına dair ilk iz. Ve bu gün kendimize ait izin takibin-deyiz. Medlerin ülkesi-dir, “Medya.” Adın Medya olmalı. Bundan sonra sana Medya diyerek sesleneceğim.”

Berivan suskun karşıladı Medya’yı, ülkesini.

‘Medya’ diye içinden tekrarlardı. Birazdan içtima alınacak-tı. İçtimaya yetişmeliydi. Azime’nin yanından ayrıldı. Sevinç-lydi. İçtima sahasına ilerlerken iç sesinin sessizliğinde sürekli ‘Medya, Medya’ diye söylenip durdu. Gülistan iç-tima saha-sındaydı. Gülistan’ın yanına koştu, sevincini paylaştı. Sonra ikisi içti-maya gittiler. İçtimayı alan Azime’ydi. İlk komutları verip, günlük şiarı çektikten sonra;

“Heval bundan sonra herkes Silopi’den katılmış Berivan arkadaşı Medya diye çağırarak, Berivan arkadaş ismini değiş-tirip Medya yaptı.”

Söylediklerini bitirdiğinde Berivan’ın gözlerinin içine baktı. Kadınların umut saçan gözleri sıcacık gülümsediler. O gün Hiror Kampı, Berivan isimlerinin yarattığı karmaşadan kurtuldu. Kadınlardan Azime, Berivan isimlerini ikiye indir-miş ve uğruna savaştıkları, o güzel ve anaç ülkenin ismini kadın yoldaşlarından birine takmıştı. Perişan ismini, baba-sının ve anasının Perişan halinden mi, yoksa halkının Perişan halinden mi almıştı, bilmiyordu. Babası ismini koyarken neler düşünmüştü? Perişan babasındaki o iç acının dışa vuru-mu muydu? Yoksa babası ismini koyarken, “Ey şanlı ve ulu peri Zerdüş’tün torununun yoksul ocağına, ocağıma hoş gel-din. Gönlümün Perişan’ı hoş geldin!” mi demişti. Belki de babası, kadın olan perilerin yeryüzündeki tasavvurlarını görmüş; kadınların acılarını hissetmiş ‘periler’den hareketle yeryüzündeki kadınların perişan hallerini resmedecek bir peri kızının adlandırmıştı. Yoksa ocağını tüttürecek oğlan çocuğunun doğrulmayışı sonucu mu kendisine Perişan de-mişti? Babası sorularının cevabını alamayacağı mesafelerin uzaklığındaydı. Babasından uzaklaşarak Berivan olmuştu. Ya o ismi veren akrabası ismin kişilikle bağını düşünememişti. Bir göçer kızı olarak Berivan isminin Perişan’a yakışacağını düşünmüştü. Perişan’a Berivan ismini takan akrabasının kadınların ruhunun derinliklerindeki girdapları görememesi hakikati isimlendirilişindeki en temel et-kendi. O girdabı, Azi-me’nin ruhu farketmişti. Yaşamın bir kaderiymiş gibi bir kıyıdan bir diğer kıyıya, bir kimlikten bir başka kimliğe sürüklenmişti. Geçmişini bütünüyle yoksamadan yeni yaşa-mın iddialarına uygun bir isim almalıydı. Kadınların yaşam grafikleri perişanlıktan Medya’ya doğru tırmanmalıydı. Medya, yurdu Medya kadar yalnız ve kimsesizdi. Yurt Mücade-lesinin yollarına düşmüştü.

Eğitim ilerleyerek bir meyveye dönüşmek için çiçeğe duruyordu. Eğitimdeki savaşırların iradeleri, zorluklara da-yanabilme güçleri arttıkça yıkık köylerin, harebelerin içindeki kamplarını sırtlayarak Hiror Dağı'nın eteklerine yerleştiledi. Eğitim hızlanıp derinleştikçe gerillalar eğitimin seyrine göre seyrettiler. Kampları dağların doruklarına hergün biraz daha hızlanarak yol alıyordu.

En son birkaç gün önce kamp kurdukları mekanı değış-tirmişlerdi. Yeni kamplarında o gün ilk derslerini görecekler-di. Medya'yı tekelci yapmışlardı. Yönetimleri bir önceki günün tekmilinin değıerlendirmesini aktarıyordu. Aktarımın sonlarına yaklaştığında:

"Medya yoldaş tekelci olarak görevlendirildi."

Tekelci olduğı açıklanmıştı, sessiz kaldı. Dersten sonra ara verildi. Küçük Güney'li Sakine'nin yanına giderek;

"Heval tekellilik nedir, beni tekelci yapmışsınız?"

Sakine, Medya'nın sorusunu gülererek karşıladı.

"Kış ilerliyor, yanılmıyorsam tütünümüz azalmış. Tütün azaldığından her sabah sigara içenlere düzenli dağıtılmalı. Görevin sabahları arkadaşlara tütünü dağıtmak. İşini zama-nında ve ciddi yapmalısın. Aksatırsan sorunlar çıkar, yoldaş-larının yoğunlaşmaları dağılabılır. En küçük bir iş dahi geril-lada ciddi bir iştir. İşini ciddiyetle yapmalısın. Bir de şunu unutmadan gerekir; gerillada her görev kutsaldır. Kutsallığa göre iş yapacaksın."

Medya yoldaşının söylediklerini anladığı anlamında başı-nı salladı, derse girdi. Sakine'nin söylediklerini anlamaya çalışıyor, mekan değıştirerek uzaklara dalıyordu.

Gerillaların arasında Medya'dan farklı bir gerilla daha vardı. Kendisi bir tekelci olarak varoluşunun hududunu bili-yor muydu, bilinmez. Fakat gerillaların çoğunluğu hâlâ Hogır denilen komutanlarının bir tekelci olduğunu bilmiyordu. Seksen dokuz yılı sona ermişti. Ocak ayının ilk günleriydi. Cudî'nin coğrafyasında tufanlar estiren Hogır herkesten biha-ber, tıpkı askeri kanunla saflarına aldığı Medya gibi bir tekell-ciydi. Mahsum Korkmaz Akademisinin liderininin gönderdi-ğı altın kalemin yüreğı olsaydı şayet Hogır'ın eline geç-tiğinden bu yana vicdan azabından ölmüşü. Altın kalemin dili olsaydı ve Hogır'ın cebindeykeki tanıklık ettiklerini yaz-saydı hangi vicdansızlıkları yazmayacaktık ki! Fakat altın kalemin dili yoktu. Hogır'ın elinde durmaksızın Hogır'a övgüler diziyordu. Hogır tekelci mantığıyla, bir ağadan da fazla ünlenmiş, bir alandan bir ötekine emirler yağdırıp duruyordu. Medya da tek elden yani kendi ellerinden yoldaşlarına tütün dağıtıyordu. Medya tekelliliğini büyük bir ciddiyetle yapıyor, bir çocuğun avuçlarını andıran avuç-larıyla yoldaşlarına tütün dağıtıyordu. Tütünü, avuçlarının ve gözlerinin yardımıyla oluşturduğu terazide tartıyordu. Tütün içiciler Medya'nın adâetli ellerinden memnundular. Görevini ciddiyetle yapmışdı. Tütün torbasını her zaman sakladığı kuytuluga bırakıveriyordu. Karşıdan eğitimcileri, aynı zamanda PKK merkezi olan İsmail yoldaşı geliyordu.

"Rojbaş Hevalâ Medya, elindeki kocaman torba da neyin nesi öyle?"

"Rojbaş Heval, elimdeki tütün torbası, tekellciyim tütün dağıtıyordum."

İsmail yoldaşı uzaktan Medya'yı süzdü. Bir çocuğunkini andıran küçüçük bedenini sigaranın avuçlarına bırakmış ola-mazdı, sinirlenmişti.

"Yoksa sende mi sigara içiyorsun Hevalâ Medya?"

"Hayır içmiyorum, sadece tütün dağıtıyorum."

"Doğru söyle?"

"Doğru söylüyorum."

Medya'yı sıkboğaz ettiğini hissetti bir an. Hemen yumuşadı.

"Pekala içmiyorsan iyi yapıyorsun. Bak, Parti Önderliği genç yaştaki arkadaşların hele hele genç kadın yoldaşların sigara içmesine çok öfkeleniyor." Genç olan yoldaşlarının çocuk ya da genç tanımlamasını kabul etmediklerini hatırladı bir an. Söylediklerini farklı şeylerle tamamlama ihtiyacı hissetti. "Parti Önderliği yetişkinlerin sigara içmesini de doğru bulmuyor. Bir de Hevalâ Berivan sizin de yaşınız küçük ama bir yetişkin gibisiniz, bir gerillasınız. Yaşınız da çok büyük değil şimdiden sigara içmeye başlarsınız yol yürüyüşlerinde zorlanır güçlü, savaşkan bir gerilla olamazsınız. Sağlığınız için çok tehlikeli. Bazen bizim küçük burjuvaların gerilla ro-mantizmine sigara eşlik eder. Fakat dedim ya gerilla doğal-dır, doğaya zarar veren maddeleri sevmez. Sigara içmez. Bir sorayım kimler sigara içiyor, içmiyor. Sana kurnazlık yapmışlar. Yenisin, bir de içmiyorsan, dağıtmanı daha uygun görmüşler. Çünkü; bazı arkadaşlarımızın kötü alışkanlıkları var. Bazen ahbablarına ayrıcalıklı yaklaşabiliyorlar."

Kadına bakıp düşündü. Medya yeniydi. Yaşama hizmet etmek, insanları yaşama bağlı kılırdı. Medya bunun için görevlendirilmiş olmalıydı. Ama bunu Medya'ya söyleye-mezdi. "Kurnazlar...!" diyerek gülümsedi, uzaklaştı. Az son-ra başlayacak dersi İsmail verecekti. Derse girdiler. Derse yeni yoldaşlarının sigara içmesini doğru bulmadığının uyarısıyla başladı.

3

1990 yılı Ortadoğu halkları açısından zorlu ve ateşli bir yıl olacaktı. Gerillaların ona göre eğitiliyordu.

Siyasi eğitimlerinde Kürdistan tarihi, yurtseverlik konuları işlenip bitirilmişti. Son onbeş gündür başlayan parti tarihi dersleriyse yoğunlaşarak sürüyordu. Askeri eğitimlerindeyse suikast konusunda derinleşiyorlardı. Kamplarını daha da yükseltilere çıkardılar. Kamplarını Hiror'a yavaş yavaş tırma-nışının anlamı eğitimdeki sıçramaydı. Her tırmanış yeni bir aşamaya ulaşmanın göstergesiydi. Hiror Dağı'nın zirvesine ramak kalmıştı.

Eğitim devresinin Hiror dağının zirvesiyle sonuçlanacağını bilenler devrenin son günlerini yaşadıklarını da bilirlerdi. Eğitim-leri zirvelere ulaştıkça Gülistan kesin ve net konuşuyordu. Genç beyni hızla karanlıktan kaçarak aydınlanıyordu.

Gerillalar eğitimdeydiler. Bir grubun geldiğini belirterek eğitime ara verdiler.

geleceğini söyleyerek eğitime ara verdi-ler. İç eyaletlerdeki bir grub komutanları Botan'la kamp-larına varmak üzereydiler. Nizamiyecilerinden aldıkları işaretlelerden gelenlerin yakınlaştığını anladılar. Karşılama töreni için sıraya dizildiler. Beklenenler göründüler. Komutanları Botan'ın etrafında korumalarıyla öndeydi. Bekleyen yoldaş-larıyla tokalaşmaya başladı. Tahta Reş konferansından sonra kimsecikler Botan'ı görememişti. Böyle apansız gelişinin bir anlamı olmalıydı.

Askeri tören bitti. Gelenlerin dışındaki Hiror Kamp'ının sakinleri araladıkları derslerini sürdürdüler. Ertesi gün ko-mutanları Botan Hiror'un sakinleriyle toplantı yapıyordu. Önderlerinin sürece ilişkin talimatının okunacağını söyledi. Çözümleme yoğunlaşmalarını rotaya koyacaktı. Gülistan'ın komutanları Botan'la ilk karşılaşmasıydı. Gerillalar tıpkı Gü-listan gibi okunacak talimatın merakındaydılar. Okunan ilk talimat dünyadaki son durumun siyasal haritasını çiziyordu. İlk talimattan sonra ara verildi. Önderlikleri ufuklarını geniş-letmişti. Ders arasında huzurlu ve neşeliydiler. Ders arasını uzatadan içeri girip ikinci talimatın okunmasına geçtiler. Ho-ır'ı ve Tahta Reş'e konferansına ayna tutuyordu. Gerillalar aynaya bakıyorlardı. Kimisi bir yabancıya bakar gibi kendisi-ne bakıyordu. Önderleri konferansın sosyalist çizgiye ters düştüğünü değerlendiriyor, konferansın Apocu felsefeye zıtlığını ortaya koyuyordu. Hogır'la konferans zeminini pay-laşanları eleştiriyordu. Eleştirilere karşın kimse aynadaki yansımasına bakmıyordu. Köylülerin iktidarda olduğu an-layışının halk savaşını gerileteceğini, sosyalist bakış açısının zayıflatacağını sık sık vurguluyordu. Halkı baskı altına alarak yüzlerce genci zorla saflara almak, o gençlerin yaşamıyla oynamaktıra yakın cümleler okunduğunda Medya ve Gülis-tan bakiştılar. Hogır'a dair değerlendirmeler okunduğunda gelenlerin amacı parıldadı.

Eğitim ortamı sessizdi. Mekana bir kibrit çöpü düşse, mahşer gününün geldiğini bildiren İsrail'in sura üflemesi gibi bir sese kaynaklık edecek, pür dik-kat kesilmiş kulakları sağırlaştıracaktı.

Talimatın Hogır'a ilişkin kısmı sürüyordu. Askeri Ka-nun'un uygulanma biçimini eleştiriyordu. Halktan ve mili-tanlardan alınan raporların 'Askeri Kanun'un uygulanışında tahribatlara yol açtığını değerlendiriyordu. Haberlerde yansı-yış biçiminden Hogır'ın tarzının halkı zorladığı kısa kısa cümlelerle anlatılıyordu. Botan'da Hogır tarzının PKK tarihi-nin seyrinde bir tasfiyeci olarak dışa vurmuş, Kör Cemal anlayışının bir devamı olduğu tutulan aynadan yansıyordu. Sınıf intiharının değil de, köylü sınıfının parti çizgisini intihar konumuna getirdiği cümleleri netti. Kullanılan sade dil, militanın gerçeği kavramasına dönüktü. Askeri Kanun'unun uygulanışına maruz kalanların ve uygulayanların gözleri buğulanarak mekan sisli bir atmosfere dönüştü. Gözlerin buğulanması iki sebepleydi: Birincisi, uygulamaya maruz kalanların "Apocular iyi insanlardır, zıttına işleyen bir durum var" düşüncesinin doğrulanışı yarattığı ruh haliydi. İkincisi, kanunu uygulayanların ufuklarının yüreklerinin küçük olu-şuna karşın, Önderliklerinin engin yüreğinin yüreklerini kucaklamasının yarattığı ruh haliydi gözlerin buğulanışına sebep.

Gülistan ve Medya, Hine Köyü'ne, o devranı tufan gecesine arkalarında bırak-

tıkları ağıtlara, gözleri yaşlı kardeş-lerine uzandılar. Bilinçsiz bir içsel sezgiyle içlerinde 'Apocu-lar böyle olamaz' demişlerdi. Yüreklerinin söylediklerini şim-di daha iyi anlıyorlardı ve yine yüreklerinin söyledikleriyle yürümeye devam edeceklerdi.

Onlar hergün yaşamı paylaştıkları Hiror Kampı'nda Apocular'ı gözleriyle görüyor, yürekleriyle hissediyorlardı. Talimat alkış tufanıyla bitirildi.

Medya talimatı dinledikçe yaşadıklarının tek ifadesi olan, "Halka haksızlık yapılıyor"u bulmuştu. Talimattaki cesaretili insana hayran kalıyordu. "O bizi anlar" diyordu. Bilinci söylenenleri anlayacak güçte değildi fakat biliyordu ki damın üstünde uyur halde bıraktığı kardeşleri acılar içeri-sindeydi. Ve ağlayan kadınların ve yaşlı erkeklerin gözpınar-larından akan gözyaşları sevinç gözyaşları değildi. Yüz yıllar-dan beri bir imbikten süzölmüş acının gözyaşlarıydı. Ve biliyorlardı ki kilometrelerce ötede de olsa kendilerini hisse-den, duyumsayan, ve nüvelerden güçlü sonuçlara vararak yüreklerini bir anda kucaklayan Önderleri vardı.

Demek ki Apoculuk, kariyerlerini militan yapının önüne uçurum yapmış komutanlık değildi. Apoculuk kilometrelerce öteden insanların acılarını ve sevinçlerini en küçük ayrıntı-larına kadar duyumsamaktı. Geçicilik hissini bırakıp yüre-ğinde kalıcılaşacağı önderi bulmuştu. Ve o his şimdi daha anlamlıydı. Aylarca yüreğine tüneyerek kulağının dibinde 'sen buralarda geçicisin, geçici!' diyerek fısıldayan ses; 'buralarda kalıcısın'a dönüşmüştü. Kadın militanlar Medya'nın ellerinden tutarak Apocu dünyaya çekiyorlardı. Hine'den, içindeki acılar zindanından sıyrıldı. Yaşamı duyumsuyordu.

Cudiler bir bahara daha gebeydi, Medya ise Medyalaş-maya, aydınlanmaya gebeydi. Sonbahar ve kıştan sonra herşeyi dengeleyen doğa yaşamını da dengelemiş yaşamı mevsimlere bölünmüştü. Bir başka mevsime merhaba diyordu. O his kulağının dibinde, 'buralarda kalıcısın' diyor-du. Tıpkı bir tohum gibi toprağa düşecek, boy verecekti. His-settiklerinde, o gizil beninde yanılmamış olmasına içten içe sevindi.

Tartışmalar ilerledikçe çelişkiler çıkıyordu. İdeolojide de-rinleşmemiş ve Hogır tarafından ön plana çıkarılmış kimi gerillalar Hogır'a çok bağlanmışlardı. Anlamakta zorlanıyor, yapılanlara anlam veremediklerini dillendiriyorlardı. Talimattan önce de 'askeri kanun'un uygulanışına ilişkin tartış-malar geliştirilmiş, Hogır'ın ismi tanımlanmasa da okların yönü Hogır'a dönmüştü. Eleştiri oklarını, Hogır'ın gözlerine perde çektiği orta kademe göğüsleme yarışına girmişti.

Talimat, halka uygulanan baskının yanlışlığını vurgu-layan kaç cümleye yer vermişti, hatırlamıyordu. Tartışmalar uzadıkça uzuyordu... Sessizlik her yanı kaplıyordu.

Uzun bir sessizliğin ardından yürütölen tartışmalarla Hogır'ın kirli çamaşır-ları bir bir ortaya dökölüyordu. Kamp Hiror Dağı'nın doruklarına tırmanıyor; eğitim doruklaşıyor-du. Çelişkiler dorukta, kıran kırana çatışıyor-du. Sıcak muharebede Medeni ayaktaydı.

"Bu örgütte köleler ve ağalar var, köylü felsefesi hakim, ağa-kul, ağa-kahya,

şeyh-mürîd gibi ilişkililiyor, yaşıyoruz. Bu devrimciliğe sığmaz, yanlış bir anlayış ve yaşam biçimi-dir. İntihara sürüklemek istediğimiz küçük burjuva ve köylü sınıfı çatışmıyor. Köylülük yaşama hakim kılınmaya çalışılıyor. Devrimcilik ilişkisi yerine; köylünün bir köylüyle ilişki biçimi yansıyor. Bir köylü grubu çeteleşerek saflarımıza hakim olmaya çalışıyor. Kölelik ve ağalık ilişkisi saflarımızda kabul edilemez.”

Dr. Baran gözlerini iri iri açmış sabırsızlıkla Medeni'nin konuşmasının bitmesini bekliyordu. O da bütün alan yöne-timleri gibi uzak bir alandan Hiror Kampı'na varmış. Kış boyu yürütülen ideolojik eğitime katılmış. Önderliklerinin sınırlar aşarak gelen talimatının konu edildiği eğitimlerine Dr. Baran'la birlikte bütün yönetimler de katılmışlardı. Dr. Baran Medeni'nin konuşmasını sabırsızlıkla dinlemişti Medeni'nin son kelimesinden sonra söz hakkı isteyerek ayağa kalktı.

“Medeni yoldaş ‘saflarımızda ağalar ve köleler var’ diyor. Peki ona sormak gerekmez mi? Hadi ben ağayım, siz niye bana kölelik yapıyorsunuz. Ağalardan kurtulmak için dağla-ra çıkmadınız mı? Neden yeni ağalara ihtiyaç duyuyorsunuz, neden yeni ağalar yaratıyorsunuz? Neden ağaysam bana köle oluyorsunuz, kul oluyorsun? Ağaları yaratan ve büyüten bizleriz.” Dr. Baran çözümü tabana indiriyor, çözümün ancak ideolojide derinleşen insan gerçeğinde gelişebileceğini vurguluyor. Kendisinden çıkarak konuşmasında dile getirdiği kıyıları varıyordu. Tahrik eden, inciten, uslubunuysa bilinçli kullanıyor, köleliğin can damarına dokunarak insan-ların köleleşen yanlarını sorgulamaya itiyordu. Çok somut koyduğu olay ve örneklerle yapının anlaması için tartışmaları derinleştiriyor, kendisinden çıkarak kendisine akıyordu.

Medya anlamaya çalışıyor, ilişki yaşam tarzını gözden geçiriyordu. Hâlâ hiçbir emek sarfetmediği, hiçbir eyleme katılmadığı ama yaşamlarını paylaştığı gerillaların halkın ezil-mesine nasıl basamak olduğunu anlamaya çalışıyordu.

Pertafin yollarında bıraktığı zavallı halasını hatırladı. Acaba kocası Müdür de mi halka uygulanan baskıdan nasi-bini almıştı? Yoksa düşmanla girdiği işbirliği yüzünden öl-dürülmesi mi gerekiyordu? Başka türlü olamaz mıydı? Ya köylerdeki baskını, baskının açtığı yaraları kim saracaktı. Hogır'ın kadınları toplayarak eve göndermek için yaptığı konuşmayı, kendisini iten buz gibi soğukluğu hatırladı. Tek kelimeyle hâlâ yaşamına ortak olduğu insanları anlamıyordu.

Anlamak başarının yarısıdır denilir, anlayamıyorsa başa-ramayacak mıydı? O da diğer yeniler gibi anladığı gerçeğin damlalarını uygulama kararlılığına ulaşıyor, acılarını anla-yana yakınlaşmaya çalışıyordu. Haklılığını gün yüzüne sereni, ismi anıldığında yoldaşlarının yüzlerine umutlu bir gülüş kondurana sevmeye başlamıştı.

İşte korkunun ve yer yerde inancın kahramanlaştırdığı Hogır'ın putu kırılıyordu. Hogır dinlememiş, ağa kiran baş kesen misali gönlünce ve keyfince insanları dağlara toplamıştı. ‘İktidar köylülerindir’ demişti. Köylülerin iktidarını köylülerin göz yaşları üzerinden geliştirmişti. Öyle ki ne iktidarda olan köylüler yani Medyalar-Gülistanlar, ne de köylü iktidarına tabi olan aristokratlar, küçük

burjuvalar köylü iktidarından memnundu.

Ne gariptir ki Hogır'ın kurduğu köylü iktidarı en fazla köylülere zülmediyordu. Önderleri yaşananları çözümlüyor-du: "Biz en yoksulların hareketiyiz. Harekete katılanların çoğunun köken olarak köylüdür. En değme küçük burju-vazisin de dahi köylü zihniyeti, ruhsal şekillenmesi az çok görülür. Yani Kürdistan coğrafyasında sınıflar içiçe geçmiştir. Ama bu, köylünün dar sınırlarının düşüncesi partiye, kan-ter içinde verilen mücadeleye hakim olacak anlamına da gelmi-yor. Köken olarak köylü olsalar da, sınıf intiharı yapılacaktır. Tıpkı küçük burjuvazinin yapmak zorunda kaldığı gibi. Bir çok sınıfın içiçe geçtiği o karmaşık orta sınıf şekillenmesi, o ortayolcu kimlik de aşılacaktır. İnsana yaraşır olana yürünecektir."

Önderleri dünyalarını çözümlerken, Medya köylü sınıfını dahi çözememiş, ilk defa sınıf çelişisini garipsediği insan-larla karşılaşınca yaşamıştı. Ona göre ezen yoksulluktu. Yok-sulluktan, çaresizlikten adı Perişan konulmamış mıydı? Yok-sulluk altında inim inim inleyen köylüler olduğu gibi varlık içinde yüzen ağaları da vardı. Medya'nın böylesine zorlan-ması nedensiz değildi. Bir türlü anlayamadı, yokluk-varlık çelişisini. Yokluk ailesini, köyünü kasıp kavuruyordu. Var-lık ise ona göre yoksulluğun varoluşuydu. Yokluk olmadan varlık tanımlanamazdı. Çok çalışarak varlıklı olacaklarını sanıyorlardı. Günün yirmi dört saati yaylalarda hayvanlarla uğraşıyor, çalışıyorlardı. Fakat yine de bir türlü varlık gelip evlerine doldurmuyor hep bir boşluk varoluyordu. Yokluk ağıtlarıyla, ninnileriyle bir yayladan bir yaylaya peşlerinden koşuşturup duruyordu. Zaman ilerledikçe yokluk onları sevdi, onlar da yoksulluğu sevdi. Yoksulluk çok yükseklerde ulaşamadıkları bir şeyi daha onlara bağışlamıştı; el altına kurulu pazarlarda kölelik, dil üstüne kurulu pazarlardaysa sahte peygamberlere kulluk. Hogır, 'iktidar köylülerindir' diyor, peygamber demiyordu. Köylülerin iktidar oluşunu niceliklerinin fazlalığına bağlıyor, küçük burjuvaziye küçümseyerek devletle işbirliği yapmış ajan grubu olarak bakıyor-du. Her karşı çıkışlarında Hogır'dan aldıkları yanıt: "Devletin ajanları-sınız!" oluyordu.

Medya artık emindi, Apocular onları zorla evlerinden koparıp getirenler değildi. Apocular Azime benzeri yoldaş-ları, insanlarıydı. Apoculuk Azimece bir gülüş, sımsıcak bir yüreği-ydi. Talimatın en sonunda sıcak gülüşlere, sıcak yü-reklere çağrı vardı.

Medya'da artık sukûnetle kabullendiği yaşamın içerisinde bilinç düzeyinin geliştirilmesi, yaşamı tanınmasının zorunlu-luğunu daha yakıcı bir şekilde kavriyordu. Yaşananların bir yarısı Hogır'ın anlayışından kaynaklansa da savaşçıların sa-vaşı anlamamaları elmanın öbür yarısıydı.

Medya'nın gözleri bir an Gülistan'a ilişti. Gülistan düşü-nüyordu, yanan köy-ler ve yanan anaların yüreğinden hâlâ dumanlar tütme-kteydi. Tartışmaları yürüt-tükçe bir efsane gibi yayılanları anımsadı: Katır kervanlarının heybelerinde çocuklar vardı. Heybelerin içerisindeki çocukların ancak kafaları görülebiliyordu. Çocukların annelerinin feryadı-fi-ganı ile dağlara doğru yükseliyorlardı. Kürt çocukları yangın yerinden mal kaçırılırcasına analarının savunmasız kucağın-dan

kaçırılıyorlardı. Bir coğrafya bir halk yanıyor, Hogır yan-gınların içinden çıkarak kahramanlaşıyordu. Tahta Reş'de Hogır'a taktim edilen altın kalem Hogır'ın ellerinde bağrın-dan koptuğu halkına fermanlar yazıyordu. Altın kalem, gözyaşı ve kan damlıyordu. Artık ölüm fermanları dizen kalemlerin gözyaşları bir sonraki yüz yıla taşmamalıydı. Ve kadınlar savaşları bir sonra ki yüz yıla taşırmanın arayışındaydılar.

4

Sabırsızlıkla bekledikleri bahar artık gelmeli, harekete geçmeliydiler. Suların çağıldadığı, yeşilin her zamankinden daha fazla kendisinin olduğu bahar artık gelmeli, ağlayan Kürt kadınlarının yaraları sarılmalıydı.

Kelê Kumruye'nin aşağısından başlayarak Hiror Dağı'nın doruklarına tırmanan kamptaki eğitim sona erecekti. Kela Kumruye'nin karşısında 8 Mart Dünya Kadınlar Günü kutlanacaktı. Savaşkan kadın Kumruye tarihin külleri arasından atıyla sıyrılıp gelmişti. Hiror Dağının zirvesinden 8 Mart'ı kutlayan kadınları izliyordu. Kumruye kutsadığı topraklarında bir gün kadınların kazanacağını biliyordu. Kadınların kazanacağı gün yakınlaşmış mıydı ki kadınlar baharı karşılı-yorlardı? Gerilla kadınlar yakılıp yıkılmış harabelere el basarak kutsal topraklarda arınacaklarına dair yemin içiyorlardı.

Karlar bulut kümeleri halinde toprağı sarmıştı. 8 Mart mo-ralinde ilkin genel

kadın sorumlusu Azime konuştu. Azi-me'nin açılış konuşması bütün kadın yüreklerini sımsıkı yakınlaştırıp ısıtmıştı. Kadınlar da Hiror Kampı'nda erkek gerillalar gibi iki bölük halinde üstlenmişlerdi. Azime, farklı güçlerin sekiz Mart'a ilişkin mesajlarını teker teker okudu, coşkuluymdu. Medya, kendisini yurdu Medya'ya çeken Azi-me'nin duruşunu ve davranışlarını örnek alıyordu. Örnek aldığı kadını seviyordu. Heyecanını yüreğinde hissediyor, o da duygulanıyor, Azime'nin sevincine gömülüyordu.

Hiror Dağı'nın zirvelerinde kadınlar, sekiz martla ve ba-harla yeniden doğuyorlardı. Azime'nin konuşmasından son-ra moral Cizreli Bese'nin ağa kılığına girip oynadığı skeçle devam etti. Cizreli Bese kış boyunca yürüttükleri eğitimdeki tartışmalardan etkilenmiş olmalıydı, ne de olsa eğitimlerinde Kürt işbirlikçileri, feodal ağa ve beylerine dönük az tartışmamışlardı.

Bese, feodal pos bıyıklarını sıvazlıyor, etrafına emirler veriyordu. Kafasında kırk tilki geziyor ve hiçbirinin kuyruğu bir diğerine değmiyordu. İzleyiciler bir taraftan gülüyor, bir taraftan da eğitimlerde tartıştıkları şeyh ve ağa tanımlamalarına gidip geliyorlardı. Feodal bıyıklı Bese, ellerini arka-sında bağlayarak bir aşağıya bir yukarıya dolanıyordu: "PKK'ye katılırsam ne de güçlü bir komutan olurum" diye-rek, kollarını göbeğinin altında kavuşturuyordu. Bese, skeç-teki rolü gereği birkaç elbiseyi incecik beline bağlayarak, kocaman bir göbek yapmıştı. Gülistan ve Medya yanyana oturmuşlardı. Gülistan kahkaha tufanı arasında Medya'ya;

"O göbeğiyle nasıl dağlarda koşacak?"

"O göbeğiyle dağlarda koşmayacak. Oturacak, birileri ağa-nın hizmetçiliğini yapacak da yaşayacak. Baksana bir çok ağanın yaptıkları da alınıp değerlendirilmedi mi?"

Gülistan Medya'ya baktı, ne söyleyebilirdi ki? Bese'nin elindeki tesbihi düşmüştü. Göbeğinden dolayı eğilip alamı-yordu. Ağanın tespini yerden alamayışına gülüyordu.

Medya, ağalığın bir anlayış ve bir yaşam biçiminin birey-lerde vücut buluşu olduğunu anlamamıştı. Bütün ağaların PKK'ye katılarak diğer köylüleri, gerillaları ezdiğini ve diğer ağaları öldürdüğünü düşünüyordu. Bütün tartışmaları ağa-larda somutlaştırıyor. Bazen kendi kendisine "Niye ağaları PKK'ye katıyorlar ki katmasınlar. Katarlarsa tabi ki ağalar da gerillaları da, halkı da ezerler. PKK içerisinde de ağalardan kurtulamadık. Nereye gitsek peşimizdeler. Ağalara hizmet edilmezse ağalar yaşayabilir mi? Bizler ağalara hizmet etmez-sek ağalar yaşayamazlar" diyordu. "Sınırları da aştık ama ağalar peşimizden ayrılmadılar." Bese'nin oyunu sona ermiş en sonunda Bese ağa sahneden tekme tokat dışarı atılmıştı. Ağa sahneden indirildiğinde alkışlar kopmuştu. Gülistan Medya'ya dönerek, "Yaşamımızdaki ağaları bir kovabilseydik" dedi.

Sıra Medya'nın da içerisinde yer aldığı bir skece gelmişti. Skeç çalışmalarında utangaçlığını kırmıştı. Erkekler bütün kış boyunca mutfak, kadınlar ise fırın işleriyle uğraşmışlardı. Skeçlerine fırıncılarının bir gününü konu edinmişlerdi.

Kürdistan'ın dar mekanlarında toplumlarının biçimlendirdiği kadın olmanın psikolojisini demek ki kıramamışlardı. Medya ve üç kadın gerilla dört çuval un yapmış, dört sacın yanında duruyorlardı. Üstü başı hamur yüzü gözü is içinde bir o yana bir bu yana koşturup duruyordu. Öyle bir sinirlenmişti ki saclardan birini alıp vargücüyle ileriye fırlattı. Ekmek sacı hurdaya dönmüştü. Sinirlenerek;

“Gerilla da ekmeğin yapılışının bu kadar zor olduğunu bilsem hiç gerillaya gelir miydim” diyerek yanan bütün ekmekleri gizleyip, güzel ekmekleri öne koyuyordu. Tıpkı halde meyvelerden güzel olanları seçip tezgahın önüne koyan tablacılar gibiydi. Ekmek bitmiş yapılan ekmek hakkında bilgi veriliyordu. Yanındakiler Medya'nın bir ekmek sacını fırlatıp kırdığını söylüyorlardı. Günlük lojistik sorumluları:

“Heval Medya niye ekmek sacını fırlatın?”

“Ma niye o sac, bütün kampın ekmek beklediğini bilmiyor muydu?”

İzleyenler gülmekten kırılmıştı kırılmasına ama; kadınlar geleneksel toplum ölçülerinden kurtulamamışlar, dar düşü-nüşleri skeçlerine de yansımıştı. Skeci izleyen kadın sorum-lusu Azime bir yandan gülüyor bir yandan da; “kadın gerillalar gelişecekler, gelişecekler ve darlıklarını aşarak geniş ufuklara ulaşacaklar,” diyordu.

8 Mart 1990'da Hiror dağı eteklerinde kadınların yüzleri Kumruye Kalesi'ne dönüktü. Kendilerini arıyorlardı. Kumru-ye ki erkek tarihçilerce yazılmamış, yok sayılmış koca bir halkın savaşkan kadınının tarihiydi. Kumruye Kalesi'nde kum saatinden geçen kum tanelerini kimsecikler görmüyor-du. Kumruye Hiror'un zirvesinden atını tırısaya kaldırıp bir çılgın gibi her zamanki mekanına Kumruye Kalesi'ne yol aldı. Ve kadınlar Kumruye Kalesi'ni tarihsel arka planlarına alarak Hiror Dağı'ndan yakılan yıkılan göçertilen boş köylere baktılar. Topraktan çıkan dallar yürüyüp yeşillenmişti. Med-ya sekiz martta kendisini buldu. Sekiz martta, o bilindik ses; “Dağlarda kalıcısın. Sen ki Medya'sın bütün dağlara kucak açacaksın” diyerek kulağının dibinde fısıldayıp durdu.

Kamp Sekiz Mart'ı kutladıktan sonra yeniden harekete geç-mişti. Hiror Dağı'nın zirvesinden yamaçlarına indiler. Düzen-lemeler Hiror'un yamaçlarında yapılacaktı. Beyazın yeşile hakim olduğu sürede harabelerle yüzyüzeydiler, yıkıntılar onarılmalı, harabelerin sessizliğine ses getirilmeliydi.

Yeşilenen doğa artık yıkıntıları, harabeleri onarıp, güzel-leştirmeliydi. Onlar henüz bahar düzenlemelerini yapmadan harabe halindeki köyde her yerden yeşillikler fışkırmıştı. Taşların arasından taşların soğukluğuna inat gelincikler yaşama durmuştu. Ağaçlar rengarenk giysiler giymiş badem ağaçları bembeyaz çiçekleriyle düğünün içindeki yerlerini almışlardı. Azime, irili ufaklı bir çok taşın arasından en bü-yüğüne oturmuştu. Medya'ya yanaştı.

“Ne o dalıp gitmişsin. Doğanın dili yaşamın dilidir. Doğa-da kendisince, kendi halinde konuşur. Doğa, türküler, ağıtlar söyler, bazen şiirler okur, bazen insanlarla kıyasıya kavgaya eder. Kimi zaman ise çocuk gibi küser, bir zaman sonra küskünlüğünü unuttur, koşar koşar ve kadınların kucaklarına atılır. Kadın ve doğa en fazla birbirini anlar, ortak bir dili konuşur. Bak şu gördüklerin” eliyle az ötesinde

boy vermiş kıpkırmızı gülleri göstererek “onlara gullik derler yani ki Kürdistan Çiçeği. Biliyor musun doğa en çok da birlikte yaşadığı insanların acılarına ve sevinçlerine ortak olduğundan, onların dilleriyle bazen acı, bazen ise tatlı konuşur. Doğada ki her canlı, her çiçek tıpkı senin Cudî’ye benzediğin gibi toprağına benzer. Kürdistan Çiçeği’ne bak, aynı zaman-da ona ‘Ağlayan Çiçek’ de denilir, ağlayan çiçeğin boynu büküktür.

Birazcık büyüdükten sonra çiçek açar ve lalenin ters çevrilmiş ve dörde ayrılmış halini andırır, kıpkırmızıdır. Her küçük parçacığında küçük çiğ damlaları bulunur. Tıpkı ülke-miz Kürdistan gibi dörde ayrılmış ve her parça kendi içeri-sinde ağlayıp durur. Her ilk baharda Kürdistan Çiçeği, ‘Kür-distan’ın sömürge oluşunu hatırttır. Her ilkbahar gulliklere Kürdistan’ı özgürleştireceğimize dair söz veriyoruz. Kürdis-tan’ı özgürleştirirsek gullikler, analarımız gibi ağlamayacak-lar. Sen de şimdi benimle birlikte söz vereceksin. Sözümüzü gulliklerin özünde arayacağız. İnsanlığın özü, özümüz nere-dedir? Cudî’de mi; yoksa bütün yolların insandan çıkıp insana döndüğü insanın o gizil gücünde mi?”

Ertesi gün diploma töreni yapılacaktı. Gökyüzünden daha geniş yeşil bir örtü yeryüzüne seriliydi. Koca düzlükte geril-lalar toplanarak yeşil örtüye oturdular. Kürdistan’ın çocuk-ları ilk kez okullarından diplomalarını alacaktı. Kimileriye Medya gibi ilk kez diplomayla tanışacak ve iki sevinci bir arada yaşayacaktı. Hem on üç-on dört yıla varan ömürlerinin ilk diploması olacak, hem de diplomalarını kimlikli kıldıkları coğrafyalarından alacaklardı. On üç-on dört yıllık ömürlerine bin yıllık ömürlerini umutlarını, özlemlerini sığdıracaklardı. Özlemleri tarihten de daha eski sayılırdı belki. Uzansalar elleriyle dokunacakları kadar yakın. Tarih kadar eski Newroz günlerine Demirci Kawa’ya yakındılar. Eğitimlerle tavında dövülmüşlerdi ya; yaşadıkları zaman kadar yeniydiler, 21 Mart 1982’de zindanda direnişi harlayan Mazlum kadar çağdaşlar. Demirci Kawa ve Çağdaş Kawa Mazlum Doğan bir ovayı andıran düzlükteki gulliklerde boy veriyorlardı.

Kürdistan Çiçeği’nin dört bir yanına düzenlemeler yapı-lacaktı. Medya ve Gülistan oturmuş gerillaların içerisinde birkaç kişi gibi yeşil örtünün üstünde geziniyorlardı. Sevinçli ve buruktular. Diplomalarını alacak, belki de ayrılacaklar.

“Heval Gülistan düzenlemelerimiz farklı yerlere yapı-labilir.”

“Biliyorum, biliyorum fakat yine de senden ayrılmak iste-miyorum. Bizi aynı yerlere verseler birlikte savaşırsak...?” Cümlesini bitirmemişti.

“Ben de istiyorum, fakat sanki ayrılık kapımızı çalıyor da kapıdan çıktığımızda farklı yerlere sapacakmışız gibi geliyor. Bu yollar bizi ayıracak.”

“Biliyorum.”

“Belki kızacaksın ama söyleyeceklerim var !”

“Heval Medya neden kızacakmışım. Söyleme, tahmin ede-yim. Zorlanıyorsun ve eve gitmek istediğini söyleyeceksin. Dışa yansıyan Medya çok kararlaşmış gözükse de içteki Medya’nın ruhu hâlâ kararsız. Niye kızayım ki! Hem bu son günlerimizde seni neden inciteyim?”

Sözlerini bitirmişti. Medya’nın gözlerinin içine baktı bir garip oldu. Medya’nın

yanakları yağmurdan su toplamıştı, taşacak gibiydi.

“Çocuksun sen.”

Gülistan gülümsüyordu. Konuşmaksızın yeşil örtüyü tur-luyorlardı. Medya uzaklara, yeşilin bir başka renk kattığı doğaya bakıyordu. Doğadan âlemi ve kendisini okuyordu. Doğadan okuduğu her kitap bir bazen bir parça, bazen ise tamamen kendisini anlatıyordu.

Tufan gecesinden yeşillere bastıkları ana kadar on iki ay büyümüştü. On iki aya on iki ömür sığdırmıştı. Anne ve babası doğanın uyanışıyla birlikte yaylalara göç ediyor olmalıydılar. Göçerdiler ya neden göç edenler komşuları, uzaklardan tanıdığı insanlar değildi de hep ana ve babasıydı.

‘Ben yaylalara gelmeyeceğim’ dediğinde istediğini kabul etmeyen anne ve babasını uzun tartışmalarda sonra zorbela ikna etmişti. Her giden kendinden götürmez miydi? Sevdiklerinin her gidişinde Medya kendisini eksik, yarım hissetmişti. Ama gitmemeleri için de hiçbir zaman bir canlılık belirtisi göstermemişti. Annesi ve babası eşyalarını, çadırlarını katırlara yükleyip göçmüşlerdi. Medya karar vermişti. O yılın baharına ve neredeyse bütün yazına dam-gasını vuran “gelip geçişisin hissi” her geçen gün yüreğinde büyümüştü.

Yanaklarından birkaç damla daha taşmıştı. Medya’yı hep kendisine en yakın insan olarak tanımlamıştı. Demek Gülis-tan en yakın olduğu insanı tanımamıştı. Onun evine geri döneceğini düşünüyordu. Kendi kendisine gülerek;

“Gülistan bana çocuksun dedin, ama sen hâlâ çocuksun, çocuksun. Belki de hiçbir zaman büyümeyecek olan güzel bir çocuk!” dedi. Bu kez gülerken sesi de yükselmişti. Gülistan’a anlatmalı. Bir yıldır omuzlarında bir yük gibi taşıdığı amel defterinden kurtulmalıydı.

Gülistan bir sessizlik perisi gibi Medya’yla yürümüş ve karar verememe nedenlerine yönelik bir çok olasılık üzerinde durmuştu. En sonuncu olasılık ise bir türlü Medya’ya söyle-yemediği amcasının oğluna duyduğu ve tanımlayamadığı sevgiden dolayı yaşadığı zorlanmaydı. Olasılıkları çarpıp böl-mekten bıkmış olmalı ki Medya’ya baktı. yanakları durgun-laşmıştı. Üstelerse o anlatmakta çokça ürktüklerini dile ge-tirebilirdi.

“Evet heval Medya seni bekliyorum. Ne kadar cimrisin avuçlarını sıkı sıkıya kapatmış konuşmuyorsun. Sanki dün-yanın bütün sırlarını anlatacakmışsın gibi?”

Dünyanın bütün sırlarını anlatacak olan, dünyayla bütün sırlarını paylaşmış olan kadın bir o kadar da yalnızdı. Medya dünyaya ait olan iç dünyasında büyüttüğü sırlarını anla-tacaktı.

“Peki anlatacağım.”

“Geçen yaz neden yaylalara gitmedim, biliyor musun?”

Hayır, anlamında başını salladı. Belli ki onca yoğunlaş-tıkları arasında en son ulaştığı olasılık gerçektir. Amcasının oğlu İsmet’e karşı hissettiklerinden dolayı kalmış, yaylalara olan sevgisi İsmet’in sevgisine yenilmişti. Anlatacaklarını biliyordu, sustu.

“Anlatayım geçen yaz Apocular’a katılmak için yaylalara gitmedim. Kışın u-

zun uzun düşünüp Apocular'a katılma kararına ulaşmıştım."

Gülistan'ın kara ve iri gözleri daha da irileşmiş, gayrı ihtiyarı "nasıl" diye yüksek sesle bir refleks göstermişti.

"Böyle bir şeyi nasıl düşündün."

"Biliyorum, çok şaşırıydın. Belki de haklısın. Apocular'ın adını ilkin çocukken kadınların çeşme başlarındaki fısıltı-larından duydum. Fısıltıyla konuşuyorlardı. Fısıltılarla ulaşan sese kulak verdim. İlk başta hiç bir şey anlamamıştım. Sadece arada bir 'Apocular, Apocular' diyorlardı. Fısıltılardan bana kalan tek kelime 'Apocular'dı. Fısıltılarla dünyama giren Apocular'ı hep merak ettim, o sırrı öğrenmek istedim. An-neme, babama, akramın olan çocuklara sordum. Hiçbiri Apocular'ı tanıyamıyordu. Anlamış değilim, Apocular'ı tanıyı-yorlar mıydı, yoksa cevabını bildikleri halde sorularıma cevap mı vermiyorlardı? Bildiğim tek şey, Apocular'ı çok merak ettiğimdi."

Medya Pandora Kutusu'nu açmış, sırlarından birini açıklı-yordu. Kutusunu kaygısızca açışının biricik sebebi, kutu-sunda kötülüklerin olmayışından emin oluşuydu. Kutusunda hiçbir zaman açılmaması gereken açıldıkça derinleşecek acı-lar vardı. Ki bu acılar lanetli Kürt halkının acılarıydı...!

Kısa bir sessizlikten sonra;

"Apocular'ı çok merak ediyordum. Babam çok sık, 'kızım sen çok meraklısın, senin bu merakın başına işler açacak,' diyordu. Gülüyordum. Galiba öyle de oldu" derken hüzün-lüydü. "Daha sonra bir gece Apocular'ın köye geldiğini duyunca amcalarımın çocuklarıyla gidip izledim. Apocular çocukluğumun ilk farklılığıydı, onlara özendim. Büyüyünce Apocu olacaktım."

Medya çocukluğunu anlatıyordu. Yaşamın ilişki ve çeliş-kileri, bireylerin yaşam çizgilerini belirlemiyor muydu? Köy yaşamının ilişki ve çelişkileri Medya'nın yaşam duruşunu belirlemeliydi. Oysa ki onun yaşamını belirleyen gecenin bir saati köy kahvesinin cılız ışıkları altında puslu camların ötesindeki yaşamın en zayıf, en küçük oranındaki çelişkiye doğru yol alıyordu? Pekala bir ömrün bütün yıllarını bir biri ardınca üç yüz altmış beş defa tekrarlayabilir, yolların soğuk sularına yol alabilirdi. Yaşamla uyuşmayan ama onda en parlak bir ışık hüzmesi olan bu çelişkiye doğru neden yol alıyordu ki? Ya da köylerine ilk farklılık olarak bir ilk okul öğretmeni gelseydi öğretmen mi olacaktı? Köy çocuklarının kurduğu o ortak hayalle ortaklaşacak mıydı? Ya köye fahişe-leştirilmiş bir erkek tek farklılık olarak köylerine gelseydi, ne olacaktı? Ona mı benzeyecekti? Yüz yıllardır akan kaynaktan içtiği su belki de bir erkek fahişeye benzemesine neden olacaktı. Neydi onu Apocular'a bir girdap gibi çeken...?

Gülistan, Pandora'nın kötü olmayan sırlarını dinliyordu. Kadın anlatıyordu.

"Çocukluğumu bir ırmağın kollarına bırakalı yıllar olmuştu. Az da olsa büyümüş, bilemiyorum belki de hiç büyümemiştim. Apocular'a katılma kararı verdiğimde, Silopi Ovası sıcak yaz gecelerine gebeydi. Misafiri olduğumuz komşularımızın evinde gece ilerlemişti, herkes yatmak üze-reydi, üstüme örttüğüm ipince battaniyenin altında uyumaya çalışıyordum. Misafir olduğumuz evin kadınları yatmak üzereydi ki komşu kadınlardan biri çıkageldi. Kadınlar aralarında

fısıltıyla konuşuyorlardı. Kadınların fısıltılarından Apocu kadınların köye geldiklerini ve gidip onları göre-ceklerini öğrendim. Komşu kadınlar çıkıp gitti, ben de peş-lerinden. Apocu kadınları gördüm. Kararım kesinleşti. Apocular'a katılacaktım. Apocular'a katılma isteğim hiç durmak-sızın yüreğime ansızın dalında ürkmüş bir kuş gibi gelip konuyordu. Ve kulağımın dibindeki o kuş bana şöyle fısıldı-yordu; 'Perişan Cudî'lerin coğrafyasında geçicisin... Perişan Cudilerin coğrafyasında geçicisin..' Bu yerlerde geçicisin hissiyle yürüyor, o hisle uyuyor, o hisle kalkıyordum. İyi de Apocular'a nasıl katılacaktım, onları nerelerde bulacaktım? Kendi kendime 'kesin bu yaz köye gelirler' diyordum. Yaylalara gitmeyip köyde kalarak Apocular'a katılacaktım. Babamlar yaylalara gidince küçük kardeşlerimi de kadın başına köyde yalnız kalamam diye yanımda bıraktılar. Katılacaktım katılmasına ama nasıl katılacak küçük kardeş-lerimi ne yapacaktım? Gerilla kadınları gördükten sonra kardeşlerime bir yer bulmayı düşündüm. Komşular da, amcamlar da zorlanacaklar, kardeşlerimi kimlere bırakıp Apocular'a ulaşacaktım? En son çare, yaylalardan babamların dönmelerine az bir zaman kala katılmaktı. Böylece kardeş-lerim daha az zorlanacak; Apocular'a nasıl ve nerede katılacağımı netleştirecektim. Zaman benim için de, kardeş-lerim için de gerekliydi. Apocular'a ilişkin çok kötü şeyler de anlatılıyordu fakat onlara inanmıyor, gördüğüm Apocu kadınların insanlara zarar vereceklerini düşünmüyordum.

Gelip geçisin hissiyle cebelleşiyordum. Gelip geçicisin hissi yakamı bırakmıyordu. Karar vermiştim. Fakat nasıl ola-caktı? Bazen korkuyor, kararımdan vazgeçiyordum. En son kardeşim Ekrem'i Apocular'ın zorla götürdüklerini duydu-ğumda, demek ki 'Apocular kötüler, zulmediyorlar. Yoksa kardeşimi neden götürsünler' düşüncesine ulaştım. İçimden neden Apocular'a katılmak istedim diye kendi kendime kızıyor, kendime lanetler yağdırıyordum. Tabi bu bir kaç saat sürdü, akşam Ekrem çıkıp gelmişti. Apocular ona ne zulmetmiş, ne de zorla tutmak istemişlerdi. Bir gün içinde kaç kez kızdım kendime, kaç kez karar değiştirdim hatırla-mıyorum. 'Apocular iyi adamlardı, neden kötü düşündüm' diye kendi kendime kızdım, utandım. Aradan bir kaç gün geçmişti ki bildiğin olay yaşandı. Ekrem'i almak istediler, Ekrem'in yerine çıkıp geldim. O gece yaşadıklarımız çocuk-luğumdan beri hep katılma hayalleri kurduğum Apocular'a karşı bir tepki, bir öfke yaratmıştı. O halde Apocular'a yönelik anlatılanlar doğrudu diyor, kendi kendime çok ama çok öfkeleniyordum. Kararlıydım katılacaktım fakat zorunlu olarak katılmak zorunda kaldığım için, içsel bir direniş içim-de 'Perişan eve git, seni zorla buralarda tutamazlar,' diye şahlanan bir ata dönüşüyordu. İçimdeki insanın doğal savun-ma refleksi gelişi-yordu. Sonra kendimle çok savaştım. Artık biliyorum; gerçek: Apocular insana yüreği kadar yakın. Tıpkı Azime arkadaş gibi. Hogır gibilerse Apocuları köylülük adına ağalık yaparak öldürenlerdir. Eğitimde yeniden karar-laşırıyorum, belki tüm yönleriyle değil, belki de duygularımınla harekete ediyorum ama gerçekten Apocular'a katılmak isti-yorum. Bu istem 'Medya, Medya'nın dağlarında kalıcısın' hissine dönüşüyor." Ve o kuş, yanibaşımında durmaksızın ötüyor.

Kimbilir, belki de Medya o gün Apoculuğa ilk adımını açıklık ilkesine bağlı olarak atmıştı. Neden kadınlar her zaman yanlarında sırlarını içerisinde sakladıkları bir Pandora Kutusu'nu dolaştırıyordu ki! Pandora Kutusu'nda kötülükler saklanırmış, kötülükleri saklayanlar kadınlarmış. Medya'nın kutusunda erkeğin kadına taşıttığı kötülükler -babasının annesine benzeşmez bir kadın tipi yaratmak istemesinin damıtıldığı zerreciklerinin dışında- yoktu. Aksine beşiğinde acılarla yoğrulmuş ninniler ve de bir ömre sığdırılmayacak geçmiş ve geleceğe tekabül eden anların acıları vardı. Ondaki Pandora kutusu halkının acılarıyla simgeleşmişti. Neden kadın, dünyanın karşısında çırılçıplak oturamaz, dünyayla arasına örtüler koyardı ki? Oysa ki her insan kadın, erkek farketmeksizin dünyaya çırılçıplak gelirdi. Kadının üstüne örttüğü her örtü, siyah veyahut beyaz ellerle kadına örtülen her örtü, açıklığa ve aydınlığa ihanettedi. Kadınlar yabanıl ellerle örtülmüşken açıklıktan kaçışlarının bir anlamı var mıydı?

Medya anlatmış, o ise içindeki dalgalar kıyılara vururken dinlemişti. Yeşilliğin ortasında yürüyen kadınlar suskundu.

"Anlattıklarını neden bu kadar gizledin de paylaşmadın?"

"Paylaşsam anlayabilir miydin, paylaşmak neyi değiştire-bilirdi." Anlattığına pişman olmuş gibi duraksadı, durgun-laştı. Sonra acılarını, sevinçlerini ortaklaştığı genç kadınla yaşamının paylaşılmadık bir anının kalmadığı fikri, beyinde bir şimşek gibi çaktı. "Kendimi anlayamazken, gönüllü katıldım dediğinde sana o kadar kızarken anlatamazdım. Kaç anlatmaya karar verdim. Kaç kez yüreğine varmak üze-reyken vazgeçtim bilemezsin."

Kocaman yeşil çarşaf ayaklarının dibinde kayıyor, gele-ceğe ve umuda dair ilk tohumlar yüreklerine serpiliyordu. Gülistan suskundu; ne diyebilirdi ki! Şaşırılmıştı. Anlamaktan başka çözüm yolu yoktu; hep onun dağlara zorla çıkarıldığını düşünmüştü, yanılığının utangaçlığını yaşıyordu. Medya'ya mahcupça bakarak;

"Demek öyle ha! Benden habersiz Apocular'a katılacak-tın" dedi, güldü. Medya'ya sarılıp öpmek geçti içinden, ama dokunamazdı, o bir askerdi.

"Kimse kalmadı. Galiba arkadaşlar geldi, gidip sıramıza girelim."

Yeşil örtüde dolaşanlar, dizilmişlerdi. Koşarak yerlerini aldılar. Gerillalar esas duruşta bekliyorlardı. Diplomalarını iç eyaletlerden gelen komutanları Botan verecekti. Kısa bir konuşma yaptı. Diploma alacaklar coşkuluuydu, herkes sabırsızlık içerisinde bekliyorken, takım sırasına göre isimler okundu. Her okunan gidip bir üstleri Botan'la tokalaşıyor, diplomasını alıyor ve eski yerine varıyordu.

Medya garip bir duygu yaşıyordu. Büyük bir yükü omzundan indirip çimenlere bırakmıştı.

"Heval Medya"

İsmi duyar duymaz yerinden fırladı. Botan'nın yanına gelip durdu. O, Botan'a, Botan da kadına baktı. Medya'nın çelimsizliği, Hogır'ın çocuk mocuk demeden herkesi gerillaya getirmesinin sonuçlarından biriydi. Komutan Botan, ilk kez Medya'yı bu kadar yakından görüyordu. Tahte Reş Konferansı sırasında Medya nöbet tutmuş, konferans süresince nöbet tutan kadınların Botan'la

karşılaşma olasılıkları orta-dan kalkmıştı. Çelimsiz kadın Komutan Botan'a gözlerini dikmişti. Diplomayı yerinden alıp Medya'ya uzattı, ellerini sıktı. Medya diplomasını alıp uzaklaştı. Komutan Botan halen peşinden gözlerini bir noktaya odaklamış bakıyordu. Bir nok-taya kilitlenmiş bakışlarında kadına, çelimsiz Medya'ya üzü-lüyor muydu yoksa diplomasını alan uzaklaştığı an onu unutmuş muydu? Bir yere odaklanmış bakışlarını okumak imkansızdı. Diplomasını almış kadınsa yeşil ummanda yü-rürken heyecandan her an çimenlerin orta yerine yığılacağını hissediyordu. Birazdan yığılacak ve belki de dizleri üstünde emekleyecek; o ilk çocukluk yürüyüşünü gerçekleştirecek gücü ve yeteneğini de kendinde bulamayacaktı. O uzun yü-rüyüşten sonra sıradaki eski yerine geçip yerini aldı.

Diploma töreni sona ermiş, gerillalar bir ovayı andıran düzlüğün baharında halaya tutuşmuşlardı. Gerilla her bahar-da, her eylemden önce halaya dururdu. Mart günlerinin sı-caklığında bahar aylarının, yaz mevsiminin ve sonbaharın bütün eylemlerinin halayına, Newroz ayında tutuşuyorlardı. Kocaman düzliğe sığmayacak bir halay çemberinde döndü-ler. Newroz'a günler kalsa da halaya tutuşdukları an New-roz'u kutlar gibiydiler. Halay da Kürdistan'ın sınırlarını kaldırırcasına, sınırsızca Kürdistan'ın dört parçasına gidip geldiler.

Halaylardan sonra sıra heyecanla bekledikleri düzenleme-lere gelmişti. Bir olasılık halaya tutuşmuş bütün gerillaların yolu belki de bir daha hiç birleşmemesine ayrılacaktı. Belki, Medya ile Gülistan Cudi'ye birlikte bir daha tırmanacak, belki de aynı takımında yer alacak, belki de aynı dağın farklı eteklerinde olacaklardı. Kadınlarda olasılıkların çokluğuna gerillalar gibi alışacaklardı. Adları yaşadıkları coğrafyada silinecek miydi? Belki de bir kanalda oluk oluk kanları Fırat'a Dicle'ye akacaktı. Kanları akarak yeni sınırlar çizicekti. Belki de yeniden kirlenmiş insanları kirlerinden arındırmak için bir gemi olup Cudi'lere konacaklardı ve adları tarihin gri sayfa-larına yazılacaktı.

Ayrılık yürüyüp Medya ve Gülistan'ın ayaklarının dibin-de durdu. Apocular'daki ayrılıklar da ayrılık değildi; daha da güzelleşerek yeniden buluşmaktı. İki genç kadın o gece ayrı-lacaklardı. Kadın gücü ilk kez ülkenin içerisine o en uçtaki derinliklere takımlar halinde dağılıp sabahları ve kavgaları karşılayacaktı. Düzenlemeleri kadınlardan Azime yoldaşları okuyordu. Okunan ilk iki takımında ne Medya'nın, ne de Gülistan'ın isimleri yoktu. Okuma sırası iç eyaletlerden Botan'a gidecek isimlerdeydi. Azime elindeki kağıtı yukarıya daha da kaldırdı, okumaya devam etti.

"Ali, Sosın, Medya...." Medya isminden sonraki, virgüülü duymamış, sevinçten isminden sonraki kelimeleri duymaz olmuştu.

Yeniden Cudi'ye yüzünü dönecekti. En zayıf gördüğü ih-timal gerçekleşmişti. Umud etmenin faydasızlığından dem vuran umutsuz insanlar Medya'nın umudunun gerçekleştiği anı görmeliydiler. Umut, sevinç diye yüreğine düşmüştü. Cudi'ye, yani ki kendisine dönecekti, ya Gülistan, o nereye gidecekti? Kulaklarının bütün seslere kapalı olduğu o an isim listesinin okunması sonuçlanmış ve yönetimlerince sır gibi saklanan düzenlemeler bilinmezlik niteliklerini yitir-

miş-lerdi. Yanındaki gerillaya doğru eğilerek;

“Heval Gülistan'ın düzenlemesi nereye oldu, listeyi takip edemedim.”

“Bilmiyorum, fakat sanki Gülistan'ın ismi senin gideceğin Botan eyaletinde yoktu.”

Medya'nın rengi değişti. Hiror Kampı'nı paylaşılanların duyguları, düşünceleri yakınlaşmıştı. Gerilla Medya'nın renk değiştirmesini, Medya'yı merak edişinin nedenini anlıyordu. Ne de olsa Hiror'da birbirlerinin yaşam öykülerini az dinlemişlerdi.

Hâlâ düzenleme sırasındaydılar. Adını duyduğu andaki heyecanına kıızıyordu. Heyacanına, isim listesi bittiği halde Gülistan'ın nereye düzenlendiğini bilmemesi nedendi. Bir ömrün on üç-on dört yıllık birlikteliği o anda sona mı ermişti! Gözbebeklerinde tuttuğu acı ve sevinç göz yaşlarını utanma-dan, kendisini paramparça eden sınırlardan çekinmeden bı-raksa, acı ve sevinç yanaklarında kıyasıya kavgaya tutuşacak-tı. Buğulanan gözlerini kadın sorumlusu Azime'ye bıraktı. Azime genel uyarılarda bulunuyor, grupların ne zaman yola çıkacağına ilişkin bilgi veriyor, gidecekleri yollara dair harita-lar çiziyordu. Gerillanın kendisi aynı zamanda bir pusulaydı, dağların zirvelerinden kuşbakışı bakarak bütün arazinin derinliğine ve genişliğine haritasını çıkarandı.

Söylenecekler söylenmişti, dağıldılar. Gülistan'ın meyda-nın ötesinden yaklaştığını gördü. Düzenlemeler, yelin ku-rumuş otları savurduğu gibi, kadınların her birini bir yere savurmuştu. Kadınlar yelin bu savruluşundan memnundular. Birbirlerinden ayrılıp savrulsalar da her biri bir dağın zirvesinde özgürlük arayışında olacaktı. Gülistan yanına vardı.

“Heval Gülistan nereye düzenlemen oldu.”

“Bilmiyor musun?”

“Duymadım” diyerek Gülistan'ın gözlerine baktı. İnsanlı-ğın ilk dili olan gözlerden ayrılacaklarını anlamıştı.

“Beytülşebap ve Çatak'a gidecek takım arasındayım. Siz de Besta'ya geçeceksiniz. Botan alanında birbirimizden uzak-ta olacağız.”

Gülistan sözlerini bitirdi. Suskun ceylan gibiydi. Gerilla-larla bağları güçlenmişti. Kış boyunca psikolojilerini ayrılmak için hazırlamaya çalışsalar da birbirlerinden ayrılmaya hazır değillerdi. Bir yakınından kopmak aynı coğrafyadayken bu-luşmamak, görüşmemek kolay mıydı? Aynı mekanda Hiror Kampı'nda kış boyunca yanyana, yüzyüzeyken birbirlerini özlemelerinin hasretliklerinin bir sebebi olmalıydı? İlk defa birbirlerinden kopacak, ilk defa birbirlerini yitireceklerdi. Belki de gün gelecek, yıllar geçecek iki kadın gerilla olarak karşı karşıya oturup Cudi'nin zirvesinde sohbet edeceklerdi. Gerilla anılarından çocukluklarına uzanacaklar, ayaklarının altında kocaman Silopi ovası uzanacak ve bir bayram günü-nün yaraları sarılmış olacaktı. Çocuklar koştura koştura şeker toplayacak, genç kızlar ve erkekler salıncaklarda salınacak, türkü çığıracaktı. Köyün kadın ve erkekleri halaylar çeke-cek, yaşlılar masalların, yakılmış koca ateşlerin etrafında bağ-daş kurup oturmuş, kadınlı, çocuklu, gençli... Yaşlılar titrek elleriyle tütünlerini pipolarına yerleştirip içeceklerdi. Belki ellerinde bay-

raklar ve kleşleriyle Silopi caddelerine dağlar-dan akınlar halinde gelirken yağmalanmış kentin orta yerin-de buluşan iki ırmak olacaktı. Gözleri zaferin müjdesiyle buluşacak, kadının ilk dili olan gözlerinden zaferin müjdesini alacaktı. O zafer meydanında Basya ve Avaşın gibi bulu-şacaklardı. Belki de Cudî'nin zirvesinde kar fırtınasına tutu-lup kar bulutunun arasında savrulup gi-deceklerdi. Geriye ilk baharın çocukları kucaklamasına benzer bir yaşam öyküsü bırakacaklardı. Kar ilkin burun uçlarından başlayarak kendi-sinden vazgeçecekti ve bahar ilkin burun uçlarından sonra alınlarından ve gözlerinden başlayarak onları kucaklayacaktı. Bahar, kar suyuyla kadınların yüzlerini yıkayıp geçtiğinde kadınların yüzlerinden utanacaktı. En son altlarındaki beyaz çarşaf eriyip sulara karışacak ve etleri dirhem dirhem eriyip toprağa karışacaktı. Kemikleri yok ol-duktan yıllarca sonra dahi hiçbir insan ayağı kemiklerinin karıştığı toprağa basıp kirlletmeyecekti. Belki de insanlar bir uçak koltuğunda gökyü-zünü parsellerken, aynı gökyüzünde aynı boylamda seyre-den bir uçaktan yağın kazanlar Medya ve Gülistan'ın beden-lerini parça parça edecekti. Aylar sonra bir gezgin, kırmızıya boyanmış kayalara anlamsız anlamsız bakacak ve diyecekti ki:

“Gökyüzünden yağmur yerine kan yağmış...! Gökyü-zünden kan yağmış...!”

Zihninde birbiri ardınca sıraladığı olasılıklardan belki biri gerçekleşecek. belki de hiçbiri gerçekleşmeyecekti. Ama kesin olan bir şey vardı ki o da Medya ve Gülistan ayrılacaklardı.

Ayrılık bir kışın beyazlığının yeryüzünü kapladığı an kadar yakından kapılarını çaldı. Ayrılık neden bu kadar erken. Birbirlerine son sözlerini dahi söyleyemeden uzunca bir sarılışa dahi zaman tanımadan kucaklaşıp ayrıldılar. Herkes çantasını silahını omuzlayıp sıraya dizildi, sırayla tokalaşıp varacakları diyara yol alacaklardı.

Dizildiler. Birbiriyle tanışık, ama bir o kadar da yaban-cıydılar. Bir meydan muhaberesinde karşılarında yenilmesi gereken bir ordu var gibiydi. Birazdan bu yeşil meydanda savaş başlayacak kimi sağ, kimi yaralı, kimi şehit olacaktı? Kimi kahramanken belki de kimisi ihanet batağına saplana-cak ve dışarı da saçının tek bir teli dahi kalmadığından gerillaların yolunu şaşırması o yolcunun saç telinden tutup çekme olasılıkları dahi kalmayacaktı. Belki bir gün kimisi düşünür, kimisi yazar, kimisi de şair olacaktı. Kimisi kadın olmanın onuruyla özgürlüğü uğruna bedeninde bombalar patlatacak, kimisi bir tanrıça misali dağlarda özgürlük dansına tutuşacak, kimisi bir derviş misali Başkanları Apo'nun bahçelerinde arınmak için; doğru düşünmeyi, güzel söylemeyi öğrenecek asırların içine sığmayacak bir devrimci bir bilge olacaktı.

Vedalaşıp dağılmak için selama duracaklardı. Öndeki ilk gerilladan başlanarak yanındaki ikinci gerillayla tokalaşacak ve bu sıradaki en son yoldaşlarının elini sıkana dek sürecekti. Öndeki sıra arkadakilerin içinden çember şeklinde dönüyordu. Uzaktan o meydandakilerin gerilla olduğunu anlamayan-lar, bir ayın töreni yapıyormuş hissine kapılabilirlerdi. Geril-lalar sarmal şeklinde dönerek en ar-kaya geldiler ve ayini bitirircesine en arkadaki sıradan başlayarak uzaklaştılar. Gü-listan yapılan ayinin hareketliliğine kendisini ilk kaptıran oldu ve dönerek

Medya'nın yanına vardı. Gerillaydılar, askerdiler, yoldaştılar sımsıcak gözlerle tokalaştıktan sonra hızla sarmalın içerisinde dönmeye başladılar. Medya ve Gülistan sarmalın içinde dönüyorlardı. Buluştular. Koca bir kış ayrılık için hazırlanmışlardı. Ama yanılmışlardı. Ayrılık bu güzel bahar gününde varıp yüreklerinin kapısını çaldı-ğında ayrılığa hazır değillerdi. Birbirlerinin yüzlerini son bir kez de olsa görmek için kaş altından kaçamak bakışlar fırlattılar. Gözbebekleri bakışamadı. Baksalar ayrılığa hazır olmayacaklarını bağıracaklardı.

Gülistan en arkadaki yoldaşıyla tokalaşarak Çatak yoluna baktı. Upuzun bir yol karşısında yürüyordu. Medya'da ayın-den en son ayrılanlardandı, Gülistan'dan kısa bir zaman diliminden sonra o da yüzünü Botan'a çevirdi. Kendisinde bir eksiklik, yarımlik hissediyordu. Yarım hissettiği kendisin-den ayrılan ve upuzun yollara doğru yol alan, Gülistan'dı. Gülistan Annesiz kalmış, öksüz bir çocuk gibi Cudi anasının koynuna sığınacaktı. Medya ise Besta'nın büyülu ırmaklarına varacaktı.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YAŞAM CUDİ'DEN DOĞUYOR

1

“Ve vaki oldu ki kırk gün bittikten sonra Nuh yapmış olduğu geminin penceresini açtı ve yedi kuzgunu gönderdi. Ve o, yerde sular kuruyuncaya kadar öteye beriye gitti (BAP 8 Eski Ahit)

Cudi'de, Tufan'dan kalan sular kurumuştu. Gerillalar Cudi'nin yüzüne ayak bastıklarında Tufan'dan kalan sular kurusa da, Tufan'ın izleri hâlâ her yerdeydi. Bundandır ki yaşam her yerde yeniden yaratılacaktı.

Seyyâhları andıran gerillalar, yaşamı yeniden yaratmak ve seyyâhlar gibi Cudileri bir baştan bir başa arşınlamak için bütün kış boyunca yoğunlaştıkları Hiror Dağı'ndan yola çıkmışlar. Doğudan batıya doğru hiç durmadan yürümüşler. Zirvelerinde buzul çağlarından kalma bir zaman yaşanı-yorken, eteğindeki vadile-

rinde baharın varolduğu Kela Me-me'yi aşmış; Mihre köyünde ydiler ve dinleniyorlardı.

Her yer eskinin izleriyle doluydu. Yaşamın eski izleri, Medya'yı alıp Tufan öncesine götürüyordu. Tufan öncesinden kalan izler, hâlâ bedeninde, dar düşünce ve duygu dün-yasındaydı. Belli ki en büyük cebelleşmesini duygu akışıyla ve ruh dünyasıyla yani ki ve yaşamın kendisiyle yaşayacaktı. Ve tıpkı bir kuzgun gibi yaşama ayak basabilmek için, yaşamın gökyüzünde habire dolaşacak ve suların çekilme-siyle birlikte tâ yaşamın içine ayak basacaktı.

Mihre, Botan'da bir Asuri köyü ve yurduydı. Çünkü Mihre, Asuri kültür ve yaşamının ruhsal toplumsal şekillen-mesinin derinliğine yaşandığı yerdı. Bu yurdun etrafında birçok Asuri köyü vardı. Asuri köyleri müslümanlardan faz-lasıyla baskı görmüştü. İnsanlar baskılardan yılarak, ekme-k-su kadar bağlı oldukları yurtlarından kopmuşlardı. İnsanlar, Avrupa'nın göbeğindeki Fransa, Hollanda, İsviçre gibi dev-letlere ışınlanmış, lanetlenmişlerdi. Kimileri bu lanetliliğe belki de "göç" diyordu. Kalanlar ise baskılardan koruna-bilmek için kültürlerine sıkı sıkıya kenetlenmiş, üzerlerinde baskı kurmak isteyen Türk Devleti'ne karşı direnişlerini sürdürüyorlardı. Asurilerin kendilerini katledenlerle ilişki-lerinin olması Asuri halkının barışsever ve bağışlayıcı olma-sından mıydı yoksa bağışlamanın büyüklüğüne ermelerinden miydi? Yeryüzündeki en kadim halklardan olan Asuriler gözlemleyenlerde şu hissi uyandırıyordu; soyu tükenmek üzere olan ve korunması gereken kelaynak kuşları!

Mihre yurtsever bir köydü, yaşamları onlara her zaman için yurdunu sevenlere karşı, yüreği geniş olmayı öğretmişti. Mihre köyüyle, Hıne köyü arasında iki saatlik bir yol vardı. İki saatlik yolu aşan Asuriler çoğu zaman babasının yanına gelir, sohbet eder, babasının kırtığı yünleri işlemek için satın alır ve geldikleri gibi Mihre köyü'ne geri dönerlerdi. Med-ya'yı koyun sürüsünü kırpması için babasının yanına ver-diklerinde kendisini yemyeşil ve büyükçe bir çimenliği kırpa-cak bahçivan gibi hissederdı. Bir çok el, aynı anda koyunları kırpmaya başlardı. Zavallı koyunlar -bilinir ki koyun sürüsü hiçbir şeye sesini çıkarmaz- kırıldıklarında çırılçıplak kal-muşluğı hissederdı, ısınmak için koşarak güneşin koynuna sokulurlardı. Binlerce koyun kırtıklarını hatırlıyordu.

Kırtıkları yünleri satarlarken birçok Mihre köylüsüyle tanışmış ve ilişkileri gelişmişti. Oturduğu yerde onun köye geldiğini duyan eski tanıdıkların hepsi birer birer bulun-dukları mekana damlamaya başladı. Oturmuş, sohbet ediyorlardı. Mihre Köyü'nün en yaşlı Asuri kadınlarından olan şumune nine;

"Bu topraklarda çok savaşlar, talanlar ve katliamlar gördük. Yedimizden yetmişimize kundaktaki bebeklerimize kadar hançerlendik. Bütün bağlarımız bahçelerimiz, evleri-miz ibadethanelerimiz yağmalandı, yıkıldı. Bu topraklarda sa-vaşan, toprağa karışan ne savaşçılar gördük. En kadim halkıydık bu toprakların, şimdi bütün köyler boşalmış, bu toprakların bağrında yaşayanlardan her bir Asuri lanet-lenmişcesine dünyaya dağıldı. şimdi hiçbir Asuri'nin bir diğerinden haberi yok. İnsanlara halklaşarak kardeşleşmeyi ve hoşgörüyü öğreten biz Asuriler şimdi halk olmaktan uzaklaştırıldık. Örgütlenmeyi kardeşleşmeyi öğrettik-

lerimiz-ce her gün biraz daha tüketiliyoruz. Bak etrafındaki insanlara çoğu yaşlı, bir tek yaşlılar bu topraklardaki kadimliklerini korumaya çalışıyorlar. Genç nesil, 'siz inatçı keçilersiniz' diyerek göçüp gitti. Kalanlarsa bizden beter yaşlanmış. Bir çoğunuz gençsiniz. Bu topraklar halkların ortaklaşmasında bir çok savaşçı gördü. Bu günmüş gibi eski savaşçıları hatırlıyorum, her birinin yüzü hâlâ dipdiri. Ama Apocu savaşçılar gibisini görmedim; siz bu topraklardaki kadim halkların çocukları olarak katliamlara karşı başınızı kaldırdınız, dimdik yürüyorsunuz. Bu toprakların en kadim halkı olarak halkların sönükleşmiş kardeşleşmesini yeniden yara-tacaksınız, yaşlılığımdan bütün bunları okuyorum. Bizim şu yaşlı gençlerimiz, bizim ruhumuz kadar genç olsalar da sizlere katılırlardı, kardeşleşirdiniz. Bu topraklara iki kadim halkın çocukları olarak barışı sizler getirirdiniz. Bilmiyorum belki de zamanla böyle bir ortaklaşma gelişir. Tabi yaşlı gençlerimiz uyanabilirse! Tıpkı sizin kadınlı erkekli dağlara çıktığınız gibi onlarda dağlara çıkabilirlersek! Çok büyük savaşlarımız da oldu, çok büyük barışlarımız da. En kadim halklar olarak aynı kaşık ve tabakları kullandık. İlişki ve çelişkilerle yaşadık, savaşık da tuzaklarla kurulan rüzgarlara kapılıp birbirimizi katlettik. Lakin savaşlar her geçen gün daha da kirlendi. Yenilik adına, kadimliğimizden vazgeçir-meye çalıştılar. Kirli savaşlar gelişti, çocuklar öldü. Bakın işte karşınızdalar, gençler yaşlandı."

Çemberde oturan bir kaç Asuri genci sıkılmıştı.

"Ne yapalım Şumune nine, gayri biz de yerimizde otu-ramıyoruz, hiçbir şeyimiz yok. Sana söz...."

Şumune nine gençlerin sözünü kesip, yarı şaka, yarı sitemle ta yüreğindeki ırmaktan aktı.

"Ben şu kamburumla elimdeki asayı alıp dağlara çıka-cağım...!"

İnsan bazen aksi refleks geliştirdi, utançtan herkes gülmüştü.

Şumune nine düşmanın arsızlaştırdığı insanları tanırdı.

"Bakın karşımızda oturan şu kadınlı erkekli gençler sizlere örnek olsun. Siz bir dağlara çıkın, dağlarla küskün-lüğünüzü bir giderin dünyanın dört köşesine yayılmış ama hep ilk yurtlarına derin bir özlem duymaya başlamış Asuri gençleri" eliyle pencereden görünen dağı işaret ederek "yurtlarına nasıl dönecekler göreceksiniz. Öyle değil mi Perişan?"

Medya'ya çok uzun bir süredir kimseler Perişan diye seslenmemişti. Bir an Perişan'ı garipsedi, ama Şumune ninesinin yaşam tecrübesinin kırışıklarıyla bezenmiş dudak-larından dökülenler her zaman onun için farklı bir kutsallığa bürünürdü. Asuri köylülerinin dışında kalan gerillalar birbir-lerine bakıyor, Perişan'ın kim olduğunu netleştirmeye çalışı-yorlardı. Perişan'ın o tufan gecesinden sıyrılanlar Şumune'nin Medya'ya seslendiğini anlamışlardı. Fakat yine de Medya'nın kimliğini kendisinin onaylamasını beklediler. Medya bir an duraksadıktan sonra;

"Tabi öyledir," dedi. "Ama benim adım artık Medya'dır Şumune nine. Gerillalar bir tedbir olarak kod isimleri kullan-dığı söylene de kullandığımız isimler önemlidir. Yani Kürt çocukları anadilleriyle isimler alamadıklarından, devlet ana-

dilimizi kullanmamızı yasakladığından her birimiz dağlarda yeni isimler aldık. İsimlerimizin manalarıyla özdeşleştik. Bundan sonraki karşılaşmalarımızda Medya diye seslenseniz sevinirim.”

Bu kez duraksama sırası Şumune ninedeydi.

“Tamam Medya kızım. Bu kış birkaç kez köyünüze gittim. Yaşlıyız iş güc yok, dolaşıyoruz. Annen ve babanlar senin katılımından çok etkilenmişlerdi, üzgündüler. Uzun süre toparlanamadılar. Zaman her şeye ilaçtır, onlar da çocuklarını kaybeden başka aileler gibi sonradan toparlandılar. Yaylalara gitmişler. Ailene ilişkin kaygılanma iyiler.”

Medya ailesine ilişkin konuşmaları heyecanla dinledi. Sessiz kalmayı yeğledi. Onun sessizliği konuyu kapadı, soh-bet düşman ve gerilla savaşı üzerine koyulaştı.

Sofra kurulmuştu. Mıhre’de sofra kurulur da bal olmaz mıydı? Besta ile Kele Meme arasındaki Geliya Tırşike Vadi-sine kurulu olan Mıhre köyü çevrede balıyla tanınırdı. Köyün içerisindeki ve etrafındaki irili ufaklı kayaların içini insanların mı yoksa arıların mı oyduğu pek bilinmezdi. Arılarsa adeta kayaların içerisine peteklerini yerleştirmiş, dünyanın en iyi balını üretmeye çalışarak insani özellikler edinmişler. Yoksa ‘en iyiyi’ arama arayışı beni-insanın dışında farklı canlılarda da mı vardı? İnsanlar kayalara yaklaşmaya başladıklarında tıpkı bir pazar yerinin gürültüsünü duyar gibi dururlardı. Ve çoğu zaman arıların sokacağından korkarak kurulan pazara hiç kimse dalamazdı. Dalmaya kalkıştıdaysa pahalılıktan canı yanmış bir fakir gibi can havliyle koşaradım kayaların içindeki peteklerden uzaklaşmak, zorunda kalırdı. Yemekten sonra gerilla ve Mıhreliler bir gece boyunca koyulaşmış sohbetlerle bazen hüznle, kahırla bazen sevinçle başbaşa kaldılar.

Ertesi gün yürümeye başladılar. Toprak nemli, meşeler nemli, bahara durmuş papatyalar nemliydi. Apocular Botan’ı boydan boya kat edeceklerdi. Kırk gün kırk gece mi, yoksa yedi yıl yedi gün mü Botan dağlarında dolaşacakları belirsiz olsa da gerillalar Zorava köyüne yürüyorlardı.

Zorava Köyü, Meydan Casuse zozanlarına bağlı bir köydü ve zor gücüyle kurulan köy manasındaydı. Medya, Zora-va’da tarihine inecekti. Bu tarih ne bir devletin, ne de bir köyün tarihiydi. Bu tarih insanlık ailesi içerisinde mütevazice yerini almış ailesinin, yani kendisinin tarihiydi. O dipsiz kuyuya doğru yürüyordu...

Yıllar, belki de yüzyıllar önce dedesinin ailesi Silopi’de yaşıyordu. Dedesiyle, komşusunun genç oğlu arasında bir tartışma yaşanmış ki incir çekirdeğini dahi doldurmaz. Bir kavga, o koca incir kabuğunu doldurmaz tartışmanın ardı sıra patlayıvermiş. Tabi dedesi o zaman gençmiş ve silah icad olduğundan mertlik de çoktan bozulmuş. İnsanlar arasında silah çokça kullanılır olmuş. Öylesine çok kullanılmış ki, insanlar birbirlerinin dertlerini dinlemeye, insanı insan yapan kelâma hiç mi hiç ihtiyaç duymazlar, bütün konuşmalarını silahlarla yaparlarmış, silahlar ekmek ve sudan daha ucuzmuş, bu yüzden ekmek ve sudan daha fazla silahlar satılıyormuş ve tüketiliyormuş. Dedesi de silahı en iyi kullananlardanmış.

Ve o kavgada kullanılan sertleşmiş kelâm değil, silahmış. Komşusunun oğlunu öldürdüğünde, katili olduğu insanın kardeşleri de, dedesini öldürme hakkına sahipmiş. İnsanlar arasında kördögüşe yolaçacak bu hakka, meğerse töre derlermiş. Silah kullanma konusunda ünlenmiş dedesi, o korkusuz delikanlı, eli kanlı olduktan ve kanın öldüren gerçeğine tanıklık yaptıktan sonra ölümden korkmuş ve Silopi'den kaçarak Silopi Ovası'nı aşmış ve Cudi'ye doğru yol almış. Ölümden korka korka Meydan Casuse yaylalarına doğru yol almış. Zorave köyüne gelip Jirki aşiretine sığınmış. İzini kaybettirdiğini anladığında, ölüm korkusu sönükleşmiş ve yaşam korka korka kendisinde boy vermiş. Dedesi, kavgacı Jirki aşiretinin kendilerine sığınanları, farklı aşiret-lerden koruma güvenliğini örtünmüş. Jirkiler kendilerine sığınan bir insanı hiç mi hiç celladına teslim etmez, kaç kellesini uğruna koyar ama sığınmışların kellesini düşmanına vermezlermiş. Sığınanları almak isteyenler Jirki aşiretinin kavgacılığıyla karşılaşır, kimse Jirkiler'i düşman kazanmak istemezmiş. Jirkiler, Botan'da kurulan Etruşi Konfederasyon-laşması içerisinde yer alan on iki aşiret arasındaki en güçlü aşiretlerden biriymiş. Sınır boylarında ticaret yapsalar da kavgacı ve savaşçıymışlar, kan dökmeyi erkekliğin alameti sayarlarmış. Yöredeki aşiretlerden farklılıkları halaylarına kadar yansır, halaylarını ters tutarlarmış. Dedesi, nasıl olmuştu da Jirkiler'e sığınmış? Yolunu mu şaşırmış, yoksa iç korkusunun oranında dışa karşı cesaret giysisini mi giymiş? Bu sorular hiç bir zaman cevap bulamamış ve cevaplar tarihin gizi arasında kalmış. Kanı erkekliğin alameti sayanlar dedesini bir erkek gibi içlerine almışlar ve köyün en güzel kızlarından birisiyle de evlendirmişler. Belki de dedesi işte o an, kendisinden vazgeçerek bir Jirkili olmuş. Çünkü Jirkiler her şeylerinden vazgeçer ama savaş ve kavgalarından vazgeçmezler. Bütün misafirperverlikleriyle kapılarını dede-sine açmışlar. Dedesiye, elbette ki misafirliğin gereklilik-lerini yerine getirecek. Zamanla o da tıpkı bir Jirkili gibi düşünmeye, bir Jirkili gibi konuşmaya ve bir Jirkili gibi hareket etmeye başlamış. Dedesi elbiselerinden soyunarak, Jirki erkeklerinin kundaktan soyunduktan sonra, ölene dek gece-gündüz farketmeksiz giydikleri ve askeri elbise dedik-leri şal ve şepiği giymiş. Şalvarının ve gömleğinin üstüne on metrelik şutiğini pantolon kemeri niyetine bağlamış, başına da siyah beyaz kareli kefiyesini örtmüş, aynı renkteki farklı bir kefiyeyi de, kurdele bağlar gibi alına bağlamış. O da artık her jirkili gibi doğuştan bir askermiş.

Jirkiler, hem hayvancılıkla uğraştıklarından, hem de savaşçı bir aşiret olduklarından sürekli dağlarda ve yaylalar-daymışlar. O yüzden de yerleşik yaşamları hiç olmamış. Ne Âli-Osmanlı'ya ne de Türk devletine askerlik yapmamışlar. Düşman ordusunun hareketlendiğini duyduklarında, silah-larını kuşanır, dağlara çıkarlarmış. Devlet yöredeki hakimi-yetlerini bildiğinden Jirkiler'i direkt karşısına alamamış.

Bu söylencede, yirmi birinci yüzyıla çeyrek kala ne yazık ki çok büyük değişimler yaşanmamıştı. Medya biliyordu ki dedesinin tarihi, aynı zamanda kendisinin de tarihiydi. Şim-dilerdeyse Cudi coğrafyasında, o dedelerin torunları ve Osmanlının mirasçısı olan Türk devleti yaşıyor. Kim inkar edebilir ki söylencelerin gerçeğin abartılı izdüşümü olduklarını.

Türk devleti Jirkiler'e 1980'lerde temkinli yaklaşmayı, iki açıdan yeğliyor. Birincisi; Jirkiler, Botan'da silahlı bir güç olduklarından; ikincisiyse ilkel-milliyetçi duyguların onları Barzani hareketine yakınlaştıracaklarını bildiklerinden.

Söylenenlere göre, 1975'lerde Jirki ağasının oğlu, Ahmede Kero (Adıyaman) askerliğe gitmek istemez. Bu istem, kısa süreliğine de olsa dinmiş çatışmaları alevlendirir. Çatışmalar genişler; Jirki aşiretiyle devlet arasında çelişkiler yoğunlaşarak yaşamın her alanında bir savaşa dönüşür. Türk ordu güçleri Jirkiler'in yaşadığı yaylalara girer ve Jirkiler'in ileri gelenlerinin evlerinin yakıp yıkarak talan ederler. Köy mey-danlarında kadınları toplayarak en olmadık hakaretlere maruz bırakırlar. Kürtlerin hangi aşireti olursa olsun savaşta kadınlara, çocuklara dokunmaz. Jirkiler'de bu kurala sadık kalmaya çalışırlar. Düşmanın yaptıkları Jirkiler'i derinden etkiler, onurları zedelenir. Savaş atmosferi daha da yoğunlaşır. Beytülşebap'ın sınır kesiminde çatışmalar derinleşir, yedi asker oracıkta ölür. Çatışmalar sürerken Jirkiler'in ağası Ahmet Adıyaman öldürülür.

Bir zaman sonra Türk ordusuyla Jirki aşireti arasındaki çatışmalar diner. Jirki aşireti reisliğine Şexmus Kero gelir ama kısa bir süre içerisinde hastalıktan ölür. Onun yerine Tahir Kero Jirkiler'in yeni ağası olur.

Aradan yıllar akar. Yaşanan çatışmalardan dolayı Jirki aşireti devletle mahkemeliktir. Aynı zamanda Tahir Ağa Şırnak'ta bir Türk subayını öldürdüğü için hakkında idam kararı vardır.

Bu olaylar Botan'da geliştiğinde zaman 1984 yıllarını çalmaktadır. Apocular Botan'da komutanları Agit öncülüğünde PKK tarihinin en önemli atılımını 15 Ağustos 1984 atılımını gerçekleştirmektedirler. Silahlar patlamaktadır. Gök-yüzüne sıkılan kurşun sayısının hesabı tıpkı yıldızlarınki gibi yapılamamaktadır. 15 Ağustos atılımı yöreyi etkiler. Türk devleti PKK'nin gelişim seyri karşısında tedirgindir. Bilir ki Jirkiler PKK'lilere yardımcı olmaktadır ve Ağustos atılımının gelişimine Jirkiler göz yummuş, hatta belki de atılımın alt yapısının hazırlanmasında Apocular'a yardımcı da olmuşlardır. Botan'a girmekte zorlanan Türk ordusu Botan'ı himayesi altına alma sevdasından vaz mı geçecektir? Jirki aşireti, ağaları Tahir Kero sayesinde zaten devletle mahkemeliktir. Kadınlar yeniden harmanlara doldurulur ve en olmadık hakaretlere tahammül etmekle yüz yüze bırakılır. Sebep; Jirkiler'in PKK'lilere yardım ettiğiidir. Halk silahlandırılarak koruculaştırılmak istenir. Silah alan yüce devletten yana, silah almayan ise PKK'lilerden yanadır. Yani ki "teröristir." İnsanlar kırk gün boyunca dağlarda kalarak dayatılanı kabul etmese de devlet safları netleştirmeye kararlıdır. Beri yandan Tahir Ağa teslimiyete çağrılır, vatandaşlıktan atma tehditleri savrulur. Aynı zamanda Tahir Ağa'nın hakkında Türk mahkemelerinde alınmış idam kararının ipi Tahir Ağa'nın boynunu sıkmakta ve yağlı urganın dairesi giderek küçülmektedir.

Türk ordusu yıllarca Botan'da tam hakimiyetini oturma-mamıştır. Ne Cudi'nin insanı ne de Cudi'nin coğrafyası bu hakimiyeti kabul etmemiştir. Bu sebeple, Cudi'nin coğrafyasına ve insanına egemenliğini ulaştırarak bir el gereklidir. Ağacın kurdu olmasa ağaç asırlarca yaşardı ya... Asırlardır atasözlerden öğren-

diklerini uyguluyorlardı yine uygula-yacaklardı.

Bu kurt da hem Barzani gibi işbirlikçi Kürtlerle ilişkili, hem de bölgede etkili olan bir güç olabilirdi. Ağacın kurdu zor durumdaydı.

Devletle Botan aşiretleri arasında oluk oluk kan akmıştı. Bu unutulmazdı. Ama yürekler naçardır ve 1985 yılında devletle sözde bir anlaşmaya gidilir. Jirki aşiretinin bazı ileri gelenleri bu ilkesiz uyumu kabul etmese de mevcut durum kader bellendir ve “zaten varılan ittifak sözde bir ittifaktır” diye rıza gösterilir. Ama bu ileride aşiretler arasında çelişiklere yol açacaktır.

15 Ağustos Atılımı'nı gerçekleştiren ve Botan'da Apocu hareketi giderek etkinleştiren Komutan Agit, hareketinin içi-ne sızdırılan ajan kişilerce 1986 yılında, başına sıkılan tek kurşunla şehit düşürülür.

Aradan bir yıllık zaman akar. Artık Jirki aşiretinin başında Tahir Ağa, PKK hareketinin Botan sorumlusuysa Hogır Ağa'dır, çünkü Hogır gerillalarla aynı patikaları arşınlasa da bir gerilla kimliğini taşımamakta ve bir gerillanın ruhsal duruşuna sahip olmamaktadır. Hogır Ağa'nın hükümranlığı Apocu hareketin büyük komutanı ve öncüsü Agit'ten sonra başlar. 89 yılının sonlarında sona erer. Hogır'ın uğruna yola çıktığı halka uyguladığı zulm ve baskı Tahir Ağa'nın ve Türk ordusunun ekmeğine yağ sürer. Halk savunmasızdır ve giderek kendisini koruyabilmek için düşmanına yakınlaşır.

Medya, lanetli tarihine inmişti. Bu lanetli tarihi, bu lanetli gerçeği kınayabilir miyim, diye içinden düşündü. Hayır hakkım yok. Nasıl ki Parti Önderliğimiz en zorlandığımız konularda, en zorlu anımızda bize hızır gibi yetiştiyse, hal-kıma hızır gibi yetişemez miyim? Hiror kampında onca gerillanın yoğunlaşması düşmanı boşa çıkarıp mağlup etmek kadar, halkının yaralarını sarmak için değil miydi? İşte Meydan Casuse yaylalarında yürüyor, ilk çocukluk yıllarının hatıralarıyla dolu Zorava Köyü'ne, yoksul halkından yana yol alıyordu. Bir devrimci için, halkından yana yürümekten büyük bir mutluluk olamazdı.

Askeri kanunla partiye katılmadan önceki ömrünün yarısı Zorava köyünde geçmişti ve hala birçok çocukluk arkadaşı Zorava'da oturuyordu. Akrobalarının yarısı da Zorava'daydı. Yaylalara açıldıklarında elbette ki ilk uğrayıp konakladıkları köylerden biri Zorava'ydı. Zorava Medya'nın kitabeler kadar eskimiş özlemi gibi on dört yıllık ömrüyle tarihin o ilk noktası kadar biriken özlemiydi. Yürüdükçe özlemi artıyor, sevinç dalgasıyla coşuyordu. Öylesine bir dalga geldi ki kıyılarını aştı, taşıtı.

“Heval bakın çocukluğumun görkemli şehrinin ilk evleri görünüyor, işte Zorava!” İlerlediler, ilk evlerin yakınına ulaşmışlardı. Komşularının evleriydi, Gule teyzesinin evleri-ne doğru yakınlaştılar. Çocukluk arkadaşı Xezal çocukluğundaki gibi evlerinin etrafında, meyve bahçelerinde bir ceylan gibi ordan oraya dolaşıyor muydu? Sesler duyuyordu. Yakınlaştıkça duyduğu sesin çocuklara ait olduğunu netleş-tirdi. Ya da Xezal ev bark sahibi olmuş da, duyduğu çocuk sesleri Xezal'ın çocuklarına mı aitti? Kadınlar, bu coğrafyada çocukluklarını yaşamazlardı da ondan mı bu tür düşünceler arasında gidip geliyordu. Ama işte halkının çocuklarının sesini duyuyordu. Çocukların cıvıltılarına bir an kulak ke-

sildi. Sonra yürüdü, Gule'nin evine varmışlardı. Kapıya doğru yürüdü. Evde, evin çevresinde hiçbir canlılık belirtisi yoktu. Kapıya yanaştı ve ardından kapının gıcırdayan sesi duyuldu. Çırlıçplak bir evle karşılaştı. Kimsecikler evde yoktu, ev viran olmuştu. Gule teyze yaylalara çıkmaz, o hep yerleşik yaşar ve sabahtan akşama kadar evlerinin ötesindeki bağ-bahçe işleriyle uğraşır. Gule nerelerdedi? Çırlıçplak evin çıplaklığını Medya örtmüştü. Kapının gıcirtısı tekrar duyulduğunda ev yine çırlıçplaktı.

Gerillalar Zarova köyününün meydanında yürüyorlardı. Köyün içerisindeki bazı evler yıkılmış, köy harabeye dön-müştü, karşılaştıkları ilk mahallenin çeşmesinde bazen ba-ğiran, bazen çağırın, bazen ise fısıldaşan kadınların varlığı yoktu. İlerlediler. Medya evlerinden artakalan evin kalıntısına uzandı. Ev yakınlaşmıştı. Sadece duvar kalın-tılarından ibaret olan bu evde yaşamış mıydı? Yoksa hep düşlerine giren bir hayaldi de, hayalleri mi gerçekleşmişti. Oysa ki düş değil, ömrünün geçtiği bu ev apaçık bir gerçektir. Güzel günler yaşamıştı bu evde fakat bir o kadar da kötü hatıralarla dolup taşıyordu. Çocukluğunun haşarılıklarını, korkusuzluğunu hatırladı. Çocukluğunun haşarılıklarına, korkusuzluğunun bilinçsizliğine yenik düşmüştü. Yüzündeki kimseden gizleyemediği eksikliğini, evden gizler gibi eve bakıyordu. Çocukluğu bir damdan kanıyor, karşısında dur-muş ona bakıyordu. Bakışlarında acı bir gülümseme vardı. Evin duvarları tıpkı tarihten kalmışçasına tahribata uğramıştı. Çocukluğunun geçtiği bu ev bir o kadar da tarihin tahri-batlarını taşıyordu. İki odalı evin duvarları Medya'nın yaşam tarihini kanıtlamak istercesine her şeye rağmen dimdik duru-yorlardı. Bir an kardeşi Ekrem, annesi ve babası evin içerisinde bir şeyler konuşuyorlardı, yaklaşıp dinlemek istedi, sonra vazgeçti. Ya Ekrem, annesi ve babasının yaylalarda sürülerinin peşlerinde bir o yana bir bu yana koşuşturup duruyorlar ya da Jirkiler'den yapımını öğrendikleri koyun yünlerinden örüp yaptıkları yağmur geçirmez kıl çadır-larında oturmuş sohbet ediyorlardı. Ne de çabuk unutmuştu onların yaylalarda olduklarını ve çocukluğunun ardından ne kadar koştursa da yetişmeyeceğini!

Gerillalar arasına girdi ve yürüdü. Zarova köyü harabeye dönmüştü. İlerledikçe harabelerin ortasında iki çocuk sesi duydular, duydukları seslere, çocukların seslerine yavaşça yakınlaştılar. Evin ilk canlı belirtisi kapının önünde oynayan çocuklardı. Çocuklar gerillaları görünce ağlayarak içeriye kaçtılar. Gerilları, sıkça korkutuldukları -hani çocuk masal-larında korkulara, savaşlara yer verilmeyeceğine dair ilke çığnenmiş miydi, yoksa tavaf ettikleri coğrafyanın insanları bu ilkedden bihaber mi yaşıyorlardı- korku masallarının kah-ramanı yaptıkları askerlere benzetmiş olmalıydılar. Ne de olsa gerillalar da eli silahlıydı. Çocuklar koşarak kapıdan eve girdiğinde kapının önüne varmışlardı. Çocukların küçük kü-çük taşlardan ördükleri evlerine baktılar. Öylesine bir bakış ki birçok gerillayı çocukluğunun o ilk oyuna götürmüştü.

Çocukların ağlayarak, 'askerler geldi, askerler geldi' diye-rek eve girdiklerinde evdeki yetişkinler afallayarak dışarı çıkıyorlardı. Köylüler onları gördüklerine şaşırılmışlardı. Gü-pegündüz gerillaların köylerinde bir işleri olabilir miydi? Ama

yine de yurtsever olan köy halkı gerillaları, zamansız ve yersiz gelseler de karşıladılar. Gerillalar içeri girdi. Girdikleri ev köy muhtarının eviydi. Harabeye dönmüş köyde çocuk-ların seslerini duyarak dışarıya fırlayan insanlar gerillaları garipseyerek karşıladılar. Çocukluk arkadaşları büyümüş birer genç kadındılar. Medya'nın etrafını sardılar. Oturup sohbet ettiler, özlemlerini giderdiler. Sohbet esnasında Gule teyzesinin Zarovadan göç edip kentlere gittiğini öğrendi. Nasıl olmuştu da toprağını elleriyle tırmalayan Gule teyzesi o yabancı kentlere varmıştı?

Kapının önünde taşlardan evler örerek oynayan çocuklar gerillaları izliyordu. Medya çocukların gülümseyen yüzüne bakarak;

“Adınız ne” dedi.

Erkeklerle ait şal-şepik elbisesini giymiş, boyuna göre çok uzun olan kahverengi elbisesinin bolluğu hemen göze çarpı-yordu. Sessizce oturan erkek çocuk;

“Adım Şero” dedi, gülümsedi ve yanında oturan kız çocuğuna baktı. Kız çocuğun cevap vermesini bekledi, küçük kız çocuğunun cevap vermediğini görünce; “kız kardeşimin adı da Sare'dir” dedi. Küçük kız Medya'ya kaçamak bakışlar fırlatmıştı. Ama yine de tatlı tatlı gülümsüyordu. İnsanların ruhsal yapılanmasının çocuklukta büyük oranda şekillen-diğini Sare doğruluyordu. Kürt kadınları neolitikten bu yana yüzyıllardır suskunluklarını çocuklarıyla kurdukları o içsel göbek bağıyla çocuklarına taşıyorlardı. Sonrasında çocuklarının büyüme aşamalarında bu aktarım durmaksızın sürüyordu. Sareler kadınlaşıyordu. Sare suskundu, gülüm-süyordu. Sare kadınların dilsizliğini timsaliydi. Medya tekrar Sare cevap verecekmişesine, Sare çocuklaşacakmışasına sordu:

“Geldiğimizde niye kaçtınız ağladınız.” Sare suskundu, Şero konuştu.

“Sizi asker zannettim yine bize bağırıp çağırarak anamı döveceksiniz diye düşündüm, çok korktum. Sizlerden kaçsın, diye anneme haber verecektim.”

Medya gülerek;

“Askerleri dövemez misin, neden askerlerden kaçtın, on-lardan korkuyor musun ki?”

“Silahları var.”

“Ama bizim de silahlarımız var.”

“Askerler dilimizi anlamıyorlar, biz doğruları söylüyoruz, askerler bizi anlamadıkları için anamı dövüyorlar.”

Herkes çocuğun dünyasına gülüyordu.

“Biz geldiğimizde hangi oyunu oynuyordunuz?”

“Askerlerden korkup kaçan komşularımızın evlerini askerler yakmıştı. Zaten o yüzden onlar korkup kaçtı. Ama biz de Sare'yle yıkılan evleri yapıyoruz. Komşumuzun oğlu Reşo “yakılan evimizi yapın tekrar geri geliriz” demişti. Şehre gittiler ama geri gelecekler. Biz de Sare'yle birlikte Reşo'ya ev yapacağız.”

Zarova'ya girdiklerinden itibaren çakıllarla örülmüş taşla-rın anlamı buydu demek. Türk ordusunun yaktıkları evler-den göçetmiş çocukların evlerine dönüşlerine ilişkin verdik-leri sözler. Gule teyzesinin bilinmez kentlere göç edişinin nedeni de evinin yakılışıydı. Şu büyükler çocuklar kadar da olamıyor,

uyuyun da gerilalar size ninniler söylesin.

Zarova gerillaların sesini dinliyor, Besta Hiror'dan gelecek yeni gerillaları bekliyordu. Medya gecenin zifiri karanlığında Besta'ya varacak patikaları arşılıyorken Gule teyzesini göremeyeşinin burukluğunu yaşıyordu. Kendisinden çocuk-luk arkadaşlarını ve Gule teyzesini koparan Türk askerlerine karşı öfkele-niyor. Bir an önce Besta'ya vararak savaşmak istiyordu. Besta'ysa gerillanın bek-leyişindeydi. Besta'nın bek-lentili ruh hali bütün gece kıyıları yalayıp durdu.

2

Besta'nın beklentili ruh halini yaşamasından yıllar önce tohum toprağa düşmüşü.

Ya tohum çorak toprakların susuzluğunda kavrulup çat-layacak ya da tohum çorak toprakların şah damarından emdiği o gizil öz suyla çatlayacak! Her şart altında tohum çatlayacak...

Apoculuk bir çekirdek olup toprağa düştüğünde hiç kimse o çorak insan tarlasında tohumun su toplayapı yeşereceğine inanmıyordu. Apoculuk çorak toprakların can damarından beslenmiş, tohum çatlamıştı. Çatlayan tohum toprağın altın-dan filizlendi. Filiz toprağın penceresinden başını uzattığında köklerinin to-

prağa sıkı sıkıya tutunduğunu gördü. Apocu-lar'ın ilk grup aşamasında Dilok'ta⁶ (Gaziantep) şehit düşen Haki Karer'in köklü elleriydi sıkı sıkıya toprağa tutunan. Bin yıllar da geçse çorak toprakların derinlerinden akan ırmak-lardan beslenecek ve o koca ağacın dalları budanmadığında bazen kuruyup bazen yeşerse de o hep derinlerde akan ırmaklardan beslenecek ve çocuk elleriyle sıkı sıkıya toprağa tutunacaktı.

Tohum filizlendi, boy verdi, ipince bir fidana dönüşü-verdi. Öylesine ince bir fidan ki başı göklere değişordu. Besta'nın süt kokan ırmakları ağacın dallarına yürümek için, sabırsızlanıyordu. Medya da Besta'nın büyüğü ırmakları ka-dar sabırsızdı, Gülistansız'dı. Apoculuk ipince bir fidan olma durumunu aşiyor, grup aşamasından sıyrılıyor, dallanıp budaklanıyordu. Bu dallanıp budaklanma bir hareket, bir parti, bir orduyla gerçekleşmişti. Metropollere göçmüş, göçertilmiş, Âliosmanlı döneminde sürgüne gönderilmiş Kürt gençleri uyanmıştı. 1989'da gençler Cudi'ye akıyordu. Askeri Kanun'la birçok Botan genci bazen gönüllü bazen ise zorla kaçırılarak Kürt halkı uğruna savaşmak için dağlara getirilmişti. İşte Apoculuk 89'dan 90'a vardığında Apoculuk bir grup olmaktan çıkarak dallandı budaklandı, bir gövde halini alarak taşı. Bu gövde 1990 serhıldanlar süreci katılımlarıyla daha da büyüyecekti. Kürt halkı sokaklara dolup taşarak -ilk kez böylesine güzel ve duygusal bir atmosferin içerisinde- yüzyılların sinmişliğinin acısını çıkartırcasına benliğini dışa vuracak, yüzyılların susan o iç diliyle dünyaya Kürdüz diye haykıracak, zincirleri kırabilmenin ve özgür olabilmenin farkına varacaktı. Özgürlüğün o doyumsuz tadı-na ulaştığında insanları özgürlükten uzaklaştırmanın da za-manı geçmiş olacaktı. Zincirlerini kıran insanın gücünü ne atomla, ne de hidrojenle ölçebilirsiniz. Zincirlerini kıran Kürt insanın gücünün ölçüsü özgürlüktü. Kürtler özgür oldukları oranda güçlüydüler. Ve insanlık kimbilir belki de kutsal toprakların bağrında özgürlüğü tahrik eden Kürt gücü karşısında kendisini bulacaktı.

90'lı yıllar zorlu yıllardı. Dünyadaki kötülük sürüyor, savaşlar oluyor, kimi hareketler yok olup ölüyor kimi hareketlerde var olup yaşıyordu. Doğum ile ölüm arasındaki o uzun yaşam yolunda Kürt halkı da yürüyordu.

Cudi'yi sarıp sarmalayan Botan gerillaların gelişiminde öncülük yapacaktı. Bir çok eyalete göre gerillanın gelişimi için Botan'ın koşulları daha da uygundu. Gerillanın yaratmak istediği yaşam Cudi'nin zirvelerinden küçük küçük kaynaklara dönüşerek ovalara taşacaktı. Bu kolay olmayacaktı. Ve gerilla Cudilerdeydi.....

Besta Hiror Kampı'ndan gelen gerillaları karşılamakta geçikmemişti. Medya artık Besta'da gerillaydı. Elindeki silahıyla yorgun argın yürüdü. Besta'daki yeni görevi lojistikçilikti. Son nöbetçiydi hem de lojistikçi olmanın has-sasiyetinden olacak ilk başta yemekçileri kaldırdı. Yemekçiler bir sonraki günün hazırlıklarını yapacaklardı. Uyanmaz ya da görevlerini doğru yapmazlarsa ilk başta hesap Medya'dan sorulacaktı. Yemekçilerin kalktığından emin olduktan sonra tepecileri ve keşifçileri kaldırmak için yürüdü. Az sonra tepe-ciler, keşifçiler ve yemekçiler

⁶ Dilok: Gaziantep'in Kürtçesi

harekete geçmişlerdi. Karanlık, yeni bir günü ağır ağır doğuruyordu. Birazdan gerillanın yaşam tedbirlerinden biri hayata geçecekti. Gerillanın yaşam-sal bir kuralıydı ve bu kural seksen dokuzdan doksana hiç değiştirilmeden aktılmıştı. Yani ki tepeciler, keşifçiler ve mutfakçılar şafakta yola çıktıktan sonra, gerilla bölüğü düşmanın yerlerini keşfetmelerine karşılık tedbir amaçlı yer değiştirdi. O gün de öyle olacaktı.

Gerillalar yer değiştirmek amacıyla canlandılar. Gündüz bir yerin güneşini gece ise başka bir yerin karanlığını örtü-nüyordardı. Kadın gerillalar hiç durmadan konuşuyor bir o yana bir bu yana gidip geliyorlardı. Medya biraz da yorgunluktan olacak kadınların susmasını fazlasıyla istiyordu. Fakat onlar susmuyor, Medya'da susmaları için her hangi bir ricada bulunmadı. Oysa ki bir kuralları daha vardı: Sabaha yakın yer değiştirirken bir yaprak dahi kımıldasa duyabil-meliydiler! Kadın gerillaların gürültüleri arasında önde giden keşif gruplarından bazıları geri gelmişti. Medya anormal bir durumun yaşandığını anlamıştı. Diğer kadın gerillalara;

“Heval susun, sanki bir şeyler var.”

Bereket versin ki kadınlar nedense bu sözlere erken cevap vermiş, susmuşlardı. Komutanları Rojhat;

“Herkes savaş durumuna göre mevzilenin, düşman var, düşman etrafımızı tutmuş.”

Savaş ve çatışma durumlarına göre örgütlenmiş güç he-men mevzi hazırlıklarına başladı. Silahlarının şişleriyle top-rağın bağrını kazarak, elleriyle büyük büyük parça taşları kaldırarak taş ve topraktan duvar örüp yerin derinliklerine indiler. Derinliklerden mevzilerini yükselttiler. Rojin ve Med-ya aynı mevzideydiler.

Duyulan silah sesleriyle heyecanlanan Medya bir an boyu-nu aşan mevzinin içerisinden fırlayarak ayağa dikildi. Rojin, Medya'yı omzundan tuttuğu gibi yere indirdi. Mermi kovan-ları kovalardan boşanırcasına yağıyordu. Mermiler mevzilerine değmeye başlamıştı. Medya ve Rojin alçakta bırak-tıkları taş ve toprakla örülü duvarın arasından ateş ediyor-lardı. Karşılıklı silahlar birbirlerine küfrediyor, yumruk sallı-yordu. Medya aniden gözünün altında büyük bir acı duydu. Acıyan yeri elleriyle yokladığında parmakları sıcak bir sıvıya bulandı. Acıyı hissettiği yerden ısınan ellerini kaldırdığında göz hizasında tuttuğu elleri kanlıydı. Kandı ellerini ısıtan, yaralanmıştı. Elleri gözlerinin karşısında titriyor-ken;

“Heval Rojin, Heval Rojin yaralandım” dedi.

Rojin örülü taşların arasındaki boşluklardan habire düş-mana kurşun sıkıyordu. Fakat nedense onu duymuyordu. Medya bütün sesiyle;

“Heval Rojin...!” diye bağırıldı.

Rojin Medya'nın sesini yeni yeni duyuyordu. Yavaşça arkasına döndü. Medya'nın kanayan gözaltına gözü değdi, hiçbir refleks göstermemişti. Hemen silahını mevzinin üstün-den aldıktan sonra kanayan yarasında elini gezdirdi. Küçük bir sıyrık olduğunu anlamıştı. Mermilerin ateşi altındayken Medya'nın

yarasının hafif olmasına sevinmişti, dudaklarında bir tebessüm belirdi.

“Medya korkmana gerek yok, gözünün altını kovanından boşalan mermi yalayıp geçmiş. İnançların mı, şans mı, kader mi desem seni korumuş.”

Medya rahatlamıştı. Rojin tekrardan kaldığı yerden, kalan mermilerinin on beşincisinden başlayarak ateş etti. Onbeşinci mermi vızıldayarak düşmanına doğru son hızla yol aldı. Rojin’in mermileri peşpeşe düşmana doğru ilerlediler.

Uzun süredir ikisi de mevzide oturmuş bekliyorlardı. Çatışma dinmiş; Medya’nın gözünün altındaki kan kurmuştu. Sıcaklık Medya’nın yüzünde pıhtılaştıran kanı parça parça ettiği gibi Besta topraklarının bağrını da yarıp geçiyordu. Çatışmada olan gerillaların sıcaktan ve susuzluktan dudakları çatlamıştı. Lojistikçiydi, biliyordu ki yoldaşlarına vereceği erzağı yoktu. Rojin zaman zaman;

“Heval Medya nerede kaldı jandarmalığın. Belki bazı hazır erzakların olsaydı, biraz enerji toplar ve peşlerine düşerdik şu hain düşmanın. Bir de jandarma olacaksın. Lojistikçi olsaydım gecenin yarısında arkadaşları uyandırır, ekmek yapımı için tedbirlerimizi aldırırdım. Ne biçim jandarmasın.”

Jandarmalık sıfatını yoldaşları çalışmadığında ya da her-hangi bir yetersizlik yaptıklarında ufacık boyuyla öylesine onların üzerine bağıyordu ki, espiri de olsa yoldaşları onun bu haline gülerek zaman zaman; “Ne o yine jandarmalık oyununa başladık. İyi jandarma olmuşsun ama bak bizim gibi yoldaşlarına emirvaki davranamazsın. Bu jandarmalıkla işini yürütsen de tepki toplarsın” diyorlardı.

Günün sıcaklığına paralel toprağa gerillaların bedenlerinden yapış yapış ter akıyordu. Rojin sıcaklık içerisinde sıcak saatler yaşıyor, mermiler birer birer namludan çıktıkça silahı giderek ısınıyordu. O yüzden de iki taraf anlaşmışcasına bazen mermilerle birbirlerine saldırıyor, kimi zamansa bu boğucu güneşte birazlık da olsa serinleyebilmek silahlarına nefes aldırıyorlardı.

Medya ilk kez düşmanla, kurşunlarla bu kadar yakından karşı karşıya geliyor, tanışıyordu. Kurşunlarla ilk karşılaşmasında, ilk dakikalarında payına düşen taşa değip sekerek yüzünü sıyıran boş bir mermi kovanı olmuştu. Düşmanla karşı karşıydılar, çatışmanın kaç gün süreceğini de bil-miyorlardı. Medya’nın düşünce ve duygu dünyası ölüm ile yaşam arasında sallanıyordu. Bazen bir ölü oluyordu, -ölülerden çok korkuyordu ya- kendi ölüsünü hiç görmek istemiyordu. Bazen ise dipdiriydi. Çatışma bitmiş, Cudi’nin zirvelerine tırmanıyordu. Bazen kurşun seslerinin doruk-larındayken, kimi zamansa sessizliğin doruklarında ölüm gidip gidip geliyordu. Gerillayla tanıştığından bu yana çatışmalardan bahsedilmeyen hiçbir gün, hiçbir an yoktu. Yaşamın kendisi savaştı, çatışma ve kovalamacaydı. Şimdi tam da yaşamın içerisindeydi, ama neden bir şeyler eksikti. Ki insan, evrene dair hâlâ echeldir! O an evren koca bir boşluktu. Bu boşluk, beni-insanın evren karşısındaki bilmez-liğinden mi kaynağını alıyordu? Bardağın dolmasına çeyrek kalıyor ama bardak bir zaman sonra boşalıyordu. Boşluk insanları erdemli olmaya, bilgelik arayışına itiyordu. Boşluk bazen kocaman, bazen ise bir damla kadar. Medya bu boş-luğu doldurma hissini insanları arayışa ittiğini henüz bil-miyordu. İçindeki o boşluğa anlam

verse ve tanımlaya-bilseydi, aramaya başlayacaktı.

Duyduğu kurşun seslerinden anladı ki düşman onu oyuna çağırıyordu. Pineklemekten yorulmuştu, oturduğu yerden doğruldu, mevzisinin arasından aşağıya baktı. Düşman biraz daha yükselmiş, silahların karşılıklı seslenişlerinden sonra bir noktaya gidip yerleşmişti. Oradan ateş açıyordu. Medya ilk başta çok korkarak girdiği bu oyuna alışmış görünüyordu. Belki de kurşunlarla oynanan oyunu sevmiştir.

“Madem oyun oynamak istiyorsunuz, hadi oynayalım.”

Kleşini düzeltti, düşmanın görüldüğü yere silahın namlu-sunu doğrulttu. Düşmana ateş açtı. Namlu ateş almıştı, kurşunlar askerlerin mevzilendiklere kayıyorlardı. Uzaktan yıl-dızların kayışını andıran bu oyunu oynamalı mıydı? Oyna-malıydı, Gule teyzesinin dili benimseninceye kadar bu oyunu sürdürmeliydi.

Birkaç kez taradı, otuzluk şarjörü bitmişti. Şarjörünü değiştirmek için silahını aşağıya indirdi. Şarjörünü palas-kasından çıkardıktan sonra silahına baktı. Silahı temizdi. Silahının temizliğine önem verir tekrar tekrar silahını temizlerdi, silahının kirli olmayışına sevinmişti. Bu kirlilik elbette ki mecazi anlamda kullanılmamıştı. Elindeki silahın kaç insanın canına kıyıp kirlendiğini kendisi de bilmiyordu. Şarjörünü silahına yerleştirdi. Palaskasındaki şarjörleri kontrol etti. Oyun bitmişti ve bir daha ne zaman başlaya-cağını da bilmiyordu. Çatışmaları eskilerden uzun uzun din-lemişti fakat hiç anlatıldığı gibi olmamıştı. Böyle olmamalıydı. Daha korkunç bir şey, mesela gökleri kurşun sesleri yırtmalı, kan gövdeyi götürmeli, dağ dağ, ova ova koşul-malıydı. Oysa sabahtan beri kazıdıkları şu mevzinin içeri-sinde, yarım metre dahi olmayan bu mekanda, iki can bazen ayaklanarak kimi zaman ise oturarak bir bir buçuk saate yakındır mevzide oturuyorlardı. Çatışmaların rengi anlattıklarında hafızasında canlandırdığı gibi değildi. Komutanları Rojhat kurşunların dinginliğine sığınarak saklana saklana yanlarına varıp oturdu.

“Nasılısınız yoldaşlar?”

“İyiyiz.”

“İyi olun, iyi olun. Korkak bir asker grubu oynayıp duruyorlar. Yerimiz ve hareket alanımız biraz geniş olsaydı çoktan işlerini bitirmiş olacaktık. Bugünkü tek kahramanımız sensin Heval Medya. Yani çatışmada kanını döken tek arkadaşsın. Ha bugünkü ve çatışmayı hiç unutmama, belleğin-deki anı defterine yaz.”

Rojhat güçlü bir komutandı. Cesaretli olduğu kadar sabırlıydı. Onun yanında olan ve komutasında yürüyen bir çok gerilla her zaman kendisini huzur ortamında hissederdi. Savaşın içinde güvensizliğin içinde güven olmak kadar zor bir iş varsa onu da Rojhat başarmıştı. Biraz durdu, etrafını kolağan etti ve gitti. Rojin, Rojhat'ın ardından gülümseyerek.

“Herhalde düşman Komutan Rojhat'ın bölüğüyle karşı karşıya olduğunu anladı. Rojhat'ın savaşıllığı düşmanı zorla-dığı için düşman Rojhat'ı iyi bilir. Ne de olsa Rojhat'tır, kimse akıl sır erdiremez. Savaştığı gibi yanındaki askeri savaştırır da. Düşman Rojhat'tan korkar. Düşman askerleri emir erleri oldukları için

zavallılar çıkıp bu dağlara kadar geliyorlar. Savaşmaktan korkuyor, çoğu zaman-
sa savaşmıyorlar. Kor-kaklar! Savaşmak istemedikleri halde kuzu kuzu bizimle
savaşmak için çıkıp dağlara geliyorlar. Kimilerinde ise daha farklı. Davamızı bi-
liyorlar, insani yanları sızlıyor. Çaresiz kalıp buralara geliyor. Savaşmak istemesel-
er de savaşın ya-kıcılığı savaştırıyor.”

Rojin anlattıklarına karşın cevap bekledi. Medya Rojin’i yanıtsız bıraktı.

Akşam olmak üzereydi. Ne düşmanda ne de gerillalardan çıt çıkmıyordu. Gire
Sive dedikleri tepe sırtlarını oldukça sağlam tutuyordu. Gire Sive⁷ etrafında
düşman dolanıp duruyordu. Düşmanın güç getiremeyeceğini bildiği halde geri-
limi bu kadar dorukta tutmasının bir anlamı olmalıydı. Belli ki ya bir yerlerden
yardım alacak ya da gece için farklı planları vardı. Medya yanındaki son zeytinle-
ri de arkadaş-larının tansiyonu düşmesin diye dağıttı. Rojhat düşmanı gözle-
mliyordu.

“Heval düşman çemberini yarıp geçmemiz lazım. Yoksa karanlığın bizlere ne
getireceği belli değil.” Konuşmalarını onaylamalarını bekler gibi baktı. Yol-
daşların konuşmadık-larını görünce sukûneti bozan yine Rojhat oldu. “Karanlık
çöküp iyice demlensin düşman çemberini yarıp geçeceğiz.”

Karanlık çökmüş ve demlenmişti. Etrafta düşman sesleri duyuluyordu. Saat
onu geçiyordu. Kulaklar ne zaman hare-ketleneceklerine dair sesi bekliyordu.
Komutan Rojhat;

“Heval bu hareketin ne zaman başlayacağı belli olmaz. İyisi mi onlar harekete
geçmeden bu ateş çemberinden sıyrılalım.

Askerleri komutan Rojhat’ın taktikçi yanını biliyorlardı, sessiz bir gecede
yoldaşlarından başka güvenecek hiçbir güvenceleri olmadığını bilmenin bilinciyle
düşmanlarının arasından süzülüp geçtiler. Komutan Rojhat en son kızılık sona
ermeden alacakaranlıkta düşmanın attığı çemberden nasıl süzülüp
geçebileceğinin haritasını beynine çizmişti. Attığı her adım ve ellediği her taş
krokisine harfiyen uyu-yordu. Gerillalar o gün bütün gün susuzluktan kavrul-
duktan sonra komutanları Rojhat’ın koruyuculuğuna, bir ananın kucağına sığınır
gibi sığınıp geçtiler, ay hâlâ uyuyordu. Medya ilk çatışmasını atlatmasının sevin-
ciyle dolup taşıyor-du. Belki de ilk çatışmasında çatışmanın şiddetinden dolayı
şaşırp kalacak ve o telaş içerisinde neye uğradığını bilmeden şehit düşecekti. İlk
çatışmasının böyle alçak yoğunlukta gelişi can pazarında ona bir can sunmuştu.
Fakat düşük yoğun-lukta geçen ilk çatışmasına anlam vermezse belki de bu ken-
disini bir rehavete, ciddiyetten uzaklığa götürecekti ve gün gelip o çatışma anı
geldiğinde bunun bedelini bugün sunulan canla ödeyecekti. İnsana yaşam
bağışlayan bir an gün gelir canını alırdı. Medya bütün bu olasılıklarla bir arada
koyu karanlığın koynundaydı. Gülistan nerelerdeydi? İki de gerillanın kalbi Bo-
tan’dayken neden karşılaşmıyor, bir kay-nağın başında çömelerek suyu
yudumladıkları bir anda ne-den karşılamıyorlardı? Sorularının bir faydası yoktu.
Bildiği tek şey vardı. “O gülistanî dünyayla paylaşmak istiyordu.

⁷ Girê Sive: Elmalı Tepe

Medya'nun ilk çatışmasının ardından nice rüzgarlar Bes-ta'yı yalayıp geçmiş, nice kuşlar -kendilerinden bihaber Bes-ta'nın semalarında kanat çırpıyordu. Kadınlar yine Besta'daki düşmanla kapkaç oynuyorlardı. Bazen günlerce düşmanla karşılaşmama, bazen ise her an düşmanla karşılaşma ihtimali bir dağda uzun süre bulunma durumlarını ortadan kaldırmıştı. O yaz düşmana eskiyi aşan bir güçle saldırma kararı almışlardı. Aldıkları karar düşman operasyonlarının çok yo-ğun olacağını işaretliydi. Etki-tepki gibi bir durumu yaşan. Etkin olma kararları düşmanları tarafından tepkiyle karşılanacaktı. Hazırlıkları olabileceklere göre evrilebilmeliydi. Gerilla Eşref' omzundaki birkaç silahla yanından geçerek hızla uzaklaştı. Medya neden o kadar sayıda silahı taşıdıklarını soracaktı ki Eşref çoktan uzaklaşmıştı. Operasyon olasılığı için hazırlık yapıyor olmalıydılar. Eşref'ten kendisi-ne döndü. O bazen somuttan koparak gülistanî dünyaya varıyordu. O Gülistan'ı düşünüyorken Gülistan Kela Meme yaylalarında bir kaynağın başına oturmuş, sessizliğini suyun sesine katık ediyordu. Ne masmavi gökyüzünde şakıyan kuşlar, ne boylu boyunca gökyüzüne uzanmış yanbaşındaki şu yaşlı ağaç, ne de kara bir uçuruma dönüşmüş şu vadi zihnindekileri söküp atabiliyordu. Babasıyla tutuştuğu o büyük kavgadan sonra yılları aşan günler geçmişti. Günlerin yüreğine bıraktığı sevmeye başladığı halkı; halkını tanıdıkça anladığı ve sevdiği babasıydı. Kaynağından akan pınara bak-tıkça anlıyordu ki her su akarak yatağını bulur. Hayatın akın-tısına kapılarak Apocular'la buluşmuştu. Apocular'a katıldığı o gece şu an düşündüklerinin hayalini dahi kuramıyor, önündeki ufuklara varamıyordu. Eriştiği ufuklar her gece şu an ayaklarının dibinde uzanan köylere iniyor, insanlarıyla sohbet ediyordu. Geceleri şafağın sökmelerini bekler gibi dil döktükleri ve sabırla dönüştürmeye, güzelleştirmeye çalıştıkları insanlar vardı. Köylerin birinde Heval adındaki çocukla kurduğu arkadaşlıkla yaşayamadığı çocukluğunu mu yaşıyordu.

Yetmiyordu, hiçbir şey yetmiyordu. Halkını, savaşın bağ-rındaki yerini anlamlandırdıkça varolanın yetmediği bilgisine erişiyordu. Halkını örgütlemek için dağlardan aşan patikaları her gün aşıyor, tozlu köy yollarına varıyor, kapıları yıkık dökük virane evlerin içerisine dalıyorlardı. Evlerde kendisi kadar yoksul, kendisi kadar dilsiz analarla ve çocuklarla konuşuyordu. Bu kendisini yoldaşlarından ayıran en önemli özgünlüğüydü. Babasıyla kavgalarına sebep, tadamadığı anne sevgisi ve özlemiydi. Büyümemiş bir çocuk gibi hâlâ annesinin yumuşacık kucağını, ılık nefesini arıyordu. Fiziki olarak büyüüp bir kadına dönüşsede her gün köyelerine varıp arkadaşlık kurduğu Heval kadar çocuktu. Duyguları annesinin onu babasıyla yalnız bırakıp gittiği yaşıyordu. En çok annesi-

ne mi yoksa babasına mı tepkiliydi; duygularını tam anlamıyla hiç bir zaman tartamamıştı. Belki de annesinin kendilerini terkedişine karşı duyduğu kızgınlık babasıyla aralarındaki gerginliğe yol açıyor. Belki de babası ve annesine eşit ağırlıkta öfke duyuyordu. Ne hissettiğini bilemiyordu.

Kapıyı babasının yüzüne çarpıp uzaklaştığından bu güne kendisinden hiçbir şey yitirmeyen tek şey düşmanına duyduğu öfkesinin her geçen gün büyümesiydi. Babasıyla yaşa-dıklarının, o bitip tükenmez kavgaların pişmanlığını yaşıyor-du. Babasına duyduğu özlemin günde kaç kez yüreğini yokladığını hatırlayamıyordu. Öfkesinin yerini pişmanlık almıştı. Şu an gözlerinin önünde beliren ufku olsaydı eğer o büyük kavgaların sonucunda yaşadığı pişmanlıkların sayısı azalırdı ya...

Heval'in yanından henüz gelmişti. Yorgundu, düşünce-liydi, sevinçliydi. Heval'in köyüne her varışında insanlarıyla birlikte dar dünyalarının ufuklarını genişletiyorlardı. İnsan-larının köyleri kadar ufukları vardı. Şunu biliyordu ki; ancak kendi ufkunu genişletirse insanların ufuklarını da geniş-letebilirdi. İnsanlar birleşiyor, her gün ölü arabasına benzer cemselerle gelen Türk askerlerinin ölüm fermanlarını daha fazla sindirmeyeceklerinin söz birliğine ulaşıyorlardı. Bütün bu zamanlarda Medya'yı düşünüyordu. Medya'dan haber almalı hayli zaman olmuştu. "O inatçı kız şimdi ne yapıyordur" diye düşündü. Medya'nın zayıf bedeninin sa-vaş koşullarında zorlanacağını düşünüp durmuştu. Biliyordu ki tıpkı kendisi gibi onun da savaşmaktan başka çaresi yoktu. Bu gerçeği adı gibi biliyordu. Yeni yaşam kendisinden neleri alıp götürmüştü? Şu koca dağlar ufkunu ne kadar da genişletmişti? Medya'nın ulaşamadığı gülistani dünyada bunlar cerayan ediyordu.

Gerilla nicel olarak her geçen gün biraz daha büyüyordu. Büyüme oranına oranla alt yapı hazırlıkları yoktu. İster istemez sorunlar gelip kapılarını çalacaktı. Erzaklarını sık sık Besta'nın etrafındaki köylerden temin ediyor, düşmanın dikkatini çekmemek için çabalıyorlardı. Uzun bir süredir hemen hemen her yerden erzak taşıyorlardı. Mir Zeydin(Xebat) etrafına toplanmış bir kaç gerillaya;

"Heval bu gün Nerex Köyü'ne bir grubumuz erzak getirmek için gidecek. Grubun içerisinde yer alan Eşref'in gözleri iri iri açılmıştı. Nerex neden Eşref'in gözlerini faltaşına dönüştürmüştü, Nerex, Eşref'in köyü bilinirdi. Eşref'ten daha genç, daha toy görünen Mir Zeydin erzak getirmek için göreve gidecek olanların isimlerini okuyordu.

"Heval Eşref sen de erzak getirmek için bu gün Nerex'e gideceksin."

Eşref hiç bir refleks göstermemişti. Bir süre sonra top-lanan grup dağıldı. Eşref'te onların arasındaydı. Mir Zeydin uzaklaşanların ardından bakıyordu.Herkes yittiğinde az ev-vel toplandıkları alanı terk edip yitenlerin ardısıra uzaklaştı.

Demek ki gerillalar akşam Nerex köyüne gidecekti. Ya-şam içerisinde her zaman moral ve coşkusuyla, yine muzip-likleriyle tanınan Eşref'in gerginliği gün boyunca görüldü. Eşref'in yaşadıklarının farkına varan olmadı. O gün Eşref için her gün gibi değildi. Onun yaşadıklarını bir yoldaşı hissedip sorsa anlatacaktı:

“Yaşananlardan sonra, yeni yaşamı aileme anlatacak güçte değilim. Belki de onlar yeni yaşamımı anlayacak güçte değil. Geçmişimle karşılaşacak güçte değilim” diyecekti. Cesaretlily-di, coşkulu ydu, fedekardı, ama bir o kadar da ailesini bırakıp geldikten sonra onlarla karşılaşacak ruhsal durumdan uzaktı.

Medya, Eşref'in gerginliğini farketmiş ama gerginliğine anlam verememişti. Bütün görevlere herkesten önce giden moralli ve coşkulu olan Eşref her zaman durgun bir deryaydı. Durgun bir derya olan Eşref fırtına yokken neden dalgalanıyor ve kıyıları hızla yalayıp duruyordu.

Akşam oluyordu, hazırlanıp yola çıkacaklardı. Medya Eşref'e baktı. Bütün gün boyunca yaşadığı gerginliği yüzün-de olan Eşref herkesi sessizce süzüyor, gözleriyle 'bir an önce hareket edelim' diyerek komutanının sözlerini sabırsızlıkla bekliyordu. Komutanları Mir Zeydin;

“Hadi bakalım yola çıkıyoruz,” dediğinde, start verilmişti.

Gerillar konumlandıkları yerden uzaklaştıkça günün açık renkleri kendisini yitirdi, gecenin ilerleyen saatlerinde yıldızlara renk verdi.

Nerex Köyü'nün ışıklarına yaklaşıyorlardı. Nerex Kö-yü'nde herşey sakin bütün denizler dalgasız, insanlardaki o iç huzur sağlanmış mıydı? Kimi bir kuş cıvıltısında hafifçe akıyordu, kimi yola bakıyordu, kimindeyse kopan fırtınaların hiçbir anlamı yoktu. Fakat bir yerlerde birileri yaşam uğruna fırtınalar kopartıyordu. Öyle ya yaşam uğruna fırtınalar koparılnca yaşamaya değerdı.

Gerillalar peşpeşe köye girdiler. Komutan Mir Zeydin:

“Heval Eşref köyde çok fazla kalmayacağız, yanındaki arkadaşlarla sizin eve doğru gidin. Biz de iki grup halinde köydeki farklı mahallelere bakacağız.”

Herkes söyleneni yapmak için görev alanına yürüdü. Eşrefin ailesine varmadan mahallenin girişindeki ilk ailede durakladılar. Gerillalardan biri kapıyı çaldığında köpekler çoktan havlamaya başlamışlardı. Çalınan kapıya cevap veren olmadı. Tekrar kapıyı çaldıklarında yakılı olan evin ışıkları da sönmüştü.Çalınan kapıya cevap veren olmadı. Kapının ar-dındaki gerilla:

“Kapıyı açın, size zarar vermeyeceğiz, biz hevaliz,” de-dikten sonra bütün gerillalar içeriden gelecek sese kulak kabartılar, ses veren olmadı.

“Bakın biz de sizin evladınıız, biz de Kürdüz. Sizin için, Kürtler için, kendimiz için dağlarda savaşıyoruz. Kapıyı açın, ihtiyaçlarımız var temin edip gideceğiz.”

Sessizlik zamanı insana ve bütün gerçeklere hükmedi-yordu. Medya yeniydi, uğruna dağlara kucak açtığı halkının kapılarını açmaması karşısında nasıl davranacağını bilmi-yordu. Hiror Kampı'ndaki eğitimlerde halka yaklaşım konu-sunda eğitilmişlerdi. Hogır'ın halka yaptıklarına büyük bir içsel tepki göstermişlerdi. Kapılarını kapatan halkına nasıl yaklaşacaktı, düşünüyordu. Hogır'ın girdiği karanlık kuyula-ra inmemeliydi. Kapılar açılmıyordu. Gerillardan Mahir'in beyninde bir şimşek çaktı.

“Bakın biz ilk açıldığımız alanlarda halkı onların insanı olduğumuza dair nasıl ikna ediyorduk; Alevi deyişlerini za-zaca söyleyerek. Sesi güzel olan bir arkadaş yok mu,bu çev-rede sevilen parçalardan birini söylesin.”

Mahir düşüncelerini sunduğu esnada gerillalar aralarında tartışıyorlardı. Belki de ben bir kadın olarak seslenirsem açarlar, diye düşündü. O esnada Mahir’de dahil Medya’nın dışındakiler yöreye hitap edebilecek, yöre insanın yüreğini açacak kilidin, türkünün peşindeydiler.

“Ana kapıyı açın, kapıyı açın ana. Sizin çocuklarınızı. Botan’daki Kürt kızlarıyız.”

Gerillalar bir ses alabilmek için durdular. Ses veren olmadı. Gerillalar kendi aralarında anlaşmışlardı; Eşref köyü Nerex’in sevilen bir parçasını söyleyecekti. İnsanların ruh-larına hitap edecek bir türkü arıyorlardı ki Eşref’in çığırın sesiyle sustular.

“Ez Xelefım Xelefım

Ha warê min ha warê min

Ez Xelefım Xelefım...”

Eşref’in sesi inliyor muydu, titriyor muydu? Sesi bir ga-ripti. Onun sesini önceden dinleyenler biliyorlardı ki gecenin karasını yırtan seste bir tuhafılık vardı. Türkü, kapısını aç-mayan insanların yüreklerini yumuşatma sevdasında idi.

“Ha warê min ha warê min

Mîrê Begê Botan’ım.”

Söylediği türkü bitmeden gıcırdayan kapının sesi duyul-du. Kapı yavaşça aralandı. Bir kadın belli belirsiz kafasını dışarı uzattı.

“Ne istiyorsunuz?”

Gerillalar istediklerini elde etmişlerdi. Kadından istenecek erzak biliniyordu. Eşref, Medya ve üç gerilla ilerlediler, açılan kapıda duran kadınla geride kalan gerillalar ilgilenecekti. Kültür, insanları ruhsal olarak birbirine yakınlaştırırdı, karanlığın ortasında birbirini göremeyen yüzler birbirine ısınmışlardı. Kanla-yaşamla yoğrulmuş türküler bir tek insanların ruhlarına sızıyordu. Türküler yüreklerle neler yüklemiyorlardı ki; acıyı, kaderi, ihaneti, sevdayı...Bir tek türküler bütün kapalı kapıların kilidini açıyordu. Ya da kadınların duygusal kalplerinin kilidi türkülerdi.

Türküyle açtıkları kapıdan erzaklarını aldıktan sonra yürüdüler. Medya önde gidenlerin ardısıra yürüyordu. Bütün gerillaların duygu düşüncelerinden bihaber herkesten uzak yürüyordu. Tıpkı önde yürüyen Eşref gibi. İyi ki insanlar birbirlerinin iç dünyalarını okuyamıyorlardı, iyi ki saniyede insanoglunun ne kadar kötüye, ne kadar da iyiye eğilim geliştirdiğini kalplerde ve yüreklerde göremiyor, bilemiyorlardı. Eşref’in iç dünyasını okuyamıyor, gün boyu yaşadıklarına kendilerince bir anlam veriyorlardı. Eşref de yer yer onlar gibi kendisine yabancılaşıyor, ne yaşadığını anıyamıyordu.

“İşte bizim evimiz burası.”

Duydukları ses bütün duyguları içiçe geçirmişti. Eşref’in yakınındaki gerilla yaklaşmış kapıyı çaldı. Çalınan kapının sesinin ardından kapının gıcırdayan sesi duyuldu. Psiko-lojiler bir önceki kapının açılma süresine, açılma biçimine ayarlanmışken neden kapı o kadar erken açılmıştı? Analarla çocuklar arasındaki göbek bağı her ne kadar koparılmaya çalışılsa da kopmadığı görülüyordu. Eşref’in

annesine kapıyı açtıran o his, göbek bağının kendisiydi. Gözleriyle Eşref'i arıyordu. Gözleri hızlıca gerillanın üzerinde gezip durdu. Belli ki saç sakalı uzamış hafif kilo alarak kararmış oğlu Eşref'i tanıyamamıştı. Gözleri bir turu tamamlayıp ikinci kez gerillaları süzdüğünde gelip Eşref'e takıldı.

"Oğlum...! Yavrumsun...!"

Anne çığlıklar atarak Eşref'e doğru koştu. Eşref silahını annesine doğrulttu.

"Anne yanıma yaklaşma, yoksa seni vururum" diye bağırdı.

Herkes şaşkınlık içerisindeydi. Eşref ne yaptığını bilmez bir haldeydi. Komutanları Hogır onlara gerekirse ailelerinizi vuracaksınız demiş, Eşref o psikolojiye ulaşmak için aylarca o fikri; çıkarlarımız için gerekirse ailelerinizi dahi öldürecek-siniz fikrini beynine yerleştirmişti. Yaşadığı şartlanma ve herkesten çok sevdiği kadın olan annesiyle karşılaştığında şoka neden olmuştu. Evladına sarılmanın özlemiyle oğluna doğru koşan kadıncağız olduğu yerde donakalarak;

"Oğlum ne oldu, niye o silahı bana tutuyorsun. Senin ananım!"

Eşref silahının namlusunu anasına çevirmiş bulunduğu yerde tirtir titriyor, alnındaki terler aşağıya, yüzüne akarak toprağa boncuk boncuk düşüyordu. Anne gerilla oğlu Eşref'e yeniden yaklaşmaya çalıştı.

"Bana yaklaşma ana yoksa seni vururum...!"

"Heval Eşref ne yapıyorsun, sana ne oldu. O senin annen."

Anne hıçkırıklara boğulmuş, Eşref se hiç durmadan bağıryordu.

"Ana bana yaklaşma seni vururum...! Seni..!"

Dehşet verici anların daha fazla sürmesini istemeyen gerillalardan biri Eşref'e yaklaşarak elindeki silahı bir anda elinden kaptı. Eşref elinden alınmış silahı almak için çabala-dıysa da başarılı olamadı. Küfretmeye abuk-sabuk konuşma-ya başladı. Gerillalar ilk şaşkınlık anından sonra Eşref'i tutup yatıştırmaya çalıştılar. Bir yandan da feryadı figan içinde kalmış kadıncağızı avutmaya çalışıyorlardı. Kadın oğlunun bu haline şaşırıyor, hıçkırıkları boğazında düğümliyordu.

"Ne yaptınız Eşref'ime, ne yaptınız! Eşref'im niye delirmiş."

Medya' da en az kadın kadar şaşkıncı. Ağlayan kadına sarıldı, kucakladı.

"Yapma ana Eşref Heval deli filan değil. Bir kaçıyordur sizleri görmemiş, onun yarattığı şoktur. Yoksa buraya gelene kadar en akıllı, en fedakar yoldaşımızdı. Yaşadığı bir şok, gelip geçicidir. Ama böyle davranırsanız daha da etkilenir ve biz bir daha onun yaşadığı şoku atlattıramayız. Şok Eşref, ana" Medya cümle kurma yetisini yitirmişti sanki. Gerilla-lardan Cevahir Medya'nın imdadına hızır gibi yetişti. "Üzül-me ana atlatır, atlatır."

Kadıncağız inanmıyor, üçyüzlük özlemin ardından kavuş-tuğu oğlu Eşref'in durumuna bağıri parçalanarak ağlıyordu.

"Oğlum...! Eşref'im...!" diye bas bas bağıriyor, çığlıklar atı-yordu. Eşref se onu bir yabancı gibi izliyor, abuk-sabuk konuşuyor, yer yer kahkahalarla gülüyordu. Bütün gerillalar. Eşref'in yaşadığı şoku hemen atlatmayacağını bildiklerinden sadece onu çevresine, kendisine zarar vermemesi için yatış-tırmaya çalışıyor, daha çok anayı sakinleştirmek için uğraşıyorlardı. Gerillaların çabaları sonucunda kadıncağız azıcık da olsa sakinleşti. Eşref hâlâ abuk-sabuk konuşmasını

sürdürüyordu.

Zaman insanların aleyhine durmaksızın çalışıyordu. Ge-rillalar ancak ve ancak yarım saat, bir saat bir köyde oturup kalabiliyorlardı. Bir saatten sonra tehlike çanları çalıp du-ruyor, korku tünelleri gelip kapılarına dayanıyordu. Eşref sayık-layıp duruyor, anneyse yılların özleminin gözyaşları içerisinde oğlunu izliyordu. Zaman aktı.

“Ana biz kalkmalıyız, daha fazla kalmak bizim içinde, bizleri ağırladığınız için sizin içinde tehlikeli olabilir.

“Eşref, Eşref ne olacak?”

“Eşref’i de yanımızda götüreceğiz...”

Üzüntüden kahrolmuş anne uzun bir zaman sonrasında oğluyla bir araya gelmiş hasretle bir kez dahi olsa oğluna sarılamamıştı.

Gerillalar sessizce hareketlenerek Eşref’i alıp götürdüler. Bütün gece Nerex köyü kadıncağzın patikalarda yol alan evladının ardından ağlama sesini ninni yapıp uyudu.

Medya yaşananlardan çok etkilenmiş, ananın yüreğindeki acıyı duymuştu. Eşref’i evinden alıp uzaklaştırdıktan sonra da Eşref’in anormal davranışları sürüyordu. Köyden uzak-laşıp, dağlara uzanan patikalara vardılar Eşref ordan oraya koşuşturup duruyordu. Gerillalar yorgun-argın Eşref’in pe-şinden koşuyor yakalayıp konuşuyor, ikna ettikten sonra ellerinden tutup yürüyorlardı. Gerillalar yaşam içerisinde sevdikleri, moral aldıkları Eşref’in son haline oldukça fazla üzü-lüyor. Fakat bu tüm çabaları boşa çıkıyordu. Yolda Eşref bazen türkü söylüyor, bazen kahkalarla gülüyor ellerini tutan gerillardan kurtularak ansızın bir tavşan gibi yerinden fırlıyordu, ardından yetişene helâl olsun.

Gerillar Nerex köyünden uzaklaşalı epey zaman olmuştu. Konumlandıkları yer olan Gavur Dağı’nın yamaçlarına ulaş-malarına ramak kalmıştı. Konumland-ıkları noktaya varma-dan Eşref ilk haberci olarak koşuşturup noktaya varmıştı. Noktada kalanlar şaşkıncılar Eşref ordan oraya koşuşturu-yordu. Komutanları Rojhat;

“Heval Eşref’e ne olmuş kötü bir şey mi oldu?”

“Soluklanalım anlatacağız,” diyen grup sorumlusu Mir Zeydin’in dışında kim-seden ses çıkmıyordu. Göreve giden grup tamtakır gelmişti. Göreve gidenlerden birinin burnu dahi kanamamışken, Eşref’in anormal hali neydi, neden herkes üz-gündü. Öylese Eşref’in ailesine kötü şeyler olmuş olmalıydı. Eşref’in ailesine ne olmuştu; Eşref’teki anormal-liğin anlamı neydi? Bütün bu sorular bekleyiş içeri-sinde olan Eşref’in yoldaşlarının kafasında dönüp duruyordu. Soru-larına bir kaç dakika sonra cevap bulacaklardı. Mir Zeydin soluklandıktan sonra olayı en ince ayrıntılarına değin anlattı. Gerillar uyudular, bir tek Eşref, o gece uyumadı.

Ertesi sabah gerillalar uyandıklarında ilk karşılarında gördükleri ilk insan Eş-ref’ti. Bütün gece yaptığı abuk-sabuk konuşmaları Eşref’in dudaklarını terket-mişti. Konuşmaktan, uykusuzluktan yirmi yaş yaşlanmıştı. Oysa ki Eşref daha on sekizindeydi.

Medya Eşref’e yaklaştı.

“Heval Eşref nasılsın?”

“Heval Eşref nasılmış, nasıl olduğumu soracağına, lojistik işlerim nasıl desen daha iyi olur. Ne biçim lojistikçisin eşek-lerin beyinlerini koca koca kazanlarda kaynatıp yoldaşlarına yediyorsun, eşek beyinlerini biraz da kendin yesene?”

Medya sinirlenmişti.

“Heval Eşref anladım, anladım sen iyi değilsin.”

Beriden Rojhat koşarak geliyordu.

“Heval Medya, Heval Eşref’i rahat bırak bütün gece uyumamış, uykusuzluğundan kesin bu tür şeyler söylüyor. Uyursa düzelir. Hadi bakalım Eşref yoldaş git ve uyu.”

“Komutan Rojhat benim uyku ihtiyacım yok. Ben arkadaş-ların nöbetini tutarım, sen komutansın git uyu.”

“Heval Eşref gündüz nöbet tutmayacağız, tepeciler var sabah keşifçiler çıkmış. Hadi bakalım git uyu.”

Rojhat sözlerini bitirir bitirmez Eşref biraz ötede dolaşan iki gerillaya doğru koşmaya başlamıştı. Rojhat:

“Heval Medya ona niye kıızıyorsun, ne dediğini bilmiyor, durumu çok kötü değil, ani bir şoktur, uzun sürmez düzelir.”

“Düzelir mi dersiniz?”

“Evet, düzelir.”

Medya gibi, bir çok gerilla da Eşref’in yaşadıklarına anlam vermiyor. Savaş ve dağ koşulları bir psikolog doktor bulma gibi lükslerini de gerillalardan esirgiliyor. Ve çoğu gerillanın da savaş deneyimi, savaşta biraz kalmış ve Kürt aile gerçeğini çözebilenler Eşref için başlı başına bir hekim idiler. Ama en başta Hogır’ın Eşref’te yarattığı psikolojiyi çözmeleri, o psikolojik düğümden yakalamaları gerekiyordu.

Sürekli insanlarla, yoldaşlarıyla içiçe olmak, insanla haşır-neşir olmak insanı tanımak anlamına geliyor; insanların ru-hunu tanıma konusunda uzmanlaşıyorlardı. Bir gece önceki olaysa, sadece deneyimli yoldaşlarının kısmi yanlarıyla anlayabilecekleri derinlikteydi. Gerilla olmak dağla, doğayla-insanla haşır-neşir olmak demektir. Yeniler doğayla ve birbirleriyle haşır-neşirdirler de fakat henüz insan ruhunu anlamada deneyimli gerillalar kadar bilgili değildiler. Henüz savaşın çıldırtan dengesiyle karşılaşmamışlardı. Gerçi Apocu ideoloji de savaşın ele alınışı ve çözümlenişiyle, haklılığıyla ruhsal anlamda savaşın gerginliğini azaltıyor olsa da yer yer Eşref gibi yoldaşları da olabiliyordu. Onlar ideolojiyi dar dünyalarına göre pratikleştirenlerin kurbanıydılar. Gerillalar kendilerini korkularıyla, sevgileriyle öfkeleriyle, doğayla ve insanla ele aldıkları ay-nadan okuyorlardı. Eşref’in üç yıllık savaş psikolojinin birikimleri mi yoksa üç yıldır ailesini görmeyişi mi veyahut Hogır’ın yanında bir süre kalışının yarattığı ruhsal durumumu akli dengesini yitirtmişti. Veriler birbiriyle bağlantılıydı. Eşref’in durumu en fazla da Hogır’ın yaşama dayattıkları verisinden yoğunlaşıyordu. Hogır yap-tıklarıyla beni-insan Eşref’i çıldırtmıştı.

4

Ertesi gün her biri bir işle meşgûldü. Kendilerini bekleyen günden bihaber yeni günü yaşıyorlardı. Sessiz ve kimsesiz dağda sesler duyulmaya başlandı. Türk ordusunun bir müf-rezesi Gavur Dağı'nın yamaçlarına doğru tırmanmaya başlamıştı. Ama duydukları sesler yamaçlardan tırmanan asker-lere ait değil aksine düşman sesi karadan değil havadan geliyordu. Gerillalar gelen sese kulak kesildiler. Canlar pazarlanmıştı, ölüm makineleri geliyordu.

“Heval...! Koprular geliyor mevzilenin...!” Sesiyle birlikte bir çok gerilla mevzilerin içine fırladı. O esnada kopruların sesi daha da gürültülü, gür çıkıyordu. Herkes önceden bili-nen mevzisine gidip mevzilenmişti. Kopruların gürültülü sesleriyle birlikte gövdeleri de giderek netleşti. Hiçbir saldırı emri gelmemişken kulaklarının dibinden biksi mermileri ötmeye başladı. O ana kadar, Eşref biksiyi eline alıp biksiyle kopruları taramaya başlayana kadar, Eşref’in mevzilenmediği unutulmuştu. Mevzilenenler bir ağızdan;

“Heval Eşref bırak o silahı hadi gel mevzilen,” diyorlarsa da Eşref ateş etmeyi durdurmuyordu. Koprular tepelerinde dört dönüyorlardı. İki kopraydı, biri gidiyor bir an sonra diğeri geliyordu.

“Eşref hadi gel, mevzilen!”

Eşref bağırarak yoldaşlarını duymuyordu.

“Hadi bakalım yiğitseniz gelin...!” diye avazı çıktığı kadar bağırıyor, elindeki silahla gökyüzünü tekrar tekrar tarıyordu. Düşmanları belli ki ya vurmayacaklar ya da yerlerini net-leştirip daha fazla takviye alarak geleceklerdi. Gökyüzünün maviliğini mesken tutan koprular bir an sonra çekip gittiler. Eşref’in uzağına mevzilenmiş komutan Rojhat BKC seslerini duymuş, bağırırları hiçbir yarar sağlamamıştı. Akli dengesini yitiren bütün insanlar gibi o da verili olan hiçbir gücü tanımıyor, komutan Rojhat’ı dinlemiyordu.

“Heval ne oldu, niye ateş açıldı, kim BKC’yi Eşref’in eline verdi.”

“Heval yaşanan bir anlık duyarsızlıktı. Eşref biksiyi elimden kapıp fırladı, kullandı. Çağırdım, yapma dedim dinlemedi.”

Rojhat biksici olan yoldaşına kızmanın, öfkelenmenin anlamsızlığının farkındaydı.

“Eh tabi dinlemez. Bizim deli olmayan dengesi yerinde olan ve onunla aynı mevziyi paylaşan yoldaşlarımız Eşref’in elinden tuttıkları gibi mevziye götürmezler. Eşref’i korumaz-larsa Eşref kopruları da tarar, şuurunu yitirdiğinden bizi de tarar.” Rojhat konuşmasını tamamlamadan ölüm makinele-rinin sesi yeniden duyuldu. “Koprular tekrardan geldiler. Eşref’i tedbir amaçlı tutuklayın. En azından intişar durumu geçene kadar mevzide yanınızda kalsın.”

Gerillalar istemeye istemeye Eşref’in kollarını ayaklarını bağlayıp onu koruyabilecek taşların altına, dizlerinin dibine mevzilendirdiler. Mevzilenmişlerdi, bu kez mevzilerinde Eş-ref’le birlikte oturdular. Az önce duyulan kobra sesleri yeniden duyulmaz oldu. Eşref durmadan bağırıyordu.

“Heval Rojhat Nerex köyüne gitmesin, önünde pusu var. Nerex köyünde pusu kurmuşlar. Heval Rojhat pusuya girecek. Nerex köyünde pusu var...”

Eşref’in söyledikleri etkisini yitirmişti. Akli dengesini yiti-ren verili olanı esas almıyor, verili olan akıl ise kendisini yitirmiş akli esas almıyordu. Yaşanan tamamıyla buydu. Hiç kimse komutanları Rojhat’ın önündeki pusu ne olabilirdi, diye düşünmüyordu. Herkes;

“Eşreftir yine saçma sapan konuşuyor. Söylediklerine çok fazla kulak kabartmayın” diyordu.

Gerillalar saatlerce mevzilerde kopruları beklediler fakat ne gelen, ne de giden

kobralar olmadı. Eşref gerillaların yerini deşifre etmişti, yer değiştireceklerdi. Eşref kobralara biksiyle ateş etmeseydi dahi kobraların konumlandıkları yerde uçmalarının bir nedeni vardı. Bu neden yer değiştirmelerindeki tek olasılıktı. Yaşam kuralları işleyecekti. Ve o yaşamsal kural bir su gibi akıp yaşamın bağrından geçti. Gerillalar yer değiştirdiler.

Mir Zeydin, Eşref ve Eşref'in köyü olan Nereş'den gelen bazı milisler oturuyorlardı. Milisler annesinin sürekli Eşref'i sorduğunu ve Eşref'in durumunu merak ettiklerini söylüyor, sorular soruyorlardı. Mir Zeydin milislerin sorularına yanıt verdi.

"Çok iyi değil ama düzelecek."

Eşref, Mir Zeydin'den bir yaş büyüktü. Mir Zeydin özel-likle gerilladaki yaşam tecrübesi daha geniş olan akranı Eşref için üzüyor, onu iyileştirecek bir sağaltma nüvesi yarata-mıyordu. Eşref kimsenin farketmesine zaman tanımadan ye-rinden fırladı. Milislerin önüne konulmuş bisküvileri aldı, milislerin başına fırlattı. Milisler neye uğradıklarını anlama-mışlardı. Sevdikleri insana, bir zaman-lar köylerinin en yara-maz çocuğu olan Eşref'e baktılar. Çocukluktan beri gözlem-le-dikleri, on beş yaşına gelene kadar da ailesinin göz bebeği ve köyün akıllı e-fendi çocuklarından olan Eşref'e neler olmuştu? Cin mi çarpmıştı, Kuran-ı Ke-rim'in hangi yasalarını çiğne-mişti de tanrıları Eşref'i böylesine cezalandırmıştı. Milisler de, Mir Zeydin de üzgündü. Medya milis ve gerillaların otur-duğu yer-den geçiyordu. Yaşananlara tanıktı. Sevip saydığı Mir Zeydin'in, Eşref'in milislere yaptıklarından mahçup olduğunu fark edince yardımcı olmak amacıyla Mir Zey-din'e yaklaşıp sordu;

"Heval yardımcı olacağımız, yapacağımız bir şey var mı?"

"Hayır, yardımcı olacağın bir konu yok," dedi Mir Zeydin sessizce. Eşref Mir Zeydin'i çok seviyor, sürekli onunla gezi-yordu. Belki de kampta sataşmadığı tek insan Mir Zeydin'di. Eşref hareketlendi.

"Heval Medya gel, gel. Heval Mir Zeydin bak, Medya'mız yani diğer adı ve sanıyla saygı değer lojistikçimiz. Her gün eşeklerin beynini koca koca tencereler-de pişirip yoldaşlara yediriyor. Anlayamıyorum bu kadınların dağların başında ne işleri var. Evlerinde kalıp evlensinler. Bakın benden duymuş olmayın ama Besta sorumlumuz Bilge varya onun çok kötü anlayışları var. Hepimizi mahve-decek, ondan uzak durun, hele kadınları hiç sevmiyor. Bakın Heval Medya ilerde hepimizi bütün kadınları dağlardan kovacak. İyisi mi siz şimdiden kalkıp eve gidin."

Mir Zeydin iyice mahçup olmuş ne diyeceğini bilmiyordu. Medya Eşref'e çok üzülmüyordu, fakat hiçbir şey yapamıyordu.

"Peki Heval Eşref sen biraz iyileş. Sen iyileştikten sonra biz kadın yoldaşlar olarak karar almışız: Dağlardan inip evimize gideceğiz."

Medya'nın söylediklerine, Eşref'in haline milisler ve Mir Zeydin sadece gülmüşediler. Milisler yaşananları Eşref'in son halini az buçuk anlamışlardı.

"Heval biz kalkacağız, ancak köye varırız," diyen milisler Medya'yla, Mir Zeydin'le tokalaştılar. Mir Zeydin;

“Kusura bakmayın Eşref’in anasına selamlarımız söyleyin. Eşref en değerli yoldaşımızdır, iyileşecek ama zaman gere-kiyor. İyileştiğinde mutlaka Eşref’i anasını görmesi için gön-dereceğiz. Ana üzülmesin.”

Milisler en son Eşref’in yanına vardılar.

“Eşref anaya bir şey söylüyor musun?”

Eşref gülerek;

“Siz anamı ne yapacaksınız. Buraya geldiniz ama Nerex köyüne dönemeyeceksiniz. Her taraf pusu dolu. Kurulan pusular anamın yanına varmanıza engel olacak, kendinizi kurtaramayacaksınız, anamı ne yapacaksınız. Hadi bakalım yallah, pusular sizi bekliyor.”

Milisler hiçbir şey söylemeden son bir kez daha;

“Heval sizlere başarılar” diyerek uzaklaşıp gittiler. Medya ve Mir Zeydin milislerin ardından bakakalmışlardı. İki de tam anlamıyla milislerin ne demek istediklerini anlamamışlardı. Acaba size başarılar derken Eşref’in içinde bulunduğu ruh halinin iyileştirilmesinin zorluğunda mı yoksa farklı zorluklardan mı bahsediyorlardı? Yani düşman, doğa ve dağ koşullarının zorluklarından dolayı mı başarılar diliyorlardı. İki de çok fazla o iki çizginin ayrımını fark edememişlerdi. Fakat yine de hiçbir şey belirtmediler. Dönüp Eşref’e baktılar. Eşref gömleğini çıkarmış seccade olarak yere sermiş, namaz kılıyordu. Bir yandan da ayağa kalkıyor ezan okuyordu. Mir Zeydin, Medya’ya döndü.

“Güzel sesi var, ezan da okusa, türkü de söylese, küfür de etse Eşref arkadaşın güzel sesi var.”

Bahar ayları bitmiş, yaz sıcağı, doğayı kucaklamaya başla-mıştı. Gerillalar Gavur Dağı’ndan Piro Dağı’na doğru yol alı-yorlardı. Eşref artık bağırıp çağırıyor, sürekli türkü söylü-yordu. Geceleri hareket halindeyken ses çıkarmak oldukça riskliydi. Çaresiz kalmış, yapılması gereken en son şeyi yapmak zorunda kalmışlardı. Eşref’in ağzını bantlamış, kollarını arkadan bağlamışlardı. Eşref’in ellerini bağlamak en son çareydi, istemeseler de uygulayacaklardı, ki uyguladılar. Hiçbir zaman bıkmadıkları Eşref’in güzel sesinden akan türkülerden uzak yoldaydılar.

Gecenin karanlığında Mir Zeydin’in kolunu tuttuğu eli kolu bağlı Eşref yürüyordu. Medya birazcık ilermiş normal sıralarından sıyrılmış Mir Zeydin ve Eşref’in yanına varmıştı.

“Heval Mir Zeydin, Eşref Heval nasıl, yürüyor mu?”

“Yürüyor.”

“Şimdi düşman korkusu olmasaydı da Eşref bize türkü söyleseydi.”

“Biliyorum onun türküleri gecenin karanlığını yırtar ge-çerdi. Ama merak etme, öncüler noktaya ulaşmış keşifleri yapmışlardır. Geri geldiklerinde o zaman sabaha da, noktaya da az kalacak. Eşref’in ağzındaki bantı sökeceğim, gönlünce türkü söylesin.”

Gece erimiş sabaha az kalmışken yorulmuştu, gerillaların ardısına yürüyordu. Beklediği ses gelmişti. Eşref türkü söylü-yordu. Demek ki Mir Zeydin sözünü tutmuş, Eşref’in ağ-zındaki bantı sökmüştü. Piro Dağı yakındı. Son bir yıldır

yaşadıklarını düşünüyor, anlam deryaları bazen yerini anlamsızlık girdaplarına bırakıyordu. Eşref'in yanık sesiyle söylediği türküler o deryanın içerisindeyken yaşadıklarının fon müziği oluyordu. Eşref'in sesi kimi zaman hüzünlendiriyor, kimi zaman coşturuyordu. Bir film şeridi Perişan'dan Medya'lı zamanlara akıyordu. Perişan bir köylü kızı Medya-laşarak ülkesini bütünleştiriyor, sınırları aşıyordu.

Piro Dağı bir kaç gün daha Eşref'in türküleriyle inleyip durdu. Fakat en sonunda Eşref'te düzelme belirtileri görüldü. Eşref'in anasına Eşref'in düzeldiği muştulandı. Bir kaç gün geçmeden Eşref yine yoldaşları arasındaki en fedakar, en coşkulu insandı. Aleviler'deki 'pir'likten esinlenen ve ondan adını alan bir dağ olan Piro Dağı'na ayak bastıkları anda Eşref'te yaşanan iyileşmeyi dini-bütün bir insan şöyle yorum-layarak bitirebilirdi: Eşref'in Piro Dağı'nda iyileşmesi 'pir'lerin kutsallıklarındandı.

5

Yaz ayı tasını tarağını, taşını toprağını toplayıp Botan'a gidip oturmuştu. İlk dünyanın her hangi bir alanına turistik amaçlı giden ve tatil yerini tamamıyla netleştirmeyen bir turist gibiydi. Botan'da kalıp kalmama konusunda yaşadığı ikirciklik uzun süre içini kemirip durdu. Sonra yaz ayı karar kılıp Botan topraklarında kaldı. Yaz epeyce de ilerlemişti. Öyle ki artık dağların dorukları dahi geceleri soğuk olmu-yordu. Eşref hâlâ türkülerini söylüyordu.

Botan'a o yaz için biçilmiş büyük misyonlar vardı. Peki ya Botan buna hazır mıydı? Gerillalar büyük bir ordu olmaya hazır mıydılar? Silah elinde nöbet tutan Medya bütün bunları düşünmüyordu, düşünmemesi nedensiz değildi. Yoksa bun-ları düşünebilecek bilinç ve farkındalık düzeyine ulaşmamış mıydı?

"Heval Medya çevreden ses geliyor." Konuşan birlikte nöbet tuttuğu Ekin'di.

"Hayır heval ne sesi olacak, kesin hayvan sesidir," diyerek uykudan kapanmış gözlerini belli belirsiz araladı. İğne ucu kadar açılmış gözlerinin deliklerinden bir kaç saniye etrafına baktı. Etrafta hiçbir şey görmüyordu. Tekrar gözlerini kapadı.

İki gerilla son değiştirdikleri noktadan sonra Rengin eşmesi adı verdikleri yeni noktalarında nbetteydiler. Nok-talarına yeni ulaştıklarından ikisi de son derece yorgundu. İki nöbetçi sırt sırta vermiş nöbet tutuyorlardı.

“Heval Medya, ses geliyor.”

“Baykuş sesidir.”

“Hayır heval, sanki çevreden birileri geçiyor.”

“Yok heval, sesi ben niye duymuyorum?”

İğne ucu delikliğinde açtığı gözlerini tekrar kapadı. Kendi kendine, ‘yenidir işte korkuyor, korkudandır gaupten sesler duyuyor’ sesler duyuyor diye düşünüyordu. Bir kez daha gözlerini kapamıştı. Gülistan; “Medya uyan. Uyan Medya. Bak bütün çocuklar uyanık. Uyan..!” Bir an gözlerini araladı. Gülistan uzaklardaydı. Gördüğü rüyayı sürdürmek isterce-sine yeniden gözlerini yumdu. Ayakta uyur halde nöbet bitene kadar bekledi. Zavallı yanındaki yeni nöbetçi korkak olarak anılmamak için duyduğu seslerin doğruluğunda daya-tıcı olmadı. Naçar kalarak nöbetini kendilerinden bir saat sonraki nöbetçiye devretmek zoruunda kaldı. Medya uykusuz-luktan uyur gezer bir halde yürüyor arada bir ayağı sendeleyerek taşlara değiyor ve sendeliyordu. Yeni olan gerilla onun ardı sıra yürüyordu.

“Vallahi Heval Medya karanlıktan sesler geliyordu.”

Medya birlikte nöbet tuttuğu kadına cevap vermeden yürüdü. Yorgun argın yeni noktalarına gelmişler ve bir çoğu sırtındaki çantayı dahi indirmeden sırtını çantasına dayaya-rak uyumaya başlamıştı. Medya omzundaki silahını elinin dibine bıraktı, sırtını çantasına yaslayarak yere uzanmış vazı-yette ama ne tam anlamıyla uzanmış, ne de tam anlamıyla oturmuş bir pozisyon kazandı. Kefiyesini de gözlerine çeke-rek uyumaya başladı. Gerçekten duyduklarını baykuş sesleri zannettiğinden mi yoksa ilk çatışmasının düşük yoğunlukta geçmesinin onda yarattığı gevşeklik miydi bilinmez ama rahattı. Genç kadının davranışının bir sebebi daha vardı: Bu sebep Besta sorumluları Bilge’nin savaştan köşe bucak kaçmasının, uzun süredir savaşın yakıcılığından uzak olmasının bir sonucuydu? Gerilla düşmandan kaçamaz ya da uygun olmadığı anlarda manevra yapamaz mıydı? Elbet yapardı, ama Bilge’nin savaştan kaçışı bir farklı kaıştı. Bilge, gerilla tarzı ve yaşam kültürüne göre düşmandan sakınmıyor; Botan’da gelişecek gerilla atılımı için “bu atılım gerçekleş-mez, gerilla Botan’dan gelişemez” diyordu. Söylediklerini kanıtlamak ister gibi gerillanın kendisini gerçekleştirmesinin en temel biçimi olan savaştan kaçıyordu. Medya’nın uyur-uyanık-uyuşuk halinin gerilla litartrndeki anlamı neydi? Medya bunların herbirini farklı bir yerde düşünüyor; da düşüncelerini bir araya toparlayamıyordu. Darmadağın düşünceleri onu ve çevresini zorlamaktan başka hiçbir çözüm, yaşama dönük bir yenilik yaratmıyordu.

Medya kefiyesinin altında uyuyordu. Günlük subay yakınlaşarak;

“Heval Medya, Heval Medya,” diye seslendi .

Medya uyur-uyanıklık arası gözlerini açmadan ve yüzüne örttüğü kefiyesini başından kaldırmadan;

“Ne diyorsunuz, ne var heval?”

“Heval, sabah ki mutfakçılar söyle?”

Medya subaya günlük görevlileri söyledikten sonra uyu-maya çalıştı. Fakat nöbete kalkıp uyandıktan sonra, onun ardından günlük görevlileri öğrenmek için henüz iyice uyu-madan tekrardan uyandırılması, uykusunun kaçmasına yolaçmış, uyuyamaz olmuştu. Fakat uyumak istiyordu, göz-lerini kapamıştı. Ne tam olarak uyuyabiliyor ne de tam olarak uyanık kalabiliyordu. Çünkü bütün düşünceleri uyanık değil arada bir yanıp sönüyor, ne düşünmek istediğine kendisi de bilemiyordu. Uyuşuk beyni uyuşuk hareketlerine sahne olu-yor, sahne birbirinden kopuk perdelere yol açıyordu. Hafıza-sındaki bütün canlılar cansızlaşarak yitiyordu.

Onbeş dakikalık aradan sonra giden subay bu kez de yemek olarak nelerin yapılacağını sormak için gelmiş, soru-sunun cevabını öğrendikten sonra uzaklaşmıştı. Medya uyur uyanıklık arasında gidip gelmekten öfkelenmiş, iyice uyuya-maz olmuştu. Kefiyesinin altına ne kadar sıkışıp uyumaya da çalışsa uyuyamıyordu. Bir süre öylece kaldı. Kefiyeyi başının üstünden kaldırdığında gün ışımaya başlamıştı. Gün ışığı.

Medya bütün gece kendisiyle yürütmüş olduğu müca-delenin de etkisiyle harekete geçti. Bu sonuçsuz mücadeleden sıkılmıştı. Yoldaşlarının uyanmış olduklarını farkettiler. Az öte-sinde mutfakçılar çalışıyordu, onlara taraf yürüdü. Manga komutanı Sultan ve iki arkadaşı hamur yapmaya çalışırken, Nazım da dumansız ateş yakmaya çalışarak çay için hazırlık yapıyordu. Medya yaklaştı. Yoldaşlarına “Günaydın” dedi ve sonra yanlarında durdu;

“Bir şeye ihtiyacımız var mı?”

Fırınçılar hayır demişlerdi. Dumansız ateş yakmayı be-ceren Nazım ise;

“Evet, bir şeye ihtiyacımız var. Eğer verirsen çayı demle-mek için kuru çaya ihtiyacımız var. Çay verirsen, emin ol bütün sabahlardan daha güzel bir çay demleyip yoldaşlara içirteceğim.”

“Tamam suyunu kaynat. Çayı getireceğim.”

Medya lojistik eşyalarını yerleştirdiği yere doğru yola çıkacaktı. Geceleyin nöbet birlikte nöbet tuttuğu Ekin hızla yanlarına yaklaştı. ‘Neden bu arkadaş hep telaşlı diye düşün-dü, akşam telaşlıydı, şimdi telaşlı? Soğukkanlı olmamak bu arkadaşın genel bir özelliği’ diye düşündü.

“Heval ne var, niye bu kadar koşturuyorsun, peşinden kovalayan mı var!”

Yaşamda yeni olan gerilla nefes alıp verirken zorlanı-yordu. Koşturmaktan nefes nefese kalmış yanakları al al olmuştu.

“Heval neyin var?”

“Heval çevreden sesler var.”

“Ne sesleri heval, akşam da sesler geliyor dedin. Ama hiçbir şey çıkmadı.” Yeni olan gerilla telaş içinde tekrar Nazım’la koşup gerisin geri nöbet yerine doğru koştu. “Yine korkmuştur, zaten akşamdan gayıpten sesler duyup duruyor. Bu korku savaş ve ölüm korkusudur. Beni-insanın, o ilk korkusunu yaşıyor, bilinmeyene karşı duyulan korkudur bu” dedi içinden. Ekmek yapanların yanından

ayrılarak biraz ilerledi.

Nazım nöbet yerinden koşturarak geliyordu.

“Heval kimse yerinden kıılmamasın düşman her yeri sarmış.”

Medya afalladı. Bir an demek “yeni arkadaş gayıpten sesler duymuyor, sesler gerçeğin içerisinde geliyordu, işte düş-manla içiçeyiz” dedi. Kendi gerçeği idi, iğne ucu deliğindeki kadar açık gözleriydi asıl gaibe bakan. Etrafına baktı, bütün gerillalar sanki donup kalmıştı. Medya çevresine bakındı. Manga komutanı Sultan ve diğer iki arkadaşı az ötelilerindeki ağaçlıklı yerin içerisinde ekmek yapıyorlardı. Konumlan-dıkları noktanın az ötesinde olduklarından her şeyden bihaber öylece çalışıp duruyorlar. ‘Mutlaka oraya ulaşmam lazım’ diye düşündü. Çünkü gerçekten bir hareketlilik başlasa en hazırlıksız olanlar mutfakçılar olacaktı. Toparlanmak için ilkin mutfakçıları harekete geçirmek gerekiyordu. Kendisini yere atarak sessizce mutfakçıların yanına kadar süründü. Mutfakçılar hareketliliği farketmemiş, ekmeklerini yapmakla meşguldüler. Onlar göre bir ses varsa da mutlaka çevredeki hayvanlardan geliyordu. Sesin düşmana ait olma ihtimali zayıftı, nöbetler tutulmuş, tepeciler çıkmışlardı. Du-yulan hayvan sesinden başka bir ses olamazdı.

Ekmekçilerin burunlarının diplerine kadar sürüklenerek gitmişti, fakat onlar fark edememişlerdi. Düşmanın farket-memesi için sessizce;

“Heval Sultan... Heval Sultan...” dedi. Sultan duraksadı, etrafına bakındı. Sultan’la gözgöze gelmişti. Yaşadıkları göz temasından sonra hafifçe kalkarak Sultan’a doğru ilerledi. Bir yandan ilerliyor, düşmanın çemberinde olduklarını Sultan’a anlatmaya çalışıyordu.

“Heval düşman her tarafımızı sarmış, hazırlanın yol bulabilirsek çemberi yaraçağız, bulamazsak mevzilenip çatışacağız.”

O esnada gölgesinde ateş yaktıkları ormanın içlerinden düşman askerleri ilerliyordu. Medya’nın gözleri askerlerin geçişine takıldığında daha da sessiz olması gerektiğini anladı. Ve işaret parmağını ipince dudaklarına götürerek Sultan ve diğer fırıncılara sessiz olmalarını işaret etti. Sonra az önce yüzünü bir yay gibi çizen dudaklarından aldığı işaret parma-ğıyla sık ormanlık içerisinde onların varlıklarını fark etmeden yürüyen askerleri gösterdi. Askerler tek sıra halinde yedi sekiz metre aralıklarla sık ormanın içerisinde ilerliyorlardı. Dört gerilla eğildi, hamur için kullandıkları eşyaları sessizce topladılar. Kısa bir süre düşman gücünün hareket ettiği ormanın o kuytu yerine baktılar. Askerlerden hiçbir ses çıkmıyor, sık ağaçların arasından kimseler görünmüyordu. Eği-lerek arkadaşlarının yanlarına vardılar.

Grup otuz kişiydi, herkes toparlanmış hareketi bekliyor-du. Otuz kişilik grup, onar kişi halinde üç koldan hareket edecekti. Gerillaların hedefi sık ormanlıklı Girê Sivo Tepe-si’ne ulaşmaktı. Üç koldan harekete geçtiler. Önden giden küçük bir grup onları koruyacaktı, onlar ilerleyip savunma-larını yapacak geri kalanlar ise sağ salim Gire Sivo’ya ulaş-maya çalışacaklardı.

Biraz ilerlediklerinde düşman askerleri gerillaları fark ederek taramaya başladı. Gerillalar kurşun yağmurunun altında kaldılar. Hızla koşuyorlardı.

Yağmur damlaları kur-şun kadar ağırdı, yağmur damlaları gerillalara değdiğinde gerillalardan sular değil kan akacak, kandan sıırıslam olacaklardı. Gerillalar ölümsüzlük zamanlarının içerisinde koşuyorlardı. Ölümsüzlük, insanların bir ömür boyu aradık-ları kapı. Ve hiç kimse işaret parmağıyla uzaklıkları, ölümsüzlüğe ulaşılan mesafeyi göstererek 'bak ölümsüzlük orada, maviyle yeşilin buluştuğu, mavi sularla yeşil otların örtüş-tüğü yaşam uçurumunda, demiyordu. Ölümsüzlüğü ancak birey keşfedebilirdi, yoksa ölümsüzlük bir tesadüf olarak gelip insanın kapısında oturmuyordu. Ki buna da beni-insanın, insan olan 'ben'in iradesini gerçekleştirmesi, En-el Hak'ka ulaşması diyorlardı. Ölümsüzlük hiçkimseye bahşe-dilmemişken ölümsüzlük peşinden koşuyorlardı.

Gerillalar habire koşuyordu. Medya bir lojistikçiydi, lojis-tikçiler fedakar olarak bilinirdi ve kendisi de fedakar olmak zorundaydı. Ağır yükleri, küçücük omzuna yük edinmişti. Zaten grupta bir çok gerilla ona göre biraz yeni ve tecrübesizdi de. O fedakarlık yaparak örnek olacak, yaşamın ve dağların karşısında kendisine göre toy olan yoldaşlarının yükünü hafifleterek omuzlayacaktı. Medya kurşun yağmuru altında koşuyor akşam nöbetinden son ana kadar ki zaman diliminde yaşadıklarını düşünüp duruyordu. Hata neredey-di, düşman neden burunlarının dibine kadar sokulmuştu? Düşman askerlerinin burunlarının dibine kadar yakınlaşma-larında bir önceki akşam nöbetinde yaşadığı duyarsızlığın payı var mıydı? Bir an gördüğü rüyayı anımsadı. Gülistan'ın "Uyan Medya, bütün çocuklar uyanık" deyişini. Irkildi.

Gerillalar hızla kendilerini vadiye bırakmışlar, vadinin içerisinden geçen kuru bir derenin çakıl taşlarına basa basa ilerliyorlardı. Düşman askerleri habire tarıyorlardı. Medya yükünün altında ilerlemek için çabalıyordu. Kurşun sesleri çakıl taşlarına karışıyor vadide yankılanıyordu. Medya ba-caklarını iki koca taşın arasında sıkıştırmış çıkarmak için çabalıyordu.

"Heval Medya bana yardım et."

Bacakları taşların arasındaydı, dönüp arkasından gelen sese baktığında, bir genç kadın yalvaran bakışlarıyla karşılaştı.

"Heval Medya bana yardım et."

Medya sıkıştığı taşların arasından kurtulmak için bir ileri bir geri sendeledi, arkasındaki kadını merak etti, kadına bak-tı. Bırakıp gidemezdi. Ama sıkıştığı taşların arasından kur-tulamazsa zaten bırakıp gidemeyecekti. Kurtulmak için bir iki kez daha çabaladı. Sırtındaki ağır yük taşların arasından kurtulmasını, hareket etmesini engelliyordu. Son bir kez daha lanetli taşlardan kurtulmak için davrandığına bacak-larını taşların arasından sıyrıp almıştı. Geriye dönerek, çalı-lıklara takılarak çalılıkların arasından sürünemeyen yeni ge-rillaya yardım etti, saçları dikenlere dolanmıştı. Bir çırpıda dikenli eliyle kırdı, kadının ellerinden tutarak çekti. Başar-mıştı. Yeni gerilla kurtulmuştu.

"Hadi gidelim."

İki kadın birlikte yürümeye başladılar.

"Heval!.... Yaralandım!...."

Medya duyduklarına inanmak istemezcesine yerinde kala-kaldı. Acı bir çığlık

kulaklarına dokunup geçti. Duyduğu ses Ekin'in sesiydi. Adımlarını daha bir hızlandırdı. Ulaştığı ge-rillalar da duyduğu sesi duymuştu. Komutanları Bilge önden bağırarak;

“Arkadaki iki erkek arkadaş yaralanan arkadaşı alıp getirsin.”

Arkadaki iki erkek arkadaş dediği az önce yanlarına vardıkları gerillalardı. İki erkek gerilla harekete geçti. Ekin'in sesi, demin Medya'nın kurtardığı yoldaşının daha da gerisin-deydi. Gerillalar yola çıkıp ilerlediler, sürünerek, yaralanmış Ekin'in yanına vardılar. Ekin'i tutarak getirdiler. Ekin hafif aksayarak kadınların yanına vardığında yapacak bir şey kalmamıştı. Harekete geçtiler,

Gre Sivo, ormanlarıyla gerillalara kucak açıyordu. Bir kurtuluş aynı zamanda bir facia olan doğaya yolları açılı-yordu. Doğa zarardan çok yarar sağlasa da doğa; bazen bir kar tufanı, bazen bir sel tufanı, bazen bir şimşek tufanı, bazen ise bir kaya çamur tufanına dönüşebiliyordu. Ama doğa çoğu zaman bir ana gibi gerillaları emziriyordu. Doğa belki de bütün zamanlarda insandan daha dosttu insana. İnsan insa-nın kurdu olmasaydı bu kadar savaş yaşanmazdı. İnsanlar neden insan olana yakışır bir şekilde yaşamazlardı da sürekli savaşır yaşamın kendisini nedensiz bir savaşa dönüştürürlerdi? Savaş sadece silahlarla ve kovalamacalarla yapılmıyordu, yaşamın içerisinde sadece demir, demirden yapılan silah erkekçe değildi, yaşam erkekleştirilmişti. Peki ya bu kadınlar neden silah kuşanmış da savaşıyorlardı? Erkeği silahsızlandırmak için başka çareleri mi kalmıştı? Kadınlar çaresiz kalmamak, hergün kurşunlamamak için dağlara çıkmışlardı. Demir parçalarıyla, usturalarla beden-lerinin kırk yerinden bıçaklanmamak için dağlara çıkmış kendilerini arıyorlardı. Kimi zaman bir kurşun sesinde kimi zaman bir taşın gölgesinde, kimi zaman gözlerdeki o ilk dilin gülümseyişinde kendilerini arıyorlardı.

İç sesi, “Ne istiyor bu insanlardaki yarı insan yarı hayvan! Özgürlük hiç durmaksızın istemek midir? İnsan olarak varlığım, varlığımın uyumlu yaşamın bilinci ve bilinçsiz-liğinden midir bu sınırsız isteme anlam veremiyorum. Kadın olduğumdan mı aşkı, güzelliği, insani olanı ve özgürlüğü sınırsızca istiyorum” dedi. Monoloğunu bitirip dialoğa geçti. “Peki ya sen bir kadın olarak aşkı, güzelliği, insani olanı, özgürlüğü anlamanın erdemine ulaşmayı istemiyor musun?” Yumuşak bir kadın sesi sorusunu cevaplayamadı.

Yürüyorlardı. Gire Sivo bütün anaçlığıyla gerillalara kucak açmıştı. Medya, bu zamansız ve ani hareket karşısında boyundan ve ağırlığından da büyük yükler sırtlamıştı. Yürür-ken çok zorlanıyor, yükü dengesizlenince ayakları birbirine dolanıyordu. ‘Bütün bunlar benim duyarsızlığım yüzünden’ diye düşünüyor, gece yeni olan Ekin arkadaşını dinleseydim böyle olur muydu diyerek içten içe savaşıyor muharebe meydanına yanında götürdüğü ne kadar silah varsa hepsini kullanıyordu. İçinden fırtınalar kopuyor, sular Cudi'ye kadar yükseliyordu. Fakat ne fırtınanın sesini duyan ne de fırtınanın şiddetini gören oluyordu.

Medya yürüdü, dağ yürüdü, taş yürüdü.

Medya, ülkesi, Medya'nın çocuklarına karşı suç işlemişti. Cezası ne mi olacaktı? Medya yürüyordu Girê Sivo'ya yetişmek üzereydiler. Yürüdükçe yükü gi-

derek daha fazla ağırlaşıyordu. Bir yerde oturup dinlense, dinen kurşun yağmuru tekrardan üzerine yağabilir oracıkta yığılıp kalabilirdi. Kurşun yağmuru ihtimali gelişme dahi o, yorgunluktan dinlenmek için sırtını dayadığı kayanın yanı başında yığılıp kalabilirdi. Bu tür anlarda tek derman yine 'tabanlara kuvvet' deyip yürümektir. Medya bunu biliyordu. "Hadi bakalım yü-rüyelim" dedi ve yürüdü.

Yeşil örtünün içerisine girip gizlenmesine bir kaç adımlık yol kalmıştı. Bir, iki adım demeden üç basamaklı merdiveni bir anda atlayan çocuk gibi öylece Gire Sivo ormanlarının içine dalmıştı. Gire Sivo'ya gerilla sığındığında Gire Sivo'nun gerillaları düşmana vermesinin mümkünatı yoktu. Zaten düşman Gire Sivo ormanlarının içinde gerillaların saklandığını bilse de ormana yaklaşmaya cesaret edemezdi. Gire Sivo gerillaları bağrında taşıyıp düşmanına kabus olurdu.

Medya kendisinden az önce Gire Sivo'ya ulaşan on üç gerillanın yanına varıp durdu. Ormanın kuytuluklarında bir araya gelen gerillalar geride kalanları dört gözle beklemeye koyulmuşlardı. MG3 silahının tarama sesi duyuldu.

Gerilla gruplarının bir çoğu henüz Gire Sivo noktasına ulaşmamışlardı. Gergin bir bekleyiş başlamıştı. Medya sırtındaki yükü öylece kalakalmıştı. Komutanları Bilge'de ordaydı, sinirliydi. Medya'ya yaklaşarak;

"Heval, sırtındaki o eşyaları neden indirmiyorsun?"

"Buraya kadar taşıdıysam bundan öteye de taşıyabilirim."

"Taşıyamazsın, buraya kadar taşımakla iyi bir iş yapma-mışsın, olduğun yere sırtındaki fazlalıkları bırak."

"Bırakmayacağım."

Komutanları Bilge hiçbir şey belirtmeden uzaklaştı. Medya ve birçok eski gerilla Bilge'nin duruşunu, yönetim tarzını beğenmiyordu. O yüzden Besta bölgesinde yapılan son düzenlemelerde kargaşa yaşanmıştı. Bu durum yönetimin içerisinde bu bir bölünme yaratmış, yaşamı gerginleştirmişti. Bu gerginlik en fazla da Bilge'nin karşısında duran ve bir dönem akli dengesini yitiren Eşref'te yaşanmıştı. Eşref, "Bilge'nin anlayışları çok kötüdür" derken yerden göğe kadar doğru söylüyordu. O bütün geriliklerin Bilge'de zuhr ettiğini, bu-nun da insani olmadığını hissediyordu. 'Bilge'nin anlayış-ları... Bilge'nin anlayışları...!' diyerek ortalıkda bas bas bağı-rıyordu. Medya Bilge'ye tepkilenmişti. Bilge ne derse hep Bilge'nin söylediklerinin tersini yapma dürtüsüyle doluyordu. İnsan ne kadar gönüllü köleleşse de, gün geliyor öylesine bir özgürlük yanı kendisini açığa vuruyordu ki; köleliğin bütün zincirleri bir bir kırılıyordu. Medya Bilge'nin yapıya bazı şeyleri zorla kabul ettirmeye çalıştığını görüyordu. Ama çaresizlik elini kolunu bağlıyordu. Bu red Medya'daki öz-gürlük isteğinin dışı vurumuydu.

Medya akşam ki nöbetteydi; hâlâ uyanamamıştı. Bir süre

öylece kalakaldı. Ne yapsa da nafile; ne düşündüklerinin ağırlığını, ne de omzunda taşıdığı yükün ağırlığını kaldıra-biliyordu. Birinden birini bırakacaktı, en kolay ağırlık omzunda taşıdığı kilolara varan ağırlığın indirilmesi idi. Sırtında taşıdığı ağırlığı yere fırlattı, omzundan büyük bir yük kalktı. Saatlerdir omzunda taşıdığı yükün yarattığı yorgunluk ve izi kaldı. Fakat düşüncelerindeki ağırlık

hâlâ sürüyordu. Öyle-sine bir ağırlık ki ne söküp atabiliyorsun, ne tümünden silebiliyorsun. Ancak çözümlendikçe, denkleştirip formüleleştirildikçe ağırlığını yavaş yavaş azaltabilirsin. Gre Sivo'daki bir kayalığa sırtını dayamıştı. Ekin'nin "Heval ses geliyor" deyişi kulaklarında çınliyordu.

Gre Sivo Tepesi'ndeki kayalıklardan ormana taraf tırmananlar vardı. Sessizce yeşil ormana dalanların kimler olduğunu merak ediyorlardı. Gelenler Dilan Çatak ve Bese yoldaşlarıydı. Gerillaların bekleyişinden sonra gelenler yoldaşlarının yaşadıklarının muştusuydu. Demek ki gerillalar yoldaşlarının gruplarından kopsalar da bir dönem sonra özledikleri güleç yüzlere yeniden kavuşuyorlardı. Bese;

"Heval düşman 'Gre Sivo'nun bütün yamaçlarını tutmuş. Demek ki bizim Gre Sivo'ya geçeceğimizi tahmin etmişler. İlk başta düşmanın bulunduğu yamaca doğru gittik, yoldaşlardır, dedik. Taşlarla iki-üç mevzi örülmüştü. Tam mevzilerin içerisine girecektik ki mevzilerde komando el-biseleriyle gezen düşman askerlerini gördük. Yaklaşmamıza o kadar nasıl izin verdiler anlamadık. Bereket versin yamaç yumuşak topraktı. Düşman askerlerini fark ettiğimiz anda kendimizi yere attık ve yuvarlandık. Düşman MG3'le bir kaç defa bizi taradı. Fakat boşunaydı. Biz kendi ayaklarımızla pusuya gittiğimiz gibi kendi ayaklarımızla da pusudan dön-müştük. Düşman MG3'le tarıyordu. Biz vadide izimizi kaybettirdikten sonra uzaklaşarak farklı bir noktadan Gre Sivo'ya doğru tırmandık ve işte buradayız."

Ormana yeni varanlar atlattıkları ölüm çemberinin bütün izlerini taşıyorlardı. Yaşadıkları ölüm saatleri geride kalmış olsa da, sanki onlar ölüm saatlerini yaşıyorlardı.

Komutanları Bilge sinirleniyor, arada bir kime, niye söylediği belli olmadan;

"Bunlar hangi cehennem dibindeler ve neden gelmiyorlar," diyerek söyleyip duruyordu. O gece henüz ormanlık alanına birkaç saattir girdikleri Gre Sivo'dan çıkıp uzaklaşacaklardı. Çünkü biliyorlardı ki düşman askerleri onları Gre Sivo ormanlarında ablukaya alacak ve belki günlerce abluka altında tutarak hareket etmelerini engelleyecekti. Bu ateş çemberinden bu gece mutlaka uzaklaşmalıydılar.

Akşam yaşananları zihninden silip atamıyordu. Perişan, perperişandı. İçindekileri kimle paylaşabilir ya da kimden gizleyebilirdi. İnsanlar birbirlerinin gerçeğine ne çok fazla uzaktılar, ne de çok yakındılar. Ama gören, duyan, hisseden insanlar da perperişandılar.

Beklediler gece olmuştu, ama gece olup harekete geçene kadar da patlamamak için ellerinden geleni yapıyorlardı. Her an biri Gre Sivo ormanlarının arasından fırlayarak düşmana:

"Ne yaptınız anaç topraklarımızda güleç yoldaşlarımıza, ana sütü emmemiş ruhsuz insanlar," diyebilirdi. Gerilmiş ok gibi yerlerinden fırlayabilirdiler. Ama bu donkişotun yelde-ğirmenlerine saldırmasına benzerdi. O yüzden de sabrı ve öğrenmeyi topluyor, o iki meyveyi toplamayla sürekli haşır ve neşir olmayı biliyorlardı.

Sabrin meyvesi olgunlaşmıştı. Gire Sivo'dan süzülüp geçmişlerdi. Hezil suyunun birleştiği üçgendeydiler, orada sabahladılar. Bütün gün boyunca buldukları yerde kımıl-tısız kalakaldılar. Herkes üçe ayrılan grubun neredeyse iki kolunun gelmemesinin tek nedenini biliyordu. Yoldaşları düşman içerisinde kalmıştı. Medya'nın içerisindeki kurt içini kemirip duruyordu. Gözlerini iğne ucu delikliğinden birazcık daha büyük açabilseydi belki de son kırksekiz saattir yaşadıklarını yaşamazlar, hasta yılan gibi yanlarına varan düş-mandan zamanında haberder olup yılanı darbe dahi vurabilirdi, başarı elde edebilirlerdi. Ama öyle olmamıştı duyarsızlığının cezasını çekiyordu. Yargılayan da yargılanan da kendisiydi, bu tür durumlarda suç ve ceza bireylerin iç dün-yalarına giriyor ve insan kendisiyle yapayalnız kalıyordu. Yürüyüş esnasında bir ara Ekin'i de kaybetmiş ve bir daha ona ulaşamamışlardı. Komutanları Bilge karanlık çökmeye başladığında gerillardan Şahin'i, Medya'yı ve bir kaç gerillayı daha yanına çağırması; "Heval kaç gündür arkadaşlarla kopt-uk, onlardan haber alamıyoruz. Bu gece çevrede ne olup bit-tiğine dair istihbarat toplamak amacıyla Şahin Heval'in köyü olan Grek Köyü'ne gideceksiniz, aynı zamanda yanınızda ihtiyaçlarımızı geçici de olsa gidermek için erzak getirecek-siniz," dedikten sonra gerillalar köye gidip dönmüşlerdi. Grek köylüleri köylerini üç yaşlının ellerine

teslim edip yaylalara çıkmışlardı. Yaşlılar ne gerillalar, ne de askerler hakkında hiçbirşey bilmiyorlardı. Medya'nın birlikte gittiği gerilla grubu naçar kalarak geçici olarak onları idare edecek bir miktar erzak aldıktan sonra, kimsesiz köyü kimsesiz yaşlılara bırakarak Hezil suyunca ilerlemişlerdi.

Hezil nazlı bir kadındır, kendisini toprağa verirken naz eder. Naz eden Hezil akarken kanlıdır. Hezil'in kanlı akan suyu gelip kapılarda durur. Hezil genç ve nazlı bir kadın gibi akar insanların yaşadıkları kapılara vardığında yaşlı bir anaya dönüşür. Gerillalar bir ananın koruyucu kucağına sığı-nır gibi Hezil ananın koruyuculuğuna sığınmışlardı.

Hezil gerillaları korumak için gözünü dört açmıştı. Hezil Suyunca ilerlediler ve konumlandıkları üçgene vardılar. Kötü bir haber, yani ki arkadaşlarının şahadetini duymamak için eliyle yüreklerini tutmuş öylece bekliyordu. Grek Köyü'nden ne olumlu, ne de olumsuz bir haber gelmemişti. Gerillalar uzun süredir kirpiklerini terketmeyen gerginlikle uyumaya çalıştılar.

Bütün gerillalar uyurken Bilge, bir oraya bir oraya koşuş-turarak karanlıklara sığınan insanlar gibi ağaçların kuytuluk-larında volta atıp duruyordu; uyuyamamasının bir çok ne-deni olmalıydı? Bir sorumlu olarak sorumluluğunu üstendiği insanlardan bihaberdi. Onun vicdani sorgulamasını mı yaşı-yordu, y-oksak yanında nöbet tutan insanların duyarsızlıklarını ve onun yaratabileceği sonuçları mı görüyordu da uyku, göz kapaklarından kaçıyordu? Belirsizliğin ve tehlikenin en fazla gelip kapılarına dayandığı o anda, o bencil hayvanın korkularını, korunma ve yaşama dürtüsünü mü yaşıyordu bilin-mez. Fakat Bilge içerisinde yaşadığı zamandan on yıl sonra yaratılan bütün değerlerin, hareketin toplamı olan Önder-lerine, komponun geliştirildiği sosyalist topraklarda, yıllarca -bilinçli, bilinçsiz- birlikte yürüdüğü harekete ihanet edecek-ti. Belki o gece de ihaneti düşünüyordu. Bilge'nin gözüne uyku girmiyorken yeni bir gün karanlıklarda sıyrılarak uyanmak üzereydi.

"Kim o!" diye avazı çıktığına bağırarak bütün gece uyu-mayan Bilge'ydi. Sesi öylesine yüksek çıkmıştı ki herhalde farklı bir zaman ve mekanda tekrar aynı ses tonuyla bağır dence komutanları Bilge asla başaramayacaktı. Uyuyan bü-tün gerillalar yerlerinden sıçrayarak uyandılar. Karşıdan ge-lenler kendilerine sesleneni tanımışlardı.

"Heval Bilge biziz."

Gelenler birkaç gün öncesinde düşman pususuna düştük-lerinde kendilerinden kopan grup olmalıydı. Bütün gerillalar sevinç içerisinde ayağa kalktılar. Yoldaşlarını karşılayacak, hayatlarından umutlarını kestikleri, yitirdiklerini zannettik-leri yoldaşlarıyla buluşacaklardı. Grup yaklaştı. Ama gerilla-lar birkaç gün öncesinden birlikte yaşadıkları hiç bir tanıdık yoldaş sesinin frekansını netleştiremiyorlardı. Medya Ekin'in sesini almaya çalıştı, alamadı. Gelenler gerillalardı, fakat bunlar son günlerde paylaştıkları yoldaşları değildi. Ahmet Ropo'nun bölüğü Çatak'tan, Haftanın alanına geçiş yapıyor-du. Yine de gelenleri sevinçle karşıladılar. Fakat çatışma sürecinde kopan arkadaşlarının gelememesi burukluklarını ve üzüntülerini artırdı.

Çatak' tan gelen Ahmet Rapo'nun bölüğü perperişandı. Bir çoğunun ayağında ayakkabı, sırtında elbise yoktu. Varsa da kırk yerinden delinip paramparça olmuştu. Çatak'tan Bes-ta'ya kadar ayakkabısız yürüyen birçok gerilla Besta'dan Haftanın'e kadar da ayakkabısız yürüyecekti. Çünkü Bes-ta'daki gerilla da sıkıntı içerisindeydi. Görüntü olarak bir-birlerinden aşağı kalır yanları yoktu fakat uzun süredir göremedikleri kimi yoldaşlarının beyinlerdeki tezahürü karşılaşanlarla uyuşmuyordu. Yoldaşları açıklıktan, yorgunluk-tan tanınmaz haldeydi. Yaşam koşullarının ağırlığı elbise-lerinde, tenlerinde, gözlerinde dokundukları her yerdeydi. Gerillaya doksan yılında çok fazla katılım geliyordu. Ör-gütleri bu kadar geniş katılımın, nicel büyümenin hesabını yapamamış, metropellerden dağa taşan bu genç arayışçıların ihtiyaçlarını karşılayamıyordu. Tabii bunun PKK hareketinin gelişimiyle doğrudan bağı vardı. Düşman gelişmeleri takip ettiğinden korkarak saldırıya geçmişti. Kürt halkının çocuklarının hareketini, yirmi dokuzuncu isyan olarak al-gılandığından, önceki isyanlarda uyguladıklarını yineliyordu. Yenelenen katliam, sürgün ve öldürülen kadın ve çocuklardı. PKK hareketi gelişme işaretleri veriyordu. Düşman bu işa-retleri okudukça köpürüyor, vahşi bir hayvan gibi saldırgan-laşıyor, gerillayı daraltmak için habire saldırıyordu. Saldırı-lardan, daraltmalardan biri de gerillanın yaşamsal ihtiya-çlarını karşılamalarını engellemkti.

Hem ölü kentlerden gerillaya gelişen akına karşı yaşanan hazırsızlık, hem de düşmanlarının uyguladıkları gerillayı sınırlıyordu. Fakat yine de bütün yaşananlar, açlık, susuzluk, elbisesizlik yaşamlarında etkileyici değildi. Aksine onlara yaşam ve savaş gücü veriyordu. Gerillayı özde en fazla etkileyense verdikleri şehitlerdi. Yoldaşlarını göz açıp kapa-ma fırsatları dahi olmadan yitiriyorlardı. İşte yoldaşları grup-larından uzak düşmüşlerdi. Yaşayıp yaşamadıklarına, eğer yaşam öyküleri sonuçlanmışsa sonlarına dair hiçbir habere ulaşamıyorlardı. Sıranın kimde olduğunu bilmiyorlardı. Bunca üzüntüyle onları ayakta tutan, yolculuğa çıkmış umutdu....!

Yolculuğua çıkmış umudun bir gün kendi kapılarına da varacağı inancıyla dimdik ayaktaydılar. Hezil Suyu'nun bu-luştuğu üçgende bir çoğu Hiror Kampı'ndan tanışan gerillar eski tanıdıklarıyla özlemlerini giderdiler. Yeni tanıştıkları ve yeni olan her gerillaysa umutlarını daha da büyötmeye dair işaretledi. Her yeni gerilla güçlenip kazanacaklarının umuduydu.

Ahmet Rapo'nun bölüğü düşmanın operasyonundan haberdardı. Fakat kopan gerilladan, yaşananlardan haber-sizdi. Araziyeyile haşır neşir olan iki grup çıkardılar. Gruplar operasyonun son aşamasına ve yoldaşlarına ilişkin bilgi getireceklerdi. Geri geldiklerinde düşmanın operasyona son verip geri çekildiğini söylediler.

Ahmet Rapo'nun bölüğünde Medya'nın tanıdığı Reyhan Yezidi de vardı. Reyhan Yezidi bir zamanlar sıkıntılarını yeni sıkıntılar katık eden kadındı. Ama aradan geçen zaman, yoldaşlık ilişkisinin ruhsal bağı geçmişe bir perde çekip kadınları yakınlaştırmıştı. Reyhan Yezidi Medya'nın iç fırtınalarını farketmiş olmalı ki:

“Heval Medya neyin var, durgunsun.”

Medya yaşadıklarını kendisinden gizlerken nasıl Reyhan’a söyleyebilirdi ki! Nasıl söyleyebilirdi ki; “benim duyarsızlık-larım yüzünden operasyona takıldık. Duyarlı yaklaşıyordum bir ihtimal kopan yoldaşlar da dahil hep birlikte olurduk.” Söyleyemezdi.

“Yok, hiç bir şeyim yok heval.”

“Nasıl yok, çok durgunsun.”

“Yaşadıklarımızın etkisi olabilir.”

Yezidi Reyhan, Medya’nın sözcüklerini açtırmayacağını an-ladı. Boşuna kürek çekmeyecekti. Belki de hâlâ tufanın etkisin-dedir; Medya’yı durgunlaştıran; zorla gerillaya alınmasının izleri, maruz kaldıkları operasyondur, diye düşündü.

“Toprak ana” diye tanımlanan dünyadan, bir gün daha evrildi. Yeni bir gün geçmişin derin izlerini silemeden toprak ananın bağrından doğuyordu. Düşman çekilmiş, operasyon sırasında kendilerinden kopan on beş kişilik gruptan henüz hiçbir haber alınmamıştı. Gerillalar Bilge’nin grubuyla Gıre Sivo ormanlarına daldıklarında on üç kişiydiler. Onlardan habersiz iki kadın gerilla daha, Bese ve Dilan Çatak da ormanların içine dalmış, yanlarına varmıştı. On beş kişilik bir grup olmuşlardı fakat yine de eksiktiler. Yoldaşlarının ya-rattığı boşluğun yerini hiçbir şey dolduramazdı ki! O boşluk bir ömür yürekte kalırdı. Kendilerini bir or-du kadar eksik, yarım hissediyorlardı. Yoldaşlarının dönmelerini bekliyorlardı.

Ne garipti şu insan. Bir sırla doğuyor, bir sırla ölüyordu. Ya da bir çorap sö-küğüymüşçesine bir sırrı çözüyor, bir sırrı çözerken diğer bir sırrı düğümlüyordu. Medya yine kendi-siyleydi; Medya’dan gayri kimsecikler yoktu. Birlikte nöbet tuttuğu yeni gerillada yok! Sırta kadem basmıştı. Bir tek o biliyordu sırrını fakat, kendisi de nöbette uyumasının yarattığı sonuçların gizli kalmasını istercesine sırta kadem basıyordu.

Yarımlıklarının tamamlanmasını bekliyorlardı. Gözleri ufukta, yüreklerini gö-kyüzüne asmış bekliyorlardı. Bekleyiş uzun sürmemişti. Güneş ışınları gökyüzü-nü çepeçevre sa-rarak bütün sıcaklığıyla yeryüzüne dokunuyordu. Gerillalar öz-lendiklerini, merak edildiklerini bildiklerinden hızla Hezil Suyu’nun birleştiği üçgene vardılar. Gelenler Adil’in sorumlu olduğu gruptu ve topu topu altı kişidiler. Bekleyenler sevince boğulmuştu. Beklenenler buruktular, perişandılar. Sevincin ve burukluğun birbirine karıştığı duygu atmosferinden kurtuldular:

“Diğer yoldaşlarımız neredeler, onlarla karşılaşmadınız mı?”

Yarımlıkları tamamlanmalıydı. Herkes suskundu. Adil suskunluğu bozarak arkadaşlarının sorularını cevaplandır-malıydı; bunu biliyordu.

“Heval söylemeye dilim varmıyor, sekiz arkadaşımızı şehit verdik. Sizin grup erken davrandığı için kurtuldu, üç koldan hareket ettiğimizi biliyor, ona göre tak-tik geliş-tiriyorlardı. Siz çemberi yarıp geçtikten sonra Nazım gidip düşmana tes-lim olmuş üç koldan hareket ettiğimize dair bilgi vermişti. Düşman bizi daraltmıştı, oracıkta sekiz arka-daş...” Durdu, kelimeler boğazında kalıyor ne yu-tabiliyor ne de dışa akıtılabiliyordu. “...Şehit düştüler; Heval Sultan, Heval jıyan, Heval Şoreş, Heval Baran... Onların şahadetinden sonra yürüyecek halimiz

kalmamışken Ekin'in cesediyle karşılaştık. Kimi arkadaşlar Ekin'in cesediyle karşılaştıkların-da iyiden iyiye fenalaştılar, Güçlkle toparlanıp yola koyulabildik."

Adil'i dinleyecek hali kalmamış, paylaşımında bulunduğu zaman ve mekan boğazına sarılmıştı. Mekandan kalkarak uzaklaştı.. Demek ki, sırrının tek ortağı Ekin sırta kadem basmıştı. "Sekiz insanın, sekiz yoldaşımın katiliyim, ben katilim katilim" diyen sesiyle yüreğindeki dalgalar kabarıyor, içinde fırtınalar kopuyordu.

Gerilla yaşamının yüzde biri ihanet ve korkaklıktı, ki bunu Nazım yaşamıştı, yaşamın yüzde doksan dokuzuysa kahramanlıktı. Gerilla olabilmek için kahramanlığı, ihaneti de düşünmeli, bu olguları kişiliğinde çözümleyerek sonuçlandırmalıydı. Belki de anı anına o iç kemirici canavarla sa-vaşmalıydı. Ama bir biçimde ihanete açılan kapılarını kapat-malıydı. PKK hareketiyle Kürt insanı için kahramanlık sahası daha da genişlemişti. İhanet bir nifak tohumu olarak şeytan tarafından mı insanlar arasına ekilmişti? Asırlarca topraklarına kutsallık ekmiş Kürtler'in kutsallığa ihanetle-riyle vardıkları lanetli gerçek bir tek insanlar arasına ekilmiş o nifak tohumuyla izah edilemezdi. İnsanlığın ilk nüvelerini eken halklardan olan Kürt halkının yakıcı gerçeği elbetteki bir tek, o ilk ihanet tohumuyla, insanın insan olana ihanetiyle açıklanamazdı. Gerçek ele avuca sığmayan yakan kavuran gerçek; herkese göre değişen gerçek!

Kaçtığı mekan bir umman kadar uzaktı. Medya uzaklar-dan sırrını haykırdı, bağırdı, çağırdı: "Birazcık daha duyarlı olsaydım, bütün bunlar olmayacaktı." Tüm haykırışlarına rağmen Medya'nın sırrını duyan olmadı. Sırrı, 'sır olma' özelliklerini yitirmedi. Sultan'ın ekmek kokan ellerine kızıl kanlar bulaşmıştı, gerillaların kanları daha güçlü yeşere-bilmek için oluk oluk toprağa akıyordu. Bu kutsal topraklara kanlarını akıtanlar umutlarının ve hayallerinin gerçekleştiğini gördüklerinde, uzaklarda yeşerip kalanlara el sallayacaklardı. El sallayanların arasında önderlerinin yanında uzun süre eğitim görmüş Sultan'da olacaktı. Sultan Kürdistan'ın Küçük Güney parçasının Kamışlo kentindendi. El sallayanların arasında bir de Ekin olacaktı. Ekin henüz dağların senfonisini yeterince dinlemeden yüreklerinde koca bir boşluk bırakıp gitmişti. Bu sırrı hangi zamana kadar taşıyacaktı. Gülistan yanında olsaydı eğer belki de bu sırrı paylaşabilirdi. Ya Gülistan'da artık sırrını paylaşamayacaksa, tıpkı Ekin gibi kendisini apansız bırakıp gitmişse.... Daha fazla düşünemedi. Bir derviş misali cevaplarını yollarda bulacakmışcasına yollara düştü.

Yollarda şehit düşen yoldaşlarını anımsıyordu. Gülümse-yecek onca hatıraya uzanmak üzereyken geri çekiliyordu. Adaleti düşündü. Adalet 1989 yılında Apocular'a katılmıştı. Uğruna yaşamını adadığı, uğruna şehit düştüğü partiye katılmadan önceki adı, annesinden babasından kendisine kalan adı, Adalet'ti. Bilemiyordu o doğduğunda belki de Apocu hareket doğmamıştı? Adaletsiz yaşayan bu dünyada ona, Adalet ismini takmanın bir anlamı olmalıydı? Adalet, adaletsizce şehit düşürülmüştü. Adalet'in silahı dahi elinde değilken, bedeninden başka hiçbir şeyi silah olarak kullanamıyorken ve yoldaşlarına ekmek yaparken

ölüme yakalan-muştu. Koşmuştu, bağır-muştu, ama yine de Adeleti adeletsizlik öylesine yakalamıştı ki adaletin kanı damlayarak toprağa akmıştı. Adeletin kanı toprağı sulayıp yeşerecek, belki de adaletsizlerin boğazına uzanıp sıkacaktı. Gerillanin elleri artık Sultan'ın elleriydi, her yerde adeletsizliklerin boğazındaydı.

Toprağın bağırında; uzun, ince boylu Jiyan esmer esmer yatıyordu. Bütün sincaplar karalar bağlamıştı o gün, kendi-lerinden de atik ve hareketli Jiyan'ı kaybetmişlerdi. Daha gerilla elbiselerini giyeli, Jiyan, jiyan(yaşam) olalı bir ay olmamıştı. Yoldaşları yaşamdaki duruşunu okuyarak ona 'sincap' (sıvori) diye seleniyorlardı. Yaşama bir sincap gibi tırmanan Jiyan nasıl olmuştu da düşman askerlerinin kahpe pusularından kaçamamış, bir sincap gibi dağlara, ağaçlara tırmanmamıştı.

Toprağın bağırında; Şores uzanıyordu. Toprağa yakındı ya toprak onu bağırna, o da toprağı bağırna basmıştı.

Toprağın bağırında; Baran yatıyordu. Dünyaya benzer yu-varlak yüzünde iri iki göz insanlara bakıyordu. Yağmurun yeşil baktığı görülmüş müdür? Toprak, Baran'ın yeşil ba-kışlarından yağmur yağmurluğundan utanmıştı. Özgün dilinde yağmur anlamına gelen Baran insanların üstüne akmalıydı ki insanlar kirlerinden arınabilsinler. Baran yaşa-mun içerisinde fedakarlığıyla tanınıyordu. Ya da farklı bir deyişle bencil insan sorumluluğunun bütününü sahiplenme-diğinden Baran fedakarlık yapıyordu. Kendisini yaşamdan esirgemiyor, toprağı incitmek istemezcesine toprağa çiseliyor, o gün genç yağmurlar toprağın bağırna damar olup sızıyordu.

Toprağın bağırında; Medya'yla nöbet tutan ve Türk olan genç kadın Baranlar gibi, daha bir kez olsun yıkayama-dıkları, suyla buluşturamadıkları gerilla elbiseleriyle uzanı-yordu. Adalet'e, Baran'a, birkaç gece öncesi aynı mevzide nöbet tuttukları genç kadına, diğerlerine giydikleri gerilla elbiseleri kefen olmuştu. Gerillanın bir kuralıydı; şahadet-lerinde üzerlerindeki gerilla elbiseleriyle gömülürdü gerilla. Bir kefen ki suyla değil toprakla yıkanır. O kadın, en son nöbetini kendisiyle birlikte tutan kadın yani ki dağlardaki adıyla Ekin, ölü kentlerden kaçarak doğayla ve insanla buluşmak için dağları Kâbe eylemişti. Ne yazık...! ne yazık ki genç olan Türk kadın Ekin yine bir Türk askerince vurul-muştu. İnsan soyunun iflah olmazlığı bundandı belki de. Şimdi toprakta cansız yatan Ekin'in bedeni gözleriyle, 'sırrını biliyorum' dercesine Medya'ya bakıyordu. Medya gözlerini yumdu, genç kadının gözleriyle göz-göze gelmek istemi-yordu. Medya'nın bütün sırlarını biliyor ama söylemiyordu.

Bir de Nazım'a, ihanete gidene baktı. Nazım'ın gözleri oyuktu. Düşmanına bu kadar sevdalı bir insan olamazdı, öylesine sevdalıydı ki düşmanı gözlerini oymuştu. Kör bir insan gibi düşman mevzilerine yürümüştü yoksa katiline gözükaraca sevdalanmasının farklı bir anlamı olamazdı. Bilinmez bir yolda gözleri hiçbir yeri görmez iken, ihanetin batağına saplanıp boğulmuştu. Yaşadığı dikkatsizliğin de bir ihanet olduğunu düşünüyor, Nazım'dan çok kendisine kızıyordu. Nazım'la karşılaştığı en son an aklına geldi. Düşmanın kendilerini çembere aldıklarını söylediklerinde koşturup nöbet yerine varıp döndü. Medya

Nazım'a baktı, Nazım Medya'ya bakamıyordu. İnsanlık için savaşıma derecesiyle orantılı olarak insanlar birbirlerine bakıyor ya da bakamı-yorlardı. Medya son nöbetini kendisiyle tutan Türk kızı Ekin'e, Nazım ise Medya'ya bakamıyordu. Dünya böylece kirlenmiş, insanlar birbirlerinin yüzüne bakamadıkları za-manlar çoğalmıştı. Çünkü her insan bir başkasının yüzünde, o devasa aynada, kendi yansımısını görüyordu.

Medya daha uzun günler o kaldıramaz suçluluk psiko-lojisiyle ortalıklarda patikalarda dolaşıp duracaktı. İnsanların yüzüne bakamadığı günleri bir ömür boyu unutamayacaktı.

O gün akşama yakın Haftanı'ne gidecek olan Ahmet Ra-po'nun bölüğü grup-tan ayrıldı. Gerillalar Çatak'tan Besta'ya elbiselerinin her yeri delik deşikken, birçok yeri dikilmekten artık dikiş tutmazken, ayakkabı yerine ayaklarına geçir-dikleri un çuvallarıyla yürüyüp gelmişlerdi. Çatak'tan gelen gerilla-lar geldikleri gibi ayaklarında ayakkabı yerine çuvallar, on-larca delikle yoğrulmuş elbiseleriyle çekip gittiler. Medya ardlarından yoldaşlarının perişan hallerine perperişan bakıp durdu.

Düşmanın son yöneliminin ardından yaraları sarılmamıştı. Zeynep'te o yaralılarından biriydi ve yarası sarılmalıydı. Kal-dıkları yerden ayrılmalıydılar, ayrılmamak bir operasyon bü-tün yönleriyle hâlâ atlatılmamışken yeni pusular ve hiç hazır olmadıkları operasyonlar demektir. Nokta değiştireceklerdi ama opera-syonda ağır yaralanan ve yaraları sarılmayan Zeynep'i nasıl taşıyacaktı? Ayrıca Zeynep'in de yaralarına bakılmalı, yaraları sarılmalıydı. Bilge düşünüyordu. Bir müddet sonra Medya'yı, Dilan Çatak'ı ve Şahin'i yanına çağırdı.

"Heval biliyorsunuz, bulunduğumuz noktayı değiştirme-miz gerekiyor. Düşmanın bir daha nasıl ve ne zaman yö-neleceğini bilemeyiz, ama tedbirlerimizi almalıyız. Daha dün sekiz yoldaşımızın şahadet haberini aldık. Zeynep arkadaş da yaralı ve yanımızda. Arkadaşı iyileştirip, dağla yeniden bu-luşturabiliriz. Bu-rada yararlanabileceğimiz en yakın köy Grek Köyü. Oradaki yaşlıların bir çok konuda tebrübeleri vardır. Size yardımcı olurlar. Sizi Zeynep'le o köye gön-dereceğiz. Zeynep arkadaş iyileştikten sonra geri gelirsiniz. Ama iyi saklanın, köyde olduğunuzdan hiç kimsenin haberi olmamalı. En ufak bir dikkatsizlik yar-dımını aldığınız insan-ların ölüm nedeni olabilir. Bu yüzden dikkatli olacaksınız."

Medya'ya 'dikkatli olacaksınız' cümlesi son bir kaç gün-dür dokunuyordu. Dokunmaktan da öte bir şeydi, bir neşter gibi yaralarını deşiyordu.

Son operasyon gerillaları birbirlerine kenetlemiş, duygu-sallaştırmıştı. Operasyonda teknik yoğunca kullanılmıştı. Ne yapabilirlerdi ki; sonuçta bir garip beni-insandılar. Vedalaşıp ayrı yollara çıkacaklardı.

Vedalaşıp uzaklaştıkları yoldaşlarından ne kadar ayrı kalacaklarını bilmiyorlardı. Medya, Şahin, Dilan, ve Zeynep yürüyordu. Diğer gerillalar yüksek tepeleri aşmış gittiklerinde onlar üçgünden uzaklaşmaya çalışıyordu. Zeynep ayağından yaralanmıştı. Yaralandıktan sonra yoldaşları Zeynep'in yaralarını sarmak için uğraşmışlardı. İmkansızlıklara ad olan ve her zaman bir savaş meydanına dönüşen yaşamları Zeynep'in yaralarını iyileştiremiyor, azdırıyordu.

Dört gerilla dağ dağ yürüdüler, buruktular. O an kaybetmişlerdi, sonrasında kazanacaklarına dair varolan umutları burukluklarını hafifletiyordu. Dağ dağ gerillalar çoğalıyordu. Doksan yılının katılımları doruğa tırmanıyordu. Gerillaya akın vardı. Dağlara başlayan akını kaldıracak alt yapıya sahip olmasalar da yeni katılımlar umut yaratıyordu.

Grek Köyü uzaktan görünmeye başladığında bir an buruk bir sevinç simalarında belirdi. Sekiz yoldaşlarını kaybetmişlerdi fakat Zeynep'i iyileştirme imkanları Grek'in yaşlı insanların ellerinde onları bekliyordu. Bir meydan muharabesinin yorgunluğuyla ilerlediler. Köye yaklaştıklarında durdular. Korku Grek'lerin korkusu değil, askerlerin her an bir yerlerde karşılımlarına çıkabilme korkusuydu. Grek Köyü yaşlı ve viran haliyle onları karşıladı. Gecenin karanlığına sığınmış köyün ortasından yer yer mahalle aralarına sığınmaya çalışan toprak yoldan yol aldılar. Şahin ailesinin evde olup olmadığından bihaber, merakla yürüyordu. Bahçelerinin kapısına varan taşlı yola vardıklarında pencerelerdeki ışığı gördü. Viran köyde balkonu bahçeye açılan bir kapının önüne geldiklerinde durdular. Şahin tanıdık kapıyı tanıdık çaldı. Kapının ardındaki ses;

"Kimsiniz" diye seslendi.

"Benim ana, Şahin."

Az sonra cılız ışığın eşliğinde kapı aralandı. Şahin'in yaşlı anasının gözleri cılız ışığın eşliğinde onları karşıladı. Yaşlı kadın küçük bir çocuk gibi Şahin'in kucağına atıldı, hasretle sarıldılar. Bir ara onları içeri almayacaklarını zannettiler.

Yaşlı kadın oğluna sarılmaktan diğer gerilları unutmıştu. Oğlu-nun kucagından bir an olsun kafasını kaldıran kadın, oğ-lunun yoldaşlarını gördü. Sevinçli gözleri mahçup mahçup bakarak gerçeğe döndü.

“Dışarda kaldınız, içeri girin yavrularım.”

Şahin’in yaşlı anası ve babası da yaylalardan dönmüşlerdi. O gece dört gerillayı bağrılarına bastılar.

GreK Köyü Hezil Suyu'nun aktığı dağ yamacındaydı. GreK köylüleri, ‘biz Komutan Agit’in askerleriyiz’ diyor; Komutan Agit’in sevgisiyle gerillayı seviyorlardı. Halk, hakka, adalete yakın olanı, halkının gizli özlemlerine cevap olan Agit’i tanıyor. Agit dağ, taş, ova, köy demeden elindeki silahıyla ve sevgi dolu yüreğiyle halkını kucaklıyordu. Grekliler Apocu-luğu Komutan Agit’le tanıdıklarından Hogır gibilerine komu-tan demiyordu. Komutan Agit’ten aldıkları onurla başlarını dik tutarak, ‘Biz Komutan Agit’ten başka komutan tanımıyoruz. O’na az da olsa benzeyene, Komutan Agit’in izinde yürüyene kapımız her zaman açıktır’ diyorlardı.

Botan’da son yaşananlar yaşlıları etkilese de biliyorlardı ki, Apocular büyüyor... Belki de büyümenin ve yaratılan umudun ayırıcısına en fazla yaşlı Grekliler varıyor ve bir kaç yaş daha gençleşiyorlardı. Kürdistanı onurla dolup taşıyor, kimliklerini taşıyan birilerini arkalarından bıraktıklarından emin, Türklerce uygulanan ve tanık oldukları katliamların uzağında son uykularına huzurla dalıyorlardı.

Bir gece önce karanlığın içinden sıyrılarak geldikleri evde Zeynep’in yaraları iyileşene kadar kalacaklardı. Uzun süre aynı evde kalmak tehlikeliydi. Şahin’lerin evinin çevresinde GreK köyünün bahçeleri uzanıyordu. Şahin hem bir geril-laydı, hem de yaramaz bir çocukken bahçelerin içindeki en küçük deliğin, en küçük taşın nerede olduğunu biliyordu. Bu, evlerinin çevresindeki bahçelerde kimselere duyurmaksızın gizlenmelerini sağlayacaktı. Çocukluğuna yabancılaşmamış-sa, bahçelerine de yabancılaşamazdı. Dört gerilla için Şa-hin’lerin bahçesinde gizlenecek, sabit bir yer bulup yerleş-tiler. Şahin herkesten daha iyi biliyordu ki, bahçeleri asıl yaşanacak yerlerdi. Bilmek insanda güven oluşturur, bilme-nin güveniyle varıp yaşanılabilir bahçelerde saklanacaklardı.

Yaşlılar ayağından yaralanan Zeynep’in yaralarına, yaş-larından damıttıkları dermanlarıyla tedavi uygulamaya baş-ladılar. İlk üç gün içinde Zeynep’in sararmış beti benzi hafifçe de olsa renk kazandı, canlandı. Gerillaların köyde saklandık-larını, Şahin’in sağaltım gücüne inandığı yaşlılar biliyorlardı yalnızca. Viran olmuş köyün yaşlıları hareketlenmiş, yaşam trafiği artmıştı.

Köydeki trafik sıkışıklığını yaratan sadece dört yaşlıydı. Gerillaların yerini bir tek son dönemlerde yaylalardan dönen Şahin’in yaşlı ana ve babası bir de yaraları tedavi etmesini bilen iki yaşlı kadın biliyorlardı. Şahin’in anası bir oğlunu Apocu hareketin içerisinde şehit vermiş acılı, onurlu bir anaydı. ‘Onurlu Kürt insanı, bir Kürt anası olmayı Komu-tanımız Agit bize öğretti’ diyordu. Yaşlı kadın fırsat buldukça gizlice Medyaların saklandıkları yere giderek onlarla sohbet ediyordu. Sevimli yaşlı ana gerillalara yemek getirerek acelesi olduğunu söyleyerek ayrıldı.

Kadından en fazla etkilenen Zeynep, Şahin'e;

"Heval Şahin, annen yiğit bir kadın. Sevgi dolu öyle ki, yanımıza geldiğinde senin anan mı, benim anam mı, yoksa Medya ve Dilan'ın anası mı farkedilmiyor. Sevgisini öylesine bizlere üleştiriyor ki, 'işte analık bu, yurt bu,' diyorsun" dedi.

"O benim anam değil, Agit Yoldaş'ın, şehit düşen abimin anası. Bu nedenledir bu kadar sevgi dolu oluşu."

Onlar konuşuyor Medya düşünüyordu. Olay gerçekleştiği andan yaşadıkları ana kadar uzun bir zaman Hezil Su-yu'ndan akmıştı. O ise yaşadıklarının muhasebesinde, yargı-layan da yargılanan da kendisiydi. Sanık sandalyesinde oturuyordu. Müdahil avukatlar bir bir suçlarını sayıyorlardı. Müdahil avukatlar konuşurken bazen sanık sandalyesinden öylesine fırlayıp kaçıyorlardı ki, peşinden onlarca kişi de koşsa Medya'yı yakalayamazlardı. Ne kadar kaçsa da her şeyden ve bütün hatıralarından kendisini koparamıyordu. Bir Medya vardı ki Medya'dan da içeriydi ve her kaçışında bütün yolları içteki Medya'ya erişiyordu. Yoldaşları; Şahin, Dilan ve Zeynep sessizliğinin sebebini soruyorlardı fakat o hep "hiçbir şeyim yok, yok hiç bir şeyim" diyordu. Onlar sormaktan, o ise cevaplamaktan usanmıştı. Şahin'in annesi Medya'ya 'Kızım gerillalar konuşkan olur. Neden suskunsun? Kişilik yapılanmadan mı, yoksa bir sorunun mu var? Söyle karınca kararınca elimizden ne gelirse yaparız.' Annenin yaklaşımı karşısında mahçup oluyor, anında kendisini toparlıyor, ar-dından ekliyor:

"Yok ana, yok hiçbir şeyim. Suskunluğum yapımdan kaynaklanıyor," diyerek buruk bir gülümsemeyle yaşlı kadına bakıyordu. Ana derinden bir 'ah' çektikten sonra;

"Anlıyorum kızım, anlıyorum," diyordu. Kadınlar kar-şılıklı susuyorlardı.

Medya ve Dilan hem ihtiyaçlarını karşılamak, hem de anneye paylaşabilmek umuduyla o gece annenin yanına varmışlardı. Genelde geceleri ya Şahin'le Dilan ya da Medya'yla Şahin evlerine gidiyorlardı. Ama o gece öyle olmamıştı, Dilan ve Medya, Şahin'in anasının evine ulaştılar. Yaşlı kadın onları kapıda sıcacık selamladı ve içeri aldı.

İçerde bir kadın oturuyordu. Şahin'nin annesinden yaşlı görünen kadın, gerilla kadınları görünce ayağa kalktı. Medya'yı ve Dilan'ı kucakladı. Oturup sohbete daldılar. Kadın oldukça yaşlı görünüyordu. Bedeninin yaşlılık emaresini taşımayan tek yeri pırl pırl parlayan gözleriydi; o gözler yıllara karşı direnerek gençliğini koruyordu.

"Siz iki kadın gerilla nasıl tek başınıza köye indiniz, doğrusu büyük bir cesaret."

"Yolumuz uzaktı, yorulduk. Fakat sizin gibi analarla kar-şılaştınca ne yorgunluk kalıyor, ne de yolun uzunluğu."

"Komutan Agit'in askeriyiz, size elimizden geldiğince yardım sunacağız. Bizi dağlara alsanız, başınıza yük olma-yacağını bilsem dağlara geleceğim. Fakat işte belimiz bükül-müş, iki adım atamıyoruz. Siz bu halkın şanslı evlatları-sınız. Size nasip olan her Kürt gencine nasip olmuyor. Şimdi on yedimde olsaydım da dağlara varıp silah kuşansaydım. Siz çok şanslısınız, şanslı."

“Doğru, sizin gibi analarımız, Kürt halkı gibi bir halkımız ve Başkanımız Apo olduğu için biz çok şanslıyız.”

Komutan Agit bize insan olmanın, Kürt olmanın gururu-nu, onurunu öğretti. İlk tanıdığımız Apocuydu. O yüzden mi çok farklıydı, ama o gerçekten her Apocu gerilla gibi değildi. Yaşasaydı belki de şu an dağlarımız, insanlarımız özgür olacaktı. Belki diyorum, çünkü gerçekten Apoculuk, Apocu olmak farklı. Belki sizler gibi genç değiliz. Ama şu saçları-mızdaki beyazlar bize insanları tanımayı öğretti. Agit’ten sonra belki gerillalar daha fazla çoğaldı. Alınmayasın, ama biz Agit’i çok sevdik, onun bizdeki yeri çok farklı. Evlerimizde toplantılar yaptı, tanımlayamadığımız ne varsa tanımladı.”

Medya ve Dilan kadının bilgeliğine duygulanmış, yaşlı kadının bir siyaset bilimcisi gibi konuşmasına şaşırmışlardı. Çünkü Kürdistan’da böylesine bilge kadınların sayısı parmakla sayılacak kadar azalmıştı. Ve kadınlar yaşlı bilgeyle tanışmayı bir şans olarak görüyorlardı.

“Doğru söylüyorsun ana, biz sizin kadar şanslı değiliz. Komutan Agit’i siz bizden daha fazla tanıdınız, onunla daha fazla yaşadınız.”

“Peki şimdi düşman baskısı nasıl, çok fazla operasyon var mı?”

Medya sessizleşti, ani sorulan soru tekrar onu son yaşadığı operasyonuna götürmüştü. Dilan, anayı üzmemek istemiyor, hem yaşlı kadına bir operasyondan yeni sıyrılıp geldik. Dağ gibi sekiz yoldaşımızı şehit verdik dese değışen ne olacaktı? Kadın, bir tek üzülebilirdi. Bir düşünce, ‘analar evlatlarının durumunu bilmeli’ düşüncesi Dilan’ı yoklayıp geçti;

“Bazen gelişiyor, bizden ayrı bir grup vardı. Son dönem-lerde bir operasyona yakalanmışlardı. Ama sonucu ne oldu, haber alamadık.”

Dilan anayı üzmemek için habire son operasyonu kendi-lerinden uzaklaştırıyor, operasyonun kenarından kıyısından dolanıyordu. Hem gerilla kurallarına uymalıydı. Kürdis-tan’daki analar zaten acılar içindeydi; yaşlı ananın acılarına bir yenisini eklemek olsa olsa adaletsizlik olacaktı. Söyle-seydi, sekiz yoldaşımızı şehit verdik diye zavallı yaşlı kadının belki de yüreğine inecekti. Doğruydu anaların yüreği genişı, büyüktü, fakat yaşlı ananın yüreği sekiz Apocu gerillanın şahadetini kaldıracak genişlikte değildi. Daha doğrusu yüre-đin genişliği, acıların sığdırılmasıyla ölçülmezdi. Acıların sığ-dırılmasıyla, yüreğin genişliği ölçülmemeliydi...!

Yaşlı kadın yusuvarlak gözlerini iri iri açarak;

“Geçenlerde buralarda askerler dolaşıyordu. Biz anladık ki, dağdakilere yönelik bir operasyon var. Sonradan köylü-lerimiz uzaktan görmüşler, bir kaç asker cenazesıyla askerler dağlardan geri dönüyorlarmış. Siz olmasanız da diğer gerilla gruplarıyla çatışmış olmalılar.”

Yaşlı kadınla sohbet eden dağdakiler birbirlerine baktılar. Demek ki askerlerden de vurulanlar vardı. İkişi birbirine baktılar. Bir şey belirtmeden sustular.

Yaşlı kadın Medya’yı süzüyordu. Hani insan birşeyler düşünür, dilinini ucuna gelir söylemek ister de söyleyemez. Kadın ürkek görünüyordu, sonra mahçup bir simayla Medya’ya bakarak;

“Heval” dedi

“Buyur ana.”

“Sana bir şey soracağım, fakat uygun düşer mi, bilmiyorum.”

“Gönlümüz geniştir. Sor ana sor, çekinme.”

“Sen Ömer ailesinden Hüseyin’in kızı değil misin?”

Medya yaşlı kadının sorusu karşısında şaşırды. Yaşlıya tek-rardan baktı, hatırlamaya çalıştı. Yüz çizgilerini inceledi, fa-kat kendisine hiç tanıdık gelmedi.

“Doğrudur, Hüseyin’in kızuyım. Bağışla ana fakat sizi hiç-bir yerden hatırlamıyorum.”

“Hatırlayamazsın kızım. Ben de seni hayal meyal hatırlı-yorum. Biz sizinle aile dostuyuz. Zarova’yı hatırlıyormusun?”

“Hatırlıyorum.”

“İşte oradaydık, aile dostuyduk, çocuklarımız iç içe doğup büyüdü. Seni kucakladığım, yaramazlık yaptığında dövü-ğüm zamanları hatırlıyorum.”

“Beni nasıl hatırladınız?”

“Hareketlerinden.”

“Nasıl yani?”

“Biliyorsun, her insan, her ailenin, hatta her köyün ken-disine özgün bir konuşması var. Hareketlerin, oturuşun, kal-kışın aileninkine daha doğrusu ananinkine fazlaca benziyor. Meryem’di değil mi, ananın adı.”

“Evet, Meryem’di.”

Medya, anasına hiç benzemek istemezken, yaşlı kadının anana benziyorsun deyişi karşısında duraksadı. Anası bir mellenin kızı olarak dünyaya gelmiş, yaşam onu adı var, kendi yok olarak ele almış ve öyle de yaklaşmıştı. İsa’yı doğu-ran kadın gibi, adı Meryem’di, fakat kendisi yoktu. İsa’yı, İsa yapan belki de Mer-yem’di ama tarih kitapları Meryem’i yadsımak için sayfalarında Meryem’e yer ayırma-dı. Meryem’de annesi gibi edilgen miydi? Edilgen anasına nasıl benzeye-bilir di ki? O, hep babası Hüseyin’in kızı olmak için çabalamamış mıydı? Kendisi-nin annesine benzemediğini aktif ve koparıcı olduğunu düşünüyordu. Yanılgısı da tam buradan başlıyordu. Babası Hüseyin anasının pasif duruşunu beğenmiyor, Medya’yı anası Meryem’in yerine yetiştiriyordu ya, o yüzden Me-dya anasına benzememeliydi. Anasına ben-zemek için elinden gelen her şeyi yapmıştı. Neden şimdi durup dururken bu yaşlı kadın, ‘sen anan Meryem’e ben-zi-yorsun’ diyordu. ‘Anam gibi pasif olursam bu savaşın içe-risinde yürüyemem’ diye düşündü bir an. Düşündüklerine kızdı. Peki nasıl yürüyecek ki, babasının aktifliği yerine anasının pasifliğini koyarak mı? Dağlara varana kadar hep babasını esas alarak yürümüş, dağlarda kendisiyle karşılaş-mıştı. Karşılaştığı güç-süzlükleri ve güçlü yanlarıyla karşı-lasınca annesini düşünmeye başlamıştı. ‘Güç-süzün üzerinden güç olmak hangi kitapta yazılıydı, ya da bir çok kitapta yazılıydı da, görülüyor muydu? Meryem anası kadar sessiz ve pasifti ki, varlığını düny-a dan adeta yoksamıştı; ya da onun gibi düşünenler öyle sanıyorlardı.

Anası Meryem’in iri gözlerini Medya’nın gözlerine ben-zetmiş olamazdı. Olsa olsa gözaltındaki torbacıklardan ve ince yuvarlak yüzüne ince bir çizgi halinde

yerleşmiş dudak-larından tanıyabilirdi. Medya annesine benziyor olabilirdi. Belki de küçümen bedeni annesine benziyordu. Belki de babasına mı benzemişti, bilemiyordu. Sorularının yanıtsız-lığından usanmıştı. Medya tekrardan yaşlı anaya sordu;

“Yıllar sonra beni nasıl hatırlayabildiniz.”

“Seni hatırlıyorum çünkü sen Ömer ailesinin içerisinde, Jirkiler’e en fazla benzeyendin. Daha bir yaşındayken zavallı çocukların yüzlerini durmaksızın tırmalıyordun. O zamanlar anana ‘bu kız Jirkiler’e benziyor’ diyorduk. Zavallı annen hiçbir savunma yapmadan sessizce gülüyor, “varsın ben-zesin” diyordu.

Medya ailesine ilişkin bir tek soru daha sormadı. Soru-larını kutusuna koyup kilitledi. Acaba Jirkiler’in aktifliğinin mi, yoksa anasının pasifliğinin mi izlerini taşıyordu? Ailesin-deki insanseverlik gözlerinde sıcak bir gülüş olarak yansımış da, o sıcak gülüşten mi kendisini tanımişti? Ailesinin insan-larla doğal ilişkileneşinin, insanlarla çok rahat haşır neşir olmasının emaralarını kendisinde bulmuş olamazdı. Yaşlı kadın hangi aile resminden tanıyabilirdi ki onu. Son olasılık fazlaca olasılık dahilinde olmayan bir durumdu. Çünkü Medya o gece suskundu. İnsanlarla haşır neşir olmaktan ziyade insanlardan kaçıyor, suçluluk psikolojisi yüreğini kemiriyordu. Ve yaşadıkları operasyon öncesi geceden kalan o suskunluğ u da öyle kısa bir sürede atlatacak gibi görünmüyordu. Yaşlılar yaşam uzmanı ve insan sarrafıdır lar. Yaşlı kadın Medya’yı annesinin yaşam kokan ellerinden çekip alarak tanımlamıştı. Kadın yurtsever ve dostseverdi. Aileler arasındaki bağ, o güçlü dostluk bağı yıllar sonra o gece yine canlanmıştı. Medya’yı alıp annesine, yaşamın tâ merkezinde yaptığı sorgulamasına götürmüştü. O iç aleminde-ki sorgulama sohbet farklılaşıp yön değıştirse değışmemişti.

“Gerillaya nasıl katıldın?”

Medya düşünceliydi. ‘Beni zorla alıp dağlara götürdüler. Götürdüler de iyi oldu. Yaşamı tanıdım ve sevdim’ demeden;

“Niye, gerillaya katılmak güzel. Ülkemiz için, halkımız için, analarımız için savaşıyoruz. Zenginiz ve cennet kadar güzel köylerimiz var. Bakın cennet kadar güzel köylerimiz de dahi rahat değiliz.”

Yaşlı kadın aldığı cevaba karşın bir an duraksadı, gözleri sanki bin yıllar önce-sine uzanmıştı.

“Tabî ki Agit’in yoldaşı olmak güzeldir! Bizim halimiz perişandır. Çevremiz-deki köylerin bir çoğu boşaltıldı. Yaylalara sürülerimizi eskisi gibi salamıyoruz. Dağ, taş asker, hele Grek köylülerine daha fazla zulm ediyorlar. Hainsiniz, Agit, kafanızı karıştırmış, sizi kandırmış diyorlar. Oysa ki, Agit’i yüreklerimiz kabul etti. Yürekler zor kabul ederler, Agit’i sevdiler. Şimdiyse umudumuz Agit’in yoldaşların-dadır, dağlardadır.”

“Ana hepimizin bu mücadeleye kattıkları, yaptıkları çok anlamlı. Bak biz dağlardayız, siz köyde; biz gençiz, siz yaşlı ama hepimiz birşeyler yapıyoruz. Bu mücadele de herkesin özgün yeri var doğru, fakat aynı zamanda herkese yer var. Hepimizin yapacağı görevler var.”

Kadınlarla yürüttüğü tartışmalarda içerisinde yer aldığı örgütü yeniden

tanınıyor, Grek köyü Agit'in kahraman-lıklarıyla dolup dolup taşıyordu. Medya yaşlı insanlardan dinledikçe Komutan Agit'i, Apocular'ı daha da fazla seviyordu.”

Sohbetlerini bitirmeleri gerektiğinin bilinci olmasa konuş-maları sabahlara vana kadar sürerdi. Belki bu Grek köyü-nün Agit yoldaşa bağlılıklarından, belki de gerillanın ömür-lerindeki tek farklılık oluşundan, yaşlıların dudaklarından berrak bir su gibi akan Agit'i bütün zamanlarda dinleye-bilirlerdi. Agit demek; güzel günlere umut demektir. Agit'in yoldaşları güzel günler aşkına savaşıyor, sohbet ediyorlardı.

8

Ertesi sabah saklandıkları bahçede çocukların seslerini duydular. Çocuklar birbirlerine çağırıyorlardı. Demek ki Grek köyünde bir tek yaşlılar kalmamış; yaşlıların ellerine bir tas su dökülecek, kuruyan damaklarına bir damla su yetiştirecek çocuklar da köyde kalmıştı. Çocuklar, yaşlılarla arkadaşlık yapacaklardı. Ya da bazı aileler mi yaylalardan erken dön-müşlerdi? Çocukların sesleri uzaklardan değil, gizlendikleri yerin hemen dibinden geliyordu. Gizlendikleri iki kaya par-çasının içerisinde birazcık daha ilerleyerek çocukları seyre daldılar. Çocuklar gerillaların etrafında fır dolanıyor, fakat onları görmüyorlardı. Gerilla Şahin;

“Bakın bu çocuklar bizleri görmüyorsa askerlerin bizi görmesi imkansızdır. Çocuklar çok meraklıdır, her şeyi didik didik eder, bir tavuk gibi eşeleye eşeleye

en olmadık şeyler bulurlar. Bir tek çocukların merakı izlerini takip ederek bulabilirdi. Ama çocuklar gizlendikleri yere ulaşmamışlardı, demek ki askerler köyde olduklarına dair şüphelenseler de izlerine kolayca ulaşamayacaklardı. Şahin çocukluğunda, bu bahçelerde az dolanıp durmamıştı. Her ağaçtan defalarca meyveler aşmış, her ağacın kovuğunu bilir olmuştu. Hezil Suyu'nun kıyıları verimliydi, meyveler olgunlaşmış, üretime durmuştu. Sonbaharın meyveleri her yeri kaplamıştı. Mev-simin en son olgunlaşan meyvelerinden olan büyük bir cevizin dibindeydiler. Çocuklar ceviz ağaçlarının dibinde olgunlaşan cevizleri mi topluyorlardı? Yoksa olgunlaşan ceviz-lerden ziyade çocukların aceleciliğiyle mi ceviz ağaçlarının altındaydılar? Şahin hergün defalarca ceviz ağaçlarının dibinden geçmiş ama merak edip de cevizlerin olgunlaşıp olgunlaşmadıklarına bir gün olsun bakamamıştı. Şimdiyse, öylesi-ne merak ediyordu ki çocukluğundan hiç bir şey yitir-memişti, merakla dolup taşı.

Medya çocukluğunun gizil kovalamacalarını hatırladı. Çocukken merakla köye gelen gerillaları izlemek için gizliden gerillaların kaldığı köy evinin penceresine yaklaşıp gerillaları izlemişti. Şimdiyse birkaç gerillayla iki taşın arasında uzanarak çocukları izliyorlardı. Yaşam dönüyordu. Dünya ter-sine mi dönmüştü ne? Bir zamanlar çocukken gerilları izle-mişti. Şimdi gerillaydı ve çocukları izliyordu. Nedendir insan hep çocukluğuna özlem duyar, hep çocuk kalmak ister? O an bir ömür boyu çocuk kalmayı o kadar fazla istiyordu ki? İnsandaki bu geriye özlem, çocuksu zamanlara özlem nedendir?

Çocuklar gerillanın etrafında oynadılar, bağırdılar, çağırdılar, fır döndüler. En sonunda çekip gittiler. Şahin yapmaması gereken bir şeyi yaptı. Çocuklar gittikten sonra gündüz gözüyle saklandıkları yerden çıktı. Ve ceviz ağaç-larının dibine gitti. Çocukluk merakına yenik düşmüş, aynı zamanda gerillanın gizlilik kuralını, gerillanın yaşamsal ku-rallardan birini ihlal etmişti. Üç kadın:

“Heval Şahin yaptığın doğru değil,” dedilerse de o, hiç kimseyi dinlemedi, dinleyemezdi. Kadınları dinlememesi ne-densiz değildi, Şahin çocukluk zamanlarındaydı. Medya ürk-tü, kendisinin en son kuralı, duyarlılık kuralını ihlal edişini hatırladı. Duyarlılık her an için gerekiyordu ama gerilla yaşa-munda yaşamsaldı. Şahin yaşamın kuralıyla oynamış, onu hiçe saymıştı. Peki yaşam da onu hiçe saymayacak mıydı? Yaşam denizi Şahin'i dalgalarıyla kenara fırlatmayacak mıydı, Medya korkuyordu. Düşman Şahin'i görebilir ve gizlendikleri yere kadar gelebilirdi. Kadınlar Şahin'in yaptığına kızarken Şahin e-linde bir kaç cevizle geri döndü.

“Heval cevizler olgunlaşmaya yüz tutmuşlar.”

“Belli oluyor,” dedi Zeynep.

“İyi yapmadın,” dedi Dilan.

Medya Şahin'e hiçbir şey söylemedi, sadece suçluluğunu düşündü.

Hareketsizlik yaşamlarını fazlasıyla etkiliyordu. Onlar harekete, dağlara ve yoldaşlarına alışmışlardı. Alışmak, mayasından özletirdi. Yaşadıkları anlara, dağlara ve gerilla-lara bağlanmışlardı. Konuşmalarında yoldaşlarını özledikleri-ni söyledikleri bir anda uzaklarda yaşlı bir kadının sulieti belirdi. Şahin'in anası

aceleyle yanlarına geliyordu. Medya kadının yaşlı halini görünce; işte beklediğimiz gerçekleşiyor. Bu kez de Şahin yoldaşımızın kuralları çiğnemesinin bedelini ödeyeceğiz, dedi içinden. Şahin'i gizlendikleri yerden ceviz almak için dışarıya çıktığında görmüş olmalıydılar. Yaşlı ana nefes nefeseydi. Korktular, fakat daha sonra kadının gözle-rinin güldüğünü gördüler. Aradaki bu çelişkiyi çözemesi de, Şahin anasını iyi tanıyordu.

"Ne var ana, bize hayırlı bir haber mi getirdin?"

"Hayırdır oğul, bir grup gerilla köyün aşağısındaki ceviz ağaçları altında konaklamış. Siz yoldaşlarımızı çok özledik deyip duruyorsunuz, gidin, görün, belki sizlere haber getir-mişlerdir."

"Sağol ana."

Yaşlı kadın geldiği gibi sanki acelesi varmışcasına koş-turup gerisin geri gitti. Medya ve Şahin hazırlanarak yola koyuldular. Özledikleri yoldaşlarını görecektlerdi. Yaşlı ana-nın tarif ettiği yere az kalmıştı. Uzaklardan yoldaşlarını göremiyorlardı. Biliyorlardı ki onlarda kendileri gibi gerillay-dılar ve saklanmışlardı. Medya'nın ve Şahin'in içini sevinç kaplamıştı. Yakınlaştılarında yoldaşlarını gördüler, cevizlerin altında konaklayan gerilla grubu hiç de az sayılmazdı. Yanaştılar, konaklayan gerillalar şaşırmışlardı. Nasıl olur da iki gerilla uzaklardan onları fark edip yanlarına varmış, onlar ise gelenler bu kadar yakınlaşmışken yeni farkedebilmişlerdi; bu gaflet de neyin nesiydi? Söğüt dallarının serinliğinde konaklayan grubun sorumlusu Komutan İsa'ydı.

"Heval bizim burada olduğumuzu nasıl anladınız?"

"Köylülerden duyduk, daha doğrusu Şahin arkadaşın anası burada olduğunuzu söyledi."

Medya Komutan İsa'yı tanıyor, seviyordu. Uzun süreden beri ilk kez sevince benzer birşeyler hissederek;

"Heval İsa, arkadaşlar nasıllar?"

"İyiler, sizin olayınızdan sonra biraz gergindiler. Şimdi toparlandılar ve daha iyiler."

"Sizin olayınızdan sonra biraz gergindiler" cümlesi zonklayarak, bir balyoz gibi beynine vurup duruyordu. 'Sizin olayınızdan sonra...! Sizin olay...'"

"Durgunsun Heval Medya."

"Değilim."

"Hadi gel, seni Dersim'e götürelim."

Komutan İsa'nın kendisini Dersim'e götürme istemi, Medya'yı etkilemişti. Dersim eyaleti ona gökyüzünün engin-likleri kadar uzak geliyordu.

"Heval İsa, Dersim'e gelmeyi istiyorum, fakat yöneti-mimiz beni göndermez."

"Nerden biliyorsun? O kadar emin olma. Komutanınız Bilge, Medya'yı kendinizle Dersim'e götürün," dedi.

Şahin de, Medya da söylenenlerin şaka olup olmadığını anlamak istercesine İsa'ya baktılar. İnanıp inanmama arasında bocalıyıp duruyorlardı. Şahin dayanamadı.

"Heval İsa şaka yapmıyorsun değil mi?"

“Şaka yapıyorum şaka. Fakat bir gün gerçek de olabilir. Medya Cudiler'de savaşıyor gerçeğini birazcık da olsa tanısın. Sonra Dersim dağları Medya'nındır. Hoş gele, sefa gele, fakat düşmanı iyi tanıyarak gele.”

Komutan İsa'nın dışında da gerillanın bir çoğu Medya ve Şahin'i tanıyordu. Bir alanda ya beraberce kalmışlar ya da bir yerlere görevlere giderken patikalarında karşılaşmışlardı. Bazen birlikte konaklamış, güzel yoldaşlıklar yakalamışlardı. Gerillanın sohbeti giderek derinleşti, Dersim ve Botan arasın-da dağlar ve şehirler vardı. Cevizlerin gölgesinde konaklayan gerillalar iz sürüp Dersim'e gidecekler, belki de kimileriyle hiç karşılaşmayacak, kimileri şehit düşecek, kimileriyle yıllar sonra bir gün Cudi'ye dönecekti. Ya kalanlar, belki gelecek sene Gümüş Kapı'ya (Dersim'e) varacaklardı. Belki de hiçbir zaman Şahin ve Medya Dersim'e gitmeyeceklerdi. Akşama kadar sohbet ettiler, akşama kalkıp Dersim eyaletine varmak için uzunca bir yola çıktılar. Kalabalık bir gerilla grubu bir kadın, bir erkek gerillayı ardısına bırakıp ufka yol alıyordu. Gittikleri yer Dersim yani ki, gümüşlü kapı, gümüşün bol olduğu yer, gerçekten öyle miydi? Kirli kapılardaki süvariler yaşamlarının kapılarına varmadan, yaşam Dersim'de tıpkı gümüş gibi parlaktı ve toz duman Gümüş Kapı'nın hiç bir yerini kaplamamıştı... Ne yazık ki zaman Gümüş Kapı'yı da toz duman içerisinde bırakmıştı... Gerillalar yürüyorlardı. Güneşle doğup, güneşle buluşuyorlardı. Koca yürekleri ve omuzlarındaki silahlarıyla çocukluk zamanlarına yürüyorlardı. Çocukluğun ütopyasına, dostca ve insanca olana yüreklerini dayamışlardı...Yürüyorlardı...

Çocukların ütopyasının coğrafyasına sağnak yağmurları düşüyordu. Gerillalar yürüyorlardı.....

Şahin ve Medya sağnak yağmurlarının altında karanlık bastırmadan gizlendikleri bahçeye vardılar. Zeynep'in yaraları erken sarılmıştı. Zeynep güvenli dağlara sığınmak için yaralarını sarmıştı. Agit'in yoluna yoldaş olan Grek köylüleri Zeynep'in yaralarına derman olmuşlardı.

Gerillalar, Grek köyünde kaldıkları sürece komutanları Agit'i yeniden tanıdılar, dağlarda Agit'in izinde ömürlerce yürüyecek kadar Agit'i sevdiler. Ardında yürüdükleri hü-manist bir akıldı. Yoldaşlarına bir kez daha bağlandılar. Grek köylüleri, dört gerillaya yeniden Agit'le buluşma ve bağlılık sözleşmesi imzalatmışlardı. Onlar elbette ki bu sözleşmelerinde kağıt kalem kullanmamışlardı. Görünmese de böyleydi ve bu görünemeyen sözleşmeyle yüreklerine nakşedilene, ömürlerince bağlı kalacak; en güçlü sözleşmeleri kağıtlar üzerine basılı mühürlerin değil de, yüreklerin açığa çıkardığını kanıtlayacaklardı.

O gece Greklerle vedalaşmak için dördü birlikte köy-deydi.. Yaralı Zeynep tamamen iyileşmese de artık dağlarda yürüyebilirdi. Zeynep dağların sağaltıcı kuvvetine inanarak âdeta ilk kez dağlara çıkacakmış hissiyle zirvelere varacaktı. Şahin'in anası son on beş yirmi gündür öylesine gerillalara bağlanmış ve sevmişti ki,

“Demek gidiyorsunuz, sanki dört çocuğumu birden kay-beder gibiyim,” dedi. Şahin'ini bir kaç yıl sonra böylesine uzun bir zaman dilimi içerisinde bulmuşken, yeniden yiti-riyordu. Grek'in yaşlılarına ve çocuklarına sarılarak oradan

ayrıldılar. Yaz elini eteğini bütün işlerden çekmiş emekliye ayrılmıştı. Sonbahar ise işlerini de bir an önce bitirme telaşıyla cevizler kabuğundan sıyrılmayla başbaşaydı. Gerillalar Grek'i terkettiklerinde Grek, yaşlılarla ve çocuklarla başbaşa kalmıştı.

9

Sonbaharın telaşı, yoldaşlarını görme özlemi Botan'ın kal-bi Besta'yı doldurup taşıyordu. Besta, Botan'ın orta yerinde ele geçirilmez kaleydi. Besta nehirlerin, ırmakların, yatağıydı. Bu nehirler öylesine farklıydı ki insanların ilk yerleştikleri nehirlerin yataklarına benziyordu. Besta'daki ırmaklar yataklarından taştıklarından bu güne insan eli dokunmamış gibi delice akıyorlardı.

Gerillalar Hezil Suyu yatağınca ilerlediler. Daha öncesinden sözleştikleri noktalarda özledikleri yoldaşlarıyla buluştular. Yaşadıkları son operasyonun etkileri, yarımliklar gözleri-ne çarpıp geri döndü. Medya yaşadığı içsel sorgulamayı beyninin içerisinde söküp atamamıştı.

Besta'yı sarmış sonbahar sabahlarının birinde bir erkek ve bir kadın birlikte çıkageldiler. Gerillalar biraz şaşkın, biraz da sevinçliydi. Gençler uzaklardan gelerek hiç çekinmeden gerillaların kaldığı alana gelen iki genç, iki gerilla yaşamlarına eklenecekti. Gelenler doksan yılının akın akın gelen gençlerinden en sonuncuları mı olacaklardı, yoksa doksan yaz sezonunda onlardan sonra da gerillaya akın sürecek miydi?

Gerillalar gençleri coşkuyla selamladı, fakat iki genç durgundu. Komutan Rojhat gençlerin meramını anlamak istiyordu.

"Bize katılmak için mi geldiniz?"

"Hayır," dedi genç erkek. "Katılmak için değil, size sığınmak için geldik."

"Niye bize sığınacaksınız, kötü bir olay mı yaşadınız, anlatın çekinmeyin, sizi

dinliyoruz.”

“Adım Hakkı, Goyi aşiretindenim. Yanımdaki kadının ismi de Eylem. Eylem’i seviyorum. Aşiretlerimiz arasında kavga olduğundan ne benim ailem, ne de Eylem’in ailesi evlenmemize izin vermiyor. Eylem’i kaçırıp dağlara getirdim. Ailelerimiz kesin, peşimize düşecek, askerlere şikayet edecekler. Yani anlayacağınız hem askerler, hem ailelerimiz peşimizde. Sizlere sığınmaktan başka çaremiz yoktu.”

Saşkındılar. Gerillaya iki yeni katılım beklerken, gele gele iki aşık genç çıkagelmişti. Gerillaların fazla alışık olmadıkları bir durumdu. Komutan Rojhat’da dahil bütün gerillalar bir-birine baktılar. Son yılın akınla gelen genç katılımlarına hazırlıksız oldukları gibi, aşık olan ve kendilerine sığınanlara da hazırlıksızdılar. Medya hemen erkeğin yanındaki kadını süzdü, genç kadının garip bir hali vardı. Bir süre öylece bakiştılar, bakışlar birbirini garipsedi.

Cudi aşıkların diyarıydı, sevdalılarının, Mem ve Zin’lerin diyarıydı... Besta’nın ormanları tarih öncesinden kalan kral kızının ve çobanın sevdalarına hazin sonlarına tanıklık etmişti. Cudi insanın aşkının mekanıydı da bu aşıklar bir gariptiler. Belki de bir kör kuyuydular. Bu mekanda aşklar birbirini kavuşmaz, iki aşık aşka dair bir söz söylese, kutsal aşk kelimesini ağzına alsa; aşk, aşk olmaktan, sevda, sevda olmaktan uzaklaşırdı. Aşk sözcüğünü ağzına almak nehirleri tersine akıtmak, dünyayı, yaşamı yeni baştan yaratmaktı. Bundandır masalarda Botan beyleri ve kavuşamayan aşıklar kutsal bir ırmaktan akıyormuşçasına dolanır durur.

Hakkı ile Eylem dağlardaydılar, dağlara başı belada olanlar sığınırdu. Tıpkı Salih ve Medine gibi, tıpkı Botan beyinin kızı ve aşık olduğu çoban gibi. Beyler diyarında aşk satıldığından aşıklar dağlara sığınırdu. Aşk yedi yıl söz verip de sözünü tutmayan beylerin pazarında söz değersizleştiği oranda değersizleşmişti. Mêrga Mara Tepesi aşkın satıldığına tanıklıktır. Botan topraklarının anlı şanlı beylerinin namları artık unutulmaya yüz tutmuştu. Beylerin namı sönükleştikçe; aslan ve yılan, yar ve yılan tepesinin hikayesi dillerde söy-lenedurur. Belki de aşk; delirmektir, dağlara, ormanlara, ıssız yollara apansız düşmektir.

Hakkı ve Eylem’in apansız gelişleri gerilları Mêrga Mara hikayesine götürmüştü: “Tarih öncesi ve sonrasının örtüştü-ğü bir zamanda çoban yola çıkmıştı. Aşkı arıyordu, başka neyi arayabilirdi ki, şu küçücük dünyamızda keşfedilemeyen bir kara parçası, keşfedilmeyen bir çınar ağacı kalmış mıydı? Keşfedilmeyen koca bir dünya vardı, insan aşkı.

Neredeyse genç çobanın aşk kavalının sesini duymayan bir çiçek, bir ağaç ve kulakları olupta duymayan hiç bir insan kalmamıştı. Çoban, Botan’ın bütün yaylalarını, köylerini ge-zip dolaşmıştı. Kavalı kavalına ses vereni arıyordu. Dolaşa dolaşa vardığı harabe, bir tepeliğin üzerine kurulmuş bir tapınak mı, yoksa bir küçük kale miydi, anlayamadı. Çoban vardığı harabeye arayışından vazgeçmişcesine terden sırlıslık-lam olmuş bir halde, belini oyulmuş taşlardan birine yaslayıp oturdu. Arayış yormazdı insanı, yorgun değildi sadece sesine ses verecek insana duyduğu özlem bir an yüreğini yokladığında gayri yüreği day-

anmaz olmuştı. Ilık bir rüzgar sakalları arasında birikmiş ter damlacıklarına dokunup geçti. Ayaklarının dibinde uzanan yemyeşil ummana, ummanın içindeki küçük küçük maviliklere daldı. Kuşlar gruplar halinde uçuşuyor, bir mavilikle, bir de yeşillikle gagalarıyla kavga ettikten sonra yükseliyorlardı.

Çoban bir an yorgunluktan uykuya dalmış gibi miydi, yoksa gördüğü o yeşillik karşısında büyülenmiş miydi, bilinmez gözleri kapalı öylece kaldı.

Besta'daydı. Besta, ilham veren manasındaydı. Mana çobanda yaşam mı bulmuştu? Çoban büyülenmişcesine gözlerini sıkı sıkıya kapatıyordu. Esinti burnuna o güzel havayı getiriyor, o ise yıllardır uzağında sürgünde olan insanlara has biçimde başını gökyüzüne çeviriyordu. Burnunu havaya dikerek derin derin soluk alıp veriyordu. Dünyayı soluyordu fakat dünyadan geçmişti; esintiyle karışık derinden bir ses duyuyordu. İnanamıyor, gözlerini açarsa büyü bozulabilirdi. Derinliklerden gelen ses yitecek, arayışı anlamsızlacaktı. Bir süre öylece kalakaldı. Ses varlığını koruyor, yitmiyordu. Bir an daha beklese kendisi yitecekti, biliyordu. Usulca açtı gözlerini, fısıldadı:

“ Aradığım ses işte bu. İşte bu, aradığım ses!”

Duyduğu sese yürüdü. Harabenin en uç duvarında bir kadın dizlerinin arası-
na yerleştirdiği kocaman bir çalgıyla çalgı çalıyordu. Diğer yandan mırıldanarak çalgıya eşlik ediyordu. Çobanın yüzünü yalayıp geçen rüzgar kadının saçlarını ve şeffaf elbiselerini rüzgarda savurup dalgalandırıyordu. Kadının dalgalanan elbiseleri âdeta hışırdayan yapraklar gibi ses çıkarıyordu. Çoban durdu. Harebeye sırtını dayadığında neredeyse kendisinden vazgeçecekti.

“Bu bir serap olmalı” dedi ve kadına yaklaştı. Duyduğu seslerle büyülenmişti. Kavalını çıkardı ve kavala hafifçe ses verdi.

Kadının mırıldanmaları, lir ve kaval sesi zamanın sesine karıştı. Aşk kendisini zamana bahşediyordu. Bir zaman son-ra çoban nefessiz kaldı, kadının liri çalan parmakları yoruldu.

Kadın sesini, çobanın sessizliğine katık etti. Göz göze geldiler, birbirlerini kutsadılar, zaman durdu...

Çoban;

“Ey yar” dedi “aradığım sensin. Yıllardır dolaşır dururum, sesime ses vereni duymak için.”

Bey kızı durdu ve dedi ki;

“Ey yar aradığım sensin. Yıllardır Cudi'ye bakıp dururum. Gözlerimi Cudi'den içime çevirecek bir çift göz ararım.”

“Ey yar kimsin ve harebelerin üzerinde ne gezmektesin?”

“Botan Beyi'nin kızımı, harebelerin ortasında zamanı, gözlerimi içime çevirecek bir göz aramaktayım. Bu harabenin aşağısında, ağaçların dibinde gördüklerin gulamlarımız.”

O anda çobanı farkedene gulamlar hareketlendiler;

“Bey kızı kendini koru geliyoruz.”

“Kendimi sevdiğimden korumam. Siz gelmeyin, biz aşağı iniyoruz. Ey yar, beybabama haber verelim, gayrı bey kızı içine bakmaktadır. O içgözle ancak aşka

tarif bulabilirim.”

“Ey yar gidelim. Botan’ı bir baştan bir başa arşınlayan Cudi’lerden beklediğin insan, yeri geldiğinde bir çobandır; yeri geldiğinde kaval diye kullandığı asası ve sırtındaki abasından başka hiç bir şey olmayan bir insandır. Botan Beyi beni kızına layık görmeyecektir.”

İki genç birlikte Botan Beyi’nin yanına vardılar. Botan beyi ilkin iki gencin isteklerini kabul etmedi. Sonra baktı ki, gençler isteklerinde inatlaşıyorlar, kabul etti. Ama o zamanlar Botan’da bütün beylerin yaptığı gibi şart koştu;

“Delikanlı inatçısın bilirim. Kızıma sadık olup olmadığını sınamak gerekiyor. İkiniz de çok gençsiniz. Kızımı görmeden yedi yıl kapımda çobanlık yapacaksın. Bu süre içinde hiç görüşmeyeceksiniz. Yedi yıl seni kızımdan vazgeçiremezse kızımı sevdiğine inanır, ikinizin aşkının yaşamasına izin veririm.”

“Kabulümdür” dedi çoban.

Lirin ve kavalın gözleri ayrıldı, içe döndü.

Botan beyi gençlerin duygularının gelip geçiciliğine inandı. Yedi yıl iki gencin duygularında farklılaşmalara yol açacak, saman alevi gibi iki gencin aşkları yanıp sönecekti. Bir aşk uğruna bunca diyarı gezmiş genç yedi yıl aynı mekanda koyunların peşinden koşup durabilir miydi?

Gel gör ki, Botan beyinin istediği olmadı. Gün geçtikçe bey kızı ve çobanın aşkı dilden dile dolaştı. Yedi yıl boyunca iki genç birbirini göremediler, ama birbirlerine ses verdiler. Botan beyinin kızının mırıldanmaları lir sesi ve kaval sesi yedi yıl birbirine ses verip durdu. Botan’dan geçen her kervan başka bir diyara bu aşkı taşıyıp durdu. Botan beyi yedi yıl boyunca günden güne eridi. Bey kızı kendisine o iç gözle yedi yıl boyunca bakıp durdu ve o aynada hep çobanın badem gözlerini gördü. Kendisindeki kadını keşfetti.

Yedi koca yıl iki gencin aşkından bir şey eksiltmedi, aksine artırdı. Sesleri diyar diyar dolaştı ve yedi yıl yedi koca devran yaşandı. Beklenen zaman yedi koca yılın ardından gelip beyin kapısına dayandı. Çoban Botan Beyi’nin yanına vardı:

“Bey,” dedi, “kızına ve bana verdiğin sözün zamanı dolmuştur. Yedi yıl bağlılığımı azaltmamış, aksine güçlen-dirmiştir. Söze bağlılığın sırası Botan Beyi’ne kalmıştır. Kızını alıp gitmek dilerim.”

Tam o esnada lirinin sesi ve mırıldanması Botan beyinin evini doldurup taşı. Bey ve çoban lirinin ve genç kadının sesini bitene kadar dinlediler. Lirinin sesi dindi. Bey kızı kapıdan görüldü. Yedi yıl sonra iki genç tekrar göz göze geldiler. Botan’ın akan bütün dereleri durdu. Bir an sonra ırmaklar bütün sularını kaynaklarına akıttılar.

Bey kızı;

“Ey yar” dedi, “benim de beybabama söyleyeceklerim var. Yedi yıldır insan olan, kadın olan ‘ben’e bakmaktayım. Yedi yıldır beybabam düşüncelidir. Her yiten gün düşünceleri daha da daralıp katılaşmaktadır. Gözlerinden anlıyorum ki, beybabam sözüne sadık kalmayacaktır. Ama bile ki yedi yıl değil yedi asır da olsa ben gözlerimi içime çevireni beklerim.”

Botan Beyi gözlerini kıstı, gözaltıları iyice çökmüş, mor halkalar gözlerini

çemberlemişti.

“Doğru diyorsun kızım. Canımdan çok sevdiğim kızımı varıp bir çulsuza vermemi bekleme benden. Botan Beyi'nin kızı ancak beylere layıktır. Gaipten gelen bir oğlana kızımı veremem. Bu genç yedi yıl değil yedi asırda kalsa sana layık olamaz. Ama canını bağışlıyorum, var git yedi diyar uzaklara.”

Genç çoban ve bey kızı bakıştılar.

Genç çoban;

“Bey” dedi “beni kızınla sadece yedi dakika yalnız bırakın, sonra bu diyarda hiçbir zaman adımı duymayacaksınız.”

Botan Beyi bu kadar ucuz kurtulacağını zannetmemişti. Çobanı ve kızını yalnız bıraktı. Çoban bey kızına;

“Yedi yıl önce bulduğumuz yerde, ilk karşılaştığımız harabede yedi gün sonra kavalımı çalacağım. Sesime ses verersen, babanın bizi göremeyeceği dünyalara gideriz. Se-sime ses vermezsen yolun aşk ola” dedi.

Bey kızı sevdiğine baktı:

“Ey yar” dedi “yedi asır da gecikse sesine ses vereceğim. Sen benim iç gözüm-sün. Senden gayrı bu dünyayı görmez gözlerim. Aşk olmaz yollarım.”

Botan Beyi uzaktan iki genci izliyordu. Çoban bey kızının yanından uzaklaştı. Beyin kapısını açtı. Bahçeden elinde ka-valıyla yürüyüp geçti. Bey ve kızı farklı odalarda farklı pencerelerin canımdan beyin dışarıya açılan tek kapısı olan bahçe kapısından çobanın uzaklaşmasını seyredaldılar.

Yedigün sonra harebenin duvarlarında kaval, lir ve bir kadın sesi birbirine karıştı. Genç çoban bey kızını alıp Besta ormanlarında sırna kadem basmıştı.. Botan beyi bir daha canından da fazla sevdiği kızını göremedi.

Besta'nın deli ormanlarında bey kızı ve çoban yedi gün baş-başa kaldılar. Besta ormanlarında yedi gün yedi gece bir kavalın, bir lirin ve bir de mutlu bir kadının büyülü sesi duyuldu.

Yedinci günün sonunda bey kızı çobanın uyuduğu bir zamanda yola çıkıp besledikleri yedi koyunu sağmak için uzaklaştı. Geri geldiğinde uzanıp yatmış çobanın göğsünde koca siyah bir yılan gördü ve bağırdı:

“Ey yar...! Göğsüne yılanlar tünemiş.”

Çoban sevdiğinin sesiyle aniden uyandığında koca yılan çobana fırsat vermeksizin çobanın göğsüne zehirini boşalttı. Kara bir ağu aşka aktı ve aşk zehirlendi. Sonra koca kara yılan bütün çevikliğiyle kıvrılıp gitti. Bey kızı koşarak çobanın yanına vardı.

“Ey yar uyan...! Uyan...!” dedi. Başını göğsüne yaslayıp dinledi. Çoban hareketsiz ve cansız halde öylece yatıyordu. Bey kızı çıldıracaktı.

“Ey yar, ey iç gözüm uyan ve sesime ses ver.”

Bey kızının sesine ses veren olmadı. Sessizlik Besta orman-larını, evreni sarıp sarmaladı. Bey kızı sessizlikten çıldırdı.

Ve yıllarca bey kızının Besta'nın büyülü ormanlarında deliler gibi oradan oraya koştuğu söylenip durdu. Aşk delirmektir. Bey kızı delirmişti.”

Mêrga Mara hikâyesi acıyla sonuçlansa da gerçek yaşam hikâyelerden arınarak sürüyordu. Aşk delirip dağa çıkmaksa iki genç delirmişçesine çıkıp gelmişlerdi. Gerillalar duraksa-dılar, yaşamlarındaki bu iki yabancıyı anlamaya çalışmaktan başka bir çözüm yolu bulamamışlardı.

Sevgililerin yaşamı gerillaların yaşamıyla uyuşmuyordu. Gerillalardaki kadınlar ve erkekler birbirlerinden ayrı yerler-de yaşar, askeri düzene göre örgütlenirlerdi. Oysa ki, bu iki genç neredeyse yirmi dört saat boyunca birlikteydiler. Gerilla yaşamı gençlerin yaşamıyla çok fazla uyuşmasa da yine de hoşgörülüydüler. Birlikte dağlara varmış kadın ve erkek gerillaların hoşgörüsüne sığınarak yaşıyorlardı. Gerillalarla yaşamak gençleri zorladığı gibi gerillaları da zorluyordu. Fakat gerillalar gençleri kazanıp gerillaya katmayı tasarlıyorlardı. Örgütlerine sığınan bu iki insana en iyi yardımın bu olacağını düşünüyorlardı.

Hakkı gerillalarla yaşıyordu, fakat mümkün olduğunca gerillalardan uzak durmaya çalışıyordu. Eylem'i dizlerinin dibinden ayırmıyordu. Kadın gerillalar Eylem'i kazanmayı düşünüyorlardı. O yüzden birkaç gerilla Komutan Rojhat'la gelerek Medya'ya;

"Heval Medya eğer sen Eylem'i Hakkı'nın yanından uzaklaştırabilirsen sana ödül vereceğiz" diyordu.

Gerillalardan bir kaçı, "Hakkı'nın yanındaki Eylem'i alıp kadın yoldaşların yanına götürmek mi imkansız. İmkânı yok Heval Medya başaramaz" diyorlardı.

Gerilla da olsalar erkeklerin bir çoğu feodaldi. Feodal-liklerinden olsa gerek gidip iki gence, 'doğru yapmıyorsunuz. Yaşam kurallarımız var, en azından dağlarda bulunduğunuz sürece kurallarımıza uyacaksınız,' diyemiyorlardı. Medya'yı biraz kışkırtarak, biraz da içlerinden birinin yapması gerek-tiğinin farkındalığını hissettirerek Medya'ya takıldılar. Med-ya baktı ki olacak gibi değil.

"Kaç gündür hepimiz gençleri yadırgıyorsunuz. İçimizden biri de gidip ikisini uyarmıyor. Madem siz gitmiyorsunuz ben de gitmeyecektim, fakat bugün iyi günümdesiniz. Bakın izleyin nasıl gidip Eylem'i Hakkı'dan alıp getireceğim."

Medya yola çıktığında gençleri uyarıp uyarmama konu-sunda kararsızdı. Ne yapmalı, nasıl yapmalı diyerek uzun süre düşünmüş, ne yapması gerektiğinde karar kılammıştı. Ama artık Hakkı ve Eylem'in yoluna varan yoldan geri dönmeydi, bıçak kemiğe dayanmıştı.

Medya da biliyordu ki, kötü bir görev de olsa bunu birileri yapacaktı. Ha Medya, ha başka yoldaşları ne fark ederdi ki? Medya şimdi nasıl diyeceğim ki, 'Eylem sen Hakkı'nın yanında kalma, kadın gerillaların yanına gelip kal.' Eylem ve Hakkı dağlara varalı neredeyse bir hafta olacaktı. Gerillalar fazlaca bir şey söylemelerine gerek kalmadan konukların yaşamlarını gözleyerek yaşam kurallarına uyacaklarını düşünmüşlerdi. Fakat hiç de düşündükleri gibi olmamıştı. İnsan öyleydi, çok şey düşünürdü fakat düşüncelerinin çok az bir kısmı yaşamla örtüşüp filizlenirdi. Eylem ve Hakkı bir ağacın gölgesinde her zaman kaldıkları yere uzanıvermişlerdi. Med-ya rahat değildi. İçi içini yiyordu, yapmak zorundaydı. Öksürdü, bilinçli sesler çıkardı. Gençler birilerinin geldiğini anlamışlardı. Uzandıkları yerden doğruldular. Uyuşuk uyuşuk ayağa kalktılar. Onların sarmaş

dolaş hallerini gö-rünce bir anda sinirlenmişti. 'Hoşgörüde bir yere kadardır' dedi 've sınırları vardır' diye devam etti.

"Eylem yanıma gel, bundan sonra bizim yanımızda kalacaksın" dedi. Gençler beklemedikleri bir durumla karşı karşıydılar. Hakkı bir iki hareketlendi. Söyleyecek bir şeyler aradı. Söyleyecek hiçbir sözcük bulamadı. Çaresiz kal-dı, Eylem'e baktı. Hakkı sinirliydi, Eylem Hakkı'ya bakmak-tan korkarak gözlerini indirdi. Zaten Eylem'in o hali, Hak-kı'ya sürekli korkarak bakışı gerilları düşündürüyordu. Ey-lem korkak ve ürkekti. Oysa ki aşk korkup ürkmek değildi.

Medya önde, Eylem arkada yürüdüler. Biraz önce Medya ile şakalaşan bütün gerillalar ki buna komutanları Rojhat'da dahildi, herkes olduğu yerde donup kalmıştı. Kadınların geçişini izliyorlardı. Medya büyük bir iş başarmış komutan edasıyla yürüyordu. 'Getiremezsin,' diyen yoldaşlarına 'geti-receğim,' diyerek onlarla inatlaşmıştı. İnatlaşmasının sonu-cunda başarı haznesine yazdıklarıyla 'bakın kazanan benim' diyordu. Kadınların kaldığı yere varan patikalarda yol alıyorlardı.

Eylem suskundu. Kadın gerillalar ne kadar sohbet etmeye çalıştıysalar da o suskundu. Birşeylerden korkup ürken bir hali vardı. Gerillalar sabırlıydılar, zamanla anlaştılar, zaman her şeye en iyi ilaçtır. Korkan, ürken, huysuzlaşan bir ruhu sağaltmak için zaman ve yalnızlık her zaman için en iyi ilaçtır.

Zaman Eylem'i canlandırıyordu.

Eylem suskun kaldığı zaman diliminde sık sık Hakkı'nın yanına gitmek istiyordu. Bir zaman sonra Hakkı'nın yanına eskisi gibi sık sık varmaz oldu. Sonra yine Hakkı'nın yanına sıklıkla varınca ve hatta bazen koşullar uygun olmadığında dahi Hakkı'nın yanına gitmek için dayatmalarda bulununca Eylem'e davranışının sebebini sordular. Eylem iki gözü, iki çeşme;

"Hakkı'nın yanına gitmek istiyorum. Çünkü gitmezsem beni öldürecek, öldürecek...!" diyerek ağlıyordu.

"Ne diye öldürsün?"

"Ben onu sevmiyordum, yoluma pusu kurmuştu. Bir anda karşıma çıktı. Bağurdım, çağırdım, bir Allah'ın kulu feryadımı duymadı. Hakkı beni döve döve çekip buralara kadar getirdi. Elinden kaçıp kurtulmaya çalıştıkça beni yakalıyor, dövü-yordu. Çaresizce kendisine teslim olmaktan başka yapa-bileceğim birşey yoktu."

"Ne demek yani şimdi sen Hakkı'yı sevmiyor musun?"

"Bana inanmıyor musunuz?"

"Yok, yok inanmıyor değiliz. Baştan beri bu işin içinde bir iş, bir gariplik var diyorduk. Fakat doğrusu bu kadarını da beklemiyorduk."

"Hakkı beni kaçırıp bu dağlara getirmeden önceki zaman içerisinde beni gözleyip dururdu. Hakkı'nın ve benim aşire-tim köyde kavgalı iki aşiretti. Birbiriyle konuşmaz, sürekli kavga edip dururlardı. Son zamanlarda Hakkı'nın gözleri üzerimden ayrılmadı. Ben kimseye söyleyemedim. Biliyor-dum ki aşiretimizle kavgalı aşiretin oğludur. Öç almak ister, namusuma leke sürmek ister. Hakkı düşman gibi bakıyor, düşman gözlerle beni süzüyordu. Korkuyordum, hissettik-

lerimi paylaşacak kimsem yoktu.”

Eylem yalın diliyle hakikati dillendiriyordu. Bu coğraf-yada erkeğin kadına, kadının erkeğe bakışı, aşk gözüyle değildi. Kimi zaman bir ‘sahip’ olurdu bu gözler. Kim diyebilirdi ki, Hakkı Eylem’e sevdâ gözüyle bakmış. O bakışlar aşk bakışları değil, kendisine zakkum gibi çekip bitiren kör kuyunun bakışlarıydı. Ve kör kuyulardan suyun aktığı görülmemiştir. O bakışlarda Hakkı sadece Eylem’i bitirmemiş varlığını da öldürmüştü.

Eylem’in anlattıklarını kadınlar pür dikkat dinliyorlardı: “Namusumu korumak zorundaydım. Anneme, babama, kardeşlerime de anlatamıyordum. Ama biliyordum ki Hakkı namusuma laf getirecek. Korkuyordum. Çok uzun sürmedi korktuğum başıma geldi. Tarlaya annemlerin yanına gi-diyordum. Kuşburnu ağaçlarıyla kaplanmış su kanalını takip ederek yürüyordum. Su öylesine güzel akıyordu ki, büyülenmişim. Kuşburunları kızarmaya başlamışlardı; ol-gunlaşan ve kızaran elmalar misali kızarmışlardı. Öylece tarlaya yürürken, Hakkı bir anda kuşburnu kümelerinin arasından karşıma dikildi. Bağıracaktım ki, elleriyle ağzımı kapadı. Çevrede kimsecikler yoktu. Beni döve döve, çekiştire çekiştire dağlara kadar getirdi. Bir süre direndim, fakat ta-katsız kalınca naçar kalan bedenimi teslim ald.” Güçlkle konuşmasını bitirdi. Hüngür hüngür ağlamaya başladı. Dinleyici kadınlar sessizdi.

“Peki neden bize bunu söylemedin?”

“Siz ne yapabilirsiniz ki? Hakkı burada da beni tehdit ediyor. Apocular’a seni zorla kaçırdığımı söylersen seni öldürürüm, diyor. O yüzden beni hep sizlerden uzak tutuyor. Ben hep yanınıza gelmek istiyordum. Fakat Hakkı ‘gidersen seni öldürürüm’ diyordu. Ne zaman ki, beni çağırdınız, o zaman artık çaresiz kaldı ve sesini çıkarmadı. Hakkı’dan çok korkuyorum. Biliyorum beni öldürecek. Beni öldürecek.”

“Bu kadar zamandır berabersiniz, Hakkı’yı hiç mi sevmedin?”

“Eğer korku ve nefret sevgi diye algılanacaksa, evet sevdim.”

Gerillalar Cudi’nin zirvelerinde çok şey yaşamış, çok şey görmüşlerdi. Fakat böylesine aşk olmayana ilk kez tanık oluyorlardı. Hakkı’nun ve Eylem’in gerillalarla yaşayışları ayları aşıyordu. Hakkı gerillalar arasına mümkün mertebeye sınırlar çiziyordu. Çizdiği yaşam çemberinin ötesine bir adım dahi atmamak istemiyordu. Fakat Eylem hapsedildiği çemberinden kurtularak kadın gerillaların yaşamına bir adım atmamak istiyor. Hakkı’nun ellerince çizilen çemberde boğuluyordu. Ve son zamanlarda bu çember mi, kendisini sıkıyordu? Bilinmez. Sürekli rahatsız olduğunu söylüyordu. Bir kaç kez kustuğunda kadın gerillalar Eylem’in hamile olduğunu anla-mışlardı. Eylem’in gerilla olma ihtimali kayboluyordu. En azından dokuz ay boyunca karnında taşıdığı bebeğin hiç de buna izin verir gibi bir hali yoktu. Çaresiz Eylem’i gerilla-laştırmaktan vazgeçeceklerdi. Kadın gerillalar Rojhat’a haber verdiler. Komutan da iki aşiretten iki aileye. Sanki haber bir kuşun kanadıyla ailelere uçurulmuştu. Aileler hemen dağlara geldiler. Kör kuyuya düşmüş kadın ve erkeğin durumu ailelerine kısa ve öz aktarıldı. Sonra iki gencin yaşamının bağışlanması istendi. Aileler razı oldular, rıza göster-

diler.

Eylem ve Hakkı aylarca sürdürdükleri misafirliklerini sona erdirdiler. Köyle-rine dönüyorlardı. Gerillalar karnı hafifçe şişmiş ve bedeninde bir can taşıyan Eylem'e sevgiyle baktılar.

"Sen artık bir gerillasın unutma."

Gerillaların hep bildikleri ama o an unuttukları ya da unutmak istedikleri bir şeyler vardı. Namus anlayışı öylesine Eylem'i ve Hakkı'yı sarıp sarmalamıştı ki! Yedi kat yerin dibine de inseler, yedi kat göğün üstüne de çıksalar namus, yaşadıkları mekanın insanların iliklerine sinmişcesine Kürt insanlarını bırakmıyor, iliklerini emip duruyordu.

Eylem'i uğurlayan kadın gerillalar arasında Medya da vardı. Aileler en önde yürüyorlardı. Eylem kadınlardan ayrıl-mak istemezcesine yürüyenlerin en arkasındaydı. Aileler uzaklaşmışlardı. Eylem;

"Bedenimdeki canı dünyaya bahşedersem bir gerilla adı takacağım o cana" dedi. Eylem'den duydukları en son cümle o oldu. İki genç aileleriyle yola koyulup köylerine vardılar. Sonbaharın son ayları Besta'nın büyüğü ormanlarına, ır-mak-larına, yaylaların sularına gelip çökmüştü. Besta doksan yılının sararan yapraklarıyla sarmaş dolaş zamanlarını yaşıyordu.

Çok uzun sürmedi bir haber gerillalara ulaştı. Eylem'in ve Hakkı'nun aşiretleri arasında iki genci dağlardan alıp, köyle-rine indirdiklerinde anlaşmazlıklar başgöstermiş ve Eylem'in ailesi Hakkı'ya dava açmıştı. Hakkı Eylem'in ailesinin Eylemi alarak başka bir erkeğe vereceğini düşündüğünden feodal erkeği hortlamış ve Eylem'i öldürmüştü. Aşiretinin namu-sunu temizlemiş, Eylem'in namusu temiz kalmıştı. Hakkı sevdası uğruna dağlara kaldırdığı Eylem'in ve karnındaki canın katili olmuş mahpushaneyeye ömür tüketmeye gitmişti. Tüketecek bir ömrü kaldıysa, tüketecekti.

Eylem şunu söylemişti kadın gerillara:

"Hakkı düşman gözlerle bana bakıyordu, düşman gözlerle beni süzüyordu." Kadın gerillalar şunu bilinçsizce de olsa his düzeyinde de olsa biliyorlardı:

"Kürdistan'da kadın ve erkek birbirine düşman hale gelmiştir. Birinin varlığı diğerinin ölümüdür. Bir yerde kadın varsa erkek ölüdür; bir yerde erkek varsa kadın ölüdür. Erkek ve kadın birbirlerini öldüren hakikâtlardır. Birbirini öldüren hakikât; kadın ve erkeğin fiziki varlıkları değil, toplumdaki varoluş biçimleridir. Eylem boş yere şunu söyleyip durmamıştı:

"Hakkı beni öldürecek, Hakkı beni öldürecek."

En gaddar düşman dahi bir idamı gerçekleştirdiğinde, kadın iki canlıysa, kadın bedenini bir başka cana yuva kılmışsa, kadına taşıdığı canın ömrünce zaman tanır. Ana-nın canından bir parça can varolduktan sonra kadına verilen ceza yerine getirilirdi. Kadın taşlanır, süngülenir... O an Kürdistan'ın düşmanlarını düşündüler. 1938 Dersim Kat-liamı'n da Türk askerleri, anaların karınlarındaki bebekleri az süngülememişlerdi. İnsanlar yılanlardan da beter birbirlerini sokuyorlardı. Bey kızı ve çoban hikâyesinin yaşadığı zaman-lar aşılmıştı. Yirminci yüz yılın son çeyreğindeki hakikâti masallaştırmalı mıydılar? Hakkı

Kürdistan'nın bağındaki feodal düşmandı. Feodalizme karşı savaşmalıydılar. Namu-sun özgürlük olduğunu, özgürlüğün dışındaki namusun düşmandan da beter öldürdüğünü anlatmalıydılar. Ama il-kin kendi iliklerindeki namussuzlukları temizlemeliydiler ki, savaşabilsinler.

10

Medya yaz sezonun son tepecisi olma şansına erişmiş, tepedeydi. Kuşlar hiç durmadan şakıyordu. Sabahtı, gün en temiz nefes alışverişlerindeydi. Bir taşın üzerine oturmuş gecedен kalan türküsünü mırıldanıyordu. Eylem'i düşünüyordu. Yaşanana trajedidir deyip unutmalı mıydı? Hakkı'nın ve Eylem'in birlikte çıkıp dağlara gelişi, yaşadıkları yabancı olduğu şeyler değildi. Alışkanlıklar insanların beyinlerini felç eder, yaşanana çözümlemez. Alıştığından yaşananları tanım-lamakta zorlanıyor, ufuksuz kalıyordu.

Gün mest olmuşcasına temiz havayı soluyordu. Köy-lerindeki en bilindik türküyle kuşlara ve seher yeline eşlik ediyordu. Mir Zeydin, Medya'nın hemen yanına sokulmuş, Medya'yı dinliyordu. Baktı ki, Medya'nın türküsü uzadıkça uzadı, dayanamayarak:

"Heval Medya şu türkünü artık bitirsen de ben de diyeceklerimi sana söyleyip gitsem."

"Hayrola Heval sen aşağıda noktada değil miydin? Tepeye ne zaman geldin?"

"Eh Heval Medya tepeye akşamdan gelecek değilim. Sabah geldim. Tahmin et bakalım, tepeye neden geldiği mi?"

"Neyi tahmin edeceğim, heval, nerden bileyim niye geldin? Nokta mı değiştireceğiz, yoksa kış üstlenmesi için tümünden bu alandan uzaklaşacak mıyız? Bilemiyorum neyi tahmin edeyim"

"Yok öyle şeyler, tahminlerinin hiçbiri tutmadı. Ama ben söyleyeyim. Baban geldi."

Medya'nın beyninde şimşekler çaktı. Bir an duraksadı, sonra gökyüzündeki bulutlar dağıldı. Sonra Mir Zeydin'in şaka yaptığını düşündü. İlk gösterdiği reflektsten sıyrılarak;

"Heval Mir Zeydin yine kötü şakalarından birini yapı-yorsun, vazgeç. Ama lütfen bir daha böyle şakalar yapma."

"Ne şakası heval, sabahın köründe kalkıp tepeye gelmi-şim, sen oturmuşsun,

yarı uyanık, yarı uyur şekilde” -yarı uyanık yarı uyur, sözcüklerini duyunca yaşadığı mekandan günlerce uzaklaştı; vicdan azabından yanıp tutuştuğu, vicdanına bir çivi gibi çakılmış günlere gitti- Mir Zeydin konuşmasını sürdürüyordu: “Türkü söylüyorsun, uyan uyan! Baban aşağıda seni bekliyor. Seni ikna etmek için yemin içecek değilim.”

Mir Zeydin’in yanıtlarından sonra anladı ki bu kez hiç şaka yapar gibi bir hali yoktu ama yine de kuşkuyla ona baktı. Mir Zeydin ‘yapma ama heval doğru söylüyorum,’ anlamında başını sallamakla yetindi. Oturduğu taşlık yerden kalktı. Hazırlanarak Mir Zeydin’le birlikte arkadaşlarının kaldığı noktaya ulaşmak için yola çıktı. Bu bir şaka olabilir miydi? Ya da farklı görevler için mi çağrılıyordu. Bilmiyordu, bilemiyordu. ‘Aşağıya indiğimde anlarım,’ dedi kendi kendine. Yoldaşlarının davranışlarını okuyacaktı. Arkadaşlarının davranışları babasının gelip gelmediğini ele verirdi. Davranışlardan babasının gelip gelmediğini okuyabilirdi. Ba-basını çok özlemişti özlemesine de. Nasıl yanına varacaktı. Yoldaşlarından çekiniyordu. Tepeden aşağıya inerken kimi zaman uçtu, kimi zaman durgun bir su gibi aktı.

Bir yıllık zaman dilimi yüreğini öylesine bir özlemle dolup taşırılmıştı ki, nasıl davranacağını, ne yapacağını bilmiyordu. Tufandan beri kaç bin yıl geçmişti! Ve Medya Mir Zeydin’le birlikte tepeden inerken o tufanı yeniden yaşıyordu. Tufan son demiydi.

Tufanın sonu olduğunu anlamışcasına babasına doğru yürüyordu. Ya da kendince tufanın sonu zannediyordu. Çünkü zirvelerden aşağı iniyordu. ular çekilmişti. Oysa, kendindeki insanı henüz keşfetmemişti. Tufan artık Eski Ahit’te yazıldığı üzere İ.Ö. 1750’den kalan metindeki gibi değildi. Ve tanrı tufan olarak artık sular göndermiyordu.

İnsanın kendisine yabancılaşmasından, doğaya yabancılaşmasından daha yıkıcı bir sel olabilir miydi? İnsanların birbirlerini yılanlardan da beter sokmaları tufandan farksız mıydı? Medya bu hakikâti yıllar sonra dahi fark etmeyecekti. Hakikati bilmek, ufuk isterdi, Oysa ki, o ufkunu evinin penceresinden ötelere aşırılamamıştı.

Gerillaya ‘askeri kanunla’ alındığı geceki tufandan beri bazen umutsuz da düşse hep babasını görmeyi hayal etmişti. Fakat şimdi nasıl davranacağını şekillendiremiyordu. Duygu-sallıkla birlikte ufku giderek darlaşmıştı. Uzakta durarak babasına, ‘hoşgeldin mi’ diyecekti, yoksa koşarak babasının kucağına mı atılacaktı. Duygularını, davranışlarını bir türlü netleştiremiyordu. Ya da duygularını kendisinin kılamiyordu.

“Heval Mir Zeydin babam nerede bekliyor.”

“Noktada değil, aşağıdaki köylerden birine gelmiş, ama noktaya gelecek, senin hazır olman için haber verdiler.”

Medya noktaya vardığında Mir Zeydin’in şaka yapma ihtimalini hâlâ düşünüyordu. Fakat karşılaştığı ilk gerilla yoldaşı da dahil herkes:

“Heval Medya baban gelmiş” deyince babasının geldiğini anlamıştı.

Komutanları Rojhat;

“Heval Medya bugün noktamızı değiştirecektik. Babanın gelmesini

beklediğimizden değiştirmeyeceğiz. Akşam olma-dan yanımıza varırlarsa değiştirebiliriz.”

Medya duygulanmıştı. Ama yansıtmamaya, soğukkanlı durmaya çalışıyordu. Komutan Rojhat'a olumlu ya da olumsuz bir şey belirtmedi.

Hava kararıyordu. Karanlık mangalarını sarmak için sabırsızlanıyordu. Manga diye kullandıkları alanın önünde oturmuştu. Babasıyla Mir Zeydin çıkageldiler. Tepeden in-diğinden beri bütün gün boyunca Medya'nın gözleri kampa gelecek bütün yollarda, içi içine sığmıyordu. İşte babası Medya'nın bütün gün boyunca kimseye hissettirmeden baktığı yollardan birinden çıkagelmişti. Heyacını daha da fazlalaşmıştı. Koşarak babasının kucağına fırlamamak için kendisini zor tutuyordu. Fakat kampın en şakacı gerilla-larından Mir Zeydin babasıyla çıkıp gelmişti işte. Kampın orta yerinde oturuyorlardı. Mir Zeydin olmasa da aynı evi, aynı yaylaları paylaştığı yıllarda, hiçbir zaman babasının o sıcacık kucağa hiç oturmamıştı ki? Feodalizm babaların kucaklarına taht kurmuş, kız çocuklarını kucaklamıyordu. Medya kampın içerisinde Mir Zeydin'in en çok şaka yaptığı, takıldığı gerillalardandı. Babasının yanına gitmek istiyordu. Mir Zeydin babasının yanından ayrılmadığı müddetçe gitme niyetlisi değildi. Aynı mangayı paylaştıkları kadınlar, 'Heval Medya babanın yanına gitsene,' diye takıldıklarında; Medya, 'sonra' ya da 'birazdan gideceğim' diyerek cevaplıyordu. Ama Mir Zeydin'in diline düşerek şakalarına konu olmak da istemiyordu.

En sonunda Mir Zeydin dayanamayarak Medya'nın yanına vardı. Çünkü zavallı adamcağız 'kızım niye yanıma gelmiyor' diye dakikada bir söylenip duruyordu. Yaşlı adam gerilla yaşamını da tanımıyordu. Dışarıya yansıyan zor gücüyle PKK'yi alıp değerlendirebilir ve yanlış çıkarsamalara ulaşabilirdi. Örneğin, 'kızımı yanıma bırakmıyorlar gerillala-ların ne kadar katı kuralları var' diye düşünebilirdi. Yıllarca kendi elleriyle yoğurarak biçim verdiği ve karısına benzermesini istemediği kızının çekingenliği yüzünden, aynı in-sanın varacağı sonuç iyi bir fotoğraf olmayacaktı.

“Heval Medya neden babanın yanına gelmiyorsun. Zavallı adam sabahtan beri seni bekliyor. Uzaktan uzağa seni soruyor ama sanki hiçbir şey yokmuş gibi davranıyorsun. Tamam anladık, hareketimiz bir aile, bir aşiret hareketi değil. Aileciliği, aşiretçiliği de reddediyoruz. Ama bu kadar da olmaz. Seninkisi düpedüz feodalliğinin dışavurumu, bu kadarına da gerek yok.”

Mir Zeydin sinirlemişti.

“Tamam babamın yanına geleceğim. Saka yapmayacaksın. Şimdi böyle söylüyorsun da sonradan nasıl şakalar yapacağını biliyorum.”

“Yok heval. Ma ne oldu. Herhalde biz de nerede şaka yapacağımızı, nerede yapmayacağımızı biliyoruz. Anlamış-tım zaten kimse sana takılmasın diye gelmiyorsun. Biraz dışı-na, genele göre değil, kendine göre davran. Hep çevresine göre davranan kendisini yitirir, başkası olur. Bunu böyle bilesin.”

Mir Zeydin kendisine has türkçesiyle konuşan, en çok yaşamın sevinç ve neşe yönünü yaşamın ayrıntılarını gören bir gerillaydı. Yaşamın ayrıntılarını, espirili yanlarını görmek-se yaşamı ve dünyaya bir farklı kılmaktı. Mir Zeydin bunu yap-

ıyordu, insanların çoğunun yapamadığını. Yaşama böyle duran Mir Zeydin hiçbir zaman da hakikâti gözardı yaparak uyumuyordu.

Medya Mir Zeydin'i azıcık da olsa tanıyordu. Mir Zeydin gibi insanların suları saman altında değil, saman üstünde yürür, erken tanınırlardı. Mir Zeydin de böyleydi. Sadeydi. Medya söze gerek duymadan ama yine de biraz sıkılarak ve utanarak;

“Birazdan giderim.”

“Birazdan değil hemen” diyen Mir Zeydin kadının yanından uzaklaştı. Mir Zeydin'in gözlerden ıraklaştığını görünce, hemen babasına yürüdü.

Baba, kızının PKK hareketi içerisinde yer almasından kaynaklı kızına karşı bazen bir yabancılık, bazense sonsuzca bir yakınlık hissi duyuyordu. İki duygu arasındaki gidiş gelişlerini yaşlı yüreği yadsıyordu. Apoculuk insanların saygı duyduğu bir addi. Kızının Apocular'la olmasından dolayı onur duyuyordu. Ama Botan'ı dağ taş inleyen Komutan Agit'ten sonraki zamanlarına, Agit'in zıddına dönen za-manlarına damgasını vuran anlayış yaşlı adamı kızına yabancılaştırıyor, tanınmaz kılıyordu. Yabancıladığı, yadsı-dığı vuran, kıran, kurşuna dizen, ateşe veren Apocular'dı. Kör gözleriyle 'iktidar köylülerindir' diyen Kör Cemal ve Hogır'ın yaptıkları, yaptırdıklarıydı.

Medya'da da bir yıllık zaman dilimi bir şeyleri alıp götürmüştü. Yeni edindiği özellikleri ise tanımlanamamış, bedenine can veren kişiliğinde oturmamıştı. Aslında yaşadığı tanımsızlıktan duygularını anlamlandıramıyordu. Babasına sarılıp sarılmamaya dair bir karar veremiyordu. Duyguları, düşünceleri karma karışık bir yığına dönüşmüştü. O kadar görmek istemesine rağmen bir yıla aşkındır babasını rü-yasında dâhi göremiyordu. Ama işte karşısındaydı. “Babama değil, halkıma sarılacağım” dedi içinden. Yürüdü.

Gün son ışıklarını da birazdan yeryüzünden esirgeyecek, yeryüzü geceye dönüşecekti. Baba ve kız günün son ışıklarını kaçırmak istemezcesine, güneş ışıklarını eğik de gelse ar-kalarına alarak kucaklaşıp sarıldılar. Kucaklaşma sahnesi, gereği yerine getirilemiş, yetersizlikleri, eksiklikleri olan bir sahneydi. Bir film stüdyosunda olsalar yönetmen yüzde doksan dokuz aynen şöyle diyecekti: Kucaklaşma sahnesi -artık kaçınıcı sahneyse bilinmez ama- doksan dokuzuncu kez tekrarlınsın. Fakat Medya'da babası Hüseyin'de bir film sahnesinde değildiler. Bir çok yönüyle kabul gören ve bazı yönleriyle de red edilen hakikâtin tâ içerisindeydiler. Babası Hüseyin duygulanmıştı. Baba yüreğiyle kızına ilkin sitemde bulundu.

“Kızım baban Hine Köyünden bir deli divane gibi seni arayıp sorarak buralara kadar geliyor. Sen bir saate yakındır karşımda oyalanıp durursun. Bilmez misin ki, babanın yüreği son menzile gelip dayanmıştır. Fazla dayanamaz. Niye bir saattir uzaklardan izliyorsun da yanıma gelmiyorsun.”

Medya bir şey söylemeden, gerillalardan biri;

“Amca Medya yoldaş uzaklardan seni süzüp durur. , Yanınıza varmak için sabırsızlanır. Bizlerin bunu fark etmediğini zanneder. Feodal duyguları özellikle son günlerde iyice kabarmıştır. Ondandır uzak durur gelmez.”

“Heval yapmayın şimdi...”

“Eh vallahi sen böyle yaklaştığın sürece biz de gerçeğini sana söyleyeceğiz.”

Baba Hüseyin, kızı Medya ve gerillalar ateşin başında öylece oturdular. Gerillalar ateşin etrafında ateşle konuğu-yorlardı. Üst üste dikkatlice ve duman çıkartmayacak şekilde dizilen odunlar, önce yavaş yavaş sonra da aceleleri varmışçasına yanmış madde biçim değiştirmişti. Koca odunlar yanarak korlaşmıştı. Sonra küçük küçük hücrelere, kor taneciklerine dönüşmüşlerdi. Ve gerillalar büyülenmişcesine korlara bakıyor, monologlarında ateşle konuşuyorlardı. Gerillanın bu hali yaşlı adamın dikkatini çekmişti. O da gerillanın ateşbaşındaki ayinine katılmak istercesine korlara bakarak konuşuyordu.

Medya'nın ve babasının konuşmaları saatleri aştıktan sonra konuşmanın yönü de, içeriği de Medya ve ailesinden çıkarak halkın durumuna kaydı. Hüseyin'in anlattıkları kar-şısında gerillaların gözleri büyümüşü.

Gerillaların koyulaşan sohbetleriyle birlikte gün ışıkları yeryüzünden çekilmişti. Gittikçe koyulaşan bir karanlık yer-yüzünü kucaklamıştı. Geceleri dağın başındaki sabit bir noktada sürekli kalmak, yer değiştirmemek, gerilla için tehlike alametlerini çoğaltacaktı. Hareket etmeliydiler. Med-ya çekingenliğini üzerinden söküp atarak, sohbetini iyiden iyiye koyulaştırmıştı.

“Baba yerimizi değiştireceğiz, gerilla tedbiridir. O yüzden sen erkek yoldaşlarımızla birlikte hareket edeceksin. Birazdan harekete geçebiliriz. Gidip harekete geçmek için hazırlık-larımı yapmam gerekecek.”

Babası Hüseyin kızının söyledikleriyle neyi kastettiğini bütünüyle anlamadı. Söylenenin gerekliliklerini yaptı. Medya uzaklaşıp gitmişti. Yaşlı adam gerillalarla birlikte gecenin karanlığında yürüyordu.

Gece ilerledikçe koyu karanlığın içerisinde kor ateş gibi parlayan yıldızlar tıpkı papatyaların kırlara uzanışı gibi gökyüzüne sere serpe uzanmışlardı. Yıldızlarla birlikte gökyüzü daha da aydınlanmıştı.

O güzel gecede nedense Hakkı'ya ve Eylem'e dair an-latılanları kafasından söküp atamıyordu. Kürdistan'da Eylem değil, sevgi katledilmişti. Eylem gerillaya katılsaydı, çok güçlü bir kadın gerilla olabilir, belki de dağlara nam salabilirdi... Hangi echel kul demişti ki insanlar yaşaya-caklarını bilemez. Eylem dağlardan ayrılmadan öleceğini biliyordu. Kader diye bir şey yoktu. Bir zamanlar kutsal olan bu topraklarda toplumun ağır cenderesi insanların kader-lerini belirliyordu. Kader her kadının yol haritsasını çizi-yordu. Oysa ki Eylem kaderine son noktayı koyan duru-muyla karşılaşmadan, bedenini bir canla paylaşmadan önce iyiden iyiye de gerillaya katılmaya karar kılmıştı. Eylem, kendisini en fazla sevdiğini söyleyen insan tarafından öldürülecekti. Öldürüleceğini biliyordu, o yüzden 'Beni öldürecek, beni öldürecek' diyordu. Öyleydi ya insan bildiklerinden hep kaçmak isterdi. Ya da gerçekleşeceğini düşündüğü olayları hep bilinç altına iter. Birey farkında olmasa da bilinç altı hep onu rahatsız edip durur. Eylem kaderinin belirlendiği zamanlarda huzursuz günler yaşayıp durmuştu. Bilinçaltındaki ölümlü aşiretlerin ardından ka-derine rıza göstererek yürümüşü.

Ulaşacakları yer uzak değildi, uzun uzadıya yürümeden varacakları yeni nok-

taya ulaşmışlardı. Medya noktaya varır varmaz, eşyalarını bırakarak babasının yanına vardı. Baba-sına sanki bir şeyler olmuştu, normal değildi. Babasının yorulduğunu düşündü. Babası kızına sarıldı. Babasının o halini anlayamadı, dayanamayıp sordu.

“Baba yolda bir şeyler mi oldu. Niye bana o kadar duygusal yaklaşıyorsun?”

“Ne yapayım kızım, yolda bir bayan arkadaşınız hastaydı. En arkada dahi yürüyemiyordu. Zavalıcılığı iki gerillayla bırakarak yolumuza devam ettik. Hasta olursan gerillalar seni de yolda bırakırlar mı?”

Bazen Kürt erkeğinin, yüreği bir kadınınkinden de hassas ve ince olurdu. Bu erkek biraz da kadına yakınsa bir kadının duygu atmosferinde boğuluyor gibi olurdunuz. Fakat Medya'nın babası Hüseyin kadınlıktan uzak, sadece bir baba olmanın ve Medya'nın da kadın olmasının etkisiyle konu-şuyordu. Hüseyin bir kadına, kendisine benzeştirmek istediği ama elinden kaçırdığı kuşa acıyordu. Gerillanın bir kuralıydı; eğer düşman tehlikesi yoksa genel gücü zorlamamak için hasta olan gerillayla birlikte birkaç gerilla arkada bırakılırdı. Daha sonra hasta olan yavaş yavaş yürüyerek önde giden gruba yetişirdi. Babasının düşüncelerinin doğru olmadığını babasıyla tartışırken, hasta olan yoldaşları noktaya ulaşmıştı. Fakat duygusal baba yüreği idi işte... Dolup dolup taşıyordu. Babası Hüseyin Medya'nın hasta halini düşünüyor, onu ta uzaklardan nefes nefese kalarak gerillalara yetişmek için koşturduğunu hayal edince kızına acıyor, duygusallaşıyordu.

“Kızım bak seni zorla bu yaşamın içerisine getirdiler. Benimle gel, gidelim. İnan düşmanı sana yaklaştırmam. Kızımı düşmana göstermeden yaşatabilirim. Sen çok...”

Medya babasını anlamaya çalışıyordu ama biraz da sinirlenmişti;

“Bak baba! Bir daha eve dönmem. Sen partiyi tanımadığın için böyle konuşuyorsun. Tanısaydın böyle konuşmazdın. Yoldaşlarımı seviyorum. Belki yaşamımız zorlu ama zorlu olduğu kadar güzellikleri de var. Yaşamımızı, şehit düşen insanlarımızı tanısaydın benimle böyle konuşmuyor ola-caktın. Bu yaşamı seviyorum. Hiç bir zaman geri gelme-yeceğim. Onlar getirmeseydiler de katılacaktım. Yaylalara bunun için gelmemiştim.”

“Zaten anlamıştım kızım. Diyordum bu kız evde kalmaz. Bu kız da bir gariplik var. Bize yar olmayacak ama kime yar olur bilemem. Kara toprağa mı, göğe mi, deryaya mı yar olur, bilemem. Demek ki yolun buymuş.”

“Gayrı yolum bu baba. Hatırlıyorum, en ufak konuşmamda dilin uzun her işe karışırıyorsun diyordun. Azar-lıyordun, bak burda herkes kendi iradesiyle yürüyor. Kadın erkek demeden herkes aynı hakka, aynı söze sahip.”

Babası durgunlaştı, içe büzüldü. Kızının bu hesap soruşu karşısında zorlanıyordu. Medya sabırla içine öfkelerini katmadan anlatıyordu. “Bir çok konuda bizi reddediyor-sunuz. Red etmediğiniz yanlarımızsa sizlere benzerdir. Ama şimdi küçük ve dar dünyalarımızdan da uzaklaşıyoruz. İşte Kürdistan'ın halkları, halklarımız için amaçlarımız var. Bundan daha güzeline kimler layık olabilir ki?”

Hüseyin uzaklardaki bir ummanın içerisindeydi. Med-ya'yla ilişkileneceğine, baba ile kız arasındaki o hassas ve ince bağa uzanıp duruyordu. Fakat ne yapabirdi ki, kendisini yaşadığı köy topluluğundan ya da yaşadığı şu toprakların ruhundan sıyrılıp alabilir miydi? Hine köyündeki bütün erkekler nasıl kızlarıyla paylaşmışsa Hüseyin' de öylece kızı Medya'yla paylaşmıştı. Belki fazlaca Aristoca düşündüğü söylenebilir, ama hâkikat oydu. Adamcağız kara kara düşünüyordu. 'Kızıma karşı uyguladıklarım gerçekten bu kadar şiddetli miydi, onu Hine'den koparacak kadar?' Bir yıllık özlemlerini gidermeseler de o gece artık yatılmalıydı, yorgundular yattılar.

Ertesi gün ve ondan sonraki ertesi gün baba kız sürekli sohbet ettiler. Kızı, babasının söylediklerini anında redetse de, hiç düşünmek istemediği halde babasının söylediklerini düşünüyordu. Bir yıl sonra varıp gitse Hine Köyü'ne her şey eskisi gibi olabilir mi, eskisi gibi yaşayabilir miydi? Yeniden o daracık penceresinin yanına otursa ve oradan dünyayı izlese; bir toprak yoldan ve bir kaç küçük ev ile uzaktaki Cudi'den başka ne görebilirdi ki? Oysa ki, Cudilerin zirvesinde yaşamın ilk kardelenlerine dokunmak, ayak basılmamış cennet ırmaklara ve ormanlara uzanmak vardı? Ya sınırların ardındaki insanlara verdiği sözler, sınırların ardında bıraktığı paylaşımların hatırasını bir ömür boyu belleğinden sililebilecek miydi? Şehit Ekin'in yüzüne beyaz bir örtü çekerek, çekip gidebilecek miydi? Hatıralarını silerek çekip gidemezdi. Sonra aniden ürperdi ve kendi kendisine güldü. 'Ben neler düşünüyorum, Hine köyüne geri dönmek.' İnsan en olmadık şeyler düşünebilir miydi? Bazen kahramanlıklar, kimi zaman ihanetler. Beni-insan en olmadık şeyleri düşündüğünden kahramanlaşmamış mıdır; ya da en olmadık şeyleri düşün-düğünden soyuna ihanet etmemiş midir?

Babası yeğeni Gülistan'ı kızına soruyor, kızını cevaplıyordu. Bir zaman sonra Gülistan'a dönük sorduğu soruları yine soruyor, cevaplar teyit ediliyordu.

"Baba neden bana inanmıyorsun, Gülistan'la bu bahara kadar da beraberdik. Baharla birlikte ben bulunduğumuz Besta alanına, Gülistan ise Çatak'a gitti. Şehit düşmüş di-yorsun, yok diyorum inanmıyorsun. Şimdi seni yaşamımıza ve onun gerekliliklerine dair nasıl inandırabilirim ki? O zaman bizimle kal ve yaşa. Yaşa ki, biraz anlayabilesin, diyeceğim. Fakat senin kalamayacağını da biliyorum. Başka da ne yapabilirim ki! Aynı köyden katıldığımız ve üstelik amca çocukları olduğumuz için hep aynı yerde ve birlikte kalacak değiliz. Aksine yaşama ayak uydurabilmek ve yoldaşlarımızla daha güçlü birleşebilmek için ayrılmamız gerekiyordu. Hem baba göreceksin Gülistan benden de fazla gelişip güçlenmiş. Yoldaşlarca çok seviliyor. Ama keşke burda olsaydı eminim çok sevinecekti. Dilber eski Dilber değil. Tıpkı adı gibi gül bahçesine dönüşmüş.

Medya babasıyla özellikle Gülistan konusunu tartışırken zorlanıyordu. 'Ah Gülistan ah keşke, şimdi burda olsaydın, burda olsaydın da babam seni gözleriyle görseydi' diyordu. Gülistan'ın olmadığı zaman zarfında Gülistan'ı anımsayıp durmuştu. Babasının gelişle sık sık Gülistan'dan bahset-mesiyle daha fazla Gülistan'ı özler olmuştu. Koca bir yaz Gülistan'sız daha da zorlu ve uzun geçmişti. Babasını Gülistan'ın sağ ve iyi olduğuna inandırmaya çalışırken anlattıklarına

kendisi de inanmak istiyordu. Babasına iyidir, diyor, ama aynı anda da acaba iyi midir, acaba sağ mıdır, sorularını kendisine de soruyordu. Galiba dünyada çok az insan inanmadan inandırma yeteneğine hiç sahip olamıyor düşüncesini taşıyor ve yaşıyordu. İnanmadan inandıra-mıyordu. Babası Hüseyin'in hiç durmadan yeğenini soruşu, adamcağızın yaşadığı içte yanan o tanımlanamaz duygu-dandı. Medya bunu kendisi de farkettiler duygulandı.

“Kızım seni hep gözleyip durdum. Gelişiyordun, büyü-yordun, ama hep bir şeyler beni korkutuyordu; Öylesine korkuyordum ki, korkularımı paylaşamıyordum. O yaz köy-de kaldığında da bu kız göçüp gidecek diyordum. Ve ne zaman ki, o kötü haberi alana kadar, zorla seni götürdükleri haberini. Ben gelirsün diyorum ama görüyorum ki, gelmi-yorsun. Gerillaları bizden de çok seviyorsun. Yeni yolunda başarılı yürümenden başka ne dileyebilirim ki.”

Medya'nın babasına, kızına başarılar dilemek kalmıştı. Babasıyla iki gün birlikte kaldılar. Babası iki gün öncesinde kızının yanına üzgün geldiği gibi, üzgün ayrıldı.

BEŞİNCİ BÖLÜM

**GÜL TOPRAĞA
DÜŞTÜĞÜNDE**

1

Medya'nın Apocular'la yaşamaya başladığı ikinci bahardı. Babasının ziyaretinin ardından iki mevsimlik zaman geçmişti. Bu zamanda yaşamındaki tek değişiklik kış kampında Gülistan'la yeniden buluşması olmuştu. Düzenleme havası her yerde esiyordu. Rüzgar bazen şiddet-leniyor, bazen ise yavaşlıyordu. Ama düzenleme havası her halukârda esiyordu. Medya ve Gülistan uzun ayrılığın birik-tirdiği özlemlerini gideriyorlardı. Belki de özlemlerini tam manasıyla gidermeden ayrılanlar Medya ile Gülistan olacaktı. Bir yıl önceki ayrılık rüzgarları esiyordu. Esen rüzgar kadınların yüreğine değiyor kadınlar tiril tiril titiyorlardı.

Doksan rüzgarının düzenleme havasıyla Gülistan Çatak'a gitmişti. Çatak'ta geçen yazın adını Gülistan 'zorlu yaz' koymuştu. Bütün yaz boyunca düşmanla

köşe kapmaca oynamıştı. 'Zorlu yaz' sıcaklığıyla Gülistan'ı kavurmuştu. Bedeni giderek zayıflamış kapkara kesilerek kara kuru bir kız olup çıkmıştı. Kışa doğru ise örgüt yönetimine, 'ya beni Cudi'ye yada Besta'ya gönderin' demiş ve olasılıklardan birincisi gerçekleşerek Besta'ya yani Medya'nın da içerisinde bulunduğu Vahap'ın bölüğüne gelmişti. Medya kara kuru Gülistan'ı ansızın karşısında bulmuş şaşırdığı oranda sevinmişti de. O kış bazen sevinçli bazen ise üzüntülü anlarla miadını doldurmuştu. 91 yılıyla Besta ve kadınlar yeni bir bahara başlayacaklardı.

O kış bir takımın lojistikçiliğini Medya, bir takımın lojistikçiliğini ise Gülistan yapmıştı. İkinin ortaklaştığı çalışma birbirlerine ters olan kişilik özelliklerinden dolayı çelişkilerle dolu dolu geçmişti. Ve bazen öylesine kırıcı kavgalar etmişlerdi ki, asla unutacaklarını düşünmedikleri kavgalardı. İnsan neden neşeli günlerini değil de, hep kederli, acılı günlerini hatırlardı ki!

"Hevala Gülistan ayrılır mıyız?"

"Evet, yine ayrılacağız."

Sular yükselerek yatağından taşmak üzereyken Gülistan sessizce bütün kötülükleri ve kirleri suların alıp götüreceğini bilircesine büyülü sözleri sulara bıraktı:

"Ayrılacağız..."

Gökyüzü sağanak yağmurlarına dair alâmetlerle doluy-ken bir dokunsan bin ah işitecektin. Ağaçlar gökyüzüne özgürce uzanmaktan korkuyorlardı, ağaç dalları bir elin parmakları kadardılar. Bir o kadar ürkek ve çekingendiler. Gökyüzüne dokunsalar gökyüzünden boşanırcasına yağmur yağacak sırlıklam olacaklardı. Gülistan'a dokunsalar da gökyüzüne dokunduklarında karşılaşmaları sonuçların aynı-sıyla karşılaşacaklardı. Gülistan her zaman bahar yağmuru gibiydi. Bir yağar bir dinerdi. Ama bu yaz, yaz yağmuru olmaktan vazgeçmişçesine sağanak yağmuru taşıyan bulutlara dönmüştü. Ve yağmur ha yağdı, ha yağacaktı.

Gülistan kapkara gökyüzüyle değil, içindeki atmosferle kavga edip duruyordu. Gerillaya katıldığından beri bir çok yeri dolaşmasına rağmen Besta'yı çok seviyor ve Besta'da kalmak istiyordu. İlbahar gerillada genel düzenleme süreci demekti. Ayrılıklar, uzaklaşmalar, yakınlıklar ilkbaharla başlıyordu. Gülistan için Besta sadece amca kızı ve yoldaşı Medya ile buluşma yeri değildi. Besta aynı zamanda gerilla olduğu ilk coğrafya, silaha dokunduğu ilk mekandı. Uzun süre beraber kalan yoldaşların ayrılığı da zor oluyordu. Düzenlemelere ilişkin çeşitli tahminler yürütülse de, gerillalar için gidecekleri yerler kurayla belirlenmiş yada milli piyangodan çıkmış gibiydi. Fakat işin gizil perdesinde kurallık ya da piyangoluk bir durum yoktu. Daha çok uzun tartışmalar sonrasında, bazen ise en ince ayrıntılarına kadar tartışmalar yürütülerek düzenlemeler yapılırdı. Herkes düzenlemelerde nereye gideceğini bilir sürpriz bir düzenlemeye ise ancak yüzde onluk bir olasılık kalırdı.

Düzenlemelerle ayrılan yoldaşların birbirlerini görmeleri kimi zaman hiç nasip olmayabilirdi. Ayrıldığı yoldaşıyla belki de bir daha hiç görüşmeyebilir, o şehit

düşebilirdi. Bu bazen bir, bazen de onlarca yoldaş olabilirdi. Bu yüzden gerillalar çoğu zaman düzenlemeleri bir kez dahi olsun düşünmek istemezlerdi. Hep birlikte yaşayacaklarının ve varolacaklarının hayalini kurup dururlardı. Ama düşüncelerinde hep bir iç pişmanlık da varolurdu. Özellikle birbir-lerini kırmış, birbirlerine kötü sözler söylemiş yoldaşların, içine işleyen ses hep şunu söyleyip duruyordu; 'o an sabrın meyvesinden tadıp birazcık daha, birazcık daha hoş görülme ve sabırlı olamaz mıydım?' Ama yine de bilirlerdi ki aynı amaç ve dava için savaşmaktan daha güzel bir duygu şu koca yerkürede yoktu. Hiçbir kaygı yaşamadan sırtını yasladığın yoldaşların için gözünü dahi kırpmadan ölüme gitmek elbette insani olardı. Her ne kadar bazen, içlerindeki öfkeli insan atağa kalkışmışsa da, sabrın meyvesi gibi olgunlaşan insan, yerinden yavaş yavaş hareketlenerek varıp öfkeli insanı huzurlu kılıyor ve kara bulutlar yerini pamuksu boşluğa bırakıyordu.

Bütün kış boyunca Medya ile Gülistan birlikteydiler. Zaman zaman öyle tartışmışlardı ki, çatışma seslerinden bütün dünyadaki çatışmalar kısa kısa kurulan cümlelerden öteye geçmemiş ve tartışmaları da birkaç dakikanın ötesine varamamıştı. Erken kavga ettikleri gibi erken barışmış, bazen ağlarken gülmüşlerdi.

Gülistan Medya'nın diğer elma yarısı değildi, farklı bir mevsimin diğer yarısıydı. Ailesindeki şekillenmeden kaynaklı bazen sevinçli çoğu zaman ise hüznüydü. En çok sevdiği kardeşleri, anasının biricik yadigarlarını sahiplenememiş, kurda kuşa yem olarak bırakmıştı. Bir türlü anlamadığı ve bir türlü de barışamadığı üvey anası kim bilir hayatı kardeşlerine nasıl kılmıştır. Kardeşleri için yaşam bir zindan mıdır? 'Kardeşlerimi nasıl o yaşam okyanusunda bıraktım,' diyerek söyleyip duruyordu. Geride kalmış yarımliklar Gülistan'ın içini parçalıyordu. Sık sık geriye özlem duyuyor ve bu da Gülistan'ın yaşamla bütünleşmesinin önünde engel oluyor-du. Küçücük elleri ve çocuk gözleriyle, kardeşleri İdris ile Sêvê'yi bırakıp gelmişti. Küçücük çocuklar kapalı kapının kilitlerine mahkum olmuş kapının ardında ağlayıp durmuşlardı.

Çocuklar ki masumlüğümüzün tek tarifi...

Küçücük kardeşlerini, görmeye hasret kaldığı anasını düşününce kendisini sanki huzur ve yaşam veren topraktan ayrılmış gibi hissediyordu. Aşık Veysel'e, insan olan ozanlara aşk olan toprak. Neden diyordu, neden toprağıma bu kadar yakinken, toprağı bu kadar uzak görünüyor? Toprağı özler gibi, yüzünü görmeye hasret kaldığım anamı özliyorum. Toprak ve kadının; toprak ve ananın kucak kucağa olmasın-dan mıdır, anayla toprak özlemi bütünleşiyor? Geriye dair nostaljilerden sıyrıldıklarında Apocu dünyaya bağlılıklarını kimi zaman kendileri de anlamlandıramıyorlardı. Apocu dünyayla hayata tutunmuşlardı. Hayatı eskisinden de fazla sevmeye başlamışlardı ki bu savaşma gücüne ulaşmaktı. Yaşamı uğruna ölecek kadar seviyorlardı. Ki bu sevgiyi Apocu dünya kadınlara aşılammıştı. Kadınlar aşılammış bir fidanlar gibi yeşermişlerdi.

Düzenleme havası gelip geçmişti. O havanın geride bıraktığı sonuç şuydu: Medya ve Gülistan ayrılacaklardı. Medya eskiden olduğu gibi Vahap'ın, Gülistan

ise Serbest'in bölüğünde yer alacaklardı. Düzenlemelerde ikisine de manga komutanlığı görevi verilmişti. İki kadının birbirine duygusal yaklaşımı yakınken de uzakken de ikisini zorluyor, yıpranmalarına yol açıyordu. Aralarındaki bu bağ iki kadını da bir mıknatıs gibi itiyor ve çekiyordu. İtici ve çekici gücün dengesiyle sıkça buluşamıyorlardı. Aynı köyün merkezinden çıkmışlardı. Elbette ki dünyanın farklı iki kutbu olamazlardı. Ama yine de çekim ve itim güçleri vardı.

Kadınlar ayrıldılar. Yüzlerindeki ve yüreklerindeki çizgi de ayrılıyordu. Medya Vahap'ın bölümünde uzun süredir kaldığı Besta da kalacaktı. Gülistan ise bir yaz önceki mekana uzanacaktı. Kela Memê'ye doğru yürüyecekti ve halk sevgisiyle dolup taşan yüreğini halka taşıracaktı. Heval'in özle-miyle dolup taşıyordu. Arkadaşlık ettiği çocukla buluşacaktı. Kela Memê, Jirki aşiretinin yoğunlukta yaşadığı yerdı. Goyi-lik ise köylülüğün, özellikle de Botan köylüsünün özüyle özdeşti. Kela Memê çoban topluluklarından kalan bir tarihti. Öylece karşımızda durur Kela Memê, efsanesi çok bilinme-mekle birlikte ismini bir çobandan, Mem adlı bir çobandan aldığı söylenir. Tarihsel arka planda, çoban topluluklardan kalan izler vardır Kela Memê'nin zirvesinde. O izler tıpkı Gülistan ve Medya gibi kadınların yüzündeki izler ve çizgiler gibidir. Kela Memê'de taş kesilen çoban Mem'in taş kesilmiş bedeni ve ona biat eden taş kesilmiş koyunların heykelleri, zaman o heykellerden nice taşlar aşarsa da öylece Medya'nın karşısındaydılar. Çoban Mem adı belki de çoban topluluk-lardan, çoban kavallarının sesinden kalmıştı. Fakat neden Mem? Söylence de olsa bir gerçeğe erişmeden yaşamak istemi yürek kafesinden yitip gitmiştir. Hani bir şairin şöylesi bir anlatımı vardı; şu koca dünyada güzellikler yaratmak için çabalayıp durur, çabalarının sonuç almayacağını gören insan-ın seslenişidir o dizeler; her şey boş anlamına gelecek dizeler dizdikten sonra, 'en iyisi taş kesilene kadar uyumak' der. Mem'de Cudi'nin zirvelerine ulaşmak için çabalayıp durur, zirveye varmasına ramak kala insan kılığını girmiş bir insansı tarafından 'henüz zirveye ulaşman gereken ütoppyaya çok var' denilerek kandırılmıştır. Çoban Mem söylenenlerden sonra tanrısına taş kesilmesi dileğinde bulunmuştur. Çoban Mem de sonsuza kadar, taş kesilene kadar uyumuş muydu? Bilinmez fakat Çoban Mem tarihin gizil çoban topluluklarının bilinmezliğiyle öylece karşısındaydı. Yanındaysa taş kesilmiş koyunlar. Bu coğrafyanın efsaneleri yaşamlarına ne kadar da benzerdi!

Botan'daki en yüksek tepe olan Kela Memê tepesine doğru gerillalar yürüyüp gittiler. Medya, Besta'da, Kela Memê'ye doğru yol alan Gülistan'ın ardı sıra bakakaldı.

İki yıllık zaman dilimi, iki baharlık zaman dilimini yutup geçiyordu. Nuh tufanından sonra değil, seksen dokuz yılında gerçekleşen tufandan bu yana iki koca bahar geçiyordu. İki koca bahardı. 'Gelip geçisin' hissinin yerine 'sen bu dağlarda kalıcısın' hissi gelip yer etmişti.

Medya ilk kez görev alıyordu. Bunun anlamı şuydu; bütünüyle hazır olmadığı halde ağır bir sorumlulukla yüz yüzeydi. Ve olacakların tahminini yürütemeden olacakları zamana bıraktı.

Namuslu olmaya çalışıyordu. Aldığı görevle birlikte irade-sini daha fazla açığa

çıkarması gerekirken saplandığı namus-suzluk batağında daha fazla iradesizleşiyor muydu? Çünkü onun için hala namus babası Hüseyin'den aldığı öğütlerin kalemindeydi. Ondaki namus olgusu ağır başlılıkla, gözle-rinin içine egemenlikle bakarken insanların gözlerine baka-mamakla, başını örtmekle özdeşti. Erkekler bakışlarıyla kırıp geçiyordu iradesini oysa bunu namus diye tanımlıyordu. Erkekler kadınların yaşamlarını kırıp geçiyorlardı Medya yanlış bir namus öğretisi almıştı. Oysa ki Başkan Apo; özgür-lük namustur, diyerek özgürlüğü ne kadar da sade tanım-lamıştı. Özgürlüğün ardısına koşuyordu.

2

Manga komutanıyken yaşamın karşısında daha da zor-lanıyordu. Kadın her şey olabilirdi de bir emir eri olabilir miydi? Medya bir emir eri olmaktan ziyade babasının namus öğütlerine göre namusunu korumaya çalışıyordu. Medya namusu; çok fazla gülmemek, bazen ise fazlaca ağlamamak biçiminde tanımlıyordu. Tanımladığı gibi de yaşıyordu.

Bölük komutanları Vahap, Medya manga komutanlığı görevini aldıktan kısa bir süre sonra Medya'nın yaklaşarak;

“Heval Medya bugün manga toplantıları alınacak.”

Medya duraksadı. Bir şey anlamasa da bölük komutanı Vahap'a şu an bir şey soramazdı, belki de hiç bir zaman soramayacaktı.

“Tamam heval,” dedi.

Vahap bir kadına verdiği emrin havasıyla, geleneksel bir erkeğin kadınına söz hakkı tanımamasına benzer bir yıkıcı duyguyla -bilinir ki insanın sadece iyi duygulara değil, aynı zamanda kötü duygulara da sahipti- Medya'nın yanından ayrılıp uzaklaştı. Medya anlayamamıştı. ‘Ne manga toplan-tısı, şimdi onu nasıl yapacağım, toplantıda ne tartışacağım,’ diye ardi ardına sorular sorup durdu. Ne yapacaktı, düşünüp duruyordu. Pekala tecrübeli kadın yoldaşlarına sorabilirdi. İlkini onu düşündü fakat mangasında da kendisinden tecrü-beli hiç kimse yoktu, kadın yoldaşlarına soramazdı. Görüş alabilirdi ama onu da yapmayacaktı. O gün günün ilk saatleri Medya için çok stresli geçmişti. En sonunda karar verdi. Riskli bir iş yapacaktı, riski göze almaktan başka çaresi yoktu. Medya risk zamanını bekliyordu. Arada bir kararsızlıklar yaşıyor, vazgeçer gibi oluyordu fakat manga

toplantısını yap-ması gerektiğini de biliyordu.

Medya feodal gururundan dolayı manga toplantısını nasıl yapacağına dair bölük komutanına soru soramıyordu. Kendi-sini riskli yola bırakıp yürüdü. Erkeklerin mangaları gözü-küyordu. Erkek yoldaşlarının her biri manganın yanbaşında bir işle uğraşıyordu. Medya kendi kendisine konuşuyordu: 'Sabırlı ve soğukkanlı olmalıyım nasıl olsa birazdan toplanır-lar. Birazdan olmasa da bir zaman sonra toplanırlar. Ama bütün bu zaman boyunca sabırlı olmalıyım.' Riskli yolda yürüyerek bir kayalığın altına varıp riskler arasına gizlen-mişti. Melle dedesi gibi 'ya sabır, ya sabır' diye tespih çekme arifesindeydi. Bekledi. Uzun süre geçmemişti ki erkek gerillalar bir yerde toplandılar. Bu ağaçlardan örülerek manga haline getirilmiş kulübeye benzer yapıya Medya iyice yakınlaştı. Yürüyerek daha fazla yakınlaşmayacağını anla-dığında süründü. Sonunda manganın alt kısmına varıp yerleşmişti. Erkek gerillaların yapacağı toplantıyı dinleyerek manga toplantısının nasıl yapılacağını öğrenmiş olacaktı. Manga komutanı konuşmaya başlamıştı. Komutanın sesini ilk başta duyamıyordu. Riskin tam ortasındaydı. Ama ne yapabiliirdi ki biraz daha ilerledi, süründü. Yakınlaştıkça sesler anlaşılmaya başladı.

"Bu manga toplantısında; günlük - parti-ordu yaşamını değerlendireceğiz

-Örgüt

-Yönetim ve yapı

-Güvenlik

-Eleştiri ve öze eleştiri gündem maddeleri olarak belirlen-miştir. Arkadaşlar gündem hakkında ne diyorlar."

Manga komutanı sustuktan sonra ortama suskunluk hakim oldu. Sessizliğin içerisinde Medya ilk çocukluk gün-lerindeki gerillaları izlemek için uzandığı pencerenin önün-deki çocukluk günlerine gitti. Ama o zaman bu kadar çok korktuğunu hatırlamıyor, yaşadığı korkuyu gidermek için çabılıyor, korkusunu yenemiyordu. Çocukluğunun korku-suzluğuna, o çocukluk duygusuna sığınmak istedi. Fakat başaramadı. Yaşadığı bu duygular ve riskin ortasındaki ruh durumu toplantıyı dinlemesini engeliyordu. Medya öylesine bir riskin ortasındaydı ki riskin büyüklüğünden haberdar edilse küçük dilini yutabilirdi. Gerillalardan biri ansızın meşe ağacının ıslak dallarıyla kamufle edilmiş manganın içeri-sinden çıktı. Uzandığı toprağa iyice yapıştı, sesini soluğunu kesti. Erkek gerilla bir-iki etrafına baktı, manga toplantısını yapan komutan;

"Heval Gabar çıktı, onun işi vardı. Biz toplantımıza kaldığımız yerden devam edelim. Evet konuşacak farklı yoldaş var mı?"

Korkudan terleyerek sırsıklam kesilmişti. Ter damlası yüzündeki o ize, o eksikliğe gelip durduğunda hatırlamak istemediği özündeysel hayal meyal hatırladığı o saatlere varıp geldi. Bir hüznün çöktü ki üstüne anlatılmaz. Bir an yerinden fırlayıp bağırarak oldu. Sonra bulunduğu mekanı, az önce kapıdan çıkan Gabar'ın ilerlediğini görünce birazcık ferah-ladı. Son ter damlacıkları da süzülüp geçtiler.

Medya bir riski ucuz atlatmıştı.Koca bir örgütün içinde yapılan bir toplantıyı

dinleyen biri, kulak misafiri kesilen biri olsa olsa farklı bir devlet ve örgütten sızan bir ajanı olabilirdi. Medya öyle değildi fakat aldığı riskin en uç yorumlanması, ele alınışı oraya kadar da varabilirdi. Yoldaşları şöyle de diyebilirdi:

“Medya’dır işte. Geri gururunun esiri olmuş, örgüt işleyişini bölük komutanı erkek olduğu için sormuyor.”

Yaptığını en uç yorumlayış ve de alışı gelişebilirdi. Ki Medya o an değil de on dört on beş yıl sonra dahi böylesi bir ele alışı göğüsleyecek bir düzeyde değildi. Ama içerisinde bulunduğu örgütü de tedbir almak zorundaydı. Bu bazen aşırı kuşkuculuk biçiminde de gelişse örgütsel anlamda yaşamsal bir tedbirdi.

Medya bir filmi izler gibi erkek mangasının yaptığı toplantıyı izledi. Ama yine de içi içini yiyordu. Toplantı bittiğinde hepsi dışarı çıkacaktı. ‘Görülürsem kötü olacak’ diyor, nasıl sonuçlanacağını öğrenmeden de gidemeyeceğini biliyordu.

Düşünceler içerisindeyken çevrede kuşlar uçuşmaya baş-ladı. Kuşların bu ani hareketi karşısında, sürünerek yemyeşil manganın burnunun dibinden ayrıldı. Medya ayrılır ayrıl-maz, erkekler de toplantıyı bitirmişler, kıl payı kurtulmuştu.

Kadın gerillaların mangasına yürüdü, gün giderek ısını-yordu. Manga toplantısını nasıl yapacağına dair aşağı yukarı netleşmişti. Gidip kadın gerillaları toplayarak tartışmaya başlayacak. Tıpkı bir papatyayı andıraran kadınlar bağdaş kurarak oturacak ardından birer papatya yaprağı gibi sırayla söz alıp konuşacaklardı. Bu, Medya’nın çok hoşuna gitmişti. ‘Evet, başardım, başardım’ dedi usulca.

Koşturarak kadın gerillaların yanına vardı ve beyninin sınırlarını daha da zorlarcasına konuşmaya başladı. Med-ya’nın dünyasının sınırlarında bir toplantı yapılarak bitirildi. İstenilen tartışma düzeyi yakalanmasa da, mevcut düzeyiyle Medya ancak ve ancak bu kadarını başarabilirdi. Ve birkaç saat öncesinde, usulca mırıldandığı gibi başarılı olmuştu.

Medya doksan bir yazında ilklerinin birçoğunu yaşıyor gibi kendisini hissediyordu. İlkın manga komutanı olmuştu. Şimdiyse eyleme gidecekti. İlk eylemiydi, çok görkemli olma-lydı. Öylesine görkemli olacaktı ki Botan'ın tarihine damga-sını vuracaktı. Çünkü belki de Hilvan ve Siverek Direni-ş'i'nden, sonra ilk önemli eylem olacaktı.

Ve kimi insanlar kadınlar eyleme giderken çocukluk evrelerine veda edecekti. Medya da çocukluk evresine veda eden insanlar gibiydi. Belki de o da son çocukluk evresini yaşıyordu. Ki yıllar sonra dahi da künyesine kayıtlı yaşını bilemiyeycekti.

Botan merkez alınarak, 'Kızıl Alanlar' yani ki 'Özgür Alanlar'a' dönük bir atılım geliştiriliyordu. Alanlara dalga dalga insanlar akıyor, gerilla bir çığ gibi büyüyordu. Zaman büyüklü-küçüklü başarılarına gebeydi.

Doğum yakınlaşmıştı fakat bir çok gerillanın doğacak o-landan haberi yoktu. Bu doğumdan habersiz olanlardan biri de Medya'ydı. Öyle de olması gerekiyordu. Eylem planlama-sını öylesine gizli yapmalıydı ki eyleme gidecek olanlar dahi en son anda duymalıydılar. Gerilla da gizlilik ve tedbir en önemli kurallardandı. Ve bilge gerillalar, 'hiçbir zaman gizlilik ve tedbir bize kaybettirmemiş aksine kazandırmıştı' diyorlardı.

Düşmanları Türk askerleriydi. Zamanın ibresi yaz aylarını gösteriyordu. Nereye saldırılacaktı? Medya da bütün gerillalar gibi yapılan hazırlıkları, tamamlanan cephaneleri görüyordu. Nereye saldıracaklarını bilmiyordu. Merak etmi-yormuydu, bilmeyi ve bilgi sahibi olmayı isteyen herkes merak ederdi. Medya da merak ediyordu.

İnsan trafiği ve heyecan giderek artıyordu. Ansızın bir yabancı da gerilla ortamına damlasa bilirdi ki gerillalar birşeylerin coşkusunu yaşıyorlar. Ama neyin coşkusudur, bilinmezdi. Gerillalar bu konuda birbirleriyle tek söz konuş-masalar da biliyorlardı ki yaşadıkları eylem coşkusudur. Ama eylemin nerede ve ne zaman yapılacağıнын cevabını bilen gerilla sayısı az olurdu.

Zaman bir eyleme düşüyordu. Güneş ışıkları Besta'nın büyülu ormanlarında dans ediyordu. Yeşil, mavi ve sarı ışıklar öylesine renk cümbüşüne dönüşüyordu ki, gerillanın yaşadığı coşkuya bütün görkemliliğiyle eşlik ediyorlardı. Bu coşku bir tek Besta'da yaşanmıyordu. Besta'ya Gabar ve Cudi'de eşlik ediyordu. Bu üç gerilla mıntıkasının arasında kuryeler mekik dokuyordu. Zaman yeni bir eyleme gebeydi. Ama hangi eyleme?

Medya merak ediyordu, bilmek istiyordu. Ama kimseye de soramıyordu. Bir öğlen üzeri kayalıkların üzerine oturmuş güneşleniyorken merakına yenilip yanında oturan kadına sordu:

"Heval Mizgin ne zaman eylem yapacağız?"

Büyülenmişcesine Besta'nın büyülu ormanlarını izleyen Mizgin bir an duraksadı. Böyle bir soruya alışık değildi. Fakat cevaplamalı mıydı? O da bilmek istiyordu. Bilme isteminin merakına sürüklendi. Merakına yenildi.

“Bilmiyorum, ama anladığım kadarıyla büyük bir hazırlık var. Doğrusu, merak etmiyor değilim. Ama fazla merak, hele hele de bizim ortamımızda iyi değildir, biliyorsun.”

“Biliyorum,” diyen Medya suskunlaştı. İlk başta o kural-ları korumalıydı. Bir komutandı. Bir an iç pişmanlık yaşadı. Bu pişmanlığı bir çok komutan defalarca yaşıyordu. Medya ve Mizgin büyük bir sessizlik içerisinde sorularına cevap bulamazlar da parıldayan güne bakıp durdular.

Yirmi dört saat sonra bölük komutanları Vahap Medya’yı yanına çağırdı. Medya gidip oturdu. Vahap heyecanlı görünüyordu. Konuşmaya başlayacaktı ki, bir toz zerreciği boğazına yapışmış da boğazında alerji yaratmışcasına durak-sadı. İki kez kesik kesik öksürdü.

“Bağışla” dedi. “Geçen günlerde Gülistan’ın babası Gülistan’ı görmek için gelmişti. Geri gönderdik bili...”

Medya heyecanlanmıştı. Vahap’ın sözünü hemen oracık da kesti.

“Heval Vahap, böyle bir şeyi nasıl yapabildiniz. Siz de Gülistan’ı tanıyorsunuz. Belki dışa yansıtmıyordu fakat ba-basını görmeyi o kadar çok istiyordu ki!”

“Eh Heval Medya her zamanki gibi sabırsızlığın üzerinde. Birazcık bekleyseydin. Anlatacaktım.”

Utandı, zaten erkeklerin önünde her zaman eğik olan ve bir türlü de doğrultamadığı başını iyice önüne eğdi. Vahap konuşmasını sürdürdü.

“Heval Gülistan’ın babasıyla görüşmesini istiyorduk. Fakat şimdi, eylem hazırlıklarını yapıyoruz. Farketmiş olma-lısınız,” Medya ‘evet’ anlamında başını salladı, Vahap ka-dının eylemden haberdar olduğunu kadına onaylattıktan sonra kaldığı yerden konuşmasını sürdürdü. “Eylemlerimizi sonuçlandırmadan hiç bir aileyi çocuklarıyla görüştüremeyiz. Aileler söylemese de düşmanımız öylesine kurnaz ki aile-lerin anlattıkları ufak şeylerden dahi düzenleyeceğimiz eylemlere ilişkin görüşler çıkarabilir.”

“Eylemler mi dediniz?”

“Evet eylemler. Bir değil birden çok eylem olacak. Kadın yapısını, psikolojinizi ona göre ayarlayın. Sonra eylem hakkında detaylı tartışmalar geliştireceğiz. Tamam mı?”

“Tamam” diyen Medya, komutanının yanından uzaklaştı. Komutanı Vahap arkasından seslenerek;

“Heval Medya sen de eylemde yerini alacaksın.”

Medya duyduklarına inanmak istemezcesine Vahap’a dö-nerek;

“Heval doğru mu söylüyorsunuz?”

“Doğru, doğru heval.”

Medya adımlarını hızlandırdı. Bölük komutanı Vahap Medya’nın arkasından gülümseyip durdu.

Medya yürüdü. Manganın kapısına vardığında yedi iklim, yedi coğrafya yürümüş gibiydi. İlk eylemiydi. Ne hissettiğini kendisi de tanımlayamıyordu. Manganın kapısının önünde durdu, içi içine sığmıyordu. Garip duygular yaşıyordu. Mizgin bunu fark etmiş olmalı ki yanaşıp sordu

“Neyin var? Sanki sana bir şeyler olmuş?”

“Yok hiçbir şeyim.”

“Nasıl yok. Seni tanıyorum?”

“Bak şu karşı ki dağları görüyor musun?”

“Evet.”

“İşte o dağları pek yakında silahlarımızla aşacağız. Atala-rımızın savunma amaçlı gelip sığındığı bu dağlardan, onların kalbindeki mağaralardan çıkıp düşmana saldıracağız.”

Mizgin, Medya'nın anlatmak istediklerini anlamıştı. 'Anla-dım' manasında başını salladı ve gözleri parladı.

Dağlar ki Kürdistan'a hem yaşam vermişti, hem de ondan yaşam almıştı. Buna tam anlamıyla yaşamın alınışı denilebilir miydi? Ama dağlar Kürtleri yabancı istilalara karşı korumuştur. Dağlar Kürtleri korumuştur, korumasına da; yadsı-dıkları dünya gerçeğinden de kopuk bırakarak; o gerçeğe yabancılaştırmıştı.

Botan Eyaleti'nin tarihinde uygulanacak eylem tarzıyla bir ilk gerçekleştirilecekti. Bir anda bir çok kasaba basılacaktı. Bir eylem ki tarihe bir türkü olarak kalacaktı. Ve o türküyü Bes-ta'daki, Gabar'daki ve Cudi'deki gerillalar çıkaracaklardı. Mavzer seslerine, bir türkü, bir çılglık eşlik edecekti.

Botan'daki bu ilk koordineli gerilla savaşı Şırnak'da, Cizre'de ve Silopi'de gerçekleştirilecekti. Besta'daki gerillalar Şırnak'a, Gabar'daki gerillalar Cizre'ye, Cudi'deki gerillalar ise Silopi'ye eylem düzenleyeceklerdi. Medya'nın ömrünün ilk yıllarını soluduğu, yaşayamadığı çocukluğunu sularına bıraktığı mekana, Silopi'ye saldıracaklardı. Medya eylemin büyüklüğünden habersiz, küçük dünyasında eylemi canlan-dırabildiği kadarıyla yetinmişti.

Eylemin uzaklardan çağlayan sesini yavaş yavaş duymaya başlamışlardı. Gerillalar Besta'dan, Gabar'dan ve Cudi'den tufandaki selleri aratmazcasına Şırnak'a, Cizre'ye, Silopi'ye akacaktı.

Planlamalar yapılmış, düzenlemeler okunmuş, beklenen sabah gelip çatmıştı. Hareket öncesi koca bir halay tutuldu. Gerillalar bir ömrün vasiyetlerini arkalarında bırakıp uçu-ru-mları aştılar. Gerillalar yürekten aktılar. Kentlere gireceklerdi, Kürdistan'ın küçük ve şirin kentlerine. Zamanın uzun bir evresinde bir acıya, yüzyılların ihanetine bırakılmış o köhne yapıların içine dalacaklardı. Ölülerini diriltmek için bir tufan yetecek miydi, elbette ki hayır.

Gerillaların elerinde BKC ve B7 silahları vardı. Saldırı grubunda olanlar şanslıydılar. Her biri ona yakın bomba, yedi sekiz tane de şarjör kuşanırlardı. Bomba kuşanışı, yıkımı düşünülen yerin tek dermanıdır. Gerillalar öylesine kuşanır-lardı çocukluklarında alamadıkları bütün hediyeleri almışça-sına bombalarını raxtlarına düzerlerdi. Yaşamadıkları çocuk-luklarının, bütün bayram ve düğünlerini gerilla da yaşıyor-lardı. Her eylem aynı zamanda bir düğün, bir bayramdı. Gerillaların süslenip püslenmelerini görenler başka ne düşünebilirlerdi ki! Ölü bir halkı diriltmeye, ölü kentleri gelin etmeye gidiyorlardı. Birkaç saat sonra gerillaların söyleyeceği türkü eşliğinde yer yarılacaktı.

Söyledikleri türkünün büyüklüğünü, içindeki her sesi ve notayı gerillalar tam anlamıyla anlamışlar mıydı? Hayır ama yine de yoğunlaştıkları o koca deryada anlayabildikleri, masmavi bir damla da olsa da adlandırmak, anlamlandırmak ve ona cevap oluşturmak istiyorlardı.

Medya daha önce çatışmalara girmişti fakat ilk kez eyleme gidecekti. Saldırı bu kez düşmandan, erkeklerden değil kadınlardan gelecekti. Şırnak'a ulaşabilmek için beş saat yürüyeceklerdi. Fakat yola çıkalı yarım saat dahi olmadan Medya kaygılanmaya başlamıştı. Ya fizik olarak zorlanır da eylem yerine ulaşmazsa? Vahim bir sonucu düşünmek dahi istemiyordu. Fakat bu olasılık durmaksızın Medya'nın düşüncelerini, beynini karıştırıp duruyordu. Sanki ayakları yer-den kesilmişti de bir toz bulutunun bir birine karışmış ve kördüğüme dönüşmüş bir düşünce yığınının içerisinde yürüyüp duruyordu. O yumağı çözmeye çalıştıkça düşünce ipleri birbirine dolanıyor ve karışıyordu. Yumağın içerisinde gözleri boş yere yıldızları arayıp durdu. Yıldızlar gecenin ihtişamında utanıp gizlenmeyeceklerdi. Aksine o ihtişama yükseklerden göz kırpacaklardı. Medya eylem anını, eylem alanını düşündü; ya bir hata yaparsa, hata yaparsa feodal çitler varıp burunun dibine kurulacaklardı. Ve belki de hep bir ağızdan;

"Eh heval size söyledik, eylemde zorlanırsınız. Konumlan-dığımız noktalar da kalın, ekmek ve yemek yapın. Kamptaki hazırlıkları yürütün."

"Heval Medya biraz daha hızlı yürü," diyen Mizgin'in sesiyle ağırlaşmış yürüyüş temposunu hızlandırdı. Eylem anına ve eylem yerine kenetlenmek istiyordu. 'Ya halktan birine bir şey olursa ne yapacağız' dedi. Eylem anını düşündü. Hiç göremediği Şırnak'a ilk kez ve bir gerilla olarak iniyordu. Değil mi ki insanlar doğdukları yerde ölmeliydi? Fakat bir ömür boyu doğduğu köyün feodal çitlerini aşamamak kötü bir şanssızlıktı; oysa ki insan kendisinin sınırlarında yaptığı yolculuklar gibi şu koca ve şirin dünyayı da ömrü yettiğince gezip dolaşmalı, sınırlarla inatlaşmışçasına hiçbir pasaport göstermeden uygarlıkların derinliklerindeki yolculuklara çıkmalıydı. Medya ise belki de hasbelkader Cudi'nin o küçük köyünden çıkarılmasa bir ömür boyu yaşayacaktı. Belki de doğduğu köyün içinde ya da civar köylerin birinde, birkaç yüzyıl önce keşfedilen Amerika'nın varlığından bihaber, koca dünyayı küçük küçük köyü olarak algılayarak, en sonunda yaşama usulca şöyle diyecekti:

"Elveda!"

Düşman kulübelerini gerilla mangalarına benzer olarak hayal dünyasında kurguluyordu. Şırnak'ta o kulübeye saldırdırken yaşama; 'Elveda' diyecek miydi? Bu sorunun cevabı beni-insana kimi zaman bir ömür boyu verilmeyecekmiş gibi gözükse de, soru cevabını eylem anında bulacaktı. İki saattir bir başına yürüyordu. Kum saatine anılaşdırılmış ve akması kolaylaştırılmış kum tanecikleri değil de, iri kum taneleri yerleştirerek, zamanın akışı hantallaştırılmıştı. Besta'nın büyüülü ormanları çoktan geride kalmıştı. Uzaklardan Besta'nın merkezine akan acıların sesi duyuluyordu. Besta'nın büyüülü nehirleri hangi zamandan bu yana acılarıyla akmıştı. Acılar tarih öncesinden mi akıyordu? Eylemden geri dönebilirse eğer yaşamayı zorlu, ama aynı zamanda bir cennet parçası olan Besta ormanlarına yen-

iden ulaşacaktı. 'Bir gün ırmak-ların sevinçle çağlayışını duyabilir miyim' diye içinden geçirdi. Ama ölmeye de hazırdı, ölüm ülkesi içinse eğer nereden gelirse gelsindi ne farkedirdi ki! Ki bu ölüm bazen bir yılanın ısırmasıyla, bazen kör bir kurşunla, bazen ise seller gibi çığların üstlerine saldırmalarıyla gelirdi. Her gerilla ülke-sinin dağlarından gelen ölümü büyük bir sükunet içerisinde gözleriyle örtmeye hazırdı. Savaşmaya yürüyorlardı.

Yollar bitmiyordu. Beş saattir yürüyorlardı. Bir an önce düşmana vurmalıydılar. Eylem başarılı olursa beş saatlik yolu uçarak aşacaktı. Yürüdü. Bir gerillanın eylem sonrasını düşünmesi, eylemin düşüncede kazanılması manasındaydı. Savaş anormal bir duruştu. Savaşıkça güzelleşenler olduğu kadar, ki bu Önderlerinin bir sözüydü, savaşıkça çirkinleşenler de çıkıyordu. Ve şu koskoca dünyamız kim bilir nice çirkin ve kötü savaşıkya tanıkı?

Medya, Gülistan'ı düşündü, acısıyla, tatlısıyla sevdiği biricik yoldaşını. Acaba bu eylemlerin içerisinde Gülistan'da yerini alıyor muydu? Eylemlerin içerisinde birinin şehit dü-şüşü, diğerrinin yalnız kalışıydı. Gülistan koca gerilla dünya-sında yalnız kalabilir miydi, kalamazdı. Fakat Medya ve Gülistan çelişki ve çatışmaların ortasında öylesine birbirine alışmışlardı ki birinin yokluğu diğerrinde koca bir yalnızlığı doğuruyordu. Kadınlar düşmanlarını ve dağlarını tanıdıkkça öfkeyi de tanıyorlardı. Kadınlar savaşların kirlerinden arın-mak için savaşıkıyorlardı.

Beş saate aşkın yürüdükkten sonra Şırnak'a vardılar. Kü-çük bir kentten ziyade bir kasabayı andıran Şırnak olacak-lardan habersiz karanlıkları aydınlatmak istercesine ışıklarını yakmıştı. Şırnak uzaktan karanlığın içerisindeki aydınlıktan ibaretti. Şırnak eyleminin sorumlusu gerilla Mahmut'tu. Ge-rilla gruplarını eylem noktalarına göre harekete geçiren emekçi yoldaşını taktikle izliyordu. Medya daha bir kaç günlük gerillayken, en zor anlarının tek ortağıydı. İki yıl öncesinin yazına uzanmıştı. En çok zorlandığı gün nasıl da mutfağa gelip yanında durmuş ve yaşamın öğretisinden öğrendiklerini yaşama damutmuştı.

Mahmut, Cudi'nin yamaçlarındaki Spindarok köyünden-di. Onun köyünde ve çevresindeki köylerin orta yerinde komutanları Agit döneminde çok büyük savaşlar gelişmişti. PKK tarihi bu atılımı, tarihine altın harflerle yazacaktı. Halk-ların tarihini yazmayan resmi kalemsörler yine ay yüzlü insanları yazmayacaktı. Gün gelecek, devran dönecek ve bir gün ay yüzlü halkların yüzü gülecekti. Mahmut'da civar köylerdeki bir çok insanla, bir çok gerillayla aynı yazgıyı paylaşıyordu. Bir çok insan gerilla Agit'in milisliğini yapmış Agit'in ruhundan doğarak ölü bir topraktan dirilircesine dirilmişlerdi. Komutan Agit 1986 yılında şehit düştüğünde acısına dayanamayan bir çok milis evini, barkını, çoluğunu çocuğunu bırakıp dağlara, gerilla saflarına yürümüştü. Eylemleri koordine edecek Mahmut evli ve aynı zamanda babaydı. Gittiği her ortamda sevilmesinin nedeni elbetteki baba oluşu değildi. Sevilışı hümanistliğindendi. Mahmut, Agit'in her yere serptiği devrimcilik ve insanlık tohumlarını suluyordu. Toprağaa ekilen tohumlarından, o gülistani dünya-dan kim gül dermek istemezdi ki? Mahmut dünya ölçülerin-de kabul görülen okullarda okumamıştı. Dünyadaki Hüma-nist Ekol yaratıcılarından bihaberdi. Nereden edinmişti ki hümanizmini?

Okumamıştı. Eğitimini Agit'in gülistani dün-yasının okullarında tamamlamıştı.

Düşmanı Mahmut'un ismini duymuş, somutta Besta alanında yürütülen savaşında taktiklerini görmüştü. Mah-mut'tan korkuyor, gerillalara yönelemiyordu. Yöneldiğinde de gerilla Mahmut'un kafasındaki canlı düşünceler her an somutlaşıyordu. Savaşların kirliliklerini zırh edinmiş düş-manları çil yavruları gibi dağılıp gerisin geri püskürü-yorlardı. O düşmanla en kızgın savaşırken dahi nasıl sa-vaşacağını çok iyi bilirdi. Herkesi toplar, mevzilendirir, tedbirlerini alırdı. Bütün tedbirlerini aldıktan sonra mutlaka gerilla için çay yapacak, yemek hazırlayacak birilerini bırakır, ateş başı sohbetleriyle insanların umutlarını ateşten de öte bir sıcaklıkta tutardı. En son Grê Dem'in zirvesindeki çatışmada yaşanan bunun tâ kendisiydi. Koca dağın zirvesinde gerilla için savaş ve yaşam içiçeydi. Gerilla Mahmut hep şunu söylerdi:

"Biz hem bu dağlarda savaşacağız, hem de yaşayacağız." Eylem anı gelip çatmıştı. Birazdan dört koldan Şırnak'ın sokaklarına dalacaklardı. Mizgin'le bu sokaklara dolacak-lardı. Medya ve Mizgin koca eylemde Şırnak'ın ışıklarının altında gelişecek savaşta yer alacak iki kadın gerillaydı. Mizgin sessizce Medya'nın elini sıkarak;

"Serkeftın heval" dedi.

"Serkeftın."

Birbirlerine serkeftın deyişlerinde şu anlam okunuyordu. 'Biz sadece düşmana güçlü saldırmak zorunda değiliz. Aynı zamanda erkek yoldaşlara savaşabileceğimizi kanıtlamak zorundayız.'

Az sonra Besta sorumlusu ve Şırnak eyleminin de koordinatörü olan Mahmut da yanlarından ayrıldı.

Medya onu bekleyen sokağa daldı. Sokağın içerisindeki bütün seslerle baş-başaydı. İşten evine dönen insanları, kapı aralığından, pencerelerin ardından duyulan insan sesleri bütün sokakları dolduruyordu. Medya evlerin ışıklarını ardi sıra bıraktığında, 'çocuklara bir zarar gelmesin, çocuklara bir zarar...' deyip durdu. Arabalar kornalarını çalarak ilerliyorlardı.

Korna seslerinin arasında soğukkanlı olması gerektiğini biliyordu. Kendi kendine “Sakin ol, Medya, sakın ol” diye telkinlerde bulunuyordu. Gerilla saldırıdaydı, Medya düş-manın Şırnak’ı kontrol altına almak için kurduğu kulubelerden birine saldıracaktı.

Eylem, bir tek bir kulübeye saldırmakla sınırlı değildi. Aynı zamanda gerillalar bildiri dağıtacak, propagandalar yü-rütüleceklerdi.

Geceydi, upuzun ve engin bir gece... İnsanlar günün bir yarısıyla neler paylaşmamışlardı ki; acıyı, kaderi, hüznü ve sevinçleri. Gece günün diğer yarısıydı. Günün diğer yarı-sından zaman kazanıyorlardı.

Medya halkı düşündü. Kim bilebilirdi ki şu koca Şırnak’ın içerisinde kaç yüz yurtsever vardı. Yapılacak eylem, yurtse-verlere destek ve moral verebilecek miydi? Şırnak, tarihini PKK’nin tarihiyle örtmek için fıldır fıldır gözleriyle etrafına bakınıyordu. O, fıldır fıldır etrafına bakan gözlerine sordu. Yapabilir miyim, başa-rabilir miyim? Savaşa dair duygula-rının ilklerini yaşıyordu; heyecanı, korkuyu...

Kurşun yağdıracakları kulübeyi görebileceği bir yerde oturmuşlar yağmurun yağmasını bekliyorlardı. Yağmur ha yağdı, ha yağacaktı ki Medya’nın eli silahın tetiğine uzandı. Heyecandan ne yaptığını bilemez duruma gelmiş, kontrolünü yitirmesine ramak kalmıştı. Elleri tetiğinin üzerinde, bir tanrı gibi birazdan rahmet mi, lanet mi yağdıracığının karar-sızlığındaydı. Bir an yağmur yağdıracak zamana karar kıldığını düşündü. Kurşun patladı zannetti. İrkilerek kendisine geldi. Kendi kendisine; ‘ne yapıyorsun Medya, ne yapıyorsun’ diyerek parmağını tetiğin üstünden çekti. Eli tetiğe basmamış, kurşun patlamamıştı. Yaratıcı ve yok edici olan yalnızca tanrı mıydı? Birazdan yağacak yağmur yok-ederken yaratacak mıydı? İnsan tanrının suretinden yaratıl-dığından mı yaratıcılık ve yok edicilik yetisine sahipti?

Allahın suretine benzeyişlerine göre savaşıacaklardı. Yaşa-dığı duygu atmosferiyle taşların ve ağaçların sarsılması gibi sarsılıyordu. Henüz eylem saati gelmemişti.

Gülistan’ı düşündü. O, gül açmamış iklim nerelerdeydi? Bu koca eylemin büyüklüğüne vurulup küçük Şırnak ilçe-sinin uzaklarında Silopi’de ya da Ciz-

re'de aynı heyecan ve duyguları mı ortaklaşıyordu. Gülistan bu gece yıldızlara bakarken ne düşünüyordu. Eğer eylemde değilse Kürdistanı coğrafyanın herhangi bir köşesinde, bir sınır boyunda ellin-deki silahıyla nöbette midir?

B-7 roketinin sesiyle birlikte İsrail Sur'a üflemiş ve kıyamet kopmuştu. Medya bütün düşüncelerinden sıyrılmıştı. Eylem anıydı. O andan itibaren insan sesleri giderek kesilmeye başladı. İnsan sesleri yerine, kurşun sesleri Şırnak'ı doldurup taşıyordu. Küçük ilçe bir an sükunete boğulmuştu. İlçedeki tek ses kurşun sesleriydi.

Henüz hiçbir kurşun sıkılmamıştı. Sur'un sesi onu alıp bir balkonun altına fırlatmış, sığındığı balkon altında kalakalmıştı. Dirilmeyi bekleyen bir ölü gibi yerinde durmuştu. Grup komutanı Cemal'in eyleme başlayın işaretini bekliyordu. Grup komutanıysa kıyametten habersiz, olduğu yerde kalakalmıştı. Medya çıldırarak gibiydi. Silahının emniyetini çoktan açmış ve parmağı tetiğe basmak için durmaksızın hareket halindeydi. Tetiğe basamıyordu, çünkü eylem için beklediği işaret gelmiyordu. Beklemekten küplere binerek grup komutanının yanına vardı. Sınırından köpürüyor, bindiği küpten inemiyordu.

"Heval niye saldırmıyoruz?"

Tam o sırada bir diğer gerilla koşuyordu. Grup Komutanı da sinirlenmiş olmalı ki yüzü gerginleşmişti. Komutanları kızgınlıkla Medya'ya yüklenmeye yönelirken baktı ki bir gerilla koşarak yanlarına vardı.

"Heval Mahmut çekilin talimatı verdi" dedi. Koşarak uzaklaştı.

Birlikte hareket edeceği gruba 'geri çekilin' talimatı eriştiğinde henüz tek kurşun sıkılmamışlardı. Medya koşan gerillanın sokak aralarında yitişinden sonra grup komutanına döndü:

"Neden saldırmıyoruz?"

"Planımız böyleydi."

O anda beyninde eylem üzerine yürütülen tartışmalarda nerelerde, nasıl saldırlacağına bütün ayrıntıları canlandı. Plan hiç grup komutanları Cemal'in dediği gibi değildi.

"Heval Cemal plan böyle değildi, neden böyle yapıyorsun?"

Cemal'in iri iri açılmış gözleri kapkara bulutlara dönüşmüştü. Kapkara bulutların ortasında şimşekler çakıyordu.

"Heval geri çekileceğiz!" diye bağırarak hareket etti.

Eylem grubu ne yapacağını bilmez bir vaziyette Cemal'in peşi sıra çekilmeye koyuldu. Yapabilecek bir şeyin olmadığını biliyordu, çaresiz kalarak geri çekilme düzenine göre hareket etmeye başladı. Grup komutanları Cemal korkmuş muydu, paniğe mi kapılmıştı, bilemiyordu. Bildiği bir tek şey vardı. O da eylemden tek kurşun sıkılmadan geri dönmüşlerdi. Oysa Medya kaç kez tetiğe basmak istemişti. Tetiğe parmağı her uzandığında beklediği işaret gelmeyince gerisin geriye çekilmişti. İlk kez bir eylemde yer almanın, deneyimin meyvelerini toplayamamanın sancılarını yaşıyordu. Bir tek insan değildi ki rahat hareket edebilsin, koca bir grubun ve eylemin sorumluluğuyla başbaşaydı. Parmağı tetiğe her uzanışında, kararsızlaşıp geri düşmüştü.

O gün tarih şöyle yazacaktı: ‘PKK gerillalarınca Şırnak, Silopi ve Cizre’ye yönelik saldırılar gerçekleştirildi. Yüzyıllardır uyuyan Kürt halkı uyandı. Halk PKK gerilla-larını, evlatlarını bağrına bastı.’ Yarım saate varan bir zaman dilimi boyunca Şırnak, Silopi ve Cizre kurşun sesleriyle özgürlüğün kucagında sallandılar. Halk Cizre’nin, Silopi’nin, Şırnak’ın sokaklarına akın akın aktı.

O gece, PKK gerillalarınca tarih yazıldı. Bunu beklemeyen Türk devleti yaşadığı şok ve kendi güçsüzlüğünden kaynak-lanan o iç tepkiyle olayın hemen ardından halka yönelecek ve katliamlar geliştirecekti. Türk devleti yüz yıllardan kalan mirasını, karakterini beliryen en belirgin yanlarından birini, yani ki halkları katliamlardan geçirerek çaresiz bırakıp kendi-sine bağlama yöntemini uygulayacaktı. Uyguladığı bu yön-tem gücünün alâmeti sayılacaktı. Oysa ki güce halkları katlederek değil, onlarla barış içinde yaşama hoşgörüsüyle ulaşıldı.

Medya, eylemi değerlendiren toplantıda patlayacak ve grup komutanı Cemal’in eylemi boşa çıkararak, eylemi, ey-lemsizlik eylemine nasıl dönüştürdüğünü bir bir anlatacaktı.

Şırnak’a bir ışık cümbüşü içerisine girer gibi girmişlerdi. Geri dönmüş, karanlık sokakları aşip patikalara ulaşmışlardı. Şırnak bir anda ışıklarını söndür-müştü. Yarım saat öncesinin ışık cümbüşünden eser kalmamıştı. Gecenin karanlığındaki Şırnak, gerillanın özgürlük türküsüne kulak kesilmişti.

Medya söylene söylene genel eylem gücünün buluşacağı yere varmıştı. Buldukları yükseklikten Silopi ve Cizre’den gelen kurşun seslerini dinlemeye başladılar. Normal koşul-larda çatışmanın böylesine uzun sürmemesi gerekirdi. Ama yine de koca ilçe ve kasabalarda gümbürdeyen silah sesleriyle neşelenmişlerdi. Medya’nın söylenmesi gözlerden kaçma-mıştı. Eylem koordinatörü Mahmut gelip Medya’nın yanında durdu.

“Heval Medya ne söylenip duruyorsun, ne oldu?”

“Ne olacak, eyleme gittik. Tek kurşun dahi sıkamadan geri döndük.”

“Sorun değil sonra tartışırız. Pasif kalmışsınız, iyi olma-muş. Neyse farklı gruplar eksikliğinizi tamamlamıştır,” dedi Mahmut.

Şırnaklı Mahmut savaş psikolojisini bilirdi ve eylem henüz bitmemişti. Gerilla-lardan birinin dahi moralsizliği bütün gru-bu etkileyebilirdi. Bireylerin öfke ve tepkilerini kendilerini dışa vurdukları an tartışmakla sorunlar çözümlenmezdi. üretmezdi. Tartışmanın herkesin hayrına olacağını düşü-nerek sustu. Silopi ile Cizre’den gelen kurşun seslerine karışarak kayboldu.

Medya bir an Cizre eyleminde yaralanmış bir gazinin 2004 yılında bu eylemleri anlatışını tasavvur etti: “Bundan on üç yıl önceydi. Apocuların namı almış yürümüşü. Halk, Cudi’deki gerillalara ‘Cudi’nin aslanları’ diyordu. Türk askerleri ise Cudi’nin efsaneleşen gerillasından korkarak onlara ‘Cudi’nin kartalları’ diyorlardı. O yıl Cudi’nin Aslanları Silo-pi’ye, Cizre’ye ve Şırnak’a dönük eylemler yapmışlardı. Ciz-re’deki ve Şırnak’taki eylemlerde pozitif sonuçlara ulaşılmışsa da Silopi’deki eylem karşısında sönük kalmışlardı. Gerillalar ilçelere varıp halkıyla kolkola yürüyerek düşma-nını can evinden vurmuştu. Başarının sağlandığı bu anlar devrim anlarıdır. Devrim anlarında halk, evlatları olan gerillalar ke-

netlenerek düşmanın kalelerini yıkar. Eylemler Cudi'ye devrim zamanlarını yaşatıyordu. Eylemler halk a-yaklanmasına dönüşmüştü. Gerillara ayaklanma atmosferinin önderleriydi...

Cudi'deki eylem koordinatörü Cihat, Yaşar ve iki gerilla daha sivil elbiseler giyinerek halkın arasına karışıp serhul-dana kalkmış, serhuldanın ilk şehitleri ünvanına nail olmuşlardı...

Serhuldanın önderlerinden biri de kadın gerillardan Fehime'ydi. Fehime Besta'nın yamaçlarındaki Bacit köyünde doğup büyümüştü. Bir kadın gerillanın payına düşecek olan Fehime'nin payına düşmüştü. Fehime insanlarına güzel günler bahsedebilmenin savaşındaydı. Ayaklanmada en önde yürüyor, zılgıtlarını Kürt kadınlarının zılgıtlarına katıyordu. Bacitlilerin, Cudi yamaçlarındaki insanların, intika-mını alıyordu. Bacit köyü okulsuzdu, kimliksizdi... Bacit Köyü küçük dünyaıyla dünyanın unutkanlığına dair bir veriydi... Bacit Köyü kirlenmemişliğin kimliği olmasına rağmen kimliksizdi... Bacitliler insan elinin dokunmadığı coğrafyada yaşamının kimliğinin arayışındaydılar ... Bacitliler kimliksizliğin kimliğiydiler...

Silopi, halkın ve gerillanın tetiğe basan, taşları fırlatan elleriyle özlediği özgürlüğü bir saate aşkın yaşadı. Cudi'nin aslanları başarıya erişmişlerdi. Besta'nın, Gabar'ın insanlarının sohbetlerinde sık sık şunlar söyleniyordu: "Cudi'nin aslanları o gün kanayan yüreklerin yaralarını sarmak, bir halkın kimliğini tarihe çizmek için savaştılar..."

Tufan efsanesi yeniden canlanıyordu. Gerillalar Cudi'nin kutsallığında arıyor, arındırıyordu. Arınan gerillalar Silo-pi'deki ovalardan sular çekilmişcesine insanlaştırma adına dağlardan ovalara akıyorlardı...

Gerillalar o gece eylemler için Gabar'dan, Besta'dan, Cudi'den; Cizre'ye, Şırnak'a ve Silopi'ye inmişlerdi. Varılan üç yerde kiminde daha canlı, kiminde daha cılız ışıklar eşliğinde devrim zamanlarını yaşamışlardı. Ki bu zaman kimi yerde on dakika, kimi yerde yarım saat, kimi yerdeyse bir saate aşkındı. Karanlığa sığınarak Şırnak'a, Cizre'ye ve Silopi'ye inmiş, buralarda bir su gibi bendinden taştıktan sonra, yeniden gecenin karanlığına sığınarak Besta'ya, Gabar'a ve Cudi'ye geri dönmüşlerdi. O gece tarih yazılmış ve zamana izler bırakılmıştı. O zaman çocuk olup iki bin dörtde genç olanlar bıraktıkları izlerden Cudiler'e varımlar diye..."

Tasavvuru daracık penceresinin ufkunu aşmamıştı. Mah-mut'un ardısına kurşun seslerinin arasına dalmıştı.

Silopi, Cizre ve Şırnak eylemlerinin izinde yürüyordu. Sararan otları hafif bir rüzgar yaladı. Dört gerilla yaylacıların çadırlarına yürüyorlardı. Çadırların arasına girdiklerinde köylüler yanlarına varıp yollarını kestiler. Yanındaki çadıra girmelerini engellediler. Gerillalardan Mardinli Xelat köylülere;

"Niye girmeyelim, ne var," dedi.

"İçeride yabancılar var."

"Yabancılar kim?"

"Hıne köyünden gelinimizin ailesi gelmiş, o"

Medya Hine köyünün ismini duyunca heyecanlanmıştı.

“Hine köyünde gelenler kimlerdir?”

“Osman ailesidir.”

O an Medya gülümsedi.

“Onlar yabancı değil amcamlardır.”

Köylüler ve dört gerilla çadırın içine daldılar. Sêvê ve Medya göz göze geldiklerinde Sêvê;

“Perişan,” diyerek bağırdı ve Medya’nın kucacağına atıldı.

Gülistan’ın küçük kardeşi büyümüştü.

“Dilber ablam nerede” dedi

Medya güldü.

“Uzaklarda, dağlarda.”

“Niye Dilber de gelmedi.”

“Gelecek, yakında gelecek.”

Herkes donakalmış Medya ile amcasının kızı Sêvê’nin konuşmalarını dinliyordu.

Sêvê, Gülistan’ın gözbebeği idi. Gülistan oldukça genç bir gerilla sayılırken ondan yaşça küçük olan kardeşi Sêvê’nin o yayla çadırında, evin gelini olarak bulunuşundan etkilenmişlerdi. Gülistan’ı tanıyan üç gerilla Sêvê’nin evlenişine üzülmüştü. Üçü de Sêvê’nin evlenişini sindirememiş, adede yutkunmuşlardı.

Kılla örülmüş çadırlarda oturanlar, Gülistan’ın ve Sêvê’nin abileriydi. Gerillalar yaylacıların sunduğu ayran eşliğinde aileleriyle sohbetlerini sürdürdüler. Gerillalar ne kılı çadır-larda, ne de toprak damlı evlerde, tamamen yerleşik ve bazen de göçebe olan bu yerleşim yerlerinde fazlaca kalamazlardı. Sohbet iki saatlik zaman dilimini aşmıştı. Sohbetin sonunda çadırdakilerle vedalaşıp ayrıldılar. Medya’nın amcasının oğlu ardında seslendi:

“Siz oturururken de söylemiştim. Ama unutmayasınız diye tekrar edeyim. Babam bir kaç gün sonra Dilber’i gör-meye gelecek. Haberiniz ola.”

Gereğini yaparız anlamında ellerini sallayıp çadırlardan hızla uzaklaştılar.

Sonraki günlerde hep amcası Osman'ın, Dilber'i görmek için gelmesini bekledi. Son dağ çiçekleri de giderek solu-yorlardı. Medya oturduğu kayanın dibinde biten çiçeği gü-neşin son ışıklarının altına tutmuş inceliyordu. Gerillalardan Mir Zeydin (Xebat) yavaşça Medya'nın yanına yaklaşarak

“Ne yapıyorsun heval Medya?”

Sesi duyar duymaz elindeki çiçeği fırlatmıştı.

“Hiç” dedi ve toparlandı. Medya, bir askerin çiçeklerle uğraşmaması gerektiğini düşünmüştü. Ama yine de çimen-lerin arasında boyvermiş papatyaları koparmadan edeme-mişti. Mir Zeydin ile karşı karşıya geldiğinde elindeki papatyayı hızla uzaklara fırlatmıştı. Bu ani reflekse Mir Zeydin'in muzip yapısı sebebi. Mir Zeydin kahkahalarla gülüyordu. Medya'nın sinirli bakışlarını üzerinde hissedince topar-lanarak; “Heval Medya, Gülistan'ın babası gelmişti. Biz geri gönderdik” dedi.

Gülistan'ın babasına olan özlemine en iyi Medya biliyordu. Açtı ağzını yumdu gözünü,

“Heval siz ne yaptınız? Neden amcamı geri gönderdiniz? Gülistan'ı benden daha iyi tanıyorsunuz. Gülistan duyarsa ona ne söyleyeceğiz? Heval size diyecek...”

Mir Zeydin genç kadının kızgın sözlerine ve reflekslerine yenidin güldü. Az önceki gülüşünden hiçbir şey yitirmemişti. Erkek gerilla gülerken kadın gerilla iyice sinirlenmişti.

“Heval sana ne oluyor, niye gülüp duruyorsun? Beni çileden çıkartacaksın

ha!"

"Heval Medya sana bir şaka yapayım dedim. Bir tek beni dövmediğin kaldı. Yoldaşlarını yeterince tanıyorsun. Gü-listan'ın babasını hiç geri gönderir miyiz? Amcan geldi, seni bekliyor."

Medya sakinleşmişti.

"Senin de Gülistan'ın da şakaları hiç bitmez. En olmadık anda şaka yaparsınız. İkinizin de ortaklığı yaptığınız şakalar. Belki bazıları şakalarınızı sevebilir ama ben hiç sevmiyorum."

"Öyle mi!"

"Öyle."

Medya ne kadar Mir Zeydin'e sinirlenmek, kızmak istese de kızamıyordu. Amcası Osman'ın yanına vardığında her geçen günün bir asır gibi amcasına işlediğini zannetti. Amcasının o kapkara saçları son görüşmelerinden sonra iyice ağarmıştı. Amca yeğen kucaklaşıp selamlaştılar.

"Bu kez kızımı göreceğim değil mi?"

"Hiç merak etme amca. Arkadaşlar birazdan yola çıkar Gülistan'ı getirirler."

Mir Zeydin bir suç işlemişçesine gelip Medya'nın ve amcasının yanında oturdu. Osman ne kadar yaşlı ve saçları ağarmış görünüyorsa, Mir Zeydin de o kadar genç ve gür saçlı görünüyordu. Mir Zeydin'in yüzü, gençliğin parlıtısının yansıdığı güzel bir genç kızın yüzünü dahi gölgede bırakı-yordu. Mir Zeydin gü-lerek amca-yeğeni izliyordu. Bu tür durumlarda Medya hep davranışlarını kontrol etmek zorun-da kalırdı. Çünkü yaşamın kamera arkasını çeken Mir Zeydin sonradan yaşamın içerisindeki kesitlerden yakaladıklarıyla yaşamın kamera arkasını sunuyordu. Eh Medya bu güne bugün manga komutanı ve ciddi -ki Medya çoğu zaman cid-diyeti, asık bir surat ve sorulara verilen sert cevaplar olarak algılamıştı- bir insandı.

Gerillalar misafirleri Osman ile birlikte ateşin başında oturmuş, sohbet ediyorlardı. Kara çaydanlıkları kıpkırmızı kesilmiş közün, o kor ateş denizinin ortasına yerleştirilmiş bir adaydı. Kara çaydanlıktaki su fokurdamaya başladığında; Mir Zeydin ateşin sınırlarının az ötesine yerleştirilmiş fazlaca kalın olmayan bir çubuğu eline aldı;

"Özgürlüğün sesi duyuldu," diyerek elindeki çubuğu çay-danlığın kulpundan geçirerek, çaydanlığı közlerin ortasından çıkarıp kor ateş denizinin sınırlarının az ötesine yerleştirdi. Böylece elini kızarmış çaydanlığın kulpundan esirgemişti.

Amcası Osman'Özgürlüğün sesi duyuldu' espirisini an-lamamıştı.

"Özgürlüğün sesi nereden geliyor," dedi.

Mir Zeydin hemen atıldı,

"Özgürlüğün sesi geç duyulur. Ve biz gerillaların yaşam tarzı da olağanüstür. Çoğu zaman kızgın ateşe bırakılmış bir çaydanlık kısa bir zaman diliminde kaynamalıdır ve o kay-namaz. Hele düşman da peşimizdeyse çayın kaynayışı uza-dıkça uzar. Bu çay beş dakika gibi kısa bir sürede kaynasa da, eğer düşman peşimizdeyse, bu kısacık zaman bizim için çok uzun bir zamanı ifade eder. Bu durum özgürlüğün sesinin gelmesine benzetilir. Çaydanlıkta kaynayan suyun

sesini duyduğumuzda 'özgürlüğün sesi geldi' diyoruz. Gerillanın yaşam ve üretim biçimi kendisine ait bir kültür yaratmıştı. Yoksa özgürlüğün sesi, yaşamın bir diğer yarısı olan sevinç anlarında çaydanlıkta, pet şişelerde kaynayan suyun sesine nasıl benzetebilirdi ki?

Amcası Osman, Mir Zeydin'in anlattıklarına gülümsedi. Sonra durgunlaştı. Sanki bir şeyler söylemek, sorular sormak istiyordu da sormaktan çekiniyordu. Ve o kararsızlık yaşa-mın ağır yükünün yüzünde oluşturduğu çizgilere, gözlerine yansıyor. Osman bir an duraksadı yüzünü Medya'ya çevirip baktığında gözleri daha da kararlı görünüyordu.

"Kızım Perişan sana bir şey soracağım. Seni gördüm sanki Dilber'i gördüm. Sen de kızım sayılırsın. Söylesene kızım, Dilber nerede, çok mu uzaklarda?"

Medya amcasının yaşadıklarını anlamlandırabiliyordu.

"Yok amca yok, Gülistan çok uzaklarda değil. Şu karşıdaki dağları ve zozanları biliyorsun, Kela Memê zozanlarıdır. Gülistan oradaki halkla ilişkilenecek ve halkı örgütlemek için gitti. Gülistan sizi görmek istiyordu. Arkadaşlar onu çok sevdiklerinden mutlaka Gülistan'ı alıp getirirler. Daha önceden de Gülistan'ı sizi görmesi için bir kaç kez köye göndermek istediler. Fakat kör bir kuyu vardı Gülistan'ın önünde. Her seferinde düşman pusularıyla karşılaştı. Aksilik-ler pusu olup önüne çıktı. Hiç merak etme yoldaşlar ya yoldadırlar, ya da yola çıkmak üzeredirler. Bölük komu-tanımız Vahap gelirse, sorarız."

"Heval Medya yine dedikodumu mu yapıyorsun?"

Gelen bölük komutanı Vahap'tı Osman'la tokalaştı. Oturdu.

"Duyan da her an dedikodunu yaptığımı düşünür. Am-cam sordu, cevap verdim. Acaba Gülistan'ı getirmek için arkadaşlar yola çıktı mı? Amcam merak ediyor."

"Heval Medya çok alıngansın." Vahap'ın amcasının ya-nında yaptığı şakadan rahatsız olmuştu. Vahap konuşmasını sürdürdü.

"Gülistan'ı getirmek için yarım saatten fazladır yola çıktılar."

Çaylar içilmeye başlandığında, Osman Kela Memê'yi izliyordu. Kendisini terkederek Van'a gidip evlenen eski karısından olan kızı Dilber işte oradaydı. Elini uzatsa Dilber'i, Kela Memê'den çekip bağrına basacak kadar yakın hissediyordu. Ama az sonra bu his yok oluyor, Dilber Kela Me-mê'nin zirveleri kadar, o dondurucu dehlizler kadar uzak-laşuyordu. Gözleri Dilber'in evden ayrıldığı o son andaydı. Kızım nasıl bir gerilladır, büyümüş müdür? Coşkulu ve hüznü müdür? Dilber'im bir bahar yağmurudur, aniden yağar sonra yerini masmavi bir gökyüzünden ışıyan güneş ışınlarına bırakır. Babası Gülistan'ın doğayla diyalogunu biliyordu. Çoğu zaman Dilber kapılarının hemen dibinde akan suya eğilmiş koca söğüt ağacının gövdesine tırmanırdı. Derenin üzerine kurulmuş asma bir balkondaymışçasına söğüde otururdu. Suyun akışını, söğüt yapraklarının sararıp nehre düşüşünü izlerdi. Peki Dilber o efsanevi manzaranın sey-rindeyken yaşamın akışına dair neler düşünürdü. Kim-seler bilmediği gibi babası da bilmezdi. Fakat hep uzaktan uzağa izlediği ve bir türlü varamadığı gülistanî

dünyayı merak ederdi. Ve bazen Dilber'in suyun akışını seyrediş saatleri alırdı.

Gülistan üstlendikleri köyün içine akan derenin hemen kenarında çocukluğunun suya doğru sarkan doğal balkonu gibi olmasa da yine ağaçların gölgesinde akan suyu seyre-diyordu. O çocukluk dünyasından bu güne halkını gittikçe sevmeye, dünyasını halkının dünyası kılmaya yeminli bir gencecik kız kalmıştı. Sudaki bütün değişiklikleri bilir, kendisinden de fazla suyu tanırđı. Suyun ayrıntılarında hissedilebilecek bir soğukluk Gülistan'ın yüzüne çarpıyordu. Bu ilkbaharın sonu sonbaharın başlangıç işaretiydi. Suyun tanıklığında mevsimin değıştığını anlamıştı. 'Birazdan yine o inatçı insanların, Goyi'lerin yanına gideceğim," dedi usulca. Gülistan sertti ve dik kafalılığıyla kendisini Goyi aşiretinin insanlarına benzetirdi. Çoğu zaman kendi kendisine, kontrol edemediğı ruh haline gülerdi. Bir kadının tanımladığı bir eksikliğine, hele bir savaşın ortasından gülmesine ender rastlanırdı. Babası savaşın ortasında kızının o eskimeyen çocukluk dünyasını koruduğunu tahmin edebiliyor muydu; hayır, tahmin edemiyordu. Baba ve kız biri Rıсор'daki diğeri de Kela Memé'deki gerilla noktalarında kendi kabuklarının aleminde geziniyorlardı.

Mir Zeydin yaşlı adamın dalgınlığını ve ortamdaki sessizliği bozdu.

"Cudi'deki gerillalarla iletişiminiz var mı?"

Yaşlı adam kor ateşten aldığı gözleriyle ve Mir Zeydin'e baktı. "Evet," manasında kafasını salladı. Cudi'nin aslan-larına nasıl da benziyordu. Yaşlı Osman'ın gözleriyle Mir Zeydin'in gözleri karşılıklı gülüştüler. Sonra adam yaşlı gözlerini yanan közlere, oradan da Kela Memé'ye dikti. Akşam olmak üzereydi. Mir Zeydin yaşlı adamın kendisini cevapsız bırakacağını düşündüğü bir anda;

"Oğul sen Cudi'nin aslanlarına ne kadar da benziyorsun. Köye gelip giderler. İnan Cudi'nin aslanlarını kızım Dil-ber'den ayırmam. Gözümüz gibi bakarız, her geldiklerinde onları aslanlar gibi karşılız. Ama sık gelip gitmezler. Ay-lardan sonra ya uğrar ya uğramazlar."

Saatler ilerleyip sohbet koyulaştığında silah sesleri duyul-du. Gerillalar ve yaşlı adam irkilerek Kela Memé'ye baktılar. Silah sesleri Kela Memé'den geliyordu. Sesler gittikçe artıyordu. Medyanın amcası:

"Ne var ne oluyor kızım?"

Medya tedirginliğini amcasına hissettirmek istemiyordu.

"Sadece silah sesleri geliyor. Endişelenecek bir şey yok."

Gerillalar uzaktan duyulan silah seslerine kulak kabart-tılar. Silahların sesinden atılan kurşunların tek taraflı olma-dığını netleştirdiklerinde Kela Memé'de bir çatışmanın baş-ladığını anladılar. Yaşlı adam endişeyle korkuyla durmadan soruyordu.

"Dilber şehit mi düştü. Kızım şehit mi düştü?"

Art arda sorulan bu sorulara her seferinde tedirginliğini hissettirmemeye çalışarak cevap veriyordu. Yaşananların da etkisiyle her defasında amcasına;

"Gülistan şehit düşmemiştir. Amca bunları niye düşünü-yorsun anlayamıyorum. Sadece silah sesleri geliyor. Hem amca, orada sadece Gülistan

yok, bir çok arkadaş var.”

Bir zaman sonra karanlık basmıştı. Kampın nöbetçileri “Kim o!” diye bağırdılar.

“Heval biziz.”

Seslerinden anladılar ki gelenler, Kela Memê’ye Gülistan’ı babasının görmesi için getirmeye gidenlerdi. Gerillalar iyice yaklaştıklarında;

“Heval ne var, ne oldu?”

“Kela Memê’de çatışma çıktı.”

Medya’nın başından aşağıya kazanlarca kaynar sular döküldü. Olduğu yerde kalakaldı. Yaşlı amcası Medya’ya yaklaşarak ellerini tuttu ve gözlerinin içine baktı. Amca yeğenin gözleri dolu doluydu. Yaşlı adam gözyaşlarını tutamadı, ağlayarak;

“Dilber şehit düştü, şehit düştü.”

Yaşlı adamın gözyaşları hiç durmadan akıyordu. Medya toparlanması gerektiğini anladı. Sertçe;

“Hayır amca Gülistan şehit düşmemiştir” dedi.

Yaşlı adam hıçkırıklara boğularak yavaşça Medya’dan uzaklaştı. Besta’nın kahverengi taşlarından birine oturdu. Kela Memê’den gelen kurşun seslerini dinlemeye koyuldu. Bir kadın gibi başını ellerinin arasına alarak ağulardan süzölmüş ağıtları sessizce mırıldandı...

Gerillalar bütün gece kurşun seslerini dinlediler. Komutanları Vahap şafak sökerken Medya’ya amcasının eve gitmesi için ikna edilmesi görevini verdi. Hiç kimse bütün gece boyunca uyumamıştı. Şafağın aydınlattığı amcasının yüzü bir gecede bir kaç yıl yaşlanmıştı. Gözleri kan çanağına dönmüştü. Medya usulca

“Amca,” dedi. “Köye dönmelisin.”

Amcası öfkeyle bağırdı.

“Dilber’i görmeden hiç bir yere gitmem...!”

“Bu koşullarda zaten Gülistan’ı göremezsin. Bak hâlâ kurşun sesleri dinmedi. Genel bir operasyon olabilir, bize de yönelebilirler. Hareketlenmek zorundayız.”

“Gidip Dilber’i göreceğim.”

“Amca sen çıldırmış olmalısın.”

Düşmanımız öyle bir düşman ki yaşlı, genç, çocuk demez. Seni oralarda fark ettiklerinde hemen şüphelenip seni de öldürürler. Bak köydeki bütün ailemiz, Hine’nin insanları, Dilber’in çok sevdiği kardeşleri seni bekliyor.”

“Perişanım, beni hiç ikna etmeye çalışma. Siz gelmezseniz de ben gidip kızımı göreceğim.”

“Amca bak bizi örgütümüzün ve önderliğimizin karşısın-da zor durumda bırakıyorsun. Önderliğimiz, halkımız için bize kızıp duruyor. “Halkımızı koruyamıyorsunuz, bir hiç uğruna şehit düşmelerine sebep oluyorsunuz,” diyor. Hele hele böyle bir çatışma anında kötü bir olay yaşanırsa kaldıramayız.”

Medya’nın amcası yumuşamıştı. Halk için savaşılan evlat-larını elbette ki zor durumda bırakamazdı.

“Kızım gidemem.”

“Amca gideceksin. Düşmanın operasyon süreci bitsin, tekrar biz haber göndeririz, Gülistan’ı da getiririz. Gelir görüşürsünüz,” dedi.

“Biliyorum kızım. Dilber’e çok iyi bir babalık yapamadım. Ama yine de şu baba yüreğim daralmış. Ve diyor ki; bir daha Dilber’i göremeyeceksin...!”

“Amca artık gitmelisin.”

Amcası sessizleşti. Boğazı düğüm düğümdü, yutkuna-mıyordu. Az ötede iki gerilla yaşlı adamı bekliyordu. Her şeye rağmen güvenli bir yere ulaştırana kadar yaşlı adama eşlik edeceklerdi. Medya diğer gerillaları da çağırdı. Yaşlı adam komutan Vahap’tan başlayarak geride kalacaklarla bir bir vedalaştı. En son yeğeni Medya’ya gözyaşları içerisinde sarıldı. Hızla, önde ilerleyen diğer iki gerillanın ardı sıra yürüdü.

6

Kela Memê gece boyunca kurşun sesleriyle inleyip durmuştu. Çatışma başladığından beri on bir gerilla toprağa can vermişti. Öylesine bir kovalamacaydı ki çatışa çatışa Kela Memê’deki köylerin sınırlarına kadar varmışlardı. Uzaktan bakanlar ya da duyanlar zannederlerdi ki, iki ordu çatışıyor. Oysa ki çatışan iki ordu değildi. Bir orduya karşılık iki insan, iki gerilla, Gülistan ve Erdal sırt sırta vermiş çatışıyorlardı. Erdal ve Gülistan aynı mevzide fedai iki yürekti. Erdal BKC ile Gülistan ise kleşiyle topraklarını, yoldaşlarını sömüren Türk ordusuna karşı çarpışıyorlardı. Erdal uzandığı toprağın üzerinden kadına;

“Diren Gülistan, diren. Zaman direniş zamanıdır” diye haykırdı. Kurşun sesleri dinmişti; Gülistan, kleşinin tetiğine basarak zamanı kurşun seslerine boğdu. Bu yoldaşı Erdal’ın direniş çağrısına bir cevaptı.

Erdal gülümsedi. Düşman yeniden iki gerillayı kurşun yağmuruna tuttu. Erdal BKC’ni daha sıkı kavradı ve ateşledi. Kela Memê yaylalarını barut kokusu sarıp sarmaladı.

Kela Memê zozanlarında yaşayan köylüler duydukları ve adım adım yaklaşan kurşun seslerine karşılık; ‘köyümüze felaket geliyor’ diyerek fısıldaşıyorlardı. Köyün en yaşlı olanı, ‘elimde silahım olsaydı da düşmanın üstüne üstüne yürüyüp gerillamı, yurdumun çocuklarını şu kahpe döllерinin ellerin-

den alaydım'ı bir ağıt söyler gibi söylüyordu. Köylüler gerillaları tanıyorlardı. Kurşunlarla gerillaların değil, Goyi aşiretine mensup köylülerin yüreği bir bir vuruluyordu. Barut kokusu köylerinin sınırlarını aşıyordu.

O gerillalar ki daha bir gün önceden, gece gündüze teslim olmadan apansız yollara düşmüşlerdi. Geride yarınlar için güzel umutlar ve güzel bir dünyanın hayalini bırakmışlardı. Halk onlara, "Gecenin çocukları", "Cudî'nin Aslanları" di-yordu. Cudî'nin Aslanları kurşun seslerinin eşliğinde sözle-rine kulak kesilen kesilen ihanetçi kulaklara şöyle de-meliydiler:

"İhanet sadece ve sadece mitolojik söylence değildir. Gözleri ve kulakları aramızdadır. Kimi zaman biz onu görmeyiz. Bu kulaklar Ademoğlundan kalmaz. İhanet bir koca bataklık ki battıkça batarsın. İlk adımından sonra, o bir vakkum gibi hep seni çekip durur. Gerillalar bir gece öncesinden gözlerinde ihanet kıvılcımı çakan köylüyü, gü-lümseyişinin ardındaki okyanus batağını görememişlerdi. İhanet bir gece öncesinden sohbet ettikleri bir köylünün düşünce karmaşasından tırmanarak gerillalara ulaşmıştı.

Onlar düşmanı beklemedikleri bir anda karşılarında bulmuşlardı. Düşman çemberinin içerisinde kalakalmışlardı. Dört tarafı pusudaydı. İhanetin ölüm çemberindeydiler. Uğruna yola çıktıkları insanlardan birinin düşmanla işbirliği halinde oluşunun sonucuydu: "Ölüm çemberi...!"

O gece on bir yoldaşıyla gerillanın maskotu, çocuk yoldaşları Serdar da vuruldu. Hâlâ uzaklardan kurşun sesleri duyuluyordu. Gece kan kusmuştu.

Kela Memê zozanları yeni bir güne çatışan iki ordunun kurşun sesleriyle başlamışlardı. Goyi aşiretinin köylerinden birindeydiler. Gülistan aniden BKC'nin sesinin kesildiğini fark etti. Dönüp baktığında yoldaşı Erdal'ın yerdeki kafası kanlar içerisindeydi. O an kendisini dünyanın en yalnız gerillası hissetti. Sürünerek Erdal'ın yanına vardı. Gerilla elbiseleri kana bulaşmıştı. Hemen Erdal'ın BKC'sine sarıldı. Düşmanı taramaya başladı.

Gülistan etrafını kurşun yağmuruna tabi tuttukça, karşı yönden esen bir rüzgar yağmurun yönünü Gülistan'a doğru çeviriyordu. Bir kadın gerilla nasıl olur da erkek ordusunu kurşun yağmuruna tutardı! Düşman karşısındaki ordunun tek kişilik bir kadın ordusu olduğunu dürbünlerden izleyerek anlamıştı. Tek kişilik orduyu ele geçirmeliydiler. O yüzden bir dönem çatışma sesleri durdu. Gülistan BKC'sine karşılık veren MG-3 silahının sesini duyamayınca durdu. Geç kalmış seher yeli Gülistan'ın gül tenine dokundu. Terden sıırıslık-lamdı. Rüzgar alınıdaki tarih kadar eskiymişçesine duran izi yaladığında acıların tarihi kadının yüzünde bir film şeri-diymişçesine aktı.

Tarih kadar eski olan o iz babasıyla bir kavgaları sonrasında kalmıştı. Babasının attığı tokatla yere yuvarlanmış, yerdeki çakıl taşı kahverengi gözlerinin dibinde alınının sağ tarafında ömür boyu sürececek bir iz bırakmıştı. Alnında yarayı aldığı o gün, Gülistan yine babasına;

"Annemi çok özledim. Bu kadını -yani ki üvey annesini- sevmiyorum," diye bağırıp çağırmuş. Babası tokadını sinirle yüzüne indirmişti. Gülistan dağlarda anlı-yordu ki, babasının tepkisi kızına değil, kendisineydi. Tokat Gülistan'ın gül yü-

züne atılmamıştı. Osman'ın kendi yüzüne, yüreğindeki köprülerineydi.

Kendi kendisine güldü Gülistan. Neden hep acıların tari-hini hatırlıyorum ki! Kız kardeşi Sêvê karşısında gözleriyle gülümsedi. Gülistan'ın dudakları gayri ihtiyari tebessüm-deydi. O an onu izleyen bir ressam, mutluluğu resmede-bilirdi. Kim diyebilirdi ki mutluluk resmedilmez ve mutlu-luğun resmi çizilmez. Gülistan ipince dudakları gülümseyen gözleriyle mutluluğun abidesiydi. Koca bir gül bahçesi düşmanın karşısında öylece gülümsüyordu. Gerillalar insan sarrafıydılar. İlk günden Dilber'e Gülistan demelerinin ne-deni gülistani dünyayı farkedişlerindendi.

Sessizlik uzun sürmedi. Tarama sesleriyle birlikte kurşun-lar yeniden Gülistan'ın üzerine yağmaya başladı. Gülistan BKC'sine asılarak taradı. BKC'sisi ellerindeydi, düşmanı tarı-yordu. Düşmanını tarayışı uzun sürmedi. Ansızın sarsıldı ve yere kapaklandı. Gülistan'ın BKC'sinin sesi kesilmişti. Türk askerleri bir süre daha Gülistan'ın bulunduğu yeri taradılar. Bir süre sonra düşman askerleri ateşi bıraktı ve Gülistan'ın yere kapaklanmış bedenine yaklaştı.

Gülistan'ın kucağında BKC'si yerdeydi. Askerlerden biri yaklaştı. Genç kadının yere kapaklanan bedeninden kork-muştu. Kadına yakınlığı. Ellerini Gülistan'a uzatıp kolların-dan birinden yakalayarak kadının bedenini ters çevirdi. Yüzü gökyüzüne dönük öylece yattı Gülistan. Bir an göğsü hare-ketlendi. Kadının yaşadığını gören asker:

"Ölmemiş, terörist kadın ölmemiş," dedi.

Gülistan askerinin sesini duyuyormuş gibi inlemeyle-konuş-ma arası bir ses çıkardı. Genç kadının söyledikleri anlaşıl-mıyordu. Söyledikleri anlaşılıysaydı da kadının dilini bilmeyen Türk askeri söylediklerini anlayamazdı. Gülistan'ın inlediği bir esnada Türk askerlerinin komutanı yanlarına vardı.

"Yaşıyor mu?"

"Yaşıyor, yaşıyor kahrolası kadın -tek kişilik kadın ordu-suna duyduğu tepkiyi kirlenmiş sözcülere döküyordu- hâlâ yaşıyor."

"Nefes alışverişlerinin, gösterdiği canlılık belirtilerinin bedelini ödeyecek."

Gülistan canlılık belirtilerinin bedelini ödeyecekti.

"Konuş kahpe."

En son cümleyi kuran askerinin bağırmasıyla yerde boylu boyunca uzanarak yatan Gülistan gözlerini açtı. Askerlere bakıyordu. Askerlerden biri;

"Konuş!" diye bağırarak tekmesini Gülistan'ın bedenine savurdu.

Gülistan karnına yediği tekme sonrasında 'ah' dahi demeden;

"Kurê kuçikan, dijminên xwinxwar," (köpek çocukları, kan içici düşmanlar) diyerek bağırdı.

"Dilimizi bilmiyor bu kahpe. Kürtçe bilen yok mu?"

"Azad biliyor komutanım."

"Azad! Oğlum gel bakayım. Bu kahpe ne söylüyor."

Azad ürkererek komutanının ve Gülistan'ın yanına yaklaştı. Kendisinden, dilinden utanıyordu. Kürtçe bildiğini söylese Türk askerlerince küçümsenecek,

terhis olmayıncaya kadar alay konusu edilecekti. Kürtçeyi bilişi halkına düzenlenen katliamlardan, dağ başlarındaki gerilları imha etme girişimlerinde en ufak bir olumsuzluk karşısında Azad'a ajan oluşuna dair bakışlar fırlatacaktı, Türk ordusu halkına karşı yürüttüğü savaşında hiçbir zaman Azad'a güvenmiyecekti. Bir anda terhis oluncaya kadar askerlerle bir kabusa dönü-şecek olan yaşamını düşündü. Her gece kabuslarla boğu-şurken çığlıklarla uyanıyordu. Çığlıklarının dili kürtçeydi. Onun kürtçe bildiğini söyleyen asker de, Azat'ın Kürt olduğunu çığlıklarından anlamıştı. Azat ise red edilemez gerçeği istemeyerek de olsa kabullenmişti. Kararsız, kararsız;

"Tu çı dibêji?" (Ne söylüyorsun?)

Gülistan sessiz kaldı.

"Sorsana oğlum kaç kişiler, kurtulan var mı?"

Asker soruyu anadiliyle Gülistan'a sordu. Gülistan göz-leriyle dimdik askere baktı.

"Tu ne Kurdi, Kurdê xayın!"

Asker sustu. Komutanı sordu.

"Ne söylüyor lan!"

"Komutanım bana "Sen Kürt değil misin, hain Kürt," diyor.

"Kahpe Kürtlüğü, Apoculuğu şimdi görürsün."

Komutanın talimatıyla Gülistan yattığı yerden kaldırıldı. Yaraları ağrmasına rağmen sesini dahi çıkarmıyordu. On üç yoldaşının ağrısı kurşun yarasından daha da ağır geliyor, Gülistan'ın yüreğini sızlatıyordu. Kendi kendisine 'ölüm özgürlük içinse eğer hoş geldi, safe geldi,' dedi. Şehit düşen en küçük yoldaşını anımsadı. Askerler belindeki şutiği sökmeye başladıklarında yaralarının ağrılarına dayanamaz olmuştu. Beline doladığı şutiğini çıkarırken hırpalıyor, canını acıtıyorlardı. Botan gerillası on beş, yirmi metreden az şutik takmazdı. Şutik, raxtın bedene zarar vermemesi, rahat taşınabilmesi içindi. Gülistan'ın ipincecik belinde yirmi metre şutik vardı. Askerler şutiğini çıkardılar ve Gülistan'ın boynuna yular bağlar gibi bağladılar. Şutiğinden tutarak ardı sıra sürük-lediklerinde Gülistan sarsıldı, yalpalayarak hızla yere düştü.

Gül toprağa düşmüştü. Düşmanlarınca yerde süründürü-lüyordu. Sürünen gül müydü, yoksa onu sürükleyenler miydi? Gülistan belki de insanların bir ömür boyunca cevaplayamadığı soruları cevaplı kılıyordu.

Askerler Gülistan'ı sürükleyerek Kela Memé'deki zozan köylerine taşıdılar. Gülistan halkının arasında sürükleniyordu. Çocukların ve kadınların bir çoğu pencerelerinin arkasından Gülistan'ı seyrediyorlardı. Gülistan gerilla olarak doğduğu sokaklarda, kan-toprak içerisindeydi. Zozan evle-rinin küçük pencerelerinin arkasından genç kadının yerde sürüklenişini izleyen kimi kara, kimi sarı saçlı kız çocukları her gün kucağına koştukları Gülistan'ı tanıyamıyorlardı. Pencereler farklılığını yitirmişlerdi. Gülistan çocuklardan birine 'Heval' (Arkadaş) diye lakap takmıştı. İşte Heval sarı saçları, kapkara gözleriyle oradaydı. Pencerenin arkasında ama yüreğinin ta içinde. Gülistan kan, toz içerisinde sürük-lenirken Heval'i gördü ama o Gülistan'ı göremedi. "Beni tanımamıştır ve Heval hâlâ pen-

ceresinde Gülistan denilen kadın gerillanın umuduyladır. Gülistan dağlardan incek, Türk askerlerinin elinde sürüklenen kadın gerillayı kurta-racak, diye bekliyordur” diye düşündü. Heval, Gülistan’ı tanımak istese de tanıyamazdı. Askerler genç kadının üs-tündeki gerilla elbiselerini çıkarmışlardı. Genç kadını sarp arazide öylesine sürüklemişlerdi ki çıplak bedeni kanlara bulanmış, kanından kızıl bir elbise giyinmişti. Saçı başı kan, kanın çamura dönüştürdüğü toz, toprak içerisindeydi. Gülis-tan’ı, Heval’in penceresinin önünden sürüklemeye başladılar. Askerler bu yaptıklarıyla zozan halkına gözdağı veriyor, aynı zamanda yayla çocuklarına yeni öcüler tanıtıyorlardı. Heval sarı saçları ve simsiyah gözleriyle penceresinde akşama kadar Gülistan’ı bekleyip durdu. Koşarak sıcacık kucağına sığındığı oyun arkadaşı, yaşam öğretmeni gelmemiştir... Sonraki gün-ler de Heval’in Gülistan’a dair umudu, bekleyişi hep sürecekti...

Gülistan’ı boynuna bağladıkları şutiğinden tutarak saatlerce zozan evlerinin arasında sürükleyerek, tekmele-yerek dolaştırdılar. Sürüklenen beden kadınların bede-niydi... Sürüklenildi, tâ ki körpecik bedeni canlılık belirtisini yitirene kadar...

O gün akşama doğru güneş ışınları Cudi coğrafyasını terk ettiğinde Kela Memê’deki zozan köylerinin sokaklarından birinde Gülistan ve on iki yoldaşının çırılçıplak cesetleri ibreti alem olsun diye yan yana dizildi. Gerillalar gözlerini dün-yaya açtıkları ilk elbiselerini giymişlerdi. Onlar çıplak-lıklarından utanamazlardı, utanması gerekenler onlar değildi elbet. Karanlık gerillalarını koruyamamanın acısıyla, on üç gerilla cesedini köylüler toprağa vermezden önce, toprak gerillaları örtmeden önce örttü.

Ertesi gün bir kurye Kela Memê zozan köylerindeki gerillalara haber getirdi. Bir kaç gerilla bir gece öncesinin silah seslerini, yaşananları merak ediyor, kuryenin konuşmalarını pür dikkat dinliyorlardı. Orada bulunan gerillaların dışında kuryenin anlattıklarını can kulağıyla dinleyen biri daha vardı. O da Medya'ydı. Ne kurye, ne de kuryeyi dinleyen erkek gerillalar Medya'yla aynı mekanı paylaştıklarının farkındaydılar. Gerillalardan Mir Zeydin

“Şehit düşenler kimlerdir, net biliyor musunuz?”

Kurye bir an kararsızlık yaşadı.

“Heval Mir Zeydin (Xebat) söylemek zorundayım biliyorum; on üç arkadaş şehit düştü.” Kuryeyi şahadet biçimi en fazla etkileyen kadından başlayarak isimleri saymaya başladı. “Gülistan, Erdal, küçük Serdar, Nujin, Mizgin, Ruken....”

Medya buzdan bir heykele dönüşmüş, Gülistan'dan son-raki isimleri duya-

maz olmuştu. Donmuştu. Bir kaç saniye sonra duraksadı. Bulunduğu yerden aniden fırladı;

“Heval tekrar söylesene kimler şehit düşmüş?”

Mir Zeydin ve diğer gerillalar şehit düşenleri Medya’ya söylememesi için kuryeye kaş-göz işareti yaptılar. Kurye anlamıştı.

“Heval şehit düşen arkadaşlar var fakat ben bilmiyorum,” dedi.

“Biliyorum, az önce söyledin. Gülistan şehit düşmüş.”

Mir Zeydin kuryenin konuşmasına fırsat vermeden:

“Heval Medya çatışma başladığından beri Gülistan şehit düşecek diyerek şartlanmışsın, yanlış duymuşsun.”

“Yanlış duymadım heval,” diyen Medya oradan hızla uzaklaştı.

O gün akşama doğru sorumluları Şırnaklı Mahmut Med-ya’yı yanına çağırdı. Bilineni onayladı. Gülistan’ın şahadet haberini kadına söyledi. Şırnaklı Mahmut bir örgüt sorum-lusu, aynı zamanda da devrimci bir yoldaş olmanın sorumluluğuyla davrandı. O gün ve onu izleyen sonraki günlerde Medya sakinleşemedi. Gözyaşları kimsesiz zamanları bürü-nerek yoldaşlarından uzakta yalnızlık içerisinde uzun zaman aktı.

Gerillalar bir kaç gün sonra şehit düşen yoldaşlarının intikamını almak için ‘intikam eylemi’ düzenledi. Eylem Mila Kiri karakolundaydı, eylem komutanı Şırnaklı Mahmut’tu. Medya, Gülistan’ın intikamını almak için ne kadar dayattıysa, illa da gideceğim dediyse de Şırnaklı Mahmut gön-dermedi. Şırnaklı Mahmut biliyordu ki Medya’nın istediği gözükaraca ölmekti. Gülistan’ın şahadeti ardından onu ‘İntikam Eylemi’ne göndermek Medya’yı ölüme gönder-mekti. İntikam genç kadını sarıp sarmalayacak ve eylem yerinden geri dönmeyecekti. Medya, Kelâ Miri’ye düzen-lenen eyleme gönderilmedi.

İntikam duygusu gözlerine perde çekmişti. En çok gerilla tarzıyla vuracakları bir zamanı yaşamaları gerekirken gün-düz gözüyle hiç bir sığınağa ihtiyaç duymadan Kela Miri karakoluna saldırdılar. Toz, duman, mermi sesleri birbirine karışmıştı. Saat gündüz gözüyle ondu.

Mir Zeydin gerillaların en genciydi. İntikam duygusu gözlerini perdelemişti. Gülistan’la aynı yaşlardaydı, şakaları yaşama karşı duruşlarını ortaya seriyor, hayat onları şaka-larıyla buluşturuyordu. Genç olmalarına rağmen yaşama karşı duruşlarındaki kıvraklık onları bilgeleştiriyordu. Mir Zeydin sırlarının, dertlerinin ve şakalarının ortağını kaybet-mişti. Yarımdı, eksikti. Sıkıtığı her kurşunda sırlarının ortağını arıyordu. Düşmana hiç yaklaşmaması gereken bir noktaya kadar yakınlaşmıştı. Elinde keleş değil de tekniğin en son icadı olan bir silah varmış gibi, kendisinden ve silahından emin düşmanına saldırıyordu. Uzaktan eylemi izleyen birileri olsa muhakkak ki şöyle yazacaklardı;

“Apocuların yaşamındaki ismi Xebat olan Mir Zeydin tüm silahlarını kuşanmıştı. Topraklarına gerçek bağlılığı sergile-mededen gericileşen ‘mirlik’in intikamını alıyordu. Dün aile-sinin el bebek gül bebek yetiştirdiği evladyken Apocular’a katıldığı için evlatlıktan rededilmişti. Babasıyla her dialog isteminde mir babası sağırları oynamıştı. Mir Zeydin işte o gece toplumunun iki yüzlü

gerçeği karşısında çılgına dön-müştü. Babasına seslenişleri yanıt bulamayınca söz hakkı ta-nınmamış annesine seslenmişti.

“Aç, ana kapıyı aç.”

Mir karısı olan anası evinin nazlısı, filinta delikanlısı diye bağına bastığı oğlunun sesini duyuyor, kapının arkasında yüreği sızlıyor, ağlıyor ama kapıyı açamıyordu. ‘Mirlik’ çıkar-larının içerisinde boğdurulan kadın mirlik sınırlarını aşamamış, oğluna şöyle seslenememişti:

“Oğlum gir içeri.”

Mirin karısı oğlu Mir Zeydin’e ‘içeri gir’ diye sesleneme-diğinden mirlik kapısının arkasında günlerce ağlamıştı. Mir-lik duvarları kadının ağlayan sesinin tek toplayıcısıydı. Kadın-ın ağlayışları hiçbir zaman oğlu Mir Zeydin’e ulaşamamıştı.

Mir Zeydin’in duygularına, iyi niyetlerine, mir babasının halkının topraklarına yabancılaşmadığına dair düşüncelere yenik düşmedi. Mir babasının evine, babasının mirlik kapısı-na doğru hiç bir adım atmadı. Verili olan, ezen o çarka karşı öfkesi büyüdü. O gün uzun zamanların biriken öfkesi patlı-yordu. Kela Miri karakolu duvarlarını kırmak mirlik duvar-larını kırmakla eşdeğerdeydi. Mir Zeydin kuşandığı silah-larıyla saldırıyordu.

Silah sesleri yeryüzünü doldurup, taşıyordu. Silahtan çıkan kurşunların adresleri belirsizdi. Kör bir kurşun hızla Mir Zeydin’e doğru yol aldı. Mir Zeydin’in dal gibi bedeni yerden koptu, havalandı, yere düştü.

Mir Zeydin Kela Memê çatışmasındaki şehitlerinin anısına düzenlenen Kelâ Miri eyleminde öğle sıcaklığının yer yüzünü sarıp sarmaladığı bir anda şehit düşmüştü...

Şehitlerin ardında kalanlar, en çok da Medya öfkelerini, intikam yeminlerini kimi zaman güçlendirerek kimi zaman ise bir belirsizlik atmosferine bırakarak yürekleri dolu dolu zamanı karşıladılar. Medya bir anda en çok sevdiği iki insanı Mir Zeydin’le, Gülistan’ı kaybetmişti. Yüreğinde bir boşluk yoktu. Yüreği Gülistan’ın ve Mir Zeydin’in sevgisiyle doluy-du. Mir Zeydin öğle sıcaklığının kavuruculuğunda anasının aşmaya cesaret edemediği mirlik duvarlarını aşarak babası-nın mirliğini(beyliğini) yerle bir etmişti.

ALTINCI BÖLÜM

ARTIK SIR YOK

1

Gülistan ve Mir Zeydin yaşamlarında yoktu. Gerillalar 1992 yılının şubatını yaşıyorlardı. Nedendir bilinmez insanlar beyazı çoğu zaman güzellik ve saflık olarak algılar. Fakat bu kış, beyaz Besta'da kalan gerillalar için çocukluklarında oynadıkları kartopu oyunlarının gizinde değildi. Bu kış beyaz ölümdü. Ve savaştıkları düşmandan da önce kardan yapılmış, koca aysberglerin ağırlığındaki kar kayalarıyla, kar dağlarıyla savaşıyorlardı.

Başkanları Apo '92 kışına girdiklerinde kışın düşman yönelimleriyle zorlu geçeceğinin uyarısını yapmıştı. Gerilla-lar şubat ayının başlarında kar kütleleriyle savaşmaktan yorulmuşken, noktalarına düşman kobraları sık-sık gelip gider olmuştu. Yaşam artık zorluydu. En son kobralar karga sürüleri halinde gelip kamplarını vurduklarında Besta'daki üç kamplarını da terk etmiş yürüyorlardı. Arkalarında dört şehit yoldaşlarını şehit bırakmışlardı. Yüreklere bir şahadeti daha kaldıracak güçte değildi. Adetâ kar kütleleri yüreklerine çullanmıştı. Nefessiz kalmışlardı. Gerillaların sakalları buz tutmuş, kardan adamlara dönüşmüşlerdi. Çocuklar yürüyen bu gerillaları görseler; 'yaptığımız kardan adamlar ne de çabuk canlandılar' diyeceklerdi. Fakat yaşam oyun oynamazdı. Hele karlı dağların hiç mi hiç şakası yoktu. Küçük bir kartopu her an koca bir kar dağına dönüşüp üstlerine yürüyebilirdi. Soğuktan saçları donmuştu. Kardan adam ve kardan kadınlara dönmüş yürüyorlardı. Yürümek beyaz ölüme yenik düşmektir. Sanki dünyanın bütün coğrafya-larının karı Cudi'de toplanmıştı. Yoksa doğa insanlardan daha mı acımasızdı? Doğa ne kadar acımasız olsa da insanlardan acımasız olamazdı. Durmaksızın bastıkları kar-ların arasında kaybolmuştu. Zaten küçük olan boyu karların arasında hemen yitiveriyordu. Ufak tefek oluşunun dezavantajlarını karla boğuştuıkları anlarda yaşıyorlardı. Tabi ufak tefek oluşu bazen avantaj da sağlıyordu. Sıkça oluşu düşman saldırıları sırasında saklanmasında

avantajlıydı. Komando elbiselerini görür görmez çatışma pozisyonu için erkenden saklanan hep kendisi oluyordu. Hemen bulduğu ilk taşın ardına sığınyordu. Karda çok rahat yitiyordu. Yittiğinde yoldaşlarının fazlaca aramasına zaman bırakmaksızın hemen-cecik bir yerlerden çıkıyordu. Buz tutmuş yüzler ve sakallar buzları çatırdatırcasına gülüyorlardı. Gülen yüzler arasında Cevahir'in yüzü bir farklı belirginleşti. Cevahir gülümseyerek geçti. Medya Cevahir'in izlerinden yürüdü. O da diğer gerillalar gibi koca kar ummanında iz bırakmamak zorundaydı. İz bırakmamak konusunda da hafif cüssesi başarılıydı. Başkanları demişti ya; 'Doksan iki kışı hava saldırıları ve düşman operasyonlarıyla dolu dolu geçecektir.' İz bırakmak, düşmana davetiye çıkarmaktı. Beyaz ummanda bir kara parçasına ulaşmak imkansızlaşmıştı. Uzun zamandır beyazla savaştaydılar. Küçükük bir kara parçasına uzanmak çoğu zaman uzak bir hayaldi.

Yaralı olan Azad önünde zorlanarak yürüyordu. Azad yaralarına aldırmandan gerillaların en önüne geçerek karlara ilk izi bırakıyordu. Azat'ın davranış dili yürümekte zorlanan bir çok yoldaşına yaşamak için, deyim yerindeyse kan veriyordu. Kamplarına düzenlenen hava saldırısında Azad'ın vücuduna sıca demir parçaları bir bir saplanmıştı. Şimdiyse aynı demir parçaları bedeninde buz kesilerek yürüyüşünü zorluyordu. Fakat o hiç tnmıyordu. Zorlansa da sığındığı in-san iradesi bir ana gibi Azad'a güç veriyordu. Gerillalar en iyi bildikleri şeyi yapıyorlardı: Durup dinlenmeden yürümek...

O coğrafyanın çocukları olanlar; 'Biz ömrümüz boyunca böylesine yağın bir kar görmedik' diyerek sık sık koca kar kütleleri karşısında gözleri büyürken şaşkınlıklarını dile getiriyorlardı.

Gerillalar durup dinlenmeden yürümüş Çela Niveja tepe-sine ulaşmışlardı. Tepeye vardıklarında kobra sesleri Çela Niveja Tepesi'nin zirvesinden gelmeye başladı. Doksan iki yılında gerillalar artık kobra seslerine alışmışlardı. Duyulan kobra sesleriyle birlikte zaten kardan adamlara ve kadınlara dönmüş gerillalar ilk şaşırma belirtisiyle birlikte daha da dondular.

Gerillaların bir kısmı dağ yaşamında henüz yeniydi, kara kışa alışkın değildi. Yeni oluşları yetmiyormuş gibi bir de kendilerini kurdun, kuşun ve düşmanın karşısında savuna-cakları bir silahları dahi yoktu. Elllerinde bir silahları yokken karda çaresiz yürümekten başka ne yapabilirlerdi ki! Kardan adamlara dönüştüklerinden belki de fark edilmeyeceklerini düşünüyorlardı. Karla boğuşarak tepeye varmışlardı. Kobra sesleri yaklaşıyordu. Gerillalar fark eddiklerini anladılar. Kobraların pilotlarıyla bir an göz göze geldiler.

Gökyüzünden kar taneleri değil demir taneleri yağıyordu. Kardan adama dönmüş Muşlu Cevahir sırtındaki naylonu düzeltmekle meşğüldü. Naylonu korumak yoldaşlarının şa-hadetini önlemektir. Naylonu düzeltmek için uğraşırken "ah" diye inledi. Uzun boyu bir anda karların içerisine gömüldü. Yemyeşil bir ağaç meyveye durmuşken kesilivermiş, ağaç büyük bir gürültüyle kökünden kopmuştu. Yuvarlak göz-lerini kapadı. Yeni terlemiş ve buz tutmuş sakallarına ve esmer yüzüne kar taneleri düşüyordu...

Medya izinde yürüdüğü Cevahir'e baktı. Vahap'ın bölü-ğünde yaşadıklarını

anımsadı.

Cevahir tecrübesiz olduğundan eskilerce benimsermiyor-du. Ama tecrübe edinmesi destek de sunulmuyordu. Eskiler bir gün Cevahir'in tecrübesizliğini eleştirir konusunu yaptıkları Medya Cevahir'i savunmuştu. O akşam Cevahir mangalarına varmıştı. Tartışmışlardı. Cevahir yetersizlerini gidermede destek sunulmadığını ama bol bol eleştirildiği için üzülmüyordu.

Sonra civar köydeki insanların kendisine verdikleri si-garayı Cevahir'e uzattığında aldığı gülümseyerek; "İçme-yeceğim, yoldaşlara ver" deyişini. Ve ardından "Sen gelişe-ceksin" deyişindeki sıcaklığı buz kesilmiş havanın ortasında yüreğini ısıttı. Daha sonra Cevahir'in Vahap'ın bölüğünden ayrılışı... Dünya ilişkin bilmediği ne kadar şey olduğunu Cevahir'den günbegün öğrenişini. Hatıralar canlandıkça buz kesilmiş kirpikleri buğulanıyordu...

Cevahir'in Botan'daki yoldaşlarından tek farkı okumuş-luğu değildi. Cevahir'in özgünlükleri vardı. Yumuşak bir insandı, mütevaziydi. Tecrübesizliğine rağmen savaşta insan-ları yönetebilme gücüne ulaşmıştı. Botan'ın bilinen komutan-larına benzemiyordu. Cevahir ardından bir dünya bırakarak karların arasına uzanmıştı...

Kara kartallar daha sonra kadınların mangalarına kurşun-larını fırlattılar. Bir an Gülistan'ın çığıyla irkildi. Ardına baktığında gerilla Nujin'in yürek parçalayıcı çığıklarını duydu. Gülistan, o gül iklim, toprağa düşeli aylar oluyordu. Mevsim değişmiş toprak karın gözü doymazlığı karşısında başını alıp gurbete gitmişti ve ne zaman döneceği belli değildi. Duyduğu aylardır tanıdığı o güzel kadın gerillanın, Nujin'in, dağları delip geçen çığığiydi. Nujin'ı beyaz kar değil, kara kargaların fırlattığı demir parçaları cansız kılmıştı. Dağ gibi birikmiş karların üzerinde yatıyordu. Kanı beyazı kırmızıya boyayamadan o vakit oracıkta donuyordu. Nu-jin'in sesi yıllarca kulağında çınlayıp duracaktı. Ortalık birbirine karışmıştı. Deyim yerindeyse 'ortalık tam bir savaş alanıydı.' Savaş için sıcak savaş dense de beyaz örtünün üzerinde tam bir soğuk savaş sürüyordu. Her yer beyaz toz, duman içindeydi.

Medya karşısındaki her iki ağacın arasına doğru koştu. Sırtında çantası ve kolundaki silahıyla kobraların kendisini göremeyeceklerini düşünüyordu. İki ağacın arasına yerleş-mekte bir an zorlandı. Sonra sıkışsa da selvi ağaçlarının arasına yerleşti. Kobraların hareketi, vuruşları giderek çoğalmıştı. Saldırıları giderek daha fazla şiddetlendirdiler. Kob-raların attığı iki roket Medya'nın iki yanına düşmüştü. Medya hiç sesini çıkarmadan roketleri izledi. Kobralar vazgeçecek gibi görünmüyorlardı.

Medya'nın arka tarafına düşen iki roketin patlama sesleri duyuldu. Roket parçaları soğumadan Medya'nın sırtına ya-pıştılar. Medya sırtında bir sıcaklık hissetti, iki ağacın arasından fırlayarak yere çarpmıştı. Medya gözlerini açtığında Nujin'in açılıp kapanan ağzından; 'BİJİ SEROK APO' slo-ganları yükseliyordu. Nujin, Şırnak'ın Mele köyündeydi. Sarı saçları, beyaz teni kan ve kar içindeydi. Bir insan daha canlılık özelliğini yitiriyordu.

Medya'nın ağzından kanlar fışkırıyordu. Baygındı. Gözleri de kapanmıştı.

Fakat o etrafındaki dünyada olup bitenleri görüyordu. Kadın gerillalar Medya'ya yardım etmek için koştu. Yüz üstü düşmüştü. Kadınlar henüz Medya'nın yanına varamamışlardı ki komutanları Erdal az öteden kadınlara bağırdı.

"Medya'yı bırakın. Medya şehit düşmüş. Koşup kendinizi kurtarın heval."

Kadın gerillalar ne yapacaklarını şaşırıyorlardı. Hareketsizdi, yoldaşları öldüklerini zannederek bırakıp uzaklaştılar. Medya bütün konuşmaları, kobra seslerini duyuyordu. Fakat kendisi dış dünyaya hiçbir ses, hiçbir canlılık belirtisi veremiyordu. İnançlarına gömüldü. O inançlar ki bir ömür boyu, ki bir ömür sayılabilecek bir yaşta değildi ya, Medya'yı kova-layıp durmuşlardı. Kendi kendisine 'Galiba öldüm,' dedi. Ama dünyalılardan ahret dediği o mekan ve yaşam gerillanın yaşamının ta kendisi miydi? Kela Niveje Tepesi'nden Medya'nın bulunduğu yere doğru havanlar atılıyordu. Kobralar hiç durmadan gerillaları roket yağmuruna tutuyorlardı. Uyanık mıydı, ya da Medya bir daha dünyaya geri gelme tercihini gerilla olarak mı yapmıştı? Ayıldığında hâlâ gerillaları kobralar vuruyordu.

Medya baygındı. Gerillalardan Vahap bombardımanın bi-razcık da olsa azaldığı an kadının yanına vardı. Medya yerde yatıyordu. Bir anda Medya'yı tutup yüz üstü çevirdi. Az önce uyanık olan kadın, yine baygındı. Göğsünü dinledi, nefes alıp verdiğini hissetti. Bombardıman sürüyordu. Medya'yı bira-kıp uzaklaştı.

Yirmi dakikaya yakın yerde yarı baygın yattı. Sonra ayıldığında tam karşısında duran kezvan ağacı öylece duruyordu. Kezvan ağacının altında küçücük bir toprak parçası gözüne ilişmişti. Yıllardır okyanusun enginliklerinde dolaşan forsalar gibi sevindi. Yaralarının acısını unutmuştu. Sürü-nerek o kara parçasına ulaştı. Toprak Medya'yı kardan daha sıcak tutacaktı. Olduğu yerde birkaç dakika öylece bekle-dikten sonra yeni gerillalardan Agit gelip yanında durdu. O Medya'dan da ağır yaralıydı. Bedenin bir çok yerinden kanlar akıyordu. Agit, Medya'nın yanına varır varmaz bayıldı. Medya yoldaşlarını arıyordu fakat seslerinden başka hiçbir şekilde ne yaptıklarını göremiyordu. Ortalık biraz sakinleşmişti. Ansızın kadın gerillalardan Rojin Medya'nın yanına vardı. Sirtında gerilla Haşim'in çantası ve silahı vardı. Medya Rojin'in sırtındaki eşyalara baktı.

"Haşim şehit düştü değil mi?"

"Hayır, Haşim arkadaş şehit düşmedi. Burada kalıp kendinizi koruyabilirsiniz kobralar gider. Kobralar gidince gelip sizi alırız."

"Agit baygın, ben de yaralıyım. Kalacağız."

Rojin hızla uzaklaştı. Bir kaç dakika sonra gerillalardan Piro iki battaniyeyi getirip Medya ve Agit'e örtterek uzaklaştı. Agit durmaksızın sayıklıyordu; 'Heval kaçın kobralar geli-yor... Kobralar..!' Medya giderek yaralarının ağrıdığını hissediyordu. Agit battaniyelerin altında tir tir titrerken Medya'nın da yaraları her an soğuyordu. Kobralar gitmeden o bir kez daha bayıldı.

Medya ömrünün en uzun uykusunu uyumuştü. Duyduğu seslerle uyandı. Gerillalar Medya ve Agit'i almaya gelmiş-lerdi. Kobralar gökyüzünü terk etmiş, enginlerdeki ağır sancı dinmişti. Gerillalar diğer yaralı yoldaşlarıyla birlikte Medya

ve Agit'i de darbeste (sedyeye) yükleyerek taşımaya başla-dılar.

Sedyeyle buldukları mağaralara taşınalı hayli zaman olmamıştı. Yoldaşlarıncı Gerillalar bir dönem tedavilerini sürdürdüler. Ama kısıtlı olanakları yaralarının tedavisini imkansız kılmıştı. Gerillalar ilk başta yurtsever köylere indirildiler. Navê Sarê'den geçtiklerinde Medya hemen hissetmiş, o çocukluk günlerine Meydan'ı Casuse zozan-larına, o zemheri iklime gitmişti. Aradan geçen bir yıllık zaman dilimi içerisinde sınırları aşarak Kürdistan'ın güne-yine Zaxo'ya gelmişti. Kaldığı yurtsever aile yakın zamanda başkanlarının kaldığı o mekana, Parti Merkez Okulu'na gidebileceğini söylüyorlardı. Özlediği insanı göreceğini düşündükçe seviniyordu. Yaraları eskisi gibi değildi. Hâlâ kulaklarında Nujin'in çılgılığı... Acelesi olan kısacık ömrünün son sayıklamalarını yaşayan Nujin'in tılsımlı çılgılığı ku-lağındaydı:

"BÎJÎ SEROK APO...!"

Medya, Başkan Apo'ya doğru gidiyordu. Sevinçli ve kederliydi. Yaşam karşısında tavrı eskisi gibi değildi, şimdi yaşadıklarını daha güçlü çözümleyebiliyordu. Güzel ve aydınlık günler için savaşıma istemi daha da çoğalıyordu. Hine'ye uzandı. Penceresinin önünde, kaldığı evden Cudi'ye bakıyordu. Artık elini uzatsa Cudi'ye dokunamazdı. Bunu biliyordu, gerçeğe dair yaşadıkları bunu acı da olsa

kendisine öğretmişti. Ama Cudi'ye döneceğini de biliyordu. Kaldığı evdeki yurtsever;

"Heval Medya misafirlerin var," dedi

İçeriye bir peşmerge girdi. Medya'yı süzdü. Peşmergenin gözlerinde üst üste şimşekler çaktı. Peşmergenin şaşkınlığına anlam verememişti. İçeriye giren peşmergeyi iyice süzdü. Bir an kendisine o kadar tanıdık geldi ki, bu tanışıklık onu hayretler içerisinde bıraktı. Tanışıklık bir türküye uzandı.

"Perişan," diyen peşmerge elini Medya'ya uzatıp Med-ya'nın elini sıktı. Medya bir şey söyleyemeden bekledi. Evin-de kaldığı yurtsever:

"Heval Medya, bu komşumuzdur. KDP peşmergeliği yapıyor. Geçen gün dama çıkmışsın, görmüşler söylemek zorunda kaldık. Seninle aynı köylü olduğunu anlayınca, görmeye geldi."

Peşmerge gülümsedi

"İyi ki gelmişim. Amcamın kızı evinizdedir haberimiz yok" dedi.

O muydu? Medya on iki yıl öncelere uzandı. Peşmerge de on iki yıldan da önceki zamanlara yol alıyordu. Peşmerge, Perişan'ın çocukluk günlerine uzandı. Perişan yaramaz bir kız çocuğuydu. Jirkiler gibi hareketli, kavgacı bir çocuktur. O yüzden yerinde durmaz, boyundan büyük işleri yapardı. Perişan'ın dama çıkıp düştüğü günü ve o günden bu güne yüzünde kalan o izi hatırladı. Damdan düştüğünde burnu yerdeki kesici taş parçasına değmiş ve o taş burnunun ucundaki kıkırdağımı kısmı alıp götürmüştü. Hatırlıyordu. O gün avazı çıktığı kadar ağlamıştı. Ama o izi bir ömür bo-yunca yüzünde taşıyacağını anlamamıştı. Bunu idrak edecek gücü de yoktu. Peşmerge Perişan'ı burnundaki o izden, o eksiklikten hemen tanıyivermişti. Medya'ysa on iki yıl önce-sinin yanık türküsüne gitmişti. O yanık türkü çok uzun zaman anlatılmıştı. O acılı aşk hikayesini zaman zaman hatırlardı; bugün hatırladığı gibi. Dünya güzeli Medine'yi öldüren dünya çirkinini Salih karşısındaydı. Karşısındaki on iki yıldır Cudi'ye sığınan ve sonrasında ailesince hiçbir haber alınmayan Salih'ti işte.

"O Salih sensin değil mi?"

'O Salih' sözcüklerini duyan peşmerge kısa bir sessizlikten sonra:

"Demek büyüüp PKK'ye katıldın. Yaralısın. Anlayamı-yorum o dağlarda ne arıyorsunuz?"

Medya yaşadığı şoku henüz atlatamamıştı.

"Dağlarda özgürlüğü arıyoruz."

Salih acıların yoğurduğu küçümseyici bir tebessümle Medya'ya baktı.

"Babanlardan, akrabalarınızdan haberin var mı?"

"Amcamları, babamları sonbaharda gördüm. İyiler."

Medya'nın evinde kaldığı yurtsever, amca çocuklarını baş başa bırakıp odadan çıktı. Onlar tartışmayı kaldıkları yerden sürdürdüler. Salih'i yılların acısı hiç yaşlanmayacağı kadar yaşlandırmıştı. Dünya çirkinliğini aşan bir tarife ulaşmıştı. Salih halkının adına savaştığını söyleyen ama halkına layık olmayan bir aşiret örgütlülüğünün içerisindeydi. Tartışma-larının arasında bir ara:

"Kürtler savaştı da ne yaptı,' dediğinde lanetli toplumunun lanetli özelliklerinden

birini günyüzüne vuruyordu. Savaşıyordu ama zafere dair umutsuzdu. Savaşı para hesa-bına yapmaksızın çılgıncaydı. Özgürlükten, insani arayışlardan, güzel bir dünya hayalinden insanlar koştukça maddileşiyor ve savaşlar anlamsız-laşyordu. Her geçen gün kirli savaşlar bir mantar gibi türüyordu. Salih için de Kürtlerin savaşı anlamsızlaşmıştı. Dünya çirkini Salih için anlamsızlık dünya güzeli Medine'yi vurup Cudi'ye kaçtığı o gün başlamıştı. O gün, lanetli toplum, lanetini Salih'e yöneltmişti. KDP'nin içerisine girmesiyle birlikte Salih'in anlamsızlık girdabı daha da perçinlenmişti. O anlamsızlık ve çözümsüzlüktü ki Salih'i on iki yılda kırk yıllık bir yaşlılığa itmmişti. Davranışları o kıskançlık girdabında boğulduğunu ele veriyordu. Bazen hüznünlendiğinde Medya Salih'in yüz çizgi-lerinden on iki yıl öncesini okuyordu. On iki yıl öncesinin sorularının kimisi hâlâ cevapsızdı.

Medya ile amcasının oğlu Salih tartışıyorlardı. Medya; 'gerilla, mücadele, zafer' dedikçe Salih; 'aile, çocuk, anne' diyordu. Medya ile Salih'in tartışması sonuçsuz kalıyordu.

"Niye KDP'ye peşmergelik yapıyorsun, buradaki PKK'li-lerle ilişkilene" dedi.

"Niye PKK'lilerle ilişkileneyim. Bize güvenmiyorlar. Evin-de kaldığın bu aileyi dahi çok zor ikna ettim seni görmek için. Asıl PKK'liler ise daha çok güvensizler. Doğru KDP'yi de sevmiyorum. Ama yaşamak zorundayım. Karın tokluğuna da olsa çalışmak zorunda olduğumu biliyorsun."

"Doğru karının tok. Onurun tok mu? "Onlarla çalışmakla onurlu musun?"

"Ne onuru Perişan? İşte yaralanıp gelmişsin, üstelikte kadınsın."

"Kadın da olsam halkım için savaşıyorum."

"Hangi halk, Kürt halkı için mi savaşıyorsun? Kürt halkı savaştı da ne yaptı?"

Medya ile amcasının oğlu Salih'in tartışmaları Salih tarafından tam bir kısır döngüye dönüştürülmüştü. Bir süre sonra tartışmaktan vazgeçtiler. Zaten ev sahipleri de yanlarına varıp oturmuşlardı. Salih; "Perişan'ı yüzündeki izinden tanıdım. O yarayı aldığı anda küçüktü. Şimdi büyü-müş. Sohbet ettikçe Jirkilerin geleneklerinin etkisini hâlâ da taşıdığını gördüm" dedi. Evdeki en yaşlı kadın derinden bir of çekerek konuşmaya başladı:

"Medya'nın yüzündeki iz çocukluğundan kalma. Kadın-larımızın yüzündeki izler öylesine derin ki! Irak toprak-larında kimi yerlerde uygulanan çok kötü bir gelenek var. Gelenekler yaşamımızın her anını belirler biliyorsunuz. Bur-da zina işleyen kadınların burunları kesilir. Medya'yı gör-düğümüzden bu yana o iz zihinlerimizde canlanıp duruyor. Burda kadınların zina işlediklerine dair kuşkular olduğunda kadınlara konuşma hakkı dahi tanınmadan ibreti âlem olsun diye burunları kesilir. Zavallı kadınlar suçsuz yere gele-neklerin ağır cenderesinde ezilir. Ve bu kadınlar yüzlerindeki eksikliği bir ömür ruhlarında taşırlar. İzlerini örtmek için ömür boyunca peçe takarlar. Medya'nın izi pek öyle bir ize benze-miyor. İnsanız işte. Medya'nın iziyle hemen o ceza-landırma geleneğini anımsadık."

Medya pür dikkat yaşlı kadını dinliyor; kadınların çektikleri acıları duyum-suyordu. Evet savaşmalıydı. İbreti âlem olsun diyerek kadınları öldürenlere karşı savaşmalıydı.

Sohbetleri uzasa da Medya hep kadınların acılarını, yüz-lerindeki izleri düşünüp durdu. Bir kaç saat sonra bir kaç yıl önce sırta kadem basan Salih kalkıp gitti. Salih sır olma özelliğini yitirmişti. Lanetlenmiş yaşamın capcanlı gerçeği-ydi. Salih, Medine'yi öldürdükten sonra Cudi'ye çıkmış, sonraları sınırları aşarak Kürdistan'ın Zaxo şehrine yerleş-mişti. KDP'ye peşmergelik yapıyordu. Zaxo şehri Kürt gerçekliğinin kalbinden atıyordu. Şehrin ortasında bir taraftan Saddam'ın ajanları olan cahşları, bir taraftan KDP peşmer-geleri cirit atıyordu. PKK'li gerillalar özgürlük mücadelelerini ilmik ilmik örgütlüyorlardı.

Medya dünya çirkini Salih gittikten sonra kaldığı yurt-sever evin penceresinin önüne gidip oturdu. On iki yıl öncesinde yaşananları düşündü. Dünya çirkini Salih dünya güzeli Medine'yi kıskançlığından dolayı vurup cesedini ardında bırakarmıştı. Cudi'den ardında bıraktığı kadının cesedi için mi, yoksa aşka dair hiç bir söz bilememesinden dolayı mı ağıtlar yakıyordu. Yaktığı ağıtların nedenini ken-disinden gayrı kimse bilmezdi. Medine bilinmezliğin içeri-sindeki Kürdistani coğrafyada çocukların masallarındaki Sybil'a dönüşmüştü.

Ve Medya lanetli toplum gerçeğini görmek ve kendisini tanıyabilmek için o güzel insanı, başkanı Apo'yu görmek uğruna yollara düşecekti. Orada kurşun yaralarını temizlerken başkanlarının çözümlemeleriyle ruhunu yıka-yacaktı. Gerillaların başkanlarına özlemlerini giderecekler2i mekana, Önderlik Sahası'na varacaktı. Penceresinden son bir kez daha Cudi'ye baktı. Cudi'nin safinesindeki insanın gizil sırlarına gülümsedi. Medya Cudi'nin safinesinden ayrılarak bir başka safineye Başkanı Apo'ya doğru yol aldı.

BİRİNCİ CİLDİN SONU

Kitapta geçen isimler:

Dilber: Kod adı Gülistan. Perişan'ın amcasının kızı. Kela Meme yaylan-daki şehit.

Kadir: Kod adı Kahraman. Perişan'ın roz Silopi'deki akrabası. Şehit.

Gülperi Kaplan: Kod adı Saadet. 1987 katılımlı. Perişan'ın çocuk iken tanıdığı ilk kadın gerilla. Uludere şehidi.

Mir Zeydin (Soyadı bilinmiyor) Kod adı Xebat. Kela Miri Eylemi'ndeki şehit.

Gerçek adı bilinmiyor. Kod adı Cevahir. Muş'un Varto ilçesinden. Şehit Mor-dem'in kardeşi olduğu biliniyor.

Kazım Kulu: Kod adı Şiyar. Dersimli. Şehit.

Vahap Geçmez: Kod adı Ahmet Rapo. 1965 Onyanus, Pervari doğumlu. 1984. katılımlı. 1997 Bestler şehidi..

Kod adı: **Eşref**. Botan'ın Nerex Köyünden.Şehit.

Kod adı: **Binevş**. Silopi'li. Şehit.

Kod adı. **Rojin**. Silopi'li. Şehit.

Cemal Işık: Kod adı Hogır. '90 yazının PKK'in 4. Kongresi başlamadan yaz or-talarında kaçtı. Avrupa'da kimliği belirsiz kişilerce vuruldu.

Gerçek adı bilinmiyor. Kod adı Bilge. Abdullah Öcalan'a karşı geliştirilen komplodan sonra Rusya'da kaçtı.

Perişan Kullandığı kod isimler Berivan, Medya. Kandil Dağları'nda gerilla.

...Demek ki Apoculuk, kariyerlerini militan yapının önüne uçurum yapmış komutanlık değildi. Apoculuk kilometrelerce öteden insanların acılarını ve sevinçlerini en küçük ayrıntılarına kadar duyumsamaktı. Geçicilik hissini bırakıp yüreğinde kalıcılaşaacağı önderi bulmuştu. Ve o his şimdi daha anlamlıydı. Aylarca yüreğine tüneyerek kulağının dibinde 'sen buralarda geçicisin, geçici!' diyerek fısıldayan ses; 'buralarda kalıcısın'a dönüşmüştü. Kadın militanlar Medya'nın ellerinden tutarak Apocu dünyaya çekiyorlardı. Hıne'den, içindeki acılar zindanından sıyrıldı. Yaşamı duyumsuyordu.

Cudiler bir bahara daha gebeydi, Medya ise Medyalaşmaya, aydınlanmaya gebeydi. Sonbahar ve kıştan sonra herşeyi dengeleyen doğa yaşamını da dengelemiş yaşamı mevsimlere bölünmüştü. Bir başka mevsime merhaba diyordu. O his kulağının dibinde, 'buralarda kalıcısın' diyordu. Tıpkı bir tohum gibi toprağa düşecek, boy verecekti. Hissettiklerinde, o gizil beninde yanılmamış olmasına içten içe sevindi...

